TİCARET BAKANLIĞI
2020 YILI
FAALİYET RAPORU

TİCARET BAKANLIĞI

2020 YILI

FAALİYET RAPORU

Siyasi, askeri zaferler ne kadar büyük olurlarsa olsunlar, ekonomik zaferlerle taçlandırılmazlarsa meydana gelen zaferler devamlı olamaz, az zamanda söner.

Gazi M. Kemal

BAKAN SUNUŞU

Dünya, 2019 yılında küresel büyümede yavaşlamanın yaşandığı, korumacılığın arttığı, jeopolitik gerilimlerin olduğu bir dönemden geçerken diğer taraftan dijitalleşme, Kuşak Yol inisiyatifi, iklim değişikliği gibi olgular da küresel ticarette yapısal bir değişikliğin olduğuna işaret ediyordu. Tüm bu unsurlar günümüzde hala varlığını korurken 2020 yılında öngörülmeyen bir COVID-19 pandemisi ve bu pandemiye bağlı olarak küresel ekonomi ve ticarette arz ve talep yönlü beklenmedik bir durum yaşandı. Pandeminin sağlık alanında yarattığı risk ve kayıpların yanında, sosyal yaşantıdan ekonomik hayata kadar pek çok açıdan derin etkiler oluşturdu. Tüm dünya ile birlikte Türkiye de önemli bir sınav vererek süreci mümkün olan en az kayıpla atlatabilmek için tüm imkânlarını seferber etti.

Yaşanan bu sıra dışı gelişmelere karşın 2020 yılında iç ve dış ticaretimizde önemli bir direnç sergiledik. Bu çerçevede, pandeminin etkisiyle yılın ikinci çeyreğinde 32,4 milyar dolara gerileyen ihracatımız, yılın üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre yüzde 33,8 oranında artarak hızlı bir toparlanma ile 43,3 milyar dolar seviyesine ulaşmıştır. Yılın son çeyreğinde ise artık büyüme fazına geçilmiş ve çeyreklik ihracat ilk defa 50 milyar dolar seviyesinin üzerinde gerçekleşerek toplam 51,2 milyar dolarlık ihracat değeriyle tüm zamanların en yüksek çeyreklik ihracat rakamına ulaşılmıştır. 2020 yıl genelinde ise 169,5 milyar dolarlık ihracata ulaşılarak Orta Vadeli Program hedefi olan 165,9 milyar dolar ihracat rakamı aşılmıştır. Bununla birlikte, 2020 yılında ihracatçı sayımız bir önceki yıla göre yüzde 3,6 artarak 87.400'ü geçmiş, 2020 yılında ilk defa ihracat gerçekleştiren firma sayısı ise 18.123 olarak gerçekleşmiştir.

Bakanlık olarak çalışmalarımıza mevcut şartlara rağmen hız kesmeden devam ettik, 81 İlde İhracata İlk Adım Programı çerçevesinde potansiyel ihracatçı firmaları tespit ederek bu firmaların ihracatçı olmalarını teşvik etmeye yönelik mentorluk çalışmasını başlattık. İhracat hedefi olan tüm girişimcilerimizin ihtiyaç duyacağı tüm bilgilere tek bir platformdan ulaşabilmesini mümkün kılan Kolay İhracat Platform'unu devreye aldık. Firmalarımızı ihracata yönlendirmek amacıyla iç ve dış ticaret, girişimcilik ve e-ticaret konularında eğitimlerin sunulduğu Sanal Ticaret Akademisi'ni hizmete açtık. Ayrıca, 18 serbest bölgemizde 22 milyar ABD doları ticaret hacmine ulaştık. Ülkemiz ihracatının kesintisiz ve optimum akışını sağlamak, ihracat-lojistik sektörleri işbirliğinde etkin yapılanmalara gitmek amacıyla Yurt Dışı Lojistik Merkezlerin Desteklenmesi Hakkında Kararı uygulamaya geçirdik. Müteahhitlerimizin yurt dışında 2020 yılında 14,4 milyar Dolar değerinde 299 proje üstlenmelerine vesile olduk.

COVID-19 salgını koşullarında ticaretin korunması ve geliştirilmesine yönelik önemli çalışmalar yaparak Habur, Kapıkule ve Kapıköy gümrük kapılarında ve Ro-Ro limanlarında temassız ticaret uygulamasını süratle hayata geçirdik. Dış ticaret işlem süreçlerini veri analitiği yöntemleri kullanarak farklı bir boyutta analiz etmeyi hedeflediğimiz Veri Analitiği Mükemmeliyet Merkezi'nin çalışmalarını ilerlettik. Milli Tarama Sistemi Projesi ile dünyada sayılı ülke tarafından üretilen ve kaçakçılıkla mücadelede kullanılan teknik sistemlerin başında gelen X-Ray tarama sisteminin ülkemizde yerli imkânlarla üretilmesi için Savunma Sanayi Başkanlığı ile önemli bir yol aldık. 2020 yılında özverili çalışma ve başarılı operasyonlar sonucunda 4 milyar 403 milyon TL değerinde kaçak eşya yakalaması gerçekleştirdik. Bunların haricinde 2020'de e-ihale satışlarında %19 artış sağladık.

Hem mevcut ticari ilişkilerde yaşanan sorunların çözümü hem de Gümrük Birliği'nin güncellenmesi sürecinin başlatılabilmesi için Avrupa Birliği kurumları ve üye ülke temsilcileri ile 40'ı bakan düzeyinde 57 üst düzey görüşme gerçekleştirdik. Avrupa Yeşil Mutabakatı kapsamında gerekli uyum çalışmalarını başlatmak üzere Bakanlığımız koordinasyonunda Avrupa Yeşil Mutabakatı Çalışma Grubu'nu kurduk. İlaveten Sırbistan Serbest Ticaret Anlaşması'nı güncelledik, Ukrayna, Japonya, Tayland, Endonezya ile müzakerelerde ilerledik, 11 ülke ile KEK ve JETCO toplantılarını gerçekleştirdik. Avrupa Birliği'nden ayrılan Birleşik Krallık ile gerçekleştirdiğimiz müzakereler neticesinde 29 Aralık 2020 tarihinde Serbest Ticaret Anlaşması'nı imzaladık. Böylece, ihracat pazarımızdaki çok önemli kazanımlarımızı Brexit ertesinde hukuki güvenceye kavuşturduk. Ayrıca, Azerbaycan ile 25 Şubat 2020 tarihinde Tercihli Ticaret Anlaşması'nı imzaladık.

Yurt Dışı Teşkilatımızın etkinliğinin artırılması amacıyla Dış Temsilcilikler Yönetim Bilgi Sistemi'ni devreye aldık. Ticaret Müşavirlerimizle Elektronik Sohbetler etkinlikleri kapsamında, 50 önemli potansiyel ihraç pazarımıza yönelik 10.000'i aşkın firma temsilcisinin katılım sağladığı toplantılar yaptık. Öte yandan, Türkiye Tanıtım Grubu aracılığı ile pandemi koşullarında Türk malı algısı ve değerinin yükseltilmesine yönelik çeşitli küresel iletişim projeleri ve reklam kampanyalarını yürüttük, 19 adet sektörel projeyi desteklemeye karar verdik. Mayıs ayından bu yana 92 bini aşkın ziyaretçinin katılımı ile 15 sanal fuar organizasyonunun gerçekleştirilmesini sağladık.

"Güçlü İç Ticaret, Güçlü Dış Ticaret" hedefi doğrultusunda ülkemizde ticari faaliyetlerin hızlı, kolay ve güvenli bir biçimde yürütülmesi amacıyla Merkezi Sicil Kayıt Sistemi üzerinden bakanlık temsilcisi başvurularının elektronik ortamda yapılması ve ticaret sicil belgelerinin elektronik ortamda temin edilmesini sağladık. KOBİ'lerin pandemi döneminde ticari faaliyetlerinde e-ticaretin sağladığı imkânlardan en etkin şekilde faydalanmalarını mümkün kılmak amacıyla "E-Ticaret Olarak KOBİ'lerin Yanındayız" dayanışma kampanyasını düzenledik. Özellikle mevcut dönemde fahiş fiyat artışı ve stokçuluk faaliyetlerine karşı Haksız Fiyat Değerlendirme Kurulu'nu oluşturduk. Firmaların izlenebilirliği, ürün sorumluluğu tazminatı, ürünlerin tüketiciden geri çağrılabilmesi, ihracatta Türk malı imajının güçlendirilmesi ve e-ticaret hususlarında önemli yenilikler getiren 7223 sayılı Ürün Güvenliği ve Teknik Düzenlemeler Kanunu'nu yayımladık. 2020 yılında yaklaşık 13 milyon güvensiz ürünün ülkemize girişini engelledik, iç piyasada ise yaklaşık 11 milyon adet ürünü denetledik.

Esnaf ve sanatkârımızı yüzde 50 ve yüzde 100 faiz indirimli krediler ile desteklemeye devam ettik. Meydana gelen elim afetler nedeniyle Elazığ, Malatya, Adıyaman, Giresun ve İzmir'de faaliyet gösteren esnaf ve sanatkârımıza sıfır faizli kredi, kredi geri ödemelerinin ertelenmesi ve hibe destekleri sağladık. Kooperatiflerin Desteklenmesi Programı kapsamında bugüne kadar 41 ilden 139 kooperatifin toplam proje bedeli yaklaşık 19 milyon lira olan 149 projesine 14,3 milyon lira hibe desteği verdik. Öte taraftan, Alo 175 ve mobil tüketici uygulaması üzerinden 440 binİ aşkın başvuruya cevap vererek tüketicilerimizin sorunlarının çözümüne yardımcı olduk. Tüketicilerimizin ihtiyaç duyduğu yetkili servislerin bilgilerine kolay ve güvenli şekilde ulaşabilmesi için Servis Bilgi Sistemi'ni kullanıma açtık.

Bakanlığın tüm faaliyetlerinin gelecek dönemde de aynı titizlik ve gayretle süreceği inancıyla, 2020 yılında Bakanlığımız hizmetlerinde katkısı bulunan mesai arkadaşlarıma teşekkür eder, bu vesileyle yapılan çalışmaların ülkemize hayırlı olmasını dilerim.

Bakan
Ruhsar PEKCAN

İÇİNDEKİLER

BAKAN SUNUŞU 1
İÇİNDEKİLER 3
KISALTMALAR 5
TABLO LİSTESİ 10
GRAFİK LİSTESİ 12
ŞEKİL LİSTESİ 12
YÖNETİCİ ÖZETİ 13
I. GENEL BİLGİLER 14
A- MİSYON VE VİZYON 15
B- YETKİ, GÖREV VE SORUMLULUKLAR 15
C- İDAREYE İLİŞKİN BİLGİLER 17
1- Fiziksel Yapı 17
2- Teşkilat Yapısı 19
3- Teknoloji ve Bilişim Altyapısı 22
4- İnsan Kaynakları 26
5- Sunulan Hizmetler 33
5.1. Dış Ticaret Gelişmeleri 33
5.2. İhracat Hizmetleri 41
5.3. Serbest Bölgeler, Yurtdışı Yatırımlar ve Hizmet Sektörleri Hizmetleri 53
5.4. İthalat Hizmetleri 66
5.5. Uluslararası İlişkiler Hizmetleri 74
5.6. Gümrük Hizmetleri 109
5.7. Risk, Kontrol, Tasfiye ve Döner Sermaye Hizmetleri 124
5.8. Kaçakçılıkla Mücadele ve Gümrük Muhafaza Hizmetleri 138
5.9. İç Ticaret Hizmetleri 157
5.10. Esnaf, Sanatkârlar ve Kooperatifçilik Hizmetleri 177
5.11. Tüketicinin Korunması ve Piyasa Gözetimi Hizmetleri 189
5.12. Ürün Güvenliği ve Denetimi Hizmetleri 208
5.13. Denetim Hizmetleri 220
5.14. Stratejik Yönetim Hizmetleri 222
5.15. Diğer Hizmetler 229
6- Yönetim ve İç Kontrol Sistemi 232

II. AMAÇLAR VE HEDEFLER 234
A- İdarenin Stratejik Planında Yer Alan Amaçlar ve Hedefler 235
B- Diğer Hususlar 237
III. FAALİYETLERE İLİŞKİN BİLGİ VE DEĞERLENDİRMELER 238
A- Mali Bilgiler 239
1- Bütçe Uygulama Sonuçları ve Temel Mali Tablolara İlişkin Açıklamalar 239
2- Mali Denetim Sonuçları 246
B- Performans Bilgileri 249
1- Program, Alt Program, Faaliyet Bilgileri 249
2- Performans Sonuçlarının Değerlendirilmesi 257
i. Alt Program Hedef ve Göstergeleriyle İlgili Gerçekleşme Sonuçları ve Değerlendirmeler 257
ii. Performans Denetim Sonuçları 329
3- Stratejik Planın Değerlendirilmesi 340
IV. KURUMSAL KABİLİYET VE KAPASİTENİN DEĞERLENDİRİLMESİ 387
A- Stratejik Planda Öngörülemeyen Kurumsal Kapasite İhtiyaçları 388
B- Üstünlükler 389
C- Zayıflıklar 389
D- Değerlendirme 390
1- Fırsatlar 390
2- Tehditler 390
V. ÖNERİ VE TEDBİRLER 391
A- 2021 Yılı Eylem ve Hedefleri 392
VI. EKLER 395

KISALTMALAR

AB: Avrupa Birliği
ABD: Amerika Birleşik Devletleri
ABFT: Amerikan Şirketleri Derneği
AEO: Yetkilendirilmiş Yükümlü Uygulaması
AGİT: Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı
AHM: DTÖ Anlaşmazlıkların Halli Mekanizması
AHO: Anlaşmazlıkların Halli Organı
AKBİS: Akaryakıt Kaçakçılığı ile Mücadele Veri Tabanı
AKİM: AK Parti İletişim Merkezi
AR-GE: Araştırma ve Geliştirme
ATS: Araç Takip Sistemi
AYM: Avrupa Yeşil Mutabakatı
B2B: İkili İş Görüşmeleri
BDT: Bağımsız Devletler Topluluğu
BEC: Geniş Ekonomik Sınıflama
BGK: Birlik Gümrük Kodu
BİDB: Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı
BİLGE: Bilgisayarlı Gümrük Etkinlikleri
BMAEK: Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Komisyonu
BTB: Bağlayıcı Tarife Bilgisi
CCTV: Kapalı Devre Televizyon Sistemleri
CDS: Gümrük Beyan Sistemi
CIF: Mal Bedeli, Sigorta Bedeli ve Taşıma
CIM: Demiryolu Taşıma Belgesi
CITES: Nesli Tehlikede Olan Yabani Hayvan ve Bitki Türlerinin Uluslararası Ticaretine İlişkin Sözleşme
CİMER: Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi
CPPİDS: Cumhurbaşkanlığı Plan Program İzleme ve Değerlendirme Sistemi
CT: Tomografik Bagaj X-Ray Cihazı
ÇHC: Çin Halk Cumhuriyeti
D-8: Gelişen Sekiz Ülke Teşkilatı
DEİK: Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu
DFİF: Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu
DGÖ: Dünya Gümrük Örgütü
DHDB: Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı
DİR: Dâhilde İşleme Rejimi
DTÖ: Dünya Ticaret Örgütü
DTUEGM: Dış Temsilcilikler ve Uluslararası Etkinlikler Genel Müdürlüğü
DYS: Destek Yönetim Sistemi
EFTA: Avrupa Serbest Ticaret Birliği
EİT: Ekonomik İşbirliği Teşkilatı
EPDK: Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu

ESBAŞ: Ege Serbest Bölge A.Ş.
ESBİS: Esnaf ve Sanatkârlar Bilgi Sistemi
ESDEP: Esnaf ve Sanatkâr Strateji Belgesi ve Eylem Planı
ESKGM: Esnaf, Sanatkârlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü
ESSEP: Esnaf ve Sanatkârlar Strateji Belgesi ve Eylem Planı
ETBİS: Elektronik Ticaret Bilgi Sistemi
ETGB: Elektronik Ticaret Gümrük Beyannamesi
ETOBS: Elektronik Taşıt Onay Belgesi Sistemi
ETSG: Avrupa Komisyonu Ekonomik Tarife Sorunları Grubu
EXBS: Kontrollü ve Bağlantılı Sınır Güvenliği
EXIMBANK: Türkiye İhracat Kredi Bankası A.Ş.
FCIC: İslam Ülkeleri Teknik Müşavirlik Federasyonu
FKM: Felaket Kurtarma Merkezi
G2B: Government to Business
GBOK: Gümrük Birliği Ortak Komitesi
GDS: Güven Damgası Sağlayıcı
GENDEC: Genel Bildirge
GET-APP: Gümrük Eşya Takip ve Analitik Performans
GFSEC: Çelik Kapasite Fazlasına İlişkin G20 Küresel Forumu
GGM: Gümrükler Genel Müdürlüğü
GİTES: Girdi Tedarik Stratejisi
GMGM: Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü
GTİ: Gümrük ve Turizm İşletmeleri Tic. A.Ş
GTİP: Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu
GTS: Genelleştirilmiş Tercihler Sistemi
GÜBİS: Güvensiz Ürün Bilgi Sistemi
GÜVAS: Gümrük Veri Ambarı Sistemi
HKS: Hal Kayıt Sistemi
HHGM: Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü
HYS: Hukuk Yönetim Sistemi
ICPEN: Uluslararası Tüketicinin Korunması ve Güçlendirme Ağı
IPA: AB Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı
IRU: Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Birliği
ITC: Uluslararası Ticaret Merkezi
İBS: İstihbarat Bilgi Sistemi
İDBB: İç Denetim Birimi Başkanlığı
İEF: İzmir Enternasyonal Fuarı
İETTS: İkinci El Motorlu Kara Taşıtı Ticareti Bilgi Sistemi
İGV: İlave Gümrük Vergisi
İHRGM: İhracat Genel Müdürlüğü
İİT: İslam İşbirliği Teşkilatı
İKMİB: İstanbul Kimyevi Maddeler ve Mamulleri İhracatçıları Birliği

İRB: İhracat Refakat Belgesi
İSEDAK: İslam İşbirliği Teşkilatı Ekonomik ve Ticari İşbirliği Daimi Komitesi
İTGM: İslam Ticareti Geliştirme Merkezi
İTGM: İç Ticaret Genel Müdürlüğü
İTHGM: İthalat Genel Müdürlüğü
İYS: Ticari Elektronik İleti Yönetim Sistemi
JETCO: Ekonomik ve Ticari Ortaklık Komitesi
KATP: Kamu Alacakları Tahsilatı Platformu
KBÖ: Kesintili Başlangıç Ödeneği
KDS: Karar Destek Sistemi
KDV: Katma Değer Vergisi
KEİ: Karadeniz Ekonomik İşbirliği Teşkilatı
KEK: Karma Ekonomik Komisyonu
KEM: Köpek Eğitim Merkezi
KEP: Kayıtlı Elektronik Posta
KETSİS: Kurumsal Elektronik Tebligat Sistemi
KİM: Gümrük Muhafaza Kaçakçılık ve İstihbarat Müdürlüğü
KİYA: Karşılıklı İdari Yardım Anlaşmaları
KKM: Komuta Kontrol Merkezi
KKTTP: Kara Kapıları Taşıt Takip Programı
KOBİ: Küçük Ve Orta Büyüklükteki İşletmeler
KOOPBİS: Kooperatif Bilgi Sistemi
KOOP-DES: Kooperatiflerin Desteklenmesi Programı
KOSGEB: Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı
KPAPG: Dosyadan Toplu Kabul İşlemleri
KSS: Kimyasal Silahlar Sözleşmesi
KTZ: Küresel Tedarik Zinciri
KÜBİS: KÜP Bilgi Sistemi
LARA: Laboratuvar Analiz ve Raporlama Programı
MASAK: Mali Suçları Araştırma Kurulu
MEDEF: Fransız İşadamları Kuruluşu
MERNİS: Merkezi Nüfus İdaresi Sistemi
MERSİS: Merkezi Sicil Kayıt Sistemi
MESBAŞ: Mersin Serbest Bölge İşleticisi A.Ş.
MİLTAR: Milli Tarama Sistemi
MTHS: Merkezi Veri Tabanı Hizmet Sağlayıcıları
NARKOKİM: Narkotik Kısım Amirlikleri
NCTS: Yeni Bilgisayarlı Transit Sistemi
OCR: Optik Karakter Tanımlama
OECD: Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü
ÖEK: Önlemlerin Etkisiz Kılınması
OK: Onaylanmış Kuruluş

OKK: Ortaklık Konseyi Kararları
OTÜ: Ortak Transit Ülkeleri
ÖTV: Özel Tüketim Vergisi
PAMAP: Pazarlama ve Markalaşma Projesi
PERBİS: Perakende Bilgi Sistemi
PET: Polietilen Tereftalat
PGD: Piyasa Gözetimi ve Denetimi
PGDBİS: Ulusal Piyasa Gözetimi ve Denetimi Bilgi Sistemi
PGM: Personel Genel Müdürlüğü
PTS: Plaka Tanıma Sistemi
PVC: Polivinil Klorür
RAPEX: Hızlı Bilgi Değişimi Sistemi
RG: Resmi Gazete
RİP: Resmi İstatistik Programı
RİS: Radyasyon İzleme Sistemi
RSS: Randevulu Sanal Sıra Sistemi
RYTDSGM: Risk Yönetimi, Tasfiye ve Döner Sermeye Genel Müdürlüğü
SBB: Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı
SBYYHGM: Serbest Bölgeler, Yurtdışı Yatırım ve Hizmetler Genel Müdürlüğü
SDMF: Standart Depo Muafiyeti Fazlası
SEBİS: Serbest Bölgeler Bilgi Sistemi
SELEC: Güneydoğu Avrupa Kanun Uygulama Merkezi
SGB: Strateji Geliştirme Başkanlığı
SMIIC: İslam Ülkeleri Standartlar ve Metroloji Enstitüsü
STA: Serbest Ticaret Anlaşması
STK: Sivil Toplum Kuruluşları
TAGM: Ticaret Araştırmaları Genel Müdürlüğü
TAKBİS: Tapu ve Kadastro Bilgi Sistemi
TARA: Tarife Arama Programı
TAREKS: Dış Ticarette Risk Esaslı Kontrol Sistemi
TARES: Taşınır Rehin Sicil Sistemi
TB: Ticaret Bakanlığı
TCMB: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
TEİK: Ticari ve Ekonomik İşbirliği Komisyonu
TEPAV: Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı
TESK: Türkiye Esnaf ve Sanatkârları Konfederasyonu
TESKOMB: Türkiye Esnaf ve Sanatkârlar Kredi ve Kefalet Kooperatifleri Birlikleri
TIR: Transport International Routiers
TIRCUS: Tır Ön Beyan Programı
TİM: Türkiye İhracatçılar Meclisi
TİSS: Ticari Elektronik İleti Şikâyet Sistemi
TİTCK: Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu

TKPGGM: Tüketicinin Korunması ve Piyasa Gözetimi Genel Müdürlüğü
TMB: Türkiye Müteahhitler Birliği
TMMMB: Türk Müşavir Mühendisler ve Mimarlar Birliği
TMO: Türkiye Mahsulleri Ofisi
TNB: Türkiye Noterler Birliği
TOBB: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
TPS: Tek Pencere Sistemi
TPS-OIC: İslam İşbirliği Teşkilatı Tercihli Ticaret Sistemi
TTA: Tercihli Ticaret Anlaşması
TTB: Tespit Tahakkuk Belgesi
TTBS: Taşınmaz Ticareti Bilgi Sistemi
TTE: Ticarette Teknik Engeller
TTG: Türkiye Tanıtım Grubu
TTM: Türkiye Ticaret Merkezleri
TURQUALITY®: Devlet Destekli Markalaşma Programı
TÜBİS: Tüketici Bilgi Sistemi
TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu
TÜRKAK: Türk Akreditasyon Kurumu
TÜSİAD: Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği
TYS: Tasfiye Yönetim Sistemi
UAABGM: Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü
UAVT: Ulusal Adres Veri Tabanı
UETB: Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi
UNCTAD: Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı
UNDP: Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı
UR-GE: Uluslararası Rekabetçiliğin Geliştirilmesi
UYAP: Ulusal Yargı Ağı Projesi
UZK: Uluslararası Zeytin Konseyi
ÜGDGM: Ürün Güvenliği ve Denetimi Genel Müdürlüğü
ÜKS: Üretici Kayıt Sistemi
ÜTS: Ürün Takip Sistemi
VRHİB: Vergi Resim Harç İstisnası Belgesi
VYS: Veri Yönetim Sistemi
WEF: Dünya Ekonomik Forumu
YDLM: Yurt Dışında Lojistik Merkezler
YDSK: Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi
YEP: Yeni Ekonomi Programı
YGM: Yetkilendirilmiş Gümrük Müşaviri
YİD: Yap-İşlet-Devret
YPA: Yerinde Pazar Araştırmaları
YOİKK: Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Koordinasyon Kurulu
YYS: Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsü

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Taşra Teşkilatı Bina Sayıları 18
Tablo 2: Gümrük ve Dış Ticaret Bölge Müdürlükleri Tablosu 20
Tablo 3: Serbest Bölge Müdürlükleri Tablosu 20
Tablo 4: Kadro İstatistikleri Tablosu 26
Tablo 5: Personelin Kadro Statülerine Göre Dağılımı 28
Tablo 6: Personelin Cinsiyete Göre Dağılımı Tablosu 28
Tablo 7: Bakanlık Personeli Eğitim Durumu 29
Tablo 8: Yıllara Göre Dış Ticaret Rakamları (Milyon Dolar) 34
Tablo 9: Ülke Gruplarına Göre Dış Ticaret (Milyon Dolar) 35
Tablo 10: Seçilmiş Ülke Grupları (Milyon Dolar) 36
Tablo 11: 2020 Yılında En Fazla İhracat Gerçekleştirilen Ülkeler (Milyon Dolar) 36
Tablo 12: 2020 Yılında En Fazla İthalat Gerçekleştirilen Ülkeler (Milyon Dolar) 37
Tablo 13: 2020 Yılında En Fazla İhracat Gerçekleştirilen Fasıllar (Milyon Dolar) 37
Tablo 14: 2020 Yılında En Fazla İthalat Gerçekleştirilen Fasıllar (Milyon Dolar) 38
Tablo 15: Geniş Ekonomik Sınıflamaya (BEC) Göre İhracat (Milyon Dolar) 38
Tablo 16: Geniş Ekonomik Sınıflamaya (BEC) göre İthalat (Milyon Dolar) 39
Tablo 17: Hizmet Sektörleri İhracatı (Milyon Dolar) 40
Tablo 18: Hizmet Sektörleri İthalatı (Milyon Dolar) 41
Tablo 19: Serbest Bölge Verilerine İlişkin Tablolar 54
Tablo 20: Serbest Bölgelerde Faaliyet Gösteren Firma Sayısı 55
Tablo 21: Serbest Bölgelerde Faaliyet Ruhsatlarının Dağılımı 55
Tablo 22: 2020 Yılı Serbest Bölgeler İstihdam Verileri 56
Tablo 23: Türk Müteahhitlerin Yurt dışında Üstlendiği Proje Sayısı ve Bedeli 61
Tablo 24: Bölge Müdürlükleri Bazında Düzenlenen BTB'ler 109
Tablo 25: Ortak Transit Sistemi Kapsamında Yapılan Taşımalar 111
Tablo 26: Laboratuvarların Akreditasyon Süreci Durumları 117
Tablo 27: Laboratuvarlara Tahlile Gelen Beyanname-Numune Sayıları ve Ücretler Toplamı 117
Tablo 28: 2020 Yılı Merkezi Risk Profil Sayıları 125
Tablo 29: 2020 Yılı Yerel Risk Profil Sayıları 125
Tablo 30: Sonradan Kontrole Tabi Tutulan Firma Sayıları 127
Tablo 31: 2020 Yılı İkincil Kontrol Sonuçları 127
Tablo 32: Döner Sermaye İşletmesinin 2019 ve 2020 Yılları Türlerine Göre Gelirleri 128
Tablo 33: 2019 ve 2020 Yılları Satış Gelirleri 129
Tablo 34: 2016-2020 Yılları Toplam Araç ve Eşya Satışları 130
Tablo 35: 2019 ve 2020 Yılları Perakende Satış Gelirleri 130
Tablo 36: 2020 Yılı Döner Sermaye İşletmesinin Giderleri (TL) 132
Tablo 37: Döner Sermaye İşletmesince Elde Edilen Net Kar ve Hazineye Aktarılacak Tutar 133
Tablo 38: Döner Sermaye İşletmesinin Tahsil Ettiği ve Hazine ve Diğer Kamu Kurumlarına Ödediği Mali Yükümlülükler 133
Tablo 39: İmha Kararı Alınan Eşya Türleri Ve Değerleri 133
Tablo 40: 2020 Yılı Tıbbi Malzeme ve İlaç Cinsi Eşya Yakalamaları 141
Tablo 41: 2016-2020 Yılları Yakalama İstatistikleri 144
Tablo 42: 2016-2020 Yılları Araç ve Yolcu Giriş-Çıkış Sayıları 145
Tablo 43: Devriye Botları Sayısı 147
Tablo 44: Ani Müdahale Botları - Diğer Hizmet Botları Sayısı 148
Tablo 45: 2016-2020 Yılları Tarama Sistemleri 156
Tablo 46: Yıllar İtibarıyla Araç Sayıları 157

Tablo 47: 2016-2020 Yılları Teknik Cihaz Sayıları 157
Tablo 48: 2020 yılında ESBİS'te Yapılan (Tescil-Tadil-Terkin) İşlem Sayıları 178
Tablo 49: ESBİS Kullanıcı İstatistikleri 178
Tablo 50: Tüketici Hakem Heyetlerine Yapılan Başvuruların Sonuçlarına Göre Dağılımı 191
Tablo 51: 2020 yılında Tüketici Hakem Heyetlerine Yapılan Başvuruların Konularına Göre Dağılımı. 192
Tablo 52: 2020 yılında Yapılan Başvuruların Sektörlerine Göre Dağılımı 193
Tablo 53: Bakanlığımıza Yapılan Tüketici Şikâyetleri Başvuru Konuları 194
Tablo 54: ALO 175 Tüketici Danışma Hattı'na Gelen Başvuruların Sektörel Dağılım 195
Tablo 55: 2020 Yılı İdari Yaptırımlar 199
Tablo 56: 2020 Yılı Satış Sonrası Hizmet Yeterlilik Belgesi Onay İşlemine İlişkin İstatistiki Veriler 203
Tablo 57: 2016-2020 Yılları Piyasa Gözetimi ve Denetimi Verileri 205
Tablo 58: Bütçe İşlemleri İle İlgili Gelen Evraklar 227
Tablo 59: 2020 Yılı Cari Transferlere İlişkin Ödenek Durum Bilgisi 242
Tablo 60: 2020 Yılı Hazine Yardımlarına İlişkin Ödenek Durum Bilgisi 243
Tablo 61: Ekonomik Sınıflandırmaya Göre 2019-2020 Yılları Bütçe Giderleri ve Harcama Oranları (Bin TL) 244
Tablo 62: Harcama Birimlerinin 2020 Yılı Ödenek/Durum Bilgisine İlişkin Tablo 245

GRAFİK LİSTESİ

Grafik 1: Dolu Kadro Grafiği 27
Grafik 2: Personelin Hizmet Sürelerine Göre Dağılımı 29
Grafik 3: Personelin Yaş Aralığına Göre Dağılımı 30
Grafik 4: Eğitime Katılan Personelin Eğitim Programlarının Türlerine Göre Dağılımı 31
Grafik 5: Katılımcı Sayısının En Çok Olduğu İlk 5 Eğitim Başlığı 31
Grafik 6: Eğitim Ortamına Göre Katılımcı Sayıları 32
Grafik 7: Eğitim Türlerine Göre Katılımcı Sayıları 32
Grafik 8: İthalat Hat Oranları 125
Grafik 9: İhracat Hat Oranları 126
Grafik 10: 2020 Yılı Safi Gelirlerin Türlerine Göre Dağılımı 129
Grafik 11: 2020 Yılı Satış Gelirlerinin Dağılımı 130
Grafik 12: 2020 Yılı Perakende Satış Gelirlerinin Dağılımı 131
Grafik 13: 2019 ve 2020 Yılları Geçici Depolama Yeri ve Antrepo İşletmeciliğinden Elde Edilen Gelirler 131
Grafik 14: 2020 Yılı Tahlil Ücretlerinin Dağılımı (TL) 132
Grafik 15: 2020 Yılı Döner Sermaye İşletmesinin Giderlerinin Dağılımı 132
Grafik 16: 2019-2020 Aylık Hasılat Karşılaştırma (Milyon TL) 137
Grafik 17: Sistemin Yıllara Göre Gelişimi 161
Grafik 18: Yıllar İtibarıyla Oluşturulan ve Alım Satıma Konu Olan Ürün Senedi Miktarı 161
Grafik 19: Yıllar İtibarıyla Ürün Senedi İşlem Hacmi 162
Grafik 20: Oda ve Borsaların Dağılımı 168
Grafik 21: 2020 Yılı MERSİS İşlem Sayıları 171
Grafik 22: Yıllar Bazında HKS Bildirimci Sayıları 172
Grafik 23: Yıllar Bazında HKS'ye Yapılan Bildirim Sayıları 172
Grafik 24: Tüketici Hakem Heyetlerine Yapılan Başvuru Sayısı 190
Grafik 25: Bakanlığımıza Yapılan Tüketici Şikâyetleri 194
Grafik 26: Yıllar İtibarıyla Toplam İdari Para Cezası 196
Grafik 27: 2020 Yılı Bütçe Ödeneklerinin Merkez, Taşra ve Yurt Dışı Teşkilatı Bazında Dağılımı 239
Grafik 28: Merkez, Taşra ve Yurt Dışı Teşkilatının 2020 Yılı İçindeki Harcama Payları 240
Grafik 29: 2020 Yılı Harcamalarının Fonksiyonel Sınıflandırmaya Göre Dağılımı 240
Grafik 30: 2020 Yılı Harcamalarının Ekonomik Kod Bazında Dağılımı 241
Grafik 31: Ekonomik Sınıflandırmaya Göre 2020 Yılı Ödenek Gerçekleşme Durum Bilgisi 241
Grafik 32: 2020 Yılı Yatırım Harcamalarının Sektörel Dağılımı 243

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1: Serbest Bölge Müdürlüklerinin Coğrafi Konumu 21
Şekil 2: Bakanlığımızın Organizasyon Şeması 21
Şekil 3: Bakanlığımızın E-işlemleri 23
Şekil 4: 2019 Yılı Kamu Zararı/Alacakları Takip Dosyaları 226

YÖNETİCİ ÖZETİ

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 41'inci maddesinde "(…) İdare faaliyet raporu, ilgili idare hakkındaki genel bilgilerle birlikte; kullanılan kaynakları, bütçe hedef ve gerçekleşmeleri ile meydana gelen sapmaların nedenlerini, varlık ve yükümlülükleri ile yardım yapılan birlik, kurum ve kuruluşların faaliyetlerine ilişkin bilgileri de kapsayan malî bilgileri; stratejik plan ve performans programı uyarınca yürütülen faaliyetleri ve performans bilgilerini içerecek şekilde düzenlenir." hükmü yer almaktadır. Ayrıca 5018 sayılı Kanunun 41'inci maddesine dayanılarak hazırlanan Kamu İdarelerince Hazırlanacak Faaliyet Raporları Hakkında Yönetmelik'in 11'inci maddesinde ise "İdare faaliyet raporu, birim faaliyet raporları esas alınarak, idarenin faaliyet sonuçlarını gösterecek şekilde üst yönetici tarafından hazırlanır. (…)" hükmü bulunmaktadır.

İşbu Rapor, yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri çerçevesinde Ticaret Bakanlığı'na ilişkin genel bilgilerin yanı sıra Bakanlığın 2020 yılında yürüttüğü faaliyetler, gerçekleştirdiği projeler ile kamu kaynaklarının elde edinimi ve kullanımı, şeffaflık ve hesap verilebilirlik ilkeleri göz önünde bulundurularak hazırlanmıştır.

Raporun birinci bölümünde, Bakanlığın köklü geçmiş ve deneyimine, ulusal ve uluslararası alanda faaliyet gösteren yaygın teşkilat ağına, teknolojik imkânlar açısından yüksek donanımlı bir kapasiteye sahip olmasına, insan kaynakları yönetimi çerçevesinde yürüttüğü politikalara yer verilmiştir. Ayrıca Bakanlığın vatandaşa ve ticaret erbabına geniş bir yelpazede sunduğu dış ticaret, gümrük, iç ticaret ve diğer önemli hizmetleri ele alınmış, tüm bu faaliyetler yerine getirilirken de iç kontrol sisteminin gerekliliklerinin dikkate alındığı belirtilmiştir. Raporun ikinci bölümünde Ticaret Bakanlığı 2019-2023 Stratejik Planı'nda yer alan amaç ve hedefler ile Bakanlığın temel politika ve öncelikler oluştururken esas aldığı üst politika belgeleri sunulmuştur.

Diğer yandan Raporun üçüncü bölümünde Ticaret Bakanlığı'na ilişkin mali ve performans bilgileri ile stratejik plan değerlendirme tablolarına kamu kaynağının kullanılmasındaki esaslar dikkate alınarak yer verilmiş, Bakanlığın hedeflerine ulaşma oranındaki yüksek başarı düzeyi gösterilmiştir. Raporun dördüncü bölümünde Bakanlığın güçlü ve zayıf yönleri ile bunun haricinde oluşabilecek fırsatlar ve tehditler sistematik bir şekilde tespit edilmiş, raporun beşinci bölümünde ise Türkiye'yi ticaretin en kolay, en hızlı ve en güvenilir şekilde yapılabildiği ülke olarak uluslararası arenada konumlandırma hedefini gerçekleştirmek üzere Bakanlığın 2021 yılında yapmayı planladığı proje ve çalışmalar sunulmuştur.

Ticaret Bakanlığı'na ilişkin bilgiler Rapor'da "sorumluluk, doğruluk ve tarafsızlık, açıklık, tam açıklama, tutarlılık ilkeleri" göz önünde bulundurularak objektif bir şekilde yer almış olup Bakanlık görev ve alanında yer alan faaliyetlerin kalite ve hızı 2021 yılında da artan bir ivmeyle devam edecektir.

I. GENEL BİLGİLER

A- MİSYON VE VİZYON

Misyonumuz

Sürdürülebilir ekonomik büyümeye ve toplumsal refaha katkı sağlamak amacıyla; ihracatçılarımızı ve girişimcilerimizi destekleyerek rekabet gücünü ve uluslararası ekonomik ve ticari işbirliğini artıracak, üretici ve tüketiciyi koruyacak etkin, hızlı ve insan odaklı ticaret ve gümrük politikaları oluşturarak yenilikçi ve katılımcı bir yaklaşımla gerçekleştirmek, uygulamak ve koordine etmek.

Vizyonumuz

Ticaretin daha rekabetçi, hızlı ve güvenli olmasını sağlayarak, yüksek teknolojili ve yüksek katma değerli ihracatı teşvik ederek sürdürülebilir ekonomik büyümeye öncülük etmek.

B- YETKİ, GÖREV VE SORUMLULUKLAR

10.07.2018 tarih ve 30474 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Ticaret Bakanlığı'nın görev ve yetkileri belirlenmiş olup Bakanlığımızın görevleri şunlardır:

a) İç ve dış ticaret hizmetlerine ilişkin ana hedef ve politikaların belirlenmesine yardımcı olmak ve belirlenen dış ticaret politikasını geliştirmek amacıyla çalışmalar yapmak ve gerekli koordinasyonu sağlamak,

b) Ekonomik faaliyetlerin dış ticarete dönük yapılandırılması için gerekli tedbirleri almak, uygulamak ve bu tedbirlerin ilgili kamu ve özel kurum ve kuruluşlarca uygulanmasının ve koordinasyonunun sağlanması konusunda çalışmalar yürütmek,

c) İç ve dış ticaretin ülke ekonomisi yararına yapılması amacıyla ürün ve yurt dışı müteahhitlik dâhil ulusal ve uluslararası hizmet ticaretine ilişkin gerekli her türlü tedbiri almak,

ç) Kamu kurum ve kuruluşlarına çeşitli mevzuatla verilmiş yetki ve görevlerin kullanımında iç ve dış ticarete dair politikaların uygulanmasına ilişkin esasları düzenlemek ve koordine etmek,

d) Gümrük politikasının hazırlanmasına yardımcı olmak ve uygulamak; gümrük hizmetlerinin süratli, etkili, verimli, belirlenmiş standartlara uygun şekilde yürütülmesini sağlamak ve denetlemek,

e) 27.10.1999 tarihli ve 4458 sayılı Gümrük Kanunu, gümrük işlemleriyle ilgili diğer mevzuat ve uluslararası sözleşmelerin uygulanmasını sağlamak; gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma ilişkin iş ve işlemleri yürütmek; gümrük kontrolüne tabi kişi, eşya ve araçların muayene ve kontrolünü yapmak,

f) Gümrük tarifesini hazırlamak; gümrük vergileri ile gümrük idarelerince tahsil edilmesi gereken vergi, fon ve diğer malî yüklerin tahakkuk, tahsil, takip ve kontrolünü yapmak; ertelenmiş kontrol ve sonradan kontrol hizmetlerini yürütmek; ihtilaflı durumlarda uzlaşmaya ilişkin işlemleri düzenlemek ve yürütmek; gümrük işleriyle ilgili istatistikî bilgileri üretmek,

toplamak, değerlendirmek ve açıklamak,

g) Geçici depolama yerleri, antrepolar, ambarlar, lojistik merkezleri, tasfiyelik eşya depoları, mağazalar ve satış reyonları açılması ve işletilmesine izin vermek, işletmek, işlettirmek ve denetlemek; gümrük mevzuatına göre tasfiyelik hale gelen eşyanın tasfiye işlemlerini yürütmek,

ğ) Gümrüklü yer ve sahalarda münhasıran, Türkiye Cumhuriyeti Gümrük Bölgesinde gerektiğinde ilgili kuruluşlarla işbirliği yapmak suretiyle kaçakçılığı önlemek, izlemek ve soruşturmak,

h) Kara ve demiryolu kapıları ile gümrük teşkilatı bulunan hava ve deniz limanlarında, serbest bölgeler, antrepolar ile gümrüklü yer ve sahalarda ve Türkiye Cumhuriyeti Gümrük Bölgesinde gümrük muhafaza görevlerini yerine getirmek,

ı) Gümrüklü yer ve sahalarda koordinasyonu sağlamak ve kamu düzeninin bozulmasını önleyecek tedbirleri almak,

i) Bakanlık hizmetlerine ilişkin olarak uluslararası kuruluşların ve Avrupa Birliğinin çalışmalarını takip etmek, Avrupa Birliğine uyum çalışmalarını yürütmek ve bu konularda görüş oluşturmak,

j) Bakanlığın sorumluluğunda bulunan tüketici ürünlerinin piyasa gözetimi ve denetimini yapmak veya yaptırmak,

k) Ticaret odaları, sanayi odaları, ticaret ve sanayi odaları, deniz ticaret odaları, ticaret borsaları, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, esnaf ve sanatkâr meslek kuruluşlarına ait hizmetleri, ilgili diğer bakanlıklarla işbirliği suretiyle yürütmek, Türkiye İhracatçılar Meclisi ve İhracatçı Birliklerine ilişkin çalışmaları yürütmek,

l) Evrensel kabul görmüş tüketici haklarının sağlanması ve korunmasına yönelik hukukî ve idarî tedbirleri almak, tüketicinin korunmasını sağlayıcı inceleme ve düzenlemeler yapmak,

m) Esnaf ve sanatkârlar ile kooperatifçiliğe ilişkin politika, ilke ve hedeflerin ilgili kuruluşlarla işbirliği yapılarak belirlenmesi ve stratejiler geliştirilmesi amacıyla çalışmalar yapmak,

n) Şirketler, kooperatifler ve ticaret sicili memurlukları ile esnaf ve sanatkâr sicil kayıtlarıyla ilgili hizmetleri yürütmek ve bunları denetlemek,

o) Bakanlığın görev alanına giren konularda laboratuvarlar kurmak ve çalışmalarını yürütmek,

ö) Gümrük müşaviri ve yardımcılarıyla yetkilendirilmiş gümrük müşavirlerine ilişkin gerekli düzenlemeleri yapmak ve denetlemek,

p) Dünya ticaretinden alınan payın artırılmasını ve sürdürülebilir ihracat artışını sağlamak üzere ihracatın pazar ve ürün çeşitliliğini genişletmeye yönelik gerekli tedbirleri almak ve buna yönelik destek yöntemlerini geliştirmek ve uygulamak,

r) İthalatın ülke ekonomisinin yararına gerçekleştirilmesi ve yerli sanayinin korunması ile ilgili

gerekli tedbirleri almak ve ticaret politikası savunma araçlarını uygulamak,

s) Diğer kurum ve kuruluşların iç ve dış ticaret politikasını etkileyen faaliyet, temas ve düzenlemelerinin, genel ticaret politikasına uygunluğunu sağlamak, ilgili kurum ve kuruluşlar ile işbirliği halinde söz konusu faaliyet, temas ve düzenlemelerin koordinasyonunu ve yürütülmesini temin etmek,

ş) Türkiye Cumhuriyetinin yabancı devletler ve uluslararası kuruluşlarla olan ikili, bölgesel ve çok taraflı ticarî ve ekonomik ilişkilerini düzenlemek, yürütmek ve bu konularda ilgili mevzuatı çerçevesinde anlaşmalar yapmak, uluslararası kuruluşların Bakanlığın yetki ve görev alanına giren konulardaki çalışmalarını takip etmek ve bu konularda görüş oluşturmak,

t) Ülke kalkınmasında yabancı sermayeden beklenen katkıları sağlamak ve yönlendirmek amacıyla gerekli tedbirleri almak,

u) Dış ticarete konu ürünlerin güvenli, mevzuata ve standartlara uygun olmasını sağlamak, bu amaçla ithalatta ve ihracatta denetim yapmak ve yaptırmak, ticarette teknik engellerin önlenmesine ilişkin çalışmalar yürütmek,

ü) (Ek: RG-10.1.2019-30651-CK-27/71 md.) Ülkemizin ticaret ve gümrük hizmetlerine ilişkin ana politikalarının etkinliğinin artırılması ve ekonomik faaliyetlerin dış ticarete dönük yapılandırılması için kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarıyla teknoloji ve girişimcilik odaklı proje, bilimsel çalışma ve eğitim alanında işbirliği faaliyetlerini yürütmek,

v) Kanunlarla veya Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle verilen diğer görevleri yapmak.

C- İDAREYE İLİŞKİN BİLGİLER

2011 yılından günümüze değin faaliyetlerini Ekonomi Bakanlığı ve Gümrük ve Ticaret Bakanlığı olarak sürdüren iki kurum birleştirilerek 10 Temmuz 2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Ticaret Bakanlığı kurulmuş, 10 Ocak 2019 tarihli ve 30651 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 27 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile teşkilat yapısı yeniden şekillendirilmiştir.

1- Fiziksel Yapı

Merkez Teşkilatı Yerleşkeleri:

- Söğütözü Mahallesi 2176. Sokak No: 63 Çankaya adresinde Söğütözü Yerleşkesi (Merkez Bina),
- Üniversiteler Mahallesi Dumlupınar Bulvarı No: 151 Eskişehir Yolu 9. km adresinde Eskişehir Yolu Yerleşkesi (Ek Bina),
- Söğütözü Mahallesi 2179. Sokak No:2 Çankaya/ANKARA adresindeki ek hizmet binasında; Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı Ankara Grubu Müfettişleri ve Ankara Valiliği Ticaret İl Müdürlüğü,
- Balıkhisar Mah. Balıkhisar Köy İçi Küme Evleri No: 685 Esenboğa Yolu Üzeri Akyurt-ANKARA adresinde Eğitim Merkezi ile Misafirhane,

- Güzelhisar Mahallesi No: 304 Akyurt adresindeki hizmet binasında Kurum Arşivi,
- Güzelhisar Mah. 36. Sokak No: 13 Akyurt/ ANKARA adresinde Köpek Eğitim Merkezi yer almaktadır.

Taşra Teşkilatı Binaları: Bakanlığımız taşrada Hazine taşınmazlarından tahsis edilen veya kiralanan, döner sermaye imkânları ile satın alınan, yaptırılan ya da başka kurum ve kuruluşlara ait hizmet binalarında faaliyetlerini sürdürmektedir. Bu kapsamda, Bakanlığımız taşra birimleri kullanımında 325 adet bina bulunmaktadır. Bunlardan; 153 adedi Bakanlığımıza tahsisli, 51 adedi kiralık, 38 Adet Valilik Binası içerisinde hizmet veren, 83 adedi işletici kuruluşlara ait binalardır.

Tablo 1: Taşra Teşkilatı Bina Sayıları

SIRA	TAŞRA BİRİMİ	İDARE SAYISI	BİNA SAYISI	MÜLKİYET DURUMU			
				TAHSİS	VALİLİK BİNASI	İŞLETİCİ KURULUŞ	KİRA
1	TİCARET İL MÜDÜRLÜKLERİ	81	82	14	34	0	34
2	İSTANBUL GDTBM	30	34	11	0	20	3
3	ULUDAĞ GDTBM	20	19	15	0	4	0
4	TRAKYA GDTBM	11	11	2	0	9	0
5	BATI MARMARA GDTBM	8	6	2	0	3	1
6	DOĞU MARMARA GDTBM	19	17	12	1	4	0
7	EGE GDTBM	20	21	10	0	9	2
8	BATI AKDENİZ GDTBM	20	20	15	0	5	0
9	ORTA AKDENİZ GDTBM	12	12	9	0	2	1
10	DOĞU AKDENİZ GDTBM	12	14	12	0	2	0
11	ORTA ANADOLU GDTBM	19	20	12	0	7	1
12	ORTA KARADENİZ GDTBM	10	10	5	1	2	2
13	DOĞU KARADENİZ GDTBM	7	5	3	1	1	0
14	KAÇKAR GDTBM	9	8	5	0	3	0
15	GÜRBULAK GDTBM	10	9	4	0	3	2
16	DOĞU ANADOLU GDTBM	10	7	2	0	4	1
17	FIRAT GDTBM	10	8	7	0	0	1
18	GAP GDTBM	16	15	11	1	1	2
19	İPEKYOLU GDTBM	14	7	2	0	4	1
TOPLAM		**338**	**325**	**153**	**38**	**83**	**51**

Kaynak: Bakanlık İstatistikleri

Kütüphane: Bakanlığımızda, karar alma mekanizmaları için gerekli bilgi, analiz ve değerlendirmelerin zamanında, sağlıklı, kaliteli ve ekonomik bilgi kaynaklarından temin edilmesi, Bakanlık personelinin dünya ve Türkiye ekonomisiyle ilgili gelişmelere zamanında ve sağlıklı bilgi kaynaklarıyla ulaşabilmesi amacıyla bir kütüphane bulunmaktadır. Kütüphanemizde ağırlıklı olarak İngilizce olmak üzere yabancı dilde ve Türkçe ticaret alanında eserler ile önemli dergi ve gazetelerin yer aldığı süreli yayınlar yer almaktadır. Toplamda 10.700'e yakın basılı kitap mevcuttur. Ayrıca; elektronik kitap, elektronik dergi ve makale, mevzuat, ülke ve sektör raporları gibi çeşitli konuları içeren veri tabanları, dünyanın değişik

ülkelerinin önemli haber kaynaklarının tarandığı medya/haber ve değişik aralıklarla yayınlanan elektronik dergi/magazinler ile 30 farklı dilde gramer, kelime bilgisi, telaffuz alıştırmalarını içeren Dil Eğitim Programı kullanıcılarımız hizmetine sunulmaktadır. Bakanlığımız, kütüphanelerimizin dünya ölçeğinde en güncel kaynaklara erişim imkânı sağlayan modern kütüphaneler içerisinde yer alabilecek düzeyde, başta ekonomi/ticaret alanında olmak üzere referans kütüphaneler olmasını amaçlamaktadır.

2- Teşkilat Yapısı

Merkez Teşkilatı:

Bakanlığımız Merkez Teşkilatı hizmet birimleri;

- İhracat Genel Müdürlüğü,
- İthalat Genel Müdürlüğü,
- İç Ticaret Genel Müdürlüğü,
- Gümrükler Genel Müdürlüğü,
- Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü,
- Dış Temsilcilikler ve Uluslararası Etkinlikler Genel Müdürlüğü,
- Serbest Bölgeler, Yurtdışı Yatırım ve Hizmetler Genel Müdürlüğü,
- Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü,
- Tüketicinin Korunması ve Piyasa Gözetimi Genel Müdürlüğü,
- Esnaf, Sanatkârlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü,
- Ticaret Araştırmaları Genel Müdürlüğü,
- Ürün Güvenliği ve Denetimi Genel Müdürlüğü,
- Risk Yönetimi, Tasfiye ve Döner Sermaye Genel Müdürlüğü,
- Personel Genel Müdürlüğü,
- Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü,
- Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı,
- İç Denetim Birimi Başkanlığı**,**
- Strateji Geliştirme Başkanlığı,
- Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı,
- Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı,
- Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği,
- Özel Kalem Müdürlüğü'nden oluşmaktadır.

Taşra Teşkilatı: 18.02.2019 tarihinde Bakanlığımız Taşra Teşkilatı yeniden yapılandırılmıştır. Bakanlığımız Taşra Teşkilatı biri henüz faaliyete geçmeyen 19 Gümrük ve Dış Ticaret Bölge Müdürlükleri, 81 Valilik Ticaret İl Müdürlükleri ile doğrudan merkeze bağlı 18'i faal olmak üzere toplam 21 Serbest Bölge Müdürlüklerinden oluşmaktadır.

Gümrük ve Dış Ticaret Bölge Müdürlüklerine bağlı 164 Gümrük, 31 Gümrük Muhafaza Kaçakçılık ve İstihbarat, 21 Tasfiye İşletme, biri henüz faaliyete geçmeyen 19 Personel, 9 Laboratuvar Müdürlüğü, 19 Hukuk Grup Başkanlığı, 40 Ticaret Denetmenleri Grup Başkanlığı bulunmaktadır.

Toplam 164 Gümrük Müdürlüğü'nde 151 faal Gümrük Müdürlüğü ile hizmetler yürütülmektedir.

Tablo 2: Gümrük ve Dış Ticaret Bölge Müdürlükleri Tablosu

Orta Anadolu Gümrük ve Dış Ticaret Bölge (Ankara)
Batı Akdeniz Gümrük ve Dış Ticaret Bölge Müdürlüğü (Antalya)
Uludağ Gümrük ve Dış Ticaret Bölge Müdürlüğü (Bursa)
Trakya Gümrük ve Dış Ticaret Bölge Müdürlüğü (Edirne)
GAP Gümrük ve Dış Ticaret Bölge Müdürlüğü (Gaziantep)
Doğu Anadolu Gümrük ve Dış Ticaret Bölge Müdürlüğü (Van)
İpekyolu Gümrük ve Dış Ticaret Bölge Müdürlüğü (Habur)
Doğu Akdeniz Gümrük ve Dış Ticaret Bölge Müdürlüğü (Hatay)
İstanbul Gümrük ve Dış Ticaret Bölge Müdürlüğü (İstanbul)
Ege Gümrük ve Dış Ticaret Bölge Müdürlüğü (İzmir)
Doğu Marmara Gümrük ve Dış Ticaret Bölge Müdürlüğü (Kocaeli)
Fırat Gümrük ve Dış Ticaret Bölge Müdürlüğü (Malatya)
Orta Akdeniz Gümrük ve Dış Ticaret Bölge Müdürlüğü (Mersin)
Orta Karadeniz Gümrük ve Dış Ticaret Bölge Müdürlüğü (Samsun)
Doğu Karadeniz Gümrük ve Dış Ticaret Bölge Müdürlüğü (Trabzon)
Batı Marmara Gümrük ve Dış Ticaret Bölge Müdürlüğü (Tekirdağ)
Pamukkale Gümrük ve Dış Ticaret Bölge Müdürlüğü (Denizli)*
Gürbulak Gümrük ve Dış Ticaret Bölge Müdürlüğü (Gürbulak)
Kaçkar Gümrük ve Dış Ticaret Bölge Müdürlüğü (Hopa)

*Kuruluş çalışması devam etmektedir.

Tablo 3: Serbest Bölge Müdürlükleri Tablosu

Adana Yumurtalık Serbest Bölge Müdürlüğü
Antalya Serbest Bölge Müdürlüğü
Avrupa Serbest Bölge Müdürlüğü
Bursa Serbest Bölge Müdürlüğü
Denizli Serbest Bölge Müdürlüğü
Ege Serbest Bölge Müdürlüğü
Gaziantep Serbest Bölge Müdürlüğü
İstanbul İhtisas Serbest Bölge Müdürlüğü
İstanbul Endüstri ve Ticaret Serbest Bölge Müdürlüğü
Trakya Serbest Bölge Müdürlüğü
İzmir Serbest Bölge Müdürlüğü
Kayseri Serbest Bölge Müdürlüğü
Kocaeli Serbest Bölge Müdürlüğü
Mersin Serbest Bölge Müdürlüğü
Rize Serbest Bölge Müdürlüğü
Samsun Serbest Bölge Müdürlüğü
Trabzon Serbest Bölge Müdürlüğü
TÜBİTAK MAM Teknoloji Serbest Bölge Müdürlüğü

Şekil 1: Serbest Bölge Müdürlüklerinin Coğrafi Konumu

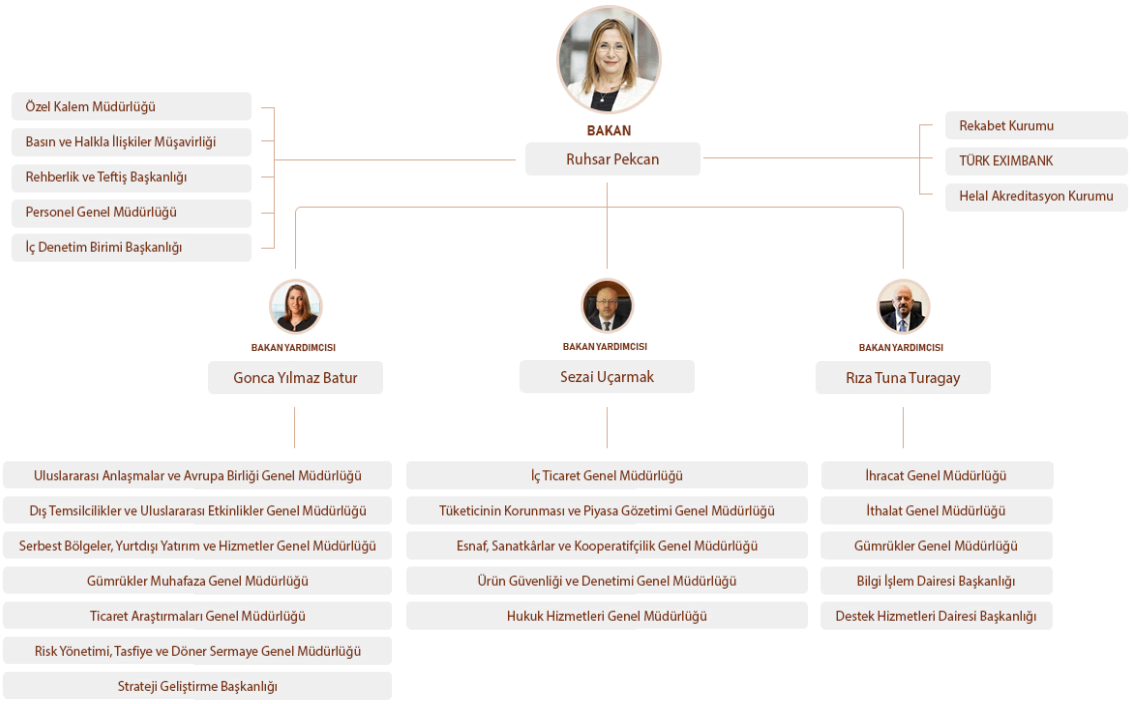

Yurt Dışı Teşkilatı: İhracatın geliştirilmesine, ürünlerimizin tanıtımına, yabancı sermayenin ülkemize çekilmesine ve serbest bölgelerin tanıtımı ile iş insanlarına yardımcı olmak ve Bakanlığın görev alanına giren diğer konularda bulundukları ülkelerdeki resmi ve özel kuruluşlar nezdinde faaliyette bulunmak üzere, 2020 yılı sonu itibarıyla 110 Ticaret Müşavirliği, 57 Ticaret Ataşeliği (4 Gümrük Müşavirliği, 1 Gümrük Ataşeliği) ve 1 Ticaret Ofisi (Kazablanka) ile uluslararası kuruluşlar nezdinde 3 Daimi Temsilcilikten (OECD/Paris, DTÖ/Cenevre ve AB/Brüksel) oluşan 171 yurt dışı temsilciliğimiz bulunmaktadır.

İlgili Kuruluşlar: Bakanlığımız ilgili kuruluşu olarak Türkiye İhracat Kredi Bankası A.Ş. (Türk EXIMBANK) ve Helal Akreditasyon Kurumu (HAK) yer almaktadır.

İlişkili Kuruluş: Bakanlığımız ilişkili kuruluşu olarak Rekabet Kurumu yer almaktadır.

Şekil 2: Bakanlığımızın Organizasyon Şeması

3- Teknoloji ve Bilişim Altyapısı

Bakanlık veri merkezi donanım altyapısında fiziksel sunucular, sanal sunucular, mail sunucuları, merkez ve taşrada DC-DP sunucular bulunmaktadır. Network altyapısında merkezde omurga switch (yedekli) ve router (yedekli) ile network cihazları (kenar anahtarlar, access point cihazları, yük dengeleme cihazları vb.), güvenlik duvarları (yedekli), güvenlik cihazları (IPS, Antivirüs, DDOS, Proxy vb.) bulunmakta olup Felaket Kurtarma Merkezi'nde (FKM) sunucu, güvenlik, network cihazları bulunmaktadır. Diğer yandan, veri merkezindeki 800 Mpbs band genişliğindeki internet altyapısını Eskişehir yolu yerleşkesi, 79 ticaret il müdürlüğü kullanıcıları, FKM'de 400 Mpbs band genişliğindeki internet altyapısını 221 taşra gümrük idaresi ve işletici kuruluş gümrük kullanıcıları kullanmaktadır. Söğütözü yerleşkesi merkez binada 100 Mpbs hızında internet hattı bulunmaktadır. Band genişlikleri 2-20 Mpbs arasında değişen toplam 221 gümrük idaresinin merkez hizmet binası ile arasında fiber altyapı üzerinden çok noktadan çok noktaya MPLS VPN devre, band genişlikleri 5-15 Mpbs arasında değişen olan toplam 79 ticaret il müdürlüğü ile merkez hizmet binası arasında fiber altyapı üzerinden çok noktadan çok noktaya MPLS VPN devre bulunmaktadır.

Eskişehir yolu yerleşkesinde 600 Mbps data toplama devresi, 500 Mbps video toplama devresi, FKM'de 250 Mbps internet toplama devresi bulunmaktadır. Ayrıca Eskişehir yolu yerleşkesi ile FKM arasında 100 Mbps (replikasyon) ve 70 Mbps noktadan noktaya layer2 ME data devresi, Söğütözü yerleşkesi ile Eskişehir yolu yerleşkesi arasında 350 Mbps noktadan noktaya layer2 ME data devresi, Söğütözü Yerleşkesi - TT Ümitköy Veri Merkezi arası 125 Mbps TTPVN devresi, Merkez ile 24 gümrük idaresi arasında 5-40 Mbps video devresi mevcuttur. Öte yandan, Bakanlık merkez binanın farklı lokasyonlarında bulunan kablosuz internet erişim noktaları sayesinde misafir kullanıcılar lokal ağa dahil olmadan güvenli internet kullanabilmektedir.

2020 yılında taşra idarelerinin ağ altyapısı yenilenmesi/iyileştirilmesi kapsamında 79 idareye 862 adet priz grubundan oluşan ağ altyapısı tesis edilmiştir. Bakanlık kullanıcılarımız için 1.298 adet hepsi bir arada bilgisayar ile 257 adet yazıcı alınmıştır.

Şekil 3: Bakanlığımızın E-işlemleri

Serbest Bölgeler Bilgisayar Uygulama Programı (SBBUP) Uygulaması	Serbest Ticaret Anlaşmalarında (STA) Ulkemize Uygulanan Vergiler	Sosyal Tesis Muhasebe İşlemleri
TIR Muayene Onay	TIRCUS (TIR On Beyan)	TRANSFER BİLDİRİM FORMU SORGULAMA UYGULAMASI
Tarife Arama	Tasiş	Taşınan Ozet Beyan Sorgulama
Taşınmaz Ticareti Bilgi Sistemi	Taşıt On Beyan	Tek Pencere Uygulaması
Telafi Edici Vergi	Tezkiye Listeleri	Ticari Bilgi Kaynakları
Ticari Elektronik İleti Şikayet Sistemi	Transit Araç Takip	Tüketici Akademisi
Tüketici Bilgi Sistemi (TUBİS)	Uzlaşma On Talep Girişi	Yetkili Gümrük Müşaviri Sistemi
Yolcu Beraberi Numune Sergi ve Fuar Eşyası Programı	Yükümlü Kayıt ve Takip Sistemi	e-ihale
İhracatçılar Rehberi	İkinci El Motorlu Kara Taşıtı Ticareti Bilgi Sistemi (İETTS)	İthalat Belge İşlemleri
İşlemi Tamamlanan Yeni Hızlı Kargo Beyannameleri	Şirket Sorgulama	

	Kolay İhracat Platformu		Dış Temsilcilikler Yönetim Bilgi Sistemi		Kolay Destek
	Müşavire Danışın		Yurt Dışı Yatırımlar Takip Modülü		Sanal Ticaret Akademisi
	Export Academy		Elektronik Ticaret Bilgi Sistemi		Kooperatif Bilgi Sistemi
	Haksız Fiyat Artışı Şikâyet Bildirimi		Mobil Tüketici		PERBİS
	Taşınır Rehin Sicili		Konteyner ve Liman Takip Sistemi		Teminat Mektuplarının Elektronik Ortama Alınması
	Süre Hesaplama ve İzleme Programı		Randevulu Sıra Sistemi (RSS)		Gümrük Rehberi
	Gümrük Müşavirleri Bilgi Sistemi		Gümrük İdareleri Bilgi Sistemi		Risk Analizlerinde Bütünleşik Veri Analitiği Uygulaması
	Veri Analitiği Mükemmeliyet Merkezi		Ticari Elektronik İleti Şikâyet Sistemi		

Bakanlığımızın İletişim ve Danışma Hatları:

Bakanlığımız Çağrı Merkezi 4448 482 (444 8 GTB)	ALO 175 Tüketici Hattı	Hal Kayıt Sistemi Çağrı Merkezi 444 04 25	ALO 136 Kaçakçılık İhbar Hattı

4- İnsan Kaynakları

Bakanlığımız, üstlendiği misyon ve vizyona uygun bir kamu hizmeti sunumuna imkân sağlayacak etkin insan kaynağı yönetimi ve planlamasını;

- Değişim ve gelişime açık,
- Nitelikli ve donanımlı,
- Uzmanlık esasına dayalı,
- Etik değerleri özümsemiş,
- Bilgi teknolojisinden yararlanan personel istihdamı anlayışı ile uygulamaktadır.

Genel Kadro Bilgileri: Genel kadro bilgileri bazında 2019 ve 2020 yılı esas alınarak hazırlanan tablo aşağıda gösterilmiştir.

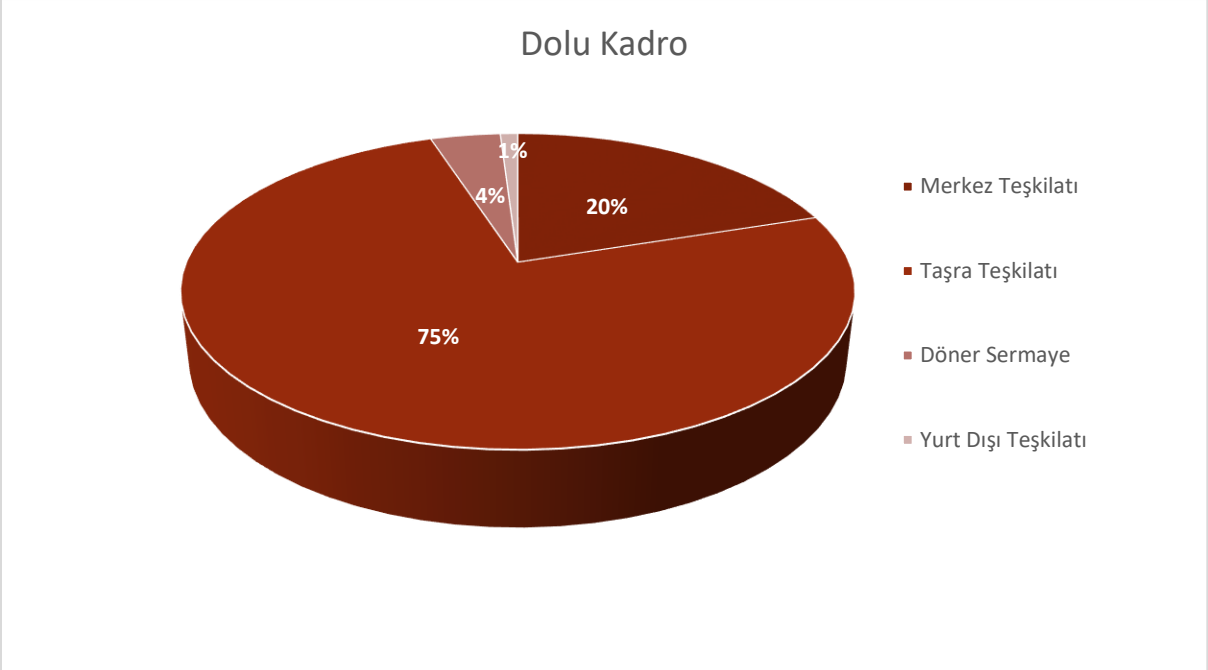
Tablo 4: Kadro İstatistikleri Tablosu

KADRO DURUMU	BİRİM	2019	2020
DOLU KADRO	MERKEZ	3.532	3.406
	TAŞRA	13.776	13.483
	DÖNER SERMAYE	613	592
	YURT DIŞI	162	172
	TOPLAM	**18.083**	**17.653**
DOLU KADRO (Sözleşmeli personel, Sürekli işçi ve geçici işçiler)	MERKEZ	565	537
	TAŞRA	1.535	1.486
	DÖNER SERMAYE	216	206
	YURT DIŞI	120	112
	TOPLAM	**2.436**	**2.341**
BOŞ KADRO	MERKEZ	2.421	2.547
	TAŞRA	5.134	5.514
	DÖNER SERMAYE	227	258
	YURT DIŞI	108	98
	TOPLAM	**7.890**	**8.417**
BOŞ KADRO (Sözleşmeli personel, Sürekli işçi ve geçici işçiler)	MERKEZ	40	85
	TAŞRA	346	1.672
	DÖNER SERMAYE	140	140
	YURT DIŞI	15	23
	TOPLAM	**541**	**1.920**
TOPLAM DOLU KADRO		**20.519**	**19.994**
TOPLAM BOŞ KADRO		**8.431**	**10.337**
TOPLAM KADRO		**28.950**	**30.331**

Kaynak: Bakanlık İstatistikleri

Bakanlığımız 2020 yılı dolu kadrolarının % 20'si Merkez Teşkilatında, % 75'i Taşra Teşkilatında, % 4'ü Döner Sermaye ve % 1'i Yurt dışı Teşkilatı'nda çalışmaktadır.

Grafik 1: Dolu Kadro Grafiği

Kaynak: Bakanlık İstatistikleri

Bakanlığımızda 31 Aralık 2020 tarihi itibarıyla 19.994 personel görev yapmaktadır. Bakanlık Merkez, Taşra ve Yurt Dışı Teşkilatı'nda görevli personelin kadro statülerine ve cinsiyetine göre dağılımı aşağıdaki tablolarda gösterilmektedir.

Tablo 5: Personelin Kadro Statülerine Göre Dağılımı

TEŞKİLAT	STATÜ	2019	2020
MERKEZ	657 Kadrolu Personel	3.188	3.098
	Kadro Karşılığı Sözleşmeli	310	287
	Sözleşmeli Personel	36	37
	657 Kadrolu Personel (Döner Sermaye İşletmesi)	10	-
	Sözleşmeli Bilişim Personeli	8	6
	933 sayılı Kanun Gereği Sözleşmeli Personel	2	2
	506 sayılı Kanun Gereği Sözleşmeli Personel	25	20
	Sürekli İşçi	494	472
	Özelleştirme	24	21
	Geçici Personel	-	-
	MERKEZ TOPLAM	**4.097**	**3.943**
TAŞRA	657 Kadrolu Personel	13.664	13.388
	Kadro Karşılığı Sözleşmeli Personel	50	43
	Sözleşmeli Personel	1.394	1.349
	506 sayılı Kanun Gereği Sözleşmeli Personel	3	2
	Sürekli İşçi	128	135
	Özelleştirme	59	52
	Geçici Personel	-	-
	TAŞRA TOPLAM	**15.298**	**14.969**
YURT DIŞI	657 Kadrolu Personel	162	172
	Sekreter- Uzman	119	111
	Sürekli İşçi	1	1
	YURT DIŞI TOPLAM	**282**	**284**
DÖNER SERMAYE	657 Kadrolu Personel	613	592
	Sürekli İşçiler	202	178
	Sözleşmeli Personel	27	28
	DÖNER SERMAYE TOPLAM	**842**	**798**
GENEL TOPLAM		**20.519**	**19.994**

Kaynak: Bakanlık İstatistikleri

- Merkez Teşkilatı'nın % 60'ı erkek, % 40'ı kadın,
- Taşra Teşkilatı'nın % 70'i erkek, % 30'u kadın,
- Döner Sermaye İşletmesi'nin % 71'i erkek, % 29'u kadın,
- Yurt Dışı Teşkilatı'nda çalışan personelin % 59'u erkek, % 41'i kadın,
- 2020 yılında Bakanlığımızın % 68'i erkek, % 32'si kadın personelden oluşmaktadır.

Tablo 6: Personelin Cinsiyete Göre Dağılımı Tablosu

	MERKEZ	TAŞRA	DÖNER SERMAYE	YURT DIŞI	TOPLAM
Erkek	2.366	10.478	567	167	**13.578**
Kadın	1.577	4.491	231	117	**6.416**
TOPLAM	**3.943**	**14.969**	**798**	**284**	**19.994**

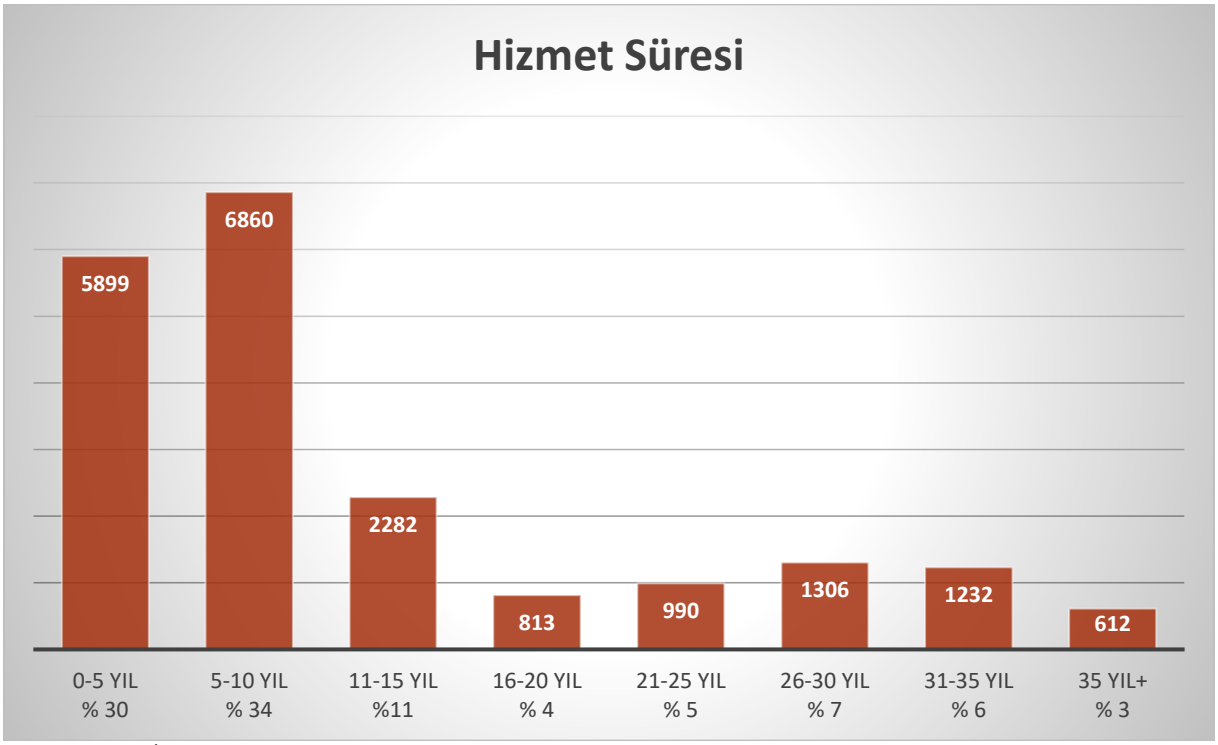
Kaynak: Bakanlık İstatistikleri

Tablo 7: Bakanlık Personeli Eğitim Durumu

EĞİTİM DURUMU TABLOSU	SAYI
Doktora	79
Master	2.403
Lisans	14.139
Ön Lisans	1.133
Lise	1.534
Orta Okul	405
İlkokul	301
Toplam	**19.994**

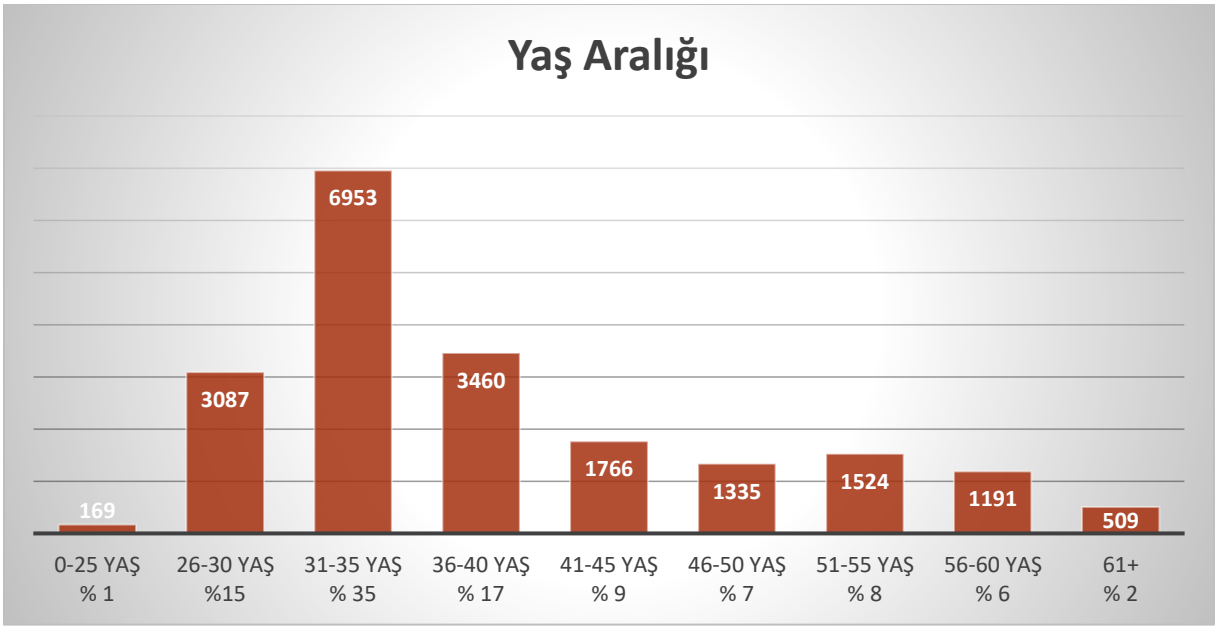
Kaynak: Bakanlık İstatistikleri

Grafik 2: Personelin Hizmet Sürelerine Göre Dağılımı

Kaynak: Bakanlık İstatistikleri

Grafik 3: Personelin Yaş Aralığına Göre Dağılımı

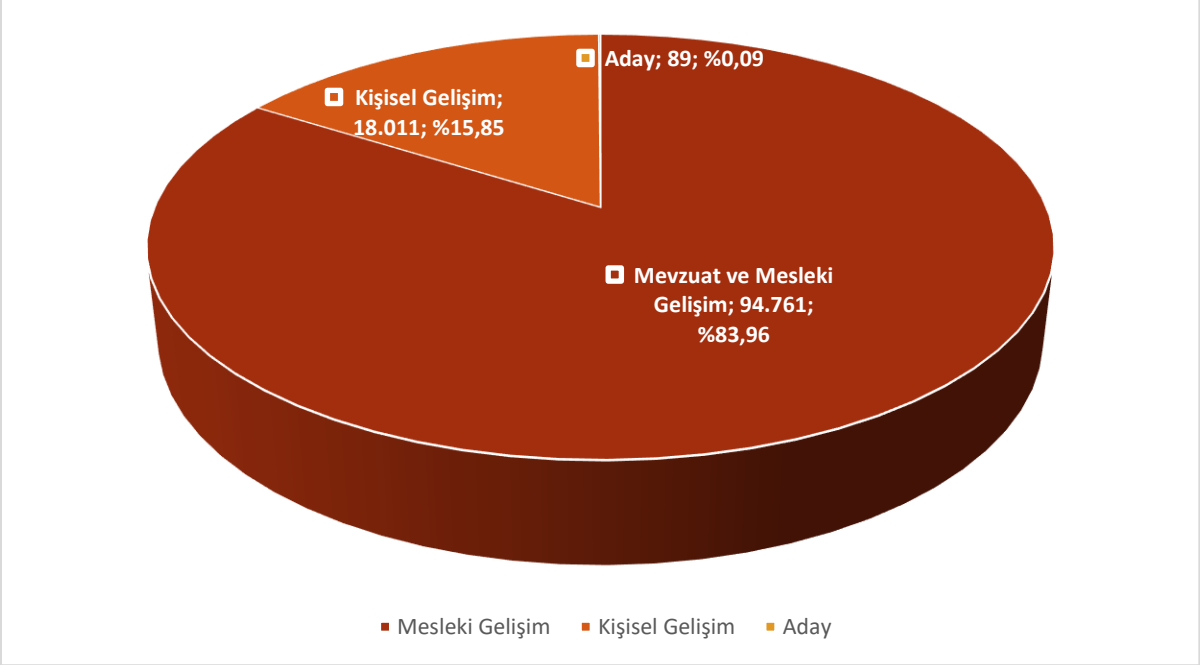
Kaynak: Bakanlık İstatistikleri

Eğitim Faaliyetleri: Bakanlığımız personelinin, çağın getirdiği yeniliklere ayak uydurabilmesi ve Bakanlığımız stratejik hedefleri doğrultusunda istenilen performansı gösterebilmesi için gerekli olan bilgi ve becerileri kazandırmak amacıyla Bakanlığımız faaliyet alanı gözetilerek eğitim içerikleri oluşturulmuş ve aşağıda yer alan konu başlıklarında kişisel, mevzuat ve mesleki gelişim eğitim programları düzenlenmiştir.

Söz konusu düzenlenen eğitim faaliyetlerinde yüz yüze, canlı sanal sınıf, sunum, doküman, animasyon, video, SCORM paket olmak üzere 7 farklı araç-gereç ve ortam kullanılmıştır. Eğitim merkezimizce yüz yüze ve uzaktan eğitim yöntemi ile düzenlenen 145 program ile 150'yi aşkın farklı konu başlığı altında 10.951 katılımcıya yüz yüze ve canlı sanal sınıf aracılığıyla eğitim verilmiştir. Bununla beraber uzaktan eğitim programları kayıt altına alınmış, kurum bilgisayarı, cep telefonu ve dizüstü bilgisayardan 7/24 ulaşılabilecek şekilde ilgili personele video eğitimi olarak atamaları yapılmış ve 64.329 kez katılım sağlanarak kişisel, mevzuat ve mesleki gelişim eğitimleri katılımcılar tarafından tamamlanmıştır.

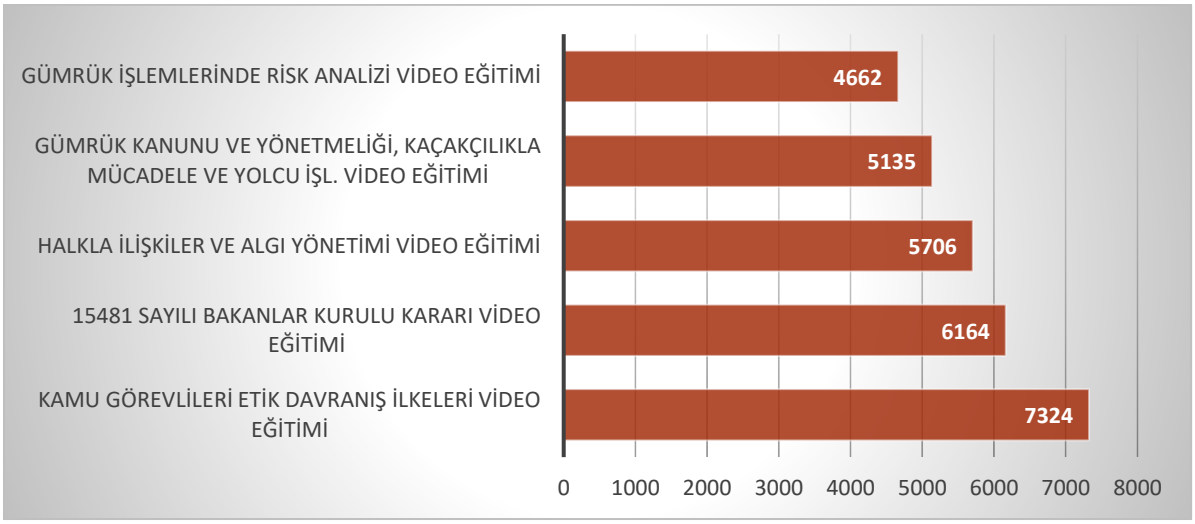
Ayrıca, eğitim yönetim sistemi üzerinde yer alan "Katalog Eğitimleri" kapsamında 37.581 adet katılım ile katılımcılar kayıtlı video atamalarında yer alan eğitimlerden yararlandırılmış olup bu yöntemle yol, konaklama ve gündelik harcırah giderleri, zaman ve iş kayıplarına meydan vermeden büyük maliyet tasarrufları sağlanmıştır. 2020 Yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı eğitim hedefi, tüm personelin %15'i olarak belirlenmiş olup Bakanlığımız personelinin yaklaşık %85'ine ulaştırılan sanal sınıf/video kayıtları ile mezkûr hedef üzerinde bir eğitim faaliyeti gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda, eğitime katılan personelin eğitim programlarının türlerine göre bakıldığında mevzuat ve mesleki gelişim eğitimlerine 94.761, kişisel gelişim eğitimlerine 18.011, adaylık eğitim programlarına 89 kez iştirak edilmiştir.

Grafik 4: Eğitime Katılan Personelin Eğitim Programlarının Türlerine Göre Dağılımı

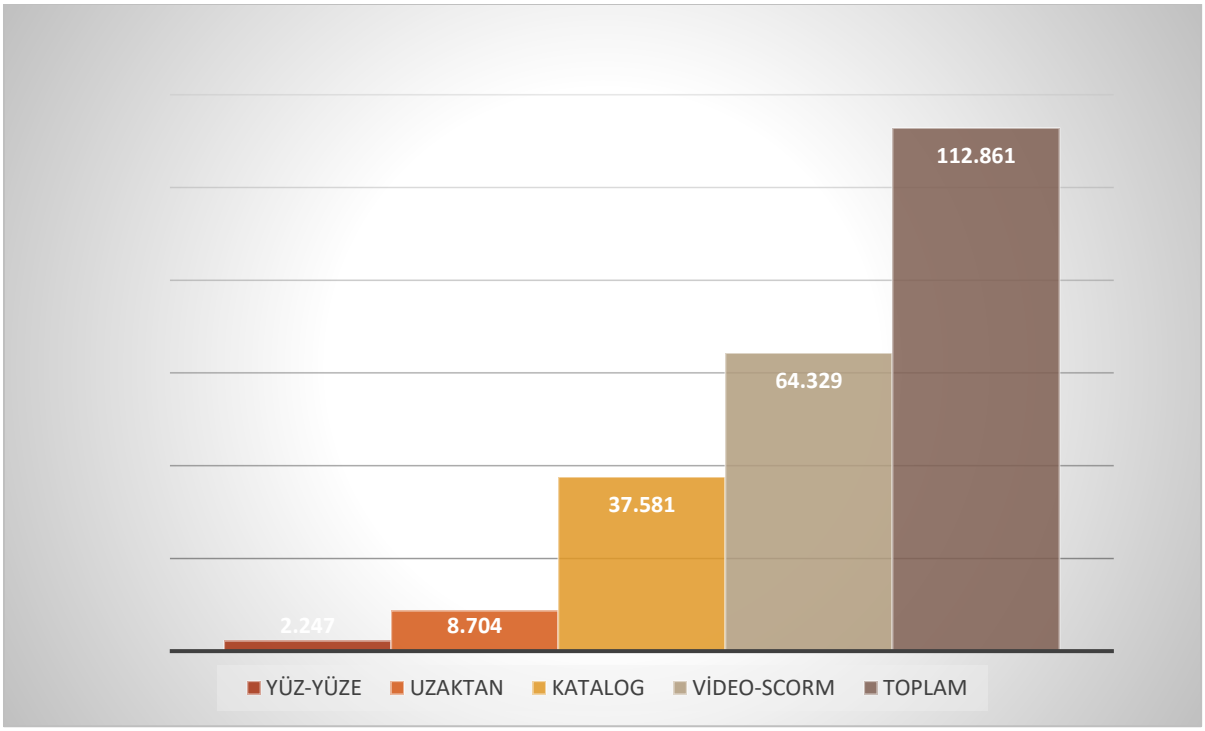
Kaynak: Bakanlık İstatistikleri

Grafik 5: Katılımcı Sayısının En Çok Olduğu İlk 5 Eğitim Başlığı

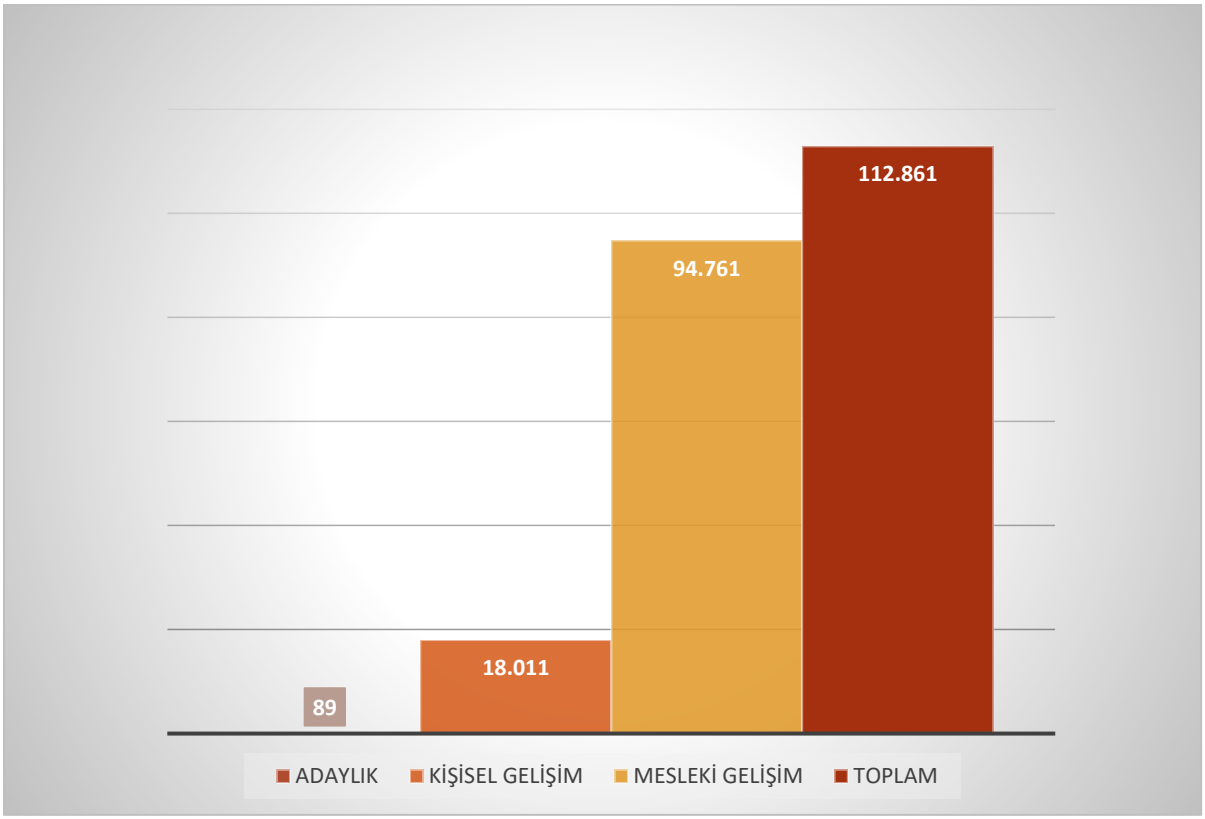
Kaynak: Bakanlık İstatistikleri

Grafik 6: Eğitim Ortamına Göre Katılımcı Sayıları

Kaynak: Bakanlık İstatistikleri

Grafik 7: Eğitim Türlerine Göre Katılımcı Sayıları

Kaynak: Bakanlık İstatistikleri

5- Sunulan Hizmetler

5.1. Dış Ticaret Gelişmeleri

2019 yılında ticaret savaşları, jeopolitik gelişmeler, BREXIT süreci gibi belirsizlikler sebebiyle küresel mal ticaret hacmi Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) verilerine göre %0,1 oranında daralmıştır. 2020 yılında ise pandemi nedeniyle küresel ekonomide arz ve talep yönlü büyük bir şok yaşanmış ve pandemi kaynaklı gelişmelerle İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana en derin kriz gerçekleşmiştir. Bu gelişmeler neticesinde IMF tahminlerine göre 2020 yılında küresel ekonomide %3,5, DTÖ tahminlerine göre küresel mal ticaret hacminde ise %9,2 daralma beklenmektedir.

Dış talepteki daralmalar ve pandeminin etkisiyle yılın ikinci çeyreğinde 32,4 milyar dolara (GTS) gerileyen ihracatımız, yılın üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre yüzde 33,8 oranında artarak hızlı bir toparlanma ile 43,3 milyar dolar (GTS) seviyesine ulaşmıştır. Yılın son çeyreğinde ise artık büyüme fazına geçilmiş ve yıllık %6,6 oranında artış ile ihracat ilk defa 50 milyar dolar seviyesinin üzerinde gerçekleşmiştir. Böylece, toplam 51,2 milyar dolarlık (GTS) ihracat değeriyle tüm zamanların en yüksek çeyreklik ihracat rakamına ulaşılmıştır.

2020 yılı genelinde ise %6,3 oranında azalış ile ihracatımız (GTS) Orta Vadeli Program (2021-2023)'deki gerçekleşme tahmininin (165,9 milyar dolar) üzerinde 169,5 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

2020 yılında ithalatımız %4,3 artışla 219,4 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Altın hariç olarak bakıldığında ise 2020 yılı ithalat değeri %2,4 oranında azalış ile 194,2 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. İhracatın ithalatı karşılama oranında ise 2020 yılının üçüncü çeyreğinden itibaren artış gözlenmiş olup 2020 yılında ihracatın ithalatı karşılama oranı %77,2, altın hariç ihracatın ithalatı karşılama oranı %85,8 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Tablo 8: Yıllara Göre Dış Ticaret Rakamları (Milyon Dolar)

	İHRACAT		İTHALAT		DIŞ TİCARET		
YILLAR	Değer	(%) Değ.	Değer	(%) Değ.	Hacim	Denge/Açık	İhr./İth. Karşılama Oranı (%)
2016	149.247	-1,1	202.189	-5,4	351.436	-52.942	73,8
2017	164.495	10,2	238.715	18,1	403.210	-74.221	68,9
2018	177.169	7,7	231.152	-3,2	408.321	-53.984	76,6
2019	180.833	2,1	210.345	-9,0	391.178	-29.512	86,0
2020	**169.482**	**-6,3**	**219.397**	**4,3**	**388.879**	**-49.915**	**77,2**

Kaynak: TB ve TÜİK (GTS)

Ülke Gruplarına Göre Dış Ticaret: Dünyanın hemen her yerine ihracat yapan ve ihracat pazarını çeşitlendirme amacında olan bir ülke olarak 2020 yılında Kuzey Amerika'ya ihracatımız %12,4 oranında artış ile 11,2 milyar dolar gerçekleşmiştir. 2020 yılında en fazla ihracat yaklaşık 70 milyar dolar ile AB-27 ülkelerine olmuştur. Söz konusu ülke grubunu 31,3 milyar dolar ihracat ile Yakın ve Ortadoğu ülkeleri izlemiştir. En çok ihracat gerçekleştirdiğimiz üçüncü ülke grubu olan Diğer Avrupa (AB-27 Hariç) ülkelerine ihracatımız ise 24,4 milyar dolar olmuştur.

2020 yılında Kuzey Amerika'ya ithalatımız %6,6 oranında azalmış ve 12,6 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. İthalatımızda, ihracatımızda da olduğu gibi Avrupa Birliği ülkeleri yine öne çıkmıştır. 2020 yılında Afrika ve Ortadoğu ülkelerinden yapılan ithalatta kayda değer artışlar gözlenmiştir. Nitekim Afrika'dan ithalatımız %25,5 artış ile 7,3 milyar dolar, Yakın ve Ortadoğu ülkelerinden ithalatımız %26,0 artış ile 20,3 milyar dolar olmuştur.

Tablo 9: Ülke Gruplarına Göre Dış Ticaret (Milyon Dolar)

	İHRACAT				İTHALAT			
	2019	2020	% PAY	% DEĞ.	2019	2020	% PAY	% DEĞ.
GENEL TOPLAM	**180.833**	**169.482**	**100,0**	**-6,3**	**210.345**	**219.397**	**100,0**	**4,3**
A- AB-27*	**76.726**	**69.959**	**41,3**	**-8,8**	**67.913**	**73.286**	**33,4**	**7,9**
B- DİĞER ÜLKELER	**104.107**	**99.523**	**58,7**	**-4,4**	**142.432**	**146.111**	**66,6**	**2,6**
1- DİĞER AVRUPA (AB-27 Hariç)	**24.445**	**24.352**	**14,4**	**-0,4**	**36.935**	**35.778**	**16,3**	**-3,1**
2- AFRİKA	**16.623**	**15.244**	**9,0**	**-8,3**	**5.821**	**7.305**	**3,3**	**25,5**
Kuzey Afrika	10.829	9.215	5,4	-14,9	4.010	4.752	2,2	18,5
Diğer Afrika	5.794	6.029	3,6	4,1	1.811	2.552	1,2	41,0
3- AMERİKA	**13.557**	**14.567**	**8,6**	**7,5**	**19.995**	**19.621**	**8,9**	**-1,9**
Kuzey Amerika	9.957	11.189	6,6	12,4	13.479	12.596	5,7	-6,6
Orta Amerika ve Karayip Ülkeleri	1.767	1.450	0,9	-17,9	941	1.030	0,5	9,4
Güney Amerika	1.833	1.928	1,1	5,2	5.575	5.996	2,7	7,6
4- ASYA	**48.409**	**44.070**	**26,0**	**-9,0**	**63.430**	**69.231**	**31,6**	**9,1**
Yakın ve Ortadoğu	35.009	31.307	18,5	-10,6	16.089	20.274	9,2	26,0
Diğer Asya	13.399	12.763	7,5	-4,8	47.341	48.957	22,3	3,4
5-AVUSTRALYA ve YENİ ZELANDA	**782**	**837**	**0,5**	**7,0**	**1.084**	**442**	**0,2**	**-59,2**
6- DİĞER ÜLKE ve BÖLGELER	**290**	**453**	**0,3**	**55,9**	**15.168**	**13.734**	**6,3**	**-9,5**

Kaynak: TB ve TÜİK (GTS)

*1 Şubat 2020 tarihi itibarıyla Birleşik Krallık (İngiltere), AB üyeliğinden ayrıldığı için AB-27 olarak hesaplanmıştır.

Tablo 10: Seçilmiş Ülke Grupları (Milyon Dolar)

	İHRACAT				İTHALAT			
	2019	2020	% PAY	% DEĞ.	2019	2020	% PAY	%DEĞ.
OECD Ülkeleri	99.325	94.788	55,9	-4,6	98.858	107.231	48,9	8,5
EFTA Ülkeleri	1.795	1.847	1,1	2,9	4.179	8.478	3,9	102,8
Karadeniz Ekonomik İşbirliği	20.446	20.253	11,9	-0,9	33.882	28.071	12,8	-17,1
Ekonomik İşbirliği Teşkilatı	8.708	8.667	5,1	-0,5	7.514	4.609	2,1	-38,7
Bağımsız Devletler Topluluğu	9.558	10.235	6,0	7,1	26.778	21.021	9,6	-21,5
Türk Cumhuriyetleri	5.107	5.421	3,2	6,1	3.377	2.972	1,4	-12,0
İslam Konferansı Teşkilatı	48.768	43.712	25,8	-10,4	26.222	30.984	14,1	18,2
D-8 Gelişmekte olan Ülkeler	8.463	7.569	4,5	-10,6	9.683	7.056	3,2	-27,1

Kaynak: TB ve TÜİK (GTS)

Ülkelere Göre Dış Ticaret: Ülkelere göre ihracatımıza bakıldığında, 2020 yılında en fazla ihracat gerçekleştirdiğimiz ülke yaklaşık 16 milyar dolar ile Almanya olmuştur. Almanya'yı 11,2 milyar dolar ihracat ile İngiltere izlerken üçüncü sırada 10,2 milyar dolar ihracat ile Amerika Birleşik Devletleri yer almıştır.

Tablo 11: 2020 Yılında En Fazla İhracat Gerçekleştirilen Ülkeler (Milyon Dolar)

		İHRACAT				
SIRA NO*	ÜLKE	2019	% PAY	2020	% PAY	%DEĞ.
1	Almanya	16.617	9,2	15.975	9,4	-3,9
2	İngiltere	11.279	6,2	11.237	6,6	-0,4
3	ABD	8.971	5,0	10.184	6,0	13,5
4	Irak	10.223	5,7	9.135	5,4	-10,6
5	İtalya	9.753	5,4	8.075	4,8	-17,2
6	Fransa	7.946	4,4	7.193	4,2	-9,5
7	İspanya	8.139	4,5	6.686	3,9	-17,8
8	Hollanda	5.762	3,2	5.190	3,1	-9,9
9	İsrail	4.464	2,5	4.701	2,8	5,3
10	Rusya Federasyonu	4.152	2,3	4.495	2,7	8,3
	LİSTE TOPLAMI	**87.306**	**48,4**	**82.871**	**48,9**	**-5,1**
	GENEL TOPLAM	**180.833**	**100,0**	**169.482**	**100,0**	**-6,3**

Kaynak: TB ve TÜİK (GTS)
*Sıralama, 2020 yılı değer büyüklüğüne göredir.

2020 yılında en fazla ithalat ise 23 milyar dolar ile Çin'den gerçekleştirilmiştir. Çin'i, 21,7 milyar dolar ile Almanya ve 17,9 milyar dolar ile Rusya takip etmiştir.

Tablo 12: 2020 Yılında En Fazla İthalat Gerçekleştirilen Ülkeler (Milyon Dolar)

		İTHALAT				
SIRA NO*	ÜLKE	2019	% PAY	2020	% PAY	%DEĞ.
1	Çin	19.128	9,1	23.020	10,5	20,3
2	Almanya	19.280	9,2	21.714	9,9	12,6
3	Rusya Federasyonu	23.115	11,0	17.859	8,1	-22,7
4	ABD	11.847	5,6	11.518	5,2	-2,8
5	İtalya	9.350	4,4	9.190	4,2	-1,7
6	Irak	2.678	1,3	8.202	3,7	206,2
7	İsviçre	3.375	1,6	7.769	3,5	130,2
8	Fransa	6.760	3,2	6.978	3,2	3,2
9	Güney Kore	5.777	2,7	5.732	2,6	-0,8
10	BAE	4.389	2,1	5.604	2,6	27,7
	LİSTE TOPLAMI	**105.699**	**50,2**	**117.586**	**53,5**	**11,2**
	GENEL TOPLAM	**210.345**	**100,0**	**219.397**	**100,0**	**4,3**

Kaynak: TB ve TÜİK (GTS)
*Sıralama 2020 yılı değer büyülüğüne göredir.

Fasıllara Göre Dış Ticaret: Fasıllara göre ihracatımıza bakıldığında 2020 yılında en fazla ihracat yaptığımız fasıllar yüksek ve orta-yüksek teknoloji gruplarında olmuştur. Nitekim 2020 yılında en fazla ihracat gerçekleştirdiğimiz fasıl 22,1 milyar dolarlık tutar ile 87-Motorlu Kara Taşıtları olmuştur. Söz konusu fasılı 16,8 milyar dolar ihracat ile 84-Kazanlar, Makineler fasılı izlemiştir. En çok ihracat gerçekleştirdiğimiz üçüncü fasıl ise 9,3 milyar dolar ihracat ile 85-Elektrikli Makine ve Cihazlar olmuştur.

Tablo 13: 2020 Yılında En Fazla İhracat Gerçekleştirilen Fasıllar (Milyon Dolar)

			İHRACAT				
SIRA NO	FASIL NO	FASIL ADI	2019	% PAY	2020	% PAY	%DEĞ.
1	87	Motorlu Kara Taşıtları	26.901	14,9	22.079	13,0	-17,9
2	84	Kazanlar, Makineler	17.762	9,8	16.783	9,9	-5,5
3	85	Elektrikli Makina ve Cihazlar	9.748	5,4	9.300	5,5	-4,6
4	72	Demir Ve Çelik	10.019	5,5	8.812	5,2	-12,0
5	61	Örme Giyim Eşyası Ve Aksesuarı	9.200	5,1	8.360	4,9	-9,1
6	39	Plastikler ve Mamulleri	6.805	3,8	6.962	4,1	2,3
7	71	Kıymetli veya Yarı Kıymetli Taşlar	7.333	4,1	6.693	3,9	-8,7
8	62	Örülmemiş Giyim Eşyası Ve Aksesuarı	6.871	3,8	6.578	3,9	-4,3
9	73	Demir veya Çelikten Eşya	6.689	3,7	6.357	3,8	-5,0
10	08	Yenilen Meyveler ve Sert Kabuklu Meyveler	4.589	2,5	4.831	2,9	5,3
		LİSTE TOPLAMI	**105.917**	**58,6**	**96.755**	**57,1**	**-8,6**
		GENEL TOPLAM	**180.833**	**100,0**	**169.482**	**100,0**	**-6,3**

Kaynak: TB ve TÜİK (GTS)

Fasıllara göre ithalatımıza bakıldığında 2020 yılında en fazla ithalat yaptığımız fasıl 2019 yılında olduğu gibi 29 milyar dolar ile 27-Mineral yakıtlar, Yağlar olmuştur. Bu fasılı 26,6 milyar dolar ile 71-Kıymetli ve Yarı Kıymetli Taşlar ve 25,3 milyar dolar ile 84-Kazanlar, Makineler fasılı izlemiştir.

Tablo 14: 2020 Yılında En Fazla İthalat Gerçekleştirilen Fasıllar (Milyon Dolar)

			İTHALAT				
Sıra No	FASIL NO	FASIL ADI	2019	% PAY	2020	% PAY	%DEĞ.
1	27	Mineral Yakıtlar, Mineral Yağlar	41.731	19,8	28.931	13,2	-30,7
2	71	Kıymetli veya Yarı Kıymetli Taşlar	13.367	6,4	26.590	12,1	98,9
3	84	Kazanlar, Makineler	22.160	10,5	25.249	11,5	13,9
4	85	Elektrikli Makina ve Cihazlar	15.444	7,3	17.118	7,8	10,8
5	87	Motorlu Kara Taşıtları	10.008	4,8	15.282	7,0	52,7
6	72	Demir ve Çelik	15.050	7,2	15.103	6,9	0,4
7	39	Plastikler ve Mamulleri	11.800	5,6	11.731	5,3	-0,6
8	29	Organik Kimyasal Ürünler	5.965	2,8	5.887	2,7	-1,3
9	30	Eczacılık Ürünleri	4.911	2,3	4.957	2,3	0,9
10	90	Optik, Fotoğraf, Tıbbi Alet ve Cihazlar	4.505	2,1	4.746	2,2	5,3
		LİSTE TOPLAMI	**144.941**	**68,8**	**155.594**	**70,9 71**	**7,3**
		GENEL TOPLAM	**210.345**	**100,0**	**219.397**	**100,0**	**4,3**

Kaynak: TB ve TÜİK (GTS)

Geniş Ekonomik Sınıflamaya (BEC) Göre Dış Ticaret: Geniş Ekonomik Sınıflamaya (BEC) göre ihracattaki gelişmeler incelendiğinde, 2020 yılında sermaye (yatırım) malları ihracatı 19,8 milyar dolar, ara malı (hammadde) ihracatı 80,3 milyar dolar, tüketim malları ihracatımız ise 68,2 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 15: Geniş Ekonomik Sınıflamaya (BEC) Göre İhracat (Milyon Dolar)

	YILLIK				
	2019	% Pay	2020	% Pay	% Değ.
Sermaye (Yatırım) Malları	21.607	11,9	19.782	11,7	-8,4
Ara (Hammadde) Malları	85.380	47,2	80.276	47,4	-6,0
Tüketim Malları	72.742	40,2	68.210	40,2	-6,2
Diğerleri	1.104	0,6	1.214	0,7	10,0
TOPLAM	**180.833**	**100,0**	**169.482**	**100,0**	**-6,3**

Kaynak: TB ve TÜİK (GTS)

Geniş Ekonomik Sınıflamaya (BEC) göre ithalattaki gelişmeler incelendiğinde sermaye (yatırım) malları ithalatı %22 artışla 31,8 milyar dolar olarak gerçekleşirken tüketim malları ithalatı ise

24,1 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Sermaye malları ithalatının üretim açısından önem arz eden bir gelişme olduğu değerlendirilmektedir.

Tablo 16: Geniş Ekonomik Sınıflamaya (BEC) göre İthalat (Milyon Dolar)

	2019	% PAY	2020	% PAY	% DEĞ.
Sermaye (Yatırım) Malları	26.068	12,4	31.811	14,5	22,0
Ara (Hammadde) Malları	162.530	77,3	162.924	74,3	0,3
Tüketim Malları	21.196	10,1	24.095	11,0	13,7
Diğerleri	551	0,3	567	0,3	2,8
TOPLAM	**210.345**	**100,0**	**219.397**	**100,0**	**4,3**

Kaynak: TB ve TÜİK (GTS)

Hizmet Sektörleri İhracatı: COVID-19 salgını, mal ihracatı kadar hizmet ihracatını da olumsuz yönde etkilemiştir. Ülkemiz 2020 yılına ilişkin hizmet ihracatı geliri bir önceki yıla kıyasla %45,9 azalarak 34,4 milyar ABD doları düzeyinde gerçekleşmiştir. 2020 yılında ihracat gelirlerimizin önde gelen sektörleri Seyahat ve Taşımacılık sektörleridir. 2020 yılında toplam hizmet ihracatımızın %41'ini oluşturan Taşımacılık sektöründe, söz konusu dönem için 14,2 milyar ABD dolarlık ihracat gerçekleştirilmiş olup sektörün ihracat gelirlerinde bir önceki yılın aynı dönemine göre %41 oranında bir azalış olmuştur. 2020 yılında toplam hizmet ihracatımızdan yaklaşık %30 pay ile yer alan Seyahat Hizmetleri (Turizm) sektöründe, söz konusu dönem itibarıyla toplam 10 milyar ABD doları ihracat gerçekleştirildiği görülmüştür.

Diğer kategorilere göz atıldığında, 2020 yılında Başkasına Ait Fiziksel Girdiler İçin İmalat Hizmetleri 317 milyon ABD doları, Bakım ve Onarım Hizmetlerinde 1,2 milyar ABD doları, İnşaat Hizmetlerinde 271 milyon ABD doları, Sigorta ve Emeklilik Hizmetlerinde 1,9 milyar ABD doları, Finansal Hizmetlerde 687 milyon ABD doları, Fikri Mülkiyet Hakları Kullanım Ücretlerinde 130 milyon ABD doları, Telekomünikasyon, Bilgisayar ve Bilgi Hizmetlerinde 1,6 milyar ABD doları, Diğer İş Hizmetlerde 3,2 milyar ABD doları, Kişisel, Kültürel Ve Eğlence Hizmetlerinde 166 milyon ABD doları ve Resmi Hizmetlerde 306 milyon ABD doları ihracat gerçekleştiği görülmektedir.

Bir önceki yılın aynı dönemine göre ihracat değerinde en fazla artış görülen alt sektörler; %46,1 ile Finansal Hizmetler, %44,5 ile Sigorta ve Emeklilik Hizmetleri olurken en fazla azalış görülen alt sektörler ise sırasıyla %65 ile Seyahat Hizmetleri ve %60 ile Resmi Hizmetler olmuştur.

Tablo 17: Hizmet Sektörleri İhracatı (Milyon Dolar)

MİLYON DOLAR	2019	PAY (%)	2020	PAY (%)	DEĞ.(%)
HİZMET İHRACATI	**63.590**	**100%**	**34.424**	**100%**	**-45,87%**
Başkasına Ait Fiziksel Girdiler İçin İmalat Hizmetleri	354	0,56%	317	0,92%	**-10,45%**
Bakım ve Onarım Hizmetleri	1.163	1,83%	1.259	3,66%	**8,25%**
Taşımacılık	24.195	38,05%	14.268	41,45%	**-41,03%**
Seyahat	29.829	46,91%	10.220	29,69%	**-65,74%**
İnşaat	366	0,58%	271	0,79%	**-25,96%**
Sigorta ve Emeklilik Hizmetleri	1.366	2,15%	1.974	5,73%	**44,51%**
Finansal Hizmetler	470	0,74%	687	2,00%	**46,17%**
Fikri Mülkiyet Hakları Kullanım Ücretleri	176	0,28%	130	0,38%	**-26,14%**
Telekomünikasyon, Bilgisayar ve Bilgi Hizmetleri	1.565	2,46%	1.581	4,59%	**1,02%**
Diğer İş Hizmetleri	3.182	5,00%	3.245	9,43%	**1,98%**
Kişisel, Kültürel ve Eğlence Hizmetleri	144	0,23%	166	0,48%	**15,28%**
Resmi Hizmetler	780	1,23%	306	0,89%	**-60,77%**

Kaynak: TCMB

Hizmet Sektörleri İthalatı: 2020 yılında hizmet ithalatımız bir önceki yıla göre %11,6 azalarak 24,8 milyar ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Söz konusu dönemde hizmet ithalatımızda, %34,4 pay ile Taşımacılık ve %21 pay ile Diğer İş Hizmetleri ön plana çıkan sektörler olmuştur. 2020 yılında toplam hizmet ithalatımızdan %34,4 pay alan Taşımacılık sektöründe 8,5 milyar ABD doları ithalat yapılmıştır. Sektörde gerçekleştirilen ithalat bir önceki yıla göre göre yaklaşık %11 azalmıştır. 2020 yılında ülkemizin en büyük ikinci hizmet ithalat kalemi olan Diğer İş Hizmetleri sektöründe geçen yılın aynı dönemine göre %6 oranında azalış olmuş ve toplam 5,1 milyar ABD doları ithalat gerçekleştirilmiştir.

Diğer kategorilere göz atıldığında 2020 yılında, Başkasına Ait Fiziksel Girdiler İçin İmalat Hizmetlerinde 89 milyon ABD doları, Bakım ve Onarım Hizmetlerinde 662 milyon ABD doları, Seyahat Hizmetlerinde 1 milyar ABD doları, İnşaat Hizmetlerinde 18 milyon ABD doları, Sigorta ve Emeklilik Hizmetlerinde 3 milyar ABD doları, Finansal Hizmetlerde 1,3 milyar ABD doları, Fikri Mülkiyet Hakları Kullanım Ücretlerinde 2 milyar ABD doları, Telekomünikasyon, Bilgisayar ve Bilgi Hizmetlerinde 1,7 milyar ABD doları, Kişisel, Kültürel ve Eğlence Hizmetlerinde 82 milyon ABD doları ve Resmi Hizmetlerde ise 952 milyon ABD doları ithalat gerçekleştirilmiştir.

Bir önceki yıl aynı dönemine göre hizmet ithalatımızın en fazla artış gösterdiği alt sektörler; %158 ile Finansal Hizmetler ve %66 ile Sigorta ve Emeklilik Hizmetleri olurken aynı dönemde hizmet ithalatında en fazla azalış yaşayan sektörler ise; %74 ile Seyahat Hizmetler ve %70 ile İnşaat Hizmetleri olmuştur.

Tablo 18: Hizmet Sektörleri İthalatı (Milyon Dolar)

MİLYON DOLAR	2019	PAY (%)	2020	PAY (%)	DEĞ.(%)
HİZMET İTHALATI	**28.062**	**100%**	**24.784**	**100%**	**-11,68%**
Başkasına Ait Fiziksel Girdiler İçin İmalat Hizmetleri	98	0,35%	89	0,36%	**-9,18%**
Bakım ve Onarım Hizmetleri	747	2,66%	662	2,67%	**-11,38%**
Taşımacılık	9.608	34,24%	8.533	34,43%	**-11,19%**
Seyahat	4.110	14,65%	1.040	4,20%	**-74,70%**
İnşaat	61	0,22%	18	0,07%	**-70,49%**
Sigorta ve Emeklilik Hizmetleri	1.850	6,59%	3.081	12,43%	**66,54%**
Finansal Hizmetler	507	1,81%	1.310	5,29%	**158,38%**
Fikri Mülkiyet Hakları Kullanım Ücretleri	2.098	7,48%	2.086	8,42%	**-0,57%**
Telekomünikasyon, Bilgisayar ve Bilgi Hizmetleri	2.173	7,74%	1.747	7,05%	**-19,60%**
Diğer İş Hizmetleri	5.524	19,68%	5.184	20,92%	**-6,15%**
Kişisel, Kültürel ve Eğlence Hizmetleri	84	0,30%	82	0,33%	**-2,38%**
Resmi Hizmetler	1.202	4,28%	952	3,84%	**-20,80%**

Kaynak: TCMB

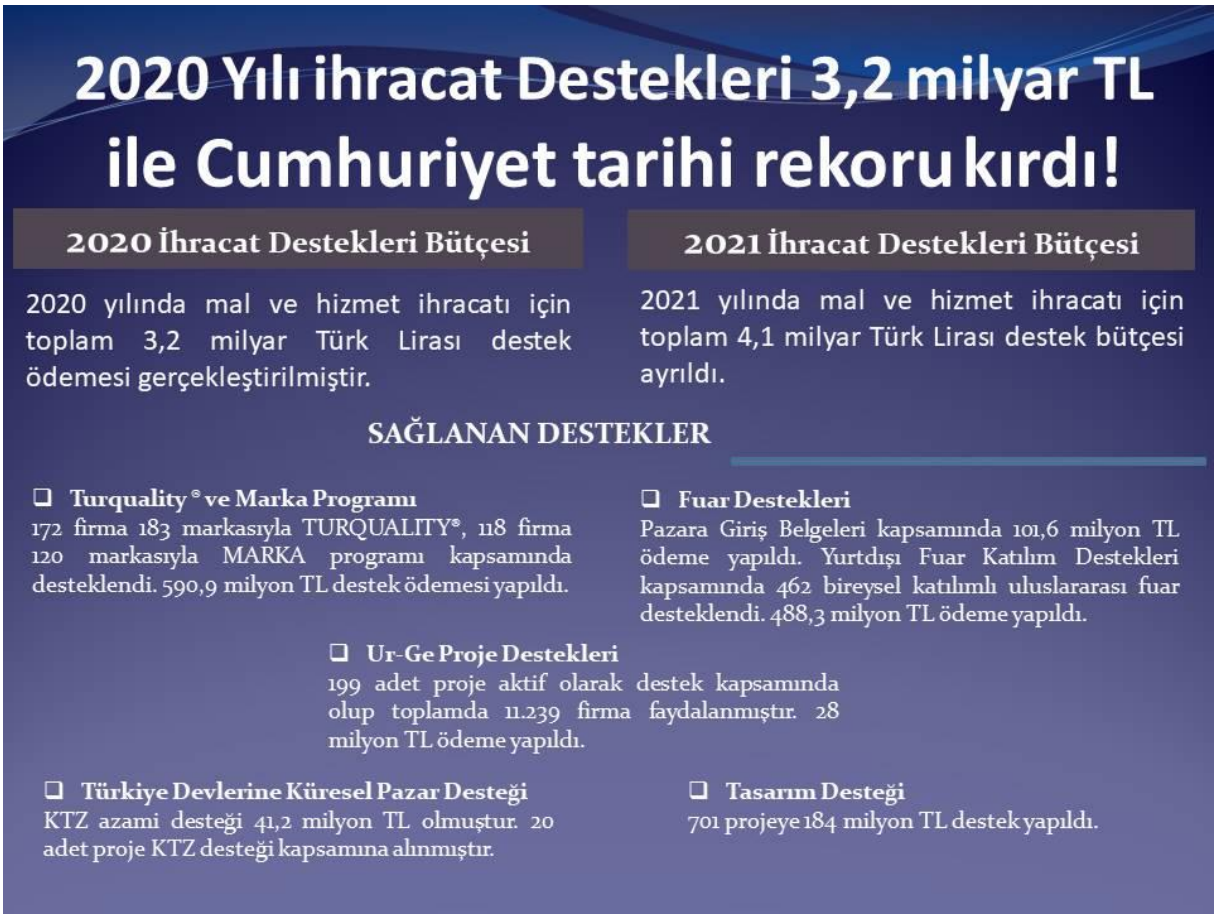
5.2. İhracat Hizmetleri

Ülkemizin yüksek katma değerli ihracat yapısına ve sürdürülebilir ihracat artışına ulaşması amacı çerçevesinde, ihracatımızın desteklenmesinde gelişen ve değişen ihtiyaçlar doğrultusunda yeni politika araçları oluşturulmaya ve mevcut destek unsurlarında iyileştirmeler yapılmaya devam edilmektedir. Bu kapsamda, Bakanlığımızca ihracatçılarımızın etkin olduğu mevcut pazarlara yönelik genel ve sektörel ticaret heyetleri, alım heyetleri, fuarlar ve diğer pazarlama ve tanıtım faaliyetleri yoğun olarak sürdürülürken, ihracatçılarımızın yüksek büyüme potansiyeli olan yeni hedef pazarlara da kolay ulaşmalarını sağlayacak pazara giriş politikaları uygulanmaktadır.

İhracat Destekleri: Bakanlığımızca, "Uluslararası Rekabetçiliğin Geliştirilmesi (UR-GE) Desteği" ile sürekli ve düzenli ihracat yapılabilmesini teminen muhtelif sektörlerdeki sektör kuruluşlarının projelerine destek sağlanmaktadır. 2020 yılı sonunda 199 adet proje aktif olarak destek kapsamında iken, söz konusu desteklerden toplamda 11.239 firma faydalanmıştır. Ayrıca, "2014/8 Sayılı Pazara Giriş Belgelerinin Desteklenmesine İlişkin Karar" ile firmaların

yurt dışı pazarlara girişte zorunlu olan veya avantaj sağlayan ve ürünlerinin çevre, kalite ve insan sağlığına yönelik teknik mevzuatlara uyum sağlamasını teminen ihtiyaç duydukları pazara giriş belgelerine dair harcamalar desteklenmeye devam edilmiştir. Aynı Karar kapsamında, Küresel Tedarik Zinciri (KTZ) desteği ile de muhtelif sektörlerde faaliyet gösteren yan sanayi firmalarımızın, orijinal ürün üreticilerinin tedarikçisi konumuna gelebilmeleri için makine, ekipman, donanım, yazılım, eğitim, danışmanlık ve müşteri ziyaretleri, sınai ve fikri mülkiyet hakları, sertifikasyon, test, analiz, ürün doğrulama alanlardaki yetkinliklerini artıracak masrafları proje bazlı olarak desteklenmektedir. 2020 yıl sonu itibarıyla 20 adet proje KTZ desteği kapsamına alınmıştır.

Diğer taraftan, KOBİ'lerin pazarlama ve ihracat kapasitesini artırmaya yönelik ve Ar-Ge'ye dayalı, katma değeri yüksek, markalı ürün ve hizmetlerimizin pazarlanması doğrultusunda ihracata yönelik devlet yardımlarımız kapsamında ihracatçılarımız çok çeşitli alanlarda Bakanlığımızca desteklenmekte ve ihracata yönelik devlet yardımları artırılarak uygulanmaya devam edilmektedir. Bu çerçevede 2020 yılında Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu (DFİF) kaynaklarından söz konusu destekler için 45.193 başvuru dosyası kapsamında 2 milyar 412 milyon TL destek ödemesi yapılmıştır.

Bakanlığımızca "2011/1 Sayılı Pazar Araştırması ve Pazara Giriş Desteği Hakkında Tebliğ" ile şirketler ve işbirliği kuruluşlarının pazar araştırması ve pazara giriş faaliyetlerine ilişkin giderlerinin desteklenmesi sağlanmaktadır. İlaveten, ileri teknolojiye sahip yurt dışı şirket alım desteği ile ileri teknolojiye sahip ve teknoloji transferi sağlayacak yurt dışında yerleşik şirketlerin alımına yönelik mali ve hukuki danışmanlık hizmetlerine ilişkin giderler ile ileri teknolojiye sahip ve teknoloji transferi sağlayacak yurt dışında yerleşik şirketlerin alımında

kullanılan kredi faiz giderlerine de destek sağlanmaktadır. Tüm bu desteklerin yanında, yurt dışında yerleşik şirkete ait marka satın alımı da Bakanlığımızca destek kapsamında değerlendirilmektedir. Bu desteklere ek olarak, Dünya Ticaret Örgütü taahhütlerimiz çerçevesinde katma değeri yüksek, markalı ve nihai tüketiciye yönelik tarımsal ürünlerin ihracatının desteklenmesi amacıyla, "2018/12 sayılı Tarımsal Ürünlerde İhracat İadeleri Yardımlarına İlişkin Para-Kredi ve Koordinasyon Kurulu Kararı" kapsamında değişen oranlarda ihracat iadesi yardımı sağlanmaktadır.

Öte yandan, Bakanlığımızca pazar eksenli yürütülen çalışmalar çerçevesinde iki yıllık dönemler itibarıyla hedef ve öncelikli ülkeler tespit edilmekte olup 2020-2021 dönemi için 17 Hedef Ülke ve 28 Öncelikli Ülke belirlenmiştir. Söz konusu hedef ve öncelikli ülkelere yönelik faaliyetlere 2020 yılında da devam edilmiştir. Bu ülkelere yönelik pazara giriş faaliyetlerinin en yoğun şekilde yürütülmesi ihracatımızın artırılması yönünde büyük önem arz etmektedir. Diğer taraftan, ülkemiz menşeli ihraç ürünlerine yönelik uygulanan ticaret politikası önlemleri (anti-damping önlemi, telafi edici vergi önlemi, korunma önlemi) ihracatımızı menfi olarak etkileyebilmekte ve önemli bir pazara giriş engeli yaratabilmektedir. Bu kapsamda, ticaret politikası soruşturmaları ve sonrasında alınacak önlemlerin ülkemiz ihracatı açısından önemi dikkate alınarak, ihraç ürünlerimize karşı bir ticaret politikası soruşturması açılması veya bu yönde duyumlar alınmasını müteakip muhatap ülke resmi yetkilileri ile üst düzey temasları da içerir şekilde temasa geçilmektedir. Ayrıca, gerek yürürlükte olan ticaret politikası önlemlerinin ortadan kaldırılması ya da iyileştirilmesine yönelik olarak gerekse yürütülen soruşturmalarda, Bakanlığımızca ihracatçılarımıza soruşturma öncesinde, soruşturma sürecinde ve soruşturma sonrasında Dünya Ticaret Örgütü'nün ilgili anlaşmaları ile ithalatçı ülke mevzuatları çerçevesindeki hak ve yükümlülüklerine ilişkin olarak teknik bilgi verilmekte, ülkemiz görüşleri ilgili ithalatçı ülke otoritelerine yazılı ve sözlü olarak iletilmekte, ilgili ithalatçı ülke otoriteleri tarafından telafi edici vergi soruşturmalarında tarafımıza iletilen soru formları Bakanlığımız koordinasyonunda cevaplandırılmaktadır. 2020 yılında da söz konusu faaliyetler sürdürülerek ülkemiz menşeli ürünlere karşı, 14 ülke tarafından uygulanan 35 adet anti-damping önlemi, 3 ülke tarafından uygulanan 14 adet telafi edici vergi önlemi ve 8 ülke tarafından uygulanan 14 adet korunma önlemine karşı mücadele edilmiştir. Bu itibarla, 40 adet soru formu yanıtı, 36 adet ülke görüşü, 16 adet mektup yazılı olarak iletilmiş, 8 adet ikili görüşme-istişare görüşmesi yapılmış, 6 adet kamu dinleme toplantısına katılım sağlanmıştır.

Ülkelere yönelik bilgilendirme çalışmaları kapsamında, elde edilen pazar bilgilerinin ihracatçılarımızla, özellikle de KOBİ'lerimizle paylaşılması ve KOBİ'lerimizin dış pazarlara yönlendirilmesi amacıyla, Dış Ticaret Bilgilendirme Seminerlerinde ve diğer kuruluşlarla müştereken organize edilen seminerlerde, illerimiz için potansiyel arz eden ülkelere ihracat imkânları anlatılmaktadır. 2020 yılında 75 ilde, 17 işbirliği kuruluşu ile 45 Dış Ticaret Bilgilendirme Semineri düzenlenmiş ve bu seminerlere 4.131 kişi katılım sağlamıştır. Dış Ticaret Bilgilendirme Seminerleri organizasyonlarına başlandığı 2011 yılından itibaren ise yurt sathında gerçekleştirilen 582 organizasyona 28.711 katılımcı iştirak etmiştir.

Ülkemiz genelindeki Odalar ve Borsalar bünyesinde kurulan İhracat Destek Ofisleri, ihracatçı sayısının artırılabilmesini ve mevcut ihracatçıların bilgilendirilmesini teminen Bakanlığımızın bünyesinde bulunan uzmanlık bilgisinin hızlı ve etkin bir biçimde iş dünyasına transferini sağlama yolundaki faaliyetlerini sürdürmektedir. 2020 yılında İhracat Destek Ofislerinin sayısı 57 ilde 68 ofise yükselmiştir. Bakanlığımızın birer iletişim noktaları olarak faaliyetlerini

sürdüren İhracat Destek Ofisleri'ne yönelik olarak 2020 yılında 4 adet çevrimiçi eğitim gerçekleştirilmiş olup eğitimlere 275 ofis personeli katılım sağlamıştır.

İhracatçılarımızın dünyanın her noktasında daha aktif ve daha görünür olmalarını teminen 5682 sayılı Pasaport Kanunu'nda yapılan değişiklik ile hususi damgalı pasaporttan yararlanma süresinin 2 yıldan 4 yıla çıkarılmasına paralel olarak 3064 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile 2017/9962 sayılı "İhracatçılara Hususi Damgalı Pasaport Verilmesine İlişkin Esaslar Hakkında Karar"da değişiklikler yapılmıştır. 2020 yılı boyunca yapılan başvuru sonuçlarına göre toplamda 3.393 firmanın 3.783 yetkilisine hususi damgalı pasaport için onay verilmiştir. Hususi damgalı pasaport hakkından faydalanan toplam ihracatçı sayısı ise 17.418 olmuştur.

22 Ekim 2019 tarihinde ülkemiz ihracatına katkı sağlayacak, dış ticareti geliştirmeye yönelik olarak ihtiyaç duyulan nitelikli işgücünün yetiştirilmesi amacıyla Bakanlığımız ile Millî Eğitim Bakanlığı arasında imzalanan Protokol kapsamında Bakanlığımız, MEB, Eximbank, Türkiye İhracatçılar Meclisi ve İhracatçı Birlikleri yönetim kurulu başkan ve üyeleri, TOBB ve diğer ilgili Sivil Toplum Kuruluşları ve akademisyenler ile önde gelen ihracatçı firmaların temsilcilerinin katılımı ile Dış Ticaret Dalında okutulacak Çerçeve Öğretim Programı taslağını oluşturmak üzere 11-13 Şubat 2020 tarihlerinde Ankara'da "Yeni Nesil Dış Ticaret Meslek Liseleri Müfredat Çalıştayı" düzenlenmiştir. Buna ilaveten, Milli Eğitim Bakanlığı ile yürütülen protokol kapsamında yer alan 4 adet pilot okulun isimlerinin Dış Ticaret Meslek Lisesi olarak değiştirilmesi sağlanmıştır. Bu doğrultuda, Üsküdar Dış Ticaret Mesleki ve Teknik Anadolu, Sander Dış Ticaret Mesleki ve Teknik Anadolu, Zehra Mustafa Dalgıç Dış Ticaret Mesleki ve Teknik Anadolu ve İzmir Dış Ticaret Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri kurulmuştur.

İhracat Ana Planı: Hedef pazar ve hedef ürün odaklı bir yaklaşımla, firmalarımızın küresel değer zincirlerinin katma değer yaratan aşamalarına eklemlenmesini destekleyen, sürdürülebilir ihracat artışını hedefleyen İhracat Ana Planı ile mevcut pazarlarımızda ticari ilişkilerimizin derinleştirilmesi, mal ve hizmetlerde çeşitlilik sağlanması, yeni nesil serbest bölgelerle teknoloji yoğun ve katma değeri yüksek ihracatın artırılması, Export Akademi- Kadın ve Genç Girişimci İhracatçı Yetiştirme Programı, Türkiye Kadın Girişimci Online/Fiziki Network Programı, Ulusal Kadın Girişimci Network Platformu ve Melek Yatırımcı Ağı Projeleri gibi oluşumlar yoluyla ihracatın tabana yayılması, dış ticaret süreçlerinin her aşamasında yapay zekâ, blokzincir gibi gelişen teknolojilerden ve dijitalleşmeden faydalanılması, e-ihracata yönelik çalışmalara odaklanılması, ihracat desteklerine yeni yaklaşımların getirilmesi, ihracatçımıza ilave finansman imkânları sunulması ve dış ticareti geliştirmeye ilişkin yeni işbirliklerinin geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Hedef olarak belirlenen makine, otomotiv, elektrik-elektronik ve kimya sektörleri için ilgili kamu kurumları, İhracatçı Birlikleri başta olmak üzere meslek örgütleri ve firmalarımızın katılımıyla sektörel çalıştaylar yapılmıştır. İhracat Ana Planı ile belirlenen 17 hedef ülkenin (ABD, Brezilya, Çin, Etiyopya, Fas, Güney Afrika, Güney Kore, Hindistan, Irak, İngiltere, Japonya, Kenya, Malezya, Meksika, Özbekistan, Rusya ve Şili) toplam ithalatında Ülkemizin payının %0,5'ten %1'e, 5 hedef sektörde (kimya, makine, otomotiv, elektrik-elektronik ve gıda endüstrisi) dünya ithalatından aldığımız %0,76'lık ihracat payının ise %1'e yükseltilmesi amaçlanmaktadır.

2023 Türkiye İhracat Strateji ve Eylem Planı: Eylem planının sekretaryası Bakanlığımız tarafından yürütülmekte olup bu kapsamda başta yatırım, finansman, altyapı, girdi tedarik, eğitim, çevre, mevzuat ve tanıtım ve pazarlama kalitesi olmak üzere ihracatı doğrudan etkileyen birçok alanda uzun vadede dönüşüm sağlamak üzere yürütülen eylemler, eylemden sorumlu kurum/kuruluşlar ile koordinasyon içerisinde etkin bir şekilde takip edilmektedir. 4'er yıllık 3 dönem halinde tasarlanan ve dönem sonlarında gerekli güncellemeleri gerçekleştirilen 2023 Türkiye İhracat Stratejisi ve Eylem Planı'nın 2020-2023 yıllarını kapsayan üçüncü ve son dönemi 1 Ocak 2020 itibarıyla hayata geçirilmiştir. Bu çerçevede; Kültür ve Turizm Bakanlığı, HAK, DEİK ve TOBB'un da "Sorumlu Birim" olarak katkı vermeye başladığı eylem planının işleyişi izlenmeye devam edilmiş olup eylem planındaki her bir eyleme ilişkin çeyrek dönem gerçekleşmelerinin 3'er aylık periyodlar halinde, 2020 yılı senelik gerçekleşme özeti ile 2021 yılı senelik öngörülerinin ise Aralık 2020 sonunda alınması sağlanmıştır.

Fuar Destekleri: Bakanlığımızca ihraç ürünlerimizin tanıtımını sağlamak, pazar payımızı genişletmek ve ticari ve ekonomik işbirliğimizde ilerleme kaydetmek amacıyla çeşitli etkinlikler düzenlenmektedir. Bu kapsamda, 2020 yılında ihracatçılarımızın katılımının desteklendiği 60 milli ve 462 bireysel katılımlı uluslararası fuar gerçekleştirilmiştir. Diğer taraftan, 2020 yılı Mayıs ayında istihsal edilen 2573 sayılı Pazara Girişte Dijital Faaliyetlerin Desteklenmesi Hakkında Karar çerçevesinde 8 sanal fuar organizasyonu gerçekleştirilmiştir. Bakanlığımızca belirlenen sektörel nitelikli uluslararası yurt içi fuarlara yönelik olarak tanıtım ve katılım desteği de sağlanmakta olup bu kapsamda 47 yurt içi fuar destek kapsamına alınmış ancak fuarların 17 tanesi gerçekleşirken 30 tanesi iptal olmuştur. Yine, Bakanlığımızca gerçekleştirilen tanıtım faaliyetleri çerçevesinde Sektörel Ticaret Heyeti ve Alım Heyeti Programları düzenlenmeye devam etmiştir. 2020 yılında 14 sektörel ticaret heyeti ile 10 alım heyeti programı gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, 2573 sayılı Karar çerçevesinde 39 adet sanal sektörel ticaret heyeti düzenlenmiştir.

Turquality: İhracatçı firmalarımızın markalaşma odaklı rekabetçiliklerini artırma çalışmalarımız çerçevesinde 2006/4 sayılı Türk Ürünlerinin Yurt dışında Markalaşması, Türk Malı İmajının Yerleştirilmesi ve TURQUALITY®'nin Desteklenmesi Hakkında Tebliğ kapsamında 2020 yılında 5 firmanın 5 markası Turquality® Programına, 17 firmanın 17 markası Marka Programına alınmıştır. 31.12.2020 itibarıyla 172 Firma 183 markasıyla Turquality®, 118 firma 120 markasıyla Marka Programı kapsamında desteklenmektedir. Öte yandan, 2006/4 sayılı Tebliğin 9'uncu maddesi çerçevesinde İhracatçı Birlikleri tarafından hazırlanan 1 Turquality® Projesi destek kapsamına alınmıştır. Turquality® Programı ile firmaların rekabetçiliğini artırmak için eğitim imkânları da sağlanmaktadır. Bu amaçla, ülkemizin önde gelen üniversiteleri bünyesinde, firmaların ihtiyaçları gözetilerek "Yönetici Yüksek Lisansı" formatında oluşturulan Yönetici Geliştirme Programı ile 17 dönem boyunca gerçekleştirilen programlarda 1.526 katılımcı eğitim almıştır. 18. dönem eğitim programı ise hâlihazırda 144 katılımcı ile devam etmektedir.

Öte yandan 2008/2 sayılı Tasarım Desteği Hakkında Tebliğ çerçevesinde, hâlihazırda 15 tasarım şirketi ve 2 tasarım ofisi desteklenmektedir. Türkiye'de tasarım ve inovasyon kültürünün oluşturulması ve yaygınlaştırılması, ihracatçı şirketlerimizde tasarım departmanlarının kurulması ve geliştirilmesinin hızlandırılması, gelişen tasarım ve inovasyon yetkinliği ile ihracatta katma değerin arttırılabilmesini teminen Tasarım ve Ürün Geliştirme Projeleri'nin desteklenmesine yönelik çalışmalar sonrası mezkûr Tebliğ kapsamında 2020 yılında 31 Tasarım ve Ürün Geliştirme Projesi daha onaylanarak toplamda 701 proje destek kapsamına alınmıştır.

Buna ilaveten, 2010/6 sayılı Yurt Dışı Birim, Marka ve Tanıtım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Tebliğ kapsamında firmalarımızın yurt dışında gerçekleştirdikleri tanıtım faaliyetleri, yurt dışında açtıkları birimlerine ilişkin 2020 yılında 909 firmanın kira, tanıtım ve marka tescili giderleri desteklenmiştir. Söz konusu Tebliğ ile işbirliği kuruluşları önderliğinde bürokratik işlemlerin azaltıldığı, şirketlerin yurt dışı pazarlara girmesine imkân veren ve şirketlere hukuki, mali veya pazarlama konularında danışmanlık hizmetlerinin verildiği Türkiye Ticaret Merkezlerinin (TTM) kurulmasına da destek sağlanmaktadır. 2020 yıl sonu itibarıyla New York, Dubai ve Londra'da bulunan TTM'lere ilaveten yeni TTM'ler kurulmasına yönelik çalışmalara devam edilmiştir.

Belgelendirme ve İzin Verme Faaliyetleri: Sektörel çalışmalar kapsamında sektörel ihracatın gelişimi değerlendirilmekte, sektör odaklı ihracat politikaları doğrultusunda çalışmalar yapılmakta, uygulamaya ilişkin sorunlar ilgili mevzuat çerçevesinde çözülmekte, üretimden ihracata kadar tüm maddeler takip edilerek gerekli önlemler alınmakta ve ihracatçılarımızın dış pazarlara yönelik bilgi talepleri karşılanmaktadır. Diğer taraftan, ihraç ürünlerimize dünya piyasalarında rekabet gücü kazandırmak ve ihraç ürünlerimizi çeşitlendirmek amacıyla ihracatçılarımızın, dünya piyasa fiyatlarından gümrük muafiyetli olarak ve ticaret politikası önlemlerine tabi olmaksızın hammadde, yardımcı madde, yarı mamul, mamul ile ambalaj ve işletme malzemeleri ithaline imkân veren Dahilde İşleme İzin Belgeleri düzenlenmekte, bunun yanı sıra Hariçte İşleme Rejimi, Vergi, Resim ve Harç İstisnası Belgeleri ve ihracat mevzuatı ile ilgili çalışmalar Bakanlığımızca yürütülmektedir. Bu kapsamda, 2020 yılında 6.308 adet Dahilde İşleme İzin Belgesi (D1), 81 adet Yurt İçi Satış ve Teslim Belgesi (D3) düzenlenmiştir. Diğer taraftan 907 adet Vergi, Resim ve Harç İstisnası Belgesi ve 26 adet Hariçte İşleme İzin Belgesi verilmiştir.

İhracatta Dijitalleşme Çalışmaları:

-Sanal Ticaret Akademisi: Firmalarımızı ihracata yönlendirmek amacıyla bir e-öğrenme platformu olan "Sanal Ticaret Akademisi" 5 Mart 2020 tarihinde yapılan lansman töreniyle hizmete açılmıştır. Akademi üzerinden, dış ticaret, girişimcilik ve iç ticaret alanlarında Bakanlığımızın uzmanlarının oluşturdukları içerikler ilgi çekici metinler, videolar ve infografiklerle öğrencilerden esnaflara kadar çok geniş bir kitleye sunulmaktadır. Toplam 24 ders ve 1000 ekran içeren Akademide dış ticaret, iç ticaret ve girişimcilik olmak üzere 3 sertifika programı bulunmaktadır.

-kolaydestek.gov.tr: Dijital bir platform olan "kolaydestek.gov.tr", 2020 yılında yapılan eklemeler ile zenginleştirilmiştir. İhracatçılarımızın, Bakanlığımız tarafından sunulan desteklere daha kolay ulaşabilmelerini sağlamak için kolaydestek.gov.tr üzerinden kullanıcı dostu ve eğlenceli bir dille desteklere ilişkin bilgi paylaşılmaktadır. 2020 yılı içerisinde hizmet sektörlerine verilen desteklerin de eklenmesiyle ihracata yönelik desteklerin tamamına bu platform üzerinden ulaşmak mümkün hale gelmiştir.

-Kolay İhracat Platformu: 2020 yılında devreye alınan Kolay İhracat Platformu'nda ihracat hedefi olan tüm girişimcilerimizin ihtiyaç duyacağı tüm bilgilere tek bir platformdan ulaşabilmesi mümkündür. Kullanıcı dostu tasarımı ve sunduğu hizmetlerin içeriği ile dünyadaki örneklerinin çok ilerisinde olan Platform, yapay zekâ uygulamaları dahil olmak üzere gelişmiş bir teknoloji altyapısıyla firmalarımıza hedef pazar belirleme noktasında dijital danışmanlık hizmeti sunmaktadır. Bu platform aracılığıyla, ihracatçılarımız hedef pazar tespiti, uluslararası pazarlama stratejilerinin belirlenmesi ve pazarlama yol haritasının oluşturulması gibi pek çok farklı alanda geniş kapsamlı bilgi edinebilmektedir. Platform 10'un üzerinde ulusal ve uluslararası veri tabanıyla entegre edilmiş olup sürekli ve güncel veri akışı sağlanmaktadır. Bu sayede ihracatçılarımız en yeni ve güncel bilgiye anında tek bir noktadan ulaşabilmektedir. Kolay İhracat Platformunun kullanıma açılan I. Fazı kapsamında Akıllı İhracat Robotu Modülü, Pazara Giriş Haritası Modülü, Ülke Sayfası Modülü, Sektör Sayfası Modülü, İhracat Kokpiti Modülü ve Mevzuat Modülü olmak üzere 6 modül hizmete sunulmuştur. Projenin ikinci fazında makine öğrenmesi algoritmaları kullanan akıllı ihracat robotu ülke önerileri sunmanın yanı sıra birlikte satılan ürünler ve tamamlayıcı ürünlere ilişkin de tavsiyeler sunacaktır. Ayrıca, firmalarımıza sadece pazar tavsiyesi sunarken söz konusu ülkelerdeki potansiyel ithalatçı bilgileri de paylaşılacaktır. Yine yapay zekâ doğal dil işleme algoritmaları kullanan bir chatbot platformda yer alacak ve firmalarımızın sorularını 7/24 cevaplayacaktır. Eğitim modülü ve adım

adım ihracat rehberi eklenecek, bu eğitimler ve rehber ile ihracata yeni başlayan firmalarımız, ihracatçı birliklerine üye olmaktan gümrük işlemlerinin tamamlanmasına kadar neler yapması gerektiğini basit bir şekilde öğrenecektir. Projenin tamamlanması ile hiç ihracat yapmamış firmalarımızın ihracat yapmak için ihtiyaç duyduğu tüm bilgi ve belgelere Kolay İhracat Platformu üzerinden ulaşması amaçlanmaktadır.

-DigiKamp Dijital Dönüşüm Yarışması: Kamudaki teknoloji gerektiren sorunların çözümüne yönelik yeni nesil teknolojiler temalı DigiKamp Dijital Dönüşüm Yarışması 30 Aralık 2020'de gerçekleştirilen lansmanda duyurulmuş ve başvurulara açılmıştır. Bu yarışma ile hem Bakanlığımız hizmetlerini daha etkin bir şekilde vatandaşa ulaştırmayı hem de genç yazılım firmalarımıza destek olarak girişimcilik ekosisteminin geliştirilmesi amaçlanmaktadır.

81 İlde İhracata İlk Adım Programı: 2020 yılında çalışmaları başlatılan ve Kasım ayında duyurulan 81 İlde İhracata İlk Adım Programı ile ihracatın tabana yayılması amaçlanmaktadır. Potansiyeli olduğu halde ihracat yapamayan firmaları, alanında uzman mentorlerle buluşturan bu program ile aralıksız 6 ay boyunca firmalara ihracat yapmaları için ihtiyaç duydukları danışmanlık sağlanacaktır. 5 il ile başlanan pilot uygulamadan elde edilen yol haritası sayesinde programın 81 ilimize yayılması hedeflenmektedir. Program en doğru firma-mentor eşleşmesinin gerçekleşmesi için firmalara uygulanacak bir ihtiyaç analizi ile başlamış olup ihtiyaç analizinden elde edilen çıktılar kullanılmak suretiyle firmalar kendilerine en uygun mentorlerle eşleşerek ihracat yapmalarının önündeki engelleri birlikte aşacaklardır. Programda ihracata başlama, ihracat yaptığı ülke, firma, ürün sayısı vb. kriterler dikkate alınarak en başarılı firma-mentor eşleşmesine ödül verilecektir.

Kadın ve Genç Girişimcilere Yönelik Projeler: *K*adın ve genç girişimcilerin çeşitli ihtiyaçlarını karşılayabilmek adına Export Akademi-Kadın ve Genç Girişimci İhracatçı Yetiştirme Programı, Türkiye Kadın Girişimci Online/Fiziki Network Programı, Ulusal Kadın Girişimci Network Platformu, Melek Yatırımcı Ağı Projeleri gibi çeşitli projeler geliştirilmiştir. Pandemi sebebi ile Export Akademi Programı 2020 yılı Nisan ayında, Kadın Girişimci Fiziki Networkü Programı ise Mayıs ayında elektronik ortama aktarılmıştır.

İhracat potansiyeli taşıyan kadın ve genç girişimcilerimizin bilgi, deneyim ve network ihtiyaçlarının giderilmesine destek olmak amacıyla düzenlenen 14 Export Akademi Programına yaklaşık 3.800 girişimci katılım sağlamıştır. İlaveten, ulusal düzeyde tüm kadın girişimcilerimize ulaşılması, ihtiyaç duydukları networklerin oluşturulmasının ve gerekli bilgilendirmelerin yapılmasının amaçlandığı Kadın Girişimci Online/Fiziki Networkü kapsamında 2020 yılında 34 ilde gerçekleştirilen toplantılara ise yaklaşık 800 kadın girişimci katılım sağlamıştır.

Öte yandan, Export Akademi ve Kadın Girişimci Online/Fiziki Network Projeleri, Birleşmiş Milletler ve Dünya Ticaret Örgütü tarafından oluşturulan Uluslararası Ticaret Merkezi'nin (ITC) SheTrades Outlook platformu tarafından "mükemmel" olarak nitelendirilerek iyi uygulama örnekleri arasına alınmıştır. Ayrıca, söz konusu projeler ile Türkiye 2021 yılında gerçekleştirilmesi öngörülen DTÖ 12'nci Bakanlar Konferansı'nda sunulacak olan raporda Buenos Aires Deklarasyonu'nu en iyi uygulayan ülkelerden biri olarak yer almış ve mezkûr Deklarasyonun diğer imzacı ülkelerine örnek teşkil etmiştir. Bunların yanı sıra, ülkemizde ihracatın arttırılması vizyonuna ve kadın girişimcilerin ihracata yönelmelerine katkı sağlayacak

şekilde, kolay ve güvenilir bir çevrede iş yapmalarını ve ihtiyaç duydukları network ağını oluşturmalarını sağlayacak online bir platform geliştirilmesi amacıyla Ulusal Kadın İhracatçı Network Platformu Projesinin yazılım çalışmalarına 2020 yılında başlanmıştır.

Melek Yatırımcı Programı projesi kapsamında, melek yatırımcılarla yeni iş fikirlerine sahip girişimcileri bir araya getirmek amacıyla web tabanlı bir platform oluşturulması ve bu platform aracılığı ile melek yatırımcılar ve özel sermaye yatırım fonlarının, genç girişimcilerin firmalarına yatırım yapmaları ve genç girişimcilerin ihracata yönlendirilmesi hedeflenmekte olup bu çerçevede 2020 yılında yazılım çalışmaları yürütülmüştür.

Mevzuat Değişiklikleri ve Diğer Hususlar:

- İç talebin karşılanmasında sıkıntı yaşamamak için 4 Mart 2020 tarih ve 31058 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren İhracı Yasak ve Ön İzne Bağlı Mallara İlişkin Tebliğ (İhracat: 96/31)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (İhracat: 2020/4) ile ihracı yasak ve ön izne bağlı mallar arasına, Kişisel Koruyucu Donanım Yönetmeliği kapsamında piyasaya arz edilen "koruyucu maske (gaz, toz ve radyoaktif toz filtreli maskeler)", "tulum (koruyucu iş elbisesi)", "sıvı geçirmez önlük (kimyasallara karşı kullanılan koruyucu önlükler)", "gözlük (koruyucu gözlükler)" ile Tıbbi Cihaz Yönetmeliği kapsamında piyasaya arz edilen "tıbbi ve cerrahi maske" ve "tıbbi steril/non-steril eldivenler" eklenmiş olup bu ürünlerin ihracatı Sağlık Bakanlığı Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu'nun ön iznine bağlanmıştır.
- İç talebin karşılanmasında sıkıntı yaşamamak için 18 Mart 2020 tarih ve 31072 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren İhracı Kayda Bağlı Mallara İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: İhracat 2006/7)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (İhracat 2020/5) ile ihracı kayda bağlı mallar arasına etil alkol, kolonya, dezenfektan, hidrojen peroksit ve meltblown kumaş eklenmiştir. Ancak, ülkemizin koronavirüs salgınına karşı mücadelesinde gelinen aşamada, bahse konu düzenlemenin yeniden değerlendirilmesi ihtiyacı hasıl olmuş ve Sağlık Bakanlığı (Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu) ile yapılan görüşmelerde anılan düzenleme konusu ürünlere ilişkin Türkiye'de ihtiyaç baskısının azaldığı bildirilmiştir. Bu

itibarla, 2 Mayıs 2020 tarih ve 31115 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren İhracı Kayda Bağlı Mallara İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: İhracat 2006/7)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (İhracat: 2020/9) ile "etil alkol, kolonya, dezenfektan, hidrojen peroksit" İhracı Kayda Bağlı Mallar listesinden çıkarılmış ve bu ürünlerdeki kayıt uygulaması sonlandırılmıştır.

- İç talebin karşılanmasında sıkıntı yaşamamak için 26 Mart 2020 tarih ve 31080 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren İhracı Yasak ve Ön İzne Bağlı Mallara İlişkin Tebliğ (İhracat: 96/31)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (İhracat: 2020/6) ile ihracı yasak ve ön izne bağlı mallar arasına Tıbbi Cihaz Yönetmeliği kapsamında piyasaya arz edilen "Ventilatör, Ecmo, Oksijen Konsantratörü, Ventilatör Cihazı Sarfları, Hasta Devreleri (Anestezi/Ventilatör Devresi), IV Kanül, Entübasyon Tüpleri ve Yoğun Bakım Monitörleri" eklenmiş olup bu ürünlerin ihracatı Sağlık Bakanlığı Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu'nun ön izine bağlanmıştır. Ancak ülkemizin koronavirüs salgınına karşı mücadelesinde gelinen aşamada, bahse konu düzenlemenin yeniden değerlendirilmesi ihtiyacı hasıl olmuş olup Sağlık Bakanlığı'nca (Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu) düzenleme konusu ürünlere ilişkin Türkiye'de ihtiyaç baskısının azaldığı bildirilmiştir. Bu çerçevede, 02.05.2020 tarihli ve 3115 sayılı Resmi Gazete'de yapılan İhracı Yasak ve Ön İzne Bağlı Mallara İlişkin Tebliğ (İhracat 96/31)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (İhracat 2020/8) ile "Ventilatör, Ecmo, Oksijen Konsantratörü, Ventilasyon Sarfları, Hasta devreleri (Anestezi/Ventilator devresi), IV Kanül, Entübasyon Tüpleri, Yoğun Bakım Monitörleri"nin ihracatı için Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu'nun ön iznine bağlanması düzenlemesine son verilmiştir.
- 17.03.2020 tarihli Bakanlık Makamı onayı ile Koronavirüs salgını durumu mücbir sebep olarak tanınarak, 2006/12 sayılı Dahilde İşleme Rejimi Tebliği'nin 25'inci ve 49'uncu maddelerinde, 2017/4 sayılı İhracat, Transit Ticaret, İhracat Sayılan Satış ve Teslimler ile Döviz Kazandırıcı Hizmet ve Faaliyetlerde Vergi, Resim ve Harç İstisnası Hakkında Tebliğ'in 17'nci ve 22'nci maddelerinde, 2005/2 sayılı İhracat Sayılan Satış ve Teslimler Hakkında Tebliğ'in 12'nci maddesinde Bakanlığımıza verilen özel ve zorunlu durumları inceleyip sonuçlandırma yetkisine istinaden Dahilde İşleme İzin Belgelerine, Vergi Resim Harç İstisnası Belgelerine ve İhracat Taahhütlü Kredilere ilişkin ihracat taahhütlerine ek süre imkânı sağlanmıştır.
- Dahilde İşleme Rejimi Tebliği (İhracat: 2006/12)'nde Değişiklik Yapılmasına Dair İhracat: 2020/18 sayılı Tebliğ" 31.12.2020 tarihli 31351 (5.Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bahse konu Tebliğ ile İhracat:2006/12 sayılı Dahilde İşleme Rejimi Tebliği'ne eklenen Geçici Madde ile 31.12.2020 tarihinden önce düzenlenmiş ve ihracat taahhüt hesabı henüz kapatılmamış dahilde işleme izin belgeleri/dahilde işleme izinleri ile ihracat taahhüt hesabı müeyyideli olarak kapatılmış ancak müeyyidesi kısmen de olsa tahsil edilmemiş olan dahilde işleme izin belgelerine/dahilde işleme izinlerine, 30 Haziran 2021 tarihine kadar Bakanlığımıza müracaatta bulunulması kaydıyla, ek süre müracaatın uygun görüldüğü tarihten itibaren belge/izin orijinal süresinin yarısını geçmemek üzere ek süre verilmesine imkân tanınmıştır.
- Son dönemde iç talebi artan limon ürününde yurt içi arz ve talep dengesinin korunabilmesi ve fiyat istikrarının muhafaza edilebilmesini teminen, 0805.50.10.00.00 GTİP'li taze limon (kurutulmuş hariç) ürünü ihracatının 31.08.2020 tarihine kadar (bu tarih dahil) Tarım ve Orman Bakanlığı'nın ön iznine tabi olduğuna ilişkin İhracat:2020/07 sayılı "Limon İhracatına İlişkin Tebliğ", 07.04.2020 tarihli ve 31092 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Ancak Tarım ve Orman Bakanlığı ile yapılan görüşmeler çerçevesinde, limonda yurt içi dengelerin korunabilmesi ve fiyat istikrarının muhafaza edilebilmesi

noktasında ön izin uygulamasını gerektiren nedenlerin ortadan kalktığı, iç piyasada arz sıkıntısının kalmadığı değerlendirilmiş ve bahse konu ürüne ilişkin üretim sezonunun yaklaşması sebebiyle mevcut stokların ihracata yönlendirilmesi amacıyla mezkur ön izin düzenlemesinin yeniden gözden geçirilmesi ihtiyacı hasıl olmuştur. Bu hususlar muvacehesinde 07.08.2020 tarihli ve 31206 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 2020/14 sayılı Tebliğ ile "0805.50.10.00.00 GTİP'li taze limon (kurutulmuş hariç)" ihracatına ilişkin Tarım ve Orman Bakanlığı'nın ön izninin alınması uygulamasına son verilmiştir.

- Tarım ve Orman Bakanlığı'nın talebi ile iklim faktörlerinden kaynaklı olarak 2019-2020 kış mevsiminde geçen sene yaşanan benzer arz sıkıntısının yaşanmaması ve ithalat yoluna gidilmemesini teminen "070310190011 GTİP'li Kuru Soğan" ile "070190 GTİP'li Taze veya Soğutulmuş Patates (tohumluk hariç)" için ihtiyaç duyulduğunda ihracat kısıtlamasına gidilebilmesi amacıyla bahse konu ürünlerin ihracatında Tarım ve Orman Bakanlığı'ndan izin alınması gerektiği 07.01.2020 tarihli ve 31001 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2020/1 sayılı Tebliğ ile hüküm altına alınmıştı. Ancak, anılan Bakanlıkla yapılan görüşmeler çerçevesinde, patates ve soğanda yurt içi dengelerin korunabilmesi ve fiyat istikrarının muhafaza edilebilmesi noktasında ön izin uygulamasını gerektiren nedenlerin ortadan kalktığı, iç piyasada arz sıkıntısının kalmadığı, bahse konu ürünlere ilişkin üretimin yeterli olduğu tespitlerine istinaden mezkûr ön izin düzenlemesine 19.07.2020 tarihli ve 31190 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2020/12 sayılı Tebliğ ile son verilmiştir.
- 99/13812 sayılı İhracat, İhracat Sayılan Satış ve Teslimler ile Döviz Kazandırıcı Hizmet ve Faaliyetlerde Vergi, Resim ve Harç İstisnası Hakkında Karar ve bu Karara istinaden yayımlanan İhracat, Transit Ticaret, İhracat Sayılan Satış ve Teslimler ile Döviz Kazandırıcı Hizmet ve Faaliyetlerde Vergi, Resim ve Harç İstisnası Hakkında Tebliğ (İhracat: 2017/4) çerçevesinde, "Belgesiz İhracat Kredileri" ihracat taahhüt kapatmalarında serbest bölgeye yapılan ihracat için istenen fiziksel belgelere bankalarca elektronik ortamda erişebilmesi için Destek Yönetim Sistemi (DYS) entegrasyon çalışmalarına başlanmıştır. Bu çerçevede, DYS paydaşlarından olan bankaların anılan sisteme ilişkin gerekli teknik altyapı hazırlıklarını tamamlaması beklenmekte olup 2021 yılı mart sonu itibarıyla uygulamanın kullanılmaya başlanması planlanmaktadır.
- İhracat, Transit Ticaret, İhracat Sayılan Satış ve Teslimler ile Döviz Kazandırıcı Hizmet ve Faaliyetlerde Vergi, Resim ve Harç İstisnası Hakkında Tebliğ çerçevesinde "Belgesiz İhracat Kredileri" ihracat taahhüt kapatmalarında, Elektronik Ticaret Gümrük Beyannamelerinin (ETGB) de diğer gümrük beyannamelerinde olduğu gibi Destek Yönetim Sistemi (DYS) kapsamına alınması için gerekli entegrasyon çalışmalarına başlanmıştır. Bu çerçevede, DYS paydaşlarından olan bankaların anılan sisteme ilişkin gerekli teknik altyapı hazırlıklarını tamamlaması beklenmekte olup 2021 yılı Mart sonu itibarıyla uygulamanın kullanılmaya başlanması planlanmaktadır.
- İhracat, Transit Ticaret, İhracat Sayılan Satış ve Teslimler ile Döviz Kazandırıcı Hizmet ve Faaliyetlerde Vergi, Resim ve Harç İstisnası Hakkında Tebliğ çerçevesinde düzenlenen vergi resim harç istisnası belgelerine (VRHİB) ilişkin iş ve işlemlerin elektronik ortamda tekemmül ettirilmesine yönelik olarak DYS'nin ilgili modülünde yürütülen teknik çalışmalar tamamlanmıştır. Bu çerçevede, 07.12.2020 tarihinden sonra düzenlenen VRHİB'lere ilişkin iş ve işlemler, ilgili mevzuat hükümlerinde yer alan esaslar çerçevesinde elektronik ortamda gerçekleştirilmeye başlanmıştır.
- Vergi, resim ve harç istisnası uygulamasına ilişkin olarak usul ve esasların yer aldığı 2000/YB-25 sayılı TCMB Genelgesinin, "DYS" çerçevesinde yapılan değişiklikler ve 99/13812 sayılı Karar ve 2017/4 sayılı Tebliğ ile uyumlu hale getirilmesini teminen mezkûr Genelge'nin güncellenmesine yönelik çalışmalar TCMB koordinasyonunda yürütülmüştür.

Bu çerçevede, TCMB ile yapılan muhtelif toplantılar neticesinde ve başta Hazine ve Maliye Bakanlığı olmak üzere ilgili kurum ve kuruluşlar ve Bakanlığımız ilgili birimleri ile koordine edilerek oluşturulan yeni Genelge, 02.12.2020 tarihinde, TCMB'ce bankalara duyurularak yürürlüğe girmiştir.

- Dış ticaret işlemleri şube müdürlüklerince yürütülen dahilde işleme izin belgesi, hariçte işleme izin belgesi, ihracata yönelik devlet yardımları, C şekeri tahsisat işlemleri, ihracatçılara hususi damgalı pasaport verilmesi işlemlerini yürütmek üzere 11 Bölge Müdürlüğü uhdesinde 18 Dış Ticaret İşlemleri Müdürlüğü kurulmuştur.
- Dahilde işleme rejimi kapsamında ihraç edilen ürünlerin bünyesindeki katma değerin artırılmasını teminen azami döviz kullanım oranının %80'i geçmemek üzere Bakanlığımız tarafından belirlenebilmesine yönelik olarak 29.05.2020 tarihinde İhracat:2006/12 sayılı Dahilde İşleme Rejimi Tebliği'nde mevzuat değişikliğine gidilmiş, mezkûr Tebliğ değişikliğine istinaden Haziran ayında 36, Kasım ayında ise 14 farklı sektörde döviz kullanım oranları düşürülmüştür.
- Ticaret politikası önlemlerine tabi olan ve ithalatında ilave gümrük vergisi (İGV) tatbik edilen ürün gruplarında mevcut önlem ve vergilerin etkinliğinin sağlanması ve bu ürünlerin tedarikinin yerli üretime yönlendirilebilmesini teminen ticaret politikası önlemlerine tabi olan ve aynı zamanda ithalatında ilave gümrük vergisi tahsil edilen eşyanın; 01.12.2020 tarihinden sonra düzenlenen dahilde işleme izin belgelerinin ithalat listesinde eşdeğer eşya olarak yer almasına izin verilmemesi uygulamasına başlanmıştır.

5.3. Serbest Bölgeler, Yurtdışı Yatırımlar ve Hizmet Sektörleri Hizmetleri

Serbest Bölgelere Yönelik Faaliyetler: Faaliyette bulunan 18 serbest bölgemizin yıllık toplam ticaret hacmi, 2020 yılı sonu itibarıyla 22 milyar ABD dolarına ulaşmıştır. Serbest bölgelerin üretim ve ihracat odaklı dönüşümünü devam ettirilmiş, serbest bölgelerden yapılan ihracat 2020 yılında toplam satışların %62'sini oluşturmuştur. Bu oran kıymetli eşya lojistiği işlemleri (altın ithalatı) hariç tutulduğunda ise %70'e ulaşmaktadır. Serbest bölgeler ticaret hacmi içinde ilk sıralarda sırasıyla Ege, İstanbul İhtisas, Mersin, İstanbul Endüstri ve Ticaret, Avrupa, Bursa, İstanbul Trakya ve Adana Yumurtalık Serbest Bölgeleri yer almaktadır.

Tablo 19: Serbest Bölge Verilerine İlişkin Tablolar

YÖNLERE GÖRE BÖLGE TİCARET HACİMLERİ (1.000 $)					
SERBEST BÖLGE	**TÜRKİYE'DEN BÖLGEYE**	**BÖLGEDEN TÜRKIYE'YE**	**YURT DIŞINDAN BÖLGEYE**	**BÖLGEDEN YURT DIŞINA**	**TOPLAM**
ADANA YUMURTALIK	67.260	450.237	498.909	263.092	**1.279.498**
İSTANBUL İHTİSAS (AHL)*	52.097	1.490.737	1.816.735	279.478	**3.639.047**
ANTALYA	111.192	51.783	266.537	410.513	**840.025**
AVRUPA	167.389	467.515	625.763	755.640	**2.016.307**
BURSA	236.490	172.047	442.054	858.857	**1.709.448**
DENIZLI	17.791	11.489	9.289	19.556	**58.125**
EGE	461.807	364.544	1.067.296	1.955.288	**3.848.935**
GAZIANTEP	11.203	515	14.777	35.122	**61.617**
KAYSERI	267.305	169.838	158.192	468.234	**1.063.569**
KOCAELI	256.993	222.732	146.988	112.353	**739.066**
MERSİN	421.634	323.135	728.694	1.047.501	**2.520.964**
RIZE	0	0	0	8	**8**
SAMSUN	14.384	41.663	64.267	39.002	**159.316**
TRABZON	2	723	95	412	**1.232**
TÜBITAK MARMARA	2.158	31.029	2.333	46.700	**82.220**
İSTANBUL ENDÜSTRİ VE TİCARET	203.410	499.794	603.517	712.667	**2.019.388**
İSTANBUL TRAKYA	188.527	267.302	390.787	496.905	**1.343.521**
İZMİR	93.918	163.852	191.864	226.077	**675.711**
TOPLAM	**2.573.560**	**4.728.935**	**7.028.097**	**7.727.405**	**22.057.997**

Kaynak: Bakanlık İstatistikleri

*İstanbul İhtisas Serbest Bölgesinde kıymetli eşya lojistiği kapsamı işlemler (altın ithalatı) hariç tutulduğunda toplam ticaret 18.77 milyar USD, satışlar içerisinde ihracatın oranı ise % 70'e ulaşmaktadır.

Tablo 20: Serbest Bölgelerde Faaliyet Gösteren Firma Sayısı

BÖLGELER	YERLİ	YABANCI	TOPLAM
EGE	88	77	**165**
BURSA	64	28	**92**
MERSİN	302	114	**416**
ANTALYA	55	28	**83**
İSTANBUL ENDÜSTRİ VE TİCARET	203	52	**255**
KOCAELİ	13	9	**22**
TÜBİTAK-MAM TEK.	15	4	**19**
AVRUPA	92	53	**145**
KAYSERİ	109	16	**125**
İZMİR	148	25	**173**
İSTANBUL TRAKYA	149	28	**177**
İSTANBUL İHTİSAS	87	50	**137**
ADANA-YUMURTALIK	20	8	**28**
SAMSUN	17	1	**18**
GAZİANTEP	13	3	**16**
TRABZON	2	0	**2**
DENİZLİ	24	3	**27**
RİZE	1	0	**1**
TOPLAM	**1.402**	**499**	**1.901**

Kaynak: Bakanlık İstatistikleri

Tablo 21: Serbest Bölgelerde Faaliyet Ruhsatlarının Dağılımı

RUHSAT TÜRÜ	ÜRETİM		ALIM SATIM		DİĞER		TOPLAM
	Yerli	Yabancı	Yerli	Yabancı	Yerli	Yabancı	
TOPLAM	747	297	753	287	523	132	**2.739**
GENEL TOPLAM	**1.044**		**1.040**		**655**		**2.739**

Kaynak: Bakanlık İstatistikleri

2020 yılı sonu itibarıyla serbest bölgelerdeki faaliyet ruhsatı sayısı, 1.040'ı alım-satım, 1.044'ü üretim ve 655'i diğer konularda olmak üzere toplam 2.739'dur. Bu faaliyet ruhsatlarının 2.023'ü yerli ve 716'sı yabancı firmalar adına düzenlenmiştir.

Tablo 22: 2020 Yılı Serbest Bölgeler İstihdam Verileri

BÖLGELER	İŞÇİ	BÜRO PERSONELİ	DİĞER	TOPLAM
EGE	15.583	3.609	1.236	**20.428**
BURSA	9.971	1.246	267	**11.484**
MERSİN	8.186	959	1.603	**10.748**
ANTALYA	3.808	779	765	**5.352**
İSTANBUL ENDÜSTRİ VE TİCARET	4.526	641	0	**5.167**
KOCAELİ	812	327	2.237	**3.376**
TÜBİTAK-MAM TEK.	1.245	381	30	**1.656**
AVRUPA	3.772	828	0	**4.600**
KAYSERİ	4.945	572	169	**5.686**
İZMİR	3.898	580	293	**4.771**
İSTANBUL TRAKYA	2.427	781	43	**3.251**
İSTANBUL İHTİSAS	635	738	100	**1.473**
ADANA-YUMURTALIK	861	105	83	**1.049**
SAMSUN	143	26	0	**169**
GAZİANTEP	178	55	8	**241**
TRABZON	0	0	20	**20**
DENİZLİ	55	17	8	**80**
RİZE	0	2	0	**2**
TOPLAM	**61.045**	**11.646**	**6.862**	**79.553**

Kaynak: Bakanlık İstatistikleri

Diğer taraftan 2020 yılı sonu itibarıyla 499'u yabancı olmak üzere, 1.901 serbest bölge kullanıcısı firmanın faaliyet gösterdiği serbest bölgelerde istihdam edilen kişi sayısı önceki yıla göre %7 oranında artarak 79.553'e ulaşmıştır.

İhtisas Serbest Bölgelerine Yönelik Faaliyetler: Cumhurbaşkanlığı 1. 100 Günlük Eylem Planı'nda yer alan bilişim ve döviz kazandırıcı hizmet sektörleri ile AR-GE yoğun, yüksek teknolojili ve katma değeri yüksek diğer sektörlerin desteklenerek ihracata yönlendirilmesi amacıyla İhtisas Serbest Bölgeler Projesi hayata geçirilmiştir.

Bu kapsamda, 09.06.2020 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 2635 sayılı "İhtisas Serbest Bölgelerinde Sağlanacak Destekler Hakkında Karar" ile İhtisas Serbest Bölgesinde faaliyet gösteren kullanıcıların;

- Bu alandaki faaliyetleri için istihdam ettikleri en fazla 10 nitelikli personelin aylık brüt ücretleri %50 oranında ve personel başına yıllık en fazla 15.000 ABD doları olarak,

- Bu alanlarda kiraladıkları arazi ve binalara ilişkin kira harcamaları %50 oranında ve yıllık en fazla 75.000 ABD doları olarak desteklenmektedir.

21.08.2020 tarihinde yayımlanan 2012/3305 sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Kararda değişiklik yapan 2846 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile İhtisas Serbest Bölgelerinde, yazılım ve bilişim sektörlerinde yapılacak yatırımlar öncelikli yatırım konuları arasına alınmış ve bu yatırımlara faiz desteği ve sigorta primi işveren hissesi desteği sağlanmıştır.

2635 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı'nın uygulama usul ve esaslarına ilişkin 2020/4 sayılı Genelge 09.09.2020 tarihinde yürürlüğe girmiş olup Genelge ile İhtisas Serbest Bölgelerinde yapılabilecek faaliyetler, faaliyet ruhsatı müracaatında bulunma şartları, Karar kapsamı desteklerden yararlanma şartları düzenlenmiştir.

Diğer yandan sağlanan ilave teşviklerle birlikte, bürokrasinin azaltıldığı, tek durak hizmet sunumu imkânları ile donatılacak İhtisas Serbest Bölgelerimizin yasal altyapısının hazırlanması çalışmaları tamamlanmış olup gerek yeni İhtisas Serbest Bölgesi kurulması için olabilecek yatırım projelerinin değerlendirilmesine, gerek 20.02.2020'de ilan edilen İstanbul İhtisas Serbest Bölgesinde faaliyet göstermek isteyen firmaların bölgeye kabulüne başlanmıştır. İstanbul İhtisas Serbest Bölgesi'nde katma değerli ve teknoloji seviyesi yüksek ihracata yönelik üretim faaliyeti göstermek üzere, 30'u aşkın firmaya ruhsat verilerek yeni yatırımların önü açılmıştır. Önümüzdeki dönemde de katma değerli ve yüksek teknoloji içeren farklı sektörlerde yeni İhtisas Serbest Bölgelerinin hayata geçirilmesi planlanmaktadır.

Serbest Bölgeler Mevzuatı İyileştirme Faaliyetleri: "Serbest Bölgeler Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik" 25.04.2020 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Söz konusu değişiklik ile serbest bölgelerdeki işletme sözleşmelerinin yenilenmesi, değiştirilmesi ve süre uzatımına ilişkin alt mevzuat çalışmaları tamamlanmıştır. Öte taraftan, İstanbul Endüstri ve Ticaret Serbest Bölgesine yönelik Bakanlar Kurulu Kararı'ndaki "Açık Stok Sahası olarak kullanılmak üzere" şartının kaldırılması ile serbest bölgeye dahil edilen alanda üretime yönelik bina ve kapalı alan yapılabileceği hüküm altına alınmıştır.

2009/3 sayılı Faaliyet Ruhsatı Süreleri ve Müracaat Ücretlerine İlişkin Genelge'de yapılan değişiklik ile arazisi Hazineye ait serbest bölgelerde, işyeri kiralama ruhsatı dışında başka bir ruhsatı olmayan mevcut kullanıcıların ruhsat yenileme taleplerinin uygun görülmeyeceği hususu düzenlenmiştir. Yine aynı Genelge'de yapılan değişiklik ile faaliyet ruhsatının zayi olması veya ön yüzünde yer alan bilgilerde değişiklik olması nedeniyle yeniden düzenlenmesi halinde alınan 200 ABD doları ücretin serbest bölgenin adının değiştirilmesinden kaynaklanan hallerde alınmamasına yönelik düzenleme yapılmıştır.

2012/2 sayılı Hassas Ürün Listesine İlişkin Genelge'de yapılan değişiklik ile Penetrasyon Asfalt, Tabii Bitümen ve Tabii Asfalt cinsi eşyanın serbest bölgelerde alım satımı mümkün hale getirilmiştir. Ayrıca 2019/6 sayılı Serbest Bölgelerde Üst Yapıların Kullanıcılar Tarafından Sigortalatılmasına İlişkin Genelge'de yapılan değişiklik ile serbest bölgelerde sigorta poliçesinde öngörülen bir sebepten ötürü hasar gören üst yapıların, Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği'nde tanımlanan "Basit Tamir ve Tadil" ve "Esaslı Tadilat" halleri kapsamına girmesi halinde Yapı Denetim Firması tarafından yapılacak işlemlere ilişkin düzenlemelere yer verilmiştir.

Serbest Bölgeler Alanında İşbirliği ve Tanıtım Faaliyetleri: Türkiye ile Çin Halk Cumhuriyeti arasındaki KEK Toplantıları kapsamında, karşılıklı olarak Serbest Bölgeler konusunda iş birliğinin arttırılması amacıyla çalışmalara iştirak edilmiş olup söz konusu mutabakat zaptı kapsamında çalışmalar sürdürülmektedir.

Moğolistan Başbakan Yardımcısı Sayın U. Enkhtuvshin ve beraberindeki heyet, ülkemizin serbest bölgeler alanındaki tecrübelerinden faydalanmak ve teknik incelemelerde bulunmak üzere 03-05.02.2020 tarihlerinde Avrupa Serbest Bölgesi ve Ege Serbest Bölgesini ziyaret etmiştir.

Katar tarafının, ülkede mevcut serbest bölgelerde Türk firmalarının faaliyet göstermelerine yönelik teklifi kapsamında, 16-17 Kasım 2020 tarihlerinde yapılan toplantılar sonucunda "Serbest Bölgeler Alanında Ortak Tanıtım Faaliyetleri hakkında Mutabakat Zaptı" metni hazırlanmıştır. Serbest Bölgeler Alanında Ortak Tanıtım Faaliyetleri hakkında Mutabakat Zaptı, 26.11.2020 tarihinde Ankara'da gerçekleştirilen Türkiye-Katar Yüksek Stratejik Komite 6. Toplantısı sırasında, Ticaret Bakanı Sayın Ruhsar PEKCAN ve Devlet Bakanı ve Katar Serbest Bölgeler İdaresi Başkanı Ahmad Al SAYED tarafından imzalanmıştır.

Hizmet İhracatının Desteklenmesine Yönelik Faaliyetler: Hizmetler sektörü, sahip olduğu potansiyelin dışa vurumu sayesinde son yıllarda küresel anlamda hızlı bir gelişim kaydetmiş olup hem pazar büyüklüğü hem de dış ticaret bakımından fark edilir ölçüde yükseliş eğilimine girmiştir. Küresel hizmet ihracatı 2019 yılında bir önceki yıla göre %1,7 büyüyerek 6 trilyon dolar düzeyine ulaşmış olup Uluslararası Ticaret Merkezi verilerine göre 2020 yılının ilk üç çeyreği itibarıyla küresel hizmet ihracatı 3,6 trilyon dolar olarak gerçekleşmiştir. 2019 yılının aynı döneminde 4,5 trilyon dolar düzeyinde gerçekleşmiş olan hizmet ihracatının küresel salgının etkilerinin yoğun olarak yaşandığı 2020 yılında diğer tüm sektörlerde olduğu gibi düşüş yaşadığı görülmektedir. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) istatistiklerine göre ülkemiz 2019 yılı hizmet ihracatı gelirimiz 63,6 milyar dolar iken 2020 yılı hizmet ihracatı geliri bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla %45,9 azalarak 34,4 milyar dolar düzeyinde gerçekleşmiştir.

Hizmet ihracatımızda sürdürülebilir artışın sağlanmasına yönelik olarak uygulanmakta olan devlet yardımları programı sektörel talepler ve gelişmeler doğrultusunda yenilenmiş ve bahsi geçen çalışmalar neticesinde üç temel bileşene dayalı bir devlet yardımları sistemi oluşturulmuştur. Sistemin birinci ayağını oluşturan "Genel Destek Programı" (2015/8 sayılı Döviz Kazandırıcı Hizmet Ticaretinin Desteklenmesi Hakkında Karar) kapsamında sağlık turizmi, bilişim, film, eğitim, yönetim danışmanlığı, gayrimenkul, lojistik ve yayıncılık sektörlerinin yurt dışı pazarlara erişimine ve bu pazarlarda tutundurulmasına yönelik faaliyetlerine değişen oranlarda ve belirlenen üst limitler dâhilinde destek sağlanmaktadır. Sistemin bir diğer ayağını "TURQUALITY® Programı" (2564 sayılı Döviz Kazandırıcı Hizmet Sektörleri Markalaşma Destekleri Hakkında Karar) oluşturmakta olup anılan program kapsamında uluslararası markalaşma potansiyeli olan ve bilişim, eğitim, e-ticaret, film, gastronomi, konaklama, perakende, sağlık turizmi, lojistik, havayolu yolcu taşımacılığı ve ulaştırma-altyapı hizmetleri sektörlerinde faaliyet gösteren firmaların ve kuruluşların uluslararası pazarlarda kendi markalarıyla küresel oyuncu olarak faaliyet göstermelerine yönelik harcamaları desteklenmektedir. Sistemin diğer bileşenini oluşturan Sanal Faaliyetler Destek Programı (2641 sayılı Döviz Kazandırıcı Hizmet Sektörlerinin Pazara Girişte Dijital Faaliyetlerinin

Desteklenmesi Hakkında Karar) ise hizmet sektörlerinde faaliyet gösteren şirket, kurum ve kuruluşların pazara giriş ve pazarlamaya yönelik dijital faaliyetlerine ilişkin giderlerinin desteklenmesini amaçlamaktadır.

Destek programlarımız, hizmet ihracatının tüm aşamalarına yönelik destek unsurlarını içermekte olup bu doğrultuda belirlenen hizmet sektörlerinde faaliyet gösteren kuruluşlarımız;

- İhracata hazırlık ve kurumsal kapasite kazandırılmasına yönelik olarak rapor ve danışmanlık, pazara giriş belgeleri, hizmet/marka tescili ve Hizmet Sektörü Rekabet Gücünün Artırılması Projesi desteklerinden,
- Pazarlama ve pazarda tutundurma aşamasına yönelik olarak reklam ve tanıtım, fuar katılımı, yurt dışı birim, acente komisyon, ticaret ve alım heyeti desteklerinden,
- "Markalı ihracat" gerçekleştirerek hizmet ihracatında yüksek katma değer yaratılmasına yönelik olarak ise "Marka ve TURQUALITY® Destek Programları"ndan yararlanabilmektedir.

Bunun yanı sıra destek programlarımız, hizmet sektörlerinin özel ihtiyaçları doğrultusunda düzenlenen destek unsurlarını da içermektedir. Bu çerçevede sağlık turizmi sektöründe hasta yol, tercümanlık ve yurt içi tanıtım/eğitim destekleri; film/dizi sektöründe yurt dışı pazarlama, film platosu/stüdyosu kullanım, ürün/marka/imaj yerleştirme destekleri; bilişim sektöründe oyun/uygulama geliştirme, komisyon ve pazara giriş destekleri ile eğitim sektöründe yurt içi tanıtım/eğitim desteği sağlanmaktadır. Sağlık turizmi, bilişim, film, eğitim, yönetim danışmanlığı, yayıncılık, gayrimenkul, ulaştırma, perakende, gastronomi ve Bakanlıkça uygun görülen diğer hizmet sektörlerinin desteklenmesine yönelik olarak yürütülmekte olan devlet yardımı programlarının 2011-2020 yılları arasında gerçekleşen uygulamaları kapsamında toplam 14.372 destek başvurusu sonuçlandırılarak 892,4 milyon TL tutarında ödeme yapılmıştır.

TURQUALITY® Programı kapsamındaki yararlanıcıların pazar çeşitlendirmesine imkân tanıyacak düzenlemeleri içine "Hedef Pazar Destek Modeli" 18 Mayıs 2020 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan "2564 sayılı Döviz Kazandırıcı Hizmet Sektörleri Markalaşma Destekleri Hakkında Karar" yürürlüğe girmiştir. Buna göre, yararlanıcıların aynı hedef pazarlarda uzun süre desteklenmesi yerine, yeni pazarlardaki faaliyetlerinin desteklenmesi amaçlanmıştır. Diğer yandan, COVID-19 salgınının hizmet sektöründe faaliyet gösteren firma/kurum/kuruluşların üzerindeki olumsuz etkilerinin azaltılması ve mevcut ihraç pazarlarımızın korunabilmesini teminen hazırlanan "2641 sayılı Döviz Kazandırıcı Hizmet Sektörlerinin Pazara Girişte Dijital Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Karar" yürürlüğe girmiştir.

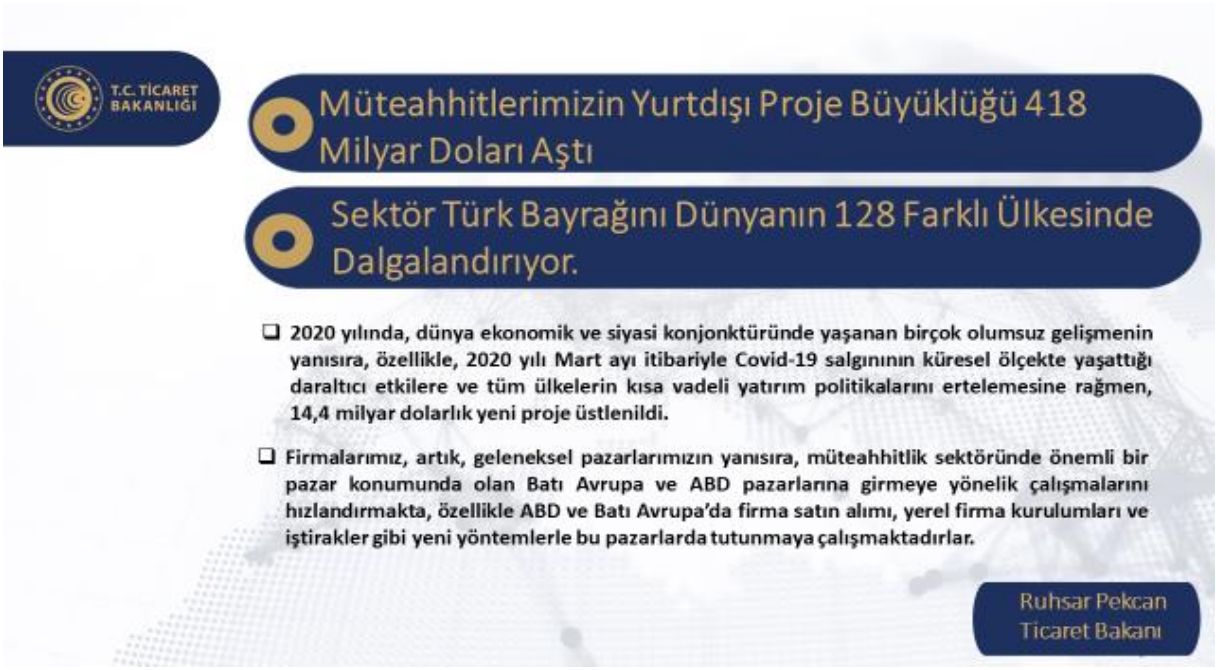
Uygulama döneminde TURQUALITY® Programı kapsamında yer alan hizmet sektörü marka sayısı 2020 yılı sonu itibarıyla (23 adedi Marka Programı, 21 adedi TURQUALITY® Programı) 44'e ulaşmıştır. Öte taraftan, Genel Destek Programı kapsamında yürütülen Hizmet Sektörü Rekabet Gücünün Artırılması Projesi-HİSER kapsamına 2020 yılında 10 yeni proje alınmış, böylece toplam proje sayısı 29'a ulaşmıştır. Sanal Faaliyetler Destek Programı kapsamında toplam 7 adet sanal heyet ve fuar için ön onay verilmiş ve söz konusu faaliyetlere katılım sağlanmıştır.

Destek programlarından ilgili şirketlerin, kuruluşların ve sivil toplum örgütlerinin azami düzeyde yararlanmasını sağlamak ve sektörel talep ve ihtiyaçları belirlemek üzere Ankara, Antalya, Kocaeli, Konya, İstanbul, İzmir illerinde ve video konferans yoluyla düzenlenen 23 toplantıya iştirak edilerek bilgilendirme faaliyeti gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, hizmet sektörlerine yönelik destekler kolaydestek.gov.tr'de yer almaya başlamıştır. Hizmet sektörlerine yönelik destek programları kapsamında yer alan yararlanıcıların salgın nedeniyle oluşabilecek mağduriyetlerinin önüne geçilmesini teminen başvuru ve eksik tamamlama süreleri ve Müşavirlik/Ataşelik onay/yerinde inceleme işlemleri ile ilgili düzenlemeler yapılmıştır. 2017/9962 sayılı İhracatçılara Hususi Damgalı Pasaport Verilmesine İlişkin Esaslar Hakkında Karar kapsamında; hizmet sektörlerinde faaliyet gösteren ihracatçıların yurt dışındaki pazarlara daha kolay ulaşabilmelerini teminen, 2020 yılında 103 hizmet ihracatçısı firmaya toplam 155 hususi damgalı pasaport kontenjanı tanımlanmıştır.

Yurt Dışı Müteahhitlik ve Teknik Müşavirlik Sektörüne Yönelik Faaliyetler: Yurt dışı müteahhitlik hizmetleri sektörümüzün yüksek rekabet gücü ve dinamizmi sayesinde yakalanan hızlı gelişme sonucunda Türk müteahhitlerin yurt dışında ilk defa proje üstlendiği 1972'den 2020 yılı sonuna kadar 128 ülkede 418,6 milyar dolar değerinde 10.525 proje üstlenmiştir. 2020 yılında müteahhitlerimiz 299 proje üstlenerek toplamda 14,4 milyar dolara ulaşmışlardır.

Yurt dışı müteahhitlik sektöründe gelişim sadece nicelik olarak değil, nitelik açısından da olmuştur. Yurt dışında üstlenilen projelerin ortalama bedeli 2020 yılında 48,1 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Ortalama proje bedelinde görülen son dönemdeki artış, müteahhitlerimizin havalimanı, metro, endüstriyel tesisler, doğalgaz-petrol rafinerileri, otoyol ve enerji santralleri gibi büyük ölçekli ve katma değeri daha yüksek projeleri üstlenmelerinden kaynaklanmaktadır. Bununla birlikte, ortalama proje bedelinin düşük seyrettiği yıllarda düşüşün nedeni, firmalarımızın kriz döneminde küçük projeler dâhil her türlü projeyi gerçekleştirmeye çalışmalarından kaynaklanmaktadır.

Yurt dışı müteahhitlik hizmetleri sektörüne ilişkin temel politikalar belirlenirken ilgili paydaş Bakanlıklar ve kuruluşlarla, sivil toplum örgütleri ve firmalarla birlikte ortak çalışmalar yapılmaktadır. Ülkemiz müteahhitlik sektörünün projeleri Bakanlığımızca takip edilmekte olup bu kapsamda oluşturulan veri tabanı sayesinde yurt dışı pazarlarda ülke/bölge/alt sektör açılımları izlenebilmekte ve sektörün takip edeceği politikalar ile firmaların yurt dışındaki faaliyetleri bu şekilde yönlendirilebilmektedir.

Tablo 23: Türk Müteahhitlerin Yurt dışında Üstlendiği Proje Sayısı ve Bedeli

YILLAR	PROJE SAYISI	PROJE BEDELİ (USD)	ORTALAMA PROJE BEDELİ (USD)
2016	202	14.310.686.461	70.844.982
2017	314	16.543.353.656	52.685.840
2018	337	21.859.250.096	64.864.244
2019	515	19.720.084.329	38.291.426
2020	299	14.393.154.515	48.137.641
TOPLAM	**1667**	**86.826.529.057**	**274.824.133**

Kaynak: Bakanlık İstatistikleri

-Yurt Dışı Müteahhitlik ve Teknik Müşavirlik Sektörüne Yönelik Olarak Gerçekleştirilen Yurt İçi Organizasyonlar: Rusya Federasyonu Yakutistan (Saha) Cumhuriyeti İnşaat, Yatırım ve Tabii Kaynaklardan Sorumlu Başbakan Yardımcısı Sayın Kiril BIÇKOV, Yakutistan Müteahhitler Birliği Başkanı Sayın Aykal GABIŞEV ve Müteahhitler Birliği Başkanlık Danışmanı Sayın Leonid ŞİTİK ile birlikte 8-10 Ocak 2020 tarihlerinde ülkemize bir ziyaret gerçekleştirmiştir. Ziyaret kapsamında heyet 9 Ocak 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR ile görüşmüştür.

Müteahhitlik firmalarımızın geçmişten kaynaklanan sorunlarının firma-işveren idare arasında yapılacak ikili görüşmeler neticesinde çözümünü sağlamak ve yapılacak görüşmelerin sonuçlarının ifasını temin etmek üzere, kılavuz niteliği taşıyan Mutabakat Zaptının imzalanabilmesi için 2019 yılının başından itibaren çeşitli toplantılar, ikili görüşmeler ve taslak

metin teatileri yapılmıştır. 12-13 Ağustos 2020 tarihlerinde Libya Planlama Bakanı ve beraberindeki heyetin ülkemizi ziyareti çerçevesinde bahse konu Mutabakat Zaptı, 12 Ağustos 2020 tarihinde gerçekleştirilen heyetler arası müzakereler sonucunda Ticaret Bakanı Sayın Ruhsar PEKCAN ile Libya Planlama Bakanı Sayın Taher CUHEYMİ tarafından 13 Ağustos 2020 tarihinde imza altına alınmıştır.

25 Ağustos 2020 tarihinde uluslararası inşaat sektörüne ilişkin ENR dergisi tarafından açıklanan "ENR-250 Dünyanın En Büyük 250 Müteahhitlik Firması" ve "ENR 225 Dünyanın En Büyük 225 Dizayn Firması" listelerine giren Türk müteahhitlik ve teknik müşavirlik firmalarının onore edilmesi bağlamında Ticaret Bakanı Sayın Ruhsar PEKCAN tarafından ilgili sivil toplum örgütleri (Türkiye Müteahhitler Birliği-TMB ve Türk Müşavir Mühendisler ve Mimarlar Birliği-TMMMB) başkanlarının da katılım sağladığı bir basın toplantısı TMB binasında gerçekleştirilmiştir.

-Yurt Dışı Müteahhitlik ve Teknik Müşavirlik Sektörüne Yönelik Gerçekleştirilen Video Konferans Organizasyonları: Endonezya'nın başkentinin Cakarta'dan Doğu Kalimantan'a taşınması dahil Endonezya'da yapılacak olan altyapı yatırımlarına ilişkin olarak, Endonezya Bayındırlık ve İskan Bakanı Sayın Basuki HADİMULJONO başkanlığındaki Endonezya'nın ilgili kamu kurum yetkilileri ve özel sektör firmaları ile büyük ölçekli kamu iktisadi teşekküllerinin temsilcilerinden oluşan Endonezya Heyeti, Ticaret Bakanı Sayın Ruhsar PEKCAN başkanlığında Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR ve Ticaret Bakanlığı'nın ilgili yetkilileri ile TMB ve TMMMB üyesi müteahhitlik ve teknik müşavirlik firmalarımızdan müteşekkil Türk Heyeti arasında 23 Haziran 2020 tarihinde İş Forumu niteliğinde bir video konferans toplantısı düzenlenmiştir.

8 Temmuz 2020 tarihinde Ticaret Bakanı Sayın Ruhsar PEKCAN ile Letonya Ekonomi Bakanının eş başkanlık yaptığı Türkiye-Letonya JETCO Toplantısı, video konferans yöntemi ile gerçekleştirilmiş olup toplantı kapsamında ülkemiz yurt dışı müteahhitlik sektörü ve ülkemizin kamu özel işbirliği tecrübesi konusunda bir sunum yapılmıştır. Diğer yandan, Endonezya'daki altyapı yatırımlarının takibi ve başkentin taşınması projesine ilişkin Bakanlığımız yetkililerinin

de katılım sağladığı 17 Eylül 2020 tarihinde yapılan etkinlikle, Endonezya teknik müşavirlik/mühendislik çatı kuruluşu olan INKINDO ile TMMMB arasında işbirliği mutabakat zaptı imzalanmıştır.

23 Eylül 2020 tarihinde ABD orijinli Hazar Politika Merkezi (Caspian Policy Center) tarafından düzenlenen ve Hazar Bölgesindeki tüm ülkelerin (Rusya Federasyonu ve İran hariç) kamu, STK ve özel sektör temsilcilerinin katılım sağladığı "Blue-Dot Network: Building Strong Partnerships in the Caspian Region" webinar organizasyonuna iştirak edilmiştir. Öte taraftan, 2014 yılından bu yana her yılın Kasım ayında Bakanlığımız koordinasyonunda ve desteğinde DEİK Kamu Özel İşbirliği Komitesi tarafından düzenlenen ve dünyada kamu özel işbirliği konusundaki uzmanlar ile ülkelerin kamu özel işbirliği konusundaki karar alıcı üst düzey bürokratlarının katılımının sağlandığı DEİK Kamu Özel İşbirliği Haftası, 02-05.11.2020 tarihlerinde video konferans metodu ile düzenlenmiştir. 2020 yılında yapılan organizasyona 61 farklı ülkeden katılım sağlanmış ve 22 ayrı oturum gerçekleştirilmiştir. Bakanlığımız ilgili yetkilileri, 02.11.2020 tarihinde düzenlenen programın açılış oturumunda bir konuşma gerçekleştirmiştir.

Bakanlığımız koordinasyonu ve TMMMB organizasyonunda, Bakanlığımız yurt dışı teşkilatında görev yapan Ticaret Müşavirliklerimize/Ataşelerimize yönelik teknik müşavirlik hizmetleri eğitim semineri düzenlenmiştir. Seminerler, 23.11.2020 tarihinde Afrika ve Ortadoğu bölgesindeki yurt dışı teşkilatımızın katılımı, 25.11.2020 tarihinde Avrupa bölgesindeki yurt dışı teşkilatımızın katılımı, 27.11.2020 tarihinde ise Bağımsız Devletler Topluluğu (BDT) ve Asya-Pasifik bölgesindeki yurt dışı teşkilatımızın katılımı ile gerçekleştirilmiştir.

İslam Ülkeleri Teknik Müşavirlik Federasyonu (FCIC), İslam Kalkınma Bankası'nın patronajında ve Türk Hükümetinin ev sahipliğinde, İslam İşbirliği Örgütü'ne üye ülkelerin firmalarından oluşan bağımsız bir federasyondur. Her yıl DEİK/FCIC seminerleri düzenlenmekte ve o yıl özelinde seçilen gündemdeki bir ana tema ile başarılı seminerler gerçekleştirilmektedir. Bu çerçevede, 2020 yılında gerçekleştirilen seminerin ana teması UA Kalkınma Bankaları ve FIDIC Sözleşmelerinin COVID-19 kapsamındaki uygulamaları şeklinde belirlenmiş olup Bakanlığımız ilgili yetkilileri 25.11.2020 tarihinde düzenlenen programın açılış oturumunda bir konuşma gerçekleştirmiştir. Diğer taraftan, 3-4.12.2020 tarihlerinde Türk ve Japon müteahhitlik firmalarının üçüncü ülkelerde işbirliği yaparak ortak projeler üstlenmelerinin sağlanması amacına yönelik gerçekleştirilen organizasyonların altıncısı çevrimiçi olarak düzenlenmiştir. Söz konusu organizasyonda diğer toplantılardan farklı olarak Japonya müteahhitlik sektörünün güçlü olduğu Güneydoğu Asya ülkelerinde de ortak müteahhitlik projelerinin üstlenilmesine yönelik fikir alışverişinde bulunulmuştur.

-Teknik Müşavirlik Destek Programı: Teknik Müşavirlik Destek Programı'nın amacı teknik müşavirlik sektörünün desteklenerek yurt dışındaki hedef pazarlara açılması, bu pazarlarda kalıcı bir yer edinmesi ve böylece müteahhitlik hizmetleri, inşaat malzemeleri ihracatı ve lojistik dahil olmak üzere diğer hizmet kalemlerine katkı sağlamasıdır. 2014/10 sayılı Karar ile yurt dışı teknik müşavirlik firmalarımızın daha etkin bir biçimde desteklenmesi sağlanmakta olup 2020 yılında 35.855.870,13 TL destek ödemesi yapılmıştır. Bu kapsamda ödenen toplam tutar 110.609.677,51 TL olarak gerçekleşmiştir. 2020 yılına kadar 81 ülkede 1.246 projeye ilişkin proje desteği başvurusu uygun görülmüştür. Sonuçları açıklanan ihalelerin 101'i firmalarımızca kazanılmış ve kazanılan ihalelerin toplam değeri 285 milyon ABD doları olmuştur.

***Yurt Dışı Yatırımların Tespiti ve Koordinasyonuna Yönelik Faaliyetler*:** Dünya ekonomisinde güçleşen küresel rekabet şartları ve Türkiye'nin dünya ekonomisi içerisinde giderek daha önemli hale gelmesi, ülkemiz dış ticaret politikalarının çeşitlendirilmesi ve geliştirilmesi gereğini ortaya çıkarmıştır. Bu kapsamda, Türk firmalarının yurt dışında yaptıkları yatırımlar da giderek önem kazanmakta ve bu yatırımlar ihracata ve döviz gelirlerinin artırılmasına dayalı ekonomi politikamızın önemli bir parçası haline gelmektedir.

Bakanlığımız Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 sayılı Karar'da yapılan değişiklikle Türkiye'de yerleşik gerçek ve tüzel kişilerin yurt dışı yatırımlarının tespiti görevini üstlenmiştir. Bu kapsamda, Türkiye'de yerleşik gerçek ve tüzel kişilerin yurt dışı yatırımlarının tespitine yönelik anket, 2019 yılı sonu itibarıyla yatırım verilerinin derlenmesini teminen 27 Nisan-5 Haziran 2020 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Söz konusu anket verileri, Türkiye'de yerleşik gerçek ya da tüzel kişilerin yurt dışında yaptıkları yatırımlara ilişkin; yatırımın yeri, gerçekleştirildiği sektör, niteliği, sermaye bilgileri ve ortaklık yapısı gibi hususları içermektedir. 2019 yılı sonu itibarıyla Türkiye'de yerleşik gerçek ya da tüzel kişilerin yurt dışında yaptıkları 41,9 milyar dolar değerindeki yurt dışı yatırıma ilişkin; yatırımın yeri, gerçekleştirildiği sektör, niteliği, sermaye bilgileri ve ortaklık yapısı gibi hususları içeren kapsamlı bir envanter oluşturulmuştur.

Bakanlığımız yurt dışı yatırım envanteri, yurt dışı yatırımcı firmalarımızın menfaatlerinin korunması ve karşılaştıkları sorunların aşılması doğrultusundaki ticari diplomasi faaliyetlerimizde de kullanılmaktadır. Ayrıca, yatırımcılarımızın yurt dışındaki pazarlara yönelik yatırım ortamı hakkındaki bilgi talepleri de Ticaret Müşavirliklerimiz ile koordineli bir biçimde karşılanmaktadır.

***Lojistik Sektörüne Yönelik Faaliyetler*:** İhracatımıza konu ürünlerin dış pazarlara en hızlı ve en düşük maliyetlerle ulaştırılmasını sağlayacak lojistik altyapısının kurulması ve Türkiye'nin kuzey-güney, doğu-batı ekseninde önemli bir lojistik üs olmasının sağlanması hedeflenmektedir. Ülkemiz ihracatının kesintisiz ve optimum akışını sağlamak, ihracat-lojistik sektörleri işbirliğinde etkin yapılanmalara gitmek, tedarik-dağıtım zincirlerine nüfuz etmek ve önemli pazarlardaki ihracat performansımızı istikrarlı kılacak altyapı olanaklarını oluşturmak amacıyla "Yurt Dışı Lojistik Merkezlerin Desteklenmesi Hakkında Karar" 14.10.2020 tarihli ve 31274 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Mezkûr Karar uyarınca işbirliği kuruluşlarının YDLM'nin faaliyete geçirilmesine yönelik olarak gerçekleştirecekleri kurulum, bilişim dahil yatırım, ruhsat ve izin giderleri 5 milyon ABD doları, açtıkları birimlerin kira, komisyon ve kullanım giderleri yıllık 3 milyon ABD doları, reklam, tanıtım ve pazarlama faaliyetleri, danışmanlık hizmeti alımına yönelik giderleri ve istihdam harcamaları yıllık 700 bin ABD doları desteklenebilecektir. YDLM'lerde yer alacak kullanıcıların gümrükleme, ambalajlama, elleçleme, dağıtım, depolama, paketleme, paletleme gibi giderleri için ise yıllık 100 bin ABD doları destek sağlanacaktır.

Yurt dışındaki lojistik merkez çalışmalarımızın yanı sıra yurt içindeki lojistik hizmet kalitesini ve lojistik hizmetlerin yürütülmesindeki verimliliğin artırılmasını sağlamak üzere lojistik merkezlerin kuruluş ve işletilmesi esaslarını düzenlemek amacıyla Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı ile Bakanlığımız arasında koordineli çalışmalar yürütülmekte ve bu çerçevede söz konusu merkezlerin kurulması ve işletilmesine yönelik mevzuat hazırlanmaktadır. Ayrıca, ihraç taşımalarımızın sorunsuz sürdürülebilmesini teminen yeni güzergâhların devreye alınmasına yönelik çalışmalar sürdürülmüştür. Bu kapsamda, Orta Koridor'un Türkiye önderliğinde etkin

ve cazip hale getirilmesi amacıyla güzergah ülkeleri ile işbirlikleri artırılacak, başta Hazar Geçişi olmak üzere darboğazların giderilmesine yönelik Türkiye'nin inisiyatif alması sağlanacaktır.

Ayrıca, başarılı bir e-ticaret stratejisinin temelini rekabetçi fiyatların yanı sıra, etkin bir lojistik hizmeti sunulması da oluşturmaktadır. Lojistik, e-ticarete yönelik stratejik fiyatlandırma ve müşteri memnuniyetinde kilit rol oymaktadır. Bu bağlamda, yurt dışında kurulması planlanan lojistik merkezlerde Türk e-ticaret girişimlerinin lojistikle ilgili ihtiyaç duyabilecekleri gümrükleme, ambalajlama, birleştirme ve ayırma, elleçleme, envanter yönetimi, dağıtım, depolama, iade işlemleri, ikmal, paketleme, paletleme, yükleme gibi birçok konuda hizmet ve destek sağlanması öngörülmektedir. Ayrıca, YDLM'lerin, küresel ticarette payı hızla artan e-ticaret girişimlerinin lojistik imkân ve kabiliyetlerini artırarak, bu tarz girişimlerin başarılı birer yatırıma dönüşmesinde önemli bir role sahip olacağı düşünülmektedir. Bu açıdan YDLM'ler uçtan uca ve dijitalleştirilmiş çözümlerle aynı zamanda ülkemizin e-ihracat operasyonlarının geliştirilmesinde ve hızlandırılmasında da önemli rol oynayacaktır.

Diğer taraftan, alternatif güzergâhların oluşturulması çerçevesinde ülkemiz ihraç ürünlerinin daha düşük maliyet ve daha etkin bir şekilde Ro-Ro taşımacılığıyla Rusya'ya ulaştırılması amacıyla başta Samsun-Kavkaz olmak üzere Ro-Ro hattı imkânları ele alınmış, Türkiye-Romanya (Köstence) Ro-Ro hattı kurulmasına yönelik çalışmalara katılım sağlanmış ve Hazar Koridoru Eylem Planı hazırlanması çalışmaları yürütülmüştür. İlaveten, ihraç yükü taşıyan araçlarımızın, güzergâh ülkelerinde karşılaştıkları geçiş belgesi kota sorunlarının çözüme kavuşturulması ile transit serbestisinin sağlanmasını teminen, ikili ve çok taraflı platformlarda yapılan girişimler sürdürülmüştür. Bu çerçevede, başta Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı tarafından düzenlenen Kara Ulaştırması Karma Komisyon Toplantıları olmak üzere lojistik ve ulaştırma sektöründe düzenlenen toplantılara katılım sağlanmıştır. COVID-19 pandemisinin dış ticaretimizin taşımacılığında yol açtığı engellerin bertaraf edilmesini teminen özellikle Orta Asya ihraç taşımalarımız için alternatif güzergâh oluşturma çalışmaları yürütülmüş, yine pandeminin dış ticaretimizin karayolu taşımacılığında yarattığı etkileri bertaraf etmeyi ve ihracatımızın sürdürülebilir olmasını teminen özellikle hava kargo ve demiryolu taşımacılığının kullanılması için ihracatçılarımız yönlendirilmiştir.

Serbest Bölgeler Etki Analizi Projesi: Proje kapsamında elde edilecek veriler sonucunda, değerlendirme ve fayda-maliyet analizi modülleri devreye alınarak serbest bölgelerin firma performansı üzerine etkilerinin değerlendirilmesi, serbest bölge uygulamalarının katkılarının sayısallaştırılarak ifade edilmesi, serbest bölgelere yönelik geliştirilecek politikalara ışık tutacak karar destek mekanizmasının sağlanması amaçlanmaktadır.

Serbest Bölgeler Bilgisayar Uygulama Programı (SBBUP) Projesi: Serbest bölgelerde gerçekleştirilen işlemlerin daha düzenli ve güvenilir bir şekilde takip edilmesi ve ilgili tüm kurum ve kuruluşlar arasındaki bilgi paylaşımının ağ tabanlı bir program üzerinden gerçekleştirilmesi amacıyla 2012 yılında uygulamaya konulan Serbest Bölgeler Bilgisayar Uygulama Programı (SBBUP) uygulamalarının geliştirilmesi ve gerekli tüm modüllerin devreye alınmasına yönelik çalışmalar 2020 yılında da devam etmiştir.

Serbest Bölgelerde Coğrafi Bilgi Sistemi ve Süreç Yönetimi Otomasyonu Kurulması Projesi: "Serbest Bölgelerde Coğrafi Bilgi Sistemi ve Süreç Yönetimi Otomasyonu Kurulması" projesi SEB-ATLAS adı altında hayata geçirilmiş olup bahse konu uygulamanın geliştirilmesi çalışmaları 2020 yılında da sürdürülmüştür.

5.4. İthalat Hizmetleri

İthalatta Korunma Önlemleri: İthalatta Korunma Önlemlerine İlişkin Mevzuat kapsamında polietilen tereftalat (PET), diş fırçaları, duvar kâğıtları ve benzeri duvar kaplamaları ve naylon iplik ve diğer poliamidlerden iplikler olmak üzere toplam 5 ürün grubunda tüm ülkelere yönelik ambalaj filmi, polyester elyaf ve düzcam olmak üzere 3 ürün grubunda İran'a yönelik, Pet cips ürününde Güney Kore'ye yönelik olmak üzere, toplam 9 ürün/ürün grubu ithalatında korunma önlemi uygulanmıştır. Genel korunma önlemlerinden, PET için yürürlük süresi 07.11.2020 tarihinde, Güney Kore menşeli Pet cips için ise önlemin yürürlük süresi 31.10.2020 tarihinde sona ermiştir.

2020 yılında Pet cips ve polyester elyaf olmak üzere 2 adet genel korunma önlemleri soruşturması açılmış, Pet cips soruşturması tamamlanarak 13.12.2020 tarihinde genel korunma önlemi yürürlüğe girmiştir. Diğer soruşturma için süreç devam etmiştir. İran'a yönelik ambalaj filmi ve polyester elyaf olmak üzere 2 üründe önlem uzatılmış, diş fırçası ve duvar kâğıtları ve benzeri duvar kaplamaları için önlemin uzatılması soruşturması açılmış, diş fırçası için soruşturma tamamlanmıştır. Duvar kâğıtları ve benzeri duvar kaplamaları için soruşturma süreci devam etmektedir. Böylece, 2020 yılında, ikisi uzatma olmak üzere toplam 4 adet soruşturma açılmış 2 adedi tamamlanmış, diğer ikisi için de süreç devam etmiştir. Korunma Önlemi kapsamında yer alan ürün gruplarında gerçekleşen toplam ithalatın değeri 2020 yılında verilerine göre 248 milyon dolar seviyesindedir.

İthalatta Gözetim Uygulanması: İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin Mevzuat kapsamında 2020 yılı itibarıyla, 142 farklı Tebliğ ile 3671 adet 12'li bazlı üründe ülke ayrımı olmaksızın ithalata yönelik olarak gözetim uygulaması mevcuttur. Gözetim Uygulamaları kapsamında gerçekleşen toplam ithalatın değeri 2020 yılı verilerine göre 26 milyar ABD doları seviyesindedir. Bu kapsamda;

- Düzcam ürünleri ithalatında gözetim uygulaması İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2020/1) ile 22.02.2020,
- Devre ayırıcıları ithalatında gözetim uygulaması İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2020/2) ile 19.02.2020,
- Hidrolik yağ pompaları ithalatında gözetim uygulaması İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2020/4) ile 20.03.2020,
- Güneş panelleri ithalatında gözetim uygulaması İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2020/5) ile 14.04.2020
- Cep telefonları ithalatında gözetim uygulaması İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2020/6) ile 08.05.2020 tarihlerinde Resmi Gazete'de yayımlanarak revize edilmiştir/yürürlüğe girmiştir.

İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine Dair Tedbirler: İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesi Hakkında Mevzuat çerçevesinde, ithalatta haksız rekabet yaratan dampingli ve sübvansiyonlu ithalata karşı yerli üretim dalını korumak amacıyla, dampinge ve sübvansiyona karşı tedbirler alınmaktadır. Ülkemiz DTÖ verilerine göre dampinge karşı önlem mekanizmasını en etkin işleten ülkeler arasında yer almaktadır. Ülkemiz DTÖ üyeleri arasında en güncel DTÖ verisi olan 2019 yılında yürürlükteki önlem sayısı bakımından 3'üncü sırada yer almaktadır.

2020 sonu itibarıyla, 135 adet dampinge ve sübvansiyona karşı kesin önlem uygulanmakta olup 3'ü damping ve sübvansiyon, 37'si nihai gözden geçirme olmak üzere 40 adet soruşturma bulunmaktadır. Dampinge tabi önlem kapsamında yer alan başlıca ürünler arasında; polyester elyaf, iplikler ve mensucat, perdeler, suni deri, pet film, dioktil ftalat, klimalar, fan coiller, ağır vasıta, iş makinesi, zirai araç ve motosiklet lastikleri, bebek arabaları, çakmaklar, kalemler, cam elyaf, PVC, kablolar, zincirler, kontrplaklar, termosifon, granit, kapı kilitleri, parkeler, boru bağlantı parçaları, camlar yer almaktadır. Önlem kapsamı ürün gruplarında gerçekleşen toplam ithalatın değeri 2020 yılı verilerine göre 2,2 milyar dolar seviyesindedir.

2020 yılında İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin 24 adet Tebliğ yayımlanarak, 3 tanesi yeni olmak üzere 29 soruşturma başlatılmış, 15 adet soruşturma yeni önlem alınarak, önlem değiştirilerek veya mevcut önlemin devamı sağlanarak tamamlanmıştır. 1 ürün grubunda ise dampinge karşı kesin önlem uygulaması 12 ay süresince geçici olarak durdurulmuştur. Ayrıca, 1 adet ürün grubunda 5 yıllık süresi sona eren önlemler yürürlükten kalkmıştır. Soruşturmaların başlatılması ve önlemlerin yürürlüğe girmesi için yayımlanan tebliğler ve detayları aşağıda yer almaktadır.

Soruşturma Açılış Tebliğleri:

- 2019/37 sayılı İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ ile Çin Halk Cumhuriyeti (ÇHC), Kore Cumhuriyeti, Malezya, Tayland Krallığı ve Çin Tayvanı menşeli "sentetik filament iplikten dokunmuş mensucat" için nihai gözden geçirme soruşturması, (RG: 04.01.2020 – 30998)
- 2020/2 sayılı İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ ile ÇHC menşeli "çapa makinaları" için nihai gözden geçirme soruşturması, (RG: 20.03.2020 – 31074)
- 2020/3 sayılı İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ ile ÇHC menşeli "bıçaklar ve kesici ağızlar" için nihai gözden geçirme soruşturması, (RG: 26.03.2020 – 31080)
- 2020/6 sayılı İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ ile ÇHC menşeli "koagüle suni deri" için nihai gözden geçirme soruşturması, (RG: 08.04.2020 – 31093)
- 2020/7 sayılı İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ ile Hırvatistan Cumhuriyeti menşeli "tahıllı kaşık maması" için damping soruşturması, (RG: 14.04.2020 – 31099)
- 2020/10 sayılı İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ ile İsrail Devleti menşeli "renksiz düzcam" için nihai gözden geçirme soruşturması, (RG: 23.06.2020 – 31164)
- 2020/11 sayılı İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ ile Amerika Birleşik Devletleri ve Almanya Federal Cumhuriyeti menşeli "pvc-s (polivinil klorür)" için nihai gözden geçirme soruşturması, (RG: 24.06.2020 – 31165)
- 2020/12 sayılı İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ ile ÇHC menşeli "kapı kilitleri ile yalnız silindir barel ile kasası" için nihai gözden geçirme soruşturması, (RG: 26.06.2020 – 31167)
- 2020/13 sayılı İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ ile Vietnam Sosyalist Cumhuriyeti menşeli "paslanmaz çelik borular" için damping soruşturması, (RG: 24.06.2020 – 31165)
- 2020/16 sayılı İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ ile ÇHC, Endonezya Cumhuriyeti, Hindistan Cumhuriyeti, Malezya ve Tayland Krallığı menşeli "bisiklet iç ve dış lastikleri" için nihai gözden geçirme soruşturması, (RG: 22.07.2020 – 31193)

- 2020/17 sayılı İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ ile ÇHC, Endonezya Cumhuriyeti, Malezya ve Tayland Krallığı menşeli "motosiklet iç ve dış lastikleri" için nihai gözden geçirme soruşturması, (RG: 22.07.2020 – 31193)
- 2020/18 sayılı İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ ile ÇHC menşeli "tükenmez kalemler" için nihai gözden geçirme soruşturması, (RG: 24.07.2020 – 31195)
- 2020/19 sayılı İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ ile ÇHC menşeli "kaynak makineleri" için nihai gözden geçirme soruşturması, (RG: 24.07.2020 – 31195)
- 2020/21 sayılı İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ ile Hindistan Cumhuriyeti menşeli "polietilen tereftalat (PET) filmler" için nihai gözden geçirme soruşturması, (RG: 12.09.2020 – 31242)
- 2020/22 sayılı İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ ile Suudi Arabistan Krallığı menşeli "alçak yoğunluk polietilen" için damping soruşturması, (RG: 17.10.2020 – 31277)
- 2020/23 sayılı İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ ile ÇHC ve İsrail Devleti menşeli "emniyet camları" için nihai gözden geçirme soruşturması (RG: 14.11.2020 – 31304) açılmıştır.

Kesin Önlem Alınan veya Önlemin Devamı Sağlanan Tebliğler:

- 2019/33 sayılı İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ ile ÇHC menşeli "gazla çalışan anında su ısıtıcılar" için %20,12 - %59,65 olacak şekilde dampinge karşı önlemin devamı, (RG: 04.01.2020 - 30998)
- 2019/34 sayılı İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ ile ÇHC menşeli "alüminyumdan mesnetsiz folyolar" için %22 olacak şekilde dampinge karşı önlemin devamı, (RG: 04.01.2020 - 30998)
- 2019/35 sayılı İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ ile ÇHC menşeli "cep çakmakları" için 0,02 ABD doları/Adet - 0,05 ABD doları/Adet olacak şekilde dampinge karşı önlemin devamı, (RG: 07.01.2020 - 31001)
- 2019/36 sayılı İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ ile Almanya ve ÇHC menşeli "laminat parke" için 0 ABD doları/m^2 - 2,40 ABD doları/m^2 olacak şekilde dampinge karşı önlemin devamı, (RG: 04.01.2020 - 30998)
- 2020/8 sayılı İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ ile Çin Halk Cumhuriyeti, Endonezya Cumhuriyeti, Hindistan Cumhuriyeti, Malezya, Pakistan İslam Cumhuriyeti, Tayland Krallığı ve Vietnam Sosyalist Cumhuriyeti menşeli "sentetik veya suni devamsız liflerden iplikler (kesik elyaf ipliği)" için 0,23 ABD doları/Kg - 0,80 ABD doları/Kg ve CIF bedelin %6,62'si ila %23,91'i olacak şekilde dampinge karşı önlemlerin değiştirilerek devamı, (RG: 22.05.2020 - 31134)
- 2020/9 sayılı İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ ile Endonezya'da yerleşik iki firma menşeli "sentetik veya suni devamsız liflerden iplikler (kesik elyaf ipliği)" için CIF bedelin %3,62'si ve %5,03'ü olacak şekilde dampinge karşı önlem alınması, (RG: 22.05.2020 - 31134)
- 2020/20 sayılı İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ ile Çin Halk Cumhuriyeti ve Tayland Krallığı menşeli "yalnız, plastikten mamul emzik, biberon, diğer bebek beslenme, emzirme ve bakım ürünleri" için CIF bedelin %12'si ve %26'sı olacak şekilde dampinge karşı önlem alınması (RG: 18/.08.020 - 31217) sağlanmıştır.

Önlemsiz Kapanan Soruşturma ve Yürürlük Süresi Sona Eren Önlemler:

- 2015/11 sayılı İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ kapsamında ÇHC menşeli "gemi zinciri" ürününde uygulanan dampinge karşı önlem 5 yıllık süresinin sonunda 10.05.2020 tarihinde yürürlükten kalkmıştır.

Yürürlük Süresi Geçici Olarak Durdurulan Önlemler:

- 2020/5 sayılı İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ kapsamında ABD menşeli "beyazlatılmamış kraftlayner kâğıt" ürününde uygulanan dampinge karşı kesin önlemin askıya alınması uygulamasının 1 yıl süreyle uzatılmasına karar verilmiştir. (RG: 06.03.2020 - 31060)

Haksız Rekabete Karşı İnceleme ve İzleme Faaliyetleri: İthalattan kaynaklanan haksız rekabete karşı yerli üretim dalını korumak için alınan dampinge karşı önlemlerin etkinliğinin tesisi ve zaafa uğratılmaması amacıyla gerekli izleme ve inceleme faaliyetleri titizlikle yürütülmektedir. 2020 yılı itibarıyla toplam 15 ürün grubunda 19 ülke menşeli 49 adet önlemlerin etkisiz kılınmasına (ÖEK) karşı önlem alınmıştır. Bu kapsamda 2020 yılında 1 adet önlemlerin etkisiz kılınmasına karşı önlem yürürlüğe konmuş, 8 adet yeni soruşturma başlatılmış, 3 adet soruşturmanın yürütülmesine devam edilmiştir. Bu çerçevede 2020 yılında;

Alınan ÖEK Önlemleri:

- 31.12.2020 tarihli 31351 (5. mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (2021/2) ile tamamlanan soruşturma sonucunda Malezya menşeli/çıkışlı "sentetik filament iplikten dokunmuş mensucat (giyim için olanlar)" ithalatına ÇHC menşeli söz konusu eşya ithalatında yürürlükte olan dampinge karşı önlem teşmil edilmiştir.

Devam Eden ÖEK Soruşturmaları:

- 24.10.2020 tarihli ve 30928 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2019/29) ile Kore Cumhuriyeti ve Kuzey Makedonya menşeli çıkışlı menteşeler, çekmece rayları ve benzeri eşya ithalatında başlatılan önlemlerin etkisiz kılınmasına karşı soruşturma devam etmektedir.
- 24.10.2020 tarihli ve 30928 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2019/28) ile Tayland Krallığı menşeli/çıkışlı cam elyafı takviye malzemeleri ithalatında başlatılan önlemlerin etkisiz kılınmasına karşı soruşturma devam etmektedir.
- 20.03.2020 tarihli ve 31074 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (Tebliğ No:2020/4) ile Kamboçya Krallığı menşeli/çıkışlı "suni ve sentetik devamsız liflerden iplikler" ithalatında başlatılan önlemlerin etkisiz kılınmasına karşı soruşturma devam etmektedir.
- 26.06.2020 tarihli ve sayılı 31167 Resmi Gazete'de yayımlanan İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2020/14) ile İtalya, İspanya ve Almanya menşeli/çıkışlı "sentetik filament iplikten dokunmuş mensucat (giyim için olanlar) ile sentetik ve suni devamsız liflerden dokunmuş mensucat" ithalatında başlatılan önlemlerin etkisiz kılınmasına karşı soruşturma devam etmektedir.

Kayda Alma Uygulamaları:

- Tekstil, konfeksiyon ve deri ürünleri ithalatı 2010 yılından bu yanda kayda alınmaktadır. Konuya ilişkin İthalatta Gözetim Uygulamasına İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2019/1)'de değişiklik yapılması ihtiyacı hasıl olmuş olup anılan Tebliğin devamı niteliğindeki İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2020/9) 25.12.2020 tarihli ve 31345 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Söz konusu kayda alma uygulaması çerçevesinde, 31 Aralık 2020 tarihi itibarıyla, 61.800 yabancı ihracatçı ile 33.484 ithalatçı firmaya ait bilgiler kayıt altına alınmıştır.

Sağlığa Zararlı Kimyasal Madde Denetimleri:

- 31.12.2019 tarihli ve 30995 (3. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Bazı Tekstil, Konfeksiyon ve Deri Ürünlerinin Denetimine İlişkin Tebliğ (İthalat: 2020/15) ile belirli tekstil, konfeksiyon, deri ürünleri ve ayakkabı ithalatının sağlığa zararlı azo boyar maddeler, azo renklendiriciler, fitalat ve krom VI maddelerine ilişkin şartlara uygun olup olmadığının denetimi Riske Dayalı Denetim Sistemi vasıtasıyla gerçekleştirilmiştir. Bu çerçevede, 31 Aralık 2020 tarihi itibarıyla 1.963.105 adet, 1.513.626 çift, 236.415 kg eşya sağlığa zararlı boyar madde içeriği sebebiyle bertaraf edilmiştir.

İzleme Faaliyetleri:

- İthalatında dampinge karşı önlem ve ilave gümrük vergisi uygulanan bazı mensucat eşyası ile ayakkabıların üçüncü ülkeler menşeli olanlarının, AB ve STA menşeli olarak beyan edilmek suretiyle ithal edilerek, söz konusu dampinge karşı önlemlerin ve İGV uygulamasının etkisiz kılınması ihtimali bulunduğundan, AB ve STA ülkelerinden yapılan mensucat ve ayakkabı ithalatlarında kayda alma uygulaması çerçevesinde ithalatçılardan ithal ürünün üreticisine ilişkin ayrıntılı bilgi talep edilmekte ve ilgili ülkelerde bulunan ticaret müşavirliklerimiz/ataşeliklerimiz aracılığı ile beyan edilen bu üretici bilgilerinin doğrulaması yapılmaktadır.

Tarım Ürünleri Alanındaki Faaliyet ve Düzenlemeler:

- 24.03.2020 tarihinde yapılan düzenleme ile daha önce gözetim uygulamasına tabi olan tarım ürünlerinden yer fıstığı, ceviz, badem, kaju, çerezlik ve yağlık ayçiçeği tohumu, ayçiçeği yağı, ayçiçeği tohumu unu, aspir tohumu, keten tohumu, rep ve kolza tohumu, çay, biberler, sarımsak ile muz (referans kıymet) ithalatında 08.05.2020 tarihi itibarıyla "Kayıt Belgesi" uygulaması başlamıştır.
- Kolonya ve dezenfektan üretimde hammadde olarak kullanılan dökme etil alkol için %10 olan gümrük vergisi, nihai kullanım ibraz edilmesi kaydıyla kolonya ve dezenfektan üreten sanayiciler için 25.03.2020-31.08.2020 tarihleri arasında %0 olarak uygulanmıştır.
- 02.04.2020 tarihinde ham ayçiçeği yağı ithalatında tatbik edilen 1.000 $/ton gözetim kıymeti yağlık ayçiçeği hasadı öncesi 01.07.2020 tarihine kadar 800 $/ton seviyesine düşürülmüştür.
- 03.04.2020 tarihinde ham ayçiçeği yağı ithalatında %36 olan gümrük vergisi %30 seviyesine indirilmiştir. Bilahare, ham ayçiçeği yağı ithalatına ilişkin 18.04.2020 tarihinde yapılan düzenleme ile gümrük vergileri 31.05.2020 tarihine kadar %18 oranında, 01.06-30.06.2020 tarihleri arasında %30 oranında ve 01.07.2020 tarihinden sonra %36 seviyesinde uygulanmıştır. 25.11.2020 tarihinde ise, ham ayçiçeği yağı ithalatında gümrük vergilerinin yerli ayçiçeği tohumu hasadı öncesi 30.06.2021 tarihine kadar

%3+60 Euro/ton, 01.07.2021 tarihi itibarıyla ise %3+280 Euro/ton olarak uygulanmasına ilişkin düzenleme yürürlüğe girmiştir.

- 18.04.2020 tarihinde yağlık ayçiçeği tohumu ithalatında %13 olan gümrük vergisi 31.05.2020 tarihine kadar %9 seviyesine düşürülmüş, 01.06-30.06.2020 dönemi için ise gümrük vergisi %13 olarak uygulanmıştır. 20.08.2020 tarihinde yapılan düzenleme kapsamında, yağlık ayçiçeği tohumu ithalatında %27 olan gümrük vergisi %3+100 Euro/ton olarak uygulanmaya başlanmış, 05.11.2020 tarihinde ise %0+0 Euro/ton seviyesine düşürülmüştür.
- 03.04.2020 tarihinde melas ithalatında %31,5 olan gümrük vergisi ekmek mayası üreten sanayiciler için nihai kullanım ibraz etmeleri kaydıyla %0 olarak uygulanmaya başlanmıştır.
- 03.04.2020 tarihinde "Çeltik İthalatında Tarife Kontenjanı Uygulanması Hakkında Karar" ile 100 bin ton çeltik için sanayiciler tarafından 30.06.2020 tarihine kadar kullanılmak üzere %0 gümrük vergili tarife kontenjanı açılmıştır.
- 18.04.2020 tarihinde 649 sayılı "Hububat ve Bakliyat İthalatında Tarife Kontenjanı Uygulanması Hakkında Karar" uyarınca Türkiye Mahsulleri Ofisi (TMO) için açılan 100 bin ton çeltik/pirinç tarife kontenjanı kapsamında, ABD menşeli olanların ithalatında mevcut ek mali yükümlülükten muafiyet sağlanmasını teminen bahse konu Karar'da değişiklik yapılmıştır.
- 13.05.2020 tarihinde İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (Tebliğ No:2020/7) ile patates ithalatında 31.12.2020 tarihine kadar 500 $/ton seviyesinde gözetim kıymeti uygulanması başlamıştır.
- 15.05.2020 tarihinde İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (Tebliğ No:2020/8) ile karpuz ithalatında 300 $/ton seviyesinde gözetim kıymeti uygulanması başlamıştır.
- 09.06.2020 tarihinde bazı açık hava ağaçlarının gümrük vergisi %3,9 oranından %19,5 seviyesine (AB için %15,5), tabii mantarların gümrük vergisi %1'den %15 seviyesine yükseltilmiştir.
- Hamsi balıkları ile havyarlar, hazırlanmış/konserve balıklar, yumuşakçalar ve kabukluların kayda alınması ve 50 kg. ve daha az miktardaki ithalatta uygulanan muafiyetin kaldırılması amacıyla 2013/9 sayılı Tebliğde yapılan değişiklik 17.06.2020 tarihinde yürürlüğe girmiştir.
- "Nesli Tehlikede Olan Yabani Hayvan ve Bitki Türlerinin Uluslararası Ticaretine İlişkin Sözleşme (CITES)" çerçevesinde nesli tehlike altında olan yabani hayvan ve bitki türlerinin dış ticaretinin kontrol altına alınmasına ilişkin usul ve esasların belirlendiği Tebliğ No: 2011/1'de değişiklik yapılmasına ilişkin "Nesli Tehlike Altında Olan Yabani Hayvan ve Bitki Türlerinin Dış Ticaretine İlişkin Tebliğ'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ" 30.07.2020 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.
- 20.08.2020 tarihinde sarımsak, ceviz, muz, çay, çerezlik ve yağlık ayçiçeği tohumunda uygulanan nispi gümrük vergileri ikiye bölünerek bir kısmı nispi gümrük vergisi, diğer kısmı ise spesifik bazda toplu konut fonu olarak alınacak şekilde yeniden düzenlenmiştir.
- 20.08.2020 tarihinde bisküvi, çikolata, makarna ve benzeri 115 işlenmiş tarım ürününün ithalatına yönelik olarak, %4,3 ile %20 arasında değişen oranlarda ilave gümrük vergisi uygulanmasına ilişkin düzenleme yürürlüğe girmiştir.
- 21.08.2020 tarihinde ülkemiz ile Bolivarcı Venezuela Cumhuriyeti Arasındaki Ticaretin Geliştirilmesi Anlaşması uyarınca bazı tarım ürünlerinin ithalatında tarife kontenjanları açılmasına ilişkin "Bolivarcı Venezuela Cumhuriyeti Menşeli Bazı Tarım Ürünleri

İthalatında Tarife Kontenjanı Uygulanması Hakkında Karar" ve uygulama usul ve esaslarına dair Tebliğ yürürlüğe girmiştir.

- 09.09.2020 tarihinde çerezlik ayçiçeği ithalatında uygulanan 240 Euro/ton toplu konut fonu 320 Euro/ton seviyesine yükseltilmiştir.
- 21.10.2020 tarihinde buğday, arpa ve mısır ithalatında gümrük vergisi oranları 01.01.2021 tarihine kadar %0 seviyesine indirilmiştir.
- 05.11.2020 tarihinde kırmızı mercimek ithalatında %19,3 olarak uygulanan gümrük vergisi %9 oranına indirilmiştir.
- 17.12.2020 tarihinde buğday, arpa ve mısır ithalatındaki %0 gümrük vergisi uygulamasının süresi 30.04.2021 tarihine uzatılmıştır.
- 23.12.2020 tarihinde 31.04.2021 tarihine kadar çeltik ithalatında gümrük vergisi %5, kahverengi pirinç ithalatında %10, pirinç ithalatında ise %15 olarak belirlenmiştir.
- 31.12.2020 tarihinde Avrupa Birliği Menşeli Bazı Tarım Ürünleri İthalatında Tarife Kontenjanı Uygulanmasına İlişkin Tebliğ'de yapılan değişiklik ile ekim amacıyla kullanılan tohum, meyve ve sporlar için mevcut 1.050 ton tarife kontenjanı miktarının eşit dilimler halinde çeyrek dönemler itibarıyla tahsis edilmesi sağlanmıştır.

Sanayi Ürünleri Alanındaki Faaliyet ve Düzenlemeler: Bir sonraki yılın İthalat Rejiminde II sayılı listede yer alan 25-43 ve 47-81 Fasılları arası rejim değişiklikleri çalışmaları yapılmıştır.

- Bir sonraki yılın İthalat Rejiminde II sayılı listede yer alan 25-43 ve 47-81 Fasılları arası rejim değişiklikleri çalışmaları yapılmıştır.
- Bir sonraki yıla ait ve Bakanlığımızı ilgilendiren konularda İthalat Tebliğleri ve ekli listeleri hazırlanmıştır.
- Ülkemizde üretimi bulunmayan veya üretimi yeterli olmayan girdi mahiyetindeki eşyanın vergilerinin düşürülmesi amacıyla Avrupa Komisyonu Ekonomik Tarife Sorunları Grubu (ETSG) kapsamında yılda 6 defa yapılan toplantılara katılım sağlanmıştır.
- ETSG'de kabul edilen başvuru sayısı 21'dir. Bu kapsamda 2020 yılı içerisinde 4 adet Tebliğ yayımlanmış ve tarife kontenjanından faydalanmak üzere firmalara elektronik belge düzenlenmiştir. (Toplam 21 sanayi girdisinde 134 firmaya tarife kontenjanı açılmıştır.)
- 2020 yılı içerisinde Kimyasal Silahlar Sözleşmesi (KSS) ve Ozon Tabakası İncelten Kimyasal Maddelere ilişkin toplam 185 adet ithalat lisansı verilmiştir.
- Tekstil sektörüne yönelik olarak imperteks kumaş için tarife kontenjanı açılması için 11.04.2020 tarihinde Karar ve Tebliğ yayımlanmıştır. Bu kapsamda talep eden sanayici firmalarımıza tarife kontenjanı dağıtımı gerçekleştirilmiştir.
- COVID-19 pandemisi nedeniyle ihtiyaç duyulan ürünler arasında yer alan cerrahi maske ve maske üretiminde kullanılan meltblown kumaş için ilave gümrük vergileri sıfırlanmıştır.
- 2020 yılı içerisinde yayımlanan muhtelif eşyalardan oluşan 6 adet İlave Gümrük Vergisi (İGV) Kararında yer alan ürün gruplarına ilişkin çalışmalar yapılmıştır.

İthalat Rejimi ve İthalat Tebliğleri: Bakanlığımızca ilgili sektörlere ilişkin her yıl yürütülen İthalat Rejimi çalışmaları kapsamında yıllık olarak güncellemeler yapılmaktadır. Bu çalışmalar ülkemizin taraf olduğu uluslararası anlaşmalar ve ülkemiz ekonomisindeki gelişmeler göz önünde tutularak sektör ile işbirliği içerisinde sürdürülmektedir. İthalat Rejimi Kararı yıllık olarak yürürlüğe konulmasına karşın, yıl içerisinde gerçekleşen gelişmelere göre dinamik olarak gözden geçirilmektedir. Ülkemiz ithalat politikaları İthalat Rejimi Kararı'nın yanı sıra

çıkarılan İthalat Tebliğleri ile şekillenmektedir. Bahse konu Tebliğlere ilişkin çalışmalarda ilgili kurum ve kuruluşlar ile özel sektörün görüşleri geniş bir çerçevede değerlendirilmektedir. Kamu kurum ve kuruluşları tarafından yapılacak ithalat izinleri, ithalata konu eşyaların yerli üretim durumu ve ülkemizin uluslararası yükümlülükleri de dikkate alınarak değerlendirilmektedir.

İlave Gümrük Vergisi Uygulamaları: 2020 yılında yerli üretimin korunması ve rekabetçi yapısının güçlendirilmesi amacıyla sektörlerden gelen talepler de dikkate alınarak bazı ürünlerin ithalatında İGV uygulamasına devam edilmiştir. Dünya genelinde yaşanılan COVID-19 pandemisi tüm ülkelerin ekonomilerini ve dış ticaretlerini olumsuz şekilde etkilemiş, hem iç pazarda hem de yurt dışında daralan talebin olumsuz etkilerini ülkeler ofansif ihracat politikalarıyla aşmaya çalışmış, bu da yerli sanayileri ithalat baskısıyla karşı karşıya bırakmış ve yerli üreticiyi koruma ihtiyacını artırmıştır. Bu çerçevede, 3.193 üründe daha önce konulmuş ve yürürlükte olan İGV'ler pandemi süreci nedeniyle 31 Aralık 2020 tarihine kadar artırılmıştır. 2020 yılı içerisinde 2.027 adet yeni ürüne İGV getirilmiştir.

2020 yılı sonunda Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu (GTİP) birleşmeleri nedeniyle daha az GTİP'in ortaya çıkması sonucunda 5.220 olan İGV sayısı 4.819'a düşmüş, 2020 öncesinde getirilen ve pandemi nedeniyle belirli bir dönem yüksek uygulanan İGV'ler de eski vergi oranlarına dönülmüştür. Sanayi ürünlerinde 5.105 olan sanayi İGV ürün sayısı 4.704'e düşerken, işlenmiş tarım ürünlerinde İGV uygulanan ürün sayısı değişmemiş ve 115 olarak devam etmiştir. Bununla birlikte;

- Bakanlığımızca yürütülen Serbest Ticaret Anlaşmaları (STA) müzakereleri kapsamında 2020 yılı içerisinde başta Japonya, Birleşik Krallık, Ukrayna, Tayland ve Endonezya ile STA Müzakerelerinde, Özbekistan, İran ve Azerbaycan ile Tercihli Ticaret Anlaşması (TTA) Müzakereleri olmak üzere gerçekleştirilen turlara katılım sağlanmış olup söz konusu turlarda ülke pozisyonunun oluşturulmasına katkı verilmiştir. Ayrıca tavize konu ürünlerde muhtemel ithalat artışı projeksiyonu çalışması yapılmıştır.
- Bakanlığımızca koordinasyonu yapılan çeşitli ülkelerin Karma Ekonomik Komisyon toplantılarına katılım sağlanarak ülke pozisyonunun oluşturulmasına katkı verilmiştir.
- Yıl boyunca günlük ve aylık olarak ithalat gerçekleşmeleri takip edilmiş, ürün bazında ve genel ithalattaki gelişmeler analiz edilmiş ve değerlendirilmiştir.
- Dünya Ticaret Örgütü yükümlülüklerimiz kapsamında Bakanlığımız görev ve yetki alanlarına yönelik gerekli bildirimler yapılmıştır.
- En çok dış ticaret açığı verdiğimiz ve ithalat yaptığımız ilk 10 ülke ile en çok tüketim malı ithalatı yapılan ülkeler BEC sınıflandırmasına göre değerlendirilerek ithalatımızda öne çıkan ürünler ortaya koyulmuş ve konuya ilişkin bilgi notları hazırlanmıştır.
- DTÖ konularında, Gümrük Birliği Ortak Komitesi toplantılarında, sivil toplum kuruluşlarından Bakanlığa intikal eden ve Bakanlığımız görev ve faaliyet alanına giren hususlarda görüş oluşturulmuştur.

Madde Politikaları: Bakanlığımızca madde politikaları kapsamında elektrik-elektronik, makine ve otomotiv dâhil ulaşım araçları sektörlerine ilişkin düzenlemeler yapılmakta ve ithalat politikalarına ilişkin çalışmalar yürütülmektedir. Bu çerçevede, 3.764 adet gümrük tarife pozisyonuna tekabül eden eşyanın ithalatı takip edilmektedir. İthalata ilişkin veriler derlendikçe Bakanlığımızca ihracat verileri ile karşılaştırmalı olarak analizler yapılmaktadır.

Bakanlığımız ithalat politikası araçları kapsamında bahse konu eşyanın ithalatının düzenlenmesine ilişkin hususlar Bakanlığımızda ele alınmaktadır.

***Askıya Alma Sistemi*:** 2020 yılı Ocak ve Temmuz dönemleri itibarıyla Askıya Alma Rejiminde yapılacak değişiklikler ile Otonom Tarife Kontenjanlarının görüşüldüğü Brüksel'de düzenlenen toplantılara katılım sağlanarak ülkemiz özel sektöründen gelen talepler müzakere edilmiş olup sektörün daha az maliyet ile ara mal tedarikine ulaşması sağlanmıştır. Bakanlığımızca Komisyon gündemine getirilen ve üye ülkelerle müzakere edilen tekstil apreleme malzemesinin hammaddesi olarak kullanılan oktametilsiklotetrasiloksan için tarife kontenjanı açılması talebimiz kabul edilmiştir.

Kullanılmış Eşya İthalatı ve Diğer Hususlar: Kullanılmış makinelerin ithalatına ilişkin usul ve esaslar, sanayi odaları ve ilgili sektörel derneklerin de görüşleri alınarak hazırlanan ve 2020 yılı Ocak ayından bu yana yürürlükte olan Kullanılmış veya Yenileştirilmiş Eşya İthalatına İlişkin Tebliğ (İthalat: 2020/9) ile belirlenmiştir. Kullanılmış makine ithalatına ilişkin olarak yapılan değerlendirmeler genellikle eşyanın yerli üretim durumu, ekonomik ömrü, verimliliği gibi kriterler dikkate alınarak sonuçlandırılmaktadır. Kullanılmış eşya ithalatında sektörel stratejik planlarda belirtilen hususlara uygun olarak yatırımların engellenmemesi sağlanmaktadır. Diğer taraftan, yerli üretimi bulunan makinelerin kullanılmış olarak ithalatına izin verilmemesi yönünde uygulanan politikalara devam edilmektedir. Bakanlığımızca uygulanan Tek Pencere Sistemi (TPS)'nin kullanılmış eşya ithalat izin belgelerinde kullanılması ile gelen talepler daha hızlı ve etkin olarak değerlendirilmiştir.

5.5. Uluslararası İlişkiler Hizmetleri

5.5.1. Dış Temsilcilikler ve Uluslararası Etkinlikler Hizmetleri

Dış Temsilcilik Raporları: Dış temsilciliklerimiz tarafından görev yapılan ülkelerle ilgili yerel kaynaklardan temin edilmiş güncel temel ticaret verileri ile gerçekleştirilen faaliyetlere ilişkin Bakanlığımıza iletilen bilgiler 15 günlük dönemler itibarıyla raporlanmaktadır. İlk dönemsel dış temsilcilik raporu 1-15 Şubat 2019 dönemi için hazırlanmış olup 2020 yılı içerisinde toplam 24 dönemsel dış temsilcilik raporu hazırlanmıştır. Dönemsel dış temsilcilik raporları 1 Eylül 2019 tarihine kadar ticaret müşavir ve ataşelerimiz tarafından gönderilen 15 günlük raporlar temelinde hazırlanmakta iken anılan tarihten sonra ticaret müşavir ve ataşelerimiz tarafından günlük olarak Dış Temsilcilikler Yönetim Bilgi Sistemine girilen bilgiler temelinde oluşturulmaktadır.
Buna ilaveten, dış temsilciliklerimizce 3 aylık faaliyet raporu hazırlanarak Bakanlığımıza ve bağlı bulunulan misyon şefi aracılığıyla Dışişleri Bakanlığı'na gönderilmektedir. Ayrıca, yurt dışı sürekli görev sürelerini doldurmaları nedeniyle merkeze atanan ve göreve başlayan müşavir/ataşelerimiz tarafından görev yapılan ülkeye ilişkin ekonomik ve ticari potansiyeli, ihracatımızın arttırılması için yapılabilecekleri ve sorun, öneri ve fırsatları da içerecek şekilde "Yurda Dönüş Raporları"nın hazırlanması sağlanmıştır.

Dış Temsilcilikler Yönetim Bilgi Sistemi: Yurt dışı teşkilatı ile Bakanlık arasında hızlı bilgi paylaşımını ve koordinasyonu sağlamak, yurt dışı teşkilatında sürekli görevli Bakanlık temsilcilerinin faaliyet ve programlarını takip etmek, çalışmalarında etkinlik ve verimliliği geliştirmek üzere "Dış Temsilcilikler Yönetim Bilgi Sistemi" oluşturulmuştur. Ticaret müşavirlerimizin ihtiyaç duydukları bilgi, belge, rapor ve sunumlara çevrimiçi erişimlerinin

sağlandığı sistem aracılığıyla, ticaret müşavirlerimiz tarafından gerçekleştirilen faaliyetler ile ekonomik ve ticari nitelikteki bilgilerin Bakanlığımıza akışının hızlandırılması, çalışmaların programlanması, faaliyetlerin raporlanabilmesi, aynı zamanda daha sonra görev yapacak müşavirlerimiz/ataşelerimiz için de yol gösterici nitelikte bir veri tabanı oluşturulması sağlanmıştır. Böylece daha güçlü bir kurumsal hafıza kurgulanmıştır.

Dış Temsilciliklerimize iletilen firma taleplerinin, başvuru ve cevaplanma süreçlerinin merkezi bir sistemde tutulmasını sağlayan "Müşavire Danışın" uygulaması ile müşavirliklerimizin görev yaptıkları ülkelerdeki ihaleleri ve ülkemizden mal almak isteyen firmaların taleplerini elektronik ortamda doğrudan iş dünyamızla paylaştığı "Dış Talepler Bülteni" uygulaması geliştirilerek, tek sistem çatısı altında alınmış, ihracatçılarımızın ve iş dünyamızın hizmetine sunulmuştur.

Ayrıca, iş dünyamızın pazara giriş çalışmalarında istifade edebileceği bilgi, gelişme ve değerlendirmelerin Türk iş dünyası ile paylaşılmasına yönelik olarak Bakanlığımızca "Ticaret Müşavirliklerimizden-Dış Temsilcilikler Blogu" 2020 yılında oluşturulmuş olup devam eden test çalışmalarının tamamlanmasının ardından önümüzdeki dönemde devreye alınması planlanmaktadır. Böylelikle Bakanlığımız, dış temsilciliklerimiz ve Türk iş dünyası arasındaki etkileşim ve bilgi paylaşımının daha da güçlendirilmesi hedeflenmektedir.

Ticaret Müşavirliği El Kitabı: Ticaret müşavirlerimizin/ataşelerimizin görev ve sorumlukları ile kendilerinden beklentilere ilişkin bir rehber niteliği taşıyan "Ticaret Müşavirleri El Kitabı" çalışmaları tamamlanarak yurt dışı teşkilatımıza iletilmiştir. Bahse konu el kitabı ile ticaret müşavirlerimizin/ataşelerimizin görevleri süresince çalışmalarının etkinlik ve verimliliğinin arttırılması amaçlanmıştır.

Ticaret Müşavirlerimizle Elektronik Sohbetler: Ticaret müşavir ve ataşelerimiz Türk iş dünyasının dış pazarlardaki ilk temas noktası ve temel bilgi kaynağı olmaya, elektronik platformlardan yararlanmak suretiyle COVID-19 pandemi sürecinde de devam etmiştir. Bu çerçevede, ihracatçılarımızı ticaret müşavirlerimizle sanal ortamda bir araya getirdiğimiz "Ticaret Müşavirlerimizle Elektronik Sohbetler" etkinlikleri, tüm iş dünyamıza açık olarak ve geniş katılımla gerçekleştirilmektedir. 2020 yılında, önemli ekonomik ortaklarımız ve potansiyel pazarlarımızı gündeme aldığımız 50 adet e-sohbet toplantısı yapılmıştır. Söz konusu toplantı kayıtları Bakanlığımızın Youtube sayfasında yayınlamaya başlayarak bilgi paylaşımının çok daha geniş bir kitleye yayılması sağlanmıştır.

Ülke Raporları: 2020 yılında 148'i "Ülke Raporu", 49'u "Kısa Ülke Profili" olmak üzere toplam 197 rapor hazırlanmış olup söz konusu ülke raporları Bakanlığımız web sitesinde yayımlanmıştır. Bu raporlar güncel veriler ve istatistiki bilgiler doğrultusunda yıl boyunca güncellenmektedir.

Potansiyel Ürün Matrisleri: Bakanlığımız tarafından, ihracatımızda ürün çeşitliliğini artırmak amacıyla sanayi ve tarım/gıda sektörlerinde Türkiye'nin 148 ülkeye ihraç potansiyelini gösteren toplam 296 adet "Potansiyel Ürün Matrisi" hazırlanmış olup söz konusu veriler Bakanlığımız web sitesinde firmalarımızın bilgisine sunulmuştur. Ülke matrisleri genel dış ticaret bilgileri, Trade Map verileri ve istatistiki bilgiler doğrultusunda yıl boyunca güncellenmektedir.

Ülke Masaları Bülteni: Başta Bakanlığımızca belirlenen hedef ve öncelikli ülkeler olmak üzere firmalarımıza dış pazarlarla ilgili güncel ve doğru bilgileri aktarmak ve ihracat pazarımız olan ülkelerde alınan ve ihracatımızı doğrudan etkileyebilecek kararlar hakkında bilgi temin etmek amacıyla 2020 yılı içerisinde 12 bülten yayımlanmıştır. "Ülke Masaları Bülteni" aylık bazda hazırlanarak, iş dünyası çatı kuruluşları (DEİK, TİM, TOBB vb.) ile üretici/ihracatçı dernekleri, meslek/sektör kuruluşları ve ulusal konseyler gibi 80'e yakın kurum/kuruluşa e-posta yoluyla dağıtılmakta ve Bakanlığımız web sitesinde düzenli olarak firmalarımızın ve paydaşlarımızın bilgisine sunulmaktadır.

Ticari Bilgi Hizmeti Sunulması: Bakanlığımız Çağrı Merkezi ve web portali "Uzmana Danışın" bölümü üzerinden firmalarımız doğrudan Bakanlığımız uzmanlarına erişim sağlayabilmektedir. Bu doğrultuda firmalara doğrudan hızlı ve güncel bilgi aktarılmaktadır. 2020 yılında Bakanlığımız tarafından aylık ortalama 20 adet firma talebi cevaplandırılmıştır.

Ülke Sunumları, Ticaret Müşavirleri ile Ülke Sohbet Toplantıları: Rusya, ABD, Suudi Arabistan, Romanya, Gürcistan, Güney Kore, Filipinler, Ukrayna, Fransa ve Polonya'da görev sürelerini tamamlayarak Merkez Teşkilatımızda göreve başlayan ticaret müşavirlerimizin/ataşelerimizin, görev yerlerinde elde ettikleri bilgi birikimlerini firmalarımızla paylaşmak üzere yıl içerisinde Ankara, Gaziantep, İstanbul, Kahramanmaraş ve Mersin'de toplam 7 adet "Ticaret Müşavirleri ile Ülke Sohbet Toplantıları" etkinliği gerçekleştirilmiştir.

Yerinde Pazar Araştırmaları: İhracatta pazar çeşitliliği sağlanması ve ihracatçılarımızın dış pazarlara giriş imkânlarının geliştirilmesi, İhracat Ana Planı başta olmak üzere temel politika belgeleri ile belirlenen hedeflere ulaşılması bakımından büyük önem taşımaktadır. Bu kapsamda Bakanlığımızca gerçekleştirilen "Yerinde Pazar Araştırmaları (YPA)", ihracatçılarımızın dış pazarlara giriş koşulları hakkında bilgilendirilmesi bakımından önemli bir işlevi yerine getirmektedir. YPA'larda, İhracat Ana Planı ile belirlenen hedef ülke ve sektörlere odaklanılarak, pazar araştırmasının yapıldığı ülkede gerek firma ve sektör kuruluşları gerekse kamu kurum ve kuruluşlarıyla gerçekleştirilen görüşme, anket, firma ve fuar ziyaretleri gibi faaliyetler ile bu ülkeye ilişkin -elektronik ticarette dahil olmak üzere- pazar bilgisinin geliştirilmesi ve ihracatımızın sektörel eksende artırılmasına hizmet edilmesi amaçlanmaktadır.

2020 yılında, COVID-19 pandemisi ile mücadele kapsamında alınan önlemler nedeniyle pazar araştırmalarının "yerinde" yapılan kısmı Bakanlığımız dış temsilciliklerinin desteği ile yürütülmüş ve kaynak taraması çalışmalarına ağırlık verilmiştir. Bu kapsamda, pandemi düzenlemelerinin getirdiği mücbir sebepler altında 2020 yılında 4 adet YPA çalışması

gerçekleştirilmiştir. Çin Halk Cumhuriyeti mobilya, kozmetik ve elektronik ticaret sektörleri pazar araştırmaları ile Hindistan elektrik üretim, dağıtım ve iletim ekipmanları pazar araştırması çalışması 2020 yılı içerisinde çalışması tamamlanan raporlardır.

Diğer taraftan, "Pazar Araştırması Raporları" ilgili sektörlerdeki üretici ve ihracatçılarımızın bilgilendirilmesi amacıyla sektör temsilcileri ile doğrudan paylaşılmıştır. Ayrıca, sunum akabinde Bakanlığımıza iletilen talepler doğrultusunda ilave ve müteakip münferit bilgilendirme faaliyetleri de gerçekleştirilmiştir. Bu çerçevede, "Elektrik Üretim, İletim ve Dağıtım Ekipmanları Sektörü Hindistan Yerinde Pazar Araştırması" sonuçları İstanbul Maden ve Metaller İhracatçı Birlikleri işbirliğinde 22 Eylül 2020 tarihinde çevrimiçi olarak ihracatçılarımıza aktarılmıştır. Kozmetik sektöründe gerçekleştirilen Çin pazar araştırması sonuçları ise 9 Ekim 2020 tarihinde İstanbul Kimyevi Maddeler ve Mamulleri İhracatçıları Birliğinin (İKMİB) ev sahipliğinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR'un teşrifleriyle Bakanlığımız ve İKMİB temsilcilerinin yerinde, firmalarımızın ise çevrimiçi katılım sağlamaları yöntemiyle hibrid bir yapıda ihracatçılarımız ile paylaşılmıştır. Sunum programı canlı olarak çevrimiçi kanallardan da yayınlanmıştır. Kozmetik sektöründe gerçekleştirilen çalışmaların bir sonucu olarak İKMİB ile Bakanlığımız işbirliğinde "Çin Pazarına E-Ticaret Yolu ile Giriş" başlıklı bir kozmetik projesi başlatılmıştır.

İzmir Enternasyonal Fuarı: Bakanlığımızın tanıtım faaliyetleri kapsamında İzmir Enternasyonal Fuarı (İEF) resmi programı ve fuar kapsamındaki "İzmir İş Günleri" programı, küresel pandemi nedeniyle 2020 yılında sanal ortamda gerçekleştirilecek şekilde revize edilmiştir. Bu çerçevede 89. İEF, Akdeniz'in kıtaları birleştirici misyonuna atıfla "Akdeniz-Mavi Kıta" teması ile 3-8 Eylül 2020 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Bölge ülkeleri ile Akdeniz'in dünya ekonomisindeki yerinin güçlendirilmesine odaklanıldığı 89. İEF ve kapsamındaki İzmir İş Günleri programları küresel pandemi koşulları nedeniyle sanal ortama aktarılmıştır. Bu kapsamda, 3 Eylül 2020 tarihinde Fas Sanayi, Ticaret, Yeşil ve Dijital Ekonomi Bakanı; İspanya Sanayi, Ticaret ve Turizm Bakanı; İtalya Dışişleri ve Uluslararası İşbirliği Bakan Yardımcısının katılımlarıyla "Akdeniz'de Lojistik ve Ticaret: Pandemi Sonrası Koşulların Değerlendirilmesi" başlıklı bir sanal forum gerçekleştirilmiştir. Uluslararası forumun yanı sıra, seçili Akdeniz ülkelerine yönelik iş yapma pratikleri, gıda, tarım, tekstil ve sanayi sektörlerinde pandemi sonrası dönem, ticaretin kolaylaştırılması enstrümanları, E-ticaret, deniz ve konteyner taşımacılığı konularında yerli ve yabancı firmalara yönelik, alanında uzman konuşmacıların yer aldığı eş zamanlı bilgilendirici seminer/webinarlar düzenlenmiştir. Söz konusu uluslararası forum ve eş zamanlı bilgilendirici seminer/webinarlar İzmir İş Günleri için özel hazırlanan web sitesi (www.izmirisgunleri.com) ve Youtube üzerinden geniş bir izleyici kitlesinin erişimine sunulmuştur. Canlı yayınlanan etkinlikler 8.200 kişi tarafından takip edilmiş olup hala erişime açık bulunmaktadır.

Türkiye Tanıtım Grubu Faaliyetleri (TTG): İhracatın geliştirilmesi, ihracat pazarlarımızın çeşitlendirilmesi ve Türk malı algısının dünya pazarlarında güçlendirilmesi amacıyla Türkiye İhracatçılar Meclisi bünyesinde faaliyetlerini sürdüren Türkiye Tanıtım Grubu (TTG), 2020 yılında Bakanlığımız koordinasyonunda 18 adet yönetim kurulu toplantısı ve 3 adet danışma kurulu toplantısı gerçekleştirmiştir. Ayrıca, TTG tarafından, Türk malı algısının ve değerinin yükseltilmesine yönelik çeşitli global iletişim projeleri, iş birlikleri ve etkinlikler yürütülmüştür.

Türk malı tanıtımı proje ve faaliyetlerinin yanı sıra, İhracatçı Birliklerinin hazırladığı 19 adet sektörel tanıtım projesine bütçe desteği ve teknik destek sağlanmasına karar verilmiş olup anılan projelere yaklaşık 40 milyon TL'lik bütçe tahsis edilmiştir. İlgili mevzuat çerçevesinde, Birlik projeleri ve TTG tarafından hazırlanan projeler kapsamında yapılacak mal ve hizmet alımları için Bakanlığımıza iletilen 15 adet harcama onayı başvurusuna ilişkin gerekli işlemler yürütülmüştür. 2020 yılında ayrıca, TTG'nin işleyişinin daha etkin ve verimli hale getirilmesi amacıyla "Türkiye Tanıtım Grubunun Kuruluş ve Görevleri Hakkında Yönetmelik"te yapılan değişiklikler 21 Kasım 2020 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Yeni yönetmelikte TTG'nin Danışma Kurulu işleyişi, Yönetim Kurulu ve İcra Direktörlüğü görevlerine ilişkin değişiklikler yapılmış, toplantıların elektronik ortamda gerçekleştirilebilmesine ilişkin madde eklenmiştir.

5.5.2. Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği Kapsamındaki Hizmetler

Serbest Ticaret Anlaşmaları (STA): Sanayimizin rekabetçiliğini güçlendirmek ve ülkemize yabancı sermaye çekmek amacıyla yeni nesil kapsamlı ve derin Serbest Ticaret Anlaşmaları (STA) müzakere edilmektedir. Yürürlükte olan 21 STA'ya (EFTA, İsrail, Makedonya, Bosna ve Hersek, Filistin, Tunus, Fas, Mısır, Arnavutluk, Gürcistan, Karadağ, Sırbistan, Şili, Morityus, Güney Kore, Malezya, Moldova, Faroe Adaları, Singapur, Kosova ve Venezuela) ek olarak, İngiltere ile STA'mız, 1 Ocak 2021 tarihinde yürürlüğe girecektir. Lübnan, Sudan ve Katar STA'ları iç onay süreçlerinin tamamlanmasını müteakip yürürlüğe girecektir. 2019 yılında Bosna-Hersek ve Karadağ ile imzalanan anlaşma ve protokoller ile 2018 yılında EFTA devletleri ile imzalanan revize STA'nın yürürlük işlemleri 2020 yılında da sürmüş olup söz konusu metinler süreçlerinin tamamlanmasını müteakip yürürlüğe girecektir. Ayrıca, Gürcistan ve Malezya yürütülen müzakerelerin yakın zamanda sonuçlandırılması; Moldova ile ise kısa zamanda müzakerelere başlanması hedeflenmektedir.

Diğer taraftan, 17 ülke/ülke grubu ile resmi olarak başlatılmış bulunan STA müzakereleri kapsamında 5 ülke (Ukrayna, Japonya, Tayland, Endonezya ve İngiltere) ile müzakereler aktif bir şekilde sürdürülmüştür. Müzakere sürecinde olan diğer ülke/ülke grupları (Meksika, Peru, Kolombiya, MERCOSUR, Ekvator, Kamerun, Çad, Körfez İşbirliği Konseyi, Kongo Demokratik Cumhuriyeti, Seyşeller, Cibuti ve Pakistan) ile de söz konusu süreçlerin hızlandırılmasına ilişkin çalışmalar yürütülmüştür. Ayrıca, 9 ülke/ülke grubu (ABD, Kanada, Hindistan, Vietnam, Orta Amerika Ülkeleri, Afrika Karayip Pasifik Ülkeleri, Libya, Cezayir ve Güney Afrika Cumhuriyeti) nezdinde de STA müzakerelerine başlama girişiminde bulunulmuştur. AB'den ayrılan İngiltere ile Serbest Ticaret Anlaşması imzalanmasına yönelik müzakereler çerçevesinde teknik düzeyde 5 müzakere turu ve çok sayıda üst düzey görüşme gerçekleştirilmiş ve Anlaşma, 29 Aralık 2020 tarihinde imzalanmıştır.

Öte yandan, COVID-19 pandemisi nedeniyle gerekli altyapısı olmayan Afrika ülkeleri ile serbest ticaret anlaşması/tercihli ticaret anlaşması müzakerelerinin devam ettirilmesi mümkün olmamıştır. Yürürlükte olan Türkiye-İran Tercihli Ticaret Anlaşması'nın (TTA) yanı sıra, Türkiye-Azerbaycan TTA'sı 25 Şubat 2020 tarihinde Bakü'de imzalanmış, anlaşmanın onaylanmasının uygun bulunmasına dair kanun ise 26 Aralık 2020 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Ayrıca Özbekistan, Moritanya ve Mozambik ile TTA imzalanması yönündeki çalışmalar 2020 yılında da sürdürülmüş, Özbekistan ile TTA müzakerelerinde son aşamaya gelinmiştir.

AB ile Ticari ve Ekonomik İlişkilerin Geliştirilmesi ve Gümrük Birliği'nin Güncellenmesi: Gümrük Birliği'nin işleyişinin iyileştirilmesi, tarım tavizlerinin karşılıklı olarak geliştirilmesi, AB ile tercihli ticari ve ekonomik ilişkilerin kamu alımları ve hizmetleri kapsayacak şekilde genişletilmesine yönelik başlatılan Gümrük Birliği'nin güncellenmesi sürecinde; hem ilgili kurumlar, Sivil Toplum Kuruluşları ve özel sektör temsilcileri ile yürütülen iç istişare süreci, hem de Avrupa Komisyonu ve AB üyesi ülkeler ile teknik ve üst düzey görüşmelere devam edilmiştir. Ticaret Komiserliği görevini üstlenen Avrupa Komisyonu Başkan Yardımcısı Sayın Valdis Dombrovskis ile Ticaret Bakanı Sayın Ruhsar PEKCAN arasında, 7 Aralık 2020 tarihinde başta Gümrük Birliği'nin güncellenmesi süreci olmak üzere Türkiye ile AB arasındaki ticari ve ekonomik ilişkilere dair önemli gündem maddelerinin görüşüldüğü bir video konferans gerçekleştirilmiştir.

Türkiye ile AB arasındaki işlenmiş ve temel tarım ürünlerinde tercihli ticaret rejiminin uygulanmasının ve geliştirilmesinin temini ve AB ile tarım ticaretinde karşılaşılan sağlık ve bitki sağlığı sorunlarının çözümüne ilişkin faaliyetler yürütülmüştür Bu kapsamda, Avrupa Komisyonu ile gerçekleştirilen "Sağlık ve Bitki Sağlığı Kaynaklı Ticari Sorunlar Çalışma Grubu", "Hayvan Sağlığı Çalışma Grubu" ile "Tarım ve Balıkçılık Alt Komitesi" toplantılarına katılım sağlanmıştır. Ayrıca, her yıl olduğu gibi AB ve ülkemiz fındık sektörü temsilcilerinin katılımlarıyla Fındık Danışma Toplantısı ile Türkiye- Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu Serbest Ticaret Anlaşması'nın düzgün işleyişinin sağlanmasını teminen faaliyetler gerçekleştirilmiştir.

Türkiye-AB Gümrük Birliği Kapsamında Uyum Çalışmaları: Malların serbest dolaşımını teminen taraflar arasında ticarette teknik engellerin ülkemizin AB teknik mevzuatına uyum sağlaması yoluyla bertaraf edilmesine ilişkin olarak tesis edilen "2/97 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı"nın yanı sıra "1/95 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı"nın ilgili hükümleri doğrultusunda Gümrük Birliği'nin işleyişini doğrudan ilgilendiren güncel AB teknik düzenlemeleri yakından takip edilmiştir. Bu çerçevede, AB'ye ihracat payımızın yüksek olduğu sanayi ürünlerine ilişkin yakın zamanda değişen muhtelif AB teknik mevzuatına ülkemizin uyumunun Komisyon tarafından teyit edilmesi, böylelikle ülkemizde yerleşik onaylanmış kuruluşların atanması yoluyla ihracatçılarımız için ilave test-belgelendirme maliyetlerinin bertaraf edilmesine yönelik Komisyon nezdinde yoğun girişimlerde bulunulmuştur. Bu alanda AB mevzuatındaki güncel gelişmeler hakkında ilgili taraflar düzenli olarak bilgilendirilmiştir.

Birliği Ortak Komitesi'nin alt çalışma grubu olan Teknik Mevzuat Çalışma Grubu'nun ilgili birim ve kurumların katılımıyla gerçekleştirilen 18. Toplantısı'nda, ikili ticaret önünde teknik engel niteliğindeki sorunlara teknik uzmanlar seviyesinde çözüm seçenekleri ele alınmıştır. Bu noktada özellikle, uyum sağlamış olduğumuz AB teknik mevzuatının teyit süreçlerinin hızlandırılması, teknik mevzuat ile ilgili yatay mekanizmalara katılım ile AB'nin tıbbi cihaz mevzuatına uyum sürecinin tamamlanması konuları ele alınmıştır.

Avrupa Yeşil Mutabakatı (AYM) Çalışmaları: 11 Aralık 2019 tarihinde açıklanan ve AB'nin 2050 yılı itibarıyla karbon-nötr bir kıta olma yönündeki hedefini ortaya koyan Avrupa Yeşil Mutabakatı (AYM) ile AB politikalarında öngörülen kapsamlı değişikliklerin yakından takibi ve bahse konu değişikliklere ülkemiz sektörlerince gereken uyumun sağlanması, en önemli ticaret ortağımız olan AB'ye ihracatımızda rekabetçiliğimizin korunması ve geliştirilebilmesi açısından büyük önem arz etmektedir. Konunun, AB'ye ihracatımız üzerindeki olası etkilerinin ele alınarak, atılabilecek adımların bütüncül bir şekilde tespit edilmesi amacıyla ilgili tüm kurumlarımızın katılımıyla Bakanlığımız koordinasyonunda bir Çalışma Grubu ihdas edilmiş ve açılış toplantısı 4 Şubat 2020 tarihinde gerçekleştirilmiştir. AYM Çalışma Grubu kapsamında gerçekleştirilen toplantı ve çalışmalarda kurumlarca dile getirilen katkılar, gerçekleştirilen sektör istişare toplantılarında özel sektör temsilcileri tarafından belirtilen öneriler, çalışma grubunda dile getirilen öneriler ve Bakanlığımız değerlendirmeleri doğrultusunda bir "AYM Eylem Planı Taslağı" hazırlanmış ve ilgili kurumlar ile paylaşılmıştır.

AB'nin Ticaret Politikası Tedbirleri: Gümrük Birliği kapsamında AB'nin ticaret politikası tedbirleri ile AB ve Türkiye'nin birbirlerine ve/veya 3. ülkelere karşı uygulamakta olduğu damping, sübvansiyon, vb. ticaret politikası önlemleri hakkında Bakanlığımız ile Avrupa Komisyonu arasında bilgi akışı ve koordinasyon sağlanmaktadır. Bu kapsamda özellikle AB'nin çelik ithalatındaki korunma önlemleri çerçevesinde, haklarımızın ve ticari çıkarlarımızın korunmasını teminen 2019 ve 2020 yılı boyunca, AB ve üye ülkeler nezdinde hem teknik hem siyasi düzeyde yoğun girişimlerde bulunulmuştur. Bu minvalde, söz konusu önleme ilişkin AB Ticaret Komiserine ve üye ülkelerin muhatap Bakanlarına ülkemizin ayrıntılı görüş ve endişelerini içeren mektuplar ve pozisyon belgeleri ile ülkemiz talep ve beklentileri iletilmiştir.

Bir yandan, AB ve üye ülkeler nezdinde diplomatik yollarla çözüm bulunmasına yönelik girişimler sürdürülürken, diğer yandan uluslararası hukuktan kaynaklanan haklarımızın kullanılmasına yönelik çalışmalar yürütülmüştür. Bu kapsamda, DTÖ Anlaşmalarına aykırı yönleri olduğu değerlendirilen önlem DTÖ Anlaşmazlıkların Halli Mekanizmasına taşınmıştır. Diğer taraftan sürecin en başından bu yana ülkemizin konuya bir çözüm bulunmasına yönelik yapıcı çabaları çerçevesinde Komisyon ve AB üye ülkeleri nezdinde girişimlerde bulunmaya devam edilmiştir. 2020 yılı içerisinde AB Komiseri ve 19 üye ülke ile gerçekleştirilen üst düzey temaslarda bu konu gündeme getirilmiştir.

Türkiye-AB Katılım Müzakereleri: Türkiye-AB katılım müzakereleri bağlamında, müzakere fasılları itibarıyla mevzuat uyumunun sağlanması ve açılış/kapanış kriterlerinin karşılanması amacıyla gerçekleştirilen çalışmalara katkı ve katılım sağlanmıştır. Ayrıca, Avrupa Konseyi Zirve Kararları, Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan Türkiye Raporu ve benzer raporlar ile katılım sürecine ilişkin dokümanlar sonuçları itibarıyla değerlendirilerek bilgilendirme ve eşgüdüm çalışmaları yürütülmüştür.

Brexit Sonrası İngiltere ile İlişkiler: En önemli ihracat pazarlarımız arasında yer alan Birleşik Krallığın AB'den ayrılma süreci (Brexit), Türkiye ile İngiltere arasında Gümrük Birliği'nden kaynaklı mevcut tercihli ticaret rejiminin geleceği açısından belirsizlik doğurmuştur. Başta otomotiv sektörümüz olmak üzere pek çok sektörümüz açısından İngiltere ile tercihli bir ticaret rejiminin devamı önem arz etmektedir. Brexit sürecinin başından beri İngiltere ile yoğun istişarelerimiz 2020 yılı içerisinde olumlu biçimde sürmüştür. Bu kapsamda, Brexit

ertesinde ülkemiz ile Birleşik Krallık arasında Serbest Ticaret Anlaşması imzalanmasına yönelik müzakereler çerçevesinde teknik düzeyde 5 müzakere turu ve çok sayıda üst düzey görüşme gerçekleştirilmiş ve Anlaşma, 29 Aralık 2020 tarihinde imzalanmıştır.

AB Mali İşbirliği ve Birlik Programları: AB Katılım Öncesi Mali İşbirliği (IPA) sürecine ilişkin faaliyetlerimiz sürdürülmüş, IPA III döneminde sunulmak üzere Bakanlığımızın gümrük, dış ticaret ve iç ticaret alanlarını kapsayan toplam 72 milyon Euro bütçeli 15 adet proje önerisi hazırlanarak AB Türkiye Delegasyonu'na iletilmiştir. 2020 yılı IPA faaliyetleri ile birlikte, Bakanlığımızın IPA Projelerinden kazanımı 150 milyon Euro'yu bulmuştur. AB Birlik Programları çalışmaları çerçevesinde, 2014-2020 yılları arasında uygulanan Customs 2020 Programı kapsamında toplam 513 Bakanlığımız personelinin yurt dışı faaliyetlere (komite toplantıları, çalışma grupları, çalışma ziyaretleri) katılımı sağlanmıştır. Bunun yanı sıra; 2021-2027 döneminde uygulanacak Customs Programı'na katılıma dönük çalışmalar tamamlanmış ve AB ile uluslararası anlaşmanın imzalanmasını teminen Dışişleri Bakanlığı ile paylaşılmıştır. Ayrıca, anılan dönemde ilk defa uygulanacak olan Tek Pazar Programı'na ülkemizin katılımının değerlendirmek üzere kurulan Çalışma Grubu'nun koordinasyonu Bakanlığımızca sağlanmıştır. Tek Pazar Programı'nın Tüketicinin Korunması Bileşeni'ne de Bakanlığımızca 2021-2027 döneminde katılım sağlanması beklenmektedir.

KEK ve JETCO Toplantıları: Karma Ekonomik Komisyon (KEK) ve Ekonomik ve Ticaret Ortaklık Komitesi (JETCO) mekanizmaları çerçevesinde 2020 yılında 11 ülke ile bir araya gelinmiştir:

- Türkiye-Arnavutluk KEK 12. Dönem Toplantısı 23-24 Ocak 2020,
- Türkiye-Litvanya JETCO 1. Dönem Toplantısı 31 Ocak 2020,
- Türkiye-Zambiya KEK 1. Dönem Toplantısı 12-13 Şubat 2020,
- Türkiye-Cibuti KEK 4. Dönem Toplantısı 18-19 Şubat 2020,
- Türkiye-Letonya JETCO 1. Dönem Toplantısı 9 Temmuz 2020,
- Türkiye-İspanya JETCO 1. Dönem Toplantısı 23 Temmuz 2020,
- Türkiye-Hollanda JETCO 3. Dönem Toplantısı 28 Eylül 2020,
- Türkiye-Ukrayna TEIK 12. Dönem Toplantısı 16 Ekim 2020,
- Türkiye Danimarka JETCO 2. Dönem Toplantısı 27 Ekim 2020,
- Türkiye-Macaristan KEK 7. Dönem Toplantısı 9 Aralık 2020,
- Türkiye-İtalya JETCO 2. Dönem Toplantısı 10 Aralık 2020.

Gümrük İdareleri Arasında Veri Paylaşımı: Ticaretimizin yoğun olduğu ülkelerle yapılan girişimler çerçevesinde, ihracat ve transit verilerinin elektronik yolla paylaşılarak gümrük işlemlerinin hızlandırılması, uyumlaştırılması ve basitleştirilmesi sağlanmaktadır. Bu çerçevede Rusya, Belarus ve Azerbaycan ile ihracat veri değişimi projelerimiz bulunmakla birlikte, Gürcistan, Kazakistan, Özbekistan ile benzer sistemlerin kurulmasını teminen görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Diğer taraftan, Azerbaycan ve Gürcistan ile transit beyannamelerinin sistem üzerinden paylaşılması düzenli olarak yapılmıştır. İran ile Veri Değişimi Projesi de 2020 Kasım ayı itibarıyla başarılı bir şekilde sonuçlandırılmış olup sistem üzerinden karşılıklı veri alınıp gönderilebilmektedir. Ayrıca Kazakistan ile Bakanlığımız arasında Veri Değişimine ilişkin protokol üzerinde son aşamaya gelinmiştir.

Gümrük Alanında Karşılıklı İdari Yardım Anlaşmaları (KİYA): KİYA, gümrük idareleri arasında idari yardımlaşmanın yanı sıra işbirliğinin ve teknik yardımın yasal altyapısını tesis etmektedir.

Bu sayede gümrük idareleri arasında doğrudan yazışma yapılabilmekte ve işbirliği projeleri gerçekleştirilebilmektedir. Gümrük vergilerinin ödenmemesi nedeniyle devlet gelirlerinde meydana gelen kayıpların yanı sıra, uyuşturucu ve psikotrop madde kaçakçılığı yoluyla da toplumun huzurunu ve gelişimini tehdit eden gümrük suçlarının önlenmesi ve diğer ülke gümrük idareleri ile işbirliğinin geliştirilmesi ve olabilecek gümrük sorunlarının aşılabilmesi amaçlanmaktadır. Hâlihazırda 66 KİYA imzalanmış ve 58'i yürürlüğe girmiştir.

Ortak Gümrük Komiteleri ve Gümrük İdaresi Başkanları Toplantıları: Ortak Gümrük Komitesi kurulmasına yönelik protokol ve anlaşmalar, Türkiye ile muhatap ülke arasında gümrük konularında işbirliğini koordine ve teşvik edip geliştirecek, temel işbirliği alanlarını ve istikametlerini tanımlayacak, esas itibarıyla Gümrük İdaresi başkanları düzeyinde yapılmakta olan toplantıları hukuki ve düzenli bir zemine taşıyacak olan metinlerdir. Bahse konu metinler Arnavutluk, Azerbaycan, Gürcistan, İran, Kazakistan, Kırgızistan, KKTC, Özbekistan ve Rusya Federasyonu ile imzalanmıştır. Ayrıca Almanya, Çin Halk Cumhuriyeti, Kosova ve Ukrayna ile görüşmeler sürmüştür.

Bölgesel İlişkilerimiz: Bölgesel kuruluşlarla 2020 yılında, bölgesel işbirliğinin güçlendirilmesi ve ülkemizin bölgesel örgütler çerçevesinde etkinliğinin artırılmasını teminen girişimlerde bulunulmuştur. 2020 yılı içerisinde gerçekleştirilen İslam İşbirliği Teşkilatı Ekonomik ve Ticari İşbirliği Daimi Komitesi (İSEDAK) COVID-19 Ticaret İstişare Toplantısı'na, İSEDAK Ticaret Çalışma Grubu Toplantısı'na, İSEDAK İzleme Komitesi 36. Toplantısı'na ve İSEDAK 36. Bakanlar Toplantısı'na katılım sağlanmıştır. İslam Konferansı Teşkilatına Üye Ülkeler Arasında Ticaret Tercihleri Çerçeve Anlaşması'nın (TPS-OIC) uygulamaya konulması amacıyla, ülkemiz inisiyatifiyle 27 Ekim 2020 tarihinde yükümlülüklerini tamamlayan üyelerle bir istişare toplantısı gerçekleştirilmiştir.

Ülkemizin üyesi olduğu diğer iki bölgesel kuruluş olan Karadeniz Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (KEİ) ve Gelişen Sekiz Ülke (D-8) çatısı altında da çalışmalarımız devam etmiştir. Bu kapsamda KEİ Ticaret ve Ekonomik Kalkınma Çalışma Grubu Toplantısı'na katılım sağlanmış ve D-8 Genel Sekreteri ile istişari bir toplantı yapılmıştır. Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip ERDOĞAN tarafından açılışı yapılan Bakanlığımız ile Afrika Birliği işbirliğinde ve DEİK organizasyonunda 8-9 Ekim 2020 tarihlerinde çevrimiçi gerçekleştirilen Türkiye-Afrika Ekonomi ve İş Forumu'na, 26 Afrika ülkesi ve Bölgesel Ekonomik Örgüt temsilcileri katılım sağlamış, forum süresince paneller ve canlı iş görüşmeleri gerçekleştirilmiştir.

DTÖ Hukuku Çerçevesinde Yürütülen Süreçler: Türkiye'ye karşı, Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) kurallarına aykırı olarak alınan ticaret politikası önlemlerine cevap olarak ülkemizin menfaatleri korunmuş, ayrıca ülkemize yönelik olarak başlatılan dava süreçlerinde ülkemiz uygulamalarını ve çıkarları savunulmuştur. ABD'nin çelik ve alüminyum ithalatında uyguladığı haksız vergilerle ilgili olarak DTÖ bünyesinde başlattığımız Panel süreci devam etmiştir. Öte yandan ABD tarafından, 23 Mart 2018 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere, çelik ve alüminyum ithalatına uygulanmaya başlanan ek gümrük vergilerine karşılık olarak ülkemizce alınan misilleme önlemi, 16 Temmuz 2018 tarihinde ABD tarafından dava edilmiştir. Bu uyuşmazlığa ilişkin çalışmalar da sürdürülmüştür. Her iki davada da panelin çalışmaları, COVID-19 salgını nedeniyle mutat uygulamalardan daha geniş bir sürece yayılmış olup panelin çalışmaları 2021 yılında da sürdürülecektir.

Avrupa Birliği (AB) tarafından çelik ithalatına karşı alınan korunma önlemi konusunda ise bu önlemden ihracatçılarımızın zarar görmesinin engellenmesi amacıyla DTÖ nezdinde AB'ye karşı dava süreci başlatılmış, dava sürecinin ilk aşaması olan danışma aşamasından bir sonuç alınamaması nedeniyle konu Panele taşınmıştır. COVID-19 salgını nedeniyle bu davanın Panel aşamasının sonuçlanmasının 2021 sonuna sarkması beklenmektedir. Diğer yandan, Tayland tarafından, klimalara uyguladığımız ek verginin DTÖ Anlaşmalarına uygun olmadığı iddia edilerek ülkemiz 4 Aralık 2018 tarihinde dava edilmiştir. 2020 yılı içinde devam eden süreç başarılı bir şekilde yürütülmüştür. Nitekim Tayland nihai karar açıklanmadan önce davayı askıya aldırmıştır.

Son olarak AB'nin, Sosyal Güvenlik Kurumu'nun geri ödeme sistemine ilişkin bazı hususları, DTÖ'nün çeşitli anlaşmalarına aykırı olduğu iddiasıyla 2 Nisan 2019 tarihinde açtığı dava 2020 yılında devam etmiştir. 2020 yılı içinde AB detaylı hukuki argümanlarını içeren birinci yazılı sunumunu Panele iletmiş, ülkemizin birinci yazılı sunumu ile bu iddialara cevap verilmiştir. AB ise ikinci yazılı sunumunda, birinci yazılı sunumumuzda ortaya konan birçok hususu görmezden gelerek iddialarını tekrar etmiştir. Ülkemizin ikinci yazılı sunumunun hazırlık süreci devam etmiştir. Salgın sebebiyle ertelenme ihtimali olmakla birlikte nihai kararın 2021 sonunda açıklanması öngörülmektedir.

DTÖ Hizmet Ticareti ve Elektronik Ticaret Müzakereleri: DTÖ nezdinde Hizmet Ticareti alanında devam eden ve 63 ülkenin taraf olduğu Ulusal Düzenlemeler Müzakereleri, ülkemiz hizmet ihracatçılarının önündeki bürokratik yüklerin azaltılması ve keyfi uygulamaların önüne geçilmesi amacı gözetilerek ve konuya ilişkin yetkili kurumlar ve sektör temsilcilerinden toplanan görüşler göz önünde bulundurularak hazırlanan ülke pozisyonumuz çerçevesinde yürütülmektedir. Diğer taraftan ülkemiz DTÖ Elektronik Ticaret Müzakerelerinin 86 ülke ile birlikte resmi katılımcıları arasındadır. Bu çerçevede giderek önemi artan elektronik ticarete ilişkin disiplinlerin geliştirilmesi amacıyla elektronik ödemelerin kolaylaştırılması, ayrımcı davranmama, tüketicinin korunması, şeffaflık, telekomünikasyon, dijital ticaretin kolaylaştırılması ve lojistik, veri akışı, gizliliğin korunması, siber güvenlik, internete ve veriye erişim, dijital ticarete güvenin ve teknik kapasitenin artırılması başlıkları altında geniş kapsamlı müzakereler sürdürülmektedir. Öte yandan, DTÖ Kalkınma için Yatırımların Kolaylaştırılması müzakereleri ise 107 ülkenin katılımı ile yürütülmekte ve söz konusu müzakereler ile yatırımların kolaylaştırılmasına yönelik yatay etki gösteren mevzuatların lisans, izin ve yeterlilik verme süreçlerini ve bürokratik işlemleri disipline etmeyi, şeffaflığı ve öngörülebilirliği artırmayı ve keyfiliği azaltmayı amaçlamaktadır.

DTÖ Balıkçılık Sübvansiyonları Müzakereleri: DTÖ Balıkçılık Sübvansiyonları Müzakereleri ile balıkçılık faaliyetlerine sağlanan sübvansiyonlar için disiplinlerin belirlenmesi, iyileştirilmesi ve açıklığa kavuşturulması hedeflenmiştir. Bu kapsamda müzakerelerde; yasadışı, kayıt dışı ve düzenlenmemiş balıkçılığa, aşırı avlanmış stoklara yönelik sürdürülen faaliyetlere sağlanan ve kapasite artışına neden olan sübvansiyonlara disiplinler getirilmesi öngörülmüştür. 2020 yılında fiziksel ve çevrimiçi olarak düzenlenen müzakere turlarına teknik düzeyde katılım sağlanmıştır. Müzakerelerin 2020 yılında bir anlaşmayla sonuçlandırılma hedefine ulaşılamamış olmakla birlikte, müzakerelere 2021 yılında da devam edilecektir. Müzakerelerin 2021 yılında gerçekleştirilmesi öngörülen DTÖ XII. Bakanlar Konferansı'na kadar tamamlanması hedeflenmektedir.

Bakan Düzeyinde Gerçekleştirilen Yurt İçi ve Yurt dışı Resmi Temaslar:

-Ticaret Bakanı Sayın Ruhsar PEKCAN'ın Yurt İçi Resmi Temasları:

- İstanbul'da gerçekleştirilen DEİK İş Konseyleri Genel Kurulu'na katılımı (11 Ocak 2020, İstanbul),
- Almanya Ekonomik İşler ve Enerji Bakanı Sayın ALTMEIER ile gerçekleştirilen telefon görüşmesi (17 Ocak 2020),
- Ticaret Bakanı Sayın Ruhsar PEKCAN'ın DEİK Genel Kurulu'na katılımı (25 Ocak 2020, İstanbul),
- Hollanda Dış Ticaret ve Kalkınma İşbirliği Bakanı ile gerçekleştirilen telefon görüşmesi (29 Ocak 2020),
- ABD Ticaret Bakanı ROSS ile gerçekleştirilen telefon görüşmesi (18 Şubat 2020),
- Özbekistan Yatırım ve Dış Ticaret Bakanı UMURZAKOV ile gerçekleştirilen video konferans görüşmesi (19 Şubat 2020),
- Gambiya Sağlık Bakanı Dr. SAMATEH ile gerçekleştirilen ikili görüşme (20 Şubat 2020, Ankara),
- Ticaret Bakanı Sayın Ruhsar PEKCAN'ın ev sahipliğinde gerçekleştirilen AB üyesi ülke büyükelçileri ile çalışma kahvaltısı (26 Şubat 2020, Ankara),
- Ticaret Bakanı Sayın Ruhsar PEKCAN'ın ABD Büyükelçisini kabulü (5 Mart 2020, Ankara),
- Kore Ticaret Bakanı ile gerçekleştirilen telefon görüşmesi (13 Mart 2020),
- Ticaret Bakanı Sayın Ruhsar PEKCAN'ın İngiltere'nin Türkiye Ticaret Özel Temsilcisi Lord JANVRIN'i kabulü (13 Mart 2020),
- Azerbaycan Başbakan Yardımcısı ASADOV ile gerçekleştirilen telefon görüşmesi (24 Mart 2020),
- Batı Avrupa ve Doğu Avrupa ülkelerinde görev yapan Ticaret Müşavirleri ile gerçekleştirilen video konferans görüşmesi (03-07 Nisan 2020),
- Ticaret Komiseri HOGAN ile gerçekleştirilen telefon görüşmesi (7 Nisan 2020),
- Birleşik Krallık Ticaretten Sorumlu Devlet Sekreteri TRUSS ile gerçekleştirilen görüşme (28 Nisan 2020, Ankara),
- DEİK/Avrupa İş Konseyleri Başkanları ile gerçekleştirilen video konferans toplantısına iştiraki (05-06 Mayıs 2020),
- Türk Konseyi Ekonomi/Ticaret Bakanları ve Gümrük İdaresi Başkanları video konferans toplantısına iştiraki (6 Mayıs 2020, Ankara),
- Amerika Bölgesi İş Konseyi Başkanları ile gerçekleştirilen video konferans görüşmesi (7 Mayıs 2020),
- İspanya Sanayi, Ticaret ve Turizm Bakanı ILLERA ile gerçekleştirilen telefon görüşmesi (11 Mayıs 2020),
- AB üyesi ülke büyükelçileri ile gerçekleştirilen video konferans görüşmesi (14 Mayıs 2020),
- Çevrimiçi gerçekleştirilen G20 2. Olağanüstü Ticaret ve Yatırım Bakanları Toplantısı'na katılımı (14 Mayıs 2020),
- Rusya Federasyonu Enerji Bakanı ve KEK Eş başkanı NOVAK ile gerçekleştirilen video konferans görüşmesi (20 Mayıs 2020),
- DEİK Afrika Ülkeleri İş Konseyi Başkanları ile gerçekleştirilen video konferans görüşmesi (21 Mayıs 2020),
- AB Ülkeleri Ticaret Odaları ile Gümrük Birliğinin güncellenmesi konusunda gerçekleştirilen video konferans görüşmesi (3 Haziran 2020),
- Birleşik Krallık Uluslararası Ticaret Bakanlığı Devlet Bakanı JAYAWARDENA ile

gerçekleştirilen görüşme (4 Haziran 2020),

- Ticaret Komiseri HOGAN ile gerçekleştirilen telefon görüşmesi (5 Haziran 2020),
- Çin Ticaret Bakanı SHAN ile ikili ticari ve ekonomik ilişkiler çerçevesinde gerçekleştirilen telefon görüşmesi (12 Haziran 2020),
- İtalya Dışişleri Bakanı Di MAIO ile gerçekleştirilen telefon görüşmesi (17 Haziran 2020),
- Finlandiya Dış Ticaret ve Kalkınma Bakanı SKINNARI ile gerçekleştirilen video konferans görüşmesi (17 Haziran 2020),
- Kore Ticaret Bakanı MYUNG HEE ile gerçekleştirilen telefon görüşmesi (18 Haziran 2020),
- Romanya Ekonomi, Enerji ve İş Ortamı Bakanı POPESCU ile gerçekleştirilen telefon görüşmesi (19 Haziran 2020),
- Macaristan Dışişleri ve Ticaret Bakanı SZIJJARTO ile gerçekleştirilen telefon görüşmesi (19 Haziran 2020),
- Endonezya Bayındırlık ve İskân Bakanı ile video konferans görüşmesi ve akabinde gerçekleştirilen Türkiye-Endonezya Müteahhitlik Sektörü İş Forumu (23 Haziran 2020),
- İspanya Sanayi, Ticaret ve Turizm Bakanı ILLERA ile gerçekleştirilen telefon görüşmesi (23 Haziran 2020),
- Hollanda Dış Ticaret ve Kalkınma İşbirliği Bakanı KAAG ile gerçekleştirilen telefon görüşmesi (25 Haziran 2020),
- Macaristan Dışişleri ve Ticaret Bakanı SZIJJARTO ile gerçekleştirilen görüşme (30 Haziran 2020, Ankara),
- Fas Ticaret, Yatırım, Ticaret, Yeşil ve Dijital Ekonomi Bakanı ELALAMY ile gerçekleştirilen telefon görüşmesi (1 Temmuz 2020),
- Estonya Dışişleri Bakanı REINSALU ile gerçekleştirilen telefon görüşmesi (2 Temmuz 2020),
- Litvanya Dışişleri Bakanı LINKEVICIUS ile gerçekleştirilen telefon görüşmesi (3 Temmuz 2020),
- Lüksemburg Ekonomi Bakanı FAYOT ile gerçekleştirilen telefon görüşmesi (6 Temmuz 2020),
- Letonya Dışişleri Bakanı RINKEVICS ile gerçekleştirilen telefon görüşmesi (6 Temmuz 2020),
- Çevrimiçi olarak yapılan WEF Çok Paydaşlı Ticaret Görüşmesi Kapsamında Gerçekleştirilen Yönetim Kurulu Toplantısı'na katılımı (8 Temmuz 2020),
- Ticaret Bakanı Sayın Ruhsar PEKCAN başkanlığında gerçekleştirilen Türkiye-Letonya JETCO I. Dönem Toplantısı (9 Temmuz 2020),
- Ruanda Ticaret ve Sanayi Bakanı ile gerçekleştirilen video konferans görüşmesi (16 Temmuz 2020),
- DTÖ Genel Direktörü belirlenme süreci çerçevesinde, Meksika, Birleşik Krallık, Kenya, Nijerya ve G. Kore'nin adayları ile gerçekleştirilen çevrimiçi görüşmeler (16 Temmuz - 26 Ekim 2020),
- Etiyopya eski Cumhurbaşkanı WIRTU ile gerçekleştirilen görüşme (20 Temmuz 2020, Ankara),
- Portekiz Ekonomi ve Dijital Dönüşüm Bakanı VIEIRA ile gerçekleştirilen telefon görüşmesi (20 Temmuz 2020),
- Ticaret Bakanı Sayın Ruhsar PEKCAN başkanlığında gerçekleştirilen Türkiye-İspanya JETCO I. Dönem Toplantısı (23 Temmuz 2020),
- Almanya Ekonomik İşler ve Enerji Bakanı ALTMEIER ile gerçekleştirilen telefon görüşmesi (27 Temmuz 2020),
- Birleşik Krallık Ticaretten Sorumlu Devlet Sekreteri TRUSS, Devlet Bakanı JAYAWARDENA

ve Türkiye Ticaret Özel Temsilcisi Lord JANVRIN ile gerçekleştirilen Brexit Durum Değerlendirme Toplantısı (28 Temmuz 2020, Ankara),

- Özbekistan Başbakan Yardımcısı ve Yatırımlar ve Dış Ticaret Bakanı UMURZOKOV ile gerçekleştirilen görüşme (28 Temmuz 2020, Ankara),
- Ticaret Bakanı Sayın Ruhsar PEKCAN başkanlığında gerçekleştirilen Türkiye-İtalya JETCO II. Dönem Hazırlık Toplantısı (29 Temmuz 2020, video konferans),
- Libya UMH Planlama Bakanı AL-JUHAIMI ile gerçekleştirilen görüşme (13 Ağustos 2020, Ankara),
- Nijerya Sanayi, Ticaret ve Yatırımlar Bakanı ile gerçekleştirilen video konferans görüşmesi (17 Ağustos 2020),
- Angola Ticaret ve Sanayi Bakanı FERNANDES ile gerçekleştirilen video konferans görüşmesi (19 Ağustos 2020),
- AB Türkiye Delegasyon Başkanı ile gerçekleştirilen görüşme (20 Ağustos 2020),
- Ticaret Bakanı Sayın Ruhsar PEKCAN'ın Moldova Büyükelçisi CROITOR'u kabulü (31 Ağustos 2020, Ankara),
- Ticaret Bakanı Sayın Ruhsar PEKCAN'ın Japonya'nın Ankara Büyükelçisi MIYAJIMA'yı kabulü (31 Ağustos 2020, Ankara),
- Ukrayna Ekonomik Kalkınma, Ticaret ve Tarım Bakanı PETRAŞKO ile gerçekleştirilen telefon görüşmesi (1 Eylül 2020),
- Parlamentolar Arası Birlik Başkanı BARRON ile gerçekleştirilen görüşme (02 Eylül 2020),
- Belçika Dışişleri ve Savunma Bakanı GOFFIN ile gerçekleştirilen telefon görüşmesi (02 Eylül 2020),
- Ticaret Bakanı Sayın Ruhsar PEKCAN'ın, Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip ERDOĞAN başkanlığında gerçekleştirilen Türkiye-İran Yüksek Düzeyli İşbirliği Konseyi Toplantısı'na katılımı (8 Eylül 2020, video konferans),
- İsveç Dış Ticaret ve Nordik İlişkiler Bakanı HALBERG ile gerçekleştirilen video konferans görüşmesi (9 Eylül 2020),
- Senegal Ticaret ve KOBİ'ler Bakanı DIATTA ile gerçekleştirilen video konferans görüşmesi (10 Eylül 2020),
- Azerbaycan Meclis Başkanı GAFAROVA ile gerçekleştirilen görüşme, (10 Eylül 2020, Ankara),
- Ticaret Bakanı Sayın Ruhsar PEKCAN'ın Polonya'nın Ankara Büyükelçisi KUMOCH'u kabulü (16 Eylül 2020, Ankara),
- Ticaret Bakanı Sayın Ruhsar PEKCAN'ın TAİK-ATC Yıllık Konferansı'na katılımı (22 Eylül 2020, video konferans),
- Ticaret Bakanı Sayın Ruhsar PEKCAN'ın, çevrimiçi gerçekleştirilen G20 Ticaret ve Yatırım Bakanları Toplantısı'na katılımı (22 Eylül 2020, video konferans),
- Ticaret Bakanı Sayın Ruhsar PEKCAN'ın Türkiye-Güney Kore İş Forumu'na katılımı (22 Eylül 2020, video konferans),
- Ticaret Bakanı Sayın Ruhsar PEKCAN başkanlığında gerçekleştirilen Türkiye-Hollanda JETCO III. Dönem Toplantısı (28 Eylül 2020, video konferans),
- Malta Ekonomi, Yatırım ve Küçük İşletmeler Bakanı SCHMEBRI ile gerçekleştirilen telefon görüşmesi (29 Eylül 2020),
- Ticaret Bakanı Sayın Ruhsar PEKCAN'ın Türkiye-Afrika Ekonomi ve İş Forumu'na iştiraki (8-9 Ekim 2020, çevrimiçi görüşme),
- Ukrayna Ekonomik Kalkınma, Ticaret ve Tarım Bakanı PETRASHKO ile gerçekleştirilen ikili görüşme (16 Ekim 2020, İstanbul),

- Bulgaristan Ekonomi Bakanı BORISOV ile gerçekleştirilen video konferans görüşmesi (22 Ekim 2020),
- Çelik Kapasite Fazlası Küresel Forumu (GFSEC) Bakanlar Toplantısı'na katılımı (26 Ekim 2020, video konferans),
- Ticaret Bakanı Sayın Ruhsar PEKCAN'ın başkanlığında gerçekleştirilen Türkiye-Danimarka JETCO II. Dönem Toplantısı (27 Ekim 2020, video konferans),
- Ticaret Bakanı Sayın Ruhsar PEKCAN'ın çevrimiçi olarak düzenlenen OECD Bakanlar Konseyi Toplantısı'na katılımı (28 Ekim 2020, video konferans),
- OECD Genel Sekreteri belirlenme süreci çerçevesinde, Avustralya, İsviçre ve İsveç'in adayları ile gerçekleştirilen görüşmeler (9 Kasım - 1 Aralık 2020),
- Cezayir Ticaret Bakanı RESIG ile gerçekleştirilen telefon görüşmesi (10 Kasım 2020),
- Ticaret Bakanı Sayın Ruhsar PEKCAN'ın Belarus Ankara Büyükelçisi RYBAK'ı kabulü (11 Kasım 2020, Ankara),
- Bulgaristan Maliye Bakanı ile gerçekleştirilen video konferans görüşmesi (12 Kasım 2020),
- Katar Serbest Bölgelerden Sorumlu Devlet Bakanı ile gerçekleştirilen video konferans görüşmesi (16 Kasım 2020),
- Türkmenistan Bakanlar Kurulu Başkan Yardımcısı GILICOV ile gerçekleştirilen video konferans görüşmesi (19 Kasım 2020),
- Ticaret Bakanı Sayın Ruhsar PEKCAN'ın, Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip ERDOĞAN başkanlığında gerçekleştirilen Türkiye-Katar Yüksek Stratejik Komite 6. Toplantısı'na iştiraki (26 Kasım 2020),
- Ticaret Bakanı Sayın Ruhsar PEKCAN'ın Romanya'nın Ankara Büyükelçisi ŞOPANDA'yı kabulü (02 Aralık 2020),
- Avrupa Komisyonu Ticaretten Sorumlu Başkan Yardımcısı DOMBROVSKIS ile gerçekleştirilen video konferans görüşmesi (7 Aralık 2020),
- Macaristan Dışişleri ve Ticaret Bakanı SZIJJARTO ile gerçekleştirilen ikili görüşme (7 Aralık 2020, Ankara),
- Slovenya Başbakan Yardımcısı POÇILVALŞEK ile gerçekleştirilen telefon görüşmesi (08 Aralık 2020),
- Ticaret Bakanı Sayın Ruhsar PEKCAN'ın başkanlığında gerçekleştirilen Türkiye-İtalya JETCO II. Dönem Toplantısı (10 Aralık 2020, video konferans),
- Azerbaycan Ekonomi Bakanı CABBAROV ile gerçekleştirilen telefon görüşmesi (15 Aralık 2020),
- İran Sanayi, Maden ve Ticaret Bakanı ile gerçekleştirilen telefon görüşmesi (16 Aralık 2020),
- Birleşik Krallık Ticaret Bakanı TRUSS ile gerçekleştirilen telefon görüşmesi (18 Aralık 2020),
- KKTC Başbakan Yardımcısı ve Ekonomi ve Enerji Bakanı ile gerçekleştirilen telefon görüşmesi (22 Aralık 2020).

-Ticaret Bakanı Sayın Ruhsar PEKCAN'ın Yurt Dışı Resmi Temasları:

- Ticaret Bakanı Sayın Ruhsar PEKCAN'ın Nijerya ziyareti (14 Ocak 2020, Abuja),
- Ticaret Bakanı Sayın Ruhsar PEKCAN'ın Türkiye-Fas STA Ortak Komitesi ve Yatırım Forumu'na katılımı (14-15 Ocak 2020, Rabat),
- Dünya Ekonomik Forumu (WEF) Yıllık Toplantısı'na ve bu toplantı marjında düzenlenen Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) Gayriresmî Bakanlar Toplantısı ile DTÖ Kalkınma için Yatırımların Kolaylaştırılması Gayriresmî Bakanlar Toplantısı ve DTÖ E-Ticaret Ortak Bildirisi Gayriresmî Bakanlar Toplantısı'na katılımı (20-24 Ocak 2020, Davos),

- Dünya Ekonomik Forumu (WEF) Yıllık Toplantısı marjında Endonezya, Güney Afrika, Hollanda, İsviçre, Kanada, Kore, Malezya, Meksika ve Pakistan'ın muhatap bakanları ile ikili görüşmeler (22-24 Ocak 2020, Davos),
- Ticaret Bakanı Sayın Ruhsar PEKCAN'ın Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip ERDOĞAN ile Cezayir ziyareti ve heyetler arası görüşme (26 Ocak 2020, Cezayir),
- Ticaret Bakanı Sayın Ruhsar PEKCAN'ın Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip ERDOĞAN ile Gambiya ziyareti ve heyetler arası görüşme (27 Ocak 2020, Gambiya),
- Ticaret Bakanı Sayın Ruhsar PEKCAN'ın Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip ERDOĞAN ile Senegal ziyareti ve heyetler arası görüşme (27 Ocak 2020, Senegal),
- Ticaret Bakanı Sayın Ruhsar PEKCAN'ın başkanlığında Türkiye-Litvanya JETCO I. Dönem Toplantısı ve İş Forumu (30 Ocak 2020, Vilnius),
- Ticaret Bakanı Sayın Ruhsar PEKCAN'ın AB Dönem Başkanı Hırvatistan'a ziyareti ve Ekonomi Girişimcilik ve El Sanatları ve Dışişleri Bakanları ile gerçekleştirilen ikili görüşme (10 Şubat 2020, Zagrep),
- Türkiye-Pakistan Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği 6'ncı Toplantısı'na katılımı toplantı marjında Pakistan Başbakanı Danışmanı ile ikili görüşme (14 Şubat 2020, İslamabad).

Bakanlığımız Bünyesinde Gerçekleştirilen Diğer Yurt İçi ve Yurt Dışı Resmi Temaslar:

- 6 Ocak 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR, Japonya Büyükelçisi MIYAJIMA'yı kabul etmiştir.
- 8-9 Ocak 2020 tarihlerinde Türkiye Filistin STA 3. Ortak Komite Toplantısı Ankara'da gerçekleştirilmiştir.
- 9 Ocak 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR, Küba Büyükelçisi ile bir görüşme gerçekleştirmiştir.
- 10 Ocak 2020 tarihinde İstanbul'da Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR, Kore Yatırım Ajansı (KOTRA) Ofisi ile bir görüşme gerçekleştirmiştir.
- 15 Ocak 2020 tarihinde Bakanlığımız Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği Genel Müdürü Sayın Hüsnü DİLEMRE, Myanmar'ın Türkiye'ye akredite Kahire Büyükelçisi Lwin ile bir görüşme gerçekleştirmiştir.
- 15 Ocak 2020 tarihinde Türkiye-İran Gümrük İdareleri Çalışma Grupları Gürbulak Kara Hudut Kapısı'nda bir araya gelerek teknik çalışmalarda bulunmuştur.
- 15 Ocak 2020 tarihinde Cenevre'de düzenlenen DS-573 Tayland Klima Davası Panel toplantısı ve üçüncü taraf toplantısına bir heyet ile katılım sağlanmıştır.
- 15-16 Ocak 2020 tarihlerinde Türkiye-Rusya Ortak Gümrük Komitesi'ne bağlı Risk Yönetimi Çalışma Grubu'nun 1. Toplantısı Soçi'de gerçekleştirilmiştir.
- 16 Ocak 2020 tarihinde Tahran'da gerçekleştirilen Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (EİT) Bölgesel Planlama Konseyi 30. Toplantısı'na katılım sağlanmıştır.
- 16-17 Ocak 2020 tarihlerinde Türkiye-Pakistan Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi (YDSK) Ticaret Çalışma Grubu Ara Toplantısı İslamabad'da gerçekleştirilmiştir.
- 20 Ocak 2020 tarihinde Türkiye-Ukrayna Serbest Ticaret Anlaşması müzakeresi Bakanlığımız Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği Genel Müdürü Sayın Hüsnü DİLEMRE başkanlığında Ankara'da gerçekleştirilmiştir.
- 22 Ocak 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR, Rusya'nın Ankara Büyükelçisi YERHOV'u kabul etmiştir.
- 23-24 Ocak 2020 tarihinde Dünya Gümrük Örgütü (DGÖ) Bergen Anlaşmasının Gözden Geçirilmesi Çalışma Grubu toplantısına Bakü'de katılım sağlanmıştır.

- 24 Ocak 2020 tarihinde (Türkiye-Arnavutluk Karma Ekonomik Komisyonu) KEK 12. Dönem Toplantısı, Gençlik ve Spor Bakanı Sayın Mehmet Muharrem KASAPOĞLU başkanlığında Ankara'da gerçekleştirilmiştir.
- 27-28 Ocak 2020 tarihlerinde Ekonomik İşbirliğine Dair Hükümetlerarası Türk-Türkmen Komisyonu (HEK) Toplantısı ön heyet görüşmeleri Aşkabat'ta gerçekleştirilmiştir.
- 28 Ocak 2020 tarihinde DS583 AB İlaç Davası çerçevesinde ilgili Bakanlıkların Bakan Yardımcıları, kamu kuruluşları ve dava çerçevesinde ülkemizce görevlendirilen avukatlık firması temsilcileri ile değerlendirme toplantısı Ankara'da gerçekleştirilmiştir.
- 28 Ocak 2020 tarihinde Türkiye-Tayland STA müzakereleri kapsamında pazara giriş faslına ilişkin video konferans görüşme gerçekleştirilmiştir.
- 29 Ocak 2020 tarihinde, 2019 yılında gerçekleştirilen 36. Dönem Gümrük Birliği Ortak Komitesi (GBOK) toplantısı sonrasında anılan toplantı gündeminde yer alan hususların takibi amacıyla AB Komisyonu ve Delegasyon Temsilcileri ile bir toplantı gerçekleştirilmiştir.
- 30-31 Ocak 2020 tarihlerinde Türkiye-Endonezya Kapsamlı Ekonomik Ortaklık (KEOA) müzakereleri IV. turu Ankara'da gerçekleştirilmiştir.
- 3 Şubat 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR, Endonezya Ticaret Bakan Yardımcısı SAMBUAGA ile bir görüşme gerçekleştirmiştir.
- 3-4 Şubat 2020 tarihlerinde Türkiye-Özbekistan Tercihli ticaret Anlaşması 4. Tur müzakereleri Taşkent'te gerçekleştirilmiştir.
- 3 Şubat 2020 tarihinde Güney Kore Ticaret, Sanayi ve Enerji Bakanlığı'nda (MOTIE) STA Politikaları sorumlusu ve Türkiye-Güney Kore STA Ortak Komite Heyet Başkanı ile video konferans görüşmesi gerçekleştirilmiştir.
- 4 Şubat 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR başkanlığında DS583 AB İlaç Davası Strateji Değerlendirme Toplantısı gerçekleştirilmiştir.
- 4 Şubat 2020 tarihinde Avrupa Yeşil Mutabakatı'na (AYM) ilişkin olarak ilgili kamu kurumlarının katılımıyla Bakanlığımız koordinasyonunda tesis edilen Çalışma Grubu'nun açılış toplantısı, Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR başkanlığında gerçekleştirilmiştir.
- 4 Şubat 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR'un katılımlarıyla 2019/20 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi ile ihdas edilen "AB Programları Kurulu" ilk toplantısı Dışişleri Bakan Yardımcısı ve AB Başkanı Büyükelçi Sayın KAYMAKCI ev sahipliğinde gerçekleştirilmiştir.
- 4-5 Şubat 2020 tarihlerinde Cenevre'de gerçekleştirilen DTÖ Ulusal Düzenlemeler Müzakerelerine katılım sağlanmış ve müzakereler ülkemiz adına yürütülmüştür.
- 4-7 Şubat 2020 tarihlerinde Cenevre'de düzenlenen Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Komisyonu (BMAEK) bünyesinde faaliyet gösteren Taşımacılığı Etkileyen Gümrük Sorunları Çalışma Grubu (WP.30) 154'üncü dönem; TIR İdari Komitesi (AC.2) 72'nci dönem ve Eşyanın Sınırlardaki Kontrollerinin Uyumlaştırılmasına İlişkin Uluslararası Sözleşme İdari Komitesi (AC.3) 12'nci dönem oturumlarına katılım sağlanmıştır.
- 6 Şubat 2020 tarihinde Türkiye-Fas STA Tadil Anlaşması müzakereleri çerçevesinde Fas tarafı ile video konferans gerçekleştirilmiştir.
- 6 Şubat 2020 tarihinde Türkiye-Yunanistan 8. Dönem Gümrük İdaresi Başkanları Toplantısı vesilesiyle Gümrük İdaresi Başkanı PITSLIS ile Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Rıza Tuna TURAGAY bir görüşme gerçekleştirmiştir.
- 7 Şubat 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR, Nepal'in ülkemize akredite Büyükelçisi Adhikari ile bir görüşme gerçekleştirmiştir.

- 10 Şubat 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR, DEİK/Türkiye-Venezuela İş Konseyi Başkanı ile bir görüşme gerçekleştirmiştir.
- 11 Şubat 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR, Birleşik Krallık Uluslararası Ticaret Bakanı BURNS ile Londra'da bir görüşme gerçekleştirmiştir.
- 11-14 Şubat 2020 tarihlerinde Cenevre'de gerçekleştirilen DTÖ E-Ticaret Müzakerelerine katılım sağlanmış ve müzakereler ülkemiz adına yürütülmüştür.
- 12-13 Şubat 2020 tarihlerinde Türkiye-Zambiya KEK 1. Dönem Toplantısı, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanı Sayın Zehra Zümrüt SELÇUK eş başkanlığında Lusaka'da gerçekleştirilmiştir.
- 12 Şubat 2020 tarihinde Ankara'da Mısır'ın Üretici Kayıt Sistemi uygulamaları çerçevesinde firmalarımızın karşılaştıkları sorunlarla ilgili olarak Mısır Büyükelçiliği yetkilileri ile bir görüşme yapılmıştır.
- 13 Şubat 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR, Almanya Ekonomik İşler ve Enerji Bakanlığı Bakan Yardımcısı Bareiss ile bir telefon görüşmesi gerçekleştirmiştir.
- 13 Şubat 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Rıza Tuna TURAGAY, Kapıkule Kara Hudut Kapısı saha ziyareti ve Bulgaristan Ekonomi Bakanı KARANIKOLOV ile bir görüşme gerçekleştirmiştir.
- 13-14 Şubat 2020 tarihlerinde Türkiye-Pakistan Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi (YDSK) 6. Toplantısı marjında, Ticaret Çalışma Grubu Toplantısı İslamabad'da gerçekleştirilmiştir.
- 14 Şubat 2020 tarihinde Ankara'da EİT Ticaretin Kolaylaştırılması Ortak Çalışma Grubu görüşmesi gerçekleştirilmiştir.
- 14 Şubat 2020 tarihinde Türkiye-Pakistan Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği 6'ncı toplantısı vesilesiyle Pakistan ile Ticaretin Kolaylaştırılması ve Gümrük Konularında İşbirliği Mutabakat Zaptı imzalanmıştır.
- 17-18 Şubat 2020 tarihlerinde Rusya Federal Gümrük Servisi temsilcileri ile Yetkilendirilmiş Yükümlü Programlarının Karşılıklı Tanınması alanında ilk teknik toplantı Ankara'da gerçekleştirilmiştir.
- 18-19 Şubat 2020 tarihlerinde Türkiye-Cibuti KEK 4. Dönem Toplantısı, Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Sayın Mehmet Cahit TURHAN eş başkanlığında Ankara'da gerçekleştirilmiştir.
- 19 Şubat 2020 tarihinde Türkiye-Cibuti KEK 4. Dönem Toplantısı vesilesiyle Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Rıza Tuna TURAGAY, Cibuti Ekonomi ve Maliye Bakanı DAWALEH ile ikili bir görüşme gerçekleştirmiştir.
- 21 Şubat 2020 tarihinde Azerbaycan ile gündem konularının değerlendirildiği teknik heyet görüşmeleri Ankara'da gerçekleştirilmiştir.
- 24-26 Şubat 2020 tarihlerinde Ankara'da Ticaretin Kolaylaştırılması Koordinasyon Komitesi Gümrük ve Dış Ticaret, Şeffaflık Çalışma Grubu Toplantısı düzenlenmiştir.
- 27 Şubat 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR, Avustralya'nın Ankara Büyükelçisini kabul etmiştir.
- 2 Mart 2020 tarihinde DEİK Venezuela İş Konseyi Yürütme Kurulu Üyeleri ile bir toplantı yapılmıştır.
- 3 Mart 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR, Endonezya Büyükelçisi ile bir görüşme gerçekleştirmiştir.
- 4-5 Mart 2020 tarihlerinde Brüksel'de Dünya Gümrük Örgütü Ticaretin Kolaylaştırılması Anlaşması Çalışma Grubu 12. Toplantısı'na katılım sağlanmıştır.

- 5-6 Mart 2020 tarihinde Cenevre'de gerçekleştirilen DTÖ Ulusal Düzenlemeler Müzakerelerine katılım sağlanmış ve müzakereler ülkemiz adına yürütülmüştür.
- 6 Mart 2020 tarihinde Azerbaycan ile karayolu ve Hazar geçişindeki taşımacılık ücretleri konusunda teknik heyet görüşmeleri Bakanlığımız Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği Genel Müdürü Sayın Hüsnü DİLEMRE başkanlığında Bakü'de gerçekleştirilmiştir.
- 6 Mart 2020 Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Rıza Tuna TURAGAY, Gürcistan Gümrük İdaresi Başkanı KAKAVA ile Batum'da bir görüşme gerçekleştirmiştir.
- 8-9 Mart 2020 tarihlerinde Suudi Arabistan'da G20 Ticaret ve Yatırım Çalışma Grubu 1. Toplantısı'na katılım sağlanmıştır.
- 10 Mart 2020 tarihinde Uruguay İstanbul Başkonsolosu ile bir görüşme gerçekleştirilmiştir.
- 10 Mart 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR, Hırvatistan'ın Ankara Büyükelçisi Cvitanovic'i kabul etmiştir.
- 11-12 Mart 2020 tarihlerinde Avrupa Yeşil Mutabakatı Enerji Yoğun Sektörler ve Kaynak Yoğun Sektörler İstişare Toplantıları gerçekleştirilmiştir.
- 11 Mart 2020 tarihinde AB'nin Tıbbi Cihazlar Mevzuatına Uyum Kapsamında Kişisel Verilerin Korunması Kurumu ile Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu yetkilileri ile İstişare Toplantısı ve Avrupa Komisyonu yetkilileri ile bir video konferans toplantısı gerçekleştirilmiştir.
- 21 Mart/ 7 Nisan 2020 tarihlerinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR, Azerbaycan Ekonomi Bakan Yardımcısı Serefov arasında karayolu ve Hazar geçişlerinde Türk taşımacılardan alınan yüksek ücretlere ilişkin olarak telefon görüşmeleri gerçekleştirilmiştir.
- 30 Mart 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR, G20 Olağanüstü Ticaret ve Yatırım Bakanları Toplantısı'na video konferans yöntemiyle iştirak etmiştir.
- 10 Nisan 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Rıza Tuna TURAGAY, ABD Büyükelçiliği yetkilileri ile video konferans yöntemiyle bir görüşme gerçekleştirmiştir.
- 11 Nisan 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR, Gürcistan Maliye Bakan Yardımcısı KHUTSISHVILI ile bir telefon görüşmesi gerçekleştirmiştir.
- 15 Nisan 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR, Meksika Ekonomi Bakan Yrd. SÁNCHEZ ile video konferans yöntemiyle bir görüşme gerçekleştirmiştir.
- 16 Nisan 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR, Kazakistan Ulaştırma Komitesi Başkanı GILIMOV ile bir telefon görüşmesi gerçekleştirmiştir.
- 21 Nisan 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR, Alman Ticaret Odası ile bir video konferans yöntemiyle görüşme gerçekleştirmiştir.
- 29 Nisan 2020 tarihinde Avrupa Birliği tarafından bazı çelik ürünleri ithalatında yürürlüğe konulan korunma önlemine yönelik olarak DTÖ'de başlatılan DS595 simgeli dava sürecinin danışma toplantısı video konferans yöntemiyle gerçekleştirilmiştir.
- 1 Mayıs 2020 tarihinde, Türkiye-Kırgızistan Ticaret Çalışma Grubu 1. Toplantısı video konferans yöntemiyle gerçekleştirilmiştir.
- 4 Mayıs 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Rıza Tuna TURAGAY, İran Gümrük İdaresi Başkanı ve İran Ekonomi ve Maliye Bakan Yardımcısı MIRASHRAFI ile video konferans yöntemiyle bir görüşme gerçekleştirmiştir.
- 5 Mayıs 2020 tarihinde Türkiye-Meksika STA müzakereleri kapsamında Meksika heyeti ile video konferans yöntemiyle bir görüşme gerçekleştirilmiştir.

- 6 Mayıs 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR, Japonya'nın Ankara Büyükelçisi MIYAJIMA ile bir telefon görüşmesi gerçekleştirmiştir.
- 6 Mayıs 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR, Çin'in Ankara Büyükelçisi LI ile yerel paralarla ticaret konusunda bir telekonferans gerçekleştirmiştir.
- 6 Mayıs 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR, Güney Kore'nin Ankara Büyükelçisi CHOI ile bir telekonferans gerçekleştirmiştir.
- 8 Mayıs 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR, Japonya METI Bakan Yardımcısı TANAKA ile bir telekonferans gerçekleştirmiştir.
- 8 Mayıs 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR, Çin MOFCOM Bakan Yardımcısı CHENGGANG ile yerel paralarla ticaret konusunda bir video konferans gerçekleştirmiştir.
- 8 Mayıs 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR, Hindistan Ticaret ve Sanayi Bakanlığı Ticaret Sekreteri Wadhwan ile yerel paralar ile ticaret konusunda bir video konferans görüşmesi gerçekleştirmiştir.
- 11 Mayıs 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR, Almanya Ekonomik İşler ve Enerji Bakanlığı Bakan Yardımcısı BAREISS ile bir video konferans görüşmesi gerçekleştirmiştir.
- 12 Mayıs 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR, Almanya'nın Ankara Büyükelçisi ERDMANN ile bir telefon görüşmesi gerçekleştirmiştir.
- 12 Mayıs 2020 tarihinde Türkiye-Tayland STA müzakereleri kapsamında pazara giriş faslına ilişkin bir video konferans görüşme gerçekleştirilmiştir.
- 12 Mayıs 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR ile Özbekistan Yatırım ve Dış Ticaret Bakan 1. Yardımcısı KUDRATOV arasında bir telefon görüşmesi gerçekleştirilmiştir.
- 13 Mayıs 2020 tarihinde DEİK ve Afrika Birliği ortaklığında gerçekleştirilen "Multilateral Response to COVID-19 Partnership Crisis: Turkey Africa Partnership" başlıklı webinar etkinliğine Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği Genel Müdürü Sayın Hüsnü DİLEMRE video konferans yöntemiyle konuşmacı olarak katılmıştır.
- 13 Mayıs 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR'un katılımlarıyla, Mali İşbirliği Koordinasyon Kurulu (MİKK) toplantısı gerçekleştirilmiştir. Anılan toplantıda, Bakanlığımız IPA-III projeleri ele alınmıştır.
- 14 Mayıs 2020 tarihinde video konferans yöntemiyle Türkiye-Özbekistan TTA 5. Tur Müzakereleri gerçekleştirilmiştir.
- 14 Mayıs 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR, Malezya Uluslararası Ticaret ve Sanayi Bakan Yardımcısı Hong ile yerel paralar ile ticaret konusunda bir video konferans görüşmesi gerçekleştirmiştir.
- 15 Mayıs 2020 tarihinde "Türkiye - Çin E-ticaret alanında Mutabakat Zaptı" kapsamında ilk tur görüşmeler video konferans yöntemiyle gerçekleştirilmiştir.
- 20 Mayıs 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR, DEİK Türkiye-Japonya, Türkiye-Çin, Türkiye-Güney Kore İş Konseyi Başkanları ile dış ticarette yerel paraların kullanımının artırılmasına ilişkin video konferans görüşmeler gerçekleştirmiştir.
- 21 Mayıs 2020 tarihinde Japonya ile STA müzakereleri kapsamında Japonya sanayi ürünlerinde pazara giriş müzakerecisi ile video konferans yöntemiyle bir görüşme gerçekleştirilmiştir.
- 22 Mayıs 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR, DEİK

Türkiye-Hindistan ve Türkiye- Malezya İş Konseyi Başkan ve üyeleri ile dış ticarette yerel paraların kullanımının artırılmasına yönelik video konferans yöntemiyle görüşmeler gerçekleştirmiştir.

- 22 Mayıs 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR, DEİK Malezya İş Konseyi Başkan ve üyeleri ile Türkiye ve Malezya arasında yerel paraların kullanımının artırılmasına yönelik video konferans yöntemiyle bir görüşme gerçekleştirmiştir.
- 28 Mayıs 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR; Hazine ve Maliye Bakan Yardımcısı Sayın AKSU, TCMB Başkanı Sayın UYSAL ve TCMB Başkan Yardımcısı ŞENER ile yerel paralarla ticaretin geliştirilmesi konusunda video konferans yöntemiyle bir görüşme gerçekleştirmiştir.
- 28 Mayıs 2020 tarihinde Türkiye-Meksika STA müzakereleri kapsamında Meksika heyeti ile video konferans yöntemiyle bir görüşme gerçekleştirilmiştir.
- 31 Mayıs 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR, Özbekistan Yatırım ve Dış Ticaret Bakan 1. Yardımcısı ile video konferans yöntemiyle bir görüşme gerçekleştirmiştir.
- 2 Haziran 2020 tarihinde Japonya STA müzakereleri kapsamında başmüzakereciler arasında video konferans yöntemiyle bir görüşme gerçekleştirilmiştir.
- 2 Haziran 2020 tarihinde DGÖ Avrupa Bölgesi Kapasite Geliştirme Ofisi (ROCB) İrtibat Noktaları Toplantısı'na video konferans yöntemiyle katılım sağlanmıştır.
- 4-5 Haziran 2020 tarihlerinde Avrupa Yeşil Mutabakatı Tekstil ve Konfeksiyon Sektörü ve Ulaştırma Sektörü İstişare Toplantıları gerçekleştirilmiştir.
- 5 Haziran 2020 tarihinde DTÖ Kalkınma için Yatırımların Kolaylaştırılması Müzakerelerine video konferans yöntemiyle katılım sağlanmış ve müzakereler ülkemiz adına yürütülmüştür.
- 9 Haziran 2020 tarihinde Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Komisyonu, Taşıma Trendleri ve Ekonomisi (WP.5) bünyesinde teşkil edilen, "COVID-19 Krizine Yönelik Taşımacılık Önlemlerine İlişkin Disiplinler Arası Gayrı Resmi Danışma Grubunun" 1. toplantısına Bakanlığımız ilgili Birimlerinin de iştiraki ile katılım sağlanmıştır.
- 9 Haziran 2020 tarihinde TÜSİAD Çin Network ile Türkiye-Çin ikili ticari ve ekonomik ilişkileri kapsamında video konferans yöntemiyle bir görüşme gerçekleştirilmiştir.
- 9 Haziran 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR başkanlığında, ilgili ticaret ve sanayi odaları, ihracatçı birlikleri ve kamu kurumlarının katılımıyla Avrupa Yeşil Mutabakatı kapsamında tarım alanında açıklanan Çiftlikten Çatala ve Biyoçeşitlilik stratejilerinin ele alındığı video konferans yöntemiyle bir toplantı gerçekleştirilmiştir.
- 10 Haziran 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR, Güney Kore'nin STA Politikalarından Sorumlu Bakan Yardımcısı ile video konferans yöntemiyle bir görüşme gerçekleştirmiştir.
- 11 Haziran 2020 tarihinde çevrimiçi olarak gerçekleştirilen DTÖ E-Ticaret Müzakerelerine katılım sağlanmış ve müzakereler ülkemiz adına yürütülmüştür.
- 11 Haziran 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Rıza Tuna TURAGAY, Gürcistan Gümrük İdaresi Başkanı KAKAVA ile video konferans yöntemiyle bir görüşme gerçekleştirmiştir.
- 12 Haziran 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR, AB Komisyonu Ticaret Genel Müdürü Weyand ile video konferans yöntemiyle bir görüşme gerçekleştirmiştir.

- 14-15 Haziran 2020, 14-15 Ekim 2020 ve 10-11 Aralık 2020 tarihlerinde OECD Ticaret Komitesi Çalışma Grubu Toplantılarına Bakanlığımızın ilgili birimleriyle birlikte video konferans yöntemiyle katılım sağlanmıştır.
- 15-16 Haziran 2020 tarihlerinde çevrimiçi olarak gerçekleştirilen OECD Ticaret Komitesi Çalışma Grubu toplantısına katılım sağlanmış ve müzakereler ülkemiz adına yürütülmüştür.
- 15-16 Haziran 2020 tarihlerinde Çelik Sektöründe Kapasite Fazlası Küresel Forum (GFSEC) Yönlendirme Komitesi Toplantısı'na video konferans yöntemiyle iştirak edilmiştir.
- 16 Haziran 2020 tarihinde çevrimiçi olarak gerçekleştirilen DTÖ Ulusal Düzenlemeler Müzakerelerine katılım sağlanmış ve müzakereler ülkemiz adına yürütülmüştür.
- 16 Haziran 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR başkanlığında, Almanya JETCO Çalışma Grupları ile video konferans yöntemiyle toplantı gerçekleştirilmiştir.
- 16-18 Haziran 2020 tarihlerinde çevrimiçi olarak gerçekleştirilen DTÖ E-Ticaret sanal seminerlerine katılım sağlanmıştır.
- 17 Haziran 2020 tarihinde Türkiye-Kazakistan Hizmet Ticareti Anlaşması Müzakere Çerçeve Belgesi için Kazakistan heyeti ile video konferans yöntemiyle istişare toplantısı gerçekleştirilmiştir.
- 18 Haziran 2020 tarihinde çevrimiçi olarak gerçekleştirilen DTÖ Tarım Komitesi COVID-19 Özel Oturumu takip edilmiştir.
- 22 Haziran 2020 tarihinde Türkiye-Rusya Ticaret, Yatırımlar ve Bölgesel İşbirliği Çalışma Grubu Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR başkanlığında video konferans yöntemiyle gerçekleştirilmiştir.
- 24 Haziran 2020 tarihinde video konferans yöntemiyle ABD ile Dijital Diyalog Toplantısı gerçekleştirilmiştir.
- 24 Haziran 2020 tarihinde çevrimiçi olarak gerçekleştirilen DTÖ Kalkınma için Yatırımların Kolaylaştırılması Müzakerelerine katılım sağlanmış ve müzakereler ülkemiz adına yürütülmüştür.
- 25 Haziran 2020 tarihinde DGÖ Genel Konseyi 135-136'ncı dönem oturumlarına, Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Rıza Tuna TURAGAY başkanlığında bir heyetle video konferans yöntemi ile katılım sağlanmıştır.
- 26 Haziran 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR ve Almanya Ekonomik İşler ve Enerji Bakanlığı Bakan Yardımcısı BAREISS başkanlığında, JETCO Hazırlık Toplantısı video konferans yöntemiyle gerçekleştirilmiştir.
- 26 Haziran 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR, Çekya Sanayi, Ticaret ve Ulaştırma Bakan Yardımcısı TAUBEROVA ile bir telefon görüşmesi gerçekleştirmiştir.
- 28-29 Haziran 2020 tarihlerinde video konferans yöntemiyle G20 Ticaret ve Yatırım Çalışma Grubu 2. Toplantısı'na katılım sağlanmıştır.
- 30 Haziran 2020 tarihinde video konferans yöntemiyle Türkiye-Rusya Ulaştırma Grubu toplantısına katılım sağlanmıştır.
- 30 Haziran 2020 tarihinde Ankara'da Pakistan Büyükelçisi ile TPS-OIC'in faaliyete geçirilmesi amacıyla bir görüşme gerçekleştirilmiştir.
- 30 Haziran 2020 tarihinde Caspian Policy Center tarafından düzenlenen "COVID-19'un Hazar Bölgesindeki Ülkelerin Ekonomisine Etkileri ve Alınan Tedbirler" konulu toplantıya video konferans yöntemiyle katılım sağlanmıştır.
- 30 Haziran 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR

başkanlığında, CBI ve TÜSİAD ile Brexit hakkında video konferans yöntemiyle bir toplantı gerçekleştirilmiştir.

- 1 Temmuz 2020 tarihinde Gümrük Birliği'nin güncellenmesi, Brexit kapsamında yapılan çalışmaların koordinasyonu ve önümüzdeki dönemde gerçekleştirilebilecek faaliyetlere yönelik istişarelerin gerçekleştirilmesi amacıyla kurulan "Gümrük Birliği'nin Güncellenmesi ve Brexit Çalışma Grubu"nun 6. toplantısı, ilgili kurum ve STK temsilcilerinin katılımlarıyla gerçekleştirilmiştir.
- 1 Temmuz 2020 tarihinde çevrimiçi olarak gerçekleştirilen DTÖ Hizmet Ticareti Konseyi ve Özel Taahhütler Komitesi Toplantısı'na katılım sağlanmış ve müzakereler ülkemiz adına yürütülmüştür.
- 2 Temmuz 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR, Endonezya Cumhuriyeti Ankara Büyükelçisi ile müteahhitlik sektörü üzerine bir görüşme gerçekleştirmiştir.
- 2 Temmuz 2020 tarihinde Ankara'da Bangladeş Büyükelçisi ve Pakistan İstanbul Başkonsolosu ile TPS-OIC'in faaliyete geçirilmesi amacıyla bir görüşme gerçekleştirilmiştir.
- 2 Temmuz 2020 tarihinde Avrupa Birliği-Ortak Transit Ülkeleri Eşya Ticaretinde İşlemlerin Basitleştirilmesi ve Ortak Transit Çalışma Grubu (CTC-WG) 179'uncu dönem oturumuna Bakanlığımızca video konferans yöntemiyle katılım sağlanmıştır.
- 2 Temmuz 2020 tarihinde TASAM Çin Çalıştayı hazırlık toplantısına video konferans yöntemiyle katılım sağlanmıştır.
- 3 Temmuz 2020 tarihinde Dünya Gümrük Örgütü (DGÖ) Daimi Teknik Komite 227.-228. Dönem Toplantısı'na video konferans yöntemiyle katılım sağlanmıştır.
- 3 Temmuz 2020 tarihinde ve 16-20 Kasım 2020 tarihlerinde DTÖ Ticaret ve Çevre Komitesi Toplantısı'na Bakanlığımızca video konferans yöntemiyle katılım sağlanmıştır.
- 3 Temmuz 2020 tarihinde çevrimiçi olarak gerçekleştirilen DTÖ E-Ticaret Müzakerelerine katılım sağlanmış ve müzakereler ülkemiz adına yürütülmüştür.
- 3 Temmuz 2020 tarihinde 35. REACH ve CLP Tüzükleri (CARACAL) Yetkili Otoriteler toplantısına video konferans yöntemiyle katılım sağlanmıştır.
- 3 Temmuz 2020 tarihinde telekonferans yöntemi ile Güney Kore Cumhuriyeti İstanbul Başkonsolosu Jang ile bir görüşme gerçekleştirilmiştir.
- 6 Temmuz 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Rıza Tuna TURAGAY, Gürcistan Gümrük İdaresi Başkanı KAKAVA ile video konferans yöntemiyle bir görüşme gerçekleştirmiştir.
- 7-9 Temmuz 2020 tarihlerinde video konferans yöntemiyle GFSEC Teknik Düzey Toplantıları'na iştirak edilmiştir.
- 8 Temmuz 2020 tarihlerinde TÜSİAD Çin ile "Gıda Alanında İşbirliği İmkânları" konulu toplantıya video konferans yöntemiyle katılım sağlanmıştır.
- 8, 13 ve 27 Temmuz 2020 tarihlerinde Türk-Rus Ticaret, Yatırımlar ve Bölgesel İşbirliği Çalışma Grubu Protokol Müzakereleri gerçekleştirilmiştir.
- 9 Temmuz 2020 tarihinde çevrimiçi olarak gerçekleştirilen DTÖ Ulusal Düzenlemeler Müzakerelerine katılım sağlanmış ve müzakereler ülkemiz adına yürütülmüştür.
- 10 Temmuz 2020 tarihinde Ankara'da Ticaretin Kolaylaştırılması Koordinasyon Komitesi 2. Teknik Komite toplantısı düzenlenmiştir.
- 10 Temmuz 2020 tarihinde Avrupa Yeşil Mutabakatı (AYM) kapsamında Bakanlığımızca tesis edilen AYM Çalışma Grubu'nun Bakan Yardımcıları nezdindeki ikinci toplantısı Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR başkanlığında gerçekleştirilmiş, yapılan çalışmalara ilişkin bilgi alışverişinde bulunulmuş ve ilerleyen dönemde atılacak adımlara

ilişkin istişarelerde bulunulmuştur.

- 10 Temmuz 2020 tarihinde Avrupa Yeşil Mutabakatı kapsamındaki gelişmeler ile bu alanda gerçekleştirilen çalışmalara ilişkin İstişare Kurulu üyesi özel sektör temsilcileri ile toplantı gerçekleştirilmiştir.
- 13 Temmuz 2020 tarihinde COVID-19'un ticaret üzerine etkileri hakkında yapılan "COVID-19'un İİT Üyesi Ülkelerde Ticarete Etkileri ve Geleceği" temalı istişare toplantısına video konferans yöntemiyle katılım sağlanmıştır.
- 13 Temmuz 2020 tarihinde video konferans yöntemiyle çevrimiçi olarak gerçekleştirilen DTÖ E-Ticaret Müzakerelerine katılım sağlanmış ve müzakereler ülkemiz adına yürütülmüştür.
- 14 Temmuz 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR, Amerikan Şirketler Derneği (AmCham Türkiye/ABFT) ile bir görüşme gerçekleştirmiştir.
- 16 Temmuz 2020 tarihinde Türkiye-Güney Kore KEK toplantısı kapsamında Genel Müdürler düzeyinde video konferans yöntemiyle bir toplantı gerçekleştirilmiştir.
- 16 Temmuz 2020 tarihinde Ankara'da Kazakistan Gümrük Müşaviri ile "Türkiye Kazakistan Veri Değişimi Projesi" metnine ilişkin bir toplantı gerçekleştirilmiştir.
- 16 Temmuz 2020 tarihinde Ankara'da Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR, Sri Lanka'nın Ankara Büyükelçisi Hassen'i kabul etmiştir.
- 17 Temmuz 2020 tarihinde Türkiye-Ukrayna STA müzakereleri kapsamında Bakanlığımız Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği Genel Müdürü Sayın Hüsnü DİLEMRE başkanlığında Ukrayna heyeti ile video konferans yöntemiyle bir görüşme gerçekleştirilmiştir.
- 20 Temmuz 2020 tarihinde ülkemiz ulusal gümrük sistemlerinin e-TIR Uluslararası Sistemine pilot bağlantı sağlaması için Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Komisyonu (BMAEK) işbirliğinde gerçekleştirilen proje kapsamında projenin açılış toplantısı düzenlenmiş olup anılan toplantılara Bakanlığımızca katılım sağlanmıştır.
- 21 Temmuz 2020 tarihinde Türk-Rus Tarım Yürütme Komitesi toplantısına katılım sağlanmıştır.
- 21 Temmuz 2020 tarihinde çevrimiçi olarak gerçekleştirilen DTÖ Ulusal Düzenlemeler Müzakerelerine katılım sağlanmış ve müzakereler ülkemiz adına yürütülmüştür.
- 22 Temmuz 2020 tarihinde Japonya'nın Ankara Büyükelçiliği Ekonomi Müsteşarı ile ikili görüşme gerçekleştirilmiştir.
- 22-27 Temmuz 2020 tarihlerinde Birleşik Krallık ile yürütülen STA müzakereleri çerçevesinde anlaşmada yer verilecek menşe kurallarının ticaretimize olası etkilerinin istişare edilmesi amacıyla, Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR başkanlığında makine-elektrikli makine-kablo, tekstil-hazır giyim ve otomotiv sektörlerinin temsilcilerinin katılımlarıyla video konferans yöntemiyle bir dizi toplantı gerçekleştirilmiştir.
- 24 Temmuz 2020 tarihinde DTÖ Mikro KOBİ'ler Gayriresmî Çalışma Grubu Toplantısı'na video konferans yöntemiyle katılım sağlanmıştır.
- 24 Temmuz 2020 tarihinde çevrimiçi olarak gerçekleştirilen DTÖ Kalkınma için Yatırımların Kolaylaştırılması Müzakerelerine katılım sağlanmış ve müzakereler ülkemiz adına yürütülmüştür.
- 27 Temmuz 2020 tarihinde DEİK koordinasyonunda Afrika ülkelerinin Türkiye Büyükelçilerinin katılımıyla düzenlenen "Resilience of Turkey & Africa: Past Challenges & New Partnerships" başlıklı webinara video konferans yöntemiyle iştirak edilmiştir.
- 27 Temmuz 2020 tarihinde çevrimiçi olarak gerçekleştirilen DTÖ E-Ticaret Müzakerelerine

katılım sağlanmış ve müzakereler ülkemiz adına yürütülmüştür.

- 28 Temmuz 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR ile Birleşik Krallık Ticaretten Sorumlu Devlet Sekreteri TRUSS, Devlet Bakanı JAYAWARDENA ve Türkiye Ticaret Özel Temsilcisi Lord JANVRIN başkanlığında bir Brexit Durum Değerlendirme Toplantısı gerçekleştirilmiştir.
- 29 Temmuz 2020 tarihinde çevrimiçi olarak gerçekleştirilen DTÖ Ulusal Düzenlemeler Müzakerelerine katılım sağlanmış ve müzakereler ülkemiz adına yürütülmüştür.
- 29 Temmuz 2020 tarihinde Birleşik Krallık ile devam eden STA müzakereleri kapsamında Ticaretin Kolaylaştırılması Faslının ilk görüşmeleri video konferans yöntemiyle gerçekleştirilmiştir.
- 29 Temmuz 2020 tarihinde Birleşik Krallık ile devam eden STA müzakereleri kapsamında BK heyetiyle Anlaşmazlıkların Halli Faslı video konferans yöntemiyle görüşülmüş ve mutabık kalınmıştır.
- 5 Ağustos 2020 tarihinde Türkiye-Tayland STA müzakereleri kapsamında fikri mülkiyet hakları faslına ilişkin video konferans yöntemiyle görüşme gerçekleştirilmiştir.
- 5 Ağustos 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR ile Rusya Federasyonu Ekonomik Kalkınma Bakan Yardımcısı İLYIÇEV arasında video konferans yöntemiyle bir görüşme gerçekleştirilmiştir.
- 6-7 Ağustos 2020 tarihinde Türkiye-Tayland STA müzakereleri kapsamında menşe kuralları faslına ilişkin video konferans yöntemiyle görüşme gerçekleştirilmiştir.
- 13 Ağustos 2020 tarihinde Bakanlığımız Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği Genel Müdürü Sayın Hüsnü DİLEMRE, Endonezya'nın Ankara Büyükelçisi IQBAL ile bir görüşme gerçekleştirmiştir.
- 13 Ağustos 2020 tarihinde ülkemiz ile Tayland arasında müzakereleri devam eden Serbest Ticaret Anlaşması kapsamında tesis edilen Ticarette Teknik Engeller Çalışma Grubu'nun 3. toplantısı video konferans yöntemiyle gerçekleştirilmiştir.
- 13-14 Ağustos 2020 tarihinde Türkiye-Tayland STA müzakereleri kapsamında ticarette teknik engeller faslına ilişkin video konferans yöntemiyle bir görüşme gerçekleştirilmiştir.
- 14 Ağustos 2020 tarihinde Türkiye-Endonezya KEOA müzakereleri kapsamında, Bakanlığımız Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği Genel Müdürü Sayın Hüsnü DİLEMRE ile Endonezya baş müzakerecisi arasında bir telekonferans gerçekleştirilmiştir.
- 18 Ağustos 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR, Türkiye-Gine Webinarına video konferans yöntemiyle katılım sağlamıştır.
- 18 Ağustos 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR, "Türkiye ile Güneydoğu Asya Arasında İşbirliğinin Canlandırılması: Türkiye- Filipinler Arasında İşbirliği Fırsatları" başlıklı video konferansa katılım sağlamıştır.
- 19 Ağustos 2020 tarihinde Türkiye-Tayland STA müzakereleri kapsamında pazara giriş faslına ilişkin video konferans yöntemiyle görüşme gerçekleştirilmiştir.
- 20 Ağustos 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR, "Interconnected Business Series: Turkey-Ukraine" toplantısına video konferans yöntemiyle iştirak etmiştir.
- 20 Ağustos 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR, AB Türkiye Delegasyon Başkanı ile bir görüşme gerçekleştirmiştir.
- 20 Ağustos 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR, Hollanda'nın Ankara Büyükelçisi'ni kabul etmiştir.
- 21 Ağustos 2020 tarihinde Türk-Rus Bankacılık ve Finans Çalışma grubu toplantısına katılım sağlanmıştır.

- 24 Ağustos 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Rıza Tuna TURAGAY, Bulgaristan Ekonomi Bakan Yardımcısı Yanev ile bir telefon görüşmesi gerçekleştirmiştir.
- 26 Ağustos 2020 tarihinde İSEDAK Ticaret Çalışma Grubu gündemine ilişkin hazırlıkları tamamlamak üzere, Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı ve İSEDAK Sekretaryası yetkilileri ile video konferans yöntemiyle bir toplantı gerçekleştirilmiştir.
- 26 Ağustos 2020 tarihinde Ankara'da Malezya Ankara Maslahatgüzarı ile TPS-OIC'in faaliyete geçirilmesi amacıyla bir görüşme gerçekleştirilmiştir.
- 27 Ağustos 2020 Türkiye-Rusya Ortak Gümrük Komitesi'ne bağlı Gümrükler Muhafaza Çalışma Grubu'nun 4. Toplantısı video konferans yöntemiyle gerçekleştirilmiştir.
- DTÖ Anlaşmazlıkların Halli Organı (AHO)'nın Temmuz 2020 tarihinde gerçekleştirilen toplantısında Avrupa Birliği (AB) tarafından bazı çelik ürünleri ithalatına uygulanmakta olan korunma önlemi ile ilgili olarak ülkemiz tarafından Panel kurulması talep edilmiş, ancak AB'nin veto hakkını kullanması nedeniyle panel kurulmamıştır. AHO'nun 28 Ağustos 2020 tarihli toplantısında talebimizin yinelenmesiyle panel (DS595) kurulması yönünde karar alınmıştır.
- Eylül-Ekim 2020 tarihlerinde AYM Eylem Planı taslağına ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Tarım ve Orman Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı yetkilileri ile toplantı gerçekleştirilmiştir.
- 1 Eylül 2020 tarihinde TÜSİAD tarafından tesis edilen Yeşil Mutabakat Görev Gücü'nün çevrimiçi toplantısı kapsamında Bakanlığımız tarafından bir sunum yapılmıştır.
- 1 Eylül 2020 tarihinde Bakanlığımız Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği Genel Müdürü Sayın Hüsnü DİLEMRE ile Ukrayna'nın Ankara Büyükelçisi SYBIHA arasında bir görüşme gerçekleştirilmiştir.
- 1 Eylül 2020 Çin ile Türkiye - Çin E-ticaret alanında Mutabakat Zaptı kapsamında ikinci tur görüşmeler video konferans yöntemiyle gerçekleştirilmiştir.
- 2 Eylül 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR, Çin'in Ankara Büyükelçiliği Geçici Maslahatgüzarını kabul etmiştir.
- 3 Eylül 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR, Rusya Federasyonu Ankara Büyükelçisi ile bir görüşme gerçekleştirmiştir.
- 3 Eylül 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR, Kıbrıs İşleri Koordinatörü Sayın AFŞARATA'yı kabul etmiştir.
- 4 Eylül 2020 tarihinde Türkiye-Özbekistan TTA 6. Tur Müzakereleri video konferans yöntemiyle gerçekleştirilmiştir.
- 7 Eylül 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Rıza Tuna TURAGAY, İran Gümrük İdaresi Başkanı Mirashrafi ile video konferans yöntemiyle bir görüşme gerçekleştirmiştir.
- 8 Eylül 2020 tarihinde Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Komisyonu, Taşıma Trendleri ve Ekonomisi (WP.5) bünyesinde teşkil edilen, "COVID-19 Krizine Yönelik Taşımacılık Önlemlerine İlişkin Disiplinler Arası Gayrı Resmi Danışma Grubunun" 2'nci toplantısına Bakanlığımız video konferans yöntemiyle katılım sağlamıştır.
- 9 Eylül 2020 tarihinde Caspian Policy Center tarafından düzenlenen "Blue Dot Network" konulu toplantıya video konferans yöntemiyle katılım sağlanmıştır.
- 9 Eylül 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR, Küba Ankara Büyükelçisi NUNEZ ile bir görüşme gerçekleştirmiştir.
- 10 Eylül 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR, Japonya METI Bakan Yardımcısı ile video konferans yöntemiyle bir görüşme gerçekleştirmiştir.
- 10 Eylül 2020 tarihinde AB ile tarım ticaretinde yaşanan sorunlarına ilişkin (domates salçası, karpuz ve et kotası, kanatlı ürünleri ihracatı ve AB üzerinden transit geçişi) Tarım

ve Orman Bakanlığı ile video konferans yöntemiyle bir toplantı gerçekleştirilmiştir.

- 11 Eylül 2020 tarihinde AB ile tarım ticaretinde yaşanan sorunlarına ilişkin olarak Tarım ve Orman Bakanlığı ve TİM Tarım Kurulu ile video konferans yöntemiyle bir toplantı gerçekleştirilmiştir.
- TÜSİAD bünyesinde tesis edilen Yeşil Mutabakat Görev Gücü'nün 11 Eylül 2020 tarihli webinarı kapsamında, AYM ile ilişkili gelişmelerin ve AYM'nin Türkiye üzerindeki etkileri değerlendirilmiştir. Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR tarafından söz konusu webinarın açılış paneline katılım sağlanmıştır.
- 14 Eylül 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR, Türkiye-Tacikistan İş Forumu'na video konferans yöntemiyle iştirak etmiştir.
- 14 Eylül 2020 tarihinde Bakanlığımız Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği Genel Müdürü Sayın Hüsnü DİLEMRE ile Ukrayna Ekonomik Kalkınma, Ticaret ve Tarım Bakan Yardımcısı Kachka arasında STA müzakerelerine ilişkin video konferans yöntemiyle bir görüşme gerçekleştirilmiştir.
- 14 Eylül 2020 tarihinde Bakanlığımız Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği Genel Müdürü Sayın Hüsnü DİLEMRE başkanlığında Türkiye-Özbekistan TTA'sına ilişkin teknik toplantı video konferans yöntemiyle gerçekleştirilmiştir.
- 16 Eylül 2020 tarihinde Türkiye-Ukrayna 12. Dönem TEİK Teknik Heyet Toplantısı gerçekleştirilmiştir.
- 16 Eylül 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Rıza Tuna TURAGAY, Kapıkule Kara Hudut Kapısı saha ziyareti ve Bulgaristan Ekonomi Bakan Yardımcısı Yanev ile görüşme gerçekleştirmiştir.
- 16 Eylül 2020 tarihinde çevrimiçi olarak gerçekleştirilen DTÖ Ulusal Düzenlemeler Müzakerelerine katılım sağlanmış ve müzakereler ülkemiz adına yürütülmüştür.
- 17 Eylül 2020 tarihinde çevrimiçi olarak gerçekleştirilen DTÖ E-Ticaret Müzakerelerine video konferans yöntemiyle katılım sağlanmış ve müzakereler ülkemiz adına yürütülmüştür.
- 20-21 Eylül 2020 tarihlerinde G20 Ticaret ve Yatırım Çalışma Grubu 3. Toplantısı'na video konferans yöntemiyle katılım sağlanmıştır.
- 21 Eylül 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Rıza Tuna TURAGAY, Gürcistan Gümrük İdaresi Başkanı Kakava ile video konferans yöntemiyle bir görüşme gerçekleştirmiştir.
- 21-23 Eylül 2020 tarihlerinde GFSEC Teknik Düzey Toplantıları'na video konferans yöntemiyle iştirak edilmiştir.
- 22 Eylül 2020 tarihinde Türkiye-Rusya Ortak Gümrük Komitesi'ne bağlı Gümrük Teknolojilerinin Geliştirilmesi Çalışma Grubu'nun 4. Toplantısı video konferans yöntemiyle gerçekleştirilmiştir.
- 22 Eylül 2020 tarihinde çevrimiçi olarak gerçekleştirilen DTÖ Ulusal Düzenlemeler Müzakerelerine katılım sağlanmış ve müzakereler ülkemiz adına yürütülmüştür.
- 22-23 Eylül 2020 tarihlerinde Türkiye-Etiyopya 8. Dönem KEK Toplantısı teknik müzakereleri video konferans yöntemiyle gerçekleştirilmiştir.
- 23 Eylül 2020 tarihinde Türkiye-Güney Kore STA Kapsamında direktörler düzeyinde video konferans yöntemiyle bir toplantı gerçekleştirilmiştir.
- 23 Eylül 2020 tarihinde İstanbul Su Ürünleri ve Hayvansal Mamuller İhracatçıları Birliği ile Gümrük Birliği'nin güncellenmesi ve tarım ürünlerinde Serbest Ticaret Anlaşmaları kapsamındaki tavizler hakkında video konferans yöntemiyle bir toplantı gerçekleştirilmiştir.

- 24-25 Eylül 2020 tarihlerinde çevrimiçi olarak gerçekleştirilen DTÖ Kalkınma için Yatırımların Kolaylaştırılması Müzakerelerine katılım sağlanmış ve müzakereler ülkemiz adına yürütülmüştür.
- 24-25 ve 28-29 Eylül 2020 tarihlerinde OECD Çelik Komitesi Toplantısı'na Bakanlığımız, diğer Bakanlık ve kurum temsilcileri ile video konferans yöntemiyle katılım sağlanmıştır.
- 25 Eylül 2020 tarihinde Brexit süreci kapsamında Birleşik Krallık ile imzalanması öngörülen STA'nın rekabet faslına ilişkin olarak Rekabet Kurumu ile bir toplantı gerçekleştirilmiştir.
- 25 Eylül 2020 tarihinde TÜSİAD-Verico SCE işbirliğinde Avrupa Birliği Sınırda Karbon Düzenlemesi ve Etkileri Webinarina katılım sağlanmıştır.
- 28 Eylül-12 Ekim 2020, 26-30 Ekim 2020 tarihlerinde Clikc! Platformu üzerinde belge inceleme yöntemi ve DGÖ Daimi Teknik Komite 229/230. Dönem Toplantılarına video konferans yöntemiyle katılım sağlanmıştır.
- 29 Eylül 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Rıza Tuna TURAGAY, ABD'nin Ankara Büyükelçisi ile bir görüşme gerçekleştirmiştir.
- 29 Eylül 2020 tarihinde ülkemiz tarafından uygulamaya konulan Dijital Hizmet Vergisi kapsamında ülkemize diğer 10 ülke ile birlikte açılan Section 301 Soruşturmasına ilişkin ABD yetkilileri ile video konferans yöntemiyle teknik bir görüşme gerçekleştirilmiştir.
- 30 Eylül 2020 tarihinde Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT) bünyesinde teşkil edilen Hazar Denizinde Yeşil Limanların ve Bağlantısallığın Teşvik Edilmesi Projesi kapsamındaki Çalışma Grubunun 2'nci toplantısına Bakanlığımızca video konferans yöntemiyle katılım sağlanmıştır.
- 30 Eylül 2020 tarihinde Almanya Ekonomi ve Enerji Bakanlığı yetkilileri ile AB'nin ülkemize yönelik bazı çelik ürünlerinde uyguladığı korunma önlemine ilişkin hususların ele alındığı bir görüşme gerçekleştirilmiştir.
- 30 Eylül-2 Ekim 2020 tarihlerinde Dünya Gümrük Örgütü SAFE Çalışma Grubu 23. ve 24. Çalışma Grubu toplantılarına katılım sağlanmıştır.
- 1-2 Ekim 2020 tarihlerinde çevrimiçi olarak gerçekleştirilen DTÖ Hizmet Ticaret Genel Konseyi müzakerelerine katılım sağlanmış ve müzakereler ülkemiz adına yürütülmüştür.
- 2 Ekim 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR, Ukrayna Ekonomik Kalkınma, Ticaret ve Tarım Bakan Yardımcısı KACHKA ile Türkiye-Ukrayna STA'sına ilişkin video konferans yöntemiyle bir görüşme gerçekleştirmiştir.
- 2 Ekim 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR, Özbekistan Yatırımlar ve Dış Ticaret Bakan Yardımcısı KUDRATOV ile Türkiye-Özbekistan TTA'sına ilişkin video konferans yöntemiyle bir görüşme gerçekleştirmiştir.
- 2 Ekim 2020 ve 7 Aralık 2020 tarihlerinde Birleşik Krallığın Brexit neticesinde DTÖ'de güncellediği tarife kotalarına ilişkin telafi edici taviz müzakereleri toplantısına video konferans yöntemiyle katılım sağlanmıştır.
- 5-16 Ekim 2020 tarihlerinde Birleşmiş Milletler Ticaretin Kolaylaştırılması ve Elektronik İşlemler Merkezi (UN/CEFACT) 35. Forumu'na katılım sağlanmıştır.
- 6-9 Ekim 2020 tarihlerinde DGÖ Revize Kyoto Sözleşmesi 8. Dönem Toplantısı'na video konferans yöntemiyle katılım sağlanmıştır.
- 7 Ekim 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR, Birleşik Krallık Uluslararası Ticaretten Sorumlu Bakan Yrd. JAYAVARDENA ile video konferans yöntemiyle bir görüşme gerçekleştirmiştir.
- 7 Ekim 2020 tarihinde Avrupa Birliği-Ortak Transit Ülkeleri Eşya Ticaretinde İşlemlerin Basitleştirilmesi ve Ortak Transit Çalışma Grubu (CTC-WG) 180'inci dönem oturumuna video konferans yöntemiyle katılım sağlanmıştır.

- 8 Ekim 2020 tarihinde Türkiye-Japonya STA müzakereleri kapsamında, Japonya sanayi ürünlerinde pazara giriş müzakerecisi ile video konferans yöntemiyle bir görüşme gerçekleştirilmiştir.
- 8 Ekim 2020 tarihinde Teknik Mevzuat Çalışma Grubu'nun 18'inci toplantısı gerçekleştirilmiştir.
- 8-9 Ekim 2020 tarihlerinde çevrimiçi olarak gerçekleştirilen DTÖ Kalkınma için Yatırımların Kolaylaştırılması Müzakerelerine katılım sağlanmış ve müzakereler ülkemiz adına yürütülmüştür.
- 13-16 Ekim 2020 tarihlerinde Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Komisyonu (BMAEK) bünyesinde faaliyet gösteren Taşımacılığı Etkileyen Gümrük Sorunları Çalışma Grubu (WP.30) 155'inci ve TIR İdari Komitesi (AC.2) 73'üncü dönem oturumlarına video konferans yöntemiyle katılım sağlanmıştır.
- 14 Ekim 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR, Güney Kore'nin Ankara Büyükelçisi'ni kabul etmiştir.
- 14 Ekim 2020 tarihinde telekonferans yöntemi ile Türkiye-Japonya STA müzakereleri kapsamında başmüzakereciler arasında görüşme gerçekleştirilmiştir.
- 14 Ekim 2020 tarihinde TÜSİAD Enerji ve Çevre Yuvarlak Masası faaliyetleri kapsamında hazırlanan "Ekonomik Göstergeler Merceğinden Yeni İklim Rejimi Raporu"na ilişkin bir toplantı gerçekleştirilmiştir.
- 14-16 Ekim 2020 tarihlerinde Birleşmiş Milletler Asya-Pasifik Ekonomik ve Sosyal Komisyonu (BM-APESK) Kâğıtsız Ticaretin Kolaylaştırılması Teknik ve Hukuk Çalışma Grupları toplantılarına katılım sağlanmıştır.
- 15 Ekim 2020 tarihinde çevrimiçi olarak gerçekleştirilen DTÖ Ulusal Düzenlemeler Müzakerelerine video konferans yöntemiyle katılım sağlanmış ve müzakereler ülkemiz adına yürütülmüştür.
- 15 Ekim 2020 tarihinde Ankara'da Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR ile Ukrayna Ekonomik Kalkınma, Ticaret ve Tarım Bakan Yardımcısı KACHKA arasında bir görüşme gerçekleştirilmiştir.
- 15-16 Ekim 2020 tarihinde video konferans yöntemiyle GFSEC Teknik Düzey Toplantıları'na iştirak edilmiştir.
- 17-18 Ekim 2020 tarihlerinde AYM Eylem Planı taslağına ilişkin AYM Çalışma Grubu üyesi Kurumların ve özel sektör temsilcilerinin katılımı ile toplantılar gerçekleştirilmiştir.
- 19-21 Ekim 2020 tarihlerinde ülkemizin AB'nin tıbbi cihaz mevzuatına uyum süreci hakkında tıbbi cihaz sektörü çatı kuruluşu ARTED temsilcileri ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir.
- 20-21 Ekim 2020 tarihlerinde İSEDAK İzleme Komitesi 36. Toplantısı'na katılım sağlanmıştır.
- 22 Ekim 2020 tarihinde TOBB Dayanıklı Tüketim Malları Meclisi'nde Avrupa Yeşil Mutabakatının sektöre etkilerine ilişkin bilgilendirmede bulunulmuştur.
- 20-22 Ekim 2020 tarihlerinde Dünya Ticaret Örgütü Ticaretin Kolaylaştırılması Komitesine katılım sağlanmıştır.
- 21 Ekim 2020 tarihinde Türk-Rus Uzmanlar Toplantısı, Bakanlığımız Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği Genel Müdürü Sayın Hüsnü DİLEMRE başkanlığında video konferans yöntemiyle gerçekleştirilmiştir.
- 21 Ekim 2020 tarihinde çevrimiçi olarak gerçekleştirilen DTÖ Hizmet Ticaret Genel Konseyi özel oturumuna katılım sağlanmıştır.
- 21 Ekim 2020 tarihinde Avrupa-Kafkasya-Asya Taşımacılık Koridoru (TRACECA)

Sekretaryası ile Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Birliği (IRU) tarafından düzenlenen, e-TIR ve e-CMR Bilgilendirme Çalıştayı'na video konferans yöntemiyle katılım sağlanmıştır.

- 22 Ekim 2020 tarihinde Bakanlığımız Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği Genel Müdürü Sayın Hüsnü DİLEMRE, "Yeniden Asya Girişimi" çerçevesinde Dışişleri Bakanlığı Asya Pasifik Genel Müdürü Büyükelçi ERPUL ile bir görüşme gerçekleştirmiştir.
- 23 Ekim 2020 tarihinde Ekvator Üretim, Ticaret, Yatırımlar ve Balıkçılık Bakanlığı ile video konferans yöntemiyle bir görüşme gerçekleştirilmiştir.
- 23 Ekim 2020 tarihinde çevrimiçi olarak gerçekleştirilen DTÖ E-Ticaret Müzakerelerine katılım sağlanmış ve müzakereler ülkemiz adına yürütülmüştür.
- 23 Ekim 2020 tarihinde Hazine ve Maliye Bakan Yardımcısı Sayın AKSU ve Güney Kore Ekonomi ve Hazine Bakan Yardımcısı HUH arasında gerçekleştirilen toplantıya video konferans yöntemiyle katılım sağlanmıştır.
- 23 Ekim 2020 tarihinde Cibuti Ankara Büyükelçiliği koordinasyonunda düzenlenen Afrika Sun Lansman Toplantısı'na katılım sağlamıştır.
- 24 Ekim 2020 tarihinde "İİT Üyesi Ülkelerde Gümrük Transit Sistemlerinin Geliştirilmesi" konusuyla gerçekleştirilen 14. İSEDAK Ticari Çalışma Grubu Toplantısı'na video konferans yöntemiyle katılım sağlanmıştır.
- 24 Ekim 2020 tarihinde AYM Çalışma Grubu'nun Bakan Yardımcıları nezdindeki üçüncü toplantısı, AYM Eylem Planı taslağının ele alınması gündemi ile gerçekleştirilmiştir.
- 26 Ekim 2020 tarihinde AYM kapsamındaki sınırda karbon düzenleme mekanizmasının otomotiv sektörüne etkilerine ilişkin olarak TAYSAD yetkilileri ile bir toplantı gerçekleştirilmiştir.
- 26 Ekim 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR tarafından Sağlık Bakan Yardımcısı ve TİTCK Başkanı ile AB tıbbi cihaz mevzuatına uyum sürecine ilişkin olarak bir toplantı gerçekleştirilmiştir.
- 27 Ekim 2020 tarihinde TPS-OIC ile ilgili olarak taraf ülkeler ile gerçekleştirilen çevrimiçi istişare toplantısına katılım sağlanmıştır.
- 27 Ekim 2020 tarihinde AB Programları Kurulu 2.toplantısına Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR iştirak etmiş olup anılan toplantıda 2021-2027 döneminde uygulanacak Customs Programı'na ülkemizin katılım sağlaması ve programın Bakanlığımız sorumluluğunda yürütülmesi kararlaştırılmıştır.
- 28 Ekim 2020 tarihinde Türkiye Gıda ve İçecek Sanayi Dernekleri Federasyonu tarafından düzenlenen Yeşil Mutabakat'ın tarım ve gıda sistemlerine etkisi konulu webinara konuşmacı olarak katılım sağlanmıştır.
- 28 Ekim 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR, Hindistan'ın Ankara Büyükelçisi Panda'yı kabul etmiştir.
- 29 Ekim 2020 tarihinde çevrimiçi olarak gerçekleştirilen DTÖ Kalkınma için Yatırımların Kolaylaştırılması Müzakerelerine katılım sağlanmış ve müzakereler ülkemiz adına yürütülmüştür.
- 3 Kasım 2020 tarihlerinde Türkiye-Tayland STA müzakereleri kapsamında pazara giriş faslına ilişkin video konferans yöntemiyle bir görüşme gerçekleştirilmiştir.
- 3 Kasım 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR, Azerbaycan Ekonomi Bakan Yardımcısı NECEF ile video konferans yöntemiyle bir görüşme gerçekleştirmiştir.
- 3-4 Kasım 2020 tarihlerinde Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Komisyonu (BMAEK) bünyesinde faaliyet gösteren TIR İşlemlerinin Bilgisayarlaştırılmasının Kavramsal ve Teknik Yönlerine İlişkin Uzmanlar Grubu (WP.30/GE.1), gayrı resmi hazırlık toplantısına video

konferans yöntemiyle katılım sağlanmıştır.

- 3-5 Kasım 2020 tarihlerinde video konferans yöntemiyle OECD Ticaret Komitesi Toplantısı'na katılım sağlanmıştır.
- 4 Kasım 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR, Çin 3. Uluslararası İthalat Fuarı açılış törenine video konferans yöntemiyle iştirak etmiştir.
- 4 Kasım 2020 tarihinde DEİK Türkiye-Yeni Zelanda İş Konseyi tarafından organize edilen iş insanları etkinliğine video konferans yöntemiyle katılım sağlanmıştır.
- Kasım 2020'de AB Ülkeleri Daire Başkanlığı ile Çekya, Romanya, Almanya ve İspanya'nın Ankara Büyükelçiliği Ticaret Müşavirleri arasında görüşmeler gerçekleştirilmiştir.
- 4-5 Kasım 2020 tarihlerinde Türkiye-Macaristan 7. Dönem KEK Toplantısı Teknik Heyet Müzakereleri gerçekleştirilmiştir.
- 5 Kasım 2020 tarihinde çevrimiçi olarak gerçekleştirilen DTÖ E-Ticaret Müzakerelerine katılım sağlanmış ve müzakereler ülkemiz adına yürütülmüştür.
- 5 Kasım 2020 tarihinde Türkiye-Özbekistan e-ticaret anlaşması kapsamında Özbekistan tarafı ile video konferans yöntemiyle istikşafi bir görüşme gerçekleştirilmiştir.
- 5 Kasım 2020 tarihinde Bakanlığımız Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği Genel Müdürü Sayın Hüsnü DİLEMRE, Bangladeş'in Ankara Büyükelçisi MANNAN ile bir görüşme gerçekleştirmiştir.
- 6 Kasım 2020 tarihinde Japonya'nın Ankara Büyükelçiliği Ekonomi Müsteşarı ile bir görüşme gerçekleştirilmiştir.
- 6 Kasım 2020 tarihinde 36. İSEDAK Bakanlar Oturumu-Türk Heyeti Toplantısı'na katılım sağlanmıştır.
- 9 Kasım 2020 tarihinde KEİ Gümrük İşleri Çalışma Grubu Toplantısı'na katılım sağlanmıştır.
- 10 Kasım 2020 tarihinde KEİ Ticaret ve Ekonomik Kalkınma Çalışma Grubu Toplantısı'na katılım sağlanmıştır.
- 9-10 Kasım 2020 tarihinde çevrimiçi olarak gerçekleştirilen DTÖ Kalkınma için Yatırımların Kolaylaştırılması Müzakerelerine katılım sağlanmış ve müzakereler ülkemiz adına yürütülmüştür.
- 11 Kasım 2020 tarihinde çevrimiçi olarak gerçekleştirilen DTÖ Ulusal Düzenlemeler Müzakerelerine katılım sağlanmış ve müzakereler ülkemiz adına yürütülmüştür.
- 12 Kasım 2020 tarihinde OECD Ekonomi ve Kalkınmayı İnceleme Komitesi Türkiye 2020 Tarihinde İncelemesi Toplantısı'na video konferans yöntemiyle iştirak edilmiştir.
- 13 Kasım 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Rıza Tuna TURAGAY başkanlığındaki Bakanlığımız heyeti ile Bulgaristan Ulaştırma Bakanı ZHELYAZKOV, Bulgaristan Gümrük İdaresi Başkanı KOSTOV ve Bulgaristan Ekonomi Bakan Yardımcısı TOPALOVA'dan oluşan Bulgar heyeti ile Sofya'da bir toplantı gerçekleştirilmiştir.
- 13 Kasım 2020 tarihinde Türkiye-Çin KEK Genel Müdürler düzeyinde hazırlık toplantısı video konferans yöntemiyle gerçekleştirilmiştir.
- 13 Kasım 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR ile Rusya Federasyonu Ekonomik Kalkınma Bakan Yardımcısı ILYIÇEV arasında video konferans yöntemiyle bir görüşme gerçekleştirilmiştir.
- 13 Kasım 2020 tarihinde Uluslararası Yatırımcılar Derneği ile Gümrük Birliği'nin Güncellenmesi, Brexit ve Avrupa Yeşil Mutabakatı'nın ele alındığı bir toplantı gerçekleştirilmiştir.
- 17 Kasım 2020 tarihinde Peru'nun Ankara Büyükelçisi ile bir görüşme gerçekleştirilmiştir.
- 17 Kasım 2020 tarihinde Türkiye-Belçika II. Dönem JETCO Hazırlık toplantısı video konferans yöntemiyle gerçekleştirilmiştir.

- 17 Kasım 2020 tarihinde Türkiye-İtalya JETCO Gümrük Birliğinin Güncellenmesi Çalışma Grubu toplantısı video konferans yöntemiyle gerçekleştirilmiştir.
- 17 Kasım 2020 tarihinde çevrimiçi olarak gerçekleştirilen DTÖ E-Ticaret Müzakerelerine katılım sağlanmış ve müzakereler ülkemiz adına yürütülmüştür.
- 18 Kasım 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR, Meksika Ekonomi Bakan Yardımcısı SÁNCHEZ ile video konferans yöntemiyle bir görüşme gerçekleştirmiştir.
- 18 Kasım 2020 tarihinde DTÖ Bölgesel Ticaret Anlaşmaları Komitesi Toplantısı'na katılım sağlanmıştır.
- 18-19 Kasım 2020 tarihlerinde İSEDAK Üst Düzey Memurlar Toplantısı'na katılım sağlanmıştır.
- 19 Kasım 2020 tarihinde Türkiye-Belarus Hizmet Ticareti Anlaşması kapsamında Belarus heyeti ile video konferans yöntemiyle teknik toplantı gerçekleştirilmiştir.
- 19 Kasım 2020 tarihinde Türkiye-İngiltere Karşılıklı İdari Yardım Protokolü Teknik Müzakereleri video konferans yöntemiyle gerçekleştirilmiştir.
- 19 Kasım 2020 tarihinde Ankara'da Alman Gümrük İrtibat Bürosu Temsilcisi WERTH ile Ortak Gümrük Komitesi Mutabakat Zaptı'na ilişkin bir görüşme gerçekleştirilmiştir.
- 19 Kasım 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR Avrupalı İkili Ticaret Odaları, TOBB ve Tepav İşbirliği ile Hazırlanan Gümrük Birliği Pozisyon Belgesinin Lansman etkinliğine katılım sağlamıştır.
- 20 Kasım 2020 tarihinde DTÖ Anlaşmazlıkların Halli Mekanizması çerçevesinde ele alınan, Avrupa Birliği (AB) tarafından bazı çelik ürünleri ithalatına uygulanmakta olan korunma önlemini konu edinen panele (DS595) ilk yazılı sunumumuz iletilmiştir.
- 20 Kasım 2020 tarihinde Dünya Gümrük Örgütü (DGÖ) Avrupa Bölgesi Gümrük İdaresi Başkanları Toplantısı'na Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Rıza Tuna TURAGAY başkanlığında bir heyetle video konferans yöntemiyle katılım sağlanmıştır.
- 23 ve 27 Kasım 2020 tarihlerinde, çevrimiçi olarak gerçekleştirilen DTÖ Kalkınma için Yatırımların Kolaylaştırılması Müzakerelerine katılım sağlanmış ve müzakereler ülkemiz adına yürütülmüştür.
- 25 Kasım 2020 tarihinde Türkiye-Kore STA Gümrük Komitesi 3. Toplantısı video konferans yöntemiyle gerçekleştirilmiştir.
- 25-26 Kasım 2020 tarihlerinde İSEDAK 36. Bakanlar Toplantısı'na katılım sağlanmıştır.
- 25 Kasım 2020 tarihinde Japonya STA müzakereleri kapsamında başmüzakereciler arasında video konferans yöntemiyle bir görüşme gerçekleştirilmiştir.
- 25 Kasım 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR, İtalyan Büyükelçiliğince düzenlenen toplantıya video konferans yöntemiyle iştirak etmiştir.
- 25 Kasım 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR, Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK) ve Bulgaristan Ulusal KOBİ Tanıtım Ajansı (BSMEPA) tarafından video konferans yöntemiyle organize edilen Türkiye-Bulgaristan İş ve Yatırım Forumu'na konuşmacı olarak katılmıştır.
- 26 Kasım 2020 tarihinde E-TIR Uluslararası Sistemi Pilot Bağlantı Projesi teknik uzmanlar grubunun ilk toplantısına, Bakanlığımızca video konferans yöntemiyle katılım sağlanmıştır.
- 26 Kasım 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR, Ukrayna Ekonomik Kalkınma, Ticaret ve Tarım Bakan Yardımcısı KACHKA arasında video konferans yöntemiyle bir görüşme gerçekleştirilmiştir.
- 30 Kasım 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR ve Angola Ticaret ve Sanayi Bakan Yardımcısı NUNES'in katılımıyla, "Turkey-Angola Interconnected

Business” Etkinliği (Online İş Forumu) gerçekleştirilmiştir.

- 30 Kasım-1 Aralık 2020 tarihlerinde DTÖ Tarım Komitesi 96. Toplantısı’na video konferans yöntemiyle katılım sağlanmıştır.
- 1-3 Aralık 2020 tarihlerinde BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi Müzakereleri kapsamındaki İklim Diyaloğu toplantılarına Bakanlığımızca video konferans yöntemiyle katılım sağlanmıştır.
- 2 Aralık 2020 tarihinde Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT) bünyesinde teşkil edilen, “Hazar Denizinde Yeşil Limanların ve Bağlantısallığın Teşvik Edilmesi Projesi” kapsamındaki Çalışma Grubunun 3’üncü toplantısına, Bakanlığımızca video konferans yöntemiyle katılım sağlanmıştır.
- 2-3 Aralık 2020 tarihlerinde İktisadi İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı (OECD) Ticaret ve Çevre Ortak Çalışma Grubu Toplantısı’na Bakanlığımızca video konferans yöntemiyle katılım sağlanmıştır.
- 2-3 Aralık 2020 tarihlerinde DTÖ Tarım Ticareti ve Gıda Sistemi Dönüşümü Sempozyumu’na video konferans yöntemiyle iştirak edilmiştir.
- 2 Aralık 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR ile Azerbaycan Ekonomi Bakan Yardımcısı Necef arasında video konferans yöntemiyle bir görüşme gerçekleştirilmiştir.
- 2 Aralık 2020 tarihinde AB ile menşe konularının ele alındığı video konferans yöntemiyle teknik toplantı gerçekleştirilmiştir,
- 2 Aralık 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR, Japonya'nın Ankara Büyükelçisi SUZUKI’yi kabul etmiştir.
- 2 Aralık 2020 tarihinde ABD ile ikinci dijital diyalog toplantısı video konferans yöntemiyle gerçekleştirilmiştir.
- 2 Aralık 2020 tarihinde AB Tıbbi Cihaz Mevzuatına uyum kapsamında Avrupa Komisyonu ile bir toplantı yapılmıştır.
- 3 Aralık 2020 tarihinde çevrimiçi olarak gerçekleştirilen DTÖ E-Ticaret Müzakerelerine katılım sağlanmış ve müzakereler ülkemiz adına yürütülmüştür.
- 3-4 Aralık 2020 tarihlerinde Ticaretin Kolaylaştırılması Koordinasyon Komitesi, Şeffaflık, Dış Ticaret ve Gümrük ile Altyapı ve Lojistik Çalışma Gruplarının Toplantılarına katılım sağlanmıştır.
- 4 Aralık 2020 tarihinde Türkiye-AB Gümrük İşbirliği Komitesi 51’inci Toplantısı Bakanlığımız Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği Genel Müdürü Sayın Hüsnü DİLEMRE başkanlığında video konferans yöntemiyle gerçekleştirilmiştir.
- 4 Aralık 2020 tarihinde çevrimiçi olarak gerçekleştirilen DTÖ Hizmet Ticaret Genel Konseyi müzakerelerine katılım sağlanmış ve müzakereler ülkemiz adına yürütülmüştür
- 7 Aralık 2020 tarihinde Ticaretin Kolaylaştırılması Koordinasyon Komitesi İnternet Sitesi İstişare Toplantısı gerçekleştirilmiştir.
- 7-8 Aralık 2020 tarihlerinde çevrimiçi olarak gerçekleştirilen DTÖ Kalkınma için Yatırımların Kolaylaştırılması Müzakerelerine katılım sağlanmış ve müzakereler ülkemiz adına yürütülmüştür.
- 8 Aralık 2020 tarihinde Ankara’da Türkiye-Macaristan 7. Dönem KEK Toplantısı gerçekleştirilmiştir.
- 8 Aralık 2020 tarihinde Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP), TÜRKONFED ve TÜSİAD öncülüğünde kurulan Hedefler için İş Dünyası Platformu (B4G) ile DCube Döngüsel Ekonomi Kooperatifi (DCube) işbirliğinde Mart ayında gerçekleştirilmesi planlanan Döngüsel Ekonomi Haftası’nın hazırlık çalışmaları kapsamında bir toplantı

gerçekleştirilmiştir.

- 8 Aralık 2020 tarihinde DEİK Japonya İş Konseyi ile video konferans yöntemiyle bir toplantı gerçekleştirilmiştir.
- 8 Aralık 2020 tarihinde Avrupa Birliği-Ortak Transit Ülkeleri Eşya Ticaretinde İşlemlerin Basitleştirilmesi ve Ortak Transit Ortak Komitesi 33'üncü dönem oturumu ile Çalışma Grubu (CTC-WG) 181'inci dönem oturumlarına, Bakanlığımızca video konferans yöntemiyle katılım sağlanmıştır.
- 8 Aralık 2020 tarihinde video konferans yöntemiyle DGÖ Genel Konseyi 137. dönem oturumuna katılım sağlanmıştır.
- 9 Aralık 2020 tarihinde GFSEC Teknik Düzey Toplantısı'na video konferans yöntemiyle iştirak edilmiştir.
- 9 Aralık 2020 tarihinde AYM Eylem Planı taslağının "Yeşil ve Döngüsel bir Ekonomi" başlığının düzenlenmesine ilişkin olarak Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Tarım ve Orman Bakanlığı ve Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı yetkililerinin katılımı ile bir teknik toplantı gerçekleştirilmiştir.
- 9 Aralık 2020 tarihinde Ticaretin Kolaylaştırılması Koordinasyon Komitesi Piyasa ve Gözetimi ve Denetimi İstişare Toplantısı gerçekleştirilmiştir.
- 9 Aralık 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Rıza Tuna TURAGAY, ABD'nin Ankara Büyükelçiliği Yetkilileri ile bir görüşme gerçekleştirmiştir.
- 9 Aralık 2020 tarihinde çevrimiçi olarak gerçekleştirilen DTÖ Hizmet Ticaret Genel Konseyi özel oturumuna katılım sağlanmıştır.
- 10 Aralık 2020 tarihinde, çevrimiçi olarak gerçekleştirilen DTÖ Ulusal Düzenlemeler Müzakerelerine katılım sağlanmış ve müzakereler ülkemiz adına yürütülmüştür.
- 10 Aralık 2020 tarihinde çevrimiçi olarak gerçekleştirilen DTÖ E-Ticaret Müzakerelerine katılım sağlanmış ve müzakereler ülkemiz adına yürütülmüştür.
- 10 Aralık 2020 tarihinde ASEAN Üyesi Ülkelerin DEİK İş Konseyi Başkanları tarafından oluşturulan ASEAN Çalışma Gurubu Toplantısı'na, Bakanlığımızca video konferans yöntemiyle iştirak edilmiştir.
- 14 Aralık 2020 tarihinde DTÖ Korunma Önlemleri Komitesi'nin Gayrı Resmi Toplantısı'na katılım sağlanmıştır.
- 14-18 Aralık 2020 tarihlerinde DGÖ Revize Kyoto Sözleşmesi 23. İdari Komite Toplantısı'na video konferans yöntemiyle katılım sağlanmıştır.
- 15 Aralık 2020 tarihinde Türkiye-Ukrayna STA hizmet ticareti müzakereleri kapsamında, Ukrayna heyeti ile bir toplantı gerçekleştirilmiştir.
- 15 Aralık 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR, Endonezyalı Parlamenter ve iş insanları heyetini kabul etmiştir.
- 15 Aralık 2020 tarihinde Ticaretin Kolaylaştırılması Koordinasyon Komitesi 3. Teknik Komite toplantısı gerçekleştirilmiştir.
- 16 Aralık 2020 tarihinde Singapur'a yumurta ihracatımızın başlatılmasına yönelik olarak, Singapur Ticaret Bakanlığı ve Tarım Bakanlığı yetkilileri ile teknik bir toplantı gerçekleştirilmiştir.
- 16 Aralık 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR, Almanya Ekonomik İşler ve Enerji Bakanlığı Bakan Yardımcısı Bareiss ile video konferans yöntemiyle görüşme gerçekleştirmiştir.
- 17 Aralık 2020 tarihinde Türkiye'nin Berlin Büyükelçiliği tarafından TOBB ve Alman Dış Ticaret Odası ile işbirliği ile düzenlenen "Türkiye-AB Gümrük Birliği'nin Güncellenmesi/Almanya ve Türkiye'den İş Perspektifi" webinar etkinliğine Ticaret Bakan

Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR video konferans yöntemiyle katılım sağlamıştır.

- 17 Aralık 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR başkanlığında, ilgili Bakanlık ve kurumların iştiraki ile DTÖ-AHM çerçevesinde DS583 AB İlaç Davasına ilişkin çevrimiçi toplantı düzenlenmiştir.
- 17-21 Aralık 2020 tarihlerinde Türkiye ile Belarus arasında Hizmet Ticareti Anlaşması akdedilmesine yönelik olarak 1. Tur müzakereler video konferans yöntemiyle gerçekleştirilmiştir.
- 18 Aralık 2020 tarihinde Moğolistan Büyükelçiliği Elçi Müsteşarı ile bir görüşme gerçekleştirilmiştir.
- 22 Aralık 2020 tarihinde Ticaretin Kolaylaştırılması Koordinasyon Komitesi Transit Kotaları İstişare Toplantısı gerçekleştirilmiştir.
- 22 Aralık 2020 tarihinde Cumhurbaşkanlığı Tahkim Koordinasyon Kurulu Toplantısı'na katılım sağlanmıştır.
- 24 Aralık 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Rıza Tuna TURAGAY başkanlığında Ticaretin Kolaylaştırılması Koordinasyon Komitesi Genel Kurulu gerçekleştirilmiştir.
- 25 Aralık 2020 tarihinde Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR, Tayland'ın Ankara Büyükelçisi'ni kabul etmiştir.
- 28 Aralık 2020 tarihinde TOBB bünyesinde kurulan Avrupa Yeşil Mutabakatı Çalışma Grubu'nun faaliyetleri kapsamında gerçekleştirilen toplantıda bir sunum yapılmıştır.
- 29 Aralık 2020 tarihinde TİM tarafından düzenlenen Avrupa Yeşil Mutabakatı, Döngüsel Ekonomi ve Eylem Planı Bilgilendirme Toplantısı'nda Bakanlığımız Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği Genel Müdürü Sayın Hüsnü DİLEMRE tarafından bir açılış konuşması gerçekleştirilmiş, Bakanlığımız Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği Genel Müdürü Genel Müdür Yardımcısı Sn. Bahar GÜÇLÜ tarafından bir sunum yapılmıştır.
- Ocak- Aralık 2020 tarihlerinde DTÖ Balıkçılık Sübvansiyonları müzakere turlarına teknik düzeyde katılım sağlanmıştır.
- Ocak-Aralık 2020 tarihlerinde Türkiye-Birleşik Krallık STA Menşe Kuralları faslı müzakerelerinin yürütülmesi için video konferans yöntemiyle bir dizi görüşme gerçekleştirilmiştir.

Gerçekleştirilen Eğitim Faaliyetleri:

- 03-07 Şubat 2020 tarihlerinde ABD Büyükelçiliği Kontrollü ve Bağlantılı Sınır Güvenliği (EXBS) programı koordinatörlüğünde ön hatta çalışan sınır muhafaza personeli eğitim faaliyeti Edirne'de gerçekleştirilmiştir.
- 12-13 Şubat 2020 tarihlerinde Fas'ın Kazablanka şehrinde İslam İşbirliği Teşkilatı ile İslam Ticareti Geliştirme Merkezi (İTGM) tarafından düzenlenen "İslam Ticareti Geliştirme Merkezi Hizmet Ticareti Müzakere Teknikleri Çalıştayı"nda bir sunum yapılmıştır.
- 10 Mart 2020 tarihinde OECD tarafından Paris'te düzenlenen Hizmet Ticareti Kısıtlılık Endeksi (STRI) Çalıştayı'nda bir sunum yapılmıştır.
- 14 Mayıs 2020 tarihinde TOBB tarafından organize edilen "İhracat Destek Ofisleri-STA Danışma Noktaları Eğitim Programı" kapsamında Singapur ve Malezya STA'larına dair bir sunum gerçekleştirilmiştir.
- 24-28 Ağustos 2020 tarihlerinde ABD Büyükelçiliği EXBS programı koordinatörlüğünde "Yayılmanın Önlenmesi Araştırma Metodları (CPIM)" kursu online olarak düzenlenmiştir.
- 31 Ağustos-11 Eylül 2020 tarihlerinde ABD Büyükelçiliği EXBS programı koordinatörlüğünde Antalya'da "Küçük Bot Operasyonları (SBO)" kursu

gerçekleştirilmiştir.

- 18 Kasım 2020 tarihinde DEİK İnterconnected video konferans serisi kapsamında Sri Lanka için gerçekleştirilen etkinlikte "Türkiye-Sri Lanka Ekonomik ve Ticari İlişkileri"ne dair bir sunum yapılmıştır.
- 3 Aralık 2020 tarihinde Türkiye-ASEAN Ortak Sektörel İşbirliği Komitesi 3. Dönem Toplantısı'nda "Türkiye-ASEAN Ekonomik ve Ticari İlişkileri"ne dair bir sunum gerçekleştirilmiştir.
- 1-29 Aralık 2020 tarihlerinde Ankara Üniversitesi Avrupa Topluluğu Araştırma ve Uygulama Merkezi (ATAUM) tarafından düzenlenen "8.dönem Mali İşbirliği, AB Programları ve Proje Döngüsü Yönetimi Eğitimi"ne katılım sağlanmıştır.

5.6. Gümrük Hizmetleri

Bağlayıcı Tarife Bilgisi (BTB): BTB, eşyanın Türk Gümrük Tarife Cetvelinde sınıflandırılmasına ilişkin olarak kişinin yazılı talebi üzerine yetkilendirilmiş Gümrük ve Dış Ticaret Bölge Müdürlüklerince verilen idari karar olup gümrük idarelerini hak sahibine karşı sadece eşyanın tarife pozisyonu konusunda ve yalnızca bilginin verildiği tarihten sonra tamamlanacak gümrük işlemlerine konu olan eşya için bağlamaktadır. Dış ticaret rejiminin standart uygulanması ve işlem maliyetlerinin azaltılmasını amaçlayan Bağlayıcı Tarife Bilgisi düzenleme yetkisi, 2008 yılında Gümrük Laboratuvarı bulunan Gümrük ve Dış Ticaret Bölge Müdürlüklerine [6 adet; Orta Anadolu (Ankara), İstanbul, Ege (İzmir), Doğu Marmara (İzmit), Uludağ (Bursa), Orta Akdeniz (Mersin)] devredilmiştir. Bu suretle, belge talebinde bulunan vatandaşlarımız açısından zaman maliyeti azaltılmıştır. Bağlayıcı tarife bilgisine ilişkin istatistiki bilgiler aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 24: Bölge Müdürlükleri Bazında Düzenlenen BTB'ler

BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ	2016	2017	2018	2019	2020
ORTA ANADOLU (ANKARA)	12	34	42	37	34
ORTA AKDENİZ (MERSİN)	2	11	30	13	12
İSTANBUL	250	448	247	297	297
EGE (İZMİR)	11	48	47	159	79
DOĞU MARMARA (KOCAELİ)	9	15	21	12	15
ULUDAĞ (BURSA)	9	28	31	41	66
TOPLAM	**293**	**584**	**418**	**559**	**503**

Kaynak: Bakanlık İstatistikleri

Fikri ve Sınai Mülkiyet Hakları: Fikri ve sınai mülkiyet haklarının gümrük idaresinde korunmasına yönelik başvuru sürecinin daha hızlı ve etkin hale getirilebilmesini teminen hak sahibi ve temsilcilerinin çevrimiçi (online) başvuru yapması ve bu başvuruların elektronik ortamda sonuçlandırılmasına ilişkin bir uygulamadır. Bu sayede tüm gümrük idarelerinde yetki verilen ilgili personelin söz konusu program üzerinden bu kapsamdaki eşyayı takip etmesi mümkün hale gelmiştir. Fikri ve Sınai Mülkiyet Hakları programı aracılığıyla 2017 yılında 1915, 2018 yılında 2179, 2019 yılında 2316, 2020 yılında ise toplam 2210 başvuru elektronik ortamda değerlendirilmiştir.

Uzlaşma Müessesesi: 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 6111 sayılı Kanun ile değişik 244'üncü maddesiyle, Gümrük Kanununa uzlaşma müessesesi getirilmiştir. Bu düzenleme ile yükümlüden istenilen vergi ve cezaların bir kısmından vazgeçilmesi karşılığında, vergi alacağının hemen tahsil edilmesi imkânı sağlanması, bu sayede yargı sürecinin uzaması nedeniyle doğacak sıkıntıların önlenmesi ve çok sayıda davanın takip külfetinin ortadan kaldırılması hedeflenmektedir. Gümrük uzlaşma uygulamasının başladığı 2011 yılı Ağustos ayından 2020 yılı Aralık ayı sonuna kadar geçen sürede toplam 46.586 uzlaşma başvurusu olmuştur. Uzlaşma müessesesi sayesinde yaklaşık 495 milyon TL'lik alacak tahsilatı yapılmıştır.

Avrupa Birliği'nden Gelen Eşyada Menşe Tevsiki: 10 Aralık 2020 tarihli ve 31330 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Gümrük Yönetmeliğinin 205'inci maddesinde yapılan değişiklik ile ticaret politikası önlemi, ilave gümrük vergisi veya ek mali yükümlülük gibi diğer mali yükümlülüklere tabi eşyanın Avrupa Birliğinden A.TR Dolaşım Belgesi eşliğinde gelmesi halinde, ciddi şüphe ve somut gerekçeler haricindeki durumlarda menşe şahadetnamesi aranmaması hususu düzenlenmiştir.

Referans Veri Kıymet Uygulamasının Gözden Geçirilmesi: Yükümlülerce beyan edilen kıymetin gerçeklik veya doğruluğunun araştırılmasında gümrük idarelerince referans fiyat bilgilerinin kullanılması mümkündür. Referans fiyat uygulaması eşyanın kıymetinin doğruluğu konusunda gümrük personelinin bireysel sorumluluklarının azaltılmasına yardımcı olarak objektif bir değerlendirme yapılmasını sağlamaktadır. Referans/veri fiyat kapsamında kullanılacak veriler Bakanlığımız portalında yer alan "Kıymet Veri Bankası" aracılığıyla duyurulmakta olup sadece söz konusu veri bankasında yer alan eşya için referans/veri fiyat uygulaması bulunmaktadır. Hâlihazırda "Petrokimyasallar, Elektronik Eşya ve Tarım Ürünleri" olmak üzere 3 ana başlıkta yayımlanan veriler periyodik olarak güncellenmektedir.

Birlik Gümrük Koduna Uyum Çalışmaları*:* 2913/92 sayılı Konsey Tüzüğü ile tesis edilen Topluluk Gümrük Kodunu yeniden düzenleyen "Birlik Gümrük Kodu (BGK)" ile söz konusu Kodun uygulanmasına ilişkin hükümlerin yer aldığı Uygulama Yönetmeliği ve Yetki Devri Yönetmeliği 01.05.2016 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmiştir. Üye ülkelerin bilgisayar sistem altyapılarının hazır hale getirilmesi için en geç 31 Aralık 2025 tarihine kadar bir geçiş dönemi öngörülmüştür.

Birlik Gümrük Kodu ile gümrük işlemlerinin standartlaştırılması, basitleştirilmesi ve kolaylaştırılması, tüm gümrük işlem ve süreçlerinin tamamen elektronik ortamda yürütülmesinin sağlanması, tüm üye ülkelerin elektronik sistemlerinin uyumlaştırılması, güvenilir firmalara (yetkilendirilmiş yükümlü statüsü) önemli kolaylıklar getirilmesi ve teminata konu gümrük işlemlerinin genişletilmesi amaçlanmaktadır. Gümrük Birliğine ilişkin 1/95 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı hükümleri uyarınca ve Avrupa Birliği üyeliğine yönelik müktesebat uyumu çerçevesinde BGK hükümlerine uyum yükümlülüğümüz bulunmaktadır. Bu çerçevede, BGK hükümlerinin ulusal mevzuatımıza yansıtıldığı yeni bir Gümrük Kanunu hazırlanmasına yönelik çalışmalar 2020 yılında da devam etmiştir.

Ortak/Ulusal Transit Konulu Çalışmalar*:* Ortak Transit Rejimi, 1987 yılında imzalanan Ortak Transit Sözleşmesine taraf olan ülkeler arasında eşyanın gümrük vergilerinin askıya alınarak taşındığı ve bu taşımanın "Yeni Bilgisayarlı Transit Sistemi (NCTS)" adı verilen sistem ile elektronik mesajlar kullanılarak gerçekleştirildiği rejimdir. 2020 yılı içerisinde ortak transit rejimi kapsamında, AB ve Ortak Transit Ülkeleri (OTÜ)'nden ülkemize yapılan taşımaların sayısı

2019 yılında 495.809 iken 2020 yılında 529.424, ülkemizden AB ve OTÜ'ye yapılan taşımaların sayısı ise 2019 yılında 687.378 iken 2020 yılında 722.613 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 25: Ortak Transit Sistemi Kapsamında Yapılan Taşımalar

YIL	AB VE ORTAK TRANSİT ÜLKELERİ (OTÜ)'NDEN ÜLKEMİZE GELEN TAŞIMA SAYISI	ÜLKEMİZDEN AB VE ORTAK TRANSİT ÜLKELERİ (OTÜ)'NE YAPILAN TAŞIMA SAYISI
2016	347.173	380.543
2017	447.118	522.907
2018	461.558	633.703
2019	495.809	687.378
2020	**529.424**	**722.613**

Kaynak: Bakanlık İstatistikleri

Birden fazla transit işleminde kullanılabilen kapsamlı teminat basitleştirmesinden 2019 yılı sonu itibarıyla 278 adet firma yararlanırken 2020 yılı sonu itibarıyla 291 adet firma yararlanmıştır.

Ayrıca, Ortak Transit Rejimine İlişkin Sözleşme'nin eklerinde değişiklik yapılmasına dair 05.12.2017 tarihli ve 1/2017 sayılı AB-EFTA Ortak Transit Ortak Komitesi Kararının onaylanması hakkında 1031 sayılı Karar 03.05.2019 tarihli ve 30763 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de, yine anılan Sözleşme'nin eklerinde değişiklik yapılmasına dair 04.12.2019 tarihli ve 1/2019 sayılı AB-Ortak Transit Ülkeleri Ortak Komitesi Kararının onaylanması hakkında 3014 sayılı Karar ise 25.09.2020 tarihli ve 31255 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Diğer taraftan, 01.04.2020 tarihli ve 31086 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Gümrük Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik" ile Gümrük Yönetmeliği'nin ulusal ve ortak transit rejimlerinde serbest dolaşımda olmayan eşyada beyana aykırılıklara ve belirgin bir şekilde farklı cinste eşyaya ilişkin usul ve esasları düzenleyen hükümlerinde değişiklikler yapılmıştır.

Bu hususlara ilaveten, 18.06.2020 tarihli ve 31159 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Gümrük Genel Tebliği (Transit Rejimi) (Seri No: 4)'nde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Transit Rejimi) (Seri No: 9)" ile 01.08.2017 tarihli ve 30141 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan ve basitleştirilmiş usuller kapsamında belirlenecek usul ve esaslar saklı kalmak üzere, eşyanın ortak transit rejimi ve ulusal transit rejimi çerçevesinde taşınmasında uygulanacak gümrük işlemlerine ilişkin usul ve esasları düzenleyen 4 Seri No.lu Gümrük Genel Tebliği (Transit Rejimi)'nde değişiklikler yapılmıştır.

-**Havayolu, Demiryolu ve Denizyolu Transitinde Basitleştirmeler:** Transit rejiminde havayolu, demiryolu ve denizyolu taşımaları için basitleştirme uygulamaları faaliyete geçirilmiştir. Böylelikle, transit beyannamesi yerine demiryolunda CIM Taşıma Belgesi, havayolu ve denizyolunda ise hava ya da deniz manifestosu kullanımıyla taşıma yapılması sağlanarak işlemler basitleştirilmiş, mükerrer veri girişinin önlenmesi, elektronik entegrasyon, bürokrasi ve kırtasiyeciliğin önüne geçilmesi, gümrük işlemlerinin hızlandırılması, zaman tasarrufu, maliyetlerin azaltılması ve insan kaynaklarının etkin kullanımı sağlanmıştır. 2020 yılında da

transit rejiminde havayolu, demiryolu ve denizyolu basitleştirme uygulamalarının iyileştirilmesine yönelik çalışmalara devam edilmiştir. Ayrıca, havayolu, demiryolu ve denizyolu basitleştirmelerine ilişkin uygulama kılavuzları Bakanlığımız web sitesinde yer almıştır. Diğer taraftan, 2020 yılı sonu itibarıyla transit rejiminde havayolu basitleştirmesi uygulaması çerçevesinde 3 firmaya, demiryolu basitleştirmesi uygulaması çerçevesinde 1 firmaya, denizyolu basitleştirmesi uygulaması çerçevesinde ise 8 firmaya basitleştirme izni verilmiştir.

-**İhracat Eşyası Sevkinde "İhracat Refakat Belgesi" Kullanılması:** İhracat eşyasının yurt dışına sevkinde transit beyannamesi yerine daha kolaylaştırılmış bir yöntem olarak Avrupa Birliği uygulamasında da olduğu gibi "İhracat Refakat Belgesi (İRB)"nin kullanımı hayata geçirilmiştir. Böylelikle, ihracat eşyasının yurt dışı edilme sürecindeki iş adımları ve belge gereksinimleri azaltılarak ihracatçının işlemlerini hızlandırıp transit beyannamesi açılmasından kaynaklı ihracat operasyon maliyetlerinin azaltılması sağlanmıştır. Ayrıca "İhracat Refakat Belgesi Uygulama Kılavuzu" Bakanlığımız web sitesinde yer almakta olup 2020 yılında da İhracat Refakat Belgesi uygulamasına ilişkin iyileştirme çalışmaları devam etmiştir.

-**Transit Rejiminde Kapsamlı Teminatta İndirimlerin Yaygınlaştırılması:** 01.08.2017 tarihli ve 30141 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 4 Seri No.lu Gümrük Genel Tebliği (Transit Rejimi)'nde belirlenen koşulları karşılayan kapsamlı teminat izni sahibi firmalardan kapsamlı teminatta indirim başvuruları alınmaktadır. 2020 yılı sonu itibarıyla 37 firmaya (2019 yılı sonu itibarıyla 32) %50 indirimli, 14 firmaya (2019 yılı sonu itibarıyla 2) ise %70 indirimli kapsamlı teminattan yararlanma izni verilmiştir. Ayrıca, 18.06.2020 tarihli ve 31159 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Gümrük Genel Tebliği (Transit Rejimi) (Seri No: 4)'nde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Transit Rejimi) (Seri No: 9)" ile 4 Seri No.lu Gümrük Genel Tebliği (Transit Rejimi)'nde yapılan değişikliklerle, izinli gönderici yetkisini haiz firmaların indirilmiş tutarda kapsamlı teminattan kolaylıkla yararlanabilmeleri sağlanmıştır.

TIR Sistemi:

-TIR Karnesi İşlemlerinde Ön Beyan Uygulaması: TIR Sistemi kapsamında yapılan taşımalarda gümrük işlemlerinin kolaylaştırılması ve hızlandırılması, bunun yanında risk analizinin daha erken ve etkili yapılabilmesinin sağlanması için taşımanın başlaması öncesinde kara kapılarında uygulanmak üzere geniş bir veri setinin taşıyıcı tarafından gümrük idaresine iletilebileceği web tabanlı program üzerinden taşıyıcı beyanının alınması amaçlanmış ve Bakanlığımızca TIR Karnesi ile yapılan taşımalarda ön beyan verilebilmesini teminen TIRCUS Programı hazırlanmıştır. TIRCUS Programı'nın ülkemizden başlayacak taşımaları da kapsayacak şekilde geliştirilmesi planlanmaktadır. Böylece, söz konusu programda BİLGE entegrasyonunun sağlanması ve TIR Karnesi ile yapılacak taşımaya yönelik ön beyanın verilmesi aşamasında ihracat açma, özet beyan açma, antrepo açma işlemlerinin taşıyıcı tarafından gerçekleştirilmesi, gümrük idaresi personelinin karnenin tescili aşamasında bu bilgileri kontrol etmesi amaçlanmaktadır. Ülkemizden TIR Karnesi kullanılarak başlayacak taşımalar için TIRCUS Programından ön beyan gönderilmesine yönelik teknik çalışmalar başlamıştır.

-Taşıt Onay Belgelerinin Elektronik Ortama Aktarılması: TIR Sözleşmesi hükümleri gereğince Taşıt Onay Belgesi, TIR Karnesi himayesinde taşıma yapılabilmesi için gerekli olan ve taşıtın TIR Karnesi himayesinde taşıma yapmaya uygun olduğunu gösteren, yetkili gümrük idarelerince

düzenlenen bir belgedir. Hem gümrük idareleri hem de taşımacılar açısından zaman tasarrufu sağlanması, TIR Sistemi kapsamında taşıma yapılması için kullanılan taşıtlara ilişkin bilgilere tüm gümrük idarelerince elektronik olarak erişilebilmesi, belge istatistiklerine kolay erişim sağlanması ve kontrollerin merkezden etkin bir şekilde yürütülmesi amacıyla Elektronik Taşıt Onay Belgesi Sistemi (ETOBS) geliştirilmiş ve Taşıt Onay Belgesinin ve belgeye ilişkin işlemler elektronik ortama aktarılmıştır. 27.04.2016 tarihi itibarıyla gümrük idarelerinde ETOBS uygulamaya geçirilmiştir. Diğer taraftan, gümrük işlemlerinin hızlandırılması ve anılan belgenin gümrük idarelerinde görevli personelce daha kolay kontrolünün sağlanması amacıyla ETOBS ile TIR Takip Programı entegre edilmiştir. Bu itibarla, ülkemizden başlayıp TIR Karnesi kapsamında taşıma yaparak yurt dışına giden Türk plakalı taşıtlarda Taşıt Onay Belgesi bulunmaması veya belgenin geçerlilik süresinin dolmuş olması durumunda, TIR Takip Programında Volet-1 tesciline izin verilmemektedir.

-**TIR Sistemine Kabul İşlemlerinin Elektronik Ortama Aktarılması:** TIR Sözleşmesi çerçevesinde ülkemiz kefil kuruluşu olmak ve TIR Karnelerini dağıtmak görev ve yetkisi, 85/9449 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile TOBB'a verilmiştir. Taşıyıcı firma, TIR Sistemi'ne dâhil olabilmek için başvuru yapmakta ve TOBB tarafından başvurunun uygun görülmesi halinde Bakanlığımıza bildirilmekte ve Bakanlığımızca da ilgili firmanın TIR Karnesi kapsamında taşıma yapabilmesi için yetkilendirme yapılmaktadır. TOBB ile ortak bir proje yürütülerek "TIR Sistemi'ne Kabul İşlemlerinin Elektronik Ortama Aktarılması (Tezkiye) Programı" ile tüm bu süreç elektronik ortama aktarılmıştır. 2018 yılında 16 adet, 2019 yılında 107 adet, 2020 yılında ise 131 adet firmanın işlemleri elektronik ortamda gerçekleştirilmiştir.

Dâhilde İşleme ve İhracat Rejimine İlişkin Düzenlemeler: Bakanlığımızın 2020/24 sayılı Genelgesi ile serbest bölgelerde yerleşik firmaların demirbaşına kayıtlı eşyanın tamir ve bakıma tabi tutulmak üzere ülkemize dahilde işleme rejimi kapsamında geçici ithali ve yeniden ihracına ilişkin Gümrük Yönetmeliği'nin 171'inci maddesinin 4'üncü fıkrasının (ç) bendi kapsamında sözlü beyan ile yapılmasının önü açılarak, serbest bölgelerde yerleşik firmalara Dahilde İşleme İzni alınmasına cevaz verilerek firmalara kolaylık sağlanmıştır. Bakanlığımızın 2020/16 sayılı Genelgesi ile tescil kaydı olmayan iş makinesi ve tarım araçlarının ilişik kesme belgesi olmadan çıkışına izin verilmeyerek haciz, ihtiyati tedbir ve rehin gibi şerhlerin bulunduğu araçlar ile kayıp çalıntı araçların yurt dışına çıkışı engellenmiştir. Konu ile ilgili olarak 2020/12 sayılı Genelge ile aynı konuya ilişkin 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu, 5086 sayılı Yabancılara İkinci El Taşıt Satışı Hakkındaki Kanun, Karayolları Trafik Yönetmeliği ve İş Makineleri Tescil Esasları uyarınca, Ticaret ve Sanayi Odaları tarafından düzenlenen ilişik kesme belgelerinin Tek Pencere Sistemine alınmasına ilişkin çalışmaların tamamlanması ile uygulama esasları düzenlenmiştir.

Antrepolarda Götürü Teminat Uygulaması: 30.09.2020 tarihli ve 31260 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Gümrük Yönetmeliği'nde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik ile antrepo rejimi kapsamında tüm işlemleri kapsayacak şekilde antrepo işleticileri tarafından götürü teminat verilebilmesine imkân sağlanmıştır. Bu kapsamda, hem gümrük idaresi hem de yükümlüler açısından teminat işlemlerinin uygulanması ve takibinin kolaylaştırılması, ayrıca küresel düzeyde yaşanan ekonomik dalgalanmalar nedeniyle teminat temininde yaşanan zorlukların giderilmesi amaçlanmıştır.

Yetkilendirilmiş Yükümlü Uygulaması (AEO): Yetkilendirilmiş yükümlü, gümrük yükümlülüklerini yerine getiren, düzenli kayıt tutan, mali yeterlilik, emniyet ve güvenlik

standartlarına sahip bulunan, kendi oto kontrolünü yapabilen güvenilir firmalara gümrük işlemlerinde birtakım kolaylık ve imtiyazlar tanıyan uluslararası bir statüdür. 2020 yılı sonu itibarıyla 38'i taşımacı, 29'u kamu kurumu olmak üzere toplam 538 firma yetkilendirilmiş yükümlü sertifikası sahibi olmuştur. 2020 yılında değer itibarıyla ihracatın yaklaşık %29'u, ithalatın ise %35'i söz konusu firmalar tarafından gerçekleştirilmiştir. 2019/22 sayılı Genelge ile Kapıkule Gümrük Müdürlüğünde; izinli gönderici yetkisine sahip firmaların, kendi tesislerinden veya ihracatta yerinde gümrükleme sahibi firmaların tesislerinden yapacakları taşımalar için öncelikli sınır geçişi uygulaması başlatılmıştır.

Diğer yandan, 21.02.2020 tarihinde Gümrük İşlemlerinin Kolaylaştırılması (GİK) Yönetmeliğinde yapılan değişiklik ile yetkilendirilmiş yükümlü sertifikasında ihracat ve üretim odaklı ayrıştırma yapılmış ve YYS-I ile YYS-II statüleri düzenlenmiştir. Bu sayede, ihracat yapan imalatçı firmalarımıza daha fazla kolaylık sağlanması amaçlanmıştır. Bu kapsamda, YYS-I ile YYS-II statüsü sahiplerinin daha az muayene ve belge kontrolüne tabi tutulması hedeflenmiştir. Ayrıca yetkilendirilmiş yükümlü sertifikası başvuruları, 01.09.2020 tarihi itibarıyla e-devlet aracılığıyla yapılacak şekilde elektronik ortama alınmıştır.

-Yerinde Gümrükleme: İhracat eşyasının ihracat gümrük idaresine sunulmaksızın işlemlerin firma tesislerinden yapılmasına imkân tanıyan "ihracatta yerinde gümrükleme" uygulaması yetkilendirilmiş yükümlü statüne bağlı olarak tanınan bir kolaylıktır. 2020 yılı sonu itibarıyla ihracatta yerinde gümrükleme iznine sahip 24 firma bulunmaktadır. Ayrıca, 15.04.2020 tarihi itibarıyla yetkilendirilmiş yükümlü statüsüne bağlı olarak uygulanmaya başlanan ve ithalat eşyasının ithalat gümrük idaresine getirilmeden işlemlerin firma tesislerinden yapılmasına imkân tanıyan "ithalatta yerinde gümrükleme" iznine sahip firma sayısı ise 2020 yılı sonu itibarıyla 12'dir.

-İzinli Gönderici ve İzinli Alıcı Uygulamaları: Yurt dışına ihraç edilecek transit eşyasının hareket gümrük idaresine sunulmaksızın gümrük işlemlerinin taşıyıcının tesislerinden yapılmasına imkân tanıyan "izinli gönderici" uygulaması yetkilendirilmiş yükümlü statüne bağlı olarak tanınan bir kolaylıktır. 2020 yılı sonu itibarıyla izinli gönderici yetkisine sahip 21 firma bulunmaktadır. Ayrıca, 29.06.2020 tarihi itibarıyla yetkilendirilmiş yükümlü statüsüne bağlı olarak uygulanmaya başlanan ve ithal edilecek transit eşyasının varış gümrük idaresine sunulmaksızın gümrük işlemlerinin taşıyıcının tesislerinden yapılmasına imkân tanıyan "izinli alıcı" yetkisine sahip firma sayısı ise 2020 yılı sonu itibarıyla 8'dir.

-Onaylanmış Kişi Statüsü: 03.01.2019 tarihli ve 30644 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan değişiklik ile Gümrük Yönetmeliğinde değişiklik yapılmış ve Onaylanmış Kişi Statü Belgesi başvuruları için aranan işçi sayısı 30 olarak belirlenmiştir. 01.04.2020 tarihli ve 31086 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan değişiklikle ise anılan koşulun, son bir ay yerine son bir yıl içinde ortalama olarak aranması sağlanmıştır. 2020 yılı sonu itibarıyla 3.973 adet Onaylanmış Kişi Statü Belgesi sahibi firma bulunmaktadır.

Varış Öncesi Gümrükleme: Varış öncesi gümrüklemede denizyoluyla gelen ve imalat sektörü için girdi teşkil eden hammadde ve yarı mamul cinsi eşyanın gümrükleme işlemlerinin eşya gelmeden başlanması suretiyle doğrudan üretim tesislerine sevk edilmesini sağlamaktadır. Bu uygulama ile yerli üretimde girdi olarak kullanılabilecek ithal eşyasının Türkiye Gümrük Bölgesine varışından önce gümrük işlemlerinin başlatılarak dış ticaret işlemleri açısından zaman kayıplarının önüne geçilebilecek ve doğabilecek ilave maliyetlerin (tahmil, ardiye, terminal, demuraj vb.) azaltılması sağlanacaktır. Söz konusu Uygulamaya ilişkin 23.01.2019 tarihli ve 30664 sayılı Resmi Gazete'de Gümrük Genel Tebliği (Varış Öncesi Gümrük İşlemleri) (Seri No: 1) yayımlanmış olup mezkûr Tebliğ 23.04.2019 tarihinde yürürlüğe girmiştir. 2019 yılında, 72 adet firma 640.249.172 dolar kıymetine haiz 2.320 adet beyanname ile 2020 yılında ise 76 adet firma 1.398.895.353 dolar kıymetine haiz 5.842 adet beyanname ile varış öncesi gümrükleme uygulamasının kolaylıklarından faydalanmıştır. Varış Öncesi Gümrükleme uygulamasının havayolu taşımacılığını da kapsayacak şekilde genişletilmesine yönelik tebliğ değişikliği çalışmaları devam etmiştir.

2009/15481 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararında Yapılan Değişikliklere İlişkin Düzenlemeler: 14.10.2020 tarihli ve 31274 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 2009/15481 sayılı Bakanlar Kurulu Kararında değişiklik yapan 3081 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile,

- Kararın 67'nci maddesinde yapılan değişiklik ile 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 167/3 maddesi çerçevesinde Savunma Sanayi Başkanlığı veya ilgili diğer kamu kurumları ile imzalanan sözleşme veya proje kapsamında getirilecek her türlü eşyanın serbest dolaşıma girişi esnasında, ihtiyaç sahibi makamdan alınan, eşyanın proje/sözleşme kapsamında olduğunu bildiren tevsik edici belgenin yeterli olması yönünde düzenleme yapılmıştır.
- Kararın 97'nci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde yapılan değişiklik ile Sivil Havacılık Genel Müdürlüğünce yetkilendirilen hava aracı bakım kuruluşlarına tanınan muafiyet uygulamasından hava aracı tasarım ve üretim kuruluşları ile tedarik kuruluşlarının da faydalanması yönünde düzenleme yapılmıştır.
- Kararın 21'inci ve 43'üncü maddelerinde değişiklik yapılmış, bu değişiklik ile ticari kullanıma mahsus hava taşıtlarının Türkiye Gümrük Bölgesine getirilmeksizin gümrük işlemlerinin tamamlanarak geçici ithalat rejimine tabi tutulabilmesi ve ticari kullanıma mahsus hava taşıtlarının, izin süresi içinde yolcu ve yük taşımacılığı faaliyetlerinde bulunan bir başka hava yolu şirketine kiralanabilmesi sağlanmıştır.

Geçici İthalat ve Hariçte İşleme Rejimine İlişkin Düzenlemeler: Gümrük Yönetmeliği'nin 131 ve 169'uncu maddelerinde yapılan değişiklik ile yolcu beraberinde geçici olarak çıkarılan ve geri getirilen numune, sergi ve fuar eşyası ile yurt dışından ülkemize yolcu beraberinde getirilen numunelik eşya ve modellerin gümrük işlemlerinin hızlı ve kolay şekilde tamamlanabilmesi amacıyla söz konusu eşyaya ilişkin beyanın elektronik ortamda düzenlenecek "Yolcu Beraberi Numune, Sergi ve Fuar Eşyası Beyan Formu" ile yapılabilmesi sağlanmıştır.

4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 130'uncu maddesinde, eşyanın geçici ithalat rejimi kapsamında kalma süresinin azami yirmi dört ay olduğu, bu sürenin uzatılmasına ilişkin usul ve esasların yönetmelikle belirleneceği hüküm altına alınmış, Gümrük Yönetmeliği'nin 380'inci maddesinde de geçici ithalat rejiminde süre uzatımı düzenlenmiş olup maddenin üçüncü fıkrasında, geçici ithal eşyasının yirmi dört aydan daha uzun süre uzatımlarının yapılabileceği durumlar belirlenmiştir. Anılan Yönetmeliğin 380'inci maddesinde yapılan değişik sonucu eklenen fıkra ile söz konusu Yönetmelik maddesinin üçüncü fıkrasının (a), (b) ve (c) bentleri kapsamına girmeyen kısmi muafiyet kapsamı eşyanın süresinin yirmi dört aydan daha fazla uzatılabileceği düzenlenmiştir. Yirmi dört aylık süreye ek olarak dokuz aylık süre sonrasında sürenin yirmi dört ay daha uzatılabileceği ve bu durumda rejim hükümlerinin yeniden uygulanacağı hüküm altına alınmıştır.

Geçici ithal edilen eşyanın yeniden ihracı durumunda gümrük idaresince teminat çözülmekte, geçici ithal edilen eşyanın başka bir gümrükçe onaylanmış işlem veya kullanıma tabi tutulması durumunda teminat iadesi konusunda gümrük idarelerinde tereddütler yaşanmaktaydı. Gümrük Yönetmeliği'nin 388'inci maddesinin ikinci fıkrasında yapılan düzenleme ile geçici ithal edilen eşyanın başka bir gümrükçe onaylanmış işlem veya kullanıma tabi tutulması durumunda yeniden ihracatta olduğu gibi teminatın çözülmesine ilişkin işlemlerin yapılacağı hususu düzenlenmiştir.

Gümrük Laboratuvarlarının Modernizasyonu: Gümrük laboratuvarlarındaki tahlil işlemlerinin kâğıtsız ortamda hızlı, kolay, eksiksiz yürütülmesine, arşivlenmesine, merkez ve taşradan takibine ve verilerin izlenmesine imkân veren, BİLGE sistemine entegre bir yazılım programının oluşturulması için yürütülen çalışmalar sonucunda "Laboratuvar Analiz ve Raporlama Programı" (LARA) hazırlanmıştır. Test ve pilot uygulamalarının ardından kullanıma hazır hale getirildiği, tescil edilmiş gümrük beyannamesi muhteviyatı eşyanın muayene memurunca tahlil edilmek üzere laboratuvara sevkinden itibaren tüm işlemlerin elektronik ortamda yürütüldüğü LARA programı, 15.03.2016 tarihi itibarıyla kullanılmaya başlamıştır. LARA programının uygulamaya geçtiği tarihten 31.12.2020 tarihine kadar geçen süreçte 254.097 beyanname ve bu beyannamelere ait 478.265 numune LARA programı üzerinden işlem görmüştür. Ayrıca, Gümrük Laboratuvarları 2020 yılı itibarıyla 96 metotta Türk Akreditasyon Kurumu (TÜRKAK) tarafından TS EN ISO/IEC 17025 Standardına göre "Akreditasyon Sertifikası" almaya uygun bulunmuş olup tüm laboratuvar müdürlüklerimizce akredite metot sayılarının artırılmasına yönelik çalışmalar, aralıksız olarak sürdürülmeye devam etmiştir. Laboratuvarlarımızın akreditasyon sürecindeki son durumu aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 26: Laboratuvarların Akreditasyon Süreci Durumları

LABORATUVAR MÜDÜRLÜĞÜ	ANKARA	İZMİR	BURSA	MERSİN	İSTANBUL	KOCAELİ	TOPLAM
Akredite olunan metot sayısı	16	18	14	8	38	2	**96**

Kaynak: Bakanlık İstatistikleri

Tablo 27: Laboratuvarlara Tahlile Gelen Beyanname-Numune Sayıları ve Ücretler Toplamı

YIL	BEYANNAME SAYISI	NUMUNE SAYISI	ANALİZ ÜCRETLERİ TOPLAMI
2016	59.243	115.272	14.890.389
2017	57.345	111.485	14.321.567
2018	51.037	97.991	13.329.575
2019	49.883	92.534	13.154.308
2020	49.023	89.079	13.023.192

Kaynak: Bakanlık İstatistikleri

e-Haciz Projesi: Gümrük borçlularına ait araç tescil kayıtlarına elektronik ortamda takyidat şerhi eklenip kaldırılabilmesi amacıyla, Türkiye Noterler Birliği ile web servis uygulama ekranı hazırlanmasına yönelik yürütülen teknik çalışmalar tamamlanarak söz konusu sistem 2 Kasım 2020 tarihi itibarıyla devreye alınmıştır. Çalışmaların tamamlanması sonucunda, gümrük borçlusuna ait araç tescil kayıtlarına elektronik ortamda takyidat şerhi sorgulanması, eklenmesi ve kaldırılması sağlanmıştır.

Kâğıtsız Gümrük Projesi: Proje kapsamında Bakanlığımız ve diğer Kamu Kurum ve Kuruluşları tarafından aranan belgelerin tamamıyla elektronik olarak beyan edilmesi amaçlanmaktadır. 2019 yılında tamamlanan İhracat kısmına ilaveten Antrepo beyannameleri ve eklerinin kâğıtsız olarak işlem görmesine ilişkin çalışmalar sürdürülmekte olup Ankara Gümrük Müdürlüğü'nde antrepoda kâğıtsız beyanname projesine ilişkin pilot uygulama 21.12.2020 tarihinde başlatılmıştır.

Kolay İhracat Noktaları Projesi: İzinli gönderici yetkisi kapsamında yapılacak taşımalarda ihracat beyannamesinin ihracatçının seçtiği gümrük müdürlüğünde değil, izinli gönderici tesisinin bağlı bulunduğu gümrük müdürlüğünde tescil edilmesi gerekmektedir. Ancak kâğıtsız ihracat uygulaması sayesinde beyannamenin açıldığı yer ile fiziki muayenenin gerçekleştiği yer birbirinden ayrılabilmektedir. Bu bağlamda, kolay ihracat noktaları projesi ile beraber, izinli gönderici yetkisi kapsamında yapılacak taşımalarda, ihracat beyannamesinin ihracatçının seçtiği gümrük müdürlüğünde tescil edilmesi ve beyannameye ilişkin fiziki muayenenin gerekli olduğu durumlarda, muayene işlemlerinin izinli gönderici tesisinin bağlı bulunduğu gümrük müdürlüğünce gerçekleştirilmesi sağlanacaktır. Bu sayede, Türkiye'nin her yerinden ihracat yükü hiçbir bürokrasi ve ek maliyet olmadan izinli gönderici tesislerinde konsolide olma imkânına sahip olacak, ihracat yükü ülke içinde serbestçe dolaşabilecektir. Söz konusu tesislerde ölçek ekonomisi yaratarak birden çok şehrin ihracat işlemlerini tek noktada kolay ve hızlı şekilde gerçekleştirmek mümkün olacaktır. Bu kapsamda 2020 yılında, teknik düzenleme talepleriyle ilgili gerekli düzenlemeler yapılarak proje test ortamına alınmış, test sonrası gerekli iyileştirmeler yapılmıştır.

İhracat Zinciri Projesi: İhracat işlemleriyle ilgili tüm gümrük ve lojistik süreçlerinin blokzincir altyapısı ile süreçteki tüm paydaşlarca elektronik ortamda tek bir ekrandan yürütülmesini ve izlenmesini sağlayacak olan "İhracat Zinciri Projesi" için analiz çalışmaları tamamlanmıştır. Projeye ilişkin teknik çalışmalar başlamış olup projenin hayata geçmesiyle beraber ihracata ilişkin gümrük ve lojistik süreçlerinin tek noktadan daha da basitleştirilmesi ile hem zaman, hem de maliyet avantajı sağlanmasının yanında daha kolay, daha güvenli ve daha etkin gümrük süreçleri ile ihracatçımızın rekabet gücünün arttırılması planlanmaktadır.

Tek Pencere Sistemi (TPS): Gümrük işlemleri sırasında istenen tüm belgelerin tek noktadan temin edilmesini ve gümrük işlemlerinin tek noktaya yapılacak başvuru ile yürütülerek tamamlanmasını sağlayan sistemdir.

TPS kapsamında, farklı kurumlarca düzenlenen belge, kontrol ve izinler ile bunlara ilişkin başvuruların standart hale getirilmesi, izlenebilirliğin artırılması, firmaların işlem maliyetlerinin düşürülerek uluslararası rekabet güçlerinin artırılması, belge kontrollerinin kâğıt ortamı yerine elektronik ortamda gerçekleştirilmesi, belgede sahteciliğin önüne geçilmesi, işlem sürelerinin kısaltılması, insan hatalarının ortadan kaldırılması, belge ve izni düzenleyen kurumların düzenledikleri belge ve izinlerin kullanımlarına ilişkin detaylı bilgiye doğrudan erişim sağlaması hedeflenmiştir.

Yapılan çalışmalar sonucunda 21 adet kurum tarafından düzenlenen ve gümrük beyannamelerinin ekinde aranan 168 belge TPS'ye aktarılmıştır. Henüz sisteme alınmamış belgelerle ilgili test sürecinde olanlar için çalışmalar yürütülmekte olup diğer belgeler için ilgili kurum ve kuruluşlarla görüşmeler devam etmektedir.

Konteyner Liman Takip Sistemi: Limanlarda yapılan bütün gümrük işlemlerinin elektronik ortama alınması ve gümrük idaresi, liman işletmesi ve acenteler arasında entegrasyon ile elektronik bilgi paylaşımını sağlayan sistemdir. Yapılan çalışmalar neticesinde konteyner trafiğinin %94'üne tekabül eden 24 limanda sisteme entegrasyon sağlanmıştır. Limanlarla gümrük idaresi arasında kâğıt ortamında paylaşılan veriler ile liman sahasına giriş ve çıkışta yapılan kayıtlar elektronik ortama alınmıştır.

Tarife Arama Programı (TARA): Dış ticaret yapmak isteyen herkesin, ticarete konu edeceği eşyaya ilişkin ithalat ve ihracatta ihtiyaç duyacağı vergi ve belge bilgilerine tek noktadan ulaşabileceği bir arama programıdır. TARA kapsamında sunulan bilgiler referans amaçlıdır, bağlayıcılığı yoktur. TARA programına 2020 yılında yaklaşık 510.000 kişi ziyaret etmiştir.

Tek Durakta Kontrol Projesi: Kara kapılarımızda kullanılan projenin amacı, yolcuların ve yük taşıyan araç ve sürücülerin gümrük hizmeti verilmesine ilişkin tüm işlemleri ile diğer kurum ve kuruluşların mevzuatlarından kaynaklanan bazı kontrollerin de koordineli bir şekilde aynı yer ve zamanda yapılabilmesini sağlamaktır. Projenin tamamlanması halinde, kara kapılarımıza gelen araçları tek aşamalı bir yapı karşılayacak olup aracın tartılması ve bilgilerin elektronik olarak gümrük idaresine sağlanması ile diğer aşamaya geçilerek aynı peronda hem tescil hem de pasaport işlemleri tamamlanacaktır. Eşyanın risk analizi, ihbar ve şüphe halleri sonucunda kırmızı hatta yönlendirilmediği durumlarda tescil işlemi belge kontrolü üzerinden sonuçlandırılarak eşya ve sürücünün sahadan çıkış işlemleri tamamlanacaktır.

Proje kapsamındaki eylemlere ilişkin Bakanlığımızca yürütülen çalışmalar şu şekildedir:

- Kara kapıları saha giriş ve çıkışlarında manuel kayıt yerine plaka tanıma sistemi kurulması çalışmaları tamamlanmıştır.
- Hazine ve Maliye Bakanlığından sayman-mutemet yetkisinin alınması çalışmaları tamamlanmıştır.
- Pasaport polisinin tescil aşamasında gümrük memuru ile aynı peronda görev yapmasına yönelik çalışmalar devam etmektedir.
- Ulaş-Net kontrollerinin iç gümrüklere taşınması çalışmaları tamamlanmıştır.
- Kantar bilgilerinin gümrük sistemleri ile anlık paylaşılması çalışmaları tamamlanmıştır.
- Gümrüklü sahaya giriş kayıt işlemleri, muafiyet fazlası akaryakıt işlemleri, mühür-halat kontrolü, kabin kontrolü, X-Ray'e sevk etme işlemlerinin tablet bilgisayarlar (mobil uygulamalar) üzerinden gerçekleştirilmesine yönelik çalışmalar kapsamında tablet uygulamaları 19 kara kapısı ile 8 Ro-Ro gümrüğüne yaygınlaştırılmıştır.
- Kamu alacağı (ceza, harç, vergi vb.) tahsilatlarının tescil peronlarında kredi kartları/banka kartları yoluyla yapılabilmesine ilişkin olarak Hazine ve Maliye Bakanlığınca yürütülen çalışmalar devam etmektedir.
- Peron yapısının tek durakta kontrole uygun hale getirilmesine yönelik yenileme çalışmaları devam etmektedir.
- Gümrük kapılarımızın Tek Durak Projesine uygun olarak yenilenmesi çalışmaları kapsamında Karkamış, Çobanbey, Kapıköy, Sarp, Kapıkule, Hamzabeyli, Öncüpınar Gümrük Kapılarının modernizasyon çalışmaları tamamlanmıştır. İpsala, Pazarkule, Dereköy, Türkgözü, Habur, Gürbulak, Üzümlü ve Zeytin Dalı Gümrük Kapılarına yönelik çalışmalar ise devam etmektedir.
- Gümrük Kapılarında beklemelerin önüne geçebilmek amacıyla, Tarım ve Orman Bakanlığı personelinin gümrük idarelerinin çalışma saatlerine uygun olarak görevlendirilmesi sağlanmıştır. Mülga Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ile Bakanlığımız arasında 25.11.2017 tarihinde "Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Kontrolüne Tabi Belirli Ürünlerin Ülkeye Giriş ve Çıkış İşlemlerinde Görevli Personelin Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Protokol" imzalanmıştır. Söz konusu protokolle kara kapılarında yürütülen işlemlerde bir iyileşme sağlanmıştır.

Posta Gümrük İşlemlerinde Gümrük Beyan Sistemine (CDS) Geçilmesi Projesi: E-ticaret kapsamında yapılacak ithalat ve ihracat işlemlerinin daha hızlı, etkili ve düşük taşımacılık maliyetleriyle yapılabilmesi için PTT A.Ş. ve Bakanlığımızın müştereken yürütmüş olduğu projenin tamamlanması ile birlikte;

- Elektronik beyannameler sayesinde yüksek hacimli posta gönderilerinin işlemlerinde etkinlik, hız ve otomasyon sağlanabilecektir.
- Uluslararası e-ticarette teslim aşamasına kadar olan tüm operasyonel süreçlerde, vatandaşların gönderilerini şeffaf bir şekilde takip edebilmeleri mümkün olacaktır.
- Gönderilerin alıcılarına hızlı bir şekilde teslimi mümkün hale gelecektir.
- Varış gümrük idaresi tarafından eşyanın risk değerlendirmeleri eşya ülkemize gelmeden önce yapılabilecektir. Ülkemize ihracı yasak bir eşya gönderilmek istenmesi halinde varış gümrük idaresi tarafından karşı gümrük idaresine elektronik geri bildirim yapılabilecektir. Böylece gönderinin iade işlemlerinden kaynaklanan zaman ve kaynak maliyetinin azaltılması ve vatandaşlarımızın mağduriyet yaşamalarının önüne geçilmesi mümkün olacaktır.
- Elektronik sistem marifetiyle gönderilere ait vergi ve diğer ücretlerin hesaplanması mümkün hale gelecektir.

PTT A.Ş. ile ABD ve Gürcistan posta idaresi arasında test ortamında posta eşyasına ilişkin elektronik veri alışverişi başarıyla tamamlanmış olup posta idareleri arasında imzalanması zorunlu olan "Veri Paylaşım Anlaşması"nın imza süreci PTT A.Ş. ve ABD posta idaresi arasında tamamlanmıştır. CDS sistemi vasıtasıyla PTT A.Ş.'ye ait Kayıtlı Posta Acele Posta Gönderisi (KPAPG) sistemine aktarılan posta eşyasına ait elektronik verinin Elektronik Ticaret Gümrük Beyannamesi sistemine aktarımına yönelik teknik çalışmalar tamamlanmıştır.

Antrepo Analiz Projesi: 02.10.2019 tarihinde çalışmalarına başlanan Antrepo Analiz Projesi kapsamında, antrepolara ve antrepo rejimine ilişkin bilgi ve verilerin Bakanlığımız ilgili sistemlerinden temin edilmesi, söz konusu bilgi ve verilere tek bir platformdan ulaşılmasını sağlayacak olan "Antrepo Bilgi ve İzleme Sistemi (ANT-BİS)"nin kurulması amaçlanmıştır. Sistemin hedefleri; antrepolara ve rejime ilişkin bilgi ve verilerin tek bir platform ile sorgulanabilmesi, antrepolarda daha etkin kontrolün yapılması, antrepo rejimine ilişkin olarak anlık veri temininin sağlanması şeklindedir. Proje 01.06.2020 tarihinde tamamlanmıştır. ANT-BİS, farklı program ve sistemler tarafından beslendiğinden dinamik bir yapıya sahip olup söz konusu program ve sistemlerdeki değişikliklere bağlı olarak güncellenebilmektedir.

Engelli Araç İthali Başvuru ve Takip Programı: Program ile engelli vatandaşlarımızın özel tertibatlı araç ithalat başvurularını E-Devlet üzerinden elektronik ortamda heyete sunmalarına imkân verecek çalışmalarda son aşamaya gelinmiştir. Bununla birlikte komisyonda toplanan heyetin, heyete başvuran kişinin bilgilerine ve dosyasındaki belgelere elektronik ortamda ulaşabilmesi ve başvuru sonucunun kayıt altına alınması, böylelikle engelli şahısların muafiyetten yararlanabilmesi için geriye dönük aynı muafiyet kapsamında ithalat yapıp yapmadıklarının kontrol edilmesi, yetkili gümrük idareleri arasında elektronik ortamda bilgi paylaşımı sağlayarak gereksiz yazışma yapılmasının önüne geçilmesi mümkün hale getirilmiştir.

Tablet PC Projesi: Gümrük sahasında mobil olarak yapılan tüm işlemlerin sisteme veri girişlerinin tablet bilgisayarlar üzerinden gerçekleştirmek ve kara kapıları ile Ro-Ro limanlarında işlem sürelerini kısaltmak amacıyla Bakanlığımızca "Gümrük İşlemlerinde Tablet

PC'ye Geçiş Projesi" başlatılmıştır. Tablet sisteminin yaygınlaştırıldığı 19 kara kapısı ve 8 Ro-Ro limanında; KKTTP ülkeye giriş kaydı, SDMF ölçüm sonuç bilgisi girişi, mühür-halat kontrol bilgisi girişi, kabin kontrol bilgisi girişi, yolcu aracı muayenesi onayı, X-Ray'e sevk işlemlerinin tümü tablet yazılımı üzerinden yapılmaktadır. Projenin yaygınlaştırılması çalışmaları kapsamında tablet/mobil uygulamalar hâlihazırda; Habur, Sarp, Kapıkule, Hamzabeyli, İpsala, Gürbulak, Esendere, Dilucu, Çıldır/Aktaş, Dereköy, Kapıköy, Pazarkule, Türkgözü, Karkamış, Cilvegözü, Çobanbey, Akçakale, Öncüpınar ve Zeytin Dalı Gümrük Kapılarında devreye alınarak kullanıma açılmıştır. Böylece işlem yoğunluğu en fazla olan kara kapılarımızın tamamında tablet mobil uygulamalara geçilmesi sağlanmıştır. Projenin kara kapılarından sonra Ro-Ro limanlarında da yaygınlaştırılması çalışmaları kapsamında tablet uygulamaları Çeşme, Pendik, Ambarlı, Zonguldak, İskenderun, Samsun, Mersin, Haydarpaşa Gümrük Müdürlüklerinde devreye alınmıştır. Söz konusu projenin farklı gümrük idarelerine ve farklı gümrük işlemlerine de yaygınlaştırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar devam etmekte olup Yalova, Sakarya (Karasu Limanı) ve Taşucu (SEKA Limanı) Gümrük Müdürlüklerine de yaygınlaştırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar sürdürülmektedir.

Gümrük İdareleri Bilgi Sistemi: Proje kapsamında, gümrük idarelerine ilişkin kuruluş, faaliyet alanları, personel durumu, dış ticaret istatistikleri vb. bilgilerin yanı sıra Bakanlığımız araçları, yolcu kaçak yakalama vb. istatistikleri, bina, saha vb. altyapı ve projelendirme bilgileri, komşu ülkelerdeki nihai gelişmeler ile bölge müdürlüğü veya gümrük müdürlüğünden güncel saha durumu vb. bilgilerin tek bir platformda sunulması planlanmaktadır. Ayrıca proje çerçevesinde, Bakanlığımız taşra teşkilatında yer alan tüm Gümrük ve Dış Ticaret Bölge Müdürlükleri ile bunların bağlantısı gümrük idareleri, Gümrük Muhafaza Kaçakçılık ve İstihbarat Müdürlükleri (KİM), Tasfiye İşletme Müdürlükleri, Hukuk Grup Başkanlıkları, Laboratuvar Müdürlükleri ile Personel Müdürlükleri lokasyonları web portali üzerinde konumlandırılmış ve bunlara ilişkin bilgiler sisteme yüklenmiştir.

Fazla Mesai Programı: Fazla mesai işlemlerinin elektronik ortamda yürütülebilmesi amacıyla Fazla Mesai Programı projesi hayata geçirilmiştir. Proje kapsamında oluşturulan elektronik sistem 05.06.2018 tarihi itibarıyla Ankara Gümrük Müdürlüğünde, 13.08.2018 tarihi itibarıyla Erenköy Gümrük Müdürlüğünde pilot olarak devreye alınmıştır. Ancak Hazine ve Maliye Bakanlığınca yürütülen Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Sistemi çalışmaları nedeniyle pilot uygulama ülke geneline yaygınlaştırılamamıştır. Anılan Bakanlıkça yürütülen çalışmalar tamamlanmıştır. Bakanlığımızca da fazla mesai sisteminin iyileştirilmesine yönelik Global hesap iş akışları oluşturularak test çalışmalarına başlanmış olup sistemin ihracat ve bağlantılı çıkış işlemleri için 2021 yılı içerisinde tüm gümrüklerde uygulamaya geçirilmesi hedeflenmektedir.

Koronavirüs (COVID-19) Sürecinde Yükümlülülere Tanınan Kolaylıklar:

-Sürelere İlişkin Kolaylıklar:

- Geçici ithalat rejimi, gümrük kontrolü altında işleme rejimi, hariçte işleme rejimi ve geçici ihracat kapsamında gümrük idaresince verilen izin süresi yükümlü tarafından herhangi bir başvuruda bulunmasına gerek olmaksızın 30.06.2020 tarihine kadar uzatılmış; bu rejimlerde eşyanın tamamının fiziki kontrolünü gerektiren zorunlu durumlar dışında sadece ayniyet tespiti için kırmızı hatta yönlendirilmemesi, ayniyet tespit işlemlerinin fatura bilgileri, fotoğraf, seri no vb. belge/bilgiler dikkate alınarak gerçekleştirilmesi

sağlanmıştır. Yurt dışında yaşayan gurbetçi vatandaşlarımızın Türkiye'de bulunan kişisel kullanıma mahsus yabancı plakalı kara taşıtlarına ilişkin süreler de gümrük idaresine başvuru yapılmasına gerek olmadan sırasıyla 30.06.2020, 30.08.2020 ve 31.10.2020 tarihine kadar uzatılmış; olası mağduriyetlerin önüne geçilmesini teminen söz konusu süre sonu nihai olarak 31.12.2020 tarihi olarak belirlenmiştir. Bu tarihten sonra, kişilerin süre uzatımına ilişkin olarak kendilerine en yakın gümrük idaresine yapacakları bireysel başvurular üzerine, ilgili gümrük idarelerince söz konusu talebin değerlendirilmesi ve uygun bulunan taleplere ilişkin süre uzatımının yapılması hususunda tüm bölge müdürlükleri talimatlandırılmıştır. Ayrıca, çoğunlukla ihraç yükü taşımalarında kullanılmak üzere geçici olarak ithal edilen eşyanın taşınmasına veya ambalajlanmasına mahsus olan eşyanın geçici ithalat izin süreleri de 31.12.2020 tarihine kadar uzatılmıştır.

- COVID-19 salgınına yönelik tedbirlerden dolayı gümrük idaresine sunulan eşyanın gümrükçe onaylanmış bir işlem ve kullanıma tabi tutuluncaya kadarki bekleme sürelerine ilişkin uzatım talepleri mücbir sebep olarak değerlendirilmiştir. Bu kapsamda söz konusu eşyanın tasfiyelik hale gelmesi engellenerek ticaret erbabına kolaylık sağlanmıştır.
- Salgın nedeniyle yükümlülerin mağduriyet yaşamamasını teminen transit rejiminde varış/çıkış gümrük idaresi değişikliklerinde ve tüm transit süre sınırı aşımlarında para cezası uygulanmaması sağlanmıştır.
- Transit rejiminde varış gümrüğünce tespit edilen eksiklik ve fazlalık takibatlarına ilişkin sürelerin, salgının Gümrük Yönetmeliği'nin 31'inci maddesi kapsamında mücbir sebep olarak değerlendirilerek işletilmemesi sağlanmıştır.
- YYS başvuru sürecinde bulunan veya sertifika sahibi olan firmalar tarafından gümrük idaresine belirli sürelerde sunulması gereken belgelere ilişkin süreler durdurulmuş, firmaların süreden dolayı başvurularının olumsuz sonuçlanması engellenmiştir.
- YYS başvurusu ve sonradan kontrol işlemleri kapsamında firma tesislerinde yerinde incelenme faaliyetinin salgın sürecinde zorlaştığı göz önünde bulundurularak, firmalarla gerekli iş birliğinin sağlanmasına olanak verilmesi ve yerinde inceleme ile sonradan kontrol faaliyetlerinin sağlıklı biçimde gerçekleştirilmesini teminen ilave süre tanınmıştır.
- Onaylanmış Kişi Statü belgelerinin yenilenmesi sürecinde kolaylık sağlanması amacıyla statü belgelerinin geçerlilik sürelerine herhangi bir talebe gerek kalmaksızın ilave süre tanınmıştır.
- Gümrük antreposuna gelen taşıtın en hızlı sürede işlemlerinin tamamlanarak ayrılması esas olmakla birlikte zorunluluk durumunda Koronavirüs salgını nedeniyle alınan idari tedbirlere bağlı olarak yükümlüsünce başvuru yapıldığı kabul edilerek, ilgili Gümrük Müdürlüğünce mücbir sebep kapsamında 1 günlük ek sürenin 5 iş günü olarak uygulanması sağlanmıştır.
- Koronavirüs nedeniyle menşe şahadetnamelerinin temini ve ibrazı konusunda yaşanan zorluklar mücbir sebep olarak değerlendirilmiş olup menşe şahadetnamesinin sonradan ibrazına yönelik altı aylık süre 01.02.2020 tarihi ile 30.06.2020 tarihi arasında durdurulmuş ve mezkûr sürenin 01.07.2020 tarihinden itibaren kaldığı yerden devam etmesi sağlanmıştır. Ayrıca, 30.06.2020 ve öncesindeki tarihlere ilişkin beyannamelerde menşe ispat ve dolaşım belgelerinin ibraz edilememesi durumunda teminat aranmaksızın işlem yapılması ve söz konusu belgelerin 31.12.2020 tarihine kadar ibrazı imkânı getirilmiştir.
- Emsal tahlil raporu kullanımı süreleri uzatılmıştır.

-Gümrük İşlemleri ve Eşya Bazındaki Diğer Kolaylıklar:

- Pandemi sürecinde Sağlık Bakanlığı adına gelen veya adı geçen Bakanlıkça teslim alınan eşyanın gümrük işlemleri süratle tamamlanmakta ve mevzuat dâhilinde gerekli kolaylık her daim gösterilmektedir. İlaveten, kritik eşyanın gümrük işlemlerinin hızla yapılabilmesini teminen, bazı medikal ürünlerin (cerrahi eldivenler, solunum cihazları vb.) varış öncesi gümrükleme kapsamına alınması ve gümrük işlemlerinin eşya taşıttan indirilmeden (taşıt üstü) yapılmasının uygulama alanının genişletilmesi suretiyle bu ürünlerin ithalat işlemlerinin hızlandırılması sağlanmıştır.
- COVID-19 salgınından kaynaklı olarak ihraç edilen eşyanın muhtelif sebeplerle geri gelmesi nedeniyle ihracatçı firmaların mağduriyet yaşamaması adına, ihracatçı firmanın talebi doğrultusunda geri gelen eşya kapsamındaki işlemlerinin öncelikli olarak tamamlanması sağlanmıştır.
- Pandemi döneminde ilk defa ithalatta yerinde gümrükleme uygulaması hayata geçirilmiştir. Pilot uygulama gerçekleştirilmiş ve sınır kapısında pasaport işlemi sonrasında firma tesislerinden tek bir fiziki evraka yahut eşyaya dahi temas etmeden gümrük işlemlerinin tamamen elektronik ortamda gerçekleştirilmesi sağlanmıştır.
- İhracatta Kâğıtsız Gümrük Projesi kapsamında, ihracat beyannamesi eki tüm belgeler ve beyanname ile ilgili olarak yapılan tüm işlemler elektronik ortama alınarak gümrük beyannamesi ile ilgili tüm işlemlerin kâğıtsız ortamda yürütülmesi sağlanmıştır. Bu sayede ihracat işlemleri temassız ticarete imkân tanıyacak şekilde yürütülmüş ve yükümlü ile memurun bir arada bulunmasına gerek kalmamıştır.
- İhracatta düzenlenen Menşe Şahadetnameleri ile Form A Menşe Belgelerinin oda ve birliklerce imzalanması uygulamasına son verilerek 08.04.2020 itibarıyla tamamen elektronik olarak düzenlenmesi ve onaylanması sağlanmıştır.
- Elektronik ortamda düzenlenen ve onaylanan menşe ispat ve dolaşım belgelerinin gümrük vizesi kısmında ilgili ülke makamlarınca aranan gümrük memurlarımızın ıslak imzasına ilişkin uygulamaya; AB ülkelerine sunulmak üzere düzenlenen söz konusu belgeler için 24.04.2020, ülkemizin AB haricinde tercihli ticaret ortağı olan ülkelere sunulmak üzere düzenlenen bahse konu belgeler için ise 01.07.2020 tarihinden itibaren son verilmiştir.
- Gümrük idarelerinde insan ve evrak hareketliliğinin asgari seviyeye indirilmesi kapsamında, yükümlülerin gümrük idarelerinde geçireceği zamanın azaltılması ve ticaretin aksamamasını teminen 04.05.2020 tarihi itibarıyla sarı hattan kırmızı hatta çevrilen gümrük beyannamelerinde, beyannamenin beyan sahibi hanesindeki yükümlünün Yükümlü Kayıt ve Takip Sisteminde kayıtlı bulunan elektronik posta adresine anlık bildirim gönderilmesi uygulaması devreye alınmıştır.
- Ticari hayatta firmalarımızın rekabet gücünün artırılması açısından Türkiye Gümrük Bölgesine yolcu beraberinde getirilen numune, sergi ve fuar eşyası ile Türkiye Gümrük Bölgesinden yolcu beraberinde geçici olarak çıkarılan ve geri getirilen numune, sergi ve fuar eşyasına ilişkin beyanın, "Yolcu Beraberi Numune, Sergi ve Fuar Eşyası Beyan Formu" ile elektronik ortamda daha hızlı ve kolay yapılabilmesine imkân tanınmıştır.
- TPS ile dış ticarete konu olan eşya için gerekli tüm bilgi ve belgelerin tek bir başvuru noktasında, uluslararası geçerliliği olan standart bir formatta sunulması uygulaması hayata geçirilmiştir. TPS ile eşyanın ithali ve ihracı için gerekli izin başvuruları ve onay süreçleri elektronik ortamda yapılmaktadır.
- Bakanlığımız, Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Kredi Kayıt Bürosu koordinasyonunda uygulamaya geçen E-Teminat projesi kapsamında gümrük idarelerine hitaben düzenlenen

teminat mektupları elektronik ortamda düzenlenmeye başlanmış ve teminat işlemlerinde kâğıt/evrak kullanımının büyük oranda azalması sağlanmıştır.

-Temassız Ticaret Uygulaması:
COVID-19 salgını kapsamında, Sağlık Bakanlığının görüşleri ve İçişleri Bakanlığınca yayımlanan Genelgeler uyarınca gümrük kapılarımızdan gerçekleştirilen giriş-çıkışlara birtakım kısıtlamalar getirilmiştir. Söz konusu kısıtlamaların, ülkemiz dış ticaretini sekteye uğratmamasını teminen ve gerekli sağlık kontrolleri çerçevesinde Bakanlığımızca temassız ticaret uygulaması devreye alınmıştır. Bahse konu uygulama ile Irak'a açılan Habur Gümrük Kapısındaki tampon bölgede ve Bulgaristan'a açılan Kapıkule Gümrük Kapısındaki GTİ TIR Parkında şoför/dorse/konteyner değişimi yoluyla ticaretin devamlılığı sağlanmıştır.

Diğer taraftan, İran'a açılan gümrük kapılarımızda tampon bölge bulunmaması nedeniyle Kapıköy Demiryolu Gümrük Kapısı insan teması olmaksızın ticaretin yapılabildiği tek seçenek olarak öne çıkmıştır. Söz konusu gümrük kapısından gerçekleştirilen giriş-çıkışlar, vagonların karşılıklı olarak itilip çekilmesi suretiyle yürütülmüştür. Gelinen aşamada, İçişleri Bakanlığınca yayımlanan Genelgeler uyarınca, uluslararası ticari taşımacılık kapsamında gümrük kapılarımızdaki giriş-çıkışlara ilişkin getirilen kısıtlamalar kaldırılmıştır. Bu kapsamda, temassız ticaret uygulamasına da son verilmiş olup gümrük kapılarımızdaki işlemler normal usulde gerçekleştirilmektedir.

5.7. Risk, Kontrol, Tasfiye ve Döner Sermaye Hizmetleri

Merkezi Risk Analizi Çalışmaları: 2020 yılında ithalat ve ihracat işlemlerine dönük olarak risk analizi çalışmaları yürütülmüş merkezi olarak toplamda 321 adet risk profili oluşturulmuştur.

Tablo 28: 2020 Yılı Merkezi Risk Profil Sayıları

RİSK ANALİZİ ALANI	PROFİL SAYISI
İTHALAT	233
İHRACAT	35
ÖZBY/ETGB/NCTS/TIR/IRB/KK	53
TOPLAM	**321**

Kaynak: Bakanlık İstatistikleri

Yerel Risk Analizi Çalışmaları: 2020 yılında risk analizleri şubelerince İthalat ve İhracat işlemlerine dönük olarak risk analizi çalışmaları yürütülmüş olup toplamda 540 adet risk profili oluşturulmuştur.

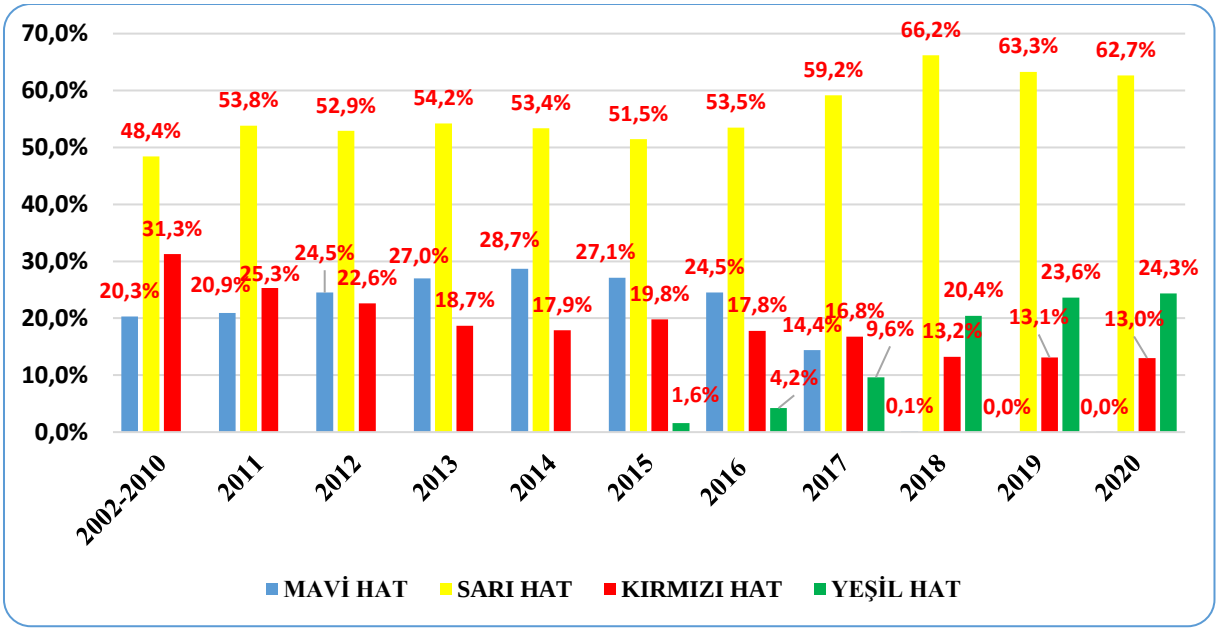
Tablo 29: 2020 Yılı Yerel Risk Profil Sayıları

RİSK ANALİZİ ALANI	PROFİL SAYISI
İTHALAT	430
İHRACAT	110
TOPLAM	**540**

Kaynak: Bakanlık İstatistikleri

Hat Oranları: 2020 yılı itibarıyla ithalat işlemlerinin %13'ü kırmızı hatta, %24,3'ü yeşil hatta işlem görürken %62,7'si ise sarı hatta işlem görmüştür.

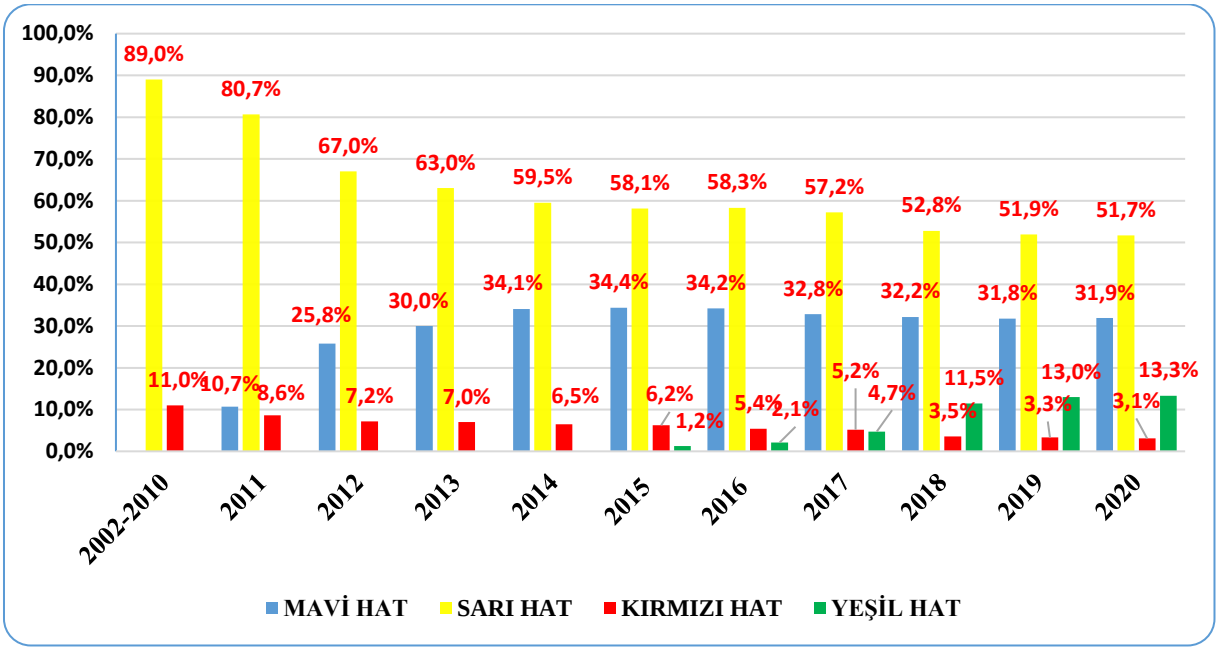
Grafik 8: İthalat Hat Oranları

Kaynak: Bakanlık İstatistikleri

2020 yılı itibarıyla ihracat işlemlerinin %3,1'i kırmızı hatta %13,3'ü yeşil hatta, %31,9'u mavi hatta işlem görürken %51,7'si ise sarı hatta işlem görmüştür.

Grafik 9: İhracat Hat Oranları

Kaynak: Bakanlık İstatistikleri

Sonradan Kontrol Uygulaması: 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun Eşyanın Tesliminden Sonra Beyanın Kontrolü başlıklı 73'üncü maddesinin birinci fıkrasında, gümrük idarelerinin eşyanın tesliminden sonra ve beyannamedeki bilgilerin doğruluğunu saptamak amacıyla eşyanın ithal veya ihraç işlemlerini veya sonraki ticari işlemlere ilişkin ticari belge ve verileri kontrol edebileceği hüküm altına alınmıştır. 2020 yılı itibarıyla 12'nci Sonradan Kontrol Programı gerçekleştirilmiştir.

2020 yılında, Bütünleşik Veri Analitiği Projesinden de ilk defa faydalanılarak alınacak firmalar belirlenmiş, ilaveten firmaların belirlenmesinde kullanılan kriter seti ve ağırlıkları güncel gelişmeler ışığında yenilenerek daha etkin bir sonradan kontrol programı hazırlanması sağlanmıştır. Öte yandan, 2020 yılında, Ticaret Bakanlığı Veri Analitiği Mükemmeliyet Merkezi (TBVAMM) "Konşimento Form Bilgilerinin, Özet Beyan ve Gümrük Beyan Bilgileri ile Metin Analitiği Bazlı Çapraz Kontrolü" Senaryosu üzerinde çalışılmıştır. Proje kapsamında veri kalitesi ve metin madenciliği araçları kullanarak serbest metin alanlarına girilen verilerden kaliteli ve kullanılabilir veriler üretilmesi amaçlanmıştır. Özet beyan, taşıma senedi ve detaylı beyan verilerinin kalite analizleri yapılarak bunları iyileştirmek, var olan suistimalleri tespit ederek sonradan kontrol denetimleri kapsamına almak, cari işlemlerde farklılıkların tespiti ile ilgili gümrük personelini firma işlemleri hakkında uyarmak başlıca çıktılardır.

Tablo 30: Sonradan Kontrole Tabi Tutulan Firma Sayıları

YILI	SONRADAN KONTROL PROGRAMI KAPSAMI FİRMA SAYISI	PLAN DIŞI SONRADAN KONTROLE ALINAN FİRMA SAYISI (İTHALAT)	TOPLAM
2016	300	156	**456**
2017	250	102	**352**
2018	250	79	**329**
2019	250	172	**422**
2020	270	158	**428**

Kaynak: Bakanlık İstatistikleri

Yıl içerisinde yapılan analiz ve değerlendirme çalışmaları sonucunda, gümrük işlemlerinde şüphe tespit edilmesi nedeniyle 2020 yılında 158 ithalatçı firma denetlenmiştir.

İkincil Kontrol İşlemleri: 2020 yılında ikincil kontrol işlemleri analize dayalı ve tamamen elektronik ortam üzerinden Karar Destek Sistemi, GÜVAS, BİLGE Sistemi, Tahsilat Takip Programı, Kaçakçılık Bilgi Bankası ve ilgili diğer programlar üzerinden, ülke genelini kapsar tarzda yürütülmeye devam edilmiştir. İşlem gören gümrük beyannameleri risk analizine dayalı olarak ikincil kontrole tabi tutularak, gümrük idaresine yapılan beyanın doğruluğu, beyanname ve eklerinin yanı sıra yükümlünün ticari belge ve verileri üzerinde de inceleme ve bulunması halinde eşyanın fiziki muayenesi yoluyla kontrol edilebilmektedir.

Tablo 31: 2020 Yılı İkincil Kontrol Sonuçları

EK TAHAKKUK TUTARI (TL)	CEZA TUTARI (TL)	TOPLAM (TL)
225.141.235	598.106.563	**823.247.798**

Yapılan analizlere bağlı şüpheli işlemlerin kontrolünde 2020 yılında toplam 4.545 firmaya işlem gerçekleştirilmiştir. Bu işlemler neticesinde toplam 225.141.235 TL (Gümrük Vergisi, KDV, ÖTV, Anti-Damping, İGV vb.) tahakkuk ettirilmiştir. Yine bu kapsamda, firmalara 598.106.563 TL idari para cezası uygulanmıştır. Dolayısıyla 2020 yılında firmalara tahakkuk ettirilen vergi ve cezaların toplam tutarı 823.247.798 TL düzeyine ulaşmıştır.

Veri Analiz Çalışmaları: Resmi İstatistik Programı (RİP) kapsamında Bakanlığımız tarafından cari ayı takip eden ayın ikinci gününde kamuoyuna duyurulan gösterge nitelikteki dış ticaret istatistiklerinde yer alan istatistik veri kaynaklarının artırılması için istatistiki veri çeşitliliği üzerinde çalışmalara devam edilmiştir. Buna ek olarak, ihracatta istatistiki kıymeti oluşturan FOB ve ithalatta CIF değerlerinin iyileştirilmesine yönelik çalışmalar yapılmıştır. Yapılan bu çalışmalar sonucunda gerek veri setinde gerekse projelerde revize işlemleri gerçekleştirilmiştir. Yeni kurulan bölge müdürlükleri ve gümrük müdürlüklerine ilişkin kodlar tanımlanmış, RİP kapsamındaki istatistikler de güncel koda göre üretilecek şekilde yapılandırılmıştır. Dış Ticaret İstatistiklerine ilişkin ham veriler üzerinde uluslararası (EUROSTAT, BM) metodoloji ve standartlara göre veri doğrulama ve kontrol işlemleri yapılmaktadır. Diğer yandan, yeni ülke ve ülke gruplarına ilişkin kodlar güncellenmiş, RİP kapsamındaki istatistikler de güncel koda göre üretilecek şekilde yapılandırılmıştır. RİP kapsamında, her yıl yayımlanan ithalat rejim kararı doğrultusunda değişen Gümrük Tarife

Cetveline esas olarak SAS Programında yapılan güncelleme çalışmalarına başlanmıştır. Bu çalışmalar kapsamında tarife, isimlendirme, geçiş, sınıflama, ortalamalar, güven aralığı işlemleri yapılmıştır. Resmi dış ticaret istatistiklerinin kaynağı olan verilerde yapılan birtakım analizlerde SAS Programı aracılığıyla analiz işlem sürelerinin kısaltılması ve sistem kapasitesinin artırılmasına yönelik çalışmalar tamamlanmıştır. 2020 yılı itibarıyla resmi dış ticaret istatistiklerinin Genel Ticaret Sistemine göre hazırlanması ve açıklanması için TÜİK ile ortak çalışmalar tamamlanmıştır.

Gümrük Müşavirliği ve Yetkilendirilmiş Gümrük Müşavirliği İzin Belgelerinin Teslimi: 2020 yılında 42 adet yeni Gümrük Müşavirliği izin belgesi, 187 adet yeni Gümrük Müşavirliği Yardımcılığı İzin Belgesi düzenlenerek ilgililere teslim edilmek üzere Gümrük Müşavirleri Derneklerine gönderilmiştir. 31.12.2020 tarihi itibarıyla sistemde kayıtlı 337 Yetkilendirilmiş Gümrük Müşaviri (YGM), 3.587 Gümrük Müşaviri ve 10.574 Gümrük Müşavir Yardımcısı bulunmaktadır. Diğer yandan, Gümrük Müşavirliği için her yıl düzenli olarak sınavlar yapılmakta olup başarılı olan Gümrük Müşavir ve Gümrük Müşavir yardımcılarına izin belgeleri düzenlenerek verilmektedir. 2020 yılında yapılması öngörülmüş olan gümrük müşavirliği ve gümrük müşavir yardımcılığı sınavlarının, tüm dünya ile birlikte ülkemizi de etkisi altına alan COVID-19 pandemisi nedeniyle adayların sağlığını riske atmamak için bu yıl yapılmamıştır. Ayrıca gümrük idarelerinde gümrük müşavirleri aracılığıyla iş ve işlem yaptırmak isteyen kişilerin gümrük müşavirlerine kolayca ulaşabilmesi amacıyla Bakanlığımızın web sayfasında "Gümrük Müşavirlerine Nasıl Ulaşırım?" başlıklı bir uygulama konulmuş, böylece ilgilenenlerin isim soyadı ve şehir bazında gümrük müşavirlerine ulaşma imkânı sağlanmıştır. İlaveten, 2020 yılında 1 defa "Merkez Disiplin Kurulu" toplantısı gerçekleştirilerek Gümrük Müşavirlerine ve Gümrük Müşavir Yardımcılarına ilişkin toplam 29 dosya karara bağlanmıştır.

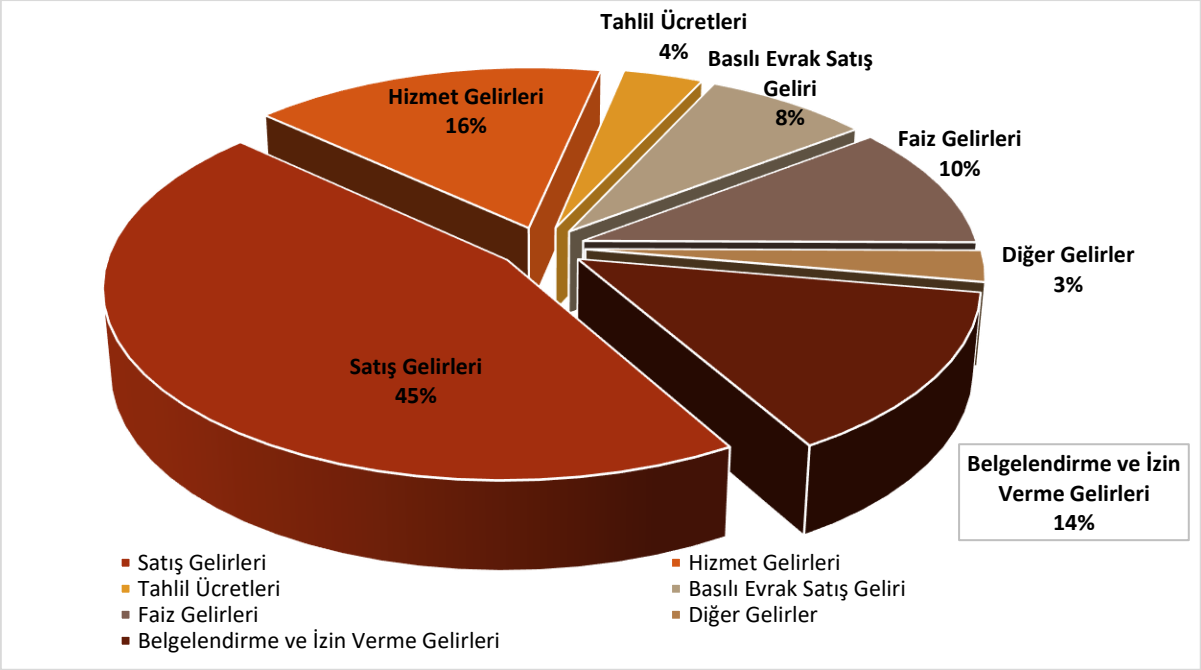
Döner Sermaye İşletmesinin Gelir ve Giderleri: 2020 yılında Döner Sermaye İşletmesinin faaliyetlerinden toplam 358.711.702 TL gelir elde edilmiştir. 2020 yılında 1.535.186 TL maliyetle 3.206.000 adet belge bastırılmış, belge satışlarından 27.856.945 TL safi gelir elde edilmiştir. Basılı evrak satış gelirleri, toplam gelirlerin yaklaşık %7,75 ini oluşturmaktadır. 2020 yılında 37.728.797 TL faiz geliri elde edilmiştir. Ayrıca 19.601.538 TL Katkı Payı ve 30.647.943 TL TAREKS geliri olmak üzere toplam 50.249.481 TL belgelendirme ve izin verme geliri elde edilmiştir. Döner Sermaye İşletmesinin diğer gelirleri, özel yolla tasfiye geliri, kira geliri, güvence geliri ve bunların dışında kalan gelirlerden oluşmaktadır. 2020 yılında diğer gelirler kapsamında 9.522.058 TL gelir elde edilmiştir.

Tablo 32: Döner Sermaye İşletmesinin 2019 ve 2020 Yılları Türlerine Göre Gelirleri

GELİR TÜRÜ	2019 YILI GELİRLERİ (TL)	2020 YILI GELİRLERİ (TL)
Satış Gelirleri	151.288.700	163.023.298
Hizmet Gelirleri	43.394.413	59.362.320
Tahlil Ücretleri	12.893.696	13.326.500
Basılı Evrak Satış Geliri	23.843.777	27.856.945
Faiz Gelirleri	65.991.026	37.728.797
Belgelendirme ve İzin Verme Gelirleri	45.589.758	50.249.481
Diğer Gelirler	25.735.672	9.522.058
Satıştan İadeler (-)	-1.222.393	-2.357.697
TOPLAM GELİRLER	**367.514.649**	**358.711.702**

Kaynak: Bakanlık İstatistikleri

Grafik 10: 2020 Yılı Safi Gelirlerin Türlerine Göre Dağılımı

Kaynak: Bakanlık İstatistikleri

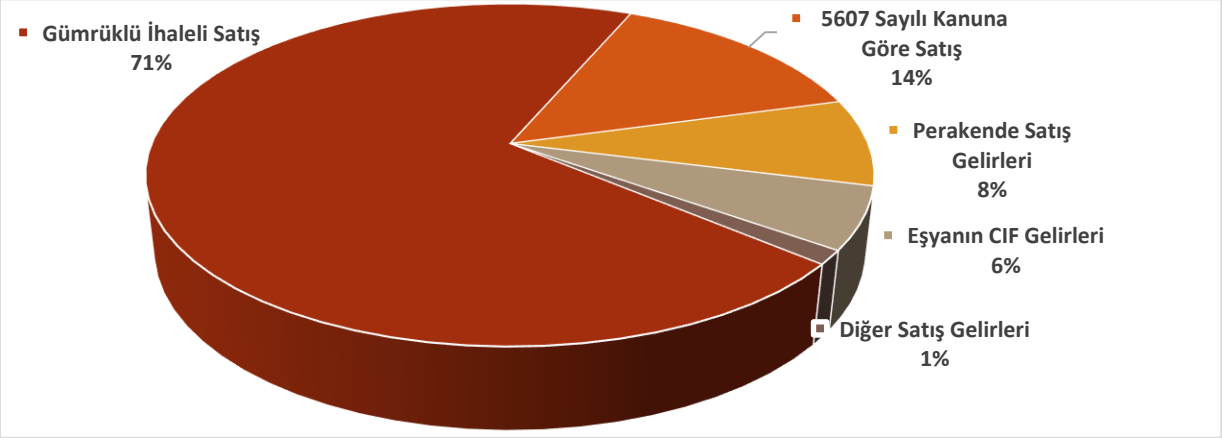
2020 yılında 163.023.298 TL satış geliri elde edilmiştir. Aşağıdaki tabloda 2019 ve 2020 yılı satış gelirlerinin kalemlere göre dağılımı gösterilmiştir. Grafikte ise 2020 satış gelirlerinin kalemlere göre yüzde dağılımına yer verilmiştir.

Tablo 33: 2019 ve 2020 Yılları Satış Gelirleri

TÜRLERİNE GÖRE SATIŞ GELİRLERİ	2019	2020
Gümrüklü Eşyanın İhale İle Satışı	109.049.248	114.660.326
-Eşya	39.135.653	36.728.145
-Araç	69.913.595	77.932.181
5607 Sayılı Kanuna Göre Satış	17.728.678	23.267.218
-Eşya	15.439.379	21.270.875
-Araç	2.289.299	1.996.343
Perakende Satış Gelirleri	15.058.877	13.411.213
Eşyanın CIF Gelirleri	8.150.812	9.539.618
Diğer Satış Gelirleri	1.301.085	2.144.923
TOPLAM	**151.288.700**	**163.023.298**

Kaynak: Bakanlık İstatistikleri

Grafik 11: 2020 Yılı Satış Gelirlerinin Dağılımı

Kaynak: Bakanlık İstatistikleri

Tablo 34: 2016-2020 Yılları Toplam Araç ve Eşya Satışları

	ARAÇ SATIŞLARI			EŞYA SATIŞLARI		
Yıllar	**Satılan Araç Sayısı**	**Araç Başına Ortalama Hasılat (TL/Adet)**	**Satış Hasılatı (TL)**	**Satılan Eşya Grup Sayısı**	**Grup Başına Hasılat (TL)**	**Satış Hasılatı (TL)**
2016	6.373	18.441	117.524.493	4.147	11.476	**47.590.972**
2017	5.273	24.885	131.218.605	3.976	17.268	**68.657.568**
2018	4.449	29.776	132.473.424	3.823	19.841	**75.852.143**
2019	7.627	35.576	271.338.152	4.315	23.469	**101.268.735**
2020*	4.827	65.622	316.757.394	5.094	24.874	**126.708.156**

Kaynak: Bakanlık İstatistikleri
*2020 verilerine sadece e-ihale verileri dâhil edilmiştir.

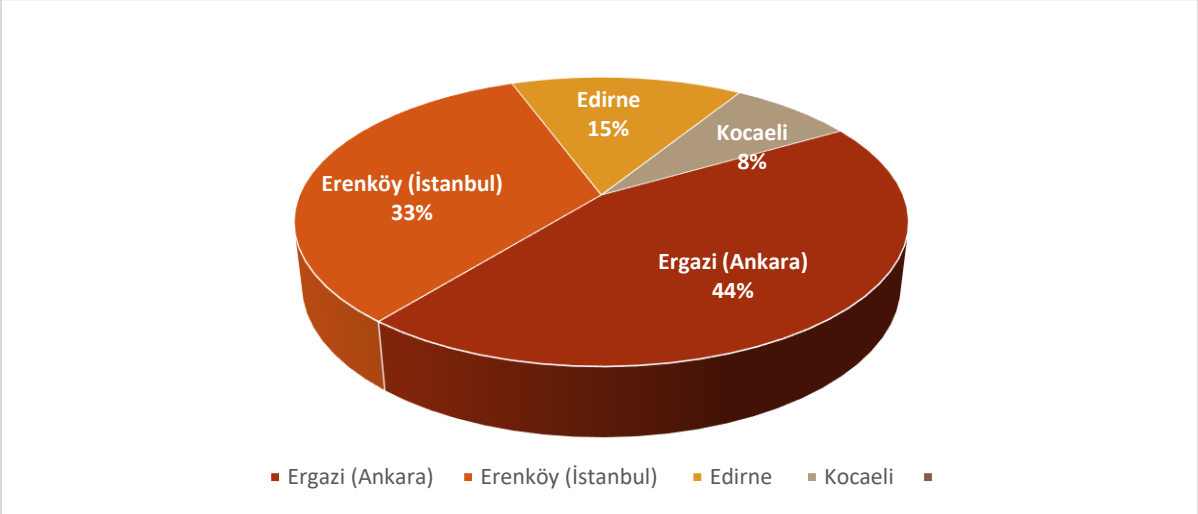
Aşağıdaki tabloda, 2019 ve 2020 yıllarında perakende satışlardan elde edilen safi gelir verilmiştir. Grafikte ise, 2020 yılı safi perakende satış gelirlerinin İşletme Müdürlüklerine göre yüzde dağılımı gösterilmiştir.

Tablo 35: 2019 ve 2020 Yılları Perakende Satış Gelirleri

İŞLETME MÜDÜRLÜĞÜ	2019	2020
Ergazi (Ankara)	5.358.917	5.929.730
Erenköy (İstanbul)	6.357.133	4.488.498
Edirne	1.914.988	1.950.167
Kocaeli	1.428.559	1.042.818
TOPLAM	**15.059.597**	**13.411.213**

Kaynak: Bakanlık İstatistikleri

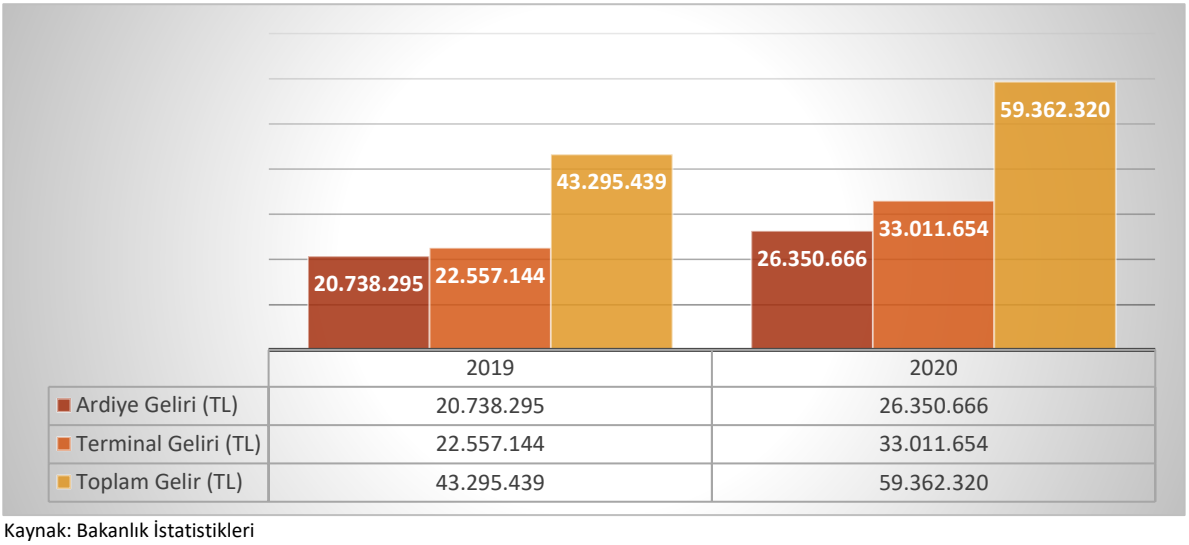
Grafik 12: 2020 Yılı Perakende Satış Gelirlerinin Dağılımı

Kaynak: Bakanlık İstatistikleri

2020 yılında 26.350.666 TL ardiye geliri ve 33.011.654 TL terminal geliri olmak üzere toplam 59.362.320 TL hizmet geliri elde edilmiştir. Ardiye gelirlerine, satışlardan elde edilen %15'lik ardiye hizmet geliri de dâhildir.

Grafik 13: 2019 ve 2020 Yılları Geçici Depolama Yeri ve Antrepo İşletmeciliğinden Elde Edilen Gelirler

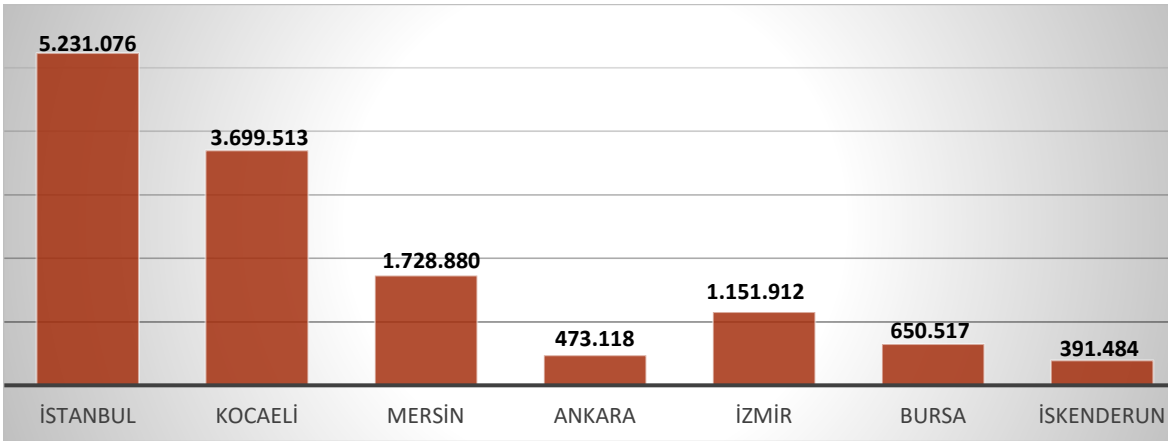

	2019	2020
Ardiye Geliri (TL)	20.738.295	26.350.666
Terminal Geliri (TL)	22.557.144	33.011.654
Toplam Gelir (TL)	43.295.439	59.362.320

Kaynak: Bakanlık İstatistikleri

2020 yılında, laboratuvar tahlil ücretlerinden toplam 13.326.500 TL gelir elde edilmiştir.

Grafik 14: 2020 Yılı Tahlil Ücretlerinin Dağılımı (TL)

Kaynak: Bakanlık İstatistikleri

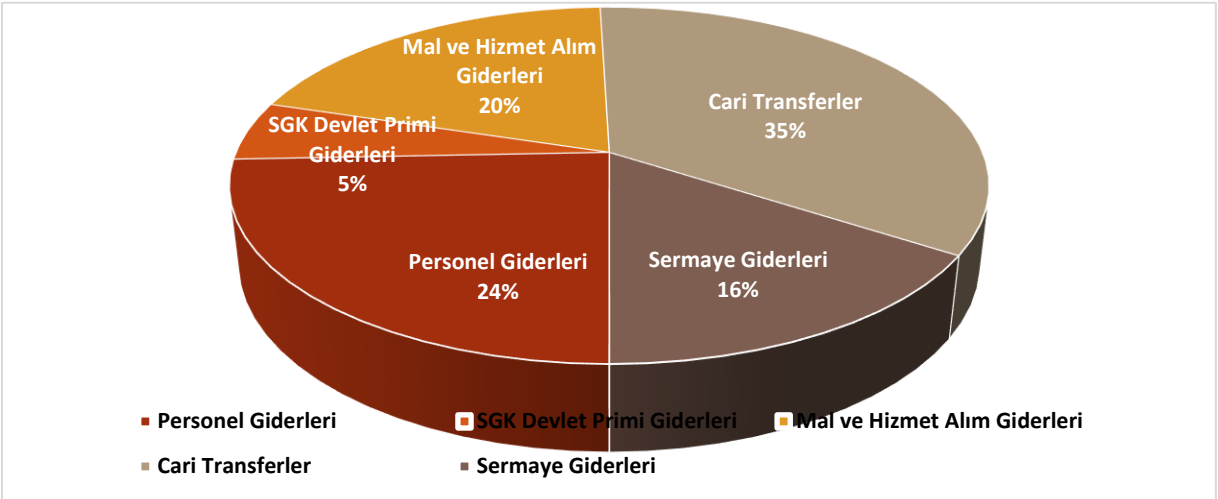
Döner Sermaye İşletmesinin Giderleri: Döner Sermaye İşletmesinin 2020 yılı bütçe giderleri 174.164.609 TL olarak gerçekleşmiştir. Aşağıdaki tablo ve grafikte Döner Sermaye İşletmesinin 2020 yılı giderlerinin kalemlere göre dağılımı verilmiştir.

Tablo 36: 2020 Yılı Döner Sermaye İşletmesinin Giderleri (TL)

GİDER TÜRÜ	2020
Personel Giderleri (830.01)	42.454.533
Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri (830.02)	9.348.618
Mal ve Hizmet Giderleri (830.03)	34.474.565
Cari Transferler (830.05)	60.173.334
Sermaye Giderleri (830.06)	27.713.559
TOPLAM	**174.164.609**

Kaynak: Bakanlık İstatistikleri

Grafik 15: 2020 Yılı Döner Sermaye İşletmesinin Giderlerinin Dağılımı

Kaynak: Bakanlık İstatistikleri

Döner Sermaye İşletmesinin Hazineye Katkısı: 2020 yılında, Döner Sermaye İşletmesinin gayrisafi geliri 677.526.500 TL, safi geliri 358.711.702 TL olarak gerçekleşmiştir. 2020 yılı net karı (bilanço karı) 184.547.093 TL olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 37: Döner Sermaye İşletmesince Elde Edilen Net Kar ve Hazineye Aktarılacak Tutar

GAYRİSAFİ GELİR TUTARI (TL)	677.526.500
Emaneten Tahsil Edilen Vergi, Tellaliye, Bandrol (-)	233.359.650
Eşya Satışından Hazine Emanetine Gönderilen Tutar (-)	73.568.360
Ardiye Ücretlerinden Özel Antrepolara Ödenen (-)	11.886.498
Döner Sermaye Bütçe Gelirleri	358.711.702
Döner Sermaye Bütçe Giderleri (-)	174.164.609
Faaliyet Karı	184.547.093
Kurumlar Vergisi Matrahı	164.945.555
Kurumlar Vergisi	36.288.022
Net Kar (Faaliyet Karı-Kurumlar Vergisi)	148.259.071
Hazineye Aktarılacak Tutar	148.259.071

Kaynak: Bakanlık İstatistikleri

2020 yılında, Döner Sermaye İşletmesinin tahsil ettiği ve Hazine'ye ve diğer kamu kurumlarına ödediği mali yükümlülükler 569.929.193 TL olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 38: Döner Sermaye İşletmesinin Tahsil Ettiği ve Hazine ve Diğer Kamu Kurumlarına Ödediği Mali Yükümlülükler

ÖDENEN MALİ YÜKÜMLÜLÜKLER (TL)	Değer
Tahsil edilen KDV, ÖTV, Damga Vergisi	216.251.866
Tahsil edilen Gümrük Vergisi	15.624.631
TRT'ye Ödenen Bandrol (3093 sayılı Kanunun 4/a Maddesi)	1.483.153
Kaçak Eşya Satışından Hazine Emanetine Gönderilen Tutar	73.568.360
Kaynağından Yapılan SGK Kesintisi+Alınan Gelir Vergisi+Damga Vergisi+Diğer Yükümlülükler	21.069.820
Peşin Gelir+SHÇEK Payı	57.384.270
Kurumlar Vergisi	36.288.022
Kardan Hazineye Aktarılacak Tutar	148.259.071
TOPLAM	**569.929.193**

Kaynak: Bakanlık İstatistikleri

Tasfiyelik Hale Gelen Eşyanın İmhasına Yönelik Çalışmalar: 2020 yılı içerisinde imha kararı alınan eşya türleri ve değerleri aşağıdaki tabloda belirtilmektedir.

Tablo 39: İmha Kararı Alınan Eşya Türleri Ve Değerleri

İmha Edilen Eşyanın TTB Değeri (TL)	Tütün	Alkollü İçkiler	Diğer	Genel Toplam
	462.154.194	24.471.277	244.897.776	**731.523.247**

Kaynak: Bakanlık İstatistikleri

Kaçakçılıkla etkin mücadele edilmesi kapsamında 5607 sayılı Kanunda getirilen düzenlemeler çerçevesinde güvenlik birimlerince el konulan kaçak tütün ve tütün mamulleri ile alkollü içkilerin anında bu birimlerce gerçekleştirilen imha işlemlerine ait giderler ile eşya/araçlara ilişkin taşıma, muhafaza gibi yapılan giderler Bakanlığımız döner sermaye bütçesinden karşılanmaktadır. Kaçakçılıkla mücadele mevzuatı ile bağlantısı olmayıp yükümlüsü tarafından imhası talep edilen eşyaya ilişkin masraflar ise eşya sahibince karşılanmaktadır.

İstatistik, Analiz ve Değerlendirme İşlemleri:

-Yayın Dağıtım İşlemleri: Gümrük işlemleri tamamlanarak Bakanlığımız veri ambarına aktarılan ihracat ve ithalat işlemlerine ilişkin ham veriler üzerinden, gerek Bakanlığımız gerekse çeşitli kurum ve kuruluşlardan gelen istatistikî bilgi talepleri karşılanmaktadır. Resmi olmayan geçici dış ticaret verilerini içeren "Aylık Dış Ticaret, Şirket, Esnaf ve Kooperatif Veri Bülteni" her ayın ikinci gününde Bakanlığımız resmi internet sayfasında yayımlanmaktadır.
-Protokoller: Bakanlığımız ve diğer kurumlar arasında depolanmış veriler esas alınarak 105 adet veri paylaşım protokolü (ek protokoller dâhil) imzalanmıştır. 2020 yılında ise 10 adet veri paylaşım protokolü imzalanmıştır.

Risk Analizinin Teknik Alt Yapısının Güçlendirilmesi Projesi: Proje ile Bakanlığımızın sahip olduğu yüksek ölçekli verinin istatistiki yöntemler, analitik modeller ve yapay zekâ algoritmaları gibi en verimli ve modern yaklaşımlarla analiz edilmesi, gerçek zamanlı olarak daha riskli alanlara yoğunlaşılmasının sağlanması ve risk analizi çalışmalarında seçiciliğin arttırılması amaçlanmıştır. Projenin ilk fazını oluşturan Bütünleşik Veri Analitiği Çözümü hizmet alımı 2020 yılında tamamlanmıştır. İlk fazın tamamlanması ile veri madenciliği gibi modern ve ileri bilgi teknolojilerinin risk analizleri çalışmalarında kullanılması ve yaygınlaştırılması sağlanmıştır. Risk analizlerinde etkinliğin iyileştirilmesi ile yakalama oranları yükseltilerek kaçakçılıkla daha etkin mücadele edilmeye başlanmıştır. Bu şekilde, vatandaşların emniyet ve güvenliğinin sağlanması ve sağlığının korunmasına önemli bir katkıda bulunularak, dış ticaret yapılan ülkeler nezdinde ihracatçılarımızın güvenilirliğinin ve saygınlığının artırılmasına katkıda bulunulmuştur. Dış ticaret işlemlerinde fiziki kontrol oranlarının iyileştirilmesi, gümrüklerde daha hızlı ve etkin kontrollerin gerçekleştirilmesi ile dış ticaret erbabının zaman kaybının en aza indirilmesine ve dış ticaret erbabının maliyetlerinin azaltılmasına katkı sağlanmıştır.

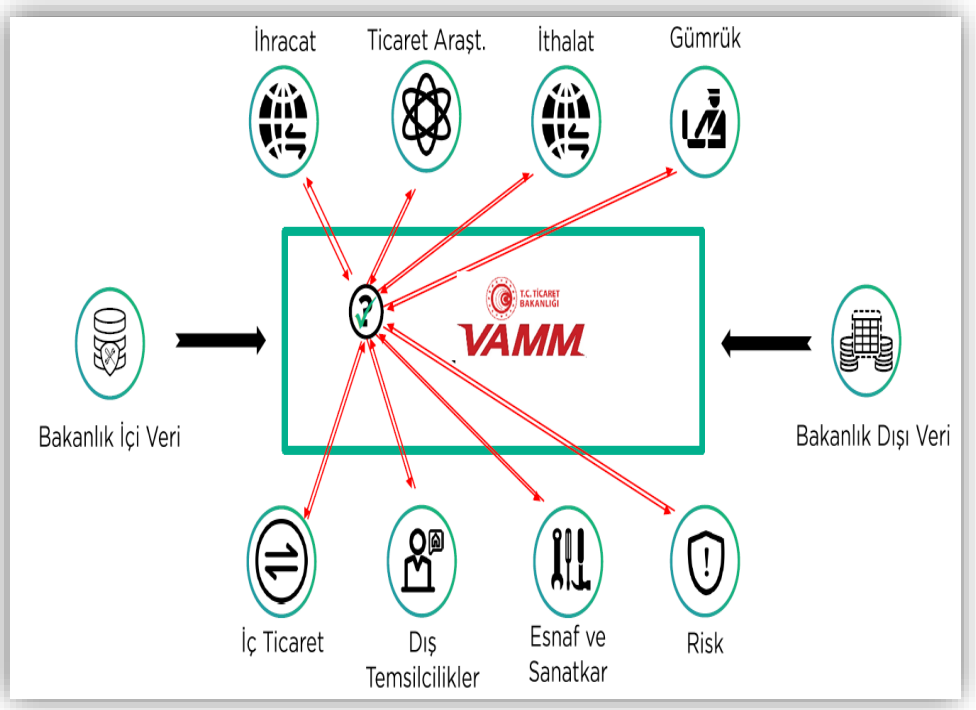
Dış Ticarette Anomali Tespit Sistemi**:** Dış ticaret işlemlerindeki anomalileri tespit etmek ve bilgi teknolojilerinden yararlanarak dış ticarette gözlenen anomalilerin efektif bir şekilde takibini sağlamak amacıyla oluşturulan Sistem sayesinde günlük veriler kullanılarak çeşitli formülasyonlarla ülke, firma ve eşya bazında sapmalar ve anomali durumları tespit edilmekte ve hazırlanan raporlar ile Bakanlık ilgili birimlerindeki kullanıcılarla paylaşılmaktadır. Ayrıca, risk analizi çalışmalarının/sonuçlarının anlık ve geçmişe dönük olarak izlenebileceği RİMER (Risk İzleme Merkezi) çalışmaları kapsamında, risk analizi çalışmalarının yürütüldüğü modüllere ilişkin olarak görsel raporlar (dashboard) oluşturularak kullanıma açılmıştır.

Gümrük Müşavirliği Bilgi Sistemi Programı: Gümrük müşavirlerinin Bakanlığımıza yapmak zorunda oldukları bildirimlerin dijital ortamda daha hızlı ve kolay bir şekilde gerçekleştirilmesine yönelik olarak Gümrük Müşavirleri Dernekleriyle ortak bir çalışma başlatılmıştır. Ayrıca Bakanlığımızca yayımlanan 1 Sıra No'lu Elektronik Tebligat Sistemi Genel Tebliği uyarınca yetkilendirilmiş gümrük müşavirleri ve gümrük müşavirlerinin e-tebligat sistemine geçmeleri sağlanmıştır.

Veri Analitiği Mükemmeliyet Merkezi: Bakanlığımızın temel fonksiyonlarını oluşturan iç ve dış ticaret ile gümrük işlemleri gerçekleştirilirken, bunlara ilişkin oluşan verilerin toplanması, işlenmesi ve güvenli ortamlarda korunması gerekmektedir. Bu ihtiyaçlara cevap vermek üzere daha iyi, daha hızlı, daha ucuz ve tekrarlanabilir analitik ve raporlama fonksiyonlarını mümkün kılan veri seti, araçlar, beceriler ve kurumsal kültür oluşturmayı amaçlayan Ticaret Bakanlığı Veri Analitiği Mükemmeliyet Merkezi (TBVAMM) projesi, Bakanlığımız ve ticaret ekosistemindeki paydaşlar için tahminleme, simülasyon ve erken uyarı/alarm gibi son teknoloji analitik çözümler ile Bakanlığımızın stratejik hedeflerini destekleyecektir.

2020 yılında başlanan projenin tamamlanmasıyla;

- Tekilleşmiş, temizlenmiş ve entegre veri yapısı oluşturulması,
- Yapay zekâ ve makine öğrenmesi bazlı analitik fonksiyonlar geliştirilmesi,
- Simülasyon, tahminleme, uyarı vb. kabiliyetlere haiz gelişmiş ekonometrik modeller üretilmesi,
- Veri bilimi konusunda yetişmiş insan kaynağına sahip olunması hedeflenmektedir.

Proje 6 adet fazdan oluşmaktadır. Anılan Proje kapsamında Bakanlığımızın ihracat, ithalat, gümrükler, iç ticaret, tüketici, serbest bölgeler, risk yönetimi, esnaf ve sanatkârlar, kooperatifçilik, ürün güvenliği, serbest ticaret anlaşmaları gibi temel hizmet alanlarında 23 adet iş senaryosu geliştirilecek olup Bakanlık talebine istinaden bu projelerin geliştirilme sıralaması değiştirilebilecektir. İş senaryoları, senaryonun konusuna göre Bakanlığımızın ilgili birimlerinin sorumluluğunda geliştirilmektedir. Öngörülen 6 adet iş senaryosunun tasarım ve geliştirme çalışmaları 30 Kasım 2020 tarihinde tamamlanmıştır. 2021 yılında ikinci 6 senaryonun tasarım ve geliştirme çalışmalarına başlanılacaktır.

Randevulu Sanal Sıra Sistemi (RSS): Ülkemiz sınır kapılarından giriş-çıkış yapan ticari ve özel araçlar sınır kapılarımızda önemli sıkışıklıklara sebep olmakta ve kilometrelerce uzunlukta araç kuyrukları oluşmaktadır. Bu durum seyahat kalitesini olumsuz etkilemenin yanı sıra, lojistik etkinliğimizi zayıflatmakta, önemli trafik, güvenlik ve çevre sağlığı riskleri ortaya çıkarmaktadır. 2020 yılı itibarıyla bu kuyruk ve yoğunluğun ortadan kaldırılmasına yönelik olarak dünyada da uygulanan sanal sıra sistemin hayata geçirilmesi amacıyla RSS Projesi çalışmalarına başlanmıştır.

RSS projesinin, sürücülerin web, mobil ve kiosk uygulamaları üzerinden belirleyebilecekleri tarihte ve ilgili gümrük müdürlüklerince sistemde tanımlanabilen zaman dilimleri içerisinden seçtikleri saatte randevu almaları ve bu randevu saatine göre randevu bilgilerini içeren ve sistem içerisinde üretilen karekod kullanılarak Gümrük ve Turizm İşletmeleri Ticaret A.Ş.'nin işlettiği TIR parkına giriş ve çıkış yapılması suretiyle Gümrük kapısına ilerlemeleri esasına dayanan pilot uygulaması aşamalı olarak Kapıkule gümrük kapısında hayata geçirilmiştir.

Sisteme kayıtlı kullanıcılar, sektör temsilcileri ve sahada çalışan personelimizden alınan geri dönüşlerle birlikte yapılan değerlendirme ve analizler neticesinde sistemin daha efektif çalışması, entegrasyonu ve karayolu geçiş belgelerinin tedarik usullerinin basitleştirilmesi için RSS Sisteminde gerekli geliştirmelerin yapılması amacıyla sistemden randevu verilme işlemleri 15.10.2020 tarihinde durdurulmuş ve anılan tarihten itibaren Kapıkule Kara Sınır Kapısı'ndan çıkış işlemleri yerel sıra sistemi ile gerçekleştirilmeye başlanmıştır. 2021 yılında sistemsel geliştirmelerin ve GEBOS entegrasyonuna ilişkin çalışmaların tamamlanmasının ardından RSS sisteminin planlanan sınır kapılarında yeniden devreye alınması hedeflenmektedir.

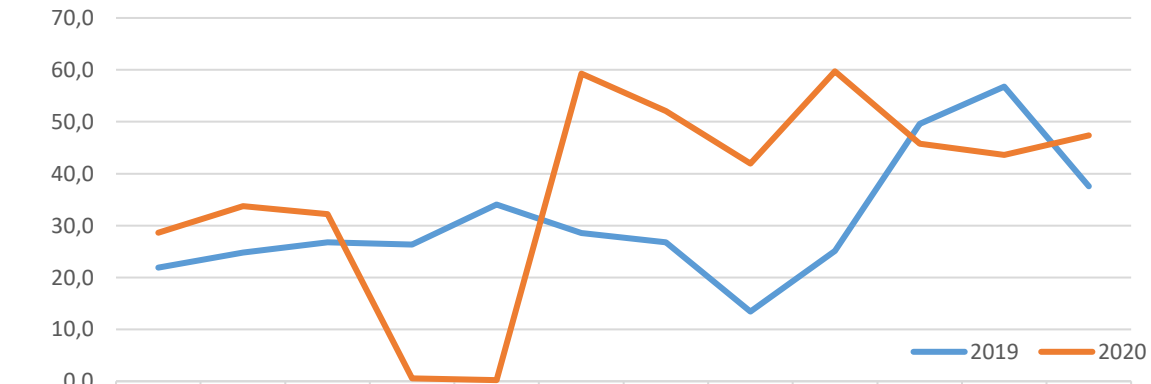
Bakanlığımızca İşletilen Ambarların Standartlarının Belirlenmesi: 2020 yılında "Bakanlığımızca İşletilen Ambarların Standartlarının Belirlenmesi ve Modernizasyon Modeli" hazırlanmış olup ambarların fiziki durumlarının tespitine ilişkin çalışma yapılmıştır. Öncelikli olarak genel güvenlik ve iş güvenliği alanlarında ambarlarda gerekli iyileştirmelerin yapılması öngörülmektedir.

Tasfiye Yönetim Sistemi (TYS): Tasfiye İşletme Müdürlüklerinin yapmış olduğu idari ve mali işlemlerin kayıt ve yönetimi ile Gümrük Müdürlüklerinin tasfiye işlemlerine ilişkin kayıtları TYS ile yapılmaktadır. 2016 yılından itibaren kullanılmakta olan TYS Tasfiye, Ambarlama, Maaş, Muhasebe, Taşınır ve Tahsilat ana modüllerinden ibaret olup Bakanlığımızca kullanılan diğer bilişim sistemleri ile entegre çalışmaktadır. 2020 yılında Bakanlığımız ambarları dışındaki (yedieminler) yerlere teslim edilen araçların takibinin yapılabilmesini teminen TYS'de her bir gümrük müdürlüğüne ambar kodu tanımlanmış olup söz konusu araçların giriş/çıkış işlemleri ile takip ve kontrolü bu sistem üzerinden yapılmıştır. Ayrıca, sistemde yapılan geliştirmeler ile tespit ve tahakkuk belgelerinin e-imzalı olarak düzenlenmesi sağlanmış ve satış bedelinin hesaplanmasına ilişkin işlemler sistemde düzenlenmiştir.

Döner Sermaye adına yapılacak olan tahsilat işlemlerinin tek merkezden yapılabilmesi için tahsilat modülü geliştirilmiş, bu modül aracılığıyla banka aracılığıyla ödemenin yanı sıra kredi kartı ile tahsilat yapılabilmesi sağlanmıştır. İlaveten kayda tabii elektronik cihazların kayıt işlemlerinin TYS üzerinden yapılabilmesi için Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun Mobil Cihaz Kayıt Sistemi (MCKS) sistemi ile entegrasyon çalışmaları yapılmış olup uygulamaya 2021 yılı Ocak ayı itibarıyla başlanılması planlanmaktadır.

E-İhale Sistemi: Coğrafi kısıtları ortadan kaldırarak farklı yerlerdeki ihalelere internet üzerinden teklif verilmesini sağlamak, ihalelere katılımı ve dolayısıyla rekabeti artırmak, eşyanın tasfiyesini hızlandırmak amacıyla kullanılan e-ihale uygulamasında 2020 yılında yaklaşık 20 bin adet e-ihale yapılması sağlanmıştır. COVID-19 salgınında ihalelere iki ay ara verilmesine rağmen söz konusu ihalelerden elde edilen satış hasılatı bir önceki seneye göre %19 oranında artmış ve 442 milyon TL olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 16: 2019-2020 Aylık Hasılat Karşılaştırma (Milyon TL)

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2019	21,9	24,8	26,8	26,3	34,0	28,5	26,8	13,4	25,1	49,6	56,8	37,6
2020	28,6	33,7	32,2	0,6	0,2	59,3	52,0	41,9	59,7	45,8	43,6	47,4

Kaynak: Bakanlık İstatistikleri

Müşteri Odaklı Lojistik Bilgi Sistemi: Yeni dünya düzeninde gümrükler, eşyanın sınır ötesine uzanan yolculuğunun her aşamasını dikkatle izlemek, lojistik süreç içerisinde yer alan tüm unsurları, yani alıcı, gönderici, nakliyeci, müşavir, komisyoncu, eşyanın gerekli kontrollerini gerçekleştiren diğer tüm kurum ve kuruluşları, eşyanın yolculuğu boyunca onun statüsüne bağlı olarak ortaya çıkan işlem ve kuralları da lojistik zincirin etkinliğini ve güvenliğini sağlayacak şekilde yönetmek zorundadır. Bu kapsamda birçok ülke, hâlihazırda, gümrük işlem sürelerinin ölçülmesi ile ilgili olarak, yıllık raporlar oluşturup yayımlamaktadır. Bununla birlikte, konuyu basit bir "raporlama" işinden daha ileri bir aşamaya taşıyarak, onu bir tür lojistik yönetim sistemine dönüştüren ülkeler de mevcuttur.

Bakanlığımız da dış ticaret sektörünün ihtiyaçlarını gözeterek, ithalat ve ihracat süreçlerinin takibi ve iyileştirilmesine yönelik Müşteri Odaklı Lojistik Bilgi Sistemi (MOLBIS) isimli projeyi yürütmektedir. Anılan proje 3 temel hedeften oluşmaktadır:

- İthalat ve ihracat işlemlerinin anlık takibi (GET-APP),
- İthalat ve ihracat sürelerinin dönemsel ölçümü ve tahmin (SHIP),
- Süreçlerdeki aksaklıklarının giderilmesine destek (SÜREÇ İYİLEŞTİRME).

Dönemsel ölçüm ve tahmin hedefi kapsamında, veri madenciliği yöntemleri de kullanılarak, ithalat ve ihracat ortalama sürelerini grafik ve tablolar ile sunan gösterge paneli (SHIP), ithalatçıların ve ihracatçıların yeni başlattıkları işlemler için tahmini tamamlanma sürelerini içeren bir modül ile gümrük idarecileri için yeni başlatılan ithalat/ihracat işlemleri için tahmini tamamlanma sürelerini içeren bir modül hazırlanmıştır. 2020 yılında GET-APP ile ilgili firmalara telefon, mail, e-dilekçe yolları ile teknik destek vermeye devam edilmiştir. "Dönemsel ölçüm ve tahmin" hedefi kapsamında ise gösterge paneli (SHIP), 2019 ve 2020 yılları için güncellenmiştir.

5.8. Kaçakçılıkla Mücadele ve Gümrük Muhafaza Hizmetleri

Akaryakıt Kaçakçılığıyla Mücadele Faaliyetleri: Tüm mücadeleci birimlerin katılımı ile Bakanlığımız koordinasyonunda yürütülen akaryakıt kaçakçılığıyla mücadele faaliyetleri, 2020 yılında da kararlılıkla sürdürülmüştür. Akaryakıt kaçakçılığı son dönemde, doğrudan akaryakıt kaçakçılığı yapılmasından ziyade ülkemize yasal olarak girişi sağlanan akaryakıt veya akaryakıt harici petrol ürünlerinin mali kayıtları üzerinde oynama yapılması yoluyla gerçekleştirilmeye başlanmıştır. Bu kapsamda, 2020 yılında tespit edilen akaryakıt kaçakçılığı miktarı 2.098 tondur. Bakanlığımızca denetimi gerçekleştirilen istasyon ve tesisler, ele geçirilen akaryakıt tür ve miktarı, zanlılar ve taşıtlara ait bilgiler ile petrol piyasasına yönelik verilerin tutulması ve diğer mücadeleci birimlerle paylaşılması amacıyla oluşturulan Akaryakıt Kaçakçılığı ile Mücadele Veri Tabanına (AKBİS), mevzuat ile öngörülen tüm mücadeleci kurumların entegrasyonu sağlanmış ve gerekli kullanıcı eğitimleri tamamlanmış olup kurumlardan gelen talepler doğrultusunda eğitim planlamaları gerçekleştirilmiştir. Bakanlığımız bünyesinde kurulan Akaryakıt Özel Ekip Şubesi; Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı, Gelir İdaresi Başkanlığı ve Vergi Denetim Kurulu Başkanlığından da görevlendirilen toplam 23 personel ile Bakanlığımızda faaliyetlerini sürdürmektedir.

2020 yılı içerisinde Özel Ekip Şubesince;

- Dağıtıcı Lisansı sahibi firmalar tarafından lisans faaliyetlerine aykırı olarak sahte akaryakıt alış ve satış faturaları düzenlenerek bayiler üzerinden piyasaya sürülmesi,

- Spot piyasa olarak tabir edilen, yasal olarak temin edilen akaryakıtın faturasının komisyon karşılığı, akaryakıtın ise faturasız kayıt dışı satılması, sahte faturalar kullanılarak faturasız akaryakıtın sevk ve satışına yasal görünüm kazandırılması,
- ÖTV'siz yakıt alma hakkı bulunan deniz taşıtlarına kayıt dışı akaryakıt teslim edilmesi,
- Madeni yağ firmalarınca ithal edilen baz yağın bir işleme tabi tutulmaksızın gerçeğe aykırı olarak düzenlenen belgelerle mamul ürün gibi gösterilerek usulsüz yöntemlerle piyasaya sevk edilmesi,
- İran'dan getirilen fuel oil cinsi eşyanın gerçeğe aykırı beyanda bulunularak Bitümen MC30 cinsi eşya olarak yurda sokulmak istenilmesi,
- Atık yağ ve geri dönüşüm tesislerinin usulsüz olarak kaçak akaryakıt üretmesi,
- Akaryakıt harici petrol ürünlerinin kaçak akaryakıt olarak kullanılması,
- Ulusal marker seviyesi geçerli olan ancak baz yağ, solvent gibi akaryakıt harici petrol ürünleri karışımı içeren kaçak akaryakıtın bayiler üzerinden piyasaya satışı dahil olmak üzere farklı konularda çalışmalar gerçekleştirilmiş ve bu kapsamda 2020 yılında toplam 779.2 milyon TL değerinde usulsüzlük ortaya çıkarılmıştır.

Bakanlığımızda geçici görevli Vergi Müfettişlerince iki akaryakıt dağıtım şirketine yönelik tamamlanan vergi incelemeleri neticesinde Hazineye intikali ön görülen vergi ve ceza tutarı 605,5 Milyon TL olarak hesaplanmıştır. (Bu firmalarca düzenlenen sahte fatura tutarının 8,1 milyar TL olduğu tespit edilmiştir.) Ayrıca Özel Ekibin çalışmalarına konu firmalarca düzenlenen sahte fatura tutarının 12,4 milyar TL olduğu tespit edilmiştir.

Merkez ve taşra gümrük muhafaza birimlerince 2020 yılında yürütülen denetimlerde, 1.304 adet akaryakıt istasyonu ve tesis denetlenmiştir. Söz konusu denetimlerde toplam 5.912 numune alınmış ve 24 kişi hakkında adli işlem tesis edilmiştir. Ayrıca, 2020 yılında gerçekleştirilen denetimler neticesinde 84.967.000 TL değerinde, 30.278.668 litre standart depo muafiyeti fazlası akaryakıt tespit edilmiştir.

Uyuşturucu Madde Kaçakçılığıyla Mücadele Faaliyetleri: Terörün ve organize suç örgütlerinin en önemli finansman kaynaklarından birini oluşturan, kişi ve toplum sağlığını hedef almasının yanı sıra sosyal doku ve aile yapısında önemli tahribata sebep olan yasadışı uyuşturucu ticaretiyle mücadele, Bakanlığımızca üzerinde hassasiyetle durulan önceliklerden biridir. Mücadele vizyonumuzun temelini uyuşturucu arzının ülkeye girişi noktasında önlenmesi oluşturmaktadır ve bu vizyon çerçevesinde proaktif stratejiler geliştirilmekte, kapasite ve kabiliyetlerin her dönem biraz daha artırılmasına yönelik yatırımlar gerçekleştirilmektedir.
2020 yılı itibarıyla Bakanlığımız bünyesinde 30 NARKOKİM biriminde görevli 399 NARKOKİM personeli mevcuttur. Kuruldukları tarihten itibaren NARKOKİM birimlerinde görevli personelin uyuşturucu maddeler ve mücadele yöntemleri konusunda uzmanlaştırılması hedeflenmiştir. Bu amaçla, görevli personelin temel ve ileri düzey narkotik suçlarla mücadele eğitimlerine tabi tutulmasının yanı sıra dönem dönem görevli oldukları sahada uygulamalı ve operasyonel eğitim çalışmalarına dâhil edilmektedir.

Ulusal müşterek çalışmalar kapsamında, Bağımlılık ile Mücadele Yüksek Kurulu çalışmalarına ve 2018-2023 Bağımlılık ile Mücadele Strateji Belgesi ve Eylem Planı çalışmalarına 2020 yılında katılım sağlanmış ve Eylem Planı kapsamındaki sorumluluklar tamamlanmıştır. Ayrıca, başta Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Ofisi, Avrupa Uyuşturucu ve Uyuşturucu Bağımlılığı İzleme Merkezi, DGÖ ve Güneydoğu Avrupa Kanun Uygulama Merkezi olmak üzere uluslararası, bölgesel ve ikili işbirliği çalışmaları hız kesmeden sürdürülmüştür.

“Analiz-uygulama-geliştirme-raporlama” döngüsü içerisinde, sınır kapılarımız ve diğer gümrüklü sahalarımızın her birinin farklılaşan ihtiyaçları dikkate alınarak uygulanan mücadele stratejisinin sonuçları, ülkemize sokulması önlenen uyuşturucu madde miktarında gerçekleşen artışta görülmektedir. Yürütülen çalışmalar neticesinde 2020 yılında; %60 artışla 3.969 kg. esrar, %27 artışla 1.471kg. kokain, %237 artışla 5,5 milyon adet ecstasy, 11 kat artışla 454 kg. metamfetamin, 792 kg. eroin, 1.368 kg. khat başta olmak üzere toplam 9.723 kg. uyuşturucu madde ele geçirilmiş, 2019 yılına kıyasla %11 artış kaydedilmiştir.

2020 yılında Gümrük Muhafaza birimleri tarafından gerçekleştirilen önemli uyuşturucu yakalamalarından bazıları şunlardır:

- Kapıkule Sınır Kapısı’nda 160 kg eroin, 2.080.000 adet ecstasy, 2 ton 70 kg skunk esrar yakalaması,
- Kocaeli Limanı’nda 540 kg kokain yakalaması,
- Gürbulak Sınır Kapısı’nda 61 kg afyon sakızı yakalaması,
- Dilucu Sınır Kapısı’nda 256 kg metamfetamin yakalaması,
- İstanbul Havalimanı Uluslararası Kargo İşleme Merkezinde 216 kg khat yakalaması.

Kapıkule Sınır Kapısındaki ecstasy, Dilucu Sınır Kapısındaki metamfetamin ve İstanbul Havalimanındaki khat cinsi uyuşturucu madde yakalamaları, Bakanlığımız birimlerince bu madde türleri bazında tek seferde ele geçirilen en yüksek miktarlı yakalamalar olarak kayıtlara geçmiştir. Bakanlığımızın esrar, kokain, ecstasy, metamfetamin, amfetamin ve khat cinsi uyuşturucu maddelerdeki 2020 yılı yakalama toplamları tarihin en yüksek seviyelerine ulaşmıştır.

Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçki Kaçakçılığı ile Mücadele Faaliyetleri: Gerek üretildikleri koşullar, gerekse içerdikleri maddeler sebebiyle insan sağlığına yönelik tehdit oluşturan, ciddi boyutta vergi kaybına sebep olarak ülke ekonomisine zarar veren ve terörizmin en büyük finans kaynaklarından olduğu bilinen yasadışı tütün ve tütün mamulleri ticaretinin önlenmesi, Bakanlığımız faaliyetleri kapsamında hassasiyetle durulan konulardan biridir. Gümrük muhafaza birimlerinin bütününde geliştirilen istihbari, beşeri ve teknolojik kapasite, gerek gümrüklü yer ve sahalarda gerekse piyasa faaliyetine konu diğer yerlerde sürdürülen yoğun ve yaygın denetimler, deniz yoluyla yapılan sigara kaçakçılığının tespiti ve önlenmesinde büyük fayda sağlayan devriye faaliyetleri, diğer kolluk birimleri ile birlikte yürüttüğümüz işbirliği faaliyetleri ve risk analizleri neticesinde son yıllarda tütün ve alkol ürünleri yakalamalarında yıllar itibarıyla düzenli bir artış trendi gözlenmektedir.

Nitekim 2019 yılında 289 milyon TL olan tütün ve tütün mamulleri ile alkollü içki yakalama değeri, 2020 yılında 479 milyon TL’ye yükselmiştir. 2020 Yılı yakalama miktarlarına bakıldığında ise Bakanlığımızca; 10,9 milyon paket sigara, 479 ton tütün, 56.775 adet puro, 144,4 milyon adet makaron 1,3 milyon adet sigara kâğıdı, 44.051 adet elektronik sigara, 705.463 litre alkollü içki ele geçirilmiştir.

Elektronik Sigara ve Yeni Nesil Tütün Mamulleri Kaçakçılığı ile Mücadele Faaliyetleri: Ülkemize elektronik sigara ve kartuşları ile yeni nesil tütün mamulleri sokulması ve ülke içinde ticaretinin yapılması yasal olarak mümkün değildir. Bununla birlikte, ısıtılan tütün mamulü veya kartuş ya da solüsyon veya tek kullanımlık elektronik sigaranın yolcu beraberi muafiyetler kapsamında mevzuatta tanımlı miktarlarla sınırlı olmak üzere yurda girişi mümkün

bulunmaktadır. Bu kapsamda söz konusu ürünlerin yurda girişi kaçak yollarla ya da gelen yolcu beraberi, muafiyet sınırlarını aşmak suretiyle gerçekleşmektedir. Gümrük muhafaza birimlerince yürütülen faaliyetler çerçevesinde yakalamalarda olay sayısı bazında son yıllarda artışlar yaşanmakta olup 2020 yılında yakalanan elektronik sigara miktarı 44.051'e yükselmiştir. Öte yandan geçtiğimiz yıl içerisinde yürütülen operasyonlarda 261.304 paket ısıtılan tütün mamulü ile 1.023 litre sıvı nikotin cinsi eşya da ele geçirilmiştir.

Elektronik Eşya Kaçakçılığı ile Mücadele Faaliyetleri: Bakanlığımızca 2020 yılında 663 olayda, 85.680.606 TL değerinde elektronik eşya yakalaması gerçekleştirilmiştir. Söz konusu yakalamalar değer bazında incelendiğinde cep telefonu ve cep telefonu aksamı türlerinin yakalamaların önemli bir kısmını oluşturduğu gözlemlenmektedir.

İlaç ve Tıbbi Malzeme Kaçakçılığı ile Mücadele Faaliyetleri: İlaç ve tıbbi malzemelerin üretimi, ithalatı ve piyasaya arzı Sağlık Bakanlığınca düzenlenen özel mevzuat hükümleri kapsamında gerçekleştirilmekte, ilaç cinsi eşyanın ülkemiz içindeki hareketleri de İlaç Takip Sistemi vasıtasıyla izlenmektedir. Tıbbi malzeme ve ilaç kaçakçılığı ile mücadele sonucunda ele geçirilen yasadışı ürünler incelendiğinde, tıbbi ilaçlar, zayıflama ilaçları, vitaminler, bitkisel ilaçlar, cinsel sağlık ürünleri, veteriner ilaçları ve muhtelif tıbbi malzemeler yüksek yakalama miktarlarıyla göze çarpmaktadır. Bakanlığımız tarafından 2020 yılında toplam 270 olayda 64.741.260 TL değerinde tıbbi malzeme ve ilaç yakalaması gerçekleştirilmiştir. 2020 yılında Gümrük Muhafaza birimlerince gerçekleştirilen tıbbi malzeme ve ilaç cinsi eşya yakalamalarına ilişkin veriler aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 40: 2020 Yılı Tıbbi Malzeme ve İlaç Cinsi Eşya Yakalamaları

EŞYA CİNSİ	OLAY SAYISI	MİKTARI	MİKTAR BİRİMİ	DEĞER
Tıbbi İlaç	88	699.776	Adet	15.770.247
Bitkisel İlaç	6	19.471	Adet	322.712
Cinsel Sağlık İlacı	44	57.115	Adet	3.274.233
Zayıflama İlacı	3	669	Adet	37.806
Vitamin/Vitamin Hapı	16	296.224	Kg/Adet	851.159
Muhtelif Tıbbi Malzeme	113	13.203.420	Adet	44.485.104

Kaynak: Bakanlık İstatistikleri

Gıda Kaçakçılığı ile Mücadele Faaliyetleri: Çay, ceviz, bitkisel yağ, et ve et ürünleri başta olmak üzere Bakanlığımızca 2020 yılı içerisinde toplam 344 olayda, 233.451.000 TL değerinde gıda yakalaması gerçekleştirilmiştir. Eşyayı beyan etmeyerek ülkeye sokmaya çalışmak veya transit rejimi hükümlerine aykırı olarak ülke içerisinde bırakmak gibi yöntemlerle gerçekleştirilen gıda kaçakçılığına karşı Araç Takip Sistemi başta olmak üzere Bakanlığımızca bir dizi önlem alınmaktadır. En fazla suiistimal edilen gıda türlerinden olan çayın kaçakçılığının önlenmesine ise Bakanlığımızca özel önem verilmekte olup bu kapsamda 2020 yılında 128 olayda, 15.259.000 TL değerinde 176 ton çay yakalaması gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, üzerlerindeki kaçakçılığa sıklıkla konu edilen kuruyemişlere ilişkin 2020 yılında 39 olayda, 79.763.000 TL değerinde 4.212 ton kuruyemiş yakalaması gerçekleştirilmiştir. Bununla birlikte, 2020 yılında meyve ve sebze kaçakçılığıyla mücadele çalışmaları neticesinde 69 olayda, 20.133.000 TL değerinde 19.726 ton kaçak meyve ve sebze yakalaması gerçekleştirilmiştir.

Makine Aksamı ve Yedek Parça Kaçakçılığı ile Mücadele Faaliyetleri: 2020 yılında, rulman, motor beyni gibi oto yedek parça türü eşya başta olmak üzere, makine aksamı kaçakçılığıyla mücadele kapsamında, 227 farklı olayda 69,2 milyon TL değerinde kaçak makine aksamı ve yedek parça tespit edilmiştir. Gerek gümrük kapılarında yürütülen denetimler, gerek istihbari faaliyetler neticesinde tespit edilen işyerleri ve depolarda yapılan aramalarda, ülkeye kaçak yollardan sokulmaya çalışılan veya gümrük kontrollerinden kaçınmak amacıyla, kullanılmamış olarak beyan edilmesine rağmen hurda mahiyetinde ya da kullanılmış olduğu anlaşılan 28,2 milyon TL değerinde 573.977 adet oto ve makine yedek parçasına gümrük muhafaza ekiplerince el konulmuştur.

Tarihi Eser Kaçakçılığı ile Mücadele Faaliyetleri: 2020 yılında, kültür ve tabiat varlığı kaçakçılığı şüphesiyle 18 olayda 2.145 adet eşya ele geçirilmiştir. En yüksek miktarlı yakalama, Öncüpınar Kara Sınır Kapısı'nda Suriye'den ülkemize giriş yönünde bir tır dorsesinde zulalanmış olarak ele geçirilen 1.390 adet sikke olmuştur. Kültür ve tabiat varlığı olduğu değerlendirmesiyle, kaçakçılıkla mücadele çalışmaları neticesinde yakalanarak el konulan eşyalar, incelenmek üzere Kültür ve Turizm Bakanlığına bağlı müzelere, müzesi olmayan illerde İl Kültür ve Turizm Müdürlüklerine teslim edilmekte ve mahkeme sonuçlanıncaya kadar ilgili müze veya müdürlük depolarında yediemin olarak muhafaza edilmektedir.

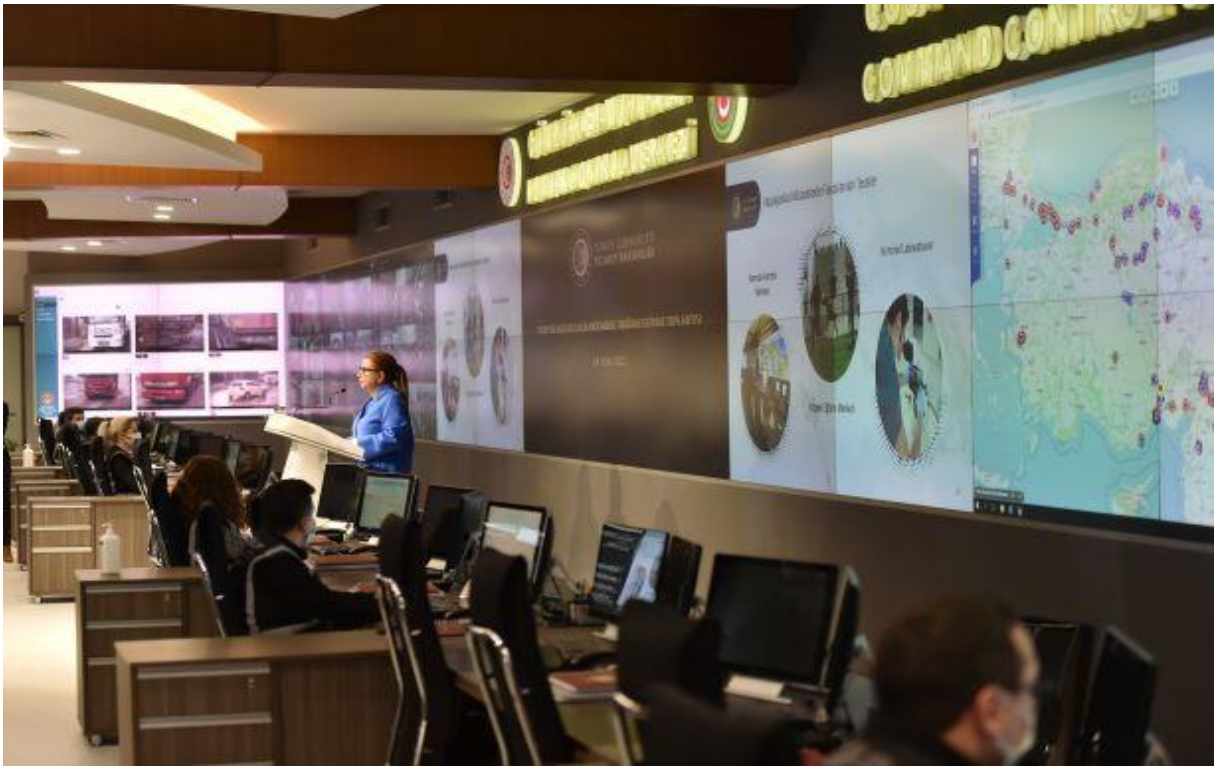
Biyokaçakçılıkla Mücadele Faaliyetleri: Bakanlığımız Biyokaçakçılığın önlenmesi amacıyla ülke sınırlarında kritik bir görev üstlenmekte, mücadele faaliyetlerini ulusal mevzuatla uyumlu ve diğer kurumlarla işbirliği içerisinde ve esas olarak, CITES (Nesli Tehlike Altındaki Yabani Bitki ve Hayvan Türlerinin Uluslararası Ticaretine Yönelik Sözleşme) kapsamında yürütmektedir. 2020 yılında CITES sözleşmesi kapsamında ticaretinin kısıtlı/yasak olması gerekçesiyle 28 olayda yaklaşık 2,3 milyon TL değerinde 2.131 adet eşyaya el konulmuştur. Bunun yanında biyokaçakçılık kapsamında, 22 olayda 1,2 milyon TL değerinde çeşitli tür ve miktarda tohum, fidan ve başta hayvan derisi olmak üzere muhtelif hayvan parçaları ele geçirilmiştir.

Silah ve Mühimmat Kaçakçılığı ile Mücadele Faaliyetleri: Dünya genelinde hafif silah ve mühimmat kaçakçılığının 3 milyar dolara ulaşan bir hacme sahip olduğu uluslararası raporlarda yer almaktadır. Bu haliyle silah kaçakçılığı, narkotik, yasadışı göç ve fikri mülkiyet haklarını ihlal eden sahte ve taklit eşya kaçakçılığının ardından değer büyüklüğü olarak dördüncü sıradadır.

Doğrudan sınır komşularımız olan Irak ve Suriye başta olmak üzere bölgemizde yer alan diğer ülkelerde yaşanan iç savaş, siyasi çekişmeler gibi toplumsal değişimler, Asya ve Avrupa arasındaki bölgenin en önemli ve en güvenli yasal ticaret transit koridoru olan ülkemiz üzerinden gerçekleştirilmeye çalışılan yasadışı girişimleri de artırmaktadır. Komşu ülkelerde devam eden siyasi ve toplumsal istikrarsızlığın ülkemiz üzerindeki etkilerinin asgari düzeye indirgenmesi amacıyla tüm sınır kapılarımızda teknoloji ve insan kaynağı odaklı en etkin önlemler alınmıştır. Alınan bu önlemler kapsamında farklı gümrüklü alanlarda dikkate değer silah ve mühimmat yakalamaları gerçekleştirilmiştir. 2020 yılında gümrük muhafaza ekiplerince 16.949 adet değişik tür ve boyutlarda silah, 672.900 fişek ve 1.154.663 adet mermi ile 1.678 delici ve 204.251 kesici alet ele geçilmiştir.

Tekstil Kaçakçılığıyla Mücadele Faaliyetleri: 2020 yılında tekstil kaçakçılığıyla mücadele çalışmaları kapsamında, kumaş, kıyafet ve muhtelif tekstil ürünleri başta olmak üzere 356 farklı olayda, toplam 369.355.681 TL değerinde kaçak tekstil ve tekstil ürünü eşya tespit edilmiştir.

Temel İstatistikler: Son 5 yılda eşya bazında gerçekleşen yakalamalara ilişkin olay sayısı ve yakalama değerlerini gösteren istatistikler ile kara, hava, deniz yolu gümrük kapılarımızdan giren ve çıkan yolcu/araç bilgileri tablo halinde aşağıda sunulmaktadır.

Tablo 41: 2016-2020 Yılları Yakalama İstatistikleri

2016-2020 YILLARI YAKALAMA İSTATİSTİKLERİ										
EŞYA GRUPLARI	2016		2017		2018		2019		2020	
	OLAY SAYISI	DEĞER	OLAY SAYISI	DEĞER	OLAY SAYISI	DEĞER	OLAY SAYISI	DEĞER	OLAY SAYISI	DEĞER
AKARYAKIT*	172	281.048.074	159	182.050.130	177	19.367.322	175	405.876.975	90	11.725.148
ARAÇ	346	177.113.552	341	503.147.910	271	298.849.021	293	329.709.660	164	281.772.240
ÇEŞİTLİ EŞYA	343	454.692.414	513	298.478.406	531	476.733.609	676	416.377.590	488	769.854.553
DEĞERLİ MADEN	36	38.499.540	43	17.662.626	63	37.932.587	86	42.757.814	49	94.747.929
DÖVİZ	29	15.633.661	23	16.775.571	25	46.794.210	37	49.061.668	40	82.313.290
ELEKTRİK-ELEKTRONİK	420	62.017.076	508	65.938.720	497	134.316.998	593	93.970.200	663	85.680.606
GIDA	181	207.508.230	269	169.862.398	150	148.183.745	227	81.323.372	168	233.450.869
KİMYEVİ MADDE	9	5.650.860	11	3.098.956	9	1.315.121	9	3.820.666	16	12.306.815
MAK.AKSAMI VE YED.PAR	200	306.742.283	192	38.030.109	204	163.259.685	241	70.467.742	227	69.275.122
SAHTE EVRAK	47	162018	34	844.897	20	1.625	80	26.508	76	1.307
SİLAH-MÜHİMMAT	29	1.020.844	32	2.388.280	27	3.348.897	26	897.054	27	59.414.341
TARİHİ ESER	8	71.440	4	13.156	11	38.664	6	90.201	18	183.800
TEKSTİL	193	686.774.951	171	85.402.567	192	149.075.407	302	178.506.269	146	369.355.681
TIBBİ	135	43.663.534	158	69.503.750	154	55.571.303	219	110.143.832	160	64.741.260
TÜTÜN ALKOL	2.072	113.055.453	3.315	141.601.271	3.014	168.202.878	2.221	289.164.541	1.428	478.205.221
UYUŞTURUCU	156	236.110.652	242	892.512.877	253	1.320.771.681	326	1.062.167.205	329	1.749.939.216
ZİRAİ	48	3.222.304	79	7.453.112	63	10.717.788	73	31.581.805	60	40.614.658
GENEL TOPLAM	**4.424**	**2.632.986.886**	**6.094**	**2.494.764.736**	**5.661**	**3.034.480.541**	**5.590**	**3.165.943.102**	**4.149**	**4.403.582.056**

Kaynak: Bakanlık İstatistikleri

*16 bin 839 ton 117.876.975 TL değerinde fiziki akaryakıt yakalaması ve 288.000.000 TL değerinde akaryakıt vergi kaçakçılığı tespiti

Tablo 42: 2016-2020 Yılları Araç ve Yolcu Giriş-Çıkış Sayıları

2016-2020 YILLARI ARAÇ VE YOLCU GİRİŞ-ÇIKIŞ SAYILARI						
	YÖN	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
YOLCU	GELEN	39.857.057	46.447.376	54.961.845	64.925.166	19.810.708
	GİDEN	39.693.909	45.573.351	54.808.545	64.948.700	19.890.797
	TOPLAM	79.550.966	92.020.727	109.770.390	129.873.866	39.701.505
TIR	GELEN	1.566.944	1.746.521	1.731.627	1.846.023	1.791.511
	GİDEN	1.577.740	1.713.888	1.760.881	1.883.977	1.797.049
	TOPLAM	3.144.684	3.460.409	3.492.508	3.730.000	3.588.560
TANKER	GELEN	8.335	16.747	39.130	38.330	19.855
	GİDEN	7.724	69.246	28.651	23.902	18.248
	TOPLAM	16.059	85.993	67.781	62.232	38.103
KAMYON KAMYONET	GELEN	232.615	237.370	183.852	187.379	143.290
	GİDEN	221.202	226.226	174.492	178.434	134.195
	TOPLAM	453.817	463.596	358.344	365.813	277.485
OTOBÜS	GELEN	142.044	123.197	99.965	92.202	28.944
	GİDEN	148.441	129.867	108.394	101.928	35.469
	TOPLAM	290.485	253.064	208.359	194.130	64.413
OTOMOBİL	GELEN	1.382.631	1.541.130	1.652.791	1.872.303	819.430
	GİDEN	1.369.594	1.537.012	1.650.045	1.872.269	820.734
	TOPLAM	2.752.225	3.078.142	3.302.836	3.744.572	1.640.164
GEMİ	GELEN	40.069	43.663	43.156	45.465	42.546
	GİDEN	39.174	42.742	42.577	44.964	40.167
	TOPLAM	79.243	86.405	85.733	90.429	82.713
RO-RO	GELEN	3.593	3.750	3.834	3.669	3.008
	GİDEN	3.519	3.731	3.800	3.641	3.004
	TOPLAM	7.112	7.481	7.634	7.310	6.012
YAT	GELEN	11.815	12.317	10.173	10.027	1.432
	GİDEN	11.409	12.349	9.842	9.730	957
	TOPLAM	23.224	24.666	20.015	19.757	2.389
UÇAK	GELEN	283.095	309.584	334.477	363.745	136.702
	GİDEN	281.389	306.686	334.129	364.546	136.782
	TOPLAM	564.484	616.270	668.606	728.291	273.484
KONTEYNER	GELEN	2.771.499	3.264.706	3.423.257	3.634.008	3.596.765
	GİDEN	2.703.873	3.238.682	3.376.087	3.563.638	3.509.079
	TOPLAM	5.475.372	6.503.388	6.799.344	7.197.646	7.105.844
DİĞER ARAÇ	GELEN	15.826	16.317	18.761	22.211	6.778
	GİDEN	16.412	18.398	20.600	24.177	7.107
	TOPLAM	32.238	34.715	39.361	46.388	13.885
TOPLAM ARAÇ	**GELEN**	**46.315.523**	**53.762.678**	**62.502.868**	**73.040.528**	**26.400.969**
	GİDEN	**46.074.386**	**52.872.178**	**62.318.043**	**73.019.906**	**26.393.588**

Kaynak: Bakanlık İstatistikleri

Yasadışı Göçe Yönelik Faaliyetler: Göçmen kaçakçılığı Türk Ceza Kanunu'nun 79'uncu maddesinde suç olarak düzenlenmiş olup kaçakçılığı organize eden ve bu alanda menfaat sağlayanlar cezalandırılmaktadır. Diğer taraftan, göçmen kaçakçılığına konu olan göçmenler ise suçun mağduru olarak değerlendirilmektedir. Bakanlığımızca yasadışı yollardan ülkemize gelmeye ya da ülkemizden çıkmaya çalışan göçmenler sınır dışı edilme gibi gerekli yasal işlemlerin yapılabilmesini teminen Göç İdaresine teslim edilmektedir. 2020 yılında 193 olayda 558 göçmen yakalaması gerçekleştirilmiştir. Yakalamaların %54'ü kara gümrük kapılarımızda gerçekleştirilirken, %45'i ise deniz gümrük kapılarımızda gerçekleştirilmiştir.

Köpek Eğitim Merkezi (KEM) ve Dedektör Köpek Faaliyetleri: Kaçakçılıkla mücadelede önemli rolü olan dedektör köpeklerin sayısının artırılması çalışmaları devam etmekte olup 2020 yılı sonu itibarıyla 142 adet narkotik, 20 çay-tütün, 17 silah-mühimmat-patlayıcı, 6 nakit ve 5 asayiş köpeği olmak üzere 190 adet dedektör köpek taşra idarelerinde görev yapmaktadır. Ayrıca, Köpek Eğitim Merkezinde bulunan 25 köpek ile birlikte toplam 215 köpeğimiz bulunmaktadır. 2020 yılında 28 adet köpek demirbaş kayıtlarımıza alınmıştır. Bu köpeklerden 21 tanesi yavru yetiştiriciliğinden, 7 tanesi de hibe edilmiş köpeklerdir.

Denizlerde Yürütülen Denetim ve Gözetim Faaliyetleri: 2020 yılı itibarıyla, Bakanlığımız bünyesinde kullanılmakta olan ani müdahale, devriye ve hizmet botlarının idarelere dağılımını gösterir tablolar aşağıda yer almaktadır.

Tablo 43: Devriye Botları Sayısı

SIRA	BİRİMİN ADI	MOTORBOT
1	İstanbul Deniz Gümrük Muhafaza Kaçakçılık ve İstihbarat Müdürlüğü	501 GMR Piri Reis
2	İstanbul Deniz Gümrük Muhafaza Kaçakçılık ve İstihbarat Müdürlüğü	502 GMR Oruç Reis
3	Samsun Gümrük Muhafaza Kaçakçılık ve İstihbarat Müdürlüğü	503 GMR Umur Bey
4	Mersin Gümrük Muhafaza Kaçakçılık ve İstihbarat Müdürlüğü (Taşucu'nda konuşlu)	504 GMR Salih Reis
5	İzmir Gümrük Muhafaza Kaçakçılık ve İstihbarat Müdürlüğü (Çeşme'de konuşlu)	505 GMR Turgut Reis
6	Marmaris Gümrük Muhafaza Kaçakçılık ve İstihbarat Müdürlüğü	506 GMR Kılıç Ali Paşa
7	Kocaeli Gümrük Muhafaza Kaçakçılık ve İstihbarat Müdürlüğü	507 GMR Hızır Reis
8	İzmir Gümrük Muhafaza Kaçakçılık ve İstihbarat Müdürlüğü (Aliağa'da konuşlu)	508 GMR Seydi Ali Reis
9	Antalya Gümrük Muhafaza Kaçakçılık ve İstihbarat Müdürlüğü	509 GMR Gazi Hasan Paşa
10	Bursa Gümrük Muhafaza Kaçakçılık ve İstihbarat Müdürlüğü	510 GMR Piyale Paşa
11	İstanbul Deniz Gümrük Muhafaza Kaçakçılık ve İstihbarat Müdürlüğü	601 GMR Barbaros
12	Hatay Gümrük Muhafaza Kaçakçılık ve İstihbarat Müdürlüğü	602 GMR Zeytindalı
13	Marmaris Gümrük Muhafaza Kaçakçılık ve İstihbarat Müdürlüğü (Bodrum'da konuşlu)	603 GMR Yavuz
14	Mersin Gümrük Muhafaza Kaçakçılık ve İstihbarat Müdürlüğü	604 GMR Malazgirt

Kaynak: Bakanlık İstatistikleri

Tablo 44: Ani Müdahale Botları - Diğer Hizmet Botları Sayısı

	ANİ MÜDAHALE BOTLARI SAYISI	
SIRA	**BİRİMİN ADI**	**MOTORBOT**
1	İzmir Gümrük Muhafaza Kaçakçılık ve İstihbarat Müdürlüğü	410 Cumhuriyet
2	Kocaeli Gümrük Muhafaza Kaçakçılık ve İstihbarat Müdürlüğü	411 Ali Rıza Efendi
3	Mersin Gümrük Muhafaza Kaçakçılık ve İstihbarat Müdürlüğü	412 Alper Özarslan
4	İstanbul Deniz Gümrük Muhafaza Kaçakçılık ve İstihbarat Müdürlüğü	413 Fatih
5	Antalya Gümrük Muhafaza Kaçakçılık ve İstihbarat Müdürlüğü	414 Hasan Tahsin
6	Tekirdağ Gümrük Muhafaza Kaçakçılık ve İstihbarat Müdürlüğü (Çanakkale'de konuşlu)	415 Çaka Bey
7	Hatay Gümrük Muhafaza Kaçakçılık ve İstihbarat Müdürlüğü	416 Umut Sakaroğlu
DİĞER HİZMET BOTLARI		
SIRA	**BİRİMİN ADI**	**MOTORBOT**
1	Trabzon Gümrük Muhafaza Kaçakçılık ve İstihbarat Müdürlüğü	AZTEK

Kaynak: Bakanlık İstatistikleri

Bakanlığımız sorumluluk alanlarında bulunan karasularımız ile limanlarda kaçakçılıkla mücadele amacıyla İstanbul (2), İzmit, Aliağa, Çeşme, Marmaris, Bodrum, Antalya, Taşucu, Mersin, Hatay, Bursa, Samsun'da olmak üzere toplam 13 adet Deniz Devriye Ekibi görev almaktadır. Deniz Devriye Ekiplerince 2020 yılında 2.194 saat devriye faaliyeti gerçekleştirilerek 891 adet deniz taşıtı kontrole tabi tutulmuş olup kontroller sonucunda 11 idari, 12 adli işlem tesis edilmiştir.

Bakanlığımız sorumluluk alanlarında bulunan karasularımız ile limanlarda kaçakçılıkla mücadele amacıyla 2020 yılında Hatay, Mersin, İzmir, Tekirdağ, Bursa, İstanbul Deniz(2), Kocaeli, Zonguldak ve Samsun Gümrük Muhafaza Kaçakçılık ve İstihbarat Müdürlükleri bünyesinde toplam 10 Gemi Arama Ekibi görev almaktadır. Bu kapsamda 2020 yılı içerisinde 877 adet gemi arama faaliyeti gerçekleştirilmiştir. Arama faaliyetleri sonucunda 35 olayda akaryakıt, alkol, tütün, sigara, narkotik kapsamı eşya kalemleri üzerinde toplamda 115.214.618,85 TL değerinde yakalama yapılmıştır.

Bilgi Paylaşımı ve İstihbari Faaliyetler: 2020 yılında uluslararası alanda Bakanlığımız tarafından, kaçakçılıkla mücadelede etkinliği sağlamak ve istihbarat kapasitesini arttırmak amacıyla bölgesel/uluslararası kuruluşlar ve Karşılıklı İdari Yardım Anlaşmaları kapsamında yabancı ülke gümrük idareleri ile karşılıklı olarak bilgi değişiminde bulunulmakta ve uluslararası düzeyde ortak operasyonlar gerçekleştirilmektedir. Bu nitelikteki operasyonların temel amacı; kaçakçılık olaylarının ortaya çıkartılması, hassas (riskli) kontrol noktalarının tespit edilmesi, yeni kaçakçılık yöntemleri ve rotaları hakkında bilgi sağlanması, hedefe yönelik somut bilgilere ulaşılabilmesi ve örgütlerin çökertilmesi, ülkelerarası ve ülke dâhilinde gümrük ile emniyet birimleri veya diğer kurumlar arasında bilgi değişimi ve işbirliğinin gelişmesinin sağlanması, hedeflenmiş olaylarda kontrollü teslimat gibi bazı taktiksel/operasyonel uygulamaların yapılabilmesidir.

Bu kapsamda uluslararası istihbarat çalışmaları ve anlık istihbari bilgi değişimleri alanlarında 26 adet operasyona katılım sağlanmıştır. Ayrıca 2020 yılında uluslararası alanda yapılan çalışmalar sonucunda 40.338.000 TL değerinde ticari eşya, uyuşturucu ve sigara cinsi eşya ele geçirilmiştir. 2020 yılında yürütülen çalışmalarda yabancı irtibat görevlileri ile gerçekleştirilen ikili istihbarat paylaşım toplantıları haricinde, SELEC'in çok taraflı ve ikili bilgi alışverişi ve tecrübe paylaşımına yönelik çalışmalar yürütülmüş, Kaçakçılık ve Sahtecilikle Mücadele ile Narkotik Suçlarla Mücadele Görev Gücü Toplantılarına katılım sağlanmıştır. Ayrıca, 2020 yılında uluslararası işbirliği kapsamında Almanya, İngiltere, İtalya, İspanya, ABD, Avusturya, Rusya ve İsveç Gümrük ve Polis İrtibat Görevlileri ile işbirliği ve istişare toplantısı gerçekleştirilmiştir.

-İhbar ve ALO 136: Merkezi olarak faaliyet gösteren Alo 136 Gümrük Muhafaza İhbar Hattına, 2020 yılı içerisinde 1.198'si ihbar mahiyetinde olan 13.056 çağrı alınmış, söz konusu ihbarlardan 810'u sonuçlandırılmış, 388 başvuruya ait işlemler ise devam etmektedir. Ayrıca sonuçlandırılan ihbarlardan 184 tanesinde yakalama gerçekleştirilmiş olup yakalanan eşyaların toplam değeri 23.735.000 TL'dir. 2020 yılında ALO 136 Gümrük Muhafaza İhbar Hattına ilave olarak; 594 E-Posta/Posta/Faks İhbarı, 48 İstihbari Çalışma İhbarı, 81 CİMER Başvurusu, 19 Diğer Kurumlar ve Bakanlık Birimlerinden olmak üzere 742 ihbar alınmış olup toplamda 67 olayda yakalama gerçekleşmiş olup ele geçirilen eşyaların toplam değeri 87.607.632 TL'dir. Bu kapsamda ulusal ve uluslararası alanda yürütülen istihbari çalışmalar ile toplamda 158.083.715 TL değerinde eşya yakalaması gerçekleştirilmiştir.

Mevzuat Çalışmaları: 2020 yılında;

- Gümrükler Muhafaza Kriminal Laboratuvar Müdürlüğü Görev ve Çalışma Yönetmeliği,
- Ticaret Bakanlığı Zati Demirbaş Tabanca Satışına Dair Yönetmelik,

- Ticaret Bakanlığı Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü Bütçesindeki Gizli Hizmet Giderlerinin Kullanımına İlişkin Yönerge,
- 2020-1 sayılı Yolcu Beraberi Altın Kontrolleri Genelgesi çıkarılmıştır.

Tarama Ağı Projesi: TÜBİTAK ile Bakanlığımız arasında imzalanan "Gümrük Kapıları Güvenlik Sistemleri İçin Yazılım ve Analiz Bileşenleri" konulu İş Birliği Protokolü kapsamında hayata geçirilecek Tarama Ağı Projesi'nin ulusal ayağı kapsamında, Bakanlığımızca kullanılan araç ve konteyner tarama sisteminin marka-modelinden bağımsız olarak, ham görüntülerin merkeze aktarılması ve ikincil incelemeye tabi tutulması mümkün olacak; diğer bir deyişle merkezde ileri seviye görüntü analiz imkânı korunacaktır. Böylece örneğin, taşıtın Türkiye Gümrük Bölgesi'nde seyrettiği esnada dâhil olduğu olası transit kaçakçılık vakaları, taşıtın giriş ve çıkış noktalarındaki tarama görüntülerinin hem hareket ve varış gümrük idareleri hem de Komuta Kontrol Merkezi tarafından karşılaştırmalı olarak analiz edilmesi sonucu tespit edilebilecektir. Ayrıca, görüntü üzerinde otomatik anomali (kaçak eşya) tespit edebilecek algoritmalar geliştirilerek imaj analizinde etkinlik artırılacaktır. Projenin uluslararası ayağında ise, Bulgaristan, Gürcistan, İran ve Nahcivan gümrük idareleri ile görüntü paylaşımı yapılarak sınır geçişlerinin hızlandırılması ve bu sahalarda güvenli geçiş koridoru oluşturulması hedeflenmektedir.

Proje sözleşmesi 02.06.2020 tarihinde imzalanmış olup yazılım bileşeni kapsamında; Proje Yönetim Planı, Sistem İsterleri Belirtim Belgesi ve Müşteri İsterleri Belirtim Belgesi hazırlanmış, Yönetim ve Raporlama Uygulaması ile Görüntü Analiz Uygulaması'na ilişkin ekran tasarımları tamamlanmış, kullanıcı profilleri ve yetkileri tanımlanmış, Bakanlığımızca kullanılan Kara Kapıları Taşıt Takip Programı, Konteyner Liman Takip Sistemi ve Teknik Cihaz Takip Programı'nın X-Ray sevk ekranlarının entegrasyonuna ilişkin çalışmalar yürütülerek pilot uygulama için gereken yazılım geliştirme ortamı oluşturulmuştur. İlaveten, görüntü kıymetlendirme modülü kapsamında otomatik anomali tespit modelinin geliştirilmesini teminen geçmiş imajların derlenerek imaj kütüphanesi oluşturulması çalışmalarına başlanmıştır. Donanım bileşeni kapsamında ise, Merkez'de ve pilot idarelerde pilot uygulama için gerekli teknik altyapı hazırlanmış ve canlı ortam için gereken donanıma ilişkin ihale tamamlanarak donanım temin edilmiştir.

Milli Tarama Sistemi (MİLTAR) Projesi: Araç ve Konteyner Sistemlerinin Türkiye'de geliştirilmesi ve üretilmesi amacıyla, "Yerli ve Milli Tarama Sistemi Projesi" geliştirilmiş ve proje kapsamında, bir araç ve konteyner tarama sistemi prototipinin milli imkânlarla üretilmesi, uzun vadede ise sistemin seri üretiminin yapılarak yaygınlaştırılması öngörülmektedir. Bakanlığımızın faydalanıcısı olduğu ve Savunma Sanayii Başkanlığı (SSB) koordinasyonunda yürüyen projenin 10.02.2020 tarihinde Yüklenici ve SSB arasında sözleşmesi imzalanmış, sistemin ön tasarımı tamamlanmış ve Ankara'da geçici kurulumunun yapılarak entegrasyon ve performans testlerinin gerçekleştirileceği sahaya ilişkin fizibilite etüdü hazırlanmıştır. İlk milli tarama sisteminin önümüzdeki yıl sonunda Alsancak Limanı'na kurularak nihai kabul testine hazır hale getirilmesi hedeflenmektedir.

Kriminal Laboratuvar Projesi: Gümrüklü yer ve sahalarda münhasıran olmak üzere ülke genelinde kaçakçılığın önlenmesi, izlenmesi ve soruşturulması ile görevli Bakanlığımız görev ve yetki veren kanunlardan biri olan 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nun 24'üncü

maddesi gereği kriminal branşlarda incelemeler yapmak üzere Gümrükler Muhafaza Kriminal Laboratuvar Müdürlüğü 29.01.2020 tarihinde kurulmuş ve "Gümrükler Muhafaza Kriminal Laboratuvar Müdürlüğü Görev ve Çalışma Yönetmeliği" ile laboratuvarın faaliyet kapsamı, inceleme bölümlerinin görev yetki ve sorumlukları, kriminal alanlarda yetiştirilecek personelin eğitimi ve diğer hususlarda düzenlemeler yapılmıştır.

İlk etapta faaliyete geçen Narkotik ve Psikotrop Maddeler İnceleme Bölümünde, ülkemizde meydana gelen uyuşturucu madde kaçakçılığı olaylarında kolluk birimlerince ele geçirilen uyuşturucu madde ve uyuşturucu madde olduğundan şüphelenilen maddelerin nitelik ve niceliklerinin tespiti gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda 2313 sayılı Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkındaki Kanun kapsamına giren her türlü doğal, sentetik ve yarı sentetik uyuşturucuların analizi yapılmıştır. Gerekli alt yapı çalışmalarını tamamlayan inceleme bölümümüz Avrupa ve Amerika'da faaliyet gösteren diğer kriminal laboratuvarlarla benzer cihaz, metot ve ekipmanlar kullanmaktadır.

17.08.2020 tarihi itibarıyla Ankara Lojistik Üssü yerleşkesinde 156 m^2 kapalı alana sahip laboratuvarda faaliyet gösteren Kriminal Laboratuvar Müdürlüğü uzmanlık alanlarına giren idari soruşturma veya adli soruşturma ve kovuşturmalarda; Savcılık ve Mahkemeler, Bakanlık ilgili birimlerimiz ile adli görevlerle ilgili olarak Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü merkez ve taşra teşkilatı birimleri tarafından elde edilen ve ilgili muhakkik, savcı veya hâkimin yazılı oluru alınarak gönderilen delilleri, yapılan inceleme talepleri doğrultusunda değerlendirmek ve sonucu uzmanlık analiz raporu halinde doğrudan talepte bulunan birime göndermektedir. Bu kapsamda 17.08.2020-31.12.2020 tarihleri arasında incelenmesi amacıyla gönderilen 3.682 adet numune üzerinde 6.751 adet analiz yapılmıştır.

Olay Yeri İnceleme Ekiplerinin Kurulması Projesi: Adli kolluk görevlilerinin soruşturma işlemlerini yerine getirebilmesini teminen olay yerindeki delillerin araştırılması kapsamında görev yapmak üzere Gümrük Muhafaza Kaçakçılık ve İstihbarat Müdürlükleri bünyesinde "Olay Yeri İnceleme Ekipleri" kurulmasına yönelik çalışma gerçekleştirilmiş ve Jandarma Genel Komutanlığı tarafından kursiyerlere 27 Temmuz-4 Eylül 2020 tarihleri arasında 2 haftalık çevrimiçi, 4 haftalık yüz yüze eğitim verilmiştir. Sınav ve sertifika aşamasının tamamlanmasının ardından Edirne, İstanbul ve Gürbulak KİM emrinde görevli Olay Yeri İnceleme Ekipleri kurulmuştur.

Yolcu Görüntüleme Sistemi Projesi: Kişilerin üzerinde ve kıyafetlerinin altında gizlenmiş olabilecek metal ve metal olmayan kaçakçılık ve güvenlik açısından riskli maddeleri/eşyaları tespit edebilmek amacıyla TÜBİTAK ile yürütülen AR-GE Projesi kapsamında yerli ve milli imkânlarla terahertz teknolojisi kullanarak tespit sağlayan Yolcu Görüntüleme Sistemi geliştirilmiştir. Söz konusu Proje kapsamında üretilen ilk sistem 19.12.2017 tarihinde Kapıkule Yolcu Salonuna kurulmuş olup 2018 yılında İstanbul Havalimanı ile Sarp, Gürbulak, Esendere Sınır Kapılarına; 2019 yılında Dilucu, Kapıköy, Çobanbey, Cilvegözü, Öncüpınar Gümrük Kapılarına; 2020 yılında ise İpsala Gümrük Kapısına sistemlerin kurulumu sağlanmış ve toplamda 11 sahada faaliyet gösteren sistemlerin kullanımı yaygınlaştırılmıştır.

Plaka Tanıma Sistemi ve PTS RO-RO Projesi: Plaka Tanıma Sistemi (PTS) Projesi kapsamında yerli ve milli imkânlarla üretilen ve geliştirilen, kara sınır kapılarına kurulan sistem ile ülkemize

gelen ve ülkemizden giden tüm araçların plakaları, Optik Karakter Tanımlama (OCR) özelliğini haiz plaka tanıma kameraları marifetiyle okunarak sisteme otomatik olarak kaydedilmektedir. Sistemin kurulumu ile plaka kayıt işlemleri otomatik hale getirildiğinden, kara kapılarından geçiş yapan araçların bekleme sürelerinin azaltılması, ülke güvenliği ve kaçakçılıkla mücadele anlamında ise gümrüklü sahalarda araçların kontrolünün en etkin biçimde tesis edilmesi sağlanmıştır. PTS Projesi kapsamında, İpsala, Pazarkule, Kapıkule, Hamzabeyli, Dereköy, Sarp, Türkgözü, Çıldır/Aktaş, Dilucu, Gürbulak, Kapıköy, Esendere, Üzümlü, Habur, Akçakale, Karkamış, Çobanbey, Öncüpınar, Cilvegözü, Yayladağı ve Zeytindalı olmak üzere toplam 21 kara sınır kapısında sistemler kurulmuştur. Gümrük kapılarından geçiş yapan ihbarlı, riskli veya şüpheli araçların zamanında doğru tespit edilerek kayıt altına alınmaları ile etkin bir gümrük kontrolüne tabi tutulmaları adına kara gümrük kapılarında hayata geçirilmiş olan Plaka Tanıma Sisteminin, Ro-Ro Limanlarında yaygınlaştırılması çerçevesinde gerçekleştirilen Ro-Ro PTS Projesi Pendik, Ambarlı, Haydarpaşa, Yalova, Çeşme, İskenderun, Mersin, Samsun, Taşucu ve Zonguldak olmak üzere toplam 10 Ro-Ro Limanında kurulan sistemler, 2020 yılında devreye alınmıştır.

Yeni Nesil Araç Takip Sistemi Projesi: Ülkemizden transit olarak geçiş yapan riskli TIR'ların Türkiye Gümrük Bölgesinde seyrettikleri süre boyunca uydu üzerinden takibinin yapılması amacıyla hayata geçirilen Araç Takip Sisteminin (ATS), donanım ve yazılım unsurlarının yeni nesil bir yapıya kavuşturulması hedeflenmiştir. Gerek kullanım sonucu zarar gören mobil ünitelerin yerine ve gerekse sistemin kullanımının yaygınlaştırılarak ATS'nin kapasitesi ve mobil ünitelerin fonksiyonelliğinin artırılması amacıyla 2020 yılında 3.000 adet yeni nesil mobil ünite ile 500 adet elektronik kilit alımı için ihale yapılmıştır. Cihazların Bakanlığımıza teslimiyle birlikte 12.726 mobil ünite ile ATS üzerinden kontroller sağlanacaktır. Diğer taraftan, 2020 yılında ilk defa gümrük gözetimi altında araç içerisinde taşınan eşyanın hareket gümrük idaresinden son varış gümrük idaresine kadar eş zamanlı takiplerinin yapılması amacıyla, 100 adet kargo takip sistemi temin edilmiştir.

Varış Öncesi Yolcu Bildirimlerinin Alınması ve Analizi Projesi: Bakanlığımızın öncülüğünü yaptığı Varış Öncesi Yolcu Analiz Programı ile havayolu firmalarından elektronik ortamda alınan veriler üzerinden yapılan analiz ile riskli yolcular uçuş öncesinde belirlenmekte böylelikle yolcu akışına engel olunmadan yolcu kontrollerinde etkinlik arttırılmaktadır. Program üzerinden merkez ve taşra teşkilatında görevli personelce risk analizi yapılarak hedefleme yolculuk öncesinde tamamlanmaktadır. Program kapsamında temin edilen API/PNR verileri diğer programlar ile entegre olarak kullanılmaktadır. Programın etkin risk analizi kapsamında geliştirme çalışmaları 2020 yılında da devam etmiştir.

İhbar Koordinasyon ve İletişim Sisteminin Geliştirilmesi Projesi: Bakanlığımıza intikal eden ihbar, şikâyet ve gizlilik dereceli yazıların tamamının, Alo 136 Gümrük Muhafaza İhbar Hattının kullanmakta olduğu Saphira yazılımına geliştirme yapılarak bu program üzerinden iletiminin sağlanması; taşra idarelerince yapılan işlemlerin sonuçları hakkında geri bildirimlerin program üzerinden yapılması ile hızlı ve doğru istatistiki verilerin elde edilmesi amaçlanmaktadır. Proje kapsamında ihbar ve şikâyetler çok daha hızlı bir biçimde Bakanlığımız ilgili taşra birimlerine sevk edilebilecek, takipleri sistem üzerinden adım adım izlenerek geri bildirimler sağlanacak ve istatistiki veriler anında alınabilecektir. Proje kapsamında zaman ve maliyet tasarrufu sağlanacak ve maksimum gizlilik elde edilecektir. Bu kapsamda geçmiş yıllara ait 4.000

civarında arşiv kaydı programa aktarılmış olup proje test aşaması tamamlanarak 01.01.2020 tarihi itibarıyla faaliyete geçmiştir.

Gümrük Muhafazanın Tespit Kapasitesinin Artırılması Konulu AB Projesi: Projenin tedarik, eşleştirme ve hizmet alımı olmak üzere üç bileşeni mevcuttur. Tedarik bileşeni kapsamında 2019 yılı içerisinde temin edilerek limanlarda kullanıma alınan 5 adet Backscatter Van Tarama Sisteminin kesin kabul işlemleri tamamlanmış ve Haydarpaşa Limanına tahsis edilen sistem güvenlik önlemleri kapsamında Ceylanpınar Gümrük Kapısına, Gemlik Limanına tahsis edilen sistem ise Habur Gümrük Kapısına nakledilmiştir. Projenin hizmet alımı bileşeni kapsamında Komuta Kontrol Merkezinin özellikle komuta fonksiyonun güçlendirilmesi ve kullanılan veri tabanı ve programların geliştirilerek kaçakçılıkla mücadelede Veri Yönetimi ve Hedefleme Yazılımı temin edilerek Bakanlığımızın farklı veri tabanlarındaki ve programlarındaki veriler intranet bünyesinde oluşturulacak özel bir bulut yapısında güvenli bir şekilde "büyük veri çözümü" yöntemi ile depolanacaktır. Ayrıca, makine öğrenmesi ve derin öğrenme algoritmaları sayesinde uygun analiz ve hedefleme yapılabilmesi sağlanacak ve manuel analiz yöntemleri kurulması güç olan organize suç bağlantıları ortaya çıkarılacaktır. 2020 yılında yüklenici tarafından mevcut durum analizi yapılmış ve analiz sonucunda bir Mevcut Durum Analiz Raporu, tespit edilen ihtiyaçlar doğrultusunda da bilgi teknolojisi stratejisi ile yazılım çözümü detaylarını içeren bir İş Süreci Modelleme Raporu sunulmuştur. Dünya Gümrük Örgütü Risk Kriterleri Belgesi ışığında hazırlanacak olan 25 risk profiline ilişkin çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Projenin üzerine inşa edileceği 10 adet kullanım senaryosu belirlenerek gerçekleştirilmeye başlanmıştır. Projenin İtalya-İspanya Konsorsiyumu ile yürütülen ve konteyner kontrol kapasitesinin artırılması ve komuta kontrol merkezinin işleyişinin iyileştirilmesini hedefleyen eşleştirme bileşeni kapsamında ise 4'ü yurt dışı, 39'u yurt içi olmak üzere toplam 43 faaliyet başarıyla yürütülmüş ve bileşen 14.11.2019 tarihinde tamamlanmıştır.

Havalimanlarında Gümrük Muhafazanın Kapasitesinin Geliştirilmesi Konulu AB Projesi: Projenin Uluslararası Göç Örgütü ile yürütülen doğrudan hibe bileşeni kapsamında; yolcu ve kargo kontrolleri, uçak arama, havalimanı suçları ile mücadele dedektör köpek eğiticilerinin ve idarecilerinin kapasitesinin geliştirilmesi hedeflerine ulaşılabilmesi adına seminer, çalıştay ve eğitim faaliyetleri düzenlenmektedir. 30 ay sürecek projenin resmi açılış toplantısı 04.07.2019 tarihinde gerçekleştirilmiş olup 2020 yılında kargo ve yolcu kontrolleri alanında dünya örnekleri de referans alınarak hazırlanan strateji dokümanları ve personelimizce günlük kullanımda faydalanılmak üzere oluşturulan el kitaplarına ilişkin saha ziyaretleri, çalıştay ve konferanslar gerçekleştirilmiştir. Bununla birlikte yine yolcu kontrollerinde etkinliğin artırılması hususunda yarar sağlayacağı düşünülerek merkez ve taşra personelimizin katılım sağladığı bir API/PNR çalıştayı düzenlenmiş, iletişim becerileri ve mesleki etik eğitimleri tamamlanmıştır.

Havayolu Beyan Formu ve Eklerinin Elektronik Ortamda Alınması Projesi: Havayolu kontrollerinin uluslararası standartlara uygun olarak daha etkin ve daha verimli bir şekilde gerçekleştirilmesi amacını taşıyan ve Kâğıtsız Gümrükler vizyonuyla çalışmaları başlatılan Havayolu Beyan Formunun Elektronik Ortama Aktarılması Projesi; mevcut uygulamada Havayolu Beyan Formu ile birlikte alınmakta olan GENDEC belgesinin, yolcu listesinin, ikram, akaryakıt, duty free ve yüke ilişkin belgelerde kayıtlı bilgilerin gümrüğe elektronik ortamda iletiminin sağlanmasını öngörmektedir. Bakanlığımızın yazılım çalışmalarını yürüttüğü proje

kapsamında, DHMİ, havayolu şirketleri, yer hizmeti sağlayıcıları ile diğer ilgili ve paydaş kuruluşlarla temaslar kurularak komisyonlar oluşturulmuş, projenin hayata geçmesinden önce uygulamanın yol haritasının belirlenmesini teminen havalimanlarında yerinde incelemelerde bulunularak gereksiz görülen uygulamaların kaldırılmasına ilişkin çalışmalar yapılmış, Gümrük Yönetmeliği'nin ilgili hükümleri değiştirilmiştir. Havayolu ve Yer Hizmeti Firmalarıyla gerçekleştirilen entegrasyon çalışmalarında son aşamaya gelinen projenin 2021 yılında uygulamaya geçmesi planlanmaktadır.

Yat Takip Programı: Ülkemize giriş-çıkış yapan yatların kayıt işlemlerinde kullanılan belgelerin elektronik ortamda takibinin yapılması amacıyla oluşturulan program ilgili bütün taşra idarelerinin kullanımına açılmıştır. Yat Takip Programı Projesi kapsamında hazırlanan ve ülkemizde kullanıcı sayısı 1.100'e yaklaşan sistem tarafından yaklaşık 73.500 yat işlemi elektronik olarak izlenmektedir. Programın belirli bölümlerinin, sistemin dış paydaşları olarak öngörülen yat acenteleri, marina ve yatçıların erişimine açılması amacıyla Marina, Acente ve Yatçı modülleri oluşturulmuş ve sisteme entegrasyonu sağlanmıştır. Diğer yandan sistemle ilgili sahada karşılaşılan sorunların tespiti ve program ve yat işlemleri hakkında genel bilgi yenilemesi amacıyla 03.07.2020 tarihinde Muğla Bodrum Gümrük Müdürlüğünde yerinde ve 18.12.2020 tarihinde Muğla Marmaris ve Fethiye Gümrük Müdürlüğünde yat işlemlerinde görevli memur ve amirlerin katılımları ile online olmak üzere eğitimler düzenlenmiştir.

İstihbarat Bilgi Sistemi (İBS): İstihbarat ve analiz kapasitesinin geliştirilmesi kapsamında Bakanlığımız veri tabanlarında yer alan ham verinin sistematik olarak analize tabi tutulması amacıyla başlanan İstihbarat Bilgi Sistemi (İBS) geliştirme süreci 2020 yılında da devam ettirilmiştir. Bakanlığımız tüm veri tabanlarındaki ve diğer kamu kurumlarının belli başlı veri tabanlarındaki mevcut ham verinin İBS'ye aktarımı sağlanarak veri istatistiksel ve görsel analize elverişli hale getirilmektedir. Söz konusu sistemin veri kalitesi sürekli olarak takip edilmekte olup taşradaki saha kullanıcılarımızdan gelen analiz kapasitesi ve ham veri içeriğindeki her türlü geliştirme talepleri de değerlendirilerek hayata geçirilmektedir. İBS'nin içerdiği veri setinin geliştirilmesi çalışmaları devam ettirilmekte olup Bakanlığımızın yanı sıra diğer kamu kurumlarının analize uygun veri setlerinin eklenerek yapılan analizlerin tutarlılığı ve isabet oranı arttırılmaya çalışılmaktadır. Bu çalışmalara ek olarak 2020 yılı içerisinde 47 kişiye İBS analiz eğitimi verilmiştir.

Adli Kolluk Portali (Bilişim Sistemi): Bakanlığımız adli kolluk birimlerinin Adli Kolluk Bilişim Sistemine entegrasyonu sağlanmış olup tüm adli kolluk işlemleri Adli Kolluk Bilişim Sistemi üzerinden yürütülmektedir. Adalet Bakanlığınca UYAP sistemi üzerinde yapılan her güncelleme sonrasında teknik hatalar ortaya çıkabilmesi nedeniyle sistemin sağlıklı ve kesintisiz akışı yönünde çalışmalar devam etmiştir.

Komuta Kontrol Merkezi (KKM): Bakanlığımız hizmet binasında bulunan Komuta Kontrol Merkezi, video-duvar ekran yönetim sisteminden oluşan 58 izleme ekranı ile 27 operatörün aynı anda görev yapabileceği en son teknoloji ile donatılmıştır. 7/24 çalışma esasına göre görev yapan merkezimizde gümrük kapı ve limanlarımızda bulunan kamera sistemlerine canlı olarak bağlanılarak gerek gümrük iş süreçleri, gerekse güvenlik ve kaçakçılık risk unsurları takip edilebilmektedir. 2020 yılında KKM kaçakçılığın önlenmesinde etkin ve verimli bir şekilde çalışmakla birlikte, aynı zamanda kolluk birimlerimizce yapılan başarılı yakalamalara da büyük destek sağlamıştır.

Kapalı Devre Televizyon Sistemleri (CCTV): Gümrüklü yer ve sahalarda kamu düzeni ve güvenliğinin sağlanması ile kaçakçılıkla daha etkin bir şekilde mücadele edilebilmesi amacıyla, KKM'den 6 liman, 2 iç gümrük, 16 kara sınır kapısı ve Köpek Eğitim Merkezi (KEM) olmak üzere toplam 25 idaremiz 816 kamera ile izlenmektedir. Ayrıca, öncelikle Doğu ve Güneydoğu gümrük kapılarımızdan geçiş yapan yolcu ve araç sürücülerinin yüz eşkâlinin kameralar vasıtasıyla kayıt altına alınarak adli soruşturmalar ve istihbarat çalışmaları kapsamında teşhis ve tespitinin yapılabilmesi amacıyla 11 idaremize Yüz Kayıt Sistemi kurulmuş, KKM'ye aktarım işlemi tamamlanmıştır. Bazı analog kamera sistemleri 2020 yılında modern, güncel ve ileri teknolojide IP (dijital) yapılı sistemlerle yenilenmiştir. Bu kapsamda Hamzabeyli Gümrük Kapısında 310 adet, Kapıkule Gümrük Kapısında ise 455 adet IP kameradan oluşan izleme merkezi faaliyete alınmıştır.

Araç Takip Sistemi (ATS): Türkiye'den transit rejimi hükümlerine uygun olarak geçen ve riskli olarak değerlendirilen araçları uydu aracılığıyla izlemek üzere tasarlanmış bir sistemdir. Sistemin ana unsurları, uydu vasıtasıyla GSM-GPS sinyal ve mesajlarını ileten özel tasarımlı mobil ünite cihazları ile sunucusu Bakanlığımızda bulunan ATS yazılımından oluşmaktadır. Komuta Kontrol Merkezi personeli, 24 saat boyunca sistem üzerinden mobil ünite takılmış olan araçları izlemekte, rotadan çıkma, uzun süre bir noktada bekleme veya mobil üniteyi sökme gibi durumlarda taşradaki mobil müdahale ekipleri ile irtibata geçmektedir. KKM personelinin bizzat yönlendirmesi ve sistem üzerinden teknik destek vermesi suretiyle idarelerle ortak operasyonlar yapılmaktadır. Araç Takip Sisteminde 9.726 adet mobil ünite kullanılmaktadır. Sistem, KKM ile beraber 84 yerel idare tarafından izlenmektedir. 2020 yılı içinde toplam 78.856 araca mobil ünite cihazı takılmak suretiyle bu araçların sistem üzerinden izlenmesi sağlanmıştır.

Araç, Konteyner ve Tren Tarama Sistemleri: X-Ray Araç ve Konteyner Tarama Sistemlerimizin saha ve limanlarımızda kurulumuna hız verilmek suretiyle söz konusu sistemlerin sayısı 2020 yılı sonu itibarıyla 70 adede ulaşmıştır. Genel itibarıyla Bakanlığımızca kullanılan X-Ray Araç ve

Konteyner Tarama Sistemleri; 33 tanesi Mobil, 21 tanesi Yarı Sabit, 8 tanesi Van Tipi ZBV Backscatter, 5 tanesi Hızlı Tarama, 2 tanesi Tren Tarama, 1 tanesi Gamma-Ray olmak üzere farklı cins ve modellerdeki sistemlerdir.

2020 yılı içerisinde;

- Hamzabeyli Gümrük Kapısına 2018 yılı yatırım bütçesi ile temin edilen ancak sahanın inşaat yapım projesi nedeniyle kurulumu 2020 yılına ötelenen 1 adet yarı sabit X-Ray tarama sistemi ile aynı sahada hizmet vermek üzere işletmeci kuruluş tarafından temin edilen 1 adet yarı sabit X-Ray tarama sistemi,
- İpsala Gümrük Kapısına sahanın YİD modeliyle yeniden yapılandırılması projesi kapsamında işletmeci kuruluş tarafından temin edilen 1 adet yarı sabit X-Ray tarama sistemi,
- İzmit/Derince Safiport Limanına İşletici kuruluş tarafından temin edilen 1 adet hızlı X-Ray tarama sistemi faaliyete geçirilmiştir.
- Diğer yandan, yatırım bütçesi kapsamında temin edilen ancak COVID-19 salgını nedeniyle üretim sürecinde gecikme yaşanan 1 adet mobil X-Ray tarama sisteminin Ceylanpınar Gümrük Kapısına, 1 adet yarı sabit X-Ray tarama sisteminin ise Öncüpınar Gümrük Kapısına 2021 yılı Mart ayında kurulumları gerçekleştirilecektir.

Tablo 45: 2016-2020 Yılları Tarama Sistemleri

TARAMA SİSTEMLERİ	2016	2017	2018	2019	2020
ARAÇ VE KONTEYNER TARAMA SİSTEMLERİ	52	57	62	65	68
TREN TARAMA SİSTEMİ	1	2	2	2	2
BAGAJ TARAMA CİHAZLARI (SABİT VE MOBİL)	101	100	114	119	133
KARGO TARAMA CİHAZLARI (SABİT VE MOBİL)	17	17	17	17	17
TOMOGRAFİK BAGAJ X-RAY CİHAZI (CT)	-	-	1	1	1
YUTUCU TESPİT SİSTEMİ	-	-	1	1	1

Kaynak: Bakanlık İstatistikleri

2020 yılında Bakanlığımızın kaçakçılıkla mücadelede kara, deniz ve hava gümrük kapılarında etkin bir gümrük gözetim ve denetim hizmetinin sağlanabilmesi amacıyla teknik cihaz ve malzeme alımı yapılmış ve ihtiyaç duyan birimlerimize gönderilmiştir. Kaçakçılıkla mücadele

amacıyla temin edilen tarama sistemleri, teknik cihazlar ve araçların yıllar itibarıyla mevcut durumları aşağıdaki tablolarda görülmektedir:

Tablo 46: Yıllar İtibarıyla Araç Sayıları

ARAÇ TÜRLERİ VE SAYILARI	2016	2017	2018	2019	2020
MOBİL EKİP VE DEVRİYE ARACI	54	54	91	104	104
DEDEKTÖR KÖPEK ARACI	40	40	40	70	70
EPDK ARACI	31	31	31	31	45

Kaynak: Bakanlık İstatistikleri

Tablo 47: 2016-2020 Yılları Teknik Cihaz Sayıları

TEKNİK CİHAZLAR	2016	2017	2018	2019	2020
VİDEOSKOP	81	82	97	97	106
YOĞUNLUK ÖLÇÜM CİHAZI	137	127	162	173	173
UYUŞTURUCU VE KİM. MAD. TEŞHİS CİHAZI	15	15	20	24	27
FİBERESKOP	25	25	25	25	25
TERAHERTZ YOLCU GÖRÜNTÜLEME SİS.	-	1	5	9	10
SABİT VE MOBİL RADYASYON İZLEME SİS. (RİS)	66	66	89	116	152
RADYASYON EL DEDEKTÖRÜ	24	24	24	68	73
KİŞİSEL RADYASYON DEDEKTÖRÜ	230	230	230	292	292
CO2 ÖLÇÜM CİHAZI	33	46	70	80	80
ATS (Mobil Ünitesi)	9.250	10.217	10.214	7.226	9.726*
TELEFON VERİ ALMA SETİ	9	9	9	9	9

Kaynak: Bakanlık İstatistikleri

*3.000 cihaz üretim aşamasında olup henüz teslim alınmadığından dâhil edilmemiştir.

5.9. İç Ticaret Hizmetleri

Ticaret Sicili ve Şirketlere Yönelik Faaliyetler: Ülkemiz ticari hayatını düzenleyen başlıca kanun 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'dur. Bu Kanun ile ticari hayatımız, "güçlü işletmeler, güçlü sermaye şirketleri ve güçlü Türkiye" hedefi doğrultusunda değişen ve gelişen yerel ve küresel şartlarla uyumlu bir şekilde yeniden düzenlenmiştir. Bu çerçevede, 2020 yılı içerisinde ticari işletmelerimiz, ticaret şirketlerimiz ve girişimcilerimize yönelik olarak şu faaliyetler yürütülmüştür:

Yabancı yatırımcıların imza beyanlarının verilmesi sürecinin kolaylaştırılması amacıyla 22.07.2020 tarihli ve 31193 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan düzenleme ile Şirket Kuruluş Sözleşmesinin Ticaret Sicili Müdürlüklerinde İmzalanması Hakkında Tebliğ'in 12'nci maddesinde değişiklik yapılmıştır. Yapılan düzenleme ile yabancı ülkede bulunan imzaya yetkili kimselerin imza beyanının, bunların imzalarının o ülkedeki Türk konsolosluğu ya da o ülke mevzuatı uyarınca yetkili makamlarca onaylanması suretiyle düzenlenebilmesi imkânı getirilmiştir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ve ilgili diğer mevzuatta meydana gelen değişiklikler ve uygulamada ortaya çıkan ihtiyaçlar doğrultusunda, Anonim Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarının Usul ve Esasları ile Bu Toplantılarda Bulunacak Bakanlık Temsilcileri Hakkında Yönetmelik'te bu değişimlere uyum sağlanması amacıyla revizyon yapılması ihtiyacı doğmuş ve bu ihtiyaca binaen yapılan değişiklikler 09.10.2020 tarihli ve 31269 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Yönetmelikte yapılan düzenleme ile iştigal ettikleri faaliyet konuları itibarıyla Bakanlık iznine tabi olan şirketler dışında kalan tek pay sahipli anonim şirketlerin genel kurul toplantılarında Bakanlık temsilcisi bulundurulması zorunluluğu kaldırılarak, Bakanlık temsilcisi bulundurulması ihtiyari olarak şirketin talebine bırakılmıştır.

26.03.2020 tarihli ve 31080 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 7226 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 48'inci maddesi ile 5834 sayılı Karşılıksız Çek ve Protestolu Senetler ile Kredi ve Kredi Kartları Borçlarına İlişkin Kayıtların Dikkate Alınmaması Hakkında Kanuna geçici 2'nci madde eklenmiş ve bu suretle, kredilendirme ve çek hesabı açma talebinde bulunan kişilerin anılan maddede belirtilen şartları sağlaması halinde Türkiye Bankalar Birliği Risk Merkezi nezdinde tutulan olumsuz kayıtlarının dikkate alınmamasını öngören sicil affına ilişkin yasal düzenleme yürürlüğe girmiştir.

5941 sayılı Çek Kanunu'na 26.03.2020 tarihli ve 31080 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 7226 sayılı Kanun ile geçici 5'inci madde eklenmiş olup 24.03.2020 tarihine kadar işlenen karşılıksız çek düzenleme suçundan mahkûm olanların cezalarının infazı, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla durdurulmuş, hükümlünün tahliye tarihi itibarıyla çek bedelinin ödenmeyen kısmını alacaklıya maddede belirlenen şartlar altında ödemesi imkânı getirilmiştir. Madde uyarınca hükümlünün tahliye tarihinden itibaren bir yıl içerisinde çek bedelinin ödenmeyen kısmının onda birini, kalan kısmını ise bir yıllık sürenin bitiminden itibaren ikişer ay arayla on beş eşit taksitle ödemesi gerekmektedir. Bu itibarla, 5941 sayılı Kanunda yapılan değişikle borçlunun bir yıllık süre içerisinde ekonomik faaliyetlerini gerçekleştirerek ödeme imkânının güçlendirilmesi ve alacaklının da alacaklarını tahsil imkânı sağlanmıştır.

Halka açık olmayan anonim şirketlerde hamiline yazılı pay senetlerinin sahiplik bilgisinin takip edilebilmesi amacıyla 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda değişiklik yapılmasını öngören teknik çalışma tamamlanmış ve söz konusu değişiklikler 31.12.2020 tarihli ve 31351 (5. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

7244 sayılı Kanun ile 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na eklenen Geçici 13'üncü madde uyarınca, Koronavirüs salgını sebebiyle, ihtiyatlılık politikası gereği olarak, şirketlerin öz kaynak yapılarının korunması ve daha fazla likiditeye sahip olunmasını teminen, sermaye şirketlerinde kâr payı dağıtımı 31.12.2020 tarihine kadar 2019 yılı kârının %25 ile sınırlandırılmıştır. Bu çerçevede, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun geçici 13'üncü maddesinin kapsamına giren sermaye şirketlerine ilişkin istisnaların belirlenmesi ile uygulamaya dair usul ve esasların düzenlenmesi amacıyla 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun Geçici 13'üncü Maddesinin Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ 17.05.2020 tarihli ve 31130 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

08.09.2020 tarihli ve 31248 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 2948 sayılı Cumhurbaşkanı Kararıyla 6102 sayılı Kanunun Geçici 13'üncü maddesinin birinci fıkrasında belirtilen süre üç ay

uzatıldığından, 17.05.2020 tarihli ve 31130 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun Geçici 13'üncü Maddesinin Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğin söz konusu süreye atıf yapılan 4'üncü maddesi anılan Karara uygun olarak; 5 ve 6'ncı maddeleri ise kâr payı dağıtımında uygulanan istisnaların kâr payı avansını da kapsamasını sağlayacak şekilde genişletilmesi amacıyla mezkûr Tebliğde değişiklik yapılmasına ilişkin Tebliğ 28.10.2020 tarihli ve 31288 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

14.09.2018 tarihli ve 30536 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 376'ncı Maddesinin Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ uygulamasında ortaya çıkan tereddütlerin giderilmesi, 376'ncı madde kapsamında bulunan şirketlerde eş zamanlı olarak sermaye artırımı ve azaltımı yapılması suretiyle daha az kaynakla kapsam dışına çıkılabilmesinin sağlanması ve pandemi süreci dikkate alınarak Tebliğin geçici 1'nci maddesi uyarınca sağlanan istisnanın kapsamının genişletilmesi amacıyla mezkûr Tebliğ'de değişiklik yapılmasına ilişkin Tebliğ 26.12.2020 tarihli ve 31346 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Kuruluş ve esas sözleşme değişikliği Bakanlık iznine tabi şirket işlemleri kapsamında, 2020 yılında Bakanlığımız tarafından 244 şirket kuruluşuna ve 691 esas sözleşme değişikliğine izin verilmiştir. Aynı zamanda, 6102 sayılı Kanunun uygulanmasına yönelik olarak, gerek ticaret sicili müdürlükleri gerekse ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile vatandaşlardan gelen talepler karşılanmıştır.

Piyasada çeke ve bonoya duyulan güvenin artırılması, kambiyo senetlerinin sahteciliğe konu edilmesinin engellenmesi, kayıt dışılığın önüne geçilmesi, ticarete hız kazandırılması, teknolojik gelişmeler kapsamında çek ve bonoların tedavül sürecinin takip edilebilmesi ile çek ve bono aracılığıyla oluşturulan kredilendirme mekanizmasının etkin şekilde çalışmasının sağlanması ve karşılıksız çekin engellenmesine yönelik tedbir alınması gerekliliklerinden yola çıkılarak TBMM tarafından yürütülen "Elektronik Çek ve Bono Kanunu Teklifi" çalışmalarına katkı sağlanmıştır.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 1524. maddesi ile "Sermaye Şirketlerinin Açacakları İnternet Sitelerine Dair Yönetmelik" uyarınca, bağımsız denetime tabi sermaye şirketlerinin internet sitesi açma yükümlülüğü bulunmaktadır. Şirketler bu yükümlülüklerini, Bakanlığımızdan lisans alan özel hukuk tüzel kişisi niteliğindeki Merkezi Veri Tabanı Hizmet Sağlayıcılarından (MTHS) hizmet almak suretiyle de yerine getirebilmektedir. 2020 yılı sonu itibarıyla, Bakanlığımızdan faaliyet izni alarak bu kapsamda hizmet sunan 4 adet MTHS bulunmaktadır. 2020 yılı içerisinde MTHS'lerce 437 sermaye şirketine hizmet verilmeye başlanmış olup güncel olarak hizmet verilen toplam şirket sayısı 31.12.2020 itibarıyla 5.066'ya ulaşmıştır.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 1527'nci maddesi ve Anonim Şirketlerde Elektronik Ortamda Yapılacak Genel Kurullara İlişkin Yönetmelik uyarınca, anonim şirketler genel kurullarını Bakanlığımızca yetkilendirilen Merkezi Kayıt Kuruluşu (MKK) tarafından oluşturulan Elektronik Genel Kurul Sistemi üzerinden yapabilmektedir. Payları borsaya kote olan şirketlerin genel kurullarını elektronik ortamda yapmaları zorunludur. 2020 yılı içerisinde 475 adet genel kurul elektronik ortamda yapılmış olup elektronik ortamda yapılan genel kurul sayısı 2020 yılı

sonu itibarıyla 3.391'e ulaşmıştır. Elektronik ortamda yapılan genel kurul toplantılarına 147.790 kişi elektronik ortamda, 40.979 kişi ise fiziki ortamda katılım sağlamıştır.

Diğer yandan, Ticaret Sicili Müdürlükleri Hakkında Tebliğ 17.01.2020 tarihli ve 31011 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Söz konusu Tebliğin 27'nci maddesi uyarınca Ticaret Sicili Müdürlükleri kurulmuştur.

Tarım Ürünleri Ticareti:

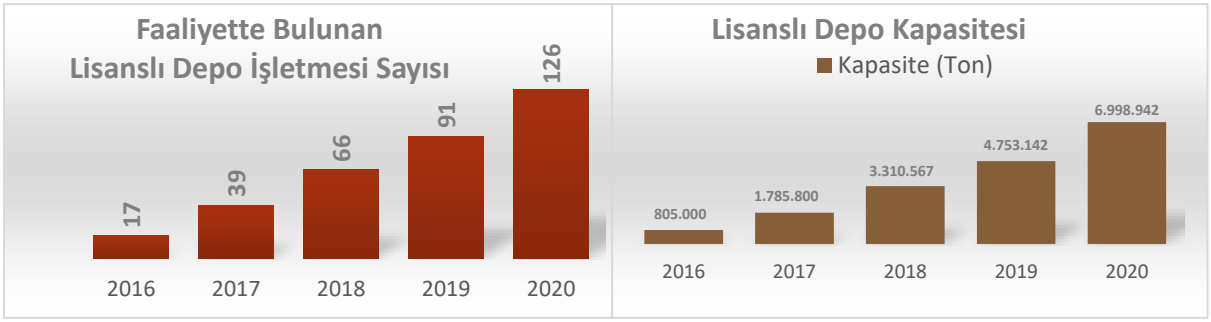
-Lisanslı Depoculuk ve Ürün İhtisas Borsacılığı: Uzun süreli depolanabilen ve standardize edilebilen hububat, baklagiller, yağlı tohumlar, pamuk, fındık, zeytin, kuru kayısı ve Antep fıstığı gibi tarım ürünlerinin muhafazası ve ticaretine yönelik bir sistem olan lisanslı depoculuk sisteminde, tarım ürünlerinin sınıf ve kaliteleri yetkili sınıflandırıcı laboratuvarlarca belirlenmekte, ardından modern altyapıya sahip lisanslı depolarda depolanmakta ve bu ürünlerin ticareti, ürünün mülkiyetini temsilen lisanslı depo işletmesince düzenlenen elektronik ürün senetleri vasıtasıyla Türkiye Ürün İhtisas Borsası'nda yapılmaktadır.

2020 yılı sonu itibarıyla toplam 232 adet şirkete Bakanlığımızca lisanslı depo işletmesi kuruluş izni verilmiştir. Bu şirketlerden 126 adedi Bakanlığımızdan lisans alarak faaliyetine başlamıştır. Faaliyete geçen 126 lisanslı depo işletmesine ait Adana, Adıyaman, Afyon, Aksaray, Ankara, Aydın, Balıkesir, Batman, Bursa, Çorum, Diyarbakır, Edirne, Elazığ, Eskişehir, Gaziantep, Giresun, Hatay, İstanbul, İzmir, Kahramanmaraş, Karaman, Kayseri, Kırıkkale, Kırklareli, Kırşehir, Konya, Malatya, Manisa, Mardin, Mersin, Sakarya, Siirt, Sivas, Şanlıurfa, Tekirdağ ve Yozgat'ta yer alan toplam 184 tesiste lisanslı depoculuk faaliyetleri yürütülmektedir. 2020 yılı sonu itibarıyla ülkemizde lisanslı depo kapasitesi hububat alanında 6.929.192 tona, pamuk alanında 36.000 tona, zeytin alanında 13.500 tona, fındık alanında 13.250 tona, kuru kayısı alanında 5.000 tona, Antep fıstığı alanında 2.000 tona ve toplamda ise 6.998.942 tona ulaşmıştır. Kuruluş izni almış olan 232 şirketin tamamının lisans alması durumunda ulaşılması öngörülen toplam kapasite ise 15.754.020 tondur.

Ayrıca, ürünlerin depoya konulmasından önce analizini yapmakla görevli olan yetkili sınıflandırıcıların sayısı 21'e, analizlere itiraz olması halinde ürünleri yeniden analiz etmekle ve yetkili sınıflandırıcıların denetimini yapmakla görevli olan referans yetkili sınıflandırıcıların sayısı ise 4'e ulaşmıştır. Lisanslı depoculuk sistemi 2020 yılı içerisinde hızlı bir gelişme ve yaygınlaşma göstererek bir önceki yıla göre faaliyetteki lisanslı depo işletmesi sayısında %38, lisanslı depo kapasitesinde %47 artış sağlanmıştır.

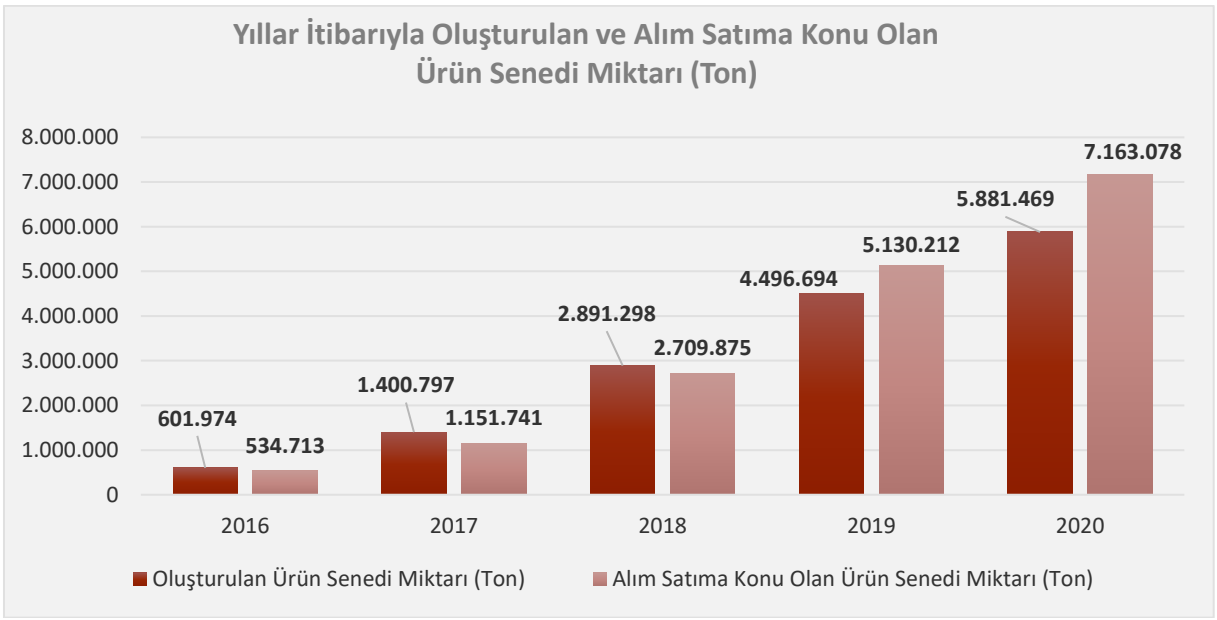
Grafik 17: Sistemin Yıllara Göre Gelişimi

Kaynak: Bakanlık İstatistikleri

Merkezi Kayıt Kuruluşu Bakanlığımızca Elektronik Kayıt Kuruluşu olarak yetkilendirilmiştir. Elektronik ürün senetleri, Merkezi Kayıt Kuruluşunun kurmuş olduğu sistem üzerinden lisanslı depo işletmesi tarafından oluşturulmakta ve elektronik ürün senetlerine ilişkin tüm işlemler anılan Kuruluş nezdinde elektronik ortamda yapılmaktadır. 2020 yılında 7.163.078 tonluk elektronik ürün senedi alım satıma konu edilmiş olup elektronik ürün senedi işlem hacmi 11.423.374.892 TL olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 18: Yıllar İtibarıyla Oluşturulan ve Alım Satıma Konu Olan Ürün Senedi Miktarı

Kaynak: Bakanlık İstatistikleri

Grafik 19: Yıllar İtibarıyla Ürün Senedi İşlem Hacmi

Kaynak: Bakanlık İstatistikleri

Lisanslı depo kira desteği verilmesi kapsamında Tarımsal Ürünlerin 5300 Sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu Çerçevesinde Lisans Alarak Faaliyet Gösteren Depolarda Muhafaza Edilmesi Halinde Destekleme Ödemesi Yapılmasına İlişkin Cumhurbaşkanı Kararı çerçevesinde 30.09.2020 tarihine kadar toplam 225.536.364 TL kira desteği ödemesinin gerçekleştirilmesi sağlanmıştır.

-Sebze ve Meyve Ticareti: Ülkemiz uygun iklim koşulları, doğal özellikleri ve üretim alanları bakımından önemli bir sebze ve meyve üretim potansiyeline sahiptir. 2020 yılı TÜİK verilerine göre ülkemizde sebze üretim miktarı 31 milyon 200 bin ton, meyve üretim miktarı ise 23 milyon 600 bin ton olarak gerçekleşmiştir. Toplam 54 milyon 800 bin tonluk sebze ve meyve üretimi ile ülkemiz, dünyada sayılı ülkeler arasında yer almaktadır. Sebze ve meyve ticareti sektörü, tüccarları, komisyoncuları, sebze ve meyve üretimi yapan üreticileri, üretici örgütlerini, nakliyecileri, depoculuk faaliyeti yürütenleri, sebze ve meyve ihracatı ve ithalatı ile iştigal edenleri, sınai işletmelerinde hammadde olarak sebze ve meyveleri kullanan sanayicileri, sebze ve meyveleri nihai olarak tüketime sunan perakendecileri (market, manav, pazarcı), sebze ve meyveleri kendi işletmesinde kullanmak üzere satın alan yurt, lokanta, otel, hastane gibi işletmeleri ve 80 milyon sebze ve meyve tüketicisini ilgilendirmektedir. Sebze ve meyve ticaretine ilişkin olarak 2020 yılında önemli faaliyetler gerçekleştirilmiştir.

Değeri 50.000 TL ve altındaki uyuşmazlıklarda hal hakem heyetine başvurunun zorunlu olması ve değeri 50.000 TL ve üstündeki uyuşmazlıklarda hal hakem heyetinin vereceği kararların asliye ticaret mahkemesine delil olarak ileri sürülebilmesine ilişkin parasal sınırın 128.088,99 TL'ye artırılmasını ve bu parasal sınırın 01.01.2021 tarihinden itibaren uygulanmasını teminen "5957 sayılı Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanunun 10'uncu Maddesinde Yer Alan Parasal Sınırların Artırılmasına İlişkin Tebliğ" 24.12.2020 tarihli ve 31344 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

Diğer yandan, Sebze ve Meyve Ticareti ve Toptancı Halleri Hakkında Yönetmelik'te, 09.10.2020 tarihli ve 31269 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yönetmelik ile değişiklik yapılmıştır. Bu değişiklikle süresi içinde ödenmeyen hal rüsumlarının alacaklısı olan belediye ve işletmelerin Yönetmeliğin ilgili maddesine göre belirlenmesi, ödenmeyen hal rüsumlarına ilişkin bilgilerin Bakanlıkça alacaklı belediyelere bildirilmesi, bu rüsumların alacaklı belediye tarafından

21.07.1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil edilmesi öngörülmüştür.

Öte taraftan, hal hakem heyetlerine e-devlet üzerinden başvuru yapma imkânı getirilmiştir. Sebze ve meyve ticaretinde, üreticiler ile sektörde faaliyet gösteren komisyoncu, tüccar, market gibi meslek mensupları arasında veya meslek mensuplarının kendi aralarında ortaya çıkan uyuşmazlıkları karara bağlamak üzere 5957 sayılı Kanun ile il merkezlerinde oluşturulan hal hakem heyetlerine artık e-devlet üzerinden başvuru yapılabilmektedir. Daha önce hal hakem heyetlerine başvuru, fiziki evraklarla şahsen yapılmaktayken kamu kurumlarınca sunulan hizmetlerin dijitalleşmesi çalışmaları kapsamında, hal hakem heyeti başvurularının daha hızlı, kolay ve maliyetsiz yapılmasını sağlamak amacıyla Aralık ayı itibarıyla, elektronik ortamda, e-devlet üzerinden başvuru alınması mümkün hale getirilmiştir. Ayrıca koronavirüs tedbirleri kapsamında, market, manav ve pazar yerlerinde ambalajsız şekilde satılan yaş sebze ve meyvelerin, satıcılarca poşetlenerek satışa sunulmasına, belediyelerce pazar yerleri ile toptancı hallerinde dezenfeksiyon çalışmaları yapılmasına, gerekli ve yeterli hijyen önlemlerinin alınmasına, pazar yerlerindeki tezgâh aralıklarının mümkün olduğunca geniş tutulmasına, tezgâh aralarındaki geçiş yerlerinde sıkışıklığa neden olacak kasa ve ambalajlar bulundurulmamasına, pazar yerleri, toptancı halleri ve diğer satış yerlerinde çalışan ve görev yapan herkesin uygun özellikte eldiven kullanmasına ve hijyen konusunda bilgilendirilmesine yönelik tedbirler alınmıştır.

Haksız Fiyat ve Stokçuluğa Yönelik Faaliyetler: Koronavirüs salgını sürecinde piyasa aksaklıklarına sebep olan haksız ve rekabeti bozucu faaliyetlerin önlenmesine yönelik çalışmalarımız kapsamında 16 Nisan 2020 tarihinde 6585 sayılı Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'da yapılan değişiklik ile üretici, tedarikçi ve perakende işletmelerin fahiş fiyat artışı ve stokçuluk uygulamalarını engellemek ve gerekli hallerde idari para cezası kararı almak amacıyla Haksız Fiyat Değerlendirme Kurulu oluşturulmuştur. Kurulun oluşumu, görev ve yetkileri ile fahiş fiyat artışı ve stokçuluk uygulamalarının denetlenmesine ve idari para cezalarının uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar ise 28 Mayıs 2020 tarihinde çıkarılan Haksız Fiyat Değerlendirme Kurulu Yönetmeliği ile belirlenmiştir.

Bu kapsamda, Bakanlığımıza intikal eden fahiş fiyat artışlarına yönelik şikâyet başvurularına istinaden Türkiye genelinde başta büyükşehirler olmak üzere, ticaret il müdürlükleri koordinasyonunda marketler, pazar yerleri ve toptancılarda temel gıda ve tüketim ürünlerine yönelik 81 ilde denetimler yapılmıştır. Denetimlerde, arz-talep dengesiyle uyuşmayan fiyat artışları gözlemlenen ürünler tespit edilerek, denetlenen firmalardan savunma alınmak suretiyle ürünlerin alış ve satış faturaları gibi gerekli bilgi ve belgeler talep edilmiştir. Firmaların savunmaları ve temin edilen bilgiler değerlendirilmek üzere Haksız Fiyat Değerlendirme Kurulu'na sunulmuştur.

Kurul, Bakanlığımız koordinesinde, Adalet, Hazine ve Maliye, Sanayi ve Teknoloji ile Tarım ve Orman Bakanlıkları ve TOBB ile TESK temsilcileriyle üretici ve tüketici örgütleri ile perakende sektörünü temsil eden toplam 13 üyeden oluşmaktadır. Kurul tarafından fahiş fiyat artışı yaptığı tespit edilen firmalara 10 bin TL'den 100 bin TL'ye, stokçuluk faaliyetinde bulunanlara ise 50 bin TL'den 500 bin TL'ye varan idari para cezası uygulanmıştır. Kurul göreve başladığı günden bu yana toplamda 9 toplantı gerçekleştirmiştir. Bu toplantılarda, başta bakliyat ve sebze-meyve gibi temel gıda maddelerinin yanı sıra cerrahi maske ve dezenfektan gibi koruyucu sağlık ürünleri gibi birçok ürün kategorisinde fahiş fiyat artışı yaptığı değerlendirilen 283 firmaya toplamda 9.645.000 Türk Lirası idari para cezası uygulanmasına karar verilmiştir. Ayrıca, Kurul tarafından 2 bin 114 başvurunun incelemesi ve firmaların savunma süreci devam etmektedir.

Taşınır Rehnine İlişkin Faaliyetler: KOBİ'lerimizin yanı sıra, tacir, esnaf, çiftçi, üretici örgütü ve serbest meslek erbabımızın taşınır rehni karşılığında kredi kullanabilmesine imkân sağlayan Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu ile ticari aktörlerin finansmana erişiminin kolaylaştırılması ve böylece daha fazla üretim ve yatırım yapabilmelerinin sağlanması hedeflenmiştir. Kanunun işleyişine ilişkin noktaları belirlemek üzere üç adet yönetmelik çıkarılmıştır. Kanun sayesinde, finansmana erişimde güvence olarak kullanmak üzere, stok, alacaklar, hammadde, kazanç ve iratlar, kira gelirleri, lisans ve ruhsatlar, ticari plaka ve ticari hat ile ticari projeler gibi ekonomik değeri olan her türlü taşınır teminat olarak gösterilebilmektedir. Rehin hakkının tesisi ve rehinli taşınırlara ilişkin aleniyetin sağlanması amacıyla Rehinli Taşınır Sicili faaliyete alınmıştır. Bu sicil, Bakanlığımızın yetkilendirmesi ile Türkiye Noterler Birliği tarafından tutulmakta ve işletilmektedir.

Taşınır Rehin Sicil Sistemin (TARES) Sistemin faaliyete geçirildiği 1 Ocak 2017 tarihinden 31 Aralık 2020 tarihine kadar sicil birimleri (noterlikler) tarafından 38.793'ü tescil, 30'u değişiklik, 7.288'i terkin ile 158'i diğer işlem olmak üzere toplam 46.269 işlem gerçekleştirilmiştir. Bu işlemlere yönelik başvuruların 29.063'ü elektronik, 16.836'sı yazılı ortamda yapılmış bunun yanı sıra, 370 elektronik imzalı işlem sağlanmıştır. Ayrıca, 6750 sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu'nun yürürlüğe girdiği 1 Ocak 2017 tarihinden 31 Aralık 2020 tarihine kadar Taşınır Rehni Sicil Sistemi aracılığıyla 775 milyar TL, 76 milyar dolar ve 45 milyar Avro güvence tutarı karşılığında finansman imkânı sağlanmıştır.

Elektronik Ticaret ve ETBİS: E-ticaret yapan işletmelerin kayıt altına alınması ve e-ticaret istatistiklerinin oluşturularak politika üretilmesi amacıyla Elektronik Ticaret Bilgi Sistemi (ETBİS) kurulmuştur. ETBİS ile;

- E-ticaret faaliyetinde bulunan işletmeler kayıtlı hale gelecek, e-ticaret işletmelerinin ulaşılabilir olması sağlanacak ve kayıt dışılığın önüne geçilecektir.
- Vatandaşlarımızın e-ticaret faaliyetinde bulunan gerçek ve tüzel kişilere ait bilgilere kolaylıkla ulaşabilmesine imkân tanınarak bu alanda aleniyet sağlanacaktır.
- E-ticaretin gelişiminin izlenmesi ve değerlendirilmesine imkân sağlayacak istatistiki veriler elde edilecektir. Bu veriler, e-ticaret alanında sağlıklı ve sürdürülebilir politika, strateji ve eylemlerin oluşturulmasına katkı sağlayacaktır. Bu sayede, Ülkemizde e-ticaretin gelişim seyrinin izlenmesi, değerlendirilmesi ve doğru bir şekilde ölçümlenmesi gerçekleştirilecektir.
- E-ticaret faaliyetinde bulunan gerçek ve tüzel kişi sayısı ile elektronik ticaret hacmi gibi önemli veriler kamuoyuyla paylaşılacaktır.
- E-ticaret verileri Sistem üzerinden toplanacak, istatistiki bilgiler üretilecek ve e-ticaret işletmeleri bildirim yükümlülüklerini bu ortamdan kolay bir şekilde yerine getirebilecektir.

ETBİS ve Elektronik Ticaret Bilgi Platformu'nda yer alan pek çok bilgi ve kaynağa "eticaret.gov.tr" adresinden ulaşılabilmektedir. Bu sitede bulunan "Kayıtlı Site Sorgulama" seçeneği ile tüketicilerimiz, e-ticaret sitesinin ETBİS'e üye olup olmadığı bilgisine, e-ticaret sitesine ilişkin tanıtıcı bilgilere ulaşabilmektedir. Ayrıca e-ticaret bilgi kaynağı olarak tasarlanan platformumuzda bir E-Ticaret Akademisi yer almaktadır. Bu akademi üzerinden işletmelerimize ve tüketicilerimize online ve ücretsiz olarak e-ticaret sitesi kurulumundan e-ihracat yapılmasına kadar pek çok konuyu içeren 33 eğitim videosu ile 74 eğitim dokümanı sunulmaktadır. 24 Haziran 2020 tarihinde gerçekleştirilen E-Ticaret Bilgi Platformu ve ETBİS Dijital Tanıtım Toplantısı'nda Ticaret Bakanı Sayın Ruhsar PEKCAN tarafından Türkiye'nin e-ticaret verileri ilk kez açıklanmıştır.

Diğer taraftan, artan internet ve mobil iletişim teknolojilerinin kullanımı, ülkemizde elektronik ticareti olumlu yönde etkilemektedir. ETBİS'ten elde edilen veriler kapsamında 2019 yılı itibarıyla ülkemizde e-ticaret hacmi 136 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. 2020 yılının ilk 6 ayında ise e-ticaret hacmi, geçen senenin aynı dönemine göre %64 artışla 91,7 milyar TL olmuştur. E-ticaretin 2023 yılında ise 350 milyar TL'lik bir büyüklüğe ulaşılması beklenmektedir. Ayrıca, internet üzerinden kişisel kullanım amacıyla mal veya hizmet siparişi veren ya da satın alan bireylerin oranı ise %34,1 olmuştur. İlaveten, COVID-19 salgını ülkemizde tüketicilerin e-ticaret alışkanlıklarını değiştirmiştir. Özellikle salgının etkilerinin en yoğun olarak hissedildiği Mart-Nisan-Mayıs aylarında geçen senenin aynı dönemine kıyasla gıda-süpermarket harcamalarında %420, kimyasallarda %169, beyaz eşya ürünlerinde %102 ve bebek bakım ürünlerinde ise %86'lık bir artış yaşanmıştır. 2020 yılı ilk 6 ayında; 2019 yılı ilk 6 ayına göre e-ticaret içinde yurt içi harcamaların payı yüzde %81'den yüzde %91'e yükselirken diğer ülkelerin ülkemiz e-ticaret sitelerinden yaptığı harcamalar %11'den %4'e, vatandaşlarımızın yurt dışından yaptığı alımlar ise %7'den %5'e gerilemiştir. 2020 yılı ilk 6 ay itibarıyla e-ticaret hacminin 58.1 milyar TL'sini kartlı ödemeler, 30.1 milyar TL'sini Havale/EFT ödemeleri, 3.4 milyar TL'sini kapıda ödemeleri oluşturmaktadır. 2020 yılı ilk 6 ayında sipariş adetleri 558 milyon adetten 850 milyon adete yükselmiştir. (Artış oranı %52) E-ticaretin genel ticarete oranı 2019 ilk 6 ayda %8,4 iken bu oran 2020 ilk 6 ayda %14,2'ye yükselmiştir. Bu oran pandeminin de etkisiyle Mayıs ayında %18,4 olarak gerçekleşmiştir.

Elektronik ticaret kapsamında 6563 sayılı Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanuna istinaden "Ticari İletişim ve Ticari Elektronik İletiler Hakkında Yönetmelik" ile "Elektronik Ticarette Hizmet Sağlayıcı ve Aracı Hizmet Sağlayıcılar Hakkında Yönetmelik" yürürlüğe konulmuştur. Anılan mevzuat ile elektronik ortamda gerçekleştirilen mal veya hizmetlere ilişkin internet üzerinden yapılan sözleşme ve siparişler, ticari iletişim ve ticari elektronik iletilerde uyulması gereken kurallar ve e-ticaret pazaryerlerine ilişkin hususlar düzenlenmiştir. Ayrıca elektronik ticarette güvenlik ve hizmet kalitesi standartlarının yükseltilmesi ve e-ticaret sitelerinin güvenilirliğinin tesis edilmesi amacıyla Elektronik Ticarette Güven Damgası Hakkında Tebliği uyarınca, Bakanlığımız ve TOBB arasında protokol imzalamış, TOBB Bakanlığımızca Güven Damgası Sağlayıcı (GDS) olarak yetkilendirilmiştir. TOBB tarafından internet sitelerine güven damgası tahsis edilmektedir. Sistem Aralık 2019'da hizmete açılmıştır. 6 Ocak 2020 tarihinde 12 e-ticaret sitesine ve 18 Haziran 2020 tarihinde 5 e-ticaret sitesine Güven Damgası verilmesi ve Güven Damgası uygulamasının tanıtımının gerçekleştirilmesi amacıyla Ticaret Bakanı Sayın Ruhsar PEKCAN'ın katılımlarıyla basın toplantıları düzenlenmiştir. 2020 yılının sonu itibarıyla Güven Damgası alan site sayısı 22'ye ulaşmıştır.

7061 sayılı Bazı Vergi Kanunları ile Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile 6563 sayılı Kanunda yapılan değişikle ETBİS'e kayıt ve bildirim yükümlülüğü getirilmiştir. Bu yükümlülüğü yerine getirmeyen gerçek veya tüzel kişiler hakkında 5.000 TL'den 20.000 TL'ye kadar idari para cezası uygulanması hüküm altına alınmıştır. Bu kapsamda e-ticaret yapan işletmelerin kayıt altına alınması ve e-ticaret istatistiklerinin oluşturularak politika üretilmesi amacıyla "Elektronik Ticaret Bilgi Sistemi ve Bildirim Yükümlülükleri Hakkında Tebliğ" hazırlanarak yürürlüğe konulmuştur. Tebliğ kapsamında, elektronik ticaret yapan işletmeler, faaliyetlerine başlamadan önce ETBİS'e kayıt olması ve faaliyette bulundukları internet sitesi, mobil site veya mobil uygulamaları Bakanlığımıza bildirmesi öngörülmektedir. ETBİS'e kaydolan ve bildirimde bulunan işletmelerin internet adresleri "www.eticaret.gov.tr" adresinden veya Bakanlığımız internet adresinden yayımlanması ve vatandaşlarımızın bu ortamdan bilgilendirilmesi amaçlanmaktadır. Bakanlığımız bünyesinde kurulan ETBİS'e 31.12.2020 tarihi itibarıyla 23.051 adet site ve 19.023 adet işletme kayıt olmuştur.

Bakanlığımızca, COVID-19 salgınının KOBİ'lerin ticari faaliyetleri üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmak, KOBİ'lerin bu dönemde ticari faaliyetlerinde e-ticaretin sağladığı imkânlardan en etkin şekilde faydalanmalarını mümkün kılmak ve istihdamlarını korumalarını teşvik etmek amacıyla 8 Mayıs-24 Haziran 2020 tarihleri arasında "E-Ticaret Olarak KOBİ'lerin Yanındayız" dayanışma kampanyası düzenlenmiştir. Kampanyaya 29 işletme/e-ticaret sitesi katılım sağlamış olup kampanyadan yaklaşık 135.000 KOBİ yararlanmıştır. Kampanya kapsamında, 7.076 kişiye istihdam sağlanmış, 3.761 KOBİ e-ticaret ile tanışmış ve KOBİ'lerimize vadesinden önce 1.2 milyar TL transfer edilmiştir.

Ayrıca 24 Haziran 2020 tarihinde Elektronik Ticaret Bilgi Sistemi Dijital Lansman toplantısı düzenlenmiştir. Lansmanda Ticaret Bakanı Sayın Ruhsar PEKCAN tarafından ülkemizin ilk e-ticaret verileri açıklanmış ve yenilenen ara yüzüyle Elektronik Ticaret Bilgi Sistemi ve Elektronik Ticaret Bilgi Platformu hizmete açılmıştır. Aynı tarihte Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Sezai UÇARMAK başkanlığında, kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum kuruluşları ve sektör temsilcilerinin katılımlarıyla Elektronik Ticaret Çalıştayı düzenlenmiştir. 19 Ağustos 2020 tarihinde ise 2020 yılı ilk 6 ayı e-ticaret verilerinin açıklanması amacıyla Ticaret Bakanı Sayın Ruhsar PEKCAN'ın katılımlarıyla basın toplantısı düzenlenmiştir.

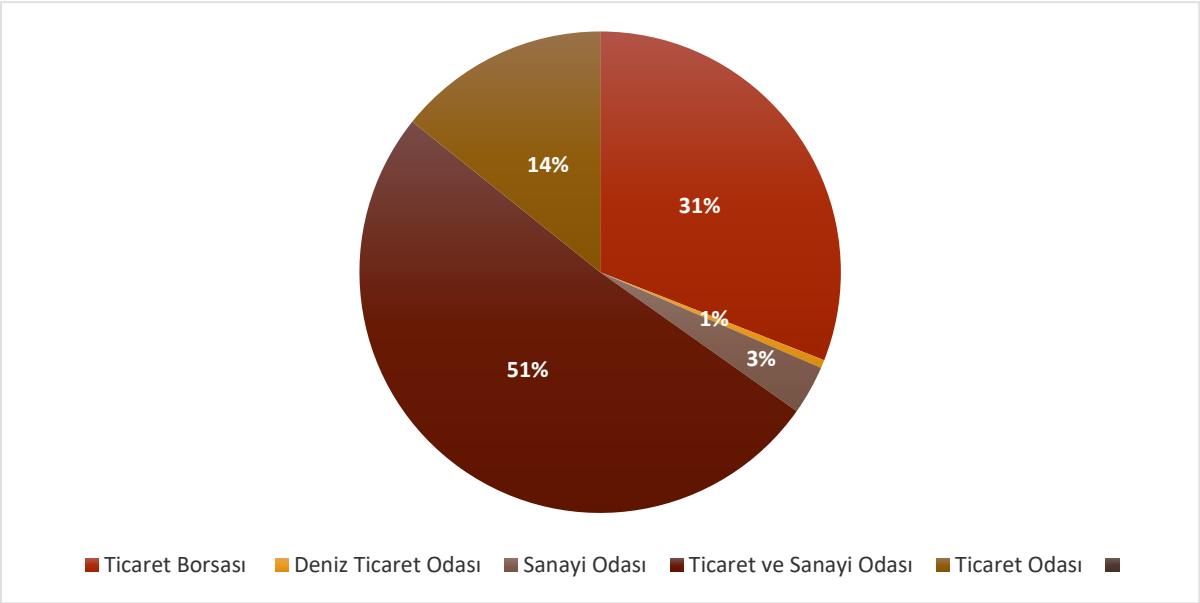
Perakende Ticaret: Ülkemizde 2000'li yılların başından itibaren hızlı bir gelişim seyri izleyen perakende sektörü bir yandan ülke ekonomisinin büyümesine katkı sağlarken, bir yandan da muhtelif ekonomik, sosyal ve çevresel sorunlar doğurmuştur. Bu gelişmeler, perakende sektörüne yönelik hassasiyeti artırmış ve sektörün değişim-dönüşüm sürecinin ülke ekonomisine katkısını artırırken sorunları ortadan kaldıran yönlendirici ve destekleyici bir düzenleme gereksinimini ortaya çıkarmıştır.

Ülkemizin en kapsamlı sektörü olan perakende sektörünü düzenleyen 6585 sayılı Kanun alışveriş merkezleri, büyük mağazalar ve zincir mağazaları temsil eden organize kesim, esnaf ve sanatkârları temsil eden geleneksel kesim, büyüklü küçüklü üretici ve tedarikçiler olmak üzere sektörün tüm aktörlerin görüşü alınarak hazırlanmıştır. Bu sayede, mevzuat çalışmaları sektörle bağ kurmamızın vesilesi olmuştur. Dinamik bir alan olan perakende ticaretle ilgili olarak gerek uygulamada karşılaşılan sorunların çözülmesi gerekse sektörden ve kamuoyundan gelen taleplerin karşılanması amacıyla 6585 sayılı Kanunun uygulamasının iyileştirilmesine yönelik değişiklik yapılması ihtiyacı doğmuştur. Bu doğrultuda, 2019 yılında hazırlanan "Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi Taslağı" çalışmalarına 2020 yılında da devam edilmiştir.

Kanunun uygulamasını göstermek üzere perakende ticaret ile ilgili farklı alanlarda birçok ikincil düzenleme yapılmıştır. Bu kapsamda, Alışveriş Merkezleri Hakkında Yönetmelik, Perakendeciler Konseyi Yönetmeliği, Perakende Ticarette Uygulanacak İlke ve Kurallar Hakkında Yönetmelik, İkinci El Motorlu Kara Taşıtlarının Ticareti Hakkında Yönetmelik ile Taşınmaz Ticareti Hakkında Yönetmelik yürürlüğe girmiştir.

Odalar ve Borsalar: Ülkemizde 186 adet ticaret ve sanayi odası, 52 adet ticaret odası, 12 adet sanayi odası, 2 adet deniz ticaret odası ve 113 adet ticaret borsası olmak üzere toplam 365 adet oda ve borsa faaliyet göstermektedir.

Grafik 20: Oda ve Borsaların Dağılımı

Kaynak: Bakanlık Verileri

Bu kuruluşlar, yaklaşık 1,8 milyon tacir ve sanayici üyesine çeşitli hizmetler sunmakta, ayrıca üyelerinin ihtiyaçlarını karşılamak, menfaatlerini korumak ve geliştirmek amacıyla yasal mevzuat çerçevesinde birçok faaliyette bulunmaktadır. Bakanlık olarak; odalar, borsalar ve Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile ilgili mevzuat ve uygulamalara ilişkin iş ve işlemler yürütülmekte ve düzenlemeler yapılmaktadır.

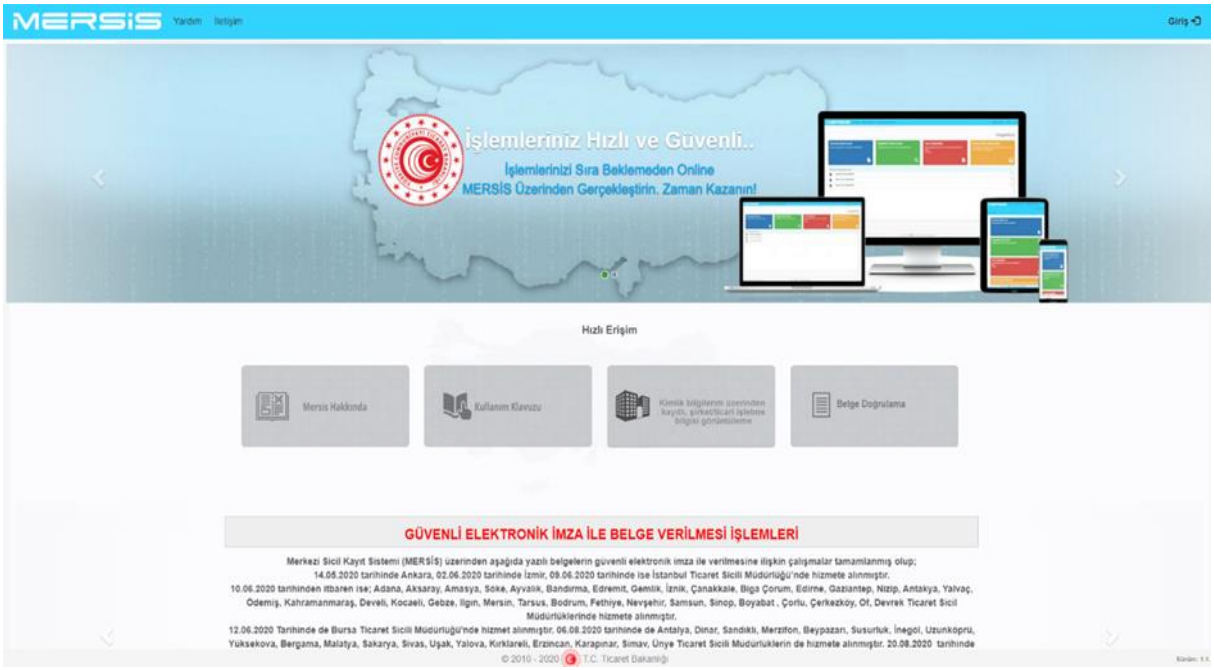
Merkezi Sicil Kayıt Sistemi (MERSİS) Projesi: Ülkemizde ticaret şirketleri ile ticari işletmeler ticaret siciline tescil ile tüzel kişilik kazanmakta ve aynı şekilde şirketler ile işletmelerin tescile tabi olgularındaki (unvan, adres, sermaye, yöneticiler/yetkililer vb.) meydana gelen değişiklikler de ticaret siciline tescil edilmektedir. Merkezi Sicil Kayıt Sistemi (MERSİS) iki temel fonksiyonu sağlamak amacıyla tasarlanmış merkezi bir bilgi sistemidir. Bu fonksiyonlardan ilki; şirket ile ticari işletmelerin kayıt, değişiklik ve terkin işlemlerinin elektronik ortamda yürütülmesi ve ticaret sicili kayıtları ile tescil ve ilan edilmesi gereken içeriklerin düzenli olarak depolanarak elektronik ortamda sunulmasıdır. Sistemin ikinci temel fonksiyonu ise tüm tüzel kişilikler ve diğer ekonomik birimlerin tekil numara ile bir sistemde birleştirilerek kamu kurumlarının tüzel kişiliklerle ilgili ihtiyacı olan bilgilerin tek noktadan sağlanmasıdır. Sayılan bu fonksiyonlarıyla MERSİS, ülkemizde ticari hayatın içerisinde bulunan bütün paydaşlara hitap etmektedir.

MERSİS ülkemizdeki e-dönüşüm sürecinin en önemli projelerinden olup Merkezi Nüfus İdaresi Sistemi (MERNİS), Ulusal Adres Veri Tabanı (UAVT), Tapu ve Kadastro Bilgi Sistemi (TAKBİS) ile birlikte kamunun elektronik hizmetleri için tasarlanan dört temel veri tabanından birisidir. MERSİS kamu kurumlarınca tutulan bilgi sistemleriyle (MERNİS, Kimlik Paylaşım Sistemi, Ulusal Adres Veri Tabanı, Gelir İdaresi Başkanlığı Sistemi, SGK, TAKBİS, TÜRKSAT, Noterler Birliği) entegre bir biçimde çalışmaktadır. Ayrıca, hâlihazırda 41 farklı kuruma veri paylaşım hizmeti verilmektedir. Bu kapsamda, kamu kurumlarının ihtiyacı olan bilgiler MERSİS ile tek noktadan sunulmaktadır.

Diğer taraftan, MERSİS'i doğrulama kaynağı olarak kullanan "Government to Business - G2B" e-devlet hizmeti sayısı 2020 yılı başında 34 iken %91,18 artış ile 31.12.2020 tarihi itibarıyla 65'e ulaşmıştır. Yakın zamanda devreye alınan ve 81 il müdürlüğünde kullanılmakta olan "Genel Kurul Modülü" ile anonim şirketlerin genel kurul toplantıları için Bakanlık temsilcisi görevlendirme işlemlerinin elektronik ortamda yapılmasına imkân tanınmıştır. Böylece, Bakanlık temsilcisi talep ve görevlendirme işlemleri artık elektronik ortamda gerçekleşmekte, vatandaşlarımızın fiziken İl Müdürlüklerine müracaat etmelerine gerek bulunmamaktadır.

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) ile işbirliği yapmak suretiyle, yine yakın zamanda devreye alınan elektronik belge uygulaması ile Ticaret Sicili Müdürlüklerince verilen belgelerin (ticaret sicili tasdiknamesi, merkez nakli belgesi, iflas ve konkordato belgesi), ödeme aşamaları da dahil olmak üzere, tamamen elektronik ortamda MERSİS üzerinden temin edilebilmesi sağlanmıştır. E-Belge Uygulaması ilk kez 14.05.2020 tarihinde Ankara Ticaret Sicili Müdürlüğü'nde devreye alınmış olup gelinen aşamada İstanbul, Ankara, İzmir ve Bursa Ticaret Sicili Müdürlüklerini de içeren toplam 141 Ticaret Sicili Müdürlüğünde belgeler tamamen elektronik ortamda talep edilebilmekte ve alınabilmektedir.

TOBB ile yürütülen ortak çalışma sonucunda MERSİS ile Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi Bilgi Sistemi entegrasyonu tamamlanmış olup tescillere ilişkin ilanların artık elektronik ortamda Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'ne gönderilmesi sağlanmıştır. Böylece, Ticaret Sicili Müdürlükleri tarafından yapılan tescillere ilişkin ilanlar en geç iki saat içerisinde Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde yayımlanabilmektedir. Söz konusu ilanlara Gazete'nin internet sayfası üzerinden ulaşılabilmektedir. E-İlan Uygulaması ilk kez 01.07.2020 tarihinde Ankara Ticaret Sicili Müdürlüğü'nde devreye alınmıştır. Gelinen aşamada, 238 Ticaret Sicili Müdürlüğünün tamamı E-İlan Uygulaması'na dâhildir.

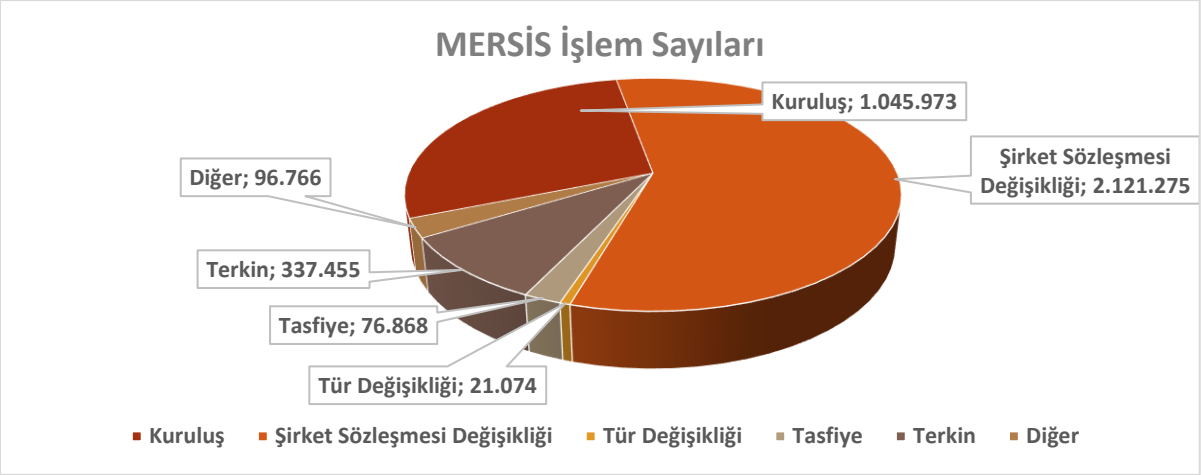
İç ticaret işlemlerinin dijitalleştirilmesi kapsamında sürdürülen çalışmalar neticesinde MERSİS üzerinden elektronik ortamda yürütülen işlemlerin kapsamı genişletilmiş ve paydaş kurumlarla işbirliği yapılarak vatandaşlarımızın hayatını kolaylaştıran pek çok yeniliğe imza atılmıştır. Bu

kapsamda, MERSİS kapsamında son dönemlerde tamamlanan ve süreçleri elektronik ortama aktararak vatandaşlarımızın hayatını kolaylaştıran, iş ve işlemleri hızlandıran çalışmalar aşağıdaki başlıklarla özetlenebilmektedir:

- Tüm ticaret sicili işlemlerinin elektronik ortamda gerçekleştirilmesi,
- Şirket sözleşmelerinin kurucular tarafından e-imza ile imzalanması,
- Ticaret Sicili Müdürlüklerinde nüfus bilgilerinin doğrulanması,
- Potansiyel vergi numarası ve vergi dairesi bilgisinin elektronik ortamda MERSİS üzerinden alınması, kuruluş sonrasında şirket bilgilerinin Gelir İdaresi Başkanlığı'na iletilmesi,
- 5510 sayılı Kanun kapsamındaki bildirimler ile SGK e-bildirge yetkili bilgisinin alınması, bu bilgilerin elektronik ortamda SGK'ya iletilmesi,
- TAKBİS entegrasyonu ile şirket yetkililerinin tapu müdürlüklerinde belgesiz işlem yapması,
- Şirket sözleşmelerinin ticaret sicili müdürlüklerinde imzalanması,
- İmza beyannamesinin MERSİS üzerinden oluşturulması,
- Defter tasdiklerinin MERSİS'ten gerçekleştirilmesi,
- Şirket Sorgulama Uygulaması ile vatandaşların ortağı veya sahibi ya da yetkilisi oldukları şirket veya ticari işletmeleri sorgulayabilmesi,
- E-devlet hizmetlerinin iş dünyasının kullanımına sunulması,
- Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi (UETB) entegrasyonu ile PTT A.Ş. tarafından şirketler için e-tebligat adreslerinin oluşturulmasına yönelik altyapı sunulması,
- Genel Kurul Modülü ile anonim şirketlerin genel kurul toplantıları için Bakanlık temsilcisi başvuru işlemlerinin elektronik ortamda gerçekleştirilmesi, genel kurul toplantılarına ilişkin kayıtların elektronik ortamda tutulmasının sağlanması,
- E-Belge Uygulaması ile ticaret sicili müdürlüklerince verilen tüm belgelerin, ödeme aşamaları da dahil olmak üzere, tamamen elektronik ortamda MERSİS üzerinden temin edilebilmesi,
- E-İlan Uygulaması ile Ticaret Sicili Müdürlükleri tarafından yapılan tescillere ilişkin ilanların MERSİS üzerinden Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'ne elektronik ortamda gönderilebilmesi ve bu ilanların en geç iki saat içerisinde yayımlanabilmesinin sağlanması,
- Mevzuat Modülü ile ticaret sicili mevzuatına dijital ortamda tek noktadan erişilmesi mümkün hale getirilmesi,
- 41 farklı kurum ile entegrasyon sağlanması,
- MERSİS'i doğrulama kaynağı olarak kullanan G2B e-devlet hizmeti sayısının 65'e ulaşması.

2020 yılı sonu itibarıyla 1.045.973 şirket kuruluşu, 2.121.275 şirket sözleşmesi değişikliği, 76.868 tasfiye, 337.455 terkin ve 21.074 tür değişikliği olmak üzere 3.699.411 işlem MERSİS üzerinden gerçekleştirilmiştir. Diğer taraftan, MERSİS'teki kayıtlı kullanıcı sayısı 2020 yılı sonu itibarıyla 1.265.222'ye ulaşmıştır.

Grafik 21: 2020 Yılı MERSİS İşlem Sayıları

Kaynak: Bakanlık Verileri

Hal Kayıt Sistemi (HKS) Projesi: Hal Kayıt Sistemi, 5957 sayılı Kanunun 16'ncı maddesine istinaden Bakanlığımız bünyesinde elektronik ortamda kurulmuş ve faaliyete alınmıştır. Hal Kayıt Sistemi ile sebze ve meyve ticaretine ilişkin güncel veri tabanının oluşturulması, sebze ve meyve ticaretinin elektronik ortamda takip edilmesi, meslek mensuplarının kayıt altına alınması, toptancı halleri arasında ortak bilgi paylaşımı ve iletişimin sağlanması, sektördeki kayıt dışılığın önlenmesi, hesap verilebilirlik ile saydamlığın sağlanması, kamu sektörünün, sebze ve meyve ticaretine yönelik olarak daha sağlıklı değerlendirmeler yapabilmesi ve düzenlemeler oluşturabilmesi, tüketicilerin, ürün künyeleri sayesinde tükettikleri ürünün nerede ve kim tarafından üretildiği gibi bilgilere ulaşabilmesi amaçlanmaktadır.

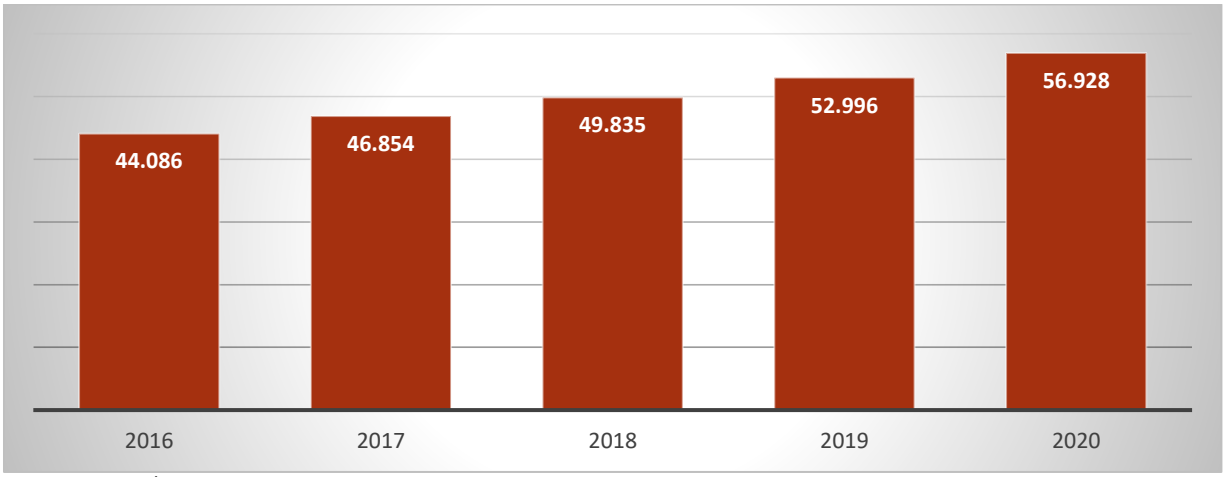
Hal Kayıt Sistemine yönelik olarak;

- Hal Kayıt Sistemi ile Hazine ve Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığı bünyesinde bulunan E-Fatura, E-arşiv Fatura, E- Sevk İrsaliyesi ve E-Müstahsil Makbuzu sistemlerinin entegre edilmesi konusundaki teknik çalışmalara başlanmıştır. Bu kapsamda, Hal Kayıt Sistemine yapılan bildirimler ile fatura ve müstahsil makbuzlarındaki bilgilerin uyumlu olmasının sağlanması ve kayıt dışılığın önlenmesi amacıyla Hazine ve Maliye Bakanlığınca; 509 sıra no'lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği ile sebze ve meyve ticaretiyle iştigal eden komisyoncu ve tüccarların E-Fatura, E-arşiv Fatura, E- Sevk İrsaliyesi ve E-Müstahsil Makbuzu sistemlerini 01.01.2020 tarihi itibarıyla kullanmaları zorunlu hale getirilmiştir.
- Hal Kayıt Sistemi Çağrı Merkezi 444 0 425 (444 0 HAL) numarası üzerinden 7/24 esası çerçevesinde bildirimcilere bildirim işlemleri, bilgi alma, uygulamaya ilişkin her türlü teknik destek ve şikâyet konularında hizmet vermeye devam etmiştir.
- Hal Kayıt Sistemi'ne pazarcı, manav, depo, tasnif ve ambalajlama tesisi, otel, tüccar, market, sanayici, yemek fabrikası, komisyoncu, ihracatçı, ithalatçı, yurt, üretici, üretici örgütü, lokanta ve hastane gibi kullanıcı sıfatları özelinde bildirim yapılabilmektedir.

Bunların yanında, uygulamadan doğan ihtiyaç doğrultusunda, Sistem'de sanayici olmayan ancak ürünleri el emeği veya basit makinelerle işleyerek turşu, reçel, hazır salata vb. ürünler üreten imalathaneler için "imalatçı" sıfatı açılmış ve bu sıfatla bildirim yapılmasına imkân tanınmıştır.

- Hal Kayıt Sistemi'nde 2020 yılı Aralık ayı sonu itibarıyla 40.458 gerçek kişi, 11.852 tüzel kişi kayıtlıdır. Sistemde kayıtlı gerçek ve tüzel kişilerce kullanılan 56.928 adet kullanıcı sıfatı bulunmaktadır.

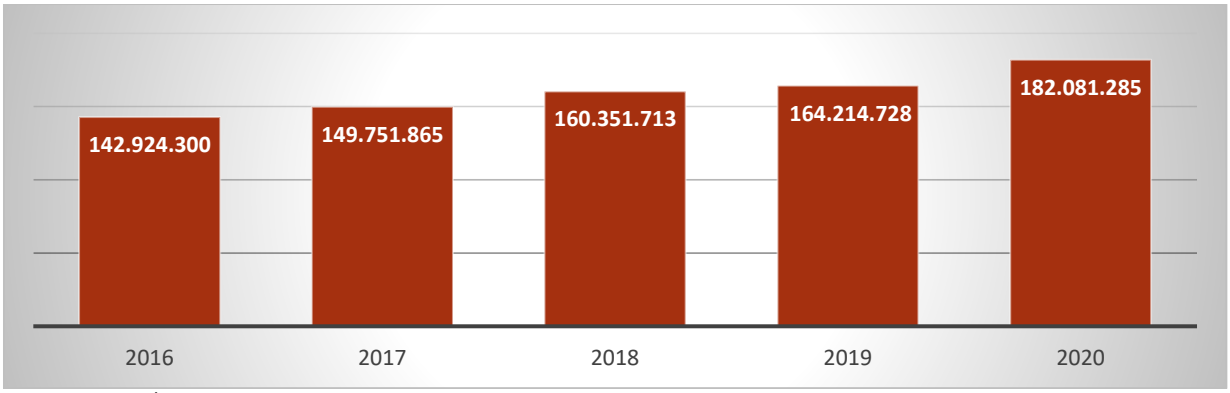
Grafik 22: Yıllar Bazında HKS Bildirimci Sayıları

Kaynak: Bakanlık İstatistikleri

Hal Kayıt Sistemi, "bildirim modeli" üzerine kuruludur. Bildirim; bildirim miktarı veya üzerindeki malların üretildiği yerden veya girdiği gümrük kapısının bulunduğu yerden her ne sebeple olursa olsun sevkinden önce bildirimciler tarafından Hal Kayıt Sistemi'ne beyan edilmesidir. Sisteme yapılan bildirim sayısı, 2020 yılında 182.081.285 adede ulaşmıştır.

Grafik 23: Yıllar Bazında HKS'ye Yapılan Bildirim Sayıları

Kaynak: Bakanlık İstatistikleri

Perakende Bilgi Sistemi (PERBİS) Projesi: 6585 sayılı Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanuna istinaden, perakende işletmelerin açılış ve faaliyeti ile kapanışında gerekli başvuru ve diğer işlemlerin yapılması, ilgili kurum ve kuruluşlara iletilmesi, değerlendirilmesi, sonuçlandırılması ve bu işletmelere yönelik veri tabanının oluşturulması ile bilgi paylaşımının sağlanması amacıyla Bakanlığımız bünyesinde kısa adı PERBİS olan Perakende Bilgi Sisteminin

kurulması öngörülmüştür. PERBİS ile perakende sektöründe faaliyette bulunmak isteyen girişimcilerin perakende işletme açılış ve faaliyetlerine ilişkin bilgilere ulaşmasının kolaylaştırılması ile perakende işletmelerin açılış ve faaliyete geçişinde izin başvurularının tek bir mercie yapılması ve bu merciden sonuçlandırılması sağlanarak bu işlemlere ilişkin bürokrasinin azaltılması ile işyeri açılış ve zaman maliyetlerinin düşürülmesi amaçlanmaktadır.

2020 yılında PERBİS'in yazılımı tamamlanmış olup PERBİS'in entegre olacağı elektronik sistemler ile ilgili yürütülen çalışmalar ise kesintisiz sürdürülmüştür. Biri Sağlık Bakanlığı, biri ise SGK ile olmak üzere veri paylaşımına ilişkin 2 protokol imzalanmış, Milli Eğitim Bakanlığı, Tarım ve Orman Bakanlığı ve Gelir İdaresi Başkanlığı ile protokol hazırlık çalışmaları yürütülmüştür. Çalışmalar neticesinde; Kimlik Paylaşım Sistemi, Ulusal Adres Veri Tabanı, e-Devlet Kimlik Doğrulama, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Coğrafi Bilgi Sistemi, Adli Sicil Kaydı Sorgulama, Sağlık Bakanlığı e-Rapor Sistemi, DETSİS, Mekânsal Adres Kayıt Sistemi, Sosyal Güvenlik Kurumu Şehit Yakını - Gazi - Gazi Yakını Sorgulama Sistemi, MERSİS ve ESBİS'ten Adres ve Faaliyete Göre İşletme Sayısı Alınması ve TAKBİS olmak üzere 12 entegrasyon yapılmıştır. Ayrıca, gıda perakendecileri ile özel bir izne ihtiyaç duymayan işyerlerinin açılış işlemleriyle sınırlı olmak üzere PERBİS Bilgilendirme Portali hazırlanmıştır.

Ticari Elektronik İleti Şikâyet Sistemi (TİSS)*:* 6563 sayılı Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun ve Ticari İletişim ve Ticari Elektronik İletiler Hakkında Yönetmelik kapsamında Bakanlığımız internet sitesi üzerinden kolay ve etkin bir şekilde şikâyet başvurusu yapılmasına olanak sağlayan Ticari Elektronik İleti Şikâyet Sistemi (TİSS) kurularak bu sistemin e-devlet sistemine entegrasyonu tamamlanmıştır. Ticari Elektronik İleti Şikâyet Sistemi ile;

- Şikâyet başvurularının elektronik ortamda kolay ve etkin bir şekilde alınabilmesine,
- Ticaret il müdürlükleri tarafından yürütülen inceleme sürecinin takip edilebilmesine,
- Şikâyet başvurularına ilişkin istatistiki bilgilerin oluşturulabilmesine,
- Ticaret İl Müdürlükleri ile eğitim amaçlı sunum, görüş ve bilgi paylaşımı yapılabilmesine imkân sağlanmıştır.

2020 yılı sonu itibarıyla TİSS üzerinden yapılan şikâyet başvuru sayısı 614.842'e ulaşmıştır. Şikâyetlerin yaklaşık %86'sını SMS, %11'ini sesli arama, %3'ünü ise e-posta başvuruları oluşturmaktadır. Bu şikâyetler kapsamında, ticaret il müdürlüklerimizce toplam 319.221.780 TL idari para cezası uygulanmıştır.

Ticari Elektronik İleti Yönetim Sistemi (İYS): Vatandaşlarımıza verdiği tüm ticari elektronik ileti onaylarını tek bir noktadan görebilme, kontrol edebilme ve ret hakkını kullanabilme imkânı tanıyan İYS, Bakanlığımızın verdiği yetki kapsamında TOBB tarafından kurulmuş ve hizmete açılmıştır.

İYS ile;

- Ticari elektronik ileti gönderecek hizmet sağlayıcılar İYS'ye kaydolacak ve ileti onaylarını Sisteme yükleyeceklerdir.
- Kısa mesaj gönderimine ve sesli aramaya aracılık eden aracı hizmet sağlayıcılar, ticari elektronik ileti gönderimine ilişkin sistemlerini İYS ile entegre çalıştıracak, İYS'ye kayıt olmayan hizmet sağlayıcılara ait ticari elektronik iletileri göndermeyecek ve ileti gönderimine başlamadan önce İYS üzerinden alıcıların onayının olup olmadığını kontrol edeceklerdir.
- İYS bir tür filtre görevi ifa edecek, onay süzgecinden geçmeyen SMS ve sesli aramalar vatandaşlarımıza ulaşmayacaktır.

İYS sayesinde hizmet sağlayıcılara ticari elektronik ileti izin süreçlerinin yönetiminde ispat yükümlülüğü açısından hukuki güvenlik sağlanacaktır. Diğer taraftan, vatandaşlara tek noktadan kolaylıkla izin verme veya kaldırma olanağı sunularak istenmeyen iletiler konusunda oluşan rahatsızlık ve şikâyetler önemli ölçüde azalacaktır. 150.000'in üstünde ticari elektronik ileti onayı olan hizmet sağlayıcılar için onay yükleme son tarihi 31 Aralık 2020; bu onayların vatandaş tarafından kontrol edilme son tarihi ise 15 Şubat 2021'dir. 150.000 ve altında ticari elektronik ileti onayı olan hizmet sağlayıcılar için onay yükleme son tarihi 31 Mayıs 2021; bu onayların vatandaş tarafından kontrol edilme son tarihi ise 15 Temmuz 2021 tarihidir. Bahsedilen süreler içinde vatandaşlarımız tarafından ret hakkının kullanılmaması halinde hizmet sağlayıcıların İYS'ye aktardıkları veriler onaylı sayılacaktır.

İkinci El Motorlu Kara Taşıtı Ticareti Bilgi Sistemi (İETTS): İkinci El Motorlu Kara Taşıtı Ticareti Bilgi Sistemi (İETTS)'nin uygulamaya bağlı olarak güncellenmesi ve iyileştirilmesi çalışmaları kapsamında, 9 Kasım 2020 tarihinde yenileme modülü, 31 Aralık 2020 tarihinde ise alım satım sorumlusu/danışmanı bildirim modülü devreye alınmıştır. Bakanlığımızca yetkilendirilen ikinci el motorlu kara taşıtı ticaretiyle iştigal eden işletme sayısı 16.700'e ulaşmıştır.

Taşınmaz Ticareti Bilgi Sistemi (TTBS): Taşınmaz Ticareti Bilgi Sistemi (TTBS)'nin uygulamaya bağlı olarak güncellenmesi ve iyileştirilmesi çalışmaları kapsamında, 25 Aralık 2020 tarihinde yenileme modülü devreye alınmış olup 1 Ocak 2021 tarihinde sözleşmeli işletme bildirim modülü devreye alınacaktır. Bununla birlikte, sorumlu emlak danışmanı ve emlak danışmanları ile sözleşmeli işletmelerin sorumlu emlak danışmanı ve emlak danışmanlarının da TTBS üzerinden bildirilebilmesine imkân sağlayacak modülün tamamlanmasına yönelik çalışmalarda son aşamaya gelinmiştir.

"Karapara Aklama ve Terörizmin Finansmanı ile Mücadele Etkinliğin Arttırılması Eylem Planı" kapsamında, Bakanlığımız ile Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığınca, taşınmaz ticaretiyle iştigal edip yetki belgesi bulunmayan gerçek veya tüzel kişiler için TTBS'de bildirim/şikâyet yapılmasına imkân verecek bir ihbar mekanizmasının oluşturulmasına karar verilmiş olup

hâlihazırda test ortamına alınan ihbar modülünün en kısa sürede tamamlanarak devreye alınması planlanmaktadır. Bakanlığımızca yetkilendirilen emlakçılık işletmesi sayısı 23.151'e ulaşmıştır.

Güvenli Ödeme Sistemi: İkinci el motorlu kara taşıtı alım satımında tescil işlemleri, noterler aracılığıyla gerçekleştirilmektedir. Uygulamada taraflar arasındaki anlaşmaya bağlı olarak alıcı, taşıt bedelini tescil öncesi ya da sonrası satıcıya elden veya banka kanalıyla ödemektedir ve noterde ödemenin yapıldığı beyan edilmektedir. Bu durum hem taşıt alım satım işlemlerinde ödeme noktasında güvensizlik yaratmakta, dolandırıcılık, sahtecilik gibi olumsuzluklara yol açabilmekte, hem de tarafların yanlarında yüksek meblağda nakit taşımasına neden olmaktadır. Bu doğrultuda, Bakanlığımız ile Türkiye Noterler Birliği (TNB) arasında ikinci el taşıt satış sistemlerinde taşıt satış bedeli ile satışa konu edilen taşıt mülkiyetinin eş anlı olarak el değiştirmesini sağlayan Güvenli Ödeme Sisteminin kurulumu ve işletimine dair 7 Ocak 2020 tarihli protokol gereğince, anılan Sistem 3 Şubat 2020 tarihinde TNB tarafından kullanıma açılmıştır. Bununla birlikte, İkinci El Motorlu Kara Taşıtlarının Ticareti Hakkında Yönetmelikte 15 Ağustos 2020 tarihinde yapılan değişiklikle; değişiklik öncesi ihtiyari olarak kullanılabilen ya da alıcı veya satıcıdan herhangi birinin talebi halinde kullanılması zorunlu olan Güvenli Ödeme Sistemi'nin istisnasız bütün nakit ödemelerde kullanılması zorunlu hale getirilmiştir.

Diğer Mevzuat Çalışmaları:

- Kuru Kayısı Lisanslı Depo Tebliği'nde yer alan kuru kayısının tanımlanmasına, kuru kayısıların lisanslı depolarda depolanabilmesine, depolama şartlarına ve azami depolama süresine yönelik değişiklikler yapılmış olup söz konusu değişiklikleri içeren Yönetmelik 26.06.2020 tarihli ve 31167 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.
- Elektronik Ürün Senedi Yönetmeliği'nde yer alan Türkiye Ürün İhtisas Borsası'nda gerçek ve tüzel kişilerin doğrudan işlem yapabilmelerine ilişkin sürenin 2 yıl uzatılması hususunda anılan Yönetmelikte değişiklik yapılmış olup söz konusu değişikliği içeren Yönetmelik 31.12.2020 tarihli ve 31351 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.
- Ürün İhtisas Borsasının Kuruluş, Faaliyet, İşleyiş ve Denetim Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılması Hakkında Yönetmelik 31.12.2020 tarihli ve 31351 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Yönetmelik ile Türkiye Ürün İhtisas Borsasındaki işlemlere aracılık edecek Borsa aracı kurumlarının kurulum, bilişim ve teminatlandırma alt yapılarının tamamlanmasına ilişkin süreç uzatılmıştır.
- İkinci El Motorlu Kara Taşıtlarının Ticareti Hakkında Yönetmelikte 15 Ağustos 2020 tarihinde yapılan Yönetmelik değişikliği kapsamında, yetki belgesi olmadan taşıt satışı yapanlara yaptırım uygulanmasına, Bakanlığımızca aksi tespit edilmedikçe bir takvim yılı içinde üçten fazla taşıt satışının ticari faaliyet olarak kabul edilmesine ve taşıt satış ilanlarında tüketicileri yanıltıcı bilgi ve belgelere yer veren işletmelere yönelik cezai müeyyide uygulanmasına yönelik düzenlemelere yer verilmiştir.
- 14 Ekim 2020 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanan Taşınmaz Ticareti Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik ile yetki belgesi olmadan emlakçılık faaliyetinde bulunanlara yaptırım uygulanmasına, ülkemizde emlakçılık faaliyetlerinin eğitimli, gerekli yetkinliğe ve iş tecrübesine sahip kişiler marifetiyle yürütülmesine, taşınmaz ilanlarında tüketicileri yanıltıcı bilgi ve belgelere yer veren işletmelere yönelik cezai müeyyide uygulanmasına ve emlak işletmelerinin tapu ve kadastro müdürlükleri,

vergi dairesi müdürlükleri, belediyeler ve diğer kurumlardaki işlemlere aracılık etme ve bu kurumlardan bilgi ve belge temin etmesine yönelik düzenlemeler yapılmıştır.

- "Perakende Ticarette Uygulanacak İlke ve Kurallar Hakkında Yönetmelik"te ülkemizin ticari hayatının gerekliliklerine binaen, 2020 yılında Ocak, Haziran ve Aralık aylarında, "Perakende Ticarette Uygulanacak İlke ve Kurallar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelikler" Resmi Gazete'de yayımlanarak perakende işletmelerce tüketicilere yönelik gerçekleştirilen taksitli satışlara ilişkin düzenlemeler yapılmıştır.
- 7244 sayılı Yeni Koronavirüs (COVID-19) Salgınının Ekonomik ve Sosyal Hayata Etkilerinin Azaltılması Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile 6585 sayılı Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanunun "Ceza hükümleri" maddesinde yapılan değişikliğe uyum sağlamak ve karma projelerin ruhsat işlemleri konusunda uygulamada karşılaşılan sorunları ortadan kaldırmak amacıyla 17 Temmuz 2020 tarihinde Alışveriş Merkezleri Hakkında Yönetmelikte değişiklik yapılmıştır.
- 6585 sayılı Kanun çerçevesinde, zincir mağazaların açılış ve faaliyete geçiş kriterlerinin belirlenmesine ve "Karapara Aklama ve Terörizmin Finansmanı ile Mücadelede Etkinliğin Arttırılması Taslak Eylem Planı" kapsamında kuyumculuk sektörünün düzenlenmesine yönelik çalışmalara devam edilmektedir.
- Alışveriş Merkezleri Hakkında Yönetmelik çerçevesinde, uygulamada ortaya çıkan sorunların çözümüne yönelik değişiklik çalışmaları sürdürülmektedir.
- Öte yandan 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin verdiği görev ve yetki doğrultusunda, yurt içinde fuar organizasyonlarının düzenlenmesine ilişkin usul ve esasları belirlemek amacıyla ikincil düzenleme çalışmalarına başlanmış olup düzenlemenin yurt içi fuar organizasyonları, bu organizasyonları düzenleyenlerde aranan nitelikleri ve bunların yükümlülüklerini, Bakanlık ve diğer ilgili kurum ve kuruluşların bu organizasyonlara ilişkin görev ve yetkileri ile söz konusu organizasyonlara dair diğer hususları kapsaması öngörülmektedir. Söz konusu düzenlemeye ilişkin çalışmaların tamamlanmasının ardından taslağın kısa süre içerisinde kamuoyu görüşüne açılması planlanmaktadır.
- "Anonim Şirketler ile Tarım Satış Kooperatifleri ve Üst Kuruluşlarının Denetlenmesine Dair Yönetmelik" taslağı ile "Ticaret Sicili Müdürlüklerinin Kurulmasına ve Sicil İşlemlerinde İşbirliğinin Sağlanmasına Dair Tebliğ" taslağı üzerindeki çalışmalar sürdürülmüştür.
- Ticaret Sicili Müdürlükleri Hakkında Tebliğ 17.01.2020 tarihli ve 31011 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Söz konusu Tebliğin 27'nci maddesi uyarınca Ticaret Sicili Müdürlükleri kurulmuştur.
- Ticari Elektronik İleti Yönetim Sistemi'nin (İYS) kurulması ve işleyişine ilişkin usul ve esasların belirlenmesi ve uygulamada karşılaşılan sorunların çözülmesi amacıyla Ticari İletişim ve Ticari Elektronik İletiler Hakkında Yönetmelikte yapılan değişiklik 04.01.2020 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.
- 13.08.2020 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan değişiklikle Elektronik Ticarette Güven Damgası Hakkında Tebliğ değiştirilmiş, Güven Damgası alan e-ticaret sitelerinde haksız fiyat artışları yapılmasını önlemek amacıyla Güven Damgası almak isteyen e-ticaret sitelerinin uymak zorunda olduğu mevzuata 6585 sayılı Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanunun Ek 1'inci maddesi eklenmiştir.
- İYS'de onayların yüklenmesine ilişkin sürelerin uzatılması amacıyla Ticari İletişim ve Ticari Elektronik İletiler Hakkında Yönetmelikte 28.08.2020 tarihinde ikinci bir değişiklik yapılmıştır.

- Oda Muamelat Yönetmeliği, Borsa Muamelat Yönetmeliği, Kayıt Ücreti ile Yıllık Aidat ve Munzam Aidatın Tespiti ve Ödenmesi Hakkında Yönetmelik, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği, Odalar ve Borsalar Şubeleri ile Oda Temsilciliklerinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Yönetmelik, Oda ve Borsa Üyelerine Verilecek Disiplin ve Para Cezaları ile Disiplin Kurulu ve Yüksek Disiplin Kurulu Hakkında Yönetmelik ile Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Organ Seçimleri Hakkında Yönetmelikte değişiklik çalışmaları Bakanlığımızca tamamlanmıştır.

5.10. Esnaf, Sanatkârlar ve Kooperatifçilik Hizmetleri

5.10.1. Esnaf ve Sanatkâr Hizmetleri

Esnaf ve Sanatkârlar Meslek Kuruluşları İşlemleri:

-Kuruluş İşlemleri: Oda kuruluş işlemleri 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar Meslek Kuruluşları Kanununun "Odaların kuruluşu" başlıklı 4'üncü maddesine göre yürütülmektedir. Buna göre, Odalar, oda kurulmak istenen yerde çalışmakta olan sanat, hizmet ve meslek sahipleri ile esnaftan en az beş yüz kişinin isteği ve Bakanlığımızın izni ile kurulur. 2020 yılında Bakanlığımıza iletilen 3 kuruluş talebinden 2'si reddedilmiş, 1'ine ön izin verilmiştir.
-Unvan Değişikliği İşlemleri: Esnaf ve sanatkârlar odalarının unvan değişikliği taleplerinde; 2020 yılında Bakanlığımıza toplam 10 unvan değişikliği başvurusu yapılmıştır. Bunlardan 2'sine, 29531 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Tebliğ kapsamında ön izin verilmiş, diğer 8 tanesi ise uygun bulunmayarak reddedilmiştir.
-Fesih İşlemleri: 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar Meslek Kuruluşları Kanununun "Fesih, tasfiye ve iptal" başlıklı 15'inci maddesi uyarınca değerlendirme yapılarak odalar feshedilmektedir. 2020 yılında, fesih edilmesi gerektiği tespit edilerek haklarında dava açılması için 1 oda gerekli mercilere bildirilmiş, fesih kararı kesinleşen 2 oda hakkında da tasfiye işlemlerine başlanmıştır.
-Mutabakat Komitesi Kararlarının İncelenmesi: "Esnaf ve Sanatkâr Odaları Arasında veya Esnaf ve Sanatkâr Odaları ile Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Bünyesindeki Odalar Arasında Üye Kayıt Zorunluluğu Bakımından Çıkacak Anlaşmazlıkları Çözümlemek Üzere Oluşturulan Mutabakat Komitelerinin Çalışma Usul ve Esaslarına İlişkin Tebliğ" hükümlerine göre il ve ilçelerde toplanan mutabakat komitelerinde alınan kararlar Ticaret İl Müdürlükleri vasıtasıyla Bakanlığımıza gönderilmektedir. 2020 yılı içerisinde Bakanlığımıza ulaşan 1941 kişiye ilişkin alınan toplam 1526 adet mutabakat komitesi kararı incelenmiş ve bunlardan ilgili mevzuata uygun olarak alınmadığı tespit edilen 95 karar hakkında İl Müdürlüklerine geri dönüş yapılmıştır.

Esnaf ve Sanatkâr Bilgi Sistemi (ESBİS): Esnaf ve sanatkârların sicil ve oda kayıtlarını tutmak ve bunlara ilişkin iş ve işlemlerin elektronik ortamda yürütülmesini sağlamak amacıyla kullanılmaktadır. Bilgi teknolojilerinde yaşanan hızlı değişim süreci ve ilgili mevzuatta yapılan değişiklikler nedeniyle yenilenmesine ihtiyaç duyulmuştur. Bu kapsamda, PTT Genel Müdürlüğü işbirliğinde yazılım geliştirme konusunda gerekli çalışmalar yürütülmüş ve yenilenen ESBİS 6 Ocak 2020 tarihinde yayına alınarak tüm meslek kuruluşlarının erişimine açılmıştır.

-Münfesih Oda Kayıtlarının Aktarımı: Türkiye genelinde, mahkemelerce fesih işlemi tamamlanmış fakat bağlı oldukları birlikler tarafından gerekli işlemler yapılmamış odalar ESBİS

üzerinden tespit edilmiştir. Bu münfesih odalarla ilgili, birliklerin gerekli işlemleri yapması için uyarılar yapılmıştır. Ayrıca üye esnaf ve sanatkârların mağdur edilmemesi için gerekli aktarım işlemlerinin sicil müdürlüklerince ESBİS üzerinden yapılması sağlanmaktadır. Esnaf ve sanatkârlar ile esnaf ve sanatkârlar meslek kuruluşlarının ESBİS ile ilgili teknik destek talepleri ve şikâyetleri telefon, e-mail veya yüz yüze görüşmeler ile cevaplandırılmıştır. Bu kapsamda 2020 yılı içerisinde yaklaşık 28 bin telefon başvurusu cevaplanmıştır.

Tablo 48: 2020 yılında ESBİS'te Yapılan (Tescil-Tadil-Terkin) İşlem Sayıları

İşlem Türü	İşlem Sayısı
Tescil	365.533
Tadil	94.138
Terkin	99.588

Kaynak: Bakanlığımız Esnaf ve Sanatkâr Bilgi Sistemi

Tablo 49: ESBİS Kullanıcı İstatistikleri

Esnaf ve Sanatkârlar Dışında Kalan ESBİS Kullanıcıları	Sayı
Aktif Kullanıcı	5.159
Pasif Kullanıcı	3.383
2020 Yılında Yetki Verilenler	871
2020 Yılında Yetkisi İptal Edilenler	201

Kaynak: Bakanlığımız Esnaf ve Sanatkâr Bilgi Sistemi

-Esnaf ve Sanatkârlar Bilgi Sistemi (ESBİS) Entegrasyonları: ESBİS yenileme çalışmaları kapsamında esnaf ve sanatkârlara ilişkin Gelir İdaresi Başkanlığı'ndan alınan bilgiler yeniden düzenlenmiştir. Sağlık Bakanlığı tarafından Bakanlığımız MERSİS uygulaması ile olan entegrasyona ek olarak ESBİS ile de sağlanması için 07.01.2020 tarihinde protokol imzalanmıştır. Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı tarafından kurumsal kaynak yönetim sistemlerinde kullanılmak üzere esnaf ve sanatkâr verilerine yönelik 21.04.2020 tarihinde protokol imzalanmıştır. Ulusal Ajans tarafından proje başvurularının incelenmesi sırasında kullanmak üzere sicil bilgilerinin aktarımı için 12.05.2020 tarihinde protokol imzalanmıştır. Kredi Kayıt Bürosu'nun talebi üzerine esnaf ve sanatkâr sicil ve oda bilgilerinin paylaşılması amacıyla 17.07.2020 tarihinde veri paylaşım protokolü imzalanmıştır.

-Esnaf ve Sanatkârlar Bilgi Sistemi (ESBİS) Yeni Uygulamalar: "Meslek Kuruluşlarına Yönelik Kurumsal Kaynak Planlama Sistemi" ile meslek kuruluşları muhasebe süreçlerinin yürütülmesi, bütçe analizlerinin gerçekleştirilmesi, kaynakların verimli kullanılması ile ülke genelinde daha şeffaf ve etkin bir yapının oluşturulmasını amaçlanmıştır. Uygulamada yer alan finans, malzeme, bütçe ve ücret yönetimi modülleri ülkemizde il ve ilçe düzeyinde kurulmuş 3.003 meslek odası, il düzeyinde kurulmuş 82 esnaf ve sanatkârlar odaları birliği, merkezi Ankara'da olan 13 mesleki federasyon ile Türkiye Esnaf ve Sanatkârları Konfederasyonu tarafından kullanılabilecektir. 2020 yılında pilot uygulama için seçilen Ankara Tuhafiye Parfüm ve Billuriyeciler Esnaf Odası, Ankara Lokantacılar, Kebapçılar ve Köfteciler Esnaf Odası ve Ankara Servis İşletmecileri Odası tarafından Sistem kullanılmaya başlanmış olup 2021 yılında kullanıcı sayısının artırılması planlanmaktadır. Diğer yandan, "Coğrafi Bilgi Sistemi" ile ESBİS'de kayıtlı esnaf ve sanatkâr işyeri koordinatlarının tespit edilmesi, dijital ortamda analiz edilmesi ve raporlanabilmesinin sağlanması yönünde çalışmalar yapılmıştır. Proje kapsamında, işyeri

koordinatlarını görüntüleyebilen bir harita alt yapısı sağlanmıştır. Harita uygulaması üzerinde arama, sorgulama, bilgi alma, rota çizdirme, gösterim araçları bulunmaktadır. Geocode işlemi sonrasında yeni açılan işyerlerinin de harita üzerinde gösterilebilmesi amacıyla yapılan entegrasyonla verilerin güncel tutulması sağlanmaktadır. Diğer yandan "Esnaf Rehberi Mobil Uygulaması" ile ESBİS kullanıcılarının ESBİS'e bağlanarak belirli işlemleri yapabilmeleri ve tüketicilerin de esnaflara erişimlerini sağlamaları sayesinde, hem vatandaşların esnafa kolayca ulaşması sağlanmış hem de esnafların kayıtlı oldukları meslek kuruluşuna ulaşmaları kolaylaşmıştır. Geliştirilen mobil uygulama 2020 yılı Ocak ayı itibarıyla Android ve Apple uygulama marketlerinde yayınlanarak vatandaşlarımızın kullanımına açılmıştır.

Esnaf ve Sanatkârlara Sunulan Destekler: Ülkemizde esnaf ve sanatkârlara verilen desteklerin başında Hazine destekli olarak HALKBANK kaynaklarından kullandırılan düşük faizli ya da faizsiz krediler gelmektedir. 24.12.2019 tarihli ve 1898 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı gereğince, 1 Ocak-31 Aralık 2020 tarihleri arasında esnaf ve sanatkârlara %50 veya %100 faiz indirimli olarak kredi imkânları sağlanmıştır. Bu çerçevede yıl boyunca geleneksel, kültürel, sanatsal değeri olan kaybolmaya yüz tutan meslek kollarında faaliyet gösteren ve Esnaf Vergi Muafiyet Belgesi sahibi esnaf ve sanatkârlara, usta girişimci esnaf ve sanatkârlara, Mesleki Eğitim Kanunu kapsamında kredi başvuru tarihi itibarıyla en az 3 yıl ustalık belgesine sahip olan ve ustalık belgesiyle ilgili meslek kolunda son 1 yıl içinde kendi adına işletme kurduğunu belgeleyen esnaf ve sanatkârlara ve KOSGEB tarafından sağlanan hibe ve faizsiz kredi desteğinden yararlananlar hariç olmak üzere KOSGEB Girişimcilik Destek Programını bitiren başvuru tarihinde 30 yaşını tamamlamamış olan genç girişimci esnaf ve sanatkârlara, faizsiz kredi kullandırılmaya devam edilmiştir.

Ayrıca 2020 yılında meydana gelen deprem felaketi nedeniyle Elazığ, Malatya ve Adıyaman illerinde faaliyet gösteren esnaf ve sanatkârlara da sıfır faizli kredi kullanım imkânı sağlanmıştır. 2002 yıl sonu itibarıyla kredi bakiyesi bulunan ortak sayısı 63.520 iken, bu sayı 31.12.2020 tarihi itibarıyla 1.161.892 olarak gerçekleşmiştir. 2002 yılında kullandırılan kredilerin toplam bakiyesi 154 milyon iken, 31.12.2020 tarihi itibarıyla bu tutar 67,5 milyar TL'ye yükselmiş bulunmaktadır. Diğer yandan, İzmir ilinde faaliyet gösterip yaşanan deprem felaketi nedeniyle iş yerlerinin zarar gördüğü İl Valiliğince tespit edilen her bir esnaf ve sanatkârımıza TESKOMB aracılığıyla 50.000 TL'ye kadar hibe desteği sağlanmıştır. İlaveten İzmir'de faaliyet gösteren esnaf ve sanatkârlarımızın Halkbank'tan kullanmış oldukları Hazine destekli faiz indirimli kredilerin geri ödemeleri de faizsiz olarak 1 yıl süreyle ötelenmiştir.

Esnaf ve sanatkârlarımızı 2020 yılında ortaya çıkan COVID-19 pandemisinin olumsuz etkilerinden korumak amacıyla HALKBANK kaynaklarından kullanıma sunulan uygun geri ödeme koşullarını haiz işletme kredisi imkânından, 31.12.2020 tarihi itibarıyla 756.245 esnaf ve sanatkârımız yararlanmış bu kapsamda toplam 18 milyar 735 milyon TL tutarında kredi kullandırılmıştır. Bu sayede, söz konusu kredi imkânı da dahil olmak üzere 2020 yılı içerisinde faiz indirimli kredilerden yararlanan esnaf ve sanatkâr sayısı 984.937, yıl içinde kullanılan toplam kredi tutarı ise 42 milyar 653 milyon TL olarak gerçekleşmiştir.

Ahilik Haftası Etkinlikleri ile İlgili Çalışmalar: 33. Ahilik Haftası Kutlamaları 14-20 Eylül 2020 tarihleri arasında Kırşehir Merkez olmak üzere 81 ilimizde COVID-19 pandemi tedbirleri kapsamında gerçekleştirilmiştir. Kırşehir ilindeki etkinlikler 14 Eylül 2020'de yapılan açılış töreni ile başlamıştır. 18 Eylül 2020 tarihinde ise Resmi Tören Etkinliği düzenlenmiş ve bu

toplantıya Ticaret Bakanı Sayın Ruhsar PEKCAN katılmıştır. Kutlamalar kapsamında Ahiliğin tanıtımına yönelik olarak; çeşitli materyallerin (puzzle, kalemlik, Ahilik öğütleri, kitap, satranç takımı vb.) dağıtılması, bisiklet yarışması, satranç turnuvası, yılın ahisine, yılın kalfasına ve yılın çırağına ödüllerinin verilmesi, resmi kutlama tören programı gibi çeşitli etkinlikler yapılmıştır.

-Ahilik Ansiklopedisi: Yaklaşık bin yıllık geçmişiyle tarihimize silinmeyecek etkiler bırakmış olan Ahilik kültür ve felsefesinin tanıtılması, yaşatılması ve gelecek kuşaklara aktarılması, Ahilik alanında ilim ve edebiyat, musiki, güzel sanatlar, güncel, kültürel, sosyolojik, ekonomik ve tarihi bilgilerin ayrıntılı olarak açıklanması amacıyla Bakanlığımız öncülüğünde 100'den fazla yazarın katkılarıyla Ahilik Ansiklopedisi hazırlanmıştır. Geleceğe ve günümüze ışık tutacak yeni çalışmalara öncülük etmesi planlanan iki ciltten oluşan eserin uluslararası alanda da tanıtılması için İngilizce çevirisi yapılarak basımı ve dağıtımı gerçekleştirilmiştir. 2020 yılı içerisinde, İngilizce ve Türkçe Ahilik Ansiklopedisinin yeni baskısına dair dönemsel içerik zenginleştirilmesi yapılmış ve yeni maddeler eklenmiştir. Türkçe ansiklopedinin 3. baskısı, İngilizce ansiklopedinin ise 2. baskısı hazırlanmıştır.

-Ahi Evran-ı Veli Külliyesi Projesi: Tarihimizin önemli değerlerinden olan Ahi Evran-ı Veli Hazretlerinin mirasını yaşatmak, Ahiliği tanıtmak ve anmak için Ahi Evran-ı Veli Külliyesi inşaat projesine başlanmıştır. Ahi Evran-ı Veli Hazretleri'nin türbesinin bulunduğu Kırşehir İlinde Ahi Evran Camii ve alanında yapılacak olan Ahi Evran Külliyesi projesi 55.000 m²'lik alan üzerinde dört etaptan oluşmaktadır.

-Ahilik Panelleri: Bakanlığımız koordinasyonunda Ahilik kültür ve felsefesinin tanıtımı amacıyla üniversitelerle iş birliği yapılmak suretiyle, ülkemizin çeşitli üniversitelerinde Ahilik alanında çalışmalar yapan tarihçi, yazar, akademisyenler ve panelin yapıldığı ilde başarıları ve iş ahlakıyla bilinen iş insanlarının katılımıyla Ahilik kültürü ile ilgili konularda çeşitli paneller düzenlenmiştir. Ahilik Panelleri 2020 yılı içerisinde ise COVID-19 pandemisi tedbirleri kapsamında çevrimiçi olarak çeşitli üniversitelerimizde gerçekleştirilmiştir.

-Fütüvvetname Çevirilerinin Kitaplaştırılması: Ahilik kültürünün tanıtılması ve gelecek nesillere aktarılması çalışmaları kapsamında, Türk-İslâm edebiyatının önemli türlerinden ve Ahilik Teşkilatının temelini oluşturan yazılı kaynaklardan olan fütüvvetnâmelerden iki önemli eser kitap haline getirilmiştir. İlki XV. yüzyılın ünlü bir cerrahı olan Amasyalı Sabuncuoğlu

Şerefeddîn'e, ikincisi de tarihi belli olmamakla birlikte XVI. yüzyılda kaleme alındığı düşünülen Bursalı Hoca Can'a ait fütüvvetnamelerin günümüz Türkçesine çevrilmesi ile Ahilik Teşkilatına ve dönemin kültürüne ilişkin akademik literatüre yeni bir kaynak kazandırılmıştır.

-Ahiname Dergisi: Ahilik konusunda farkındalık uyandırmak, esnaf ve sanatkârlar ile kooperatiflere ilişkin yapılan faaliyetleri ve gelişmeleri tanıtmak, esnaf ve sanatkârların bilgilendirilmesi amacıyla "Ahiname" dergisi hazırlanmıştır. 2020 yılı içerisinde 8-9-10 ve 11. sayılar yayımlanmış ve dağıtılmıştır. Dergi içeriğinde esnaf, sanatkârlar, kooperatifçilik ile Ahilik ile ilgili akademisyenler ve uzmanlar tarafından yazılan makaleler, esnaf, sanatkârlar ve kooperatiflere yönelik yapılan faaliyetler ve gelişmeler, her bölümde bir il ve meslek kolu tanıtımı, güncel veriler ve editoryal içerikler yer almaktadır. Ayrıca, 2020 yılında yayımlanan 8'inci sayıda Çevre ve Şehircilik Bakanı Sayın Murat KURUM ile Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Rıza Tuna TURAGAY'a ait röportaj, 9'uncu sayıda İçişleri Bakanı Sayın Süleyman SOYLU ile Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Gonca YILMAZ BATUR'a ait röportaj, 10'uncu sayıda Sağlık Bakanı Sayın Fahrettin KOCA ile Elektronik Ticaret İşletmecileri Derneği Yönetim Kurulu Başkanı Sayın Emre EKMEKCİ'ye ait röportaj, 11'inci sayıda ise TOGG CEO'su Sayın Mehmet Gürcan KARAKAŞ'a ait röportaj yer almıştır.

Geleneksel Meslek Kollarının Tanımlanması ve Meslek Ölçütlerinin Belirlenmesi Projesi: Geleneksel, kültürel veya sanatsal değeri olan kaybolmaya yüz tutmuş meslekleri icra edenlere 6585 sayılı Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanunun 12'nci maddesinde AVM'lerde kira avantajı sağlanmıştır. Ayrıca söz konusu geleneksel mesleklerin tanımları ve ölçütlerinin belirlenmesi hususunda bir rehberin hazırlanmasına ilişkin ön çalışmalar tamamlanmıştır.

Esnaf ve Sanatkârların Tedarik ve Dağıtım Kooperatifi Kurmalarına Yönelik Araştırma Projesi: 6585 sayılı Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 14'üncü maddesinde esnaf ve sanatkârların ortağı olacağı bir tedarik ve dağıtım kooperatif kurulması öngörülmüştür. Bu amaçla, yürütülen çalışmalar neticesinde "Esnaf ve Sanatkârların Tedarik ve Dağıtım Kooperatifi Kurmalarına Yönelik Araştırma Projesi" tasarlanmıştır. Akabinde konuyu derinlemesine araştırmak ve projenin nasıl yürütülmesine gerektiğine ilişkin vizyon çizebilmek ve projenin gerçekleştirilmesinde destek sağlayabilecek kuruluşların incelenmesi amacıyla araştırmalar yapılmıştır. 2020 yılında söz konusu Proje'ye ilişkin çalışmalara devam edilerek, Proje'nin çıktısı niteliğinde olan "Karar Destek Aracı" oluşturulmuştur.

Meslek Kolları Bilgi Kılavuzları Oluşturulması Projesi: Proje ile esnaf ve sanatkâr olma potansiyeli bulunan ve iş hayatına atılmayı planlayan girişimcilere ilgi duydukları meslekleri önceden tanıma, genel görünümü ile güçlü ve zayıf yönlerini irdeleyebilme, işyeri açılış süreçlerinde kendilerini bekleyen prosedürleri kavrayabilmesi ve mesleğe ilişkin diğer verilerden istifade edebilmesi imkânı sağlanarak iş hayatına doğru adımlar atarak giriş yapması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, esnaf ve sanatkâr meslek kolları bilgi kılavuzları hazırlanması planlanmıştır. Proje kapsamında 2020 yılının ilk yarısında Minibüsçülük Meslek Kılavuzu tamamlanarak esnaf ve sanatkârların istifadesine sunulmuştur.

2020-2024 Esnaf ve Sanatkârlar Strateji Belgesi ve Eylem Planı (ESSEP): Kamu kurum ve kuruluşları ile birlikte esnaf ve sanatkârlar meslek kuruluşlarının da katılımıyla hazırlanan "Esnaf ve Sanatkârlar Değişim, Dönüşüm, Destek Strateji Belgesi (3D) ve Eylem Planı (ESDEP)" Yüksek Planlama Kurulu'nun 09.04.2010 tarihli kararı ile kabul edilmesini müteakip 7 öncelik

ve 30 tedbir ile yürürlüğe konulmuştur. Strateji belgesinin değerlendirilerek güncellenmesi, ESDEP'in günümüzün değişen ekonomik şartları da göz önüne alınarak dinamik bir yapıya kavuşturulması önem arz etmektedir. Bu kapsamda, 2020-2024 Esnaf ve Sanatkâr Strateji Belgesi ve Eylem Planı (ESSEP) adı ile yeni bir strateji belgesi ve eylem planı hazırlanması çalışmalarına devam edilmiştir. Bu çerçevede, 2019 yılında ESSEP hazırlık çalışmalarını yürütmek üzere Bakanlığımız bünyesinde bir çalışma grubu görevlendirilmiştir. Çalışma grubunun hazırlıkları ardından, eylem planı oluşturulması sürecine akademisyenlerin de bakış açısını katmak, içeriği geliştirmek ve kamuoyunda eylem planının kabul edilebilirliğini artırmak amacıyla Ankara'da "Esnaf ve Sanatkârlar 2023 Vizyonu Çalıştayı" düzenlenmiştir. İlgili kurum ve kuruluşların görüşlerinin değerlendirilmesinin ardından Bakanlığımızca, Eylem Planı'nın nihai hale getirilmesi çalışmalarına devam edilmiştir.

Esnaf ve Sanatkârlar Gelişmişlik Endeksi Oluşturulması Çalışmaları: "Esnaf ve Sanatkârlar Gelişmişlik Endeksi" çalışması kapsamında esnaf ve sanatkâr işletmelerinin performanslarının doğru bir şekilde analiz edilip mevcut sosyal ve ekonomik durumlardan nasıl etkilendiklerinin tespit edilmesini sağlayacak bir endeks oluşturulmasına yönelik projeye başlanması planlanmıştır. Çalışmanın, "Endeks Değişkenlerinin Belirlenmesi, Verilerin Derlenmesi ve Temizlenmesi, Endeksin Oluşturulması ve Raporlama" olmak üzere 3 aşamadan oluşabileceği değerlendirilmiştir. Proje kapsamında endeks değişkenlerinin belirlenmesiyle verilerin derlenmesi ve temizlenmesi çalışmalarına devam edilmiştir.

Mevzuat Değişiklikleri: İcra organı olan esnaf ve sanatkârlar meslek kuruluşlarının yönetim kurullarının faaliyetlerinin önemine binaen 5362 sayılı Kanun ve diğer mevzuat ile verilen görevlerin ifası noktasında üyelere tatmin edici bilgiler sunulması gerekmekte olup gerek ülke genelindeki tüm meslek kuruluşlarınca hazırlanacak raporlar açısından bir yeknesaklık sağlanması gerekse yönetim kurulu raporlarına gereken ciddiyetin kazandırılabilmesi için yönetim kurulu faaliyet raporlarına ilişkin usul ve esasların belirlenmesi gerekliliği doğmuştur. Bu kapsamda, Esnaf ve Sanatkârlar Meslek Kuruluşları Yönetim Kurulu Faaliyet Raporu Hakkında Tebliğ" 07.02.2020 tarihli ve 31032 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Tebliğde yönetim kurulu faaliyet raporlarında yanıltıcı, abartılı ve yanlış kanaat uyandırıcı, gerçeğe aykırı ifadelere yer verilemeyeceği açıkça ifade edilmiş olup ayrıca raporların hazırlanacağı dönem ile raporun içeriği başlıklar ve alt başlıklar halinde tereddüde mahal vermeyecek ve meslek kuruluşlarına yol gösterecek şekilde ayrıntılandırılmıştır.

"Esnaf ve Sanatkârlar Meslek Kuruluşlarının Genel Kurul Toplantıları ve Bu Toplantılarda Bulundurulacak Bakanlık Temsilcileri veya Hükümet Komiserleri Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik" 24.09.2020 tarih ve 31254 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bahsi geçen Yönetmelik ile "Esnaf ve Sanatkârlar Meslek Kuruluşlarının Genel Kurul Toplantıları ve Bu Toplantılarda Bulundurulacak Bakanlık Temsilcileri veya Hükümet Komiserleri Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik "in bakanlık temsilcisi ücretlerinin ödenme usulünü belirleyen 19'uncu maddesi; "Temsilcilere ödenecek ücret ve ücretle ilgili tahakkuk edecek vergiler görevlendirmenin yazılı olarak bildirilmesinden sonraki üç iş günü içinde ilgili esnaf ve sanatkârlar meslek kuruluşu tarafından ilgili muhasebe birimi hesabına yatırılır." olarak değiştirilmiş ve üçüncü fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

5.10.2. Kooperatifçilik Hizmetleri

Kooperatif İşlemleri:

-İzin İşlemleri: 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'na göre, Bakanlığımız görev alanında yer alan kooperatiflerin, kuruluş ve ana sözleşme değişiklikleri işlemleri için Bakanlığımızdan izin alınması gerekmektedir. Bununla birlikte, Bakanlığımızın oluşumu ve görevleri ile ilgili 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin "Esnaf, Sanatkârlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü" başlıklı 453'üncü maddesinde, Tarım ve Orman Bakanlığına bağlı tarımsal amaçlı kooperatifler ve üst birlikleri, yapı kooperatifleri ve üst birlikleri hariç olmak üzere, tarım satış kooperatifleri ve birlikleri ile genel hükümlere tabi kooperatif ve birliklerin kuruluşuna, işleyişine yönelik düzenlemeler yapmak, uygulamak ve uygulanmasını sağlamak, kooperatifler için örnek ana sözleşmeler hazırlamak ve yürürlükte olan ana sözleşmeleri ihtiyaçlar doğrultusunda güncellemek ve kooperatiflere ve üst kuruluşlarına yol göstermek ve çalışmalarında yardımcı olmak görevleri verilmiştir. 2020 yılında 199 adet kooperatif kuruluş izni, 71 adet kooperatif ana sözleşme değişiklik izni işlemi gerçekleştirilmiş ve işlemler Bakanlığımız Kooperatif Bilgi Sistemi'ne (KOOPBİS) işlenmiştir.
-Hukuki Görüş Verme: 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 453' üncü maddesi kapsamında Bakanlığımızca; kooperatifçilik mevzuatının uygulanmasında tereddüde düşülen konularda ortaklar, yönetim kurulu üyeleri, denetçiler, ticaret il müdürlüğü, diğer kamu kurum ve kuruluşları ile üçüncü kişilere sözlü ve yazılı olarak hukuki görüş veya bilgi ve belge talebi karşılanmak suretiyle yardımcı hukuk hizmeti verilmekte ve uygulamada karşılaşılan hukuki sorunlar önemli ölçüde giderilmektedir. Ayrıca Bakanlığımız, hem görev alanına giren kooperatiflerin diğer kurumların görev alanlarını ilgilendiren hususlarla ilgili hukuki bir sorun yaşamaları halinde, diğer kamu kurum ve kuruluşlarına sorunun çözülmesi için hukuki görüş vererek hem de diğer kamu kurum ve kuruluşlarca yapılan hukuki düzenlemelere ilişkin hukuki görüşünü paylaşarak ülke kooperatifçiliğine hizmet etmektedir. Bu kapsamda, 2020 yılı içerisinde Ticaret İl Müdürlükleri ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarına, kooperatiflere ve ilgililerle paylaşılan 433 görüş, bilgi ve belge bulunmaktadır.
-Kooperatif Genel Kurullarına Bakanlık Temsilcisi Görevlendirmesi: Ticaret İl Müdürlüklerince 2020 yılı içerisinde 2.785 kooperatifin genel kurulunda Bakanlık temsilcisi görevlendirilmiştir.

Kooperatif Bilgi Sistemi (KOOPBİS): Kooperatif Bilgi Sistemi (KOOPBİS), 81 ticaret il müdürlüğümüz, kooperatifler ve üst kuruluşları ile Merkez Teşkilatımız tarafından kooperatifçilik hizmetlerinden bazılarının elektronik ortamda sunulması ve ortak kayıtlarının takibi amacıyla 2015 yılı Mart ayından beri fiilen kullanılmaktadır. Proje; elektronik ana sözleşme oluşturulması, kuruluş izinlerinin alınması, ana sözleşme değişikliği izinleri ve genel kurul toplantı başvurularının alınması gibi işlemleri de elektronik ortama taşımayı hedeflemektedir.

-Kooperatif Ortaklarının Sisteme Aktarımı: Türkiye genelinde, kooperatif ortak ve yöneticilerinin sisteme kaydı, sistemin aktif olması ile beraber başlamış olup mevcut durumda Türkiye genelindeki tüm kooperatif ortak ve yöneticilerinin %82'si kayıt altındadır. Bilgi sistemi kullanıcılarının tüm taleplerine online, telefonla ve yüz yüze olarak destek sağlanmış olup 2020 yılında yaklaşık 29.000'in üzerinde çağrıya cevap verilmiştir.

-Kooperatif Portali: Tüm kooperatiflere ve kooperatif ortaklarına yönelik yeni bir portal çalışmasına devam edilmiş olup önümüzdeki dönemde Türkiye'deki kooperatif sektörünü güçlendirmeye yönelik tüm kooperatiflerin birbiri ile iletişim içerisinde olduğu interaktif bir yapı tasarlanmaktadır.

-KOOPBİS Entegrasyonları: Emniyet Genel Müdürlüğü trafik tescil şubesi ile yapılan entegrasyon ile motorlu taşıyıcılar kooperatif ortaklarının araç sorgusu sistem üzerinden yapılabilmektedir. Kooperatif Bilgi Sistemi ve Çiftçi Kayıt Sistemi arasında gerçekleştirilen entegrasyon kapsamında Tarım Satış Kooperatif ortakları için aranan çiftçi olma şartı sistem üzerinden kontrol edilebilmektedir. 657 sayılı kanunun 28'inci maddesi çerçevesince memurların yapı, tüketim ve kalkınma kooperatifleri hariç diğer kooperatif türlerinde yönetici olmama şartını kontrol etmek üzere Sosyal Güvenlik Kurumu ile yapılan entegrasyon kapsamında kişinin memuriyet sorgusu sistem üzerinden yapılabilmektedir. Bilindiği üzere kooperatif ortaklarının KOOPBİS'e kaydı sırasında nüfus ve adres bilgileri gerekmektedir. Söz konusu kayıtlar kullanıcı girişine izin vermeksizin yapılan entegrasyon ile Merkezî Nüfus İdare Sistemi (MERNİS) sisteminden sağlanmakta olup gerekli tüm bilgiler T.C. Kimlik numarası ile alınmaktadır.

Kooperatiflerin Desteklenmesi Programı (KOOP-DES): Kooperatif ve üst kuruluşlarının üretim ve istihdama katkısı olacak yatırım projelerinin desteklenmesi, faaliyetlerinde etkinlik ve verimliliğin sağlanması, teknoloji ve yeni üretim tekniklerinden yararlanmalarına katkıda bulunulması ve bireysel tasarrufların uygun kooperatif girişimcilik modelleri ile ekonomiye kazandırılması amacıyla Bakanlığımızca Kooperatiflerin Desteklenmesi Programı (KOOP-DES) hayata geçirilmiştir. Bu kapsamda kadın kooperatiflerinin;

- Makine ve/veya ekipman ile ilgili mal alımlarına,
- Bu kooperatiflerin işletecekleri yaşlı ve engelli bakım merkezleri ile çocuk kulüpleri, kreş ve gündüz bakımevlerinin demirbaş eşya niteliğindeki yatırım malı alımlarına,
- Kooperatiflerin ürettikleri ürünlerin tanıtımı ve pazarlanmasına ilişkin sergi ve fuar katılımlarına yönelik hizmet alımlarına,
- Kooperatiflerin projelerine ilişkin nitelikli personel istihdamlarına destek verilmektedir.

Üst sınırlar içerisinde proje tutarlarının kalkınmada öncelikli yörelerde %75'i, diğer bölgelerde %50'si ve kalkınmada öncelikli yöre şartı aranmaksızın ortaklarının en az %90'ını kadınların oluşturduğu kooperatiflerde ise %75'i Bakanlığımızca hibe olarak karşılanmakta, kalan kısmı proje yürütücüsü kooperatifçe karşılanmaktadır. KOOPDES kapsamında ilk uygulama olarak ortaklarının çoğunluğu kadınlardan oluşan ve kadın emeğini değerlendirme amacı güden kooperatiflere finansman desteği sağlanmasına karar verilmiştir. Bu doğrultuda başvurular 15.07.2020 tarihinden itibaren tüm illerde ticaret il müdürlüklerince alınmaya başlanmıştır. KOOPDES kapsamında ilk uygulama olarak ortaklarının çoğunluğu kadınlardan oluşan ve kadın emeğini değerlendirme amacı güden 41 ilden 139 kooperatifin toplam proje bedeli 18.970.074,37 TL olan 149 projesine 14.279.302,32 TL tutarında hibe desteği kararı verilmiştir.

Ürün İzleme Faaliyetleri: Ürün izleme faaliyetleri çerçevesinde 2020 yılı içerisinde;

- Tarım Satış Kooperatifleri Birliklerinin alım yaptıkları ürünlere ilişkin ürün raporları hazırlanarak Bakanlığımız internet sitesinde yayımlanmış,
- Tarım satış kooperatifleri ve birliklerinin faaliyet konusu ürünlerinin aylık alım ve stok bilgileri hazırlanmış,

- Tarım satış kooperatifleri ve birliklerinin faaliyet konusu ürünlerinin haftalık borsa fiyatlarına dair tablolar hazırlanmış,
- Tarım Satış Kooperatifleri ve Birlikleri Değerlendirme Raporu hazırlanmış,
- Tarım satış kooperatifleri ve birliklerinin faaliyet konusu ürünlerle ilgili diğer kurumların düzenlediği toplantılara katılım sağlanmıştır.

Uluslararası Zeytin Konseyi Çalışmaları: Merkezi Madrid'de bulunan Uluslararası Zeytin Konseyi (UZK), 1959 yılından bugüne kadar "Uluslararası Zeytinyağı ve Sofralık Zeytin Anlaşması"nın idaresinden sorumlu ve BM çatısı altında yer alan uluslararası bir kuruluştur. Dünya zeytinyağı ve sofralık zeytin üretiminin yaklaşık %95'ini temsil eden ülkelerden oluşması sebebiyle önemli bir organizasyon olan UZK bünyesinde ülkemizin üye olması nedeniyle gerekli çalışma ve koordinasyon Bakanlığımızca yürütülmektedir. UZK üyeliği kapsamında 2020 yılında gerçekleşen faaliyetler şöyledir:

- Tarım ve Orman Bakanlığı bünyesindeki Ulusal Kodeks Komisyonu Toplantısı'na katılım sağlanarak UZK standartları ile ulusal zeytinyağı standartlarının uyumlaştırılması için Tebliğ hazırlanması sağlanmıştır.
- Uluslararası Kodeks Zeytinyağı Elektronik Çalışma Grubuna kayıt işlemleri için Tarım ve Orman Bakanlığı yetkilileri ve Çalışma Grubu Başkanı ile gerekli görüşmeler yapılmıştır.
- Kodeks Çalışma Grubunda yayınlanan 3 teklif incelenerek ülke görüşü oluşturulması adına sektörle gerekli görüşmeler yapılmıştır.
- UZK yağ asitleri anketinin doldurulabilmesi için sektöre dağıtım yazısı yazılarak mevcut bilgilerin gönderilmesi talep edilmiştir.
- Zeytindostu Derneği'nin ülkemizin zeytinyağı kalitesinin artırılması amacıyla her yıl düzenlediği "Naturel Sızma Zeytinyağı Kalite Yarışması"na jüri olarak katılım sağlanarak sektörün sorunları ve yeni sezonda elde edilen zeytinyağı kalitesinin yakından takibi sağlanmıştır.
- Zeytinyağı ve sofralık zeytin istatistiklerine ilişkin veriler sektör temsilcileri ile görüşülerek UZK formları doldurulmuş ve UZK yetkililerine iletilmiştir.
- Ulusal Zeytin ve Zeytinyağı Konseyi'nin (UZZK) UZK himayesinde düzenlediği natürel sızma zeytinyağı yarışmasına ilişkin jüri değerlendirmesinin COVID-19 nedeniyle nasıl yapılabileceğine ilişkin UZZK ve UZK yetkilileri ile görüşülmüştür.
- Ülkemizi ilgilendiren konular hakkında bilgi almak amacıyla UZZK Başkanı ve UZK İcra Direktörünün katıldığı video konferans gerçekleştirilmiştir.
- Yazılı karar alma sürecindeki kararların akıbeti ve Gürcistan oturumu hakkında bilgi almak amacıyla Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Sezai UÇARMAK tarafından UZK İcra Direktörü ve Yardımcısı ile video konferans gerçekleştirilmiştir.
- Zeytin ve Zeytinyağı Raporu kapsamında Ege İhracatçı Birlikleri ve Ulusal Zeytin ve Zeytinyağı Konseyi yetkilileri ile görüşülmüş hazırladıkları raporlar incelenerek TÜİK ve çeşitli ürün borsalarının verileri ile karşılaştırılarak çapraz kontrolleri yapıldıktan sonra rapora işlenmiştir. Tarım ve Orman Bakanlığı raporları incelenerek sektörün sorunlarına ve çözüm önerilerine ilişkin tespitler rapora dahil edilmiştir.
- Jaen Üniversitesi ile UZK'nın ortaklaşa düzenlediği Naturel Sızma Zeytinyağı Tadımı Uzmanlık Kursu için ülkemizin çeşitli kurumlarından ve sektörden gelen bireysel toplam 10 başvuru dil, tadım tecrübesi ve yaş kriterleri bazında değerlendirilerek uygun görülen 5 adayımız resmi yazı ile UZK İcra Sekretaryasına iletilmiştir.

- Ulusal Zeytin ve Zeytinyağı Konseyi'nin UZK himayesinde düzenlediği natürel sızma zeytinyağı yarışmasında ödüle hak kazanan firmaların belli olmasını müteakip kaliteli zeytinyağı üretiminin teşviki amacıyla bu firmaların basına duyurulma için bir haber metni hazırlanarak Bakanlığımız web sayfasında yayınlanması sağlanmıştır.
- 111. Oturum kapsamında İdari ve Mali işler Komitesi Başkanlığı görevimiz bünyesinde taslak bütçeler incelenerek gerekli düzeltmelerin yapılması için UZK Sekretaryası ile toplantılar gerçekleştirilmiştir.
- UZK 111. Oturumu öncesinde dokümanlar incelenerek ülke görüşü oluşturulması amacıyla sektör temsilcileri ile gerekli görüşme ve yazışmalar yapılmıştır. UZK Üyeler Konseyi'nin 24-27 Haziran tarihlerinde video konferans şeklinde gerçekleştirilen Genel Kurul, İdari ve Mali İşler Komitesi, Ekonomi ve Tanıtım Komitesi, Teknoloji ve Çevre Komitesi, Kimya ve Standardizasyon Komitesi toplantılarına Ticaret Bakan Yardımcısı Sayın Sezai UÇARMAK başkanlığında bir heyet tarafından katılım sağlanmıştır.
- Zeytinyağı duyusal analizinin üye ülkelerde yaygınlaştırılması ve analiz kalitesinin artırılması amacıyla UZK tarafından 21-25 Eylül 2020 tarihlerinde "Zeytinyağı Duyusal Analizi Panel Liderliği" eğitimine ilişkin ülkemiz başvuruları UZK'ya iletilmiştir.
- Atina Üniversitesi'nin 100. yıldönümü kutlamaları kapsamında 19-23 Ekim 2020 tarihlerinde Atina'da (Yunanistan) "Sofralık Zeytin Sanayisinde Hijyen Kontrolü ve Kalite Yönetimi kursuna" ilişkin duyuru sektöre gönderilmiş olup gelen başvurular UZK'ya iletilmiştir.
- UZK ve Zaragoza Akdeniz Tarım Enstitüsü, 2020 Aralık ayında "Zeytin Patojenlerinin İzlenmesi ve Gözetimi" konulu kursa ilişkin duyuru sektöre gönderilmiş olup gelen başvurular UZK'ya iletilmiştir.
- UZK tarafından 2020 teknik işbirliği ve eğitim programı dahilinde 4 doktora öğrencisine verilecek bursa ilişkin yazı sektörle paylaşılmış olup başvurular UZK'ya gönderilmiştir. Katılmaya hak kazanan bir kişiye gerekli bildirimler yapılmıştır.
- UZK'nın Üyeler Konseyi 112. Oturumu COVID-19 pandemisi nedeniyle 23-27 Kasım 2020 tarihleri arasında video konferans şeklinde İspanya Madrid'de gerçekleştirilmiştir. Oturum kapsamında; Üyeler Konseyi Genel Kurulu, Teknoloji ve Çevre, İdari ve Mali İşler, Ekonomi ve Tanıtım, Kimya ve Standardizasyon Komiteleri Toplantıları düzenlenmiştir.
- İdari ve Mali İşler Komite Toplantısı kapsamında 2020 yılı bütçesi revize edilmiş, 2021 taslak bütçesi ve faaliyetleri görüşülmüştür. Türkiye Delegasyonu'nun girişimleri neticesinde 2021 bütçesi düşürülmüş olup ülkemizin 2021 yılı için ödeyeceği aidat tutarı azalmıştır.
- Ülkemizin 2020 yılında gerçekleştirdiği İdari ve Mali İşler Komite Başkanlığı görevi üye ülkelerin onayı ile 1 yıl daha uzatılmıştır.
- 10'uncu İstatistik Çalışma Grubu Toplantısı'na katılım sağlanarak ülkemiz verilerinin diğer ülke verileri ile çapraz kontrolleri yapılmıştır.

Kadın Kooperatiflerine Yönelik Eğitimler: Ülkemizde kadın kooperatifleri hareketi, 2000'li yılların başında, bizzat kadın girişimciler tarafından tabandan gelen bir hareketle başlamış olup bugün itibarıyla Bakanlığımız faaliyet alanında 300'ün üzerinde kadın kooperatifi bulunmaktadır. Kadın kooperatifleri, hem sosyal hem de ekonomik açıdan yerel kalkınmaya katkıda bulunarak kadınların sosyal ve ekonomik yaşamda daha fazla yer almasına imkân sağlamakta ve sayıları sürekli olarak artmaktadır. Kadın kooperatifleriyle ilgili eğitim ve bilgilendirme etkinlikleri Belediyeler, Kaymakamlıklar, Meslek Kuruluşları, Üniversiteler,

STK'lar ve kadın girişimcilerden gelen talepler doğrultusunda değerlendirilerek gerçekleştirilmektedir.

2020 yılında kadın kooperatifleri eğitimi hakkındaki bilgilere aşağıda yer verilmiştir.

- 8 Ocak 2020 ILO tarafından yürütülen "Kadınlar İçin Daha Çok ve Daha İyi İşler: Türkiye'de İnsana Yakışır İş İçin Kadınların Güçlenmesi Projesi" toplantısına katılım sağlanmıştır.
- 21 Ocak 2020 tarihinde Gaziantep ilinde 13 Şubat 2020 tarihinde Antalya ilinde düzenlenen "Kadın İhracatçılar Programı Semineri"nde kadın kooperatifleri konusunda kadın girişimcilere bilgi verilmiştir.
- 14 Şubat 2020 tarihinde Ankara'da meslek lisesi öğretmenlerine kooperatifler hakkında eğitim verilmiştir.
- Ankara'da Mart ayında düzenlenen "Kırsalda Kadın Çalıştay"ında kadın girişimcilere kooperatifçilik anlatılmıştır.
- 10 Şubat 2020 tarihinde Adana TOBB Kadın ve Genç Girişimciler Kurulu üyelerine kooperatifçilik bilgilendirme toplantısı yapılmıştır.
- 11 Şubat 2020 tarihinde Adana Olgunlaşma Enstitüsü öğrencilerine kooperatifçilik bilgilendirme toplantısı yapılmıştır.
- 4 Mart 2020'de Antalya ilinde Olgunlaşma Enstitüsü öğrencilerine yönelik kooperatifçilik eğitimi verilmiştir.
- Eylül, Ekim ve Aralık aylarında 2020'de "Kadın İhracatçılar Programı" kapsamında, 470 kadına kadın kooperatifleri ve ihracat eğitimi online olarak verilmiştir.
- 2020 yılında Kooperatifçilik Tanıtım ve Geliştirme Projesi ve diğer eğitim faaliyetleri kapsamında yaklaşık 2.750 kadın girişimciye ulaşılmıştır.

Kooperatifçilik Tanıtım ve Geliştirme Projesi: Ülkemizde kooperatifçilik sektörünü daha ileri seviyelere taşımak; sürdürülebilirliği, rekabet edebilirliği ve yenilikçiliği sağlamak; toplumdaki kooperatifçilik imajını olumlu yönde güçlendirmek ve dünyadaki kooperatifçilik alanındaki gelişmeleri yakından takip ederek bu alandaki yenilikleri ülkemizin ekonomik ve sosyal yapısına uygun olarak topluma kazandırmak gibi temel amaçlar göz önünde bulundurularak "Kooperatifçilik Tanıtım ve Geliştirme Projesi" hayata geçirilmiştir. Proje'de ilk durak olan Adana'da 10-15 Şubat 2020 tarihleri arasında bilgilendirme toplantıları yapılmış, kooperatifçiliğe yönelik farklı alanlarda eğitimler düzenlenmiş, Çukurova Üniversitesi, Adana Olgunlaşma Enstitüsü ve okullarda toplantı, söyleşi, çalıştay vb. etkinlikleri yapılmış, ortaokul öğrencilerine kodlama eğitimi verilmiştir. Adana ili merkezi dışında Pozantı, Karataş, Saimbeyli ve Kozan ilçelerinde de kooperatifçiliğe yönelik toplantılar düzenlenmiştir. Özel sektörde faaliyet gösteren e-ticaret firmaları ve perakende satış marketleri ile işbirliği yapılarak iyi tarım uygulamaları, sosyal medya ve e-ticaret hakkında kooperatif girişimcilerine eğitimler verilmiştir. İkinci durak olarak Kooperatifçilik Otobüsü, 2-6 Mart 2020 tarihleri arasında Antalya ilini ziyaret etmiş; bilgilendirme toplantıları yapılmış, kooperatifçiliğe yönelik farklı alanlarda eğitimler düzenlenmiş, Akdeniz Üniversitesi, Alâeddin Keykubat Üniversitesi, Antalya Olgunlaşma Enstitüsü ve okullarda toplantı, söyleşi, çalıştay vb. etkinlikleri yapılmış, ortaokul öğrencilerine kodlama eğitimi, lise öğrencilerine dijital güvenlik verilmiştir. Antalya ili merkezi dışında Serik, Alanya, Gazipaşa, Kumluca ve Finike ilçelerinde de kooperatifçiliğe yönelik toplantılar düzenlenmiştir. Ayrıca özel sektörde faaliyet gösteren e-ticaret firmaları ve perakende satış marketleri ile işbirliği yapılarak iyi tarım uygulamaları, sosyal medya ve e-ticaret hakkında kooperatif girişimcilerine eğitimler verilmiştir.

22-26 Haziran tarihlerinde Kayseri il merkezinde ve ilçelerinde (Develi, Yahyalı, Yeşilhisar) ve 29 Haziran-2 Temmuz tarihleri arasında ise Nevşehir il merkezinde ve ilçelerinde (Ürgüp, Avanos, Hacıbektaş) etkinlikler düzenlenmiştir. Pandemi ile mücadele tedbirlerine riayet edilerek Ankara ilçe ziyaretleri kapsamında ilk ziyaret Mamak Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifi'ne yapılmıştır. Sonrasında Aralık ayında Ankara'nın Evren ilçesine gidilerek kooperatifçilik potansiyeli değerlendirilmiş ve Dünyada Kooperatifçilik ve Kadın Kooperatifçiliği üzerine eğitim verilmiştir. Akabinde Malatya ili merkez olmak üzere Akçadağ, Arapgir, Arguvan, Battalgazi, Darende, Doğanşehir, Hekimhan, Kale, Kuluncak, Pütürge, Yazıhan ve Yeşilyurt ilçelerine gidilmiş olup Kooperatiflerin Desteklenmesi Programı (KOOPDES) tanıtımı ve kooperatifçilik eğitimi gerçekleştirilmiştir. Ağustos ayında Aksaray ili merkezi olmak üzere Eskil, Gülağaç, Sultanhanı, Güzelyurt, Ortaköy ve Ağaçören ilçelerine gidilmiş, kooperatifçilik sunumu yapılmış ve KOOP-DES tanıtımı yapılmıştır. Eylül ayında Sakarya ili merkezi olmak üzere Karasu, Serdivan, Geyve ve Hendek ile Kırşehir ili merkez olmak üzere Akpınar, Kaman, Çiçekdağı ve Mucur ilçelerinde kooperatifçilik anlatılmış ve KOOP-DES tanıtımı yapılmıştır. Ekim ayında gelindiğinde Edirne ile merkezi olmak üzere Keşan ve Uzunköprü; Kırklareli merkez olmak üzere Babaeski ve Lüleburgaz; Çanakkale merkezi olmak üzere Ezine, Lapseki ve Biga ilçeleri ziyaret edilmiştir. Kasım ayında Sivas ili merkezi olmak üzere Hafik, Zara ve Gemerek; Tokat ili merkez olmak üzere Niksar, Emirseyit ve Pazar; Yozgat merkezi ile Çekerek, Aydıncık ve Yerköy ilçeleri ziyaret edilmiştir.

Proje kapsamında 2020 yılı içerisinde toplam 14 il ziyareti gerçekleştirilerek kooperatif ortaklarına ve potansiyel girişimcilere kooperatifçilik, KOOPDES, markalaşama ve e-ticaret eğitimleri verilmiştir.

Kooperatifçilik Sektör Analizi Projesi: Kooperatiflerin, faaliyet gösterdiği sektörlerde karşılaştıkları sorunları tespit etmek, kooperatifleri sosyal ve ekonomik hayatın önemli aktörleri haline getirmek için yurt dışı örneklerinin de incelenerek ne gibi çalışmaların yapılabileceğini 2023 vizyonu doğrultusunda belirlemek, uygulanabilir politikalar üretmek ve karşılaşılan sorunlara çözüm önerileri getirmek amacıyla Kooperatifçilik Sektör Analizi çalışmalarına başlanmıştır. Proje çalışmaları kapsamında ülkemizde faaliyet gösteren kooperatiflerin sektörel bazda (6 sektör) incelenmesi, yurt içi mevcut durum analizi ve yazılı kaynak taraması yapılması, sorunların tespit edilmesi, kooperatif ortakları ile odak grup toplantıları gerçekleştirilmesi, anket çalışmaları ve yurt dışı iyi örnek uygulamaları incelemeleri yapılarak sonuçlarının raporlanması planlanmıştır. 2020 yılı içerisinde yapılan çalışmalar çerçevesinde belirlenen takvime uygun olarak projeye ilişkin raporlar teslim alınmaya başlanmıştır.

Kooperatif İletişim Platformu Oluşturulmasına İlişkin Araştırma Projesi: Kooperatiflerin, birbirleri ile olan iletişimlerinin güçlendirilmesi, piyasa koşulları içerisinde rekabet edebilirliklerinin artırılması ve karşılıklı yardımlaşma ve dayanışma temelinde hareket etmelerinin sağlanması amacıyla, Bakanlığımızca, Kooperatif İletişim Platformu Oluşturulmasına İlişkin Araştırma Projesi çalışmalarına başlanmıştır.

Türkiye IV. Kooperatifler Fuarı: Ülkemizde kooperatifçiliğin geliştirilmesi, kooperatif ürünlerinin tanıtımı ve kooperatifler arasındaki işbirliğinin geliştirilerek iç ve dış ticaretin artırılması amacıyla Bakanlığımız tarafından düzenlenen Türkiye Kooperatifler Fuarı'nın

dördüncüsü 24-27 Eylül 2020 tarihlerinde, Ankara Ticaret Odası Congresium Kongre ve Sergi Merkezinde gerçekleştirilmiştir. Fuar, 100'ün üzerinde kooperatif ve üst kuruluşunu, sektörün diğer paydaşlarını ve ziyaretçileri buluşturmuştur. Fuarda, kooperatifler tarafından üretilen gıda, taze meyve sebze, fidancılık, çiçekçilik, süt ve süt ürünleri, el sanatları, tekstil, konut, danışmanlık ve eğitim sektörlerinde yüzlerce ürün ve hizmet ziyaretçilere tanıtılmıştır. Kooperatiflerin bir araya gelerek çalışmalarını değerlendirdikleri Fuar, kooperatifler arası işbirliği ile ekonomik ve sosyal bağların geliştirilmesi açısından da önemli bir fırsat olmuştur.

"Kooperatifler Nasıl İhracata Açılır?", "Kırsal Kalkınmanın İki Anahtarı Coğrafi İşaret ve Kooperatifler", "Kooperatiflerde Dijital Dönüşüm ve Endüstri 4.0 Uygulamaları" ile "Kooperatiflerin Desteklenmesi Programı" konularında düzenlenen webinarlar ile kooperatiflerin ve ziyaretçilerin bilgi birikimlerine katkı sağlanmıştır. Yine, cam, gümüş işleme, keçe sanatı, ebru sanatı, çömlekçilik ve ahşap oymacılığı gibi kaybolmaya yüz tutmuş meslekleri devam ettiren ustaların zanaatlarını icra ettikleri alanlar Fuar'da yer almıştır. Dört gün boyunca süren ve içinde bulunulan COVID-19 pandemi koşullarına uygun olarak sosyal mesafe ve hijyen kuralları çerçevesinde gerekli tüm tedbirlerin alındığı Fuar, yaklaşık 9 bin kişi tarafından ziyaret edilmiş olup hem katılımcı kooperatiflerden hem de kooperatifleri ve ürünlerini yakından tanıma ve alışveriş yapma imkânı bulan ziyaretçilerden olumlu geri bildirimler alınmıştır.

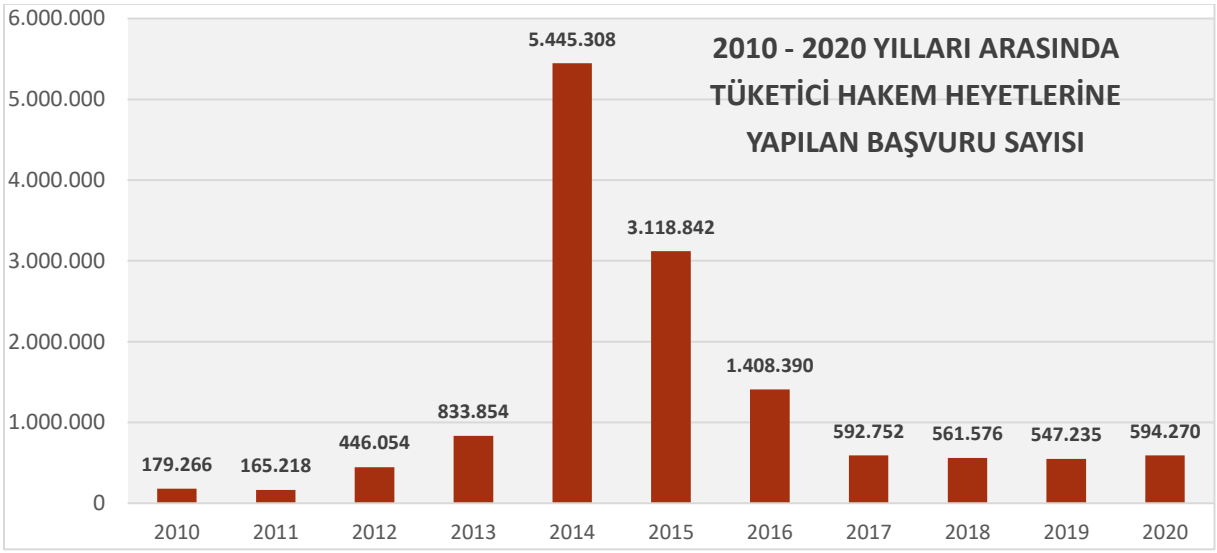
5.11. Tüketicinin Korunması ve Piyasa Gözetimi Hizmetleri

Tüketici Hakem Heyetleri Faaliyetleri: 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun hükümleri uyarınca, tüketici hakem heyetleri tüketici işleminin zayıf tarafını temsil eden tüketiciler ile tüketici işleminin diğer tarafı olan satıcı veya sağlayıcılar arasında yaşanan uyuşmazlıkların adil, hızlı, basit ve olabilecek en az masrafla çözüme bağlanması amacıyla kolay ulaşılabilir şekilde Bakanlığımızca yargı dışı çözüm merci olarak teşkil edilmiş olup 1995

yılından beri faaliyetlerine devam etmektedirler. Yerine getirdiği önemli hizmetler nedeniyle tüketici haklarının korunması konusunda lokomotif görevi üstlenmiş olan tüketici hakem heyetleri, kuruldukları tarihten günümüze kadar yaklaşık 15 milyon başvuruyu karara bağlayarak ülkemiz yargı teşkilatının üzerindeki iş yükünü önemli ölçüde azaltmışlardır.

81'i il merkezinde ve 130'u yetkilendirilen ilçelerde olmak üzere toplam 211 adet tüketici hakem heyeti yetki çevreleri tüm yurdu kapsayacak şekilde vatandaşlarımıza hizmet vermeye devam etmektedir. Tüketici hakem heyeti oluşturulmayan ilçelerde ise kaymakamlıklar bünyesinde görevlendirilen irtibat raportörleri tüketiciler ile yetkilendirilen tüketici hakem heyetleri arasındaki başvuru akışını sağlamaktadır. 2010-2020 yılları arasında tüketici hakem heyetlerine yapılan başvuru sayılarına ilişkin grafik aşağıda yer almaktadır.

Grafik 24: Tüketici Hakem Heyetlerine Yapılan Başvuru Sayısı

Kaynak: Bakanlık İstatistikleri

Ayrıca, tüketicilere e-Devlet üzerinden ulaşacakları Tüketici Bilgi Sistemi (TÜBİS) vasıtasıyla başvuru yollarını zorlaştıran ıslak imza, mobil imza veya güvenli elektronik imza kullanma zorunlulukları olmadan, tüketicilere elektronik ortamda e-Devlet üzerinden başvurularını kolay bir şekilde ilgili tüketici hakem heyetlerine yapabilmeleri sağlanmıştır. Nitekim, tüketiciler tarafından tüketici hakem heyetlerine 2019 yılında e-Devlet üzerinden toplam 137.731 adet elektronik başvuru yapılırken 2020 yılında toplam 299.597 adet elektronik başvuru yapılmıştır. Tüketici hakem heyetlerine 2020 yılında yapılan toplam başvuruların yaklaşık %50'si e-Devlet üzerinden elektronik ortamda gerçekleşmiştir.

TÜBİS, tüketici hakem heyetlerine yapılan tüm başvuruların ve bu başvurulara ilişkin tüm iş ve işlemlerin kayıtlarının güvenli elektronik ortamda arşivlenmesini ve burada muhafaza edilmesini sağlamıştır. Bununla birlikte, sistemin sağladığı veri analizi imkânlarıyla tüketici hakem heyetlerinin iş ve işlemlerinin takibi kolaylaşmış ve elde edilen istatistikler Bakanlığımızın tüketicinin korunmasına ilişkin belirlediği politikalarının şekillenmesinde etkili olmaya başlamıştır. TÜBİS'te yapılan geliştirmeler ve kamuya ait diğer bilişim sistemleriyle kurulan entegrasyonlar sayesinde tüketici hakem heyetlerinin karar alma süreleri kısaltılmış,

kırtasiyecilik azaltılmış, kamu kaynaklarının tasarruflu olarak yerinde kullanılması sağlanmış ve verilen kamu hizmetinin kalitesinin yükseltilmesi neticelerine ulaşılmıştır.

Önceki yıllarda Ulusal Yargı Ağı Projesi Bilişim Sistemi (UYAP) ve Kamu Alacakları Tahsilatı Platformu Bilişim Sistemi (KATP) ile entegrasyonu yapılan TÜBİS'in Kurumsal Elektronik Tebligat Sistemi (KETSİS) entegrasyonu 23.06.2020 tarihinde kullanıma açılmış olup tüketici hakem heyetlerinin tebligat işlemlerinin Hazine ve Maliye Bakanlığı-Gelir İdaresi Başkanlığı altyapısı kullanılarak elektronik ortamda hızlı, masrafsız ve kolayca yapılabilmesi sağlanmıştır. Bahsi geçen sistemler arası entegrasyonun kullanıma açıldığı tarihten 07.01.2020 tarihine kadar tüketici hakem heyetleri tarafından ilgililere 521.732 adet elektronik tebligat gönderilmiş ve aynı dönemde bütçeden yaklaşık 5 milyon Türk Lirası tasarruf sağlanmıştır. Diğer yandan, akıllı telefonlara yüklenebilen mobil uygulama Mobil Tüketici ile TÜBİS'e başvuru yapma ve bilgi alma imkânı sağlanmıştır. Söz konusu mobil uygulama 01.02.2020 tarihi itibarıyla kullanıma açılmıştır. Mobil Tüketici ile tüketici hakem heyetlerinin vatandaşlarımıza daha ulaşılabilir hale getirilmesi amaçlanmış ve bu sayede tüketicilerin hak arama yollarına başvurmaları teşvik edilmiştir.

COVID-19 küresel pandemi sürecinde tüketici haklarının korunmasına yönelik en önemli platformlardan biri olan tüketici hakem heyetlerinde vatandaşlarımızın sağlığını korumak ve aynı zamanda hak kaybına uğramalarını önlemek için Tüketici Hakem Heyetleri Yönetmeliği'ne geçici bir madde eklenerek bahsi geçen Yönetmelikte değişiklikler yapılmış ve tüketici hakem heyetleri tarafından ilgili kişilerden istenen bilgi ve belgelerin sunulması için verilen süreler, bilirkişilere raporlarını hazırlamaları için verilen süreler ve tüketici hakem heyetleri kararlarının taraflara tebliğ edilmesi için belirlenen süreler 13.03.2020 ile 15.06.2020 tarihleri arası dönem için durdurulmuştur. Bununla beraber, ayda ikiden az olmamak üzere gündemlerinde bulunan uyuşmazlıkları karara bağlamak için toplanan tüketici hakem heyetlerinin toplantılarının yapılmasına 10.04.2020 ile 15.06.2020 tarihleri arasında ara verilmiştir. Aynı dönemde, tüketici hakem heyetlerine e-devlet üzerinden başvuru alımı işlemine ise devam edilmiştir. Bu sebeple, 2019 yılında heyetlerin ortalama karar alma süresi yasal 6 aylık sürenin de altında yaklaşık 3 ay (89 gün) olarak gerçekleşirken 2020 yılında heyetlerin ortalama karar alma süresi yaklaşık 4 ay (123 gün) olarak gerçekleşmiştir. Tüketici hakem heyetleri tarafından 2020 yılında karara bağlanan 521.553 adet başvurunun %59'u tüketicilerin lehine olacak şekilde neticelenmiştir. 2016-2020 yılları arasında tüketici hakem heyetlerine yapılan başvuruların sonuçlarına göre dağılımına ilişkin tablo aşağıda yer almaktadır.

Tablo 50: Tüketici Hakem Heyetlerine Yapılan Başvuruların Sonuçlarına Göre Dağılımı

YILLAR	Tüketici Hakem Heyetlerine Yapılan Başvuru Sayısı	Tüketicinin Lehine	Tüketicinin Aleyhine	Başka Bir Kuruma Sevk Edilenler	Sonuçlanan Karar Sayısı
2016	1.408.390	1.525.220	197.381	17.944	1.740.545
2017	592.752	478.137	144.402	9.321	631.860
2018	561.576	367.873	184.082	14.209	566.164
2019	547.235	320.900	202.274	18.394	541.568
2020	594.270	294.064	204.777	22.712	521.553

Kaynak: Bakanlık İstatistikleri

Tüketici hakem heyetlerine 2020 yılında yapılan başvuruların konularına göre dağılımını gösteren tablo aşağıda yer almaktadır.

Tablo 51: 2020 yılında Tüketici Hakem Heyetlerine Yapılan Başvuruların Konularına Göre Dağılımı

BAŞVURU KONUSU	BAŞVURU SAYISI	TUTAR
Abonelik Sözleşmeleri	42.249	25.458.950
Ayıplı Hizmet	160.356	241.117.736
Ayıplı Mal	160.582	278.213.979
Devre Tatil ve Uzun Süreli Tatil Hizmeti Sözleşmeleri	3.205	9.087.964
Finansal Hizmetlere İlişkin Mesafeli Sözleşmeler	7.871	5.102.924
Fiyat Etiketi	234	140.697
Garanti Belgesi	5.814	11.201.141
İş Yeri Dışında Kurulan Sözleşmeler	3.260	8.301.701
Konut Finansmanı Sözleşmeleri	6.046	8.894.071
Mesafeli Sözleşmeler	49.900	64.755.263
Ön Ödemeli Konut Satış Sözleşmeleri	94	350.313
Paket Tur Sözleşmeleri	4.369	19.276.700
Satış Sonrası Hizmetler	3.919	6.840.327
Sigorta Sözleşmeleri	3.895	7.317.442
Süreli Yayın Kuruluşlarınca Düzenlenen Promosyon Uygulamaları	13	14.898
Taksitle Satış Sözleşmeleri	844	1.984.288
Tanıtma Ve Kullanma Kılavuzu	19	11.366
Tüketici Kredisi Sözleşmeleri	32.212	22.190.720
Diğer	109.388	15.177.240
Toplam	**594.270**	**725.437.270**

Kaynak: Bakanlık İstatistikleri

Diğer taraftan tüketici hakem heyetlerine 2020 yılında yapılan başvuruların sektörlerine göre dağılımını gösteren tabloya aşağıda yer verilmiştir.

Tablo 52: 2020 yılında Yapılan Başvuruların Sektörlerine Göre Dağılımı

BAŞVURYA KONU SEKTÖR	BAŞVURU SAYISI	TUTAR
Abonelik Hizmetleri Sektörü	81.206	54.107.841
Finansal Hizmetler Sektörü	95.446	77.093.323
Perakende Ticaret Sektörü	299.922	435.631.698
Turizm Hizmetleri Sektörü	18.654	67.129.528
Ulaşım/Sağlık/Eğitim Hizmetleri Sektörü	37.413	81.035.107
Diğer Hizmetler	94.629	147.035.454
Toplam	**627.270**	**862.032.951**

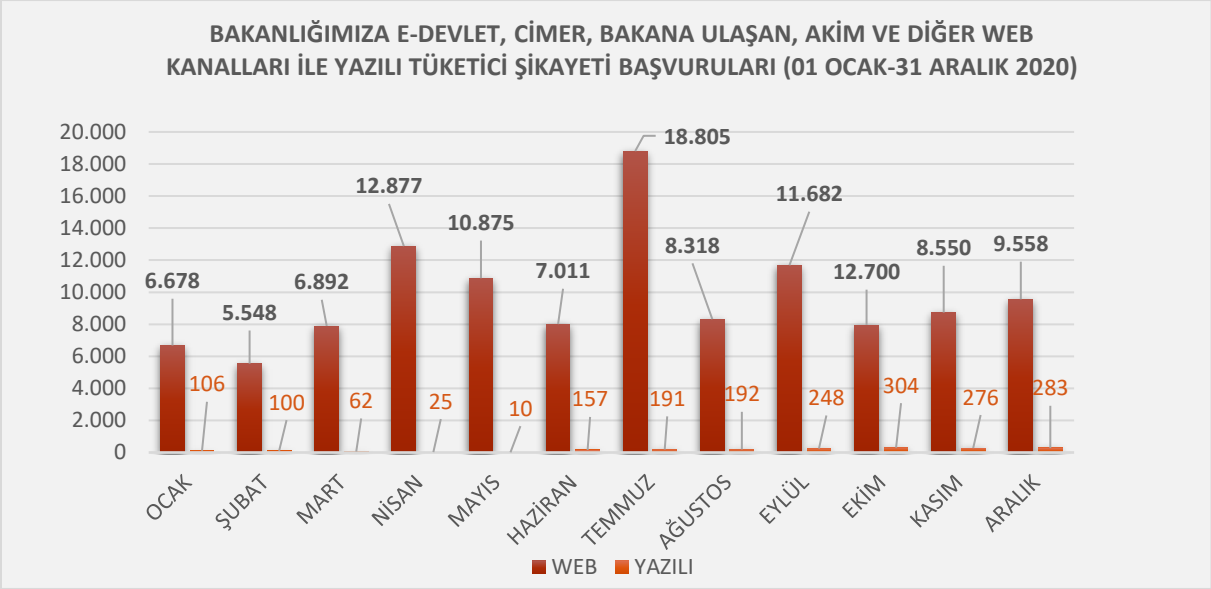
Kaynak: Bakanlık İstatistikleri

Öte yandan, tüketici hakem heyetlerinde görülen tüketici uyuşmazlıklarının çözümü, uzmanlığı veya özel bilgiyi ya da teknik bilgiyi gerektirmesi halinde tüketici hakem heyeti başkanları tarafından bilirkişi görevlendirmesi yapılabilmektedir. Tüketici hakem heyetlerinin kamu hizmeti niteliğindeki faaliyetlerini yerine getirmesinde önemli bir unsur olan bilirkişilik faaliyetinin kurumsallaşması ve uygulamalarda yeknesaklığın sağlanması ve tespit edilen sorunların giderilmesi amaçlarıyla Bakanlığımız tarafından hazırlanan Tüketici Hakem Heyetleri Bilirkişilik Yönetmeliği 09.07.2020 tarihli ve 31180 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

Tüketici hakem heyetleri personeline, alanında uzman Bakanlığımız personeli, akademisyenler ve hâkimler tarafından 2020 yılında çeşitli tarihlerde birçok kez yürürlükte bulunan mevzuat ve uygulaması ile TÜBİS'in işleyişine yönelik yerinde ve uzaktan çevrimiçi eğitim programları düzenlenmiştir. Öte taraftan, Adalet Bakanlığı tarafından yürütülen yargı reformu çalışmaları kapsamında, 28.07.2020 tarihli ve 31199 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 7251 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile 6502 sayılı Kanun'da değişiklik yapılarak dava şartı arabuluculuk müessesesi tüketici uyuşmazlıklarında zorunlu hale getirilmiştir. Yapılan düzenleme ile tüketici mahkemelerinde ya da tüketici mahkemesi oluşturulmayan yerlerde tüketici mahkemesi sıfatıyla hareket eden asliye hukuk mahkemelerinde tüketici uyuşmazlıkları için dava açılmadan önce arabulucuya başvurulmuş olması dava şartı olarak kabul edilmiştir. Söz konusu mevzuat değişikliğine yönelik hazırlıklar yürütülürken Bakanlığımız tarafından yapılan çalışmalar neticesinde, tüketici hakem heyetlerinin görev alanında kalan tüketici uyuşmazlıkları ile tüketici hakem heyeti kararlarına karşı tüketici mahkemelerine yapılan itirazlar zorunlu arabuluculuk müessesesinin kapsamı dışında tutulmuştur.

Tüketici Şikâyetleri: 2020 yılında Bakanlığımıza devre tatil, paket tur, kampanyalı satış, işyeri dışında satış, mesafeli satışlar, tüketici kredisi, konut finansman kredisi, kredi kartları, süreli yayın, abonelik, ayıplı mal ve hizmet vb. konularında CİMER, AKİM, E-Devlet, e-posta, yazılı vb. olarak toplam 121.448 tüketici şikâyeti başvurusu yapılmıştır. 2019-2020 yıllarında Bakanlığımıza ulaşan şikâyetlerin başvuru kanalına göre dağılımına aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Grafik 25: Bakanlığımıza Yapılan Tüketici Şikâyetleri

Kaynak: Bakanlık İstatistikleri

Tablo 53: Bakanlığımıza Yapılan Tüketici Şikâyetleri Başvuru Konuları

BAKANLIĞIMIZA YAPILAN TÜKETİCİ ŞİKÂYETİ BAŞVURULARI (01 OCAK-31 ARALIK 2020)	
Şikâyet Konusu	**Tüketici Şikâyeti Başvuruları (Adet)**
Mesafeli Sözleşmeler - Fiyat Etiketi	46.815
Ayıplı Mal ve Hizmetler	26.034
Ticari Reklam ve İlanlar ve Haksız Ticari Uygulamalar	21.258
Diğer	7.005
Garanti Belgesi	5.513
Abonelik / Süreli Yayın Sözleşmeleri	5.071
Tüketici Hakem Heyetleri/TÜBİS	4.010
Devre Tatil / Paket Tur Sözleşmeleri	1.828
Finansal mal ve hizmetler	1.502
İş Yeri Dışında / Piramit / Taksitli Satışlar	1.287
Satış Sonrası Hizmetler	136
Ön Ödemeli Konut Satışı Sözleşmeleri	682
Piyasa Gözetimi ve Denetimi	180
Mevzuat - Haksız Sözleşme Şartları	127
Toplam	**121.448**

Kaynak: Bakanlık İstatistikleri

Alo 175 Tüketici Danışma Hattı: "Alo 175 Tüketici Danışma Hattı" tüketicilerimizin karşılaştıkları sorunlara ilişkin çözüm yollarının sunulduğu ve tüketici uyuşmazlıklarının çözülmesi amacıyla başvurmaları gereken ilgili makamlara yönlendirildiği "bir çağrı merkezi"

olarak hizmet vermektedir. Alo 175 Tüketici Danışma Hattı ile tüketicilerimiz satın aldıkları mal ve hizmetlerle ilgili yaşadığı sorunların yanı sıra insan sağlığı, can ve mal güvenliği açısından risk taşıyan ürünler hakkında da ilgili bilgi alabilmekte yaşadıkları sorunları iletebilmektedirler. Hizmet alımı şeklinde sürdürülen ve operasyonu Bakanlığımız tarafından yürütülen danışma hattında, 15 personel görev yapmakta ve 7 gün 24 saat hizmet vermektedir.

Günlük ortalama 1.000 adet başvurunun alındığı çağrı merkezinde, 2019 yılında 354.941 adet çağrı cevaplanırken bu sayı 2020 yılında 442.844 adet olmuştur. Alınan çağrılar ağırlıklı olarak; "Ayıplı Mal ve Hizmetler, Mesafeli Sözleşmeler, Abonelik Sözleşmeleri, Haksız Şartlar ve Satış Sonrası Hizmetler" başlıklarından oluşmaktadır. Çağrılar, ortalama olarak 2 dakikada cevaplanmıştır. Tüketicilerimizin bilgilendirilmeleri ve yasal haklarını kullanmalarını teşvik eden bir anlayışıyla hareket etmekte olan Bakanlığımız, tüm çalışmalarda olduğu gibi ALO 175 uygulamasında da bilinçli bir tüketici profili oluşturmayı hedeflemektedir. ALO 175 Tüketici Danışma Hattı kanalından gelen başvuruların sektörel dağılımı esas alan bir yıllık gelişimine aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 54: ALO 175 Tüketici Danışma Hattı'na Gelen Başvuruların Sektörel Dağılım

SEKTÖREL DAĞILIM	2019 BAŞVURU ADEDİ	2020 BAŞVURU ADEDİ
Abonelik Sözleşmeleri	46.961	64.217
Ayıplı Mal ve Hizmetler	131.043	167.039
Devre Tatil	2.136	1.022
Diğer	2.276	896
Finansal Hizmetler	11.601	9.916
Fiyat Etiketleri	3.431	872
Garanti Belgesi	37	11
Haksız Şartlar (Ticari Uygulamalar)	19.562	41.275
İş Yeri Dışında Satışlar	21.863	2.688
İzinsiz İleti	781	486
Mesafeli Satışlar	57.753	103.934
Paket Turlar	811	1.193
Reklam Şikâyetleri	325	263
Satış Sonrası Hizmetler	26.684	11.986
Taksitli Satış	215	138
Tüketici Hakem Heyeti Başvuru Süreçleri	26.559	33.580
Ulaştırma	2.903	3.328
Toplam	**354.941**	**442.844**

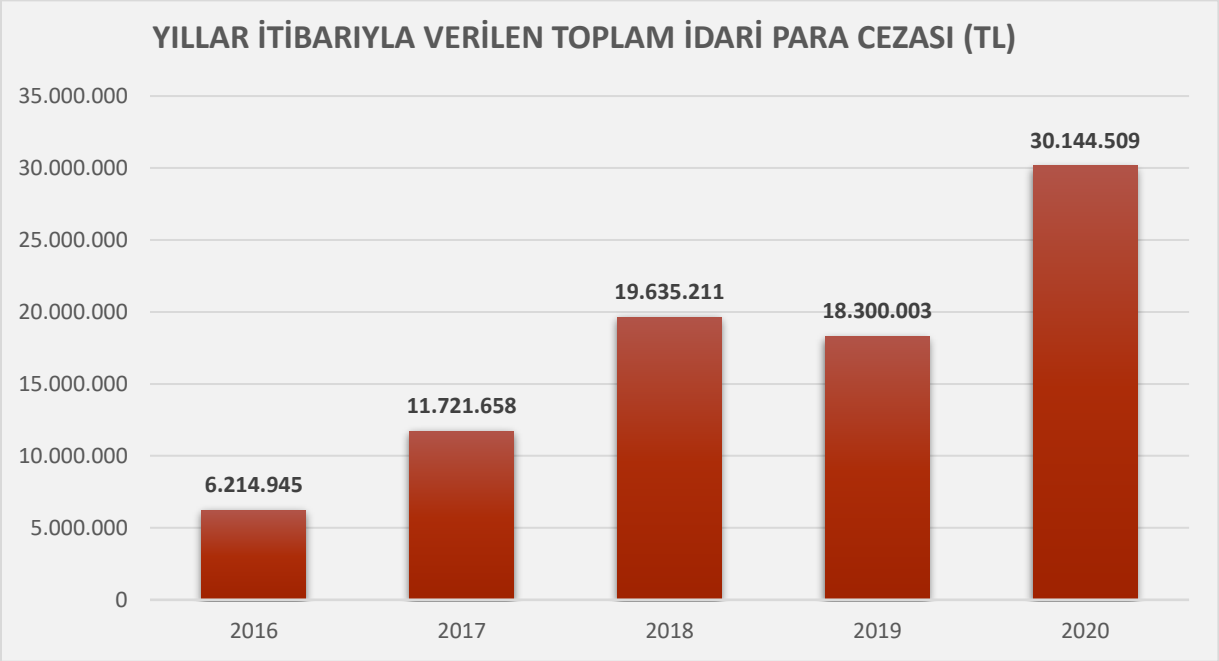
Kaynak: Bakanlık İstatistikleri

Reklam Kurulu Faaliyetleri: Reklam Kurulu'nda 2019 yılında 7.525 adet dosya karara bağlanmış iken 2020 yılında karara bağlanan dosya sayısı 21.277 olarak gerçekleşmiştir. 2020 yılında Kurul tarafından karara bağlanan dosyaların 14.482'si yapılan ayrıntılı ön inceleme

aşamasında başvurudaki eksiklikler ve başvurunun mevzuata aykırı olmadığı gerekçeleriyle incelemeye alınmamış, 6.789 dosya Kurul'da görüşülüp karara bağlanmıştır. 2020 yılında Reklam Kurulu'nda karara bağlanan dosya sayısındaki bu artış COVID-19 salgını ile birlikte maske, kolonya ve dezenfektan gibi temel ihtiyaç haline gelen tıbbi malzemelerin fiyatlarındaki artışların Reklam Kurulu'nda incelenip karara bağlanmasından ileri gelmektedir.

Reklam Kurulu gündeminde görüşülen 6.789 dosyadan 5.712'si mevzuata aykırı bulunmamışken 1.077'si mevzuata aykırı bulunmuştur. Bu 1.077 dosyanın 565'ine ise sadece durdurma cezası verilmiştir. Reklam Kurulu'nun yüksek oranda sadece durdurma cezası vermesi Kurul'un salt ceza verme mantığıyla hareket etmediğini, durdurma cezaları ile sektörleri bilgilendirmeye ve disiplin altına almaya çalıştığını göstermektedir. Ayrıca, 2020 yılında Reklam Kurulu 30.144.509 TL idari para cezası uygulamış ve uygulanan idari para cezalarında ilk sırayı 11.866.681 TL ile haksız ticari uygulamalar sektörü almıştır. Haksız ticari uygulamalar sektörünü sırasıyla 4.140.968 TL ile kozmetik ve temizlik ürünleri sektörü ve 3.719.898 TL ile sağlık sektörü takip etmiştir.

Grafik 26: Yıllar İtibarıyla Toplam İdari Para Cezası

Kaynak: Bakanlık İstatistikleri

Reklam Konseyi Faaliyetleri: Reklam Konseyi, reklam politikalarının oluşturulması ve uygulanması ile ilgili olarak; çağdaş iletişim uygulamalarını takip etmek, reklam sektörünün ve reklam denetim işlevinin geliştirilmesine yönelik araştırma ve çalışmalar yapmak, bu alanda görüş ve önerilerde bulunmak ve bu görüş ve önerileri ilgili mercilere iletmek amacıyla Bakanlığımız koordinatörlüğünde oluşturulmakta ve yılda en az bir kere toplanmaktadır. İlki 2019 yılında yapılan Reklam Konseyi, 21 Aralık 2020 tarihinde COVID-19 pandemisi nedeniyle video konferans yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Konseye Bakanlığımız temsilcileri, Reklam Kurulu üyeleri, reklam sektörüyle ilgili sivil toplum kuruluşu temsilcileri, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcileri, çeşitli meslek örgütleri ile tüketici üst kuruluşlarının temsilcileri olmak üzere altmışa yakın delege katılım sağlamıştır.

Tüketicinin Korunmasına İlişkin Mevzuat Çalışmaları: Bakanlığımız, çalışmalarını değişen tüketici ihtiyaçlarını, toplumsal, ekonomik ve teknolojik gelişmeleri ve bu konudaki diğer uygulamaları göz önünde bulundurarak yürütmekte olup ihtiyaç halinde tüketicinin korunmasına ilişkin mevzuatta da yeni çalışmalar yapmaktadır.

Bakanlığımızca hazırlanan 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun 28 Mayıs 2014 tarihinde yürürlüğe girmiş, diğer taraftan Kanun kapsamında 24 adet uygulama yönetmeliği çıkarılmıştır. 6502 sayılı Kanun ve uygulama yönetmelikleri ile hizmet, üretim, bankacılık ve finans, telekomünikasyon, enerji, elektronik ticaret, turizm, medya ve reklamcılık, inşaat gibi birçok sektörde piyasayı doğrudan etkileyen düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenlemeler ile söz konusu sektörlerde faaliyet gösteren firmaların tüketicilerle yapacağı işlemlerdeki yükümlülükler ayrıntılarıyla belirlenmiştir. Ayrıca bu düzenlemelerin temel amacı; sözleşme öncesi, sözleşme devam ederken ve sözleşme sonrasında tüketicilerimizin tam ve doğru bir şekilde bilgilendirilmesini sağlamaktır. Bir taraftan tüketicilerimizi koruyucu tedbirler alınırken, diğer taraftan da piyasayı ve girişimcilerimizi rahatlatacak önlemler alınmıştır. Diğer yandan, Bakanlığımızca hazırlanan "6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Kapsamında Uygulanan İdari Para Cezalarına İlişkin Uzlaşma Yönetmeliği" ile tüketicinin korunmasına ilişkin mevzuatın ihlalinden kaynaklanan idari yaptırımlara ilişkin dava süreçlerinin neden olacağı kamusal maliyetlerin önüne geçerek, kamu alacaklarının daha hızlı, etkin ve kesin bir şekilde tahsilatının sağlanması amaçlanmış olup 2020 yılı içerisinde Bakanlığımıza 74 uzlaşma başvurusu yapılmıştır.

2020 yılında tüm dünyayı etkisi altına alan COVID-19 salgını neticesinde en çok zarar gören sektörlerden biri turizm sektörü olmuştur. Seyahat acenteleri bakımından erken rezervasyon ile çok sayıda paket tur satışı yapıldığı ve hava taşıma işletmelerine uçuş bedellerinin önemli bir kısmının ödendiği, belirsizlik ortamında yeni tur satışı yapılamamasına bağlı olarak nakit dengeleri bozulan acentelerin üçüncü kişilere yapılan ödeme kesintisi sonrası kalan bedel iadelerini on dört günlük süre içerisinde yapamadıkları; tüketiciler bakımından ise, bedel iadesi taleplerinin karşılanmaması nedeni ile uyuşmazlıkların taşınacağı Tüketici Hakem Heyetlerince Paket Tur Sözleşmeleri Yönetmeliği hükümlerine göre ödenmiş olan uçuş bedellerinin kesintisi ile kararlar verilebileceği, uçuş bedellerinin dikkate alınmasına çalışılması halinde ise Tüketici Hakem Heyetlerinin hüküm tesisinde ve kararların icrasında belirsizliğe neden olacağı değerlendirilmiştir.

Yukarıda bahsi geçen olumsuzlukların giderilmesi amacıyla hem tüketicilerimizin korunması hem de paket tur sektöründe faaliyet gösteren firmaların söz konusu salgın döneminde ekonomik faaliyetlerine devamı için 15.05.2020 tarihli ve 31128 sayılı Resmi Gazete' de yayınlanan "Paket Tur Sözleşmeleri Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik" ile Paket Tur Sözleşmeleri Yönetmeliği'ne "COVID-19 salgını nedeniyle sözleşmenin feshi" başlıklı geçici madde eklenmiştir. Söz konusu madde ile hava yolu ile ulaştırma içeren paket tur sözleşmelerine ilişkin bedel iadelerinde, paket tur düzenleyicisi veya aracısı tarafından hava taşıma işletmelerine ödenip belgelendirilen uçuş bedelinin, uçuş yasağı kalktıktan sonraki altmışıncı günü izleyen ön dört gün içerisinde katılımcıya iade edileceği hükme bağlanmıştır.

25.02.2020 tarihli ve 7222 sayılı Kanunun 39'uncu maddesiyle yapılan değişiklik neticesinde, 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun 4'üncü maddesinin üçüncü fıkrasında

düzenlenen tüketiciye sunulan ürün veya hizmetlerde ise tüketiciden faiz dışında alınacak her türlü ücret, komisyon ve masraf türleri ile bunlara ilişkin usul ve esasların belirlenmesi hususunda Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunda bulunan yetki Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına devredilmiştir. Bu kapsamda Finansal Tüketicilerden Alınacak Ücretlere İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik 07.03.2020 tarihli ve 31061 sayılı Resmi Gazete ile yürürlükten kaldırılmış ve aynı tarihte 31061 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 2020/7 sayılı Finansal Tüketicilerden Alınacak Ücretlere İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ yayımlanmıştır.

Diğer taraftan, döviz kurlarındaki yükselişler maliyetleri etkilemediği halde döviz kaynaklı maliyet artışı sebebiyle fiyatların artırıldığı imajı veren işletmelere karşı 6502 sayılı Kanun kapsamında tüketicilerimizin korunması ve aynı zamanda haksız rekabet karşısında işletmelerimizin zarar görmemesi için gerekli önlemlerin alınmasının zorunlu hale gelmesi nedeniyle, "Ticari Reklam ve Haksız Ticari Uygulamalar Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik" ile anılan Yönetmeliğin "Haksız Ticari Uygulama Olarak Kabul Edilen Örnek Uygulamalar" başlıklı Ek'inin "A - Aldatıcı Ticari Uygulamalar" bölümüne; "Girdi maliyeti ve döviz kuru artışı gibi fiyat değişimlerinden etkilenmemesine rağmen bu durumlardan etkileniyormuş gibi hareket ederek tüketiciye sunulan mal veya hizmetin satış fiyatında haklı bir gerekçe olmaksızın artış yapmak." şeklinde bir bent eklenmiştir.

12.10.2019 tarihli ve 30916 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "Ticari Reklam ve Haksız Ticari Uygulamalar Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik" ile çeşitli tüketim ürünleriyle birlikte hediye olarak verileceği vaat edilen promosyonlarla ilgili olarak tüketicilerin ürünü satın aldıkları satış noktaları veya bu noktalara yakın yerlerdeki satış noktalarında promosyonları bulamadıkları veya o satış noktalarının "yetkili" olmadığı için promosyonları alamadıkları gibi sebeplerle hediye edilen promosyonların tüketiciler tarafından kolay bir şekilde edinilemediği, ürünlerin promosyonlarının firmalar tarafından tüketicilere layıkıyla ulaştırılamadığı tespit edilmiştir. Bu konuda promosyonu düzenleyen tarafından her türlü etkin yöntemin sağlanması zorunlu kılınmış, bu hususta düzenlemeler yapılmıştır. Çocuk tüketicilerin aşırı tüketimi tavsiye edilmeyen gıdalara özendirilmesi, teşvik edilmesi veya yönlendirilmesinin azaltılması için Sağlık Bakanlığınca geliştirilen politikaları desteklemek amacıyla, çocuklar hedef alınarak, ürünle birlikte çocukların ilgi alanlarına ve beğenilerine yönelik hediyeler verilmesi gibi sıkça yapılan ve bu ürünlerin satışını arttırma amacı taşıyan pazarlama tekniklerinin önüne geçilmek istenmiştir. Bu tür gıdaların satışı artırmak amacıyla gerçekleştirilen promosyon uygulamalarının çerçevesini daha net belirlemek ve olası yanlış anlaşılmaları ortadan kaldırmak amacıyla ilgili yönetmelik yeniden düzenlenmiştir.

Ayrıca, Tüketici Hakem Heyetlerine başvuru için belirlenen parasal sınırlar, 28.11.2020 tarihli ve 31318 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No: 521)'nde 2020 yılı için yeniden değerleme oranı olarak tespit edilen %9,11 oranında arttırılmış, 26.12.2020 tarihli ve 31346 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun 68'inci ve Tüketici Hakem Heyetleri Yönetmeliğinin 6'ncı Maddelerinde Yer Alan Parasal Sınırların Artırılmasına İlişkin Tebliğ" ile 2021 yılı itibarıyla başvuru sınırları ilçe tüketici hakem heyetleri için 7.550 TL, il tüketici hakem heyetleri için ise 11.330 TL olarak belirlenmiştir.

“6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun 77’nci Maddesine Göre 2020 Yılında Uygulanacak Olan İdari Para Cezalarına İlişkin Tebliğ” ile 6502 Kanunun 77’nci maddesinde düzenlenmiş olan idari para cezaları da yeniden değerleme oranında arttırılmış ve 26.12.2020 tarihli ve 31346 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Diğer taraftan, tüketicinin korunmasına ilişkin mevzuatın uygulanmasındaki etkinliğin sağlanması amacıyla Bakanlığımızca 2020 yılında 6502 sayılı Kanun kapsamında ön ödemeli konut satış sözleşmeleri, abonelik sözleşmeleri, finansal hizmet sözleşmeleri, mesafeli sözleşmeler, iş yeri dışında kurulan sözleşmeler, piramit satış sistemleri, paket tur sözleşmeleri, devre tatil sözleşmeleri kapsamında, 101 adet firma denetlenmiş, tespit edilen kabahatleri nedeniyle bu dönemde 62 firmaya toplam 262.998.025,84 TL idari para cezası uygulanmış; 10 adet internet sitesine erişimin engellenmesi için gerekli işlemler yapılmıştır. Söz konusu idari yaptırımlara ilişkin tabloya aşağıda yer verilmiştir.

Tablo 55: 2020 Yılı İdari Yaptırımlar

DENETİMİN KONUSU	DENETLENEN FİRMA SAYISI	İHLALİ TESPİT EDİLEN FİRMA SAYISI	UYGULANAN İDARİ YAPTIRIM	
			İDARİ PARA CEZASI (TL)	ERİŞİM ENGELLEME TALEBİ (ADET)
Ön Ödemeli Konut Satış Sözleşmeleri	44	23	23.930.516,04	0
Abonelik Sözleşmeleri	1	1	1.679.427,55	0
Finansal Hizmet Sözleşmeleri	12	7	223.787.021,00	0
Mesafeli Sözleşmeler	14	11	7.878.219,65	4
İşyeri Dışında Kurulan Sözleşmeler	6	5	939.962,00	0
Piramit Satış Sistemleri (İdari Para Cezası Uygulananlar)	13	2	104.776,00	0
Piramit Satış Sistemleri (Erişimin Engellenmesi)	0	6	0	6
Paket Tur Sözleşmeleri	1	1	1.610,00	0
Devre Tatil Sözleşmeleri	10	6	4.676.493,60	0
Toplam	**101**	**62**	**262.998.025,84**	**10**

Kaynak: Bakanlık İstatistikleri

Ayrıca, 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun ve uygulama yönetmelikleri ile hizmet, üretim, bankacılık ve finans, telekomünikasyon, enerji, elektronik ticaret, turizm, medya ve reklamcılık, inşaat gibi birçok sektörde piyasayı doğrudan etkileyen düzenlemeler yapıldığından Bakanlığımız gözetiminde muhtelif sektörlerdeki paydaşlar bir araya getirilerek tüketicinin korunmasına ilişkin mevzuatın uygulanmasına yönelik fikir alışverişinde bulunulmaktadır.

Tüketicinin Korunması Alanında Yürütülen Uluslararası Çalışmalar:

-AB ile Müzakere Süreci*:* Tüketicinin korunması, Avrupa Birliği üyelik sürecinin de önemli bir parçası olup AB-Türkiye Katılım Müzakerelerinin 28. faslı, "Tüketicinin ve Sağlığın Korunması"dır. Söz konusu fasıl AB Konseyinde onaylanmış ve 19 Aralık 2007'de herhangi bir açılış kriteri olmaksızın müzakerelere açılmıştır. Faslın kapanış kriterlerinden birisi tüketicinin korunması mevzuatının AB mevzuatı ile tam uyumunun sağlanmasıdır. Tam uyum amacıyla mevzuat ve uygulama noktalarında çalışmalar kesintisiz bir şekilde devam etmiştir. 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un yayımlanması da bu amaca yönelik faaliyetlerin en önemli parçasını oluşturmaktadır. 28. Fasıl çerçevesinde II. Alt Komite toplantısı, COVID-19 salgını nedeniyle 9 Aralık 2020 tarihinde çevrimiçi olarak gerçekleştirilmiştir. Komite üyelerine tüketicinin korunması alanında yaşanan yakın dönem gelişmeleri ve mevzuat güncellemeleri hususunda bilgi verilmiş ve komitenin sözlü olumlu geri dönüşleri alınmıştır. Komite, 6502 sayılı Kanun ve ilgili alt düzenlemeler çerçevesinde tüketicinin korunması alanındaki gelişmeleri olumlu karşıladığını belirtmiştir.

-OECD: OECD Tüketici Politikaları Komitesi ve Ürün Güvenliği Çalışma Grubu toplantıları iki bölüm halinde 30 Mart-02 Nisan 2020 ve 2-6 Kasım 2020 tarihlerinde uzaktan erişim aracılığıyla düzenlenmiştir. Toplantılarda;

- Ürün güvenliği alanında tavsiyeler,
- Ürün güvenliği alanında Küresel Farkındalık Kampanyası,
- Nesnelerin interneti,
- İşletmeler perspektifinden yapay zekâ,
- OECD e-ticaret tavsiyeleri,
- Çevrimiçi mağazalar,
- Kişiye özel fiyatlandırma,
- Uygulamada iş birliği için yasal girişimler,
- Tüketici zararının ölçümlenmesi,
- "Dark Pattern" uygulamaları başlıkları ana gündem maddelerini oluşturmuştur.

-Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı (UNCTAD): Tüketicinin Korunması alanında faaliyet gösteren diğer bir önemli uluslararası platform olan Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı (UNCTAD), 8. Büyük Konferansı'nı İsviçre'nin Cenevre kentinde bulunan merkezinde düzenlemiştir. COVID-19 pandemisi nedeniyle Bakanlığımızın fiziksel olarak katılım sağlamamayı uygun gördüğü toplantıda;

- Birleşmiş Milletler tüketicinin korunmasına ilişkin rehber ilkelerin ve kısıtlayıcı iş uygulamalarının kontrolü için çok taraflı olarak anlaşılmış eşitlik ilkeleri ve kurallarının uygulanması,
- Dijital ekonomide tüketici korumasının ve rekabetin güçlendirilmesi,

- Elektronik ticarette tüketici koruma otoriteleri arasında uluslararası uygulama işbirliği,
- Rehberin F bölümü altında uluslararası işbirliği: Yol gösterici politika ve prosedürlerin benimsenmesi,
- Dünya çapında tüketici ürünleri güvenliğini iyileştirme: İyi bir politika için iyi veriler,
- Rekabetçi tarafsızlık,
- Sınır ötesi kartellerle mücadele,
- Tüketicinin korunması ve rekabet hukuku ve politikası hakkında kapasite geliştirme ve teknik yardımın incelenmesi,
- Tüketicinin korunması kanunu ve politikasının gönüllü akran değerlendirmesi: Peru,
- Rekabet hukuku ve politikasına ilişkin gönüllü akran değerlendirmesi: Batı Afrika Ekonomik ve Parasal Birliği konularında üst düzey istişareler gerçekleştirilmiştir.

Ayrıca, bu organizasyon tarafından oluşturulan "COVID-19'a Yanıt Olarak Tüketici Kanunları, Politikaları ve Düzenleyici Eylemler" anketi kapsamında Türkiye'nin COVID-19 salgınında tüketicinin korunması alanında attığı adımlara yönelik bilgiler ilgili birimler ile paylaşılmıştır.

-Uluslararası Tüketicinin Korunması ve Güçlendirme Ağı (ICPEN): AB ile ilişkilerin yanı sıra Bakanlığımız, tüketici çıkarlarını etkileyen sınır ötesi ticari faaliyetler hakkında bilgi paylaşımı ve kanun uygulayıcı kurumlar arasında uluslararası işbirliğini sağlamayı hedefleyen Uluslararası Tüketicinin Korunması ve Güçlendirme Ağı (ICPEN) bünyesinde etkin bir rol üstlenmektedir. Türkiye 2020 yılında da ICPEN'in Danışma Kurulu'nda ve çalışma gruplarında Ağ içerisindeki etkinliğini sürdürmüştür. Kanada'nın dönem başkanlığı ve Almanya'nın sekretarya faaliyetleri aracılığı ile sürdürülen ICPEN çalışmaları kapsamında Türkiye, Dijital Ekonomide Uygulama İş Birliği ve Yanıltıcı Çevreci İddialar Çalışma gruplarında üye olarak yer almıştır. 30 Kasım-2 Aralık 2020 tarihlerinde çevrimiçi olarak gerçekleştirilen ICPEN Konferansı'nda; COVID-19 Döneminde Uygulamalar, Yanıltıcı Çevreci İddialar, Dijital Platformlar, Dijital Ekonomide Uygulama Dijital Ekonomide Pazarlama Açısından Uyumluluk Zorlukları ve Yapay Zekâ konuları ele alınmış; Türkiye 2. Başlık kapsamında ulusal uygulama örneklerinden kesitler sunmuştur.

-"www.econsumer.gov" İnternet Sitesi: Bakanlığımızca yürütülen bir diğer çalışma da sınır ötesi bir şikâyet sistemi olan ve ICPEN'in en etkin enstrümanlarından biri olarak değerlendirilen "www.econsumer.gov" internet sitesinin takibi, verilerin analizi ve gerekli yönlendirmelerin yapılmasıdır. Bu kapsamda, E-consumer sistemi üzerinde, Türk satıcı ve sağlayıcılar aleyhine son bir yıl içerisinde gerçekleştirilmiş başvuru üzerinde incelemeler yapılmış ve gereğinin ifa edilmesi için girişimler başlatılmıştır. Ayrıca, Türkiye'nin de aralarında bulunduğu 8 ülkenin katılımıyla oluşturulan çalışma grubu aracılığı ile Econsumer.gov'un geliştirilmesine yönelik çalışmalar Amerikan Federal Ticaret Komisyonu kuruluşu öncülüğünde 2020 yılında da sürdürülmüştür.

-Avrupa Yeşil Mutabakatı: Mutabakatın tüketicileri ilgilendiren boyutları ile Türkiye'de genel olarak 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun ve ilgili yönetmeliklerce düzenlendiği görülmüştür. Ağırlıklı olarak Garanti Belgesi, Satış Sonrası Hizmetler, Fiyat Etiketi ile Tanıtma ve Kullanma Kılavuzu konularında hazırlanmış bulunan yönetmeliklerde tüketicilerin döngüsel ekonomi içerisindeki ilişkileri, tamir hakkı ve bilgilendirilme hakkı gibi hususlarda düzenlemelere yer verilmiştir. Avrupa Yeşil Mutabakatı ve Mutabakat'a eşlik eden Döngüsel Ekonomi Eylem Planı, Sanayi Stratejisi ve Sürdürülebilir Ürün İnisiyatifi gibi unsurlar ilerleyen

dönemde tüketicileri ilgilendiren hususlarda yapılacak düzenlemeler için birincil derecede öncelik arz etmekle birlikte Mutabakat'a uyumun temel aracının yasal çerçevenin uyumlaştırılması olduğu da görülmüştür. Söz konusu uyumlaştırma için politika dokümanlarının ötesinde AB'nin tüketicilerin tamir hakkı ve bilgilendirilme hakkı gibi hususlarda ileriki dönemlerde yukarıda bahsedilen ülkemizdeki düzenlemelere benzer somut yasal düzenlemeler yapacağı değerlendirilmiştir. Bu nedenlerle, tüketicilerin tamir hakkı ve bilgilendirilme hakkına ilişkin AB'de yapılacak düzenlemelerden sonra bu konunun değerlendirilmesinin daha doğru olacağı mütalaa edilmiştir.

-Tüketicinin Korunmasının Güçlendirilmesi Teknik Destek Projesi: AB Katılım Öncesi Mali Yardım-II (IPA II) kapsamında Bakanlığımızca "Tüketicinin Korunmasının Güçlendirilmesi (Strengthening Consumer Protection)" Teknik Destek Projesi uygulanmaktadır. Proje, ülkemizde tüketicinin korunması politikasını; "uyuşmazlık çözüm mekanizmalarının etkinleştirilmesi, tüketici bilincinin geliştirilmesi, tüketici örgütlerinin desteklenmesi ve kapasitelerinin artırılması, politika alanının paydaşlarıyla etkin bir yönetişimin tesis edilmesi" yol ve yöntemleriyle geliştirmek amacını taşımaktadır. 7 Mayıs 2018 tarihinde başlamış olan projenin pandemi koşulları nedeniyle 6 Mayıs 2020 yerine 6 Mart 2021 tarihinde tamamlanması öngörülmektedir.

Proje kapsamında 2020 yılı sonu itibarı ile gelinen nokta şu şekilde özetlenebilir:

- Hak arama yolları için daha önce hazırlanan kamu spotuna ek olarak, ayıplı mal, paket tur, abonelik sözleşmeleri, ticari reklamlar, mesafeli sözleşmeler ve çocuklarda bilinçli tüketim konularında 6 adet kamu spotu daha hazırlanmış ve bunların 5 tanesi ulusal kanallarda tüketicilerle buluşturulmuştur.
- 10 bölümlük bir televizyon programı serisiyle vatandaşlarımızın tüketici hakları konusunda doğru ve yanlış bildikleri hususlar konunun uzmanlarına sorularak 15'er dakikalık yayınlar hazırlanmış ve ulusal bir kanalda kamuoyunun ilgisine sunulmuştur.
- Proje kapsamında geleneksel iletişim araçlarından da faydalanılmış ve bu doğrultuda cayma hakkı, ürün güvenliği, ön ödemeli konut satışları, ayıplı ve hizmet, abonelik sözleşmeleri ve mesafeli sözleşmeler konularında ayrı ayrı broşürler hazırlanmıştır. Toplam 75.000 adet broşür basılarak dağıtımı yapılmıştır. Bunun yanı sıra Satıcı ve Sağlayıcılara Yönelik Bilgilendirme Rehberi hazırlanmış olup diğer yandan Tüketici Hakları konulu 15.000 adet poster basılmıştır.
- Tüketicilerimizin her türlü şikâyetini, ilgili mercilere fotoğraflarıyla birlikte akıllı telefon aracılığıyla iletmesini sağlayan ve 2019 yılında hizmete alınan Mobil Tüketici uygulamasını iyileştirme çalışmaları sürdürülmüştür.
- Türkiye genelindeki faaliyet gösteren tüm tüketici hakem heyetlerinden 450'nin üzerinde raportörümüze hizmet standartları ve yasal çerçeve eğitimi verilmiştir.
- Proje sayesinde COVID-19 pandemi koşullarının da etkisiyle son dönemde önemi giderek artan sektörlerle bir araya gelme imkânı elde edilmiştir. Elektronik Ticaret, Kargoculuk ve Havayolu İşletmeciliği gibi kritik sektörlere özel geniş çaplı çalıştaylar düzenlenmiş, bu toplantılarda özel sektör temsilcileri, tüketici örgütleri ve ilgili kamu kurumlarının katılımı sağlanmıştır.
- Yargı mensuplarımızın da iş birliğiyle Alternatif Uyuşmazlık Çözümü yöntemleri için İtalya ve İsveç, Yönetişim alanında ise İngiltere, İspanya, Hollanda ve Fransa modelleri üzerine çalışmalar tamamlanmıştır.

- Daha önce hazırlanan Alternatif Uyuşmazlık Çözümü Verimlilik Raporu ve 2 yılda 5.000 kararın bilimsel olarak incelendiği Tüketici Hakem Heyetleri Yıllık Değerlendirme Raporlarının yanı sıra proje çalışmalarının bir devamı olarak 2020 Yılı Tüketici Profili ve Bilinç Düzeyi Araştırması çalışmaları da nihai aşamaya getirilmiştir.
- Tüketici örgütleri ve özel sektörün önde gelen temsilcilerine son 2 yılda toplam 60 adet saha ziyareti düzenlenmiş ve bu ziyaretlerde katılımcılara proje faaliyetleri kapsamında elde edilen çıktılar, tüketicinin korunması alanında son dönemlerde yaşanan gelişmeler, mevzuat güncellemeleri ve yoğun olarak muhatap olunan tüketici şikâyetleri ile bunların bertaraf edilmesi için gerekli adımlar üzerine istişareler yürütülmüştür.
- Proje boyunca Türkiye'nin her bölgesinde 18 farklı seminer aracılığıyla 750'nin üzerinde sivil toplum, kamu ve özel sektör temsilcisi katılımcıyla stratejik olarak öncelikli konularda bilgi ve tecrübe alışverişi gerçekleştirilmiştir.
- Muhtemel yeni tüketici politikası önceliklerinin tespit edilmesine yönelik çalışmalar kapsamında Bakanlığımız ve tüketici federasyonları eş moderatörlüğünde Türkiye çapında 15 politika istişare toplantısı organize edilmiştir. Merkezi yönetim, bağımsız kuruluşlar, yargı, akademi ve sivil toplum temsilcisi 300 paydaş ile yazılı olarak gerçekleştirilen istişare faaliyetlerinin raporlaştırılmasında nihai aşamaya gelinmiştir.
- 2020 sonu itibarı ile Proje kapsamında Türkiye çapında 30 eğitim ile ulaşılan satıcı ve sağlayıcı sayısı 500'ü aşmış bulunmaktadır. Bu dönemde, özel sektörün yanı sıra sivil toplumun ihtiyaçlarına yönelik faaliyetler de sürdürülmüştür. Akademisyenlerimizce yürütülen bilimsel eğitim ihtiyaç analizi neticesinde Tüketici Konseyinde yer alan tüm tüketici örgütlerine hukuk ve finans alanlarında eğitim verilmiştir, sivil toplum kuruluşlarımızın finansman ihtiyacı gözetilerek tüketici örgütlerinin 140 temsilcisine, örgütlerin kendi finansman seçeneklerini oluşturması konusunda destek oluşturmak amacıyla Proje Döngüsü Yönetimi eğitimi verilmesine yönelik faaliyet tamamlanmıştır.

Belgelendirme Faaliyetleri: 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un yürürlüğe girmesi ile birlikte Garanti Belgesi verilmesinde Bakanlık onayı kaldırılmış olup Satış Sonrası Hizmet Yeterlilik Belgesi ile ilgili e-belge uygulamasına devam edilmektedir. Satış Sonrası Hizmetler Yönetmeliği'ne ekli listedeki ürünleri üreten veya ithal eden firmalara elektronik ortamda "E-Satış Sonrası Hizmet Yeterlilik Belgesi" verilmektedir. Toplam 239 adet ürün grubu için garanti belgesi ve satış sonrası hizmet yeterlilik belgesi zorunluluğu bulunmaktadır. E-belgelendirme faaliyetleri kapsamında, 2020 yılı itibarıyla yapılan satış sonrası hizmet yeterlilik belgesi onay işlemine ilişkin istatistiki veriler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 56: 2020 Yılı Satış Sonrası Hizmet Yeterlilik Belgesi Onay İşlemine İlişkin İstatistiki Veriler

DÖNEM	2016	2017	2018	2019	2020
Garanti Belgesi*	0	0	0	0	0
Satış Sonrası Hizmet Yeterlilik Belgesi	2.021	1.915	1.996	1.870	2.019

Kaynak: Bakanlık İstatistikleri

*Garanti Belgesi onayı 6502 sayılı yasa gereği 28 Mayıs 2014 tarihinde sona erdiğinden 2014 itibari ile garanti belgesi onaylanmamaktadır.

Bu kapsamda yapılan denetimler neticesinde 2020 yılında 1 firmaya 52.338 TL idari para cezası uygulanmıştır. Bununla birlikte 2020 yılında düzenlenen ve Bakanlığımıza Kasım-Aralık aylarında intikal eden inceleme raporlarına istinaden 120 adet firmaya ait idari süreçler devam etmektedir.

Teknolojinin hızla gelişmesi ve her geçen gün yeni ürünlerin tüketicilerin kullanımına sunulması sebebiyle bazı ürünlerin kullanım yaygınlığı azalırken, bazı ürünlerin de kullanımı tamamen ortadan kalkmaktadır. Dolayısıyla yeni ortaya çıkan ürünlerle ilgili tüketicilerin daha iyi korunabilmesi amacıyla yeni düzenlemelerin yapılması, kullanımı azalan ya da ortadan kalkan ürünlerle ilgili de mevcut düzenlemelerin gözden geçirilmesi ve değiştirilmesi zorunlu hale gelmiştir. Bu bağlamda Satış Sonrası Hizmetler Yönetmeliği 12.02.2020 tarihli ve 31037 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan değişlik ile revize edilmiş ve 01.07.2020 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Yetkili olmadığı halde yetkili servis gibi tanıtım yapan ve hizmet sağlayan korsan servislerin, hem tüketici mağduriyetlerine yol açtığı hem de firmaların ticari itibarlarına ve marka değerlerine zarar verdiği dikkate alındığında, yetkili servis bilgilerine güvenilir bir platformdan doğru bir şekilde erişim sağlanması önem arz etmektedir. Bu kapsamda, üretici ve ithalatçıların tüketicilere satış sonrası hizmet sundukları yetkili servis istasyonlarına ilişkin bilgilere doğru ve kolay bir şekilde erişim sağlanmasını temin etmek amacıyla hazırlanan "Servis Bilgi Sistemi" firmalar ve tüketiciler tarafından kullanılmaktadır. Sistemde 2020 sonu itibarıyla 2.246 firmanın toplam 42.609 adet yetkili servis istasyonu bilgileri yer almıştır.

Yenilenmiş ürünlerin satışına ilişkin yasal altyapıyı oluşturmak ve kullanılmış cep telefonları ve tabletlerin yenilenerek tekrar satışa sunulması faaliyetlerini düzenlemek amacıyla "Yenilenmiş Ürünlerin Satışı Hakkında Yönetmeliği" 22.08.2020 tarihli ve 31221 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Öte taraftan, "Garanti Belgeleri ve Servis Fişlerinin Firmalar Tarafından Elektronik Ortamda Tüketicilere Verilmesini Sağlayacak Hukuki Altyapının Hazırlanması Projesi" kapsamında 05.11.2020 tarihli ve 31295 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Garanti Belgesi Yönetmeliği, Satış Sonrası Hizmetler Yönetmeliği ve Tanıtma ve Kullanma Kılavuzu Yönetmeliği'nde yapılan değişiklikle, yazılı olarak kâğıt üzerinde tüketiciye verilmesi zorunlu olan garanti belgeleri ve servis fişlerinin elektronik ortamda da tüketiciye verilebilmesine imkân sağlanmıştır.

Piyasa Gözetimi ve Denetimi Faaliyetleri: Bakanlığımız tarafından yürütülen piyasa gözetimi ve denetimi (PGD) faaliyetleri tekstil, ayakkabı, kırtasiye, mobilya, çocuk bakım ürünleri, oyuncak, deterjan gibi doğrudan tüketiciye arz edilen ürünlere yöneliktir. Bakanlık olarak hedefimiz tüm tüketici ürünlerinin insan sağlığı, can ve mal güvenliği ile tüketicinin korunması açısından güvenlik gereklerini karşılaması ve yüzde yüz güvenli olmasını sağlamaktır. Bu hedefe ulaşmak için Bakanlığımızın ürün güvenliği konusundaki "güvensiz ürüne karşı sıfır tolerans" prensibi, "bilinçli tüketici, basiretli tacir" anlayışı çerçevesinde 2020 yılında da kararlılıkla sürdürülmüştür. 2020 PGD faaliyetlerinin etkinliğini artırabilmek amacıyla mevzuat güncellemeleri gerçekleştirilmiş, denetim faaliyetlerine ek olarak bilgilendirme faaliyetleri yapılmıştır. PGD faaliyetlerine dayanak teşkil eden mevzuat güncellenerek "Ticaret Bakanlığı

Piyasa Gözetimi ve Denetimi Yönetmeliği" 01.04.2020 tarihinde Resmi Gazete' de yayımlanmıştır.

İnternette satılan oyuncaklara yönelik olarak hem satıcıların hem de tüketicilerin ürün güvenliği farkındalığının artırılması amacıyla OECD tarafından düzenlenen ve dünya çapında birçok ülkenin eşzamanlı olarak katıldığı bilinçlendirme kampanyasına ilgili materyallerin sosyal medya hesaplarından paylaşılması suretiyle Bakanlığımızca da katılım sağlanmıştır. 2020-2021 yeni eğitim öğretim dönemi öncesinde üretici ve ithalatçıların yoğun olduğu İstanbul, Ankara, Şanlıurfa, Mersin, Van illeri başta olmak üzere kırtasiye ve ofis malzemeleri ile okul kıyafetleri, çocuk çantaları ve ayakkabıları gibi çocuklar tarafından kullanılan ürün gruplarında 30 ilde kampanya denetimleri gerçekleştirilmiştir. "Bazı Tüketici Ürünlerinde Uygunluk Denetimi Tebliği" ile piyasaya arzı yasaklanan olduklarından farklı görünen çakmaklar, aynı Tebliğ ile satışına düzenleme getirilen sıvı içerisinde büyüyen dekoratif ürünler, stor perde kordonları gibi doğrudan çocukların sağlık ve güvenliklerini olumsuz yönde etkileyebilecek ürün gruplarına yönelik denetimlere ağırlık verilmiştir.

Diğer taraftan, Uluslararası Eğlence-Etkinlik, Park-Rekreasyon Fuarı ve Uluslararası İstanbul Kırtasiye Ofis Fuarına katılım sağlanmış, sektör temsilcilerine Bakanlığımızın ilgili mevzuatı ve denetim faaliyetlerine yönelik bilgilendirme yapılmıştır. 2020 yılında 1.242 firmada 10.960.278 adet ürün denetlenmiş olup ürünleri güvensiz bulunan üretici/ithalatçılara 995.033 TL idari para cezası, ayrıca güvensiz ürünlerin ilanı, toplatılması ve imhası cezaları uygulanmıştır.

Tablo 57: 2016-2020 Yılları Piyasa Gözetimi ve Denetimi Verileri

YILLAR	2016	2017	2018	2019	2020	TOPLAM
Denetlenen Firma Sayısı	2.603	3.582	827	1.428	1.242	**9.682**
Denetlenen Ürün Sayısı (Adet)	2.258.393	1.920.392	4.131.413	2.412.731	10.960.278 (3.255Parti)	**21.683.207**
Güvensizlik Tespit Edilen Firma Sayısı	65	54	98	49	70	**336**
Güvensizlik Tespit Edilen Ürün Sayısı (Adet)	51.904	6.620	75.149	38.529	1.567.950 (130 Parti)	**1.740.152**
Uygulanan İdari Para Cezası Miktarı (TL)	1.085.822	1.156.369	1.957.410	1.533.870	995.033	**6.728.504**

Kaynak: Bakanlık İstatistikleri

Tüketicilerin güvensiz olduğu tespit edilen ürünlere ilişkin bilgilendirilmesini sağlamak amacıyla 2018 yıl sonunda devreye alınmış olan Güvensiz Ürün Bilgi Sistemi (GÜBİS) 2020 yılında da etkin bir şekilde kullanılmaya devam edilmiştir. Tüketicilerimiz söz konusu sisteme büyük bir ilgi göstermiş, kullanıma açıldığı günden itibaren www.guvensizurun.gov.tr adresi yaklaşık 1.400.000 ziyaretçi sayısına ulaşmıştır. Bu dönemde tüketiciler tarafından en çok incelenen ürünler ise oyuncak, çocuk tekstil ve ayakkabıları olmuştur.

Eğitim ve Bilgilendirmeye Yönelik Faaliyetler: Bakanlık olarak milli eğitimin temel amaçları doğrultusunda, sanatsal faaliyetlere katılımı arttırmak, sanatsal aktivitelerde etkin rol oynanmasına ve öğrencilerin yeteneklerini sergilemesine olanak sağlamak amacıyla tüm Türkiye'de resmi ve özel okular da eğitim ve öğretim gören ortaokul 5, 6, 7 ve 8. sınıf öğrencileri ile lise 9, 10, 11 ve 12. sınıf öğrencilerini kapsayan "Tüketici Hakları" konulu resim ve karikatür yarışmaları düzenlenmiştir.

Yarışmaya, tüm Türkiye'deki resmi ve özel okullarda eğitim ve öğrenim gören ortaokul öğrencilerinden 1500 resim, lise öğrencilerinden 500 karikatür alanında olmak üzere toplamda yaklaşık 2.000 öğrenci katılım sağlamıştır. Söz konusu resim ve karikatürler seçici kurul tarafından dereceye giren eserler belirlenmiştir. Dereceye giren adaylara ödüllerin 17 Mart 2020 tarihinde 23. Geleneksel Tüketici Ödül Töreni'nde verilmesi planlanmış, ancak söz konusu program COVID-19 salgını kapsamında alınan tedbirler nedeniyle iptal edilmiş ve yarışmada dereceye giren öğrencilerimize ödülleri teslim edilememiştir. Ödüllerin 2021 yılında gerçekleşecek 24. Geleneksel Tüketici Ödül Töreni'nde verilmesi ve yarışma sonuçlarının da eşzamanlı olarak paylaşılması planlanmıştır.

Bunların dışında her yıl 15 Mart Dünya Tüketiciler günü etkinlikleri kapsamında afiş ve broşürler hazırlanmakta ve bu hafta içinde diğer kurum ve kuruluşlarca düzenlenen 'tüketicinin korunması' konulu eğitim seminerlerine Bakanlığımız personeli bilgi vermek üzere katılım sağlamaktadır. Ayrıca, 2020 yılında Bakanlığımızca, pek çok kurum ve kuruluş tarafından gerçekleştirilen ulusal ve uluslararası 50'ye yakın çalıştay, kongre, toplantı, eğitim, sempozyum, seminer, zirve, konferans ve panele çevrimiçi (webinar) şekilde katılım sağlanmış ve bilgilendirici faaliyetlerde bulunulmuştur.

Diğer taraftan, Türkiye'deki tüketicilerin özelliklerini, davranışlarını, hakları ve hak arama yolları konusunda ne düzeyde bilgi sahibi olduklarını, tüketici işlemlerine yön veren uygulamaları vb. tespit etmek ve elde edilen verilerin gelecek yıllardaki değişimini izleyerek politika geliştirmek üzere Tüketici Profili ve Bilinç Düzeyi Araştırması yapılmıştır. Ortaya çıkacak bilinç endeksinin gelecek yıllarda değişimi izlenebilecek bir performans göstergesi olması hedeflenmiştir. Bu amaçla, geçmiş yıllarda da yapılan ve her yıl tekrarlanması öngörülen

Tüketici Profili ve Bilinç Düzeyi Araştırması kapsamında Türkiye genelinde yapılan 2020 yılı anket sonuçlarına ilişkin rapor çalışmaları tamamlanmak üzeredir. Raporun tamamlanması ardından sonuçlar kamuoyu ile paylaşılacaktır.

2020 yılında tüketicinin korunmasına yönelik mevzuat ve uygulamalar ile piyasa gözetimi ve denetimi konularında sektör bilgilendirme toplantıları yapılmış, COVID-19 tedbirleri kapsamında söz konusu toplantılar çevrimiçi olarak gerçekleştirilmiştir. Öte yandan, her yıl olduğu gibi 2020 yılında da kamu spotu çalışmaları gerçekleştirilmiş, "Ayıplı Mal ve Hizmetler" alanında tüketici bilinç düzeyini artırmak amacıyla bir adet yetişkinler, bir adet de çocuklar için olmak üzere iki adet, "Aldatıcı Reklamlar" hakkında bir adet, "Paket Turlar" hakkında bir adet olmak üzere toplamda dört adet kamu spotu hazırlanmıştır. Söz konusu yayınlar hali hazırda radyo ve televizyonlarda yayınlanmaktadır. Bakanlığımızın sosyal medya hesaplarından da tüm yıl boyunca aktif olarak tüketicileri bilgilendirici, bilinçlendirici paylaşımlarda bulunulmuştur.

Tüketici Konseyi: Tüketici Konseyi, 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 64'üncü maddesi ve 05 Temmuz 2014 tarihli ve 29051 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Tüketici Konseyi Yönetmeliği kapsamında tüketicilerin ihtiyaçlarının ve çıkarlarının korunması ile tüketici sorunlarının evrensel tüketici hakları doğrultusunda çözümlenmesi için alınması gereken tedbirlerin araştırılması amacıyla Bakanlığımız koordinatörlüğünde oluşturulmakta ve yılda en az bir kere toplanmaktadır. Tüketici Konseyi 24 kez toplanmış ve gerek Bakanlığımız görev ve yetki alanlarını kapsayan, gerekse diğer kurum ve kuruluşların uygulama alanlarına giren konularda tüketicilerin haklarını geliştirici ve uygulamada yaşanan tüketici sorunlarının giderilmesine ışık tutacak istişari nitelikte birçok karar almıştır. Alınan bu kararlar konularına göre ilgili kurum ve kuruluşlara bildirilmiştir.

9 Eylül 2020 tarihinde, Ankara'da 24'ncü kez toplanan Konseye çeşitli kamu kurum ve kuruluşları ile sivil toplum kuruluşları (tüketici örgütleri, tüketici üst kuruluşları (federasyonlar), tüketici vakıfları, tüketici dernekleri, işçi ve memur sendikaları, çeşitli kamu kurumu niteliğinde oda ve birlik) temsilcileri konsey üyesi olarak katılmıştır. 2020 yılında davet edilen delegelerden 53 delegenin konseye iştirak etmesiyle, konsey çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Konsey'de Avrupa Birliği Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı (IPA) kapsamında, Bakanlığımızca hazırlanan "IPA II Tüketicinin Korunması Projesi Hakkında Bilgilendirme ve Tüketici Hakem Heyetleri Yıllık Değerlendirme Raporu"nun sunumu gerçekleştirilmiştir.

Tüketici Ödülleri: Tüketicilerin korunması ve bilinçlendirilmesi ile yasal haklarını kullanmaları konusunda özendirilmeleri, tüketici talep ve tercihlerini dikkate alan firmaların teşvik edilmesi, tüketici hukuku veya tüketicinin korunması ile ilgili bilimsel çalışmaların ödüllendirilmesi amaçlarıyla 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 60'ıncı maddesi ve 27.06.2014 tarih ve 29043 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Tüketici Ödülleri Yönetmeliği" çerçevesinde her yıl "Tüketici Ödülleri" verilmektedir. 2020 yılında 23'üncü Geleneksel Tüketici Ödülleri Töreni'nin 17 Mart 2020 tarihinde yapılması planlanmış, ancak söz konusu program COVID-19 salgını kapsamında alınan tedbirler nedeniyle gerçekleştirilememiştir. "Bilinçli Tüketici Ödülü, Yazılı Basın Tüketici Ödülü, Radyo-Televizyon Programı Ödülü, Tüketici Memnuniyetini İlke Edinen Firma Ödülü, Bilimsel Çalışma Ödülü Tüketici Özel Ödülü" olmak üzere 6 dalda verilecek ödüllerin, 2021 yılında gerçekleştirilecek 24. Geleneksel Tüketici Ödülleri ile birlikte verilmesi planlanmıştır.

5.12. Ürün Güvenliği ve Denetimi Hizmetleri

İthalat Denetimleri Alanında Yürütülen Çalışmalar: Bakanlığımızca ithalat denetimleri yürütülen kişisel koruyucu donanımlar, pil ve akümülatörler, yapı malzemeleri, tıbbi cihazlar, telsiz ve telekomünikasyon ekipmanları, oyuncaklar, araç parçaları ve bazı tüketici ürünleri ile 2020/1 sayılı Tebliğ kapsamı sanayi ara girdileri ve 2020/9 sayılı Tebliğ kapsamı bazı CE işaretli ürünlerin ithalat denetimleri Dış Ticarette Risk Esaslı Kontrol Sistemi (TAREKS) üzerinden risk esaslı ve belge üretilmeksizin elektronik ortamda sonuçlandırılmıştır.

Denetimlerin etkin ve yeknesak yapılabilmesi için ürün gruplarına yönelik olarak "Denetim Rehberleri" hazırlanmıştır. Denetimlerin nasıl gerçekleştirileceğinin ayrıntılı olarak belirtildiği bu kılavuzlar, mevzuat değişiklikleri ve/veya denetimler kapsamına ortaya çıkan ihtiyaçlar

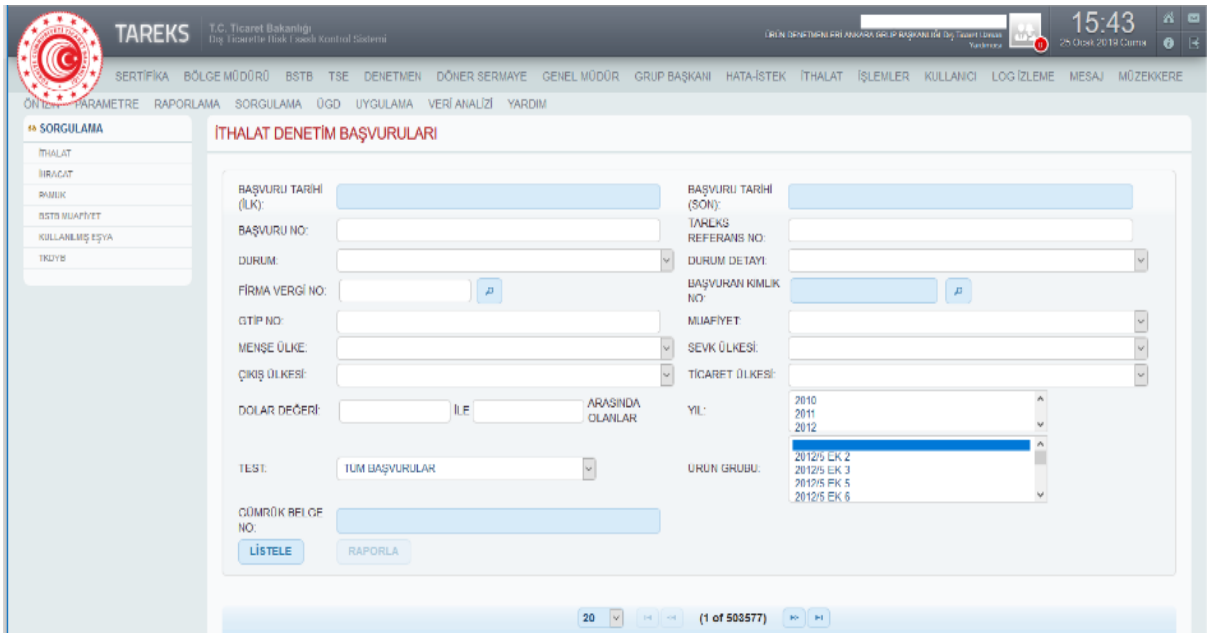
çerçevesinde yıl içerisinde güncellenmektedir. TAREKS üzerinden yürütülen denetimler kapsamında uygulanmakta olan risk analizi kriterlerinin yenilenmesi ve güncellenmesi amacıyla çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalar sonucunda, belirlenen risk kriterlerinin işlevselliği tespit edilmiş etkin ve verimli bir denetim planlaması oluşturulması amaçlanmıştır.

2020 yılı içerisinde Bakanlığımız ticaret denetmenleri ve TSE eliyle yürütülmekte olan ithalatta ürün güvenliği denetimlerinin etkin ve verimli bir şekilde yürütülmesi amacıyla gerekli çalışmalar yapılmıştır. Ayrıca, finansal kiralama kuruluşlarının talepleri üzerine İstanbul'da Ekim, Kasım ve Aralık aylarında sektör temsilcileri tarafından gerçekleştirilen seminer ve toplantılara iştirak edilerek ithalat denetimi sistemine dair bilgi aktarılmıştır. Çeşitli ürün gruplarının ithalatta denetimlerine ilişkin olarak Bakanlığımız tarafından yayımlanan ürün güvenliği ve denetimi tebliğleri, ilgili kurum ve kuruluşlar ile özel sektörün görüş ve önerileri alınmak suretiyle 2020 yılı sonunda revize edilerek yeniden yayımlanmıştır. 2020 yılı sonu itibarıyla TAREKS üzerinden yaklaşık 5,6 milyar ürün için başvuru gerçekleştirilmiş, 2,1 milyar adet ürün için denetim yapılmış ve denetimler neticesinde yaklaşık 13 milyon ürünün uygunsuz ya da güvensiz olduğu tespit edilerek ithaline izin verilmemiştir. İthalat denetimlerinin daha etkin, verimli ve işlevsel yürütülmesi amacıyla riskli ürün gruplarının belirlenmesine ve ithalat denetimlerinin söz konusu ürün grupları üzerine yoğunlaştırılmasına yönelik çalışmalar yapılmıştır. Bahse konu çalışmalar sonucunda, ithalat denetimlerinde belirlenen riskli ürün gruplarına odaklanılması sağlanmış ve bu çalışmaların periyodik olarak yapılması kararlaştırılmıştır.

Dış Ticarette Risk Esaslı Kontrol Sistemi (TAREKS): İhracat ve ithalattaki denetim, uygunluk ve izin işlemlerinin elektronik ortamda risk esaslı olarak yapılmasına olanak sağlayan web tabanlı bir yazılımdır. TAREKS, ihracat ve ithalat aşamalarında uygulanan denetimlerin e-imza kullanmak suretiyle giriş yapılan güvenli, elektronik bir ortamda, çağdaş bir anlayışla gerçekleştirilmesini amaçlamaktadır. Bu yolla kamu ve özel sektör kaynaklarının daha etkin ve verimli şekilde kullanılması sağlanmaktadır. 2020 yılı sonu itibarıyla sistemden faydalanan firma sayısı yaklaşık 72 bini, kullanıcı sayısı ise 11 bini geçmiştir.

2020 yılında 2020/1, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 21 ve 25 sayılı Ürün Güvenliği ve Denetimi Tebliğleri kapsamında gerçekleştirilen tüm denetimler TAREKS üzerinden yürütülmüştür. Ayrıca, Bakanlığımız tarafından TAREKS kapsamında yürütülen ithalatta ve ihracatta denetime tabi ürünlerin tamamı "Tek Pencere Sistemi" üzerinden işlem görmüştür.

E-imza uygulanan sistemde tüm işlemlerin elektronik ortamda yapılıyor olması, ticari kalite ve ürün güvenliği denetimlerine ait tüm bilgi ve belgelerin kayıt altına alınmasını sağlayarak ulusal bir veri tabanı oluşturulmasına katkı sağlamaktadır. Sistemden elde edilen bilgiler ihracat ve ithalat denetimi politikalarının belirlenmesinde önemli rol oynamaktadır.

TAREKS Sistemi Sorgulama Ekranı

Diğer yandan, TAREKS'in oluşturulduğu 2012 yılından günümüze kadar olan süreçte gerçekleşen teknolojik yenilikler ve sistem üzerinden istenilen işlem taleplerinin artması ve çeşitlilik kazanması nedeni ile TAREKS'in yerine geçecek Ürün Güvenliğinde Yeni Nesil Dış Ticaret Sistemi Projesi 2020 yılında başlatılmıştır. Projenin öncelikli hedefleri; ürün güvenliği denetimlerinin çağın gereksinimlerine uygun, daha kapsamlı ve özelleştirilebilir yeni nesil bir risk analiziyle gerçekleştirilmesi, denetimlerin kolaylaştırılması amacıyla daha efektif ve masaüstü-mobil platform kullanıcı ara yüzlerinin sağlanması, akıllı telefonlardan işlem yapılabilmesi için mobil uygulama tasarlanması ve dış ticaret politikası belirlenebilmesi amacıyla kapsamlı bir istatistik sisteminin kurulmasıdır. Projenin hayata geçirilmesi ile ithalatta ürün güvenliği ve ihracatta kalite denetimlerinde, güvensiz ürünleri saptama kapasitesinin artacağı, denetimlere ilişkin istatistik taleplerinin hızlı ve sağlıklı bir şekilde karşılanacağı ve bu veriler doğrultusunda daha etkili politika üretileceği öngörülmektedir.

Ticarette Teknik Engeller: Dış ticarete konu ürünlerde, ülkelerin teknik düzenlemeleri arasındaki farklılıklardan ve teknik düzenlemelerin gereğinden fazla kısıtlayıcı olarak kullanılması sonucunda ticarette teknik engeller ortaya çıkmakta ve bu durum uluslararası ticareti kısıtlamaktadır. Ülkelerce gerçekleştirilen teknik düzenlemelerin ihracatımıza olumsuz etkilerinin azaltılmasında mevzuatın güncel olarak ihracatçılarımıza duyurulması büyük önem arz etmektedir. Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) Ticarette Teknik Engeller (TTE) Anlaşması kapsamında Bilgi ve Bildirim Merkezi görevini üslenen Bakanlığımız, oluşturulan Ticarette Teknik Engeller İnternet Sitesi (www.teknikengel.gov.tr) vasıtasıyla, DTÖ Sekretaryasına bildirimi yapılan teknik düzenlemeleri ihracatçılarımıza ivedilikle duyurmakta, ihracatçılarımızdan alınan yorumlar ilgili ülkelere iletilmektedir. Ayrıca TTE Anlaşması çerçevesinde teknik engel oluşturduğu düşünülen mevzuat, gerekli değişikliklerin yapılması talebiyle TTE Komitesi toplantılarında gündeme getirilmektedir.

2020 yılında 3.233 adet DTÖ bildirimi www.teknikengel.gov.tr'de yayımlanmıştır. Dış Ticaret Bilgilendirme Seminerleri kapsamında; Orta Anadolu İhracatçı Birlikleri, Ege İhracatçılar Birlikleri, Ankara Ticaret Odası ve İstanbul Sanayi Odası mensuplarına yönelik 2020 yılı

içerisinde düzenlenen çevrimiçi bilgilendirme seminerlerine ihracatçılarımızın teknik engellerle ilgili farkındalığının artırılması ile ticarette teknik engellerin bertarafına yönelik Bakanlığımızca gerçekleştirilen faaliyetler hakkında ihracatçılarımızın bilgilendirilmesini teminen katılım sağlanmıştır. Ayrıca, 2020 yılında 7223 sayılı Ürün Güvenliği ve Teknik Düzenlemeler Kanunu ile öngörülen yeni mevzuat sistemi hakkında piyasadaki iktisadi işletmecilere yönelik 6 adet bilgilendirme semineri gerçekleştirilmiştir.

Diğer taraftan, 2020 yılında 7223 sayılı Ürün Güvenliği ve Teknik Düzenlemeler Kanunu tanıtım faaliyetleri kapsamında animasyon filmi ve afişler hazırlanmıştır. TTE Anlaşması ile ilgili hususların ve ülkeler tarafından yürürlüğe konulan teknik düzenlemelerin tartışıldığı bir platform olan DTÖ-TTE Komitesi toplantıları ülkemiz adına takip edilmiş, ülkemizin karşılaştığı teknik engellerin ortadan kaldırılmasına yönelik çalışmalar sürdürülmüştür. Bu kapsamda, İsrail'e kablo ihracatı yapan firmalarımızın İsrail Standartlar Enstitüsü'nün bazı ürün güvenliği uygulamaları sonucunda yaşadığı sorunlara ilişkin olarak İsrail DTÖ Ticarette Teknik Engeller Bilgi ve Bildirim Merkezi ile temas kurulmuş ve ayrıca konu hakkında İsrailli mevkidaşa Sayın Bakan imzalı bir mektup gönderilmiştir. Buna ilaveten, Hindistan'ın bazı çelik ve çelik ürünleri için DTÖ'ye yaptığı taslak mevzuat bildirimi hakkında ihracatçılarımız bilgilendirilmiş ve ihracatçılarımızdan alınan değerlendirmeler doğrultusunda hazırlanan ülke görüşümüz Hindistan tarafına iletilmiştir.

Mısır'ın Üretici Kayıt Sistemi (ÜKS) uygulaması 2020 yılında Şubat, Mayıs ve Ekim aylarında düzenlenen TTE Komitesi toplantıları marjında Ülkemiz, Avrupa Birliği ve Rusya Federasyonu tarafından gündemde tutulmaya devam edilmiştir. Bu kapsamda, ÜKS'ye kayıt sürecinde firmaların yaşadığı uzun gecikmeler hatırlatılarak, DTÖ Anlaşmalarındaki ilke ve yükümlülükler dikkate alınarak, Mısır'ın ÜKS'yi gözden geçirmesi ve tam şeffaflık içinde uygulaması talep edilmiştir. Bu çerçevede, kayıt sürecini kolaylaştırmak ve sürecin şeffaflığını arttırmak için Mısır

hükümeti tarafından bir takım olumlu adımların atıldığı ifade edilerek; kayıt sisteminin amacının piyasa gözetimi ve denetimini geliştirmek, aynı zamanda aldatıcı uygulamaları önlemek gibi meşru amaçlarının olduğu ve bu kapsamda kayıt sürecine ilişkin herhangi bir zaman sınırlaması yapılmadığı, bunun yerine firmalar tarafından sunulan belgelerin geçerli olduğu süre gözetilerek kayıt sürecinin zamanlamasının geçerli olduğu belirtilmiştir.

Ayrıca, Şubat ve Mayıs aylarında düzenlenen TTE Komitesi toplantıları marjında, Sağlık Bakanlığı Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu (TİTCK) tarafından hazırlanan "Kozmetik Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik Taslağı" Amerika Birleşik Devletleri (ABD) tarafından Komite'nin "Özel Ticari Sorunlar" başlığı altında gündeme getirilmiştir. Aynı şekilde anılan Komite toplantılarında AB yetkilileri ile ikili görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bu çerçevede ABD ve AB tarafından, henüz yürürlüğe girmemiş ve DTÖ'ye bildirimi yapılmamış olmasına karşın Kozmetik Yönetmeliği'nde yapılan bir takım değişikliklerin uygulamada olduğunun bilindiği ifade edilerek, söz konusu uygulamaların ticareti kısıtlayıcı olduğu ve firmalarının ticari sır niteliğindeki bilgilerinin tehlikeye atıldığı belirtilmiştir. Son olarak, Kozmetik Yönetmeliği'nde yapılması öngörülen değişikliğe ilişkin taslak düzenleme Ekim 2020 tarihinde gerçekleştirilen TTE Komite toplantısı gündemine taşınmayarak, söz konusu taslak düzenlemeye ilişkin olarak ABD yetkilileri ile ikili görüşme gerçekleştirilmiştir. İkili görüşme kapsamında ABD tarafından, kozmetik ürünlerin piyasaya arzında bildirim yerine ön onay ve kayıt sistemi uygulamasının getirildiği, firmaların ticari sır niteliğindeki formüllerini elektronik bir platform olan Ürün Takip Sistemi'ne (ÜTS) yüklenmesinin riskli bulunduğu ve söz konusu uygulamanın ticareti engelleyici olduğu belirtilmiştir. Bu çerçevede ülkemiz tarafından yapılan açıklamada, uyumlaştırdığımız AB teknik mevzuatı içerisinde yer alan ülkemiz Kozmetik Yönetmeliği'nin uyumunun devam ettiği, bu süreçte AB Komisyonu'nun taslak yönetmeliğe ilişkin yorumları ile ticaret ortaklarımızın görüşlerinin değerlendirildiği, sürecin tamamlanmasını takiben DTÖ üyelerine 60 günlük yorum süresi veren resmi bir TTE bildiriminin yapılmasının planlandığı belirtilmiştir.

İslam Ülkeleri Standartlar ve Metroloji Enstitüsü'nün (SMIIC) TTE Komitesi'ne gözlemci statüsünde iştirak etme yönündeki talebine yönelik olarak Şubat 2020 tarihinde gerçekleştirilen TTE Komite toplantısı ile COVID-19 salgını sebebiyle çevrimiçi ortamda geçekleştirilen Komite toplantısında destek konuşması yapılmıştır. Bu kapsamda ayrıca ülkelerle de ikili görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Ürünlerimizin ticarette teknik engellerle karşılaşmasının önlenerek pazara girişlerinin kolaylaştırılması için teknik düzenlemeler, standartlar, test ve belgelendirme, akreditasyon ve metroloji konularında teknik işbirliklerinin geliştirilmesi amacıyla ihracatımız açısından önem taşıyan hedef ülkelerle Teknik İşbirliği Anlaşmaları imzalanmasına ve mevcut anlaşmaların işlevsel hale getirilmesine yönelik faaliyetlere 2020 yılı boyunca devam edilmiştir. Bu kapsamda, Bakanlığımız ile ilgili Türkmen makamları arasında "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Türkmenistan Hükümeti Arasında Teknik Düzenlemeler, Standardizasyon, Uygunluk Değerlendirmesi, Akreditasyon ve Metroloji Alanlarında İşbirliği Anlaşması"na ilişkin taslak metin teatisi başlatılmıştır.

Meksika ile ticaretin geliştirilmesi ve ticarette teknik engellerin bertaraf edilmesi kapsamında bir Teknik İşbirliği Anlaşması imzalanmasına yönelik çalışmalar yürütülmüştür. İlk olarak 20 Aralık 2018 tarihinde Meksikalı yetkililere iletilen taslak metin 17 Ocak 2020 tarihinde bir kez

daha Meksika tarafına iletilmiştir. Öte taraftan, ilk olarak Ukrayna tarafından 2018 yılının Ekim ayında teknik düzenlemeler, standardizasyon, metroloji ve uygunluk değerlendirmesi alanlarını kapsayacak şekilde iletilen anlaşma taslağı hakkında TSE, TÜRKAK ve TÜBİTAK'ın görüşlerine başvurulmuş olup taslağın TEİK 12. Dönem Toplantısında imzaya hazır hale getirilmesi amacıyla ülkemiz görüşleri toplantı öncesinde Ukrayna tarafına iletilmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kazakistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Teknik Düzenlemeler, Standardizasyon, Uygunluk Değerlendirmesi Akreditasyon ve Metroloji Alanlarında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptı taslağı diplomatik kanallar aracılığıyla Kazakistan tarafına iletilmiştir. "Türkiye Cumhuriyeti ile Azerbaycan Hükümeti Arasında Teknik Düzenlemeler, Standardizasyon, Uygunluk Değerlendirmesi, Akreditasyon ve Metroloji Alanlarında İşbirliğine Dair 11 Eylül 2012 tarihli Mutabakat Zaptının Uygulanmasına İlişkin 2020-2022 Eylem Planı", 25 Şubat 2020 tarihinde Bakü'de gerçekleştirilen Türkiye-Azerbaycan Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi 8. Dönem Toplantısı vesilesiyle imzalanmıştır. "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Teknik Düzenlemeler, Standardizasyon, Uygunluk Değerlendirmesi, Akreditasyon ve Metroloji Alanlarında İşbirliği Anlaşması Taslağı" diplomatik kanallar aracılığı ile Özbekistan tarafına iletilmiştir. Türkiye-Kırgızistan Eylem Planında yer alan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kırgızistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Teknik Düzenlemeler, Standardizasyon, Uygunluk Değerlendirmesi Akreditasyon ve Metroloji Alanlarında İşbirliği Anlaşması'nın İcrası Amacıyla 2021-2023 Dönemi için Eylem Planı Hazırlanması" eylemi çerçevesinde hazırlanan eylem planı taslağı diplomatik kanallar aracılığıyla Kırgızistan tarafına iletilmiştir.

Küresel düzeyde helal standartları ve belgelendirme sisteminin yeknesaklaştırılması ve bu alanda devletlerarası akreditasyona dayanan güvenilir bir belgelendirme sisteminin tesisi ülkemiz öncülüğünde İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT) çatısı altında İslam Ülkeleri Standartlar ve Metroloji Enstitüsü (SMIIC) kurulmuştur. SMIIC çalışmaları ülkemizce desteklenmekte ve uluslararası alanda tanınırlığını artırmak üzere çalışmalar yürütülmektedir. Bu kapsamda henüz SMIIC üyesi olmayan İslam İşbirliği Teşkilatı üyesi ülkelerin SMIIC'e üye olması, üye ülkelerin ise mevcut SMIIC standartlarını ulusal standart olarak kabul etmeleri ve çalışmalara aktif katılım sağlamaları (Karma Ekonomik Komisyonu) KEK Toplantıları ve benzeri platformlarda Bakanlığımızca gündeme getirilmektedir. Söz konusu çalışmalar neticesinde, SMIIC üye sayısı Bangladeş, Yemen ve Çad'ın üyelikleriyle birlikte 45'e ulaşmıştır.

-Ticarette Teknik Engeller İnternet Sitesi:

Ticarette Teknik Engeller internet sitesinde, üretici ve ihracatçılarımızın dış pazarlara girişte karşılaştıkları etiketleme, işaretleme, ambalajlama, karantina şartı gibi teknik düzenlemeler ile test ve belgelendirme işlemlerinden kaynaklanan teknik engellerin önlenmesine yönelik mekanizmalara yer verilmiştir. Sitenin ticarette teknik engeller hakkında ihracatçılarımızın bilgilendirilmesini ve karşılaştıkları sorunların çözümünü sağlayacak en önemli platform haline getirilmesi hedeflenmektedir. Sitede 2590 firma kayıtlı bulunmaktadır. Ayrıca, 2020 yılında site aracılığı ile 3.233 bildirim gerçekleştirilmiştir.

Piyasa Gözetimi ve Denetimi Faaliyetlerinin Koordinasyonu: Bakanlığımız, ülkemizde PGD faaliyeti yürüten yetkili kuruluşlar arasında gerekli koordinasyonu sağlamaktadır. Bu görev çerçevesinde, ilgili kuruluşlarla işbirliği halinde sistemin daha etkin hale getirilmesi için stratejiler ve denetim programları hazırlanmakta, denetimlerin senelik olarak değerlendirildiği raporlar düzenlenmektedir.

Bakanlar ve kurum başkanları düzeyinde katılım sağlanan "PGD ve Ürün Güvenliği Değerlendirme Kurulu" Ticaret Bakanı ev sahipliğinde toplanmakta ve bu alanda ortak kararlar almaktadır. Bu kapsamda, 27 Şubat 2019 tarihinde Ticaret Bakanı Sayın Ruhsar PEKCAN başkanlığında gerçekleştirilen değerlendirme toplantısında kabul edilen Ulusal PGD Stratejisi (2019-2021) çalışmalarına Bakanlığımız koordinasyonunda devam edilmektedir.

Ülkemizde PGD uygulama sonuçlarını, tüm tarafların bilgisine sunmak, gelinen aşamayı ve sorunları ortaya koyarak çözüm önerileri getirmek amacıyla, yetkili kuruluşlardan temin edilen veriler temelinde Bakanlığımızca yıllık PGD raporları yayımlanmaktadır. Bu çerçevede hazırlanan "2019 Yılı Piyasa Gözetimi ve Denetimi Raporu" 2020 yılının ikinci yarısında

Bakanlığımız internet sayfası aracılığıyla kamuoyu ile paylaşılmıştır. Bakanlığımız ayrıca, "Piyasa Gözetimi ve Denetimi Sonuç ve Önlemlerinin Kaydı ve Bildirimi Yönetmeliği" kapsamında PGD "Ulusal Önlem Bildirim Merkezi" görevini yürütmektedir. Bu kapsamda, PGD kuruluşlarınca piyasada tespit edilen güvensiz ve uygunsuz ürünlerle ilgili bildirimler Ulusal PGD Bilgi Sistemi (PGDBİS) üzerinden Bakanlığımızca yapılmıştır.

Avrupa Birliği'nin Hızlı Bilgi Değişimi Sistemi (RAPEX) takip edilmekte ve bu sistemlerde ülkemiz menşeli ürünlerle ilgili yapılan bildirimler, bu ürünlerin üreticileri ve ihracatçıları nezdinde gerekli denetimlerin yapılabilmesi için ilgili PGD kuruluşlarını ve İhracatçı Birliklerini bilgilendirilmektedir. Ayrıca bu ürünlerin ihracatçısı firmaların AB mevzuatı ve üye ülkelerde yürütülen denetimlerin sonuçları hakkında bilgilendirilmeleri de sağlanmaktadır. Diğer taraftan, denetimlerin stratejik bir planlama anlayışıyla yapılması amacıyla ülkemizdeki PGD sistemi, bu sistemde bir önceki yıl yaşanan gelişmeler ve önümüzdeki dönemde yürütülecek çalışmalara dair bilgiler ile PGD kuruluşlarınca hazırlanan sektörel denetim programlarını da içerecek şekilde "2020 Yılı Ulusal PGD Programı" hazırlanmış ve Avrupa Komisyonu'na da iletilmiştir.

PGD faaliyetlerinin yasal dayanağını oluşturan 4703 sayılı Ürünlere İlişkin Teknik Düzenlemelerin Hazırlanması ve Uygulanmasına Dair Kanun'da belirtilen idari para cezalarının yeniden değerleme oranı dikkate alınarak arttırılan yeni oranları bir tebliğ vasıtasıyla duyurulmuştur. Bu kapsamda, 4703 sayılı Kanun'daki idari para cezalarının alt ve üst limitlerini yeniden değerleme oranı çerçevesinde "4703 Sayılı Ürünlere İlişkin Teknik Mevzuatın Hazırlanması Ve Uygulanmasına Dair Kanunla Düzenlenmiş Olan İdari Para Cezalarının Yeni Değerlerinin Duyurulmasına İlişkin Tebliğ (Ürün Güvenliği ve Denetimi: 2021/13)" Resmi Gazete'nin 31.12.2020 tarihli ve 31351 (4. Mükerrer) sayısında yayımlanmıştır.

Tarım ve Gıda Alanında Yürütülen Çalışmalar: Geleneksel Türk tarım ürünlerinin (yaş meyve ve sebze, kuru ve kurutulmuş ürünler, bitkisel yemeklik yağlar, bal vb.) yurt dışındaki güçlü imajının korunması amacıyla ihracatta, bahse konu ürünlere yönelik haksız rekabetin önlenmesi amacıyla ise ithalatta Ticari Kalite Denetimleri yürütülmüştür. Bu kapsamda, 2020 yılında yaklaşık 531 bin ihraç partisi ürünün yüzde 23'ü denetlenmiş, denetlenen ürünlerin %1,7'si uygunsuz bulunarak ihracatına izin verilmemiştir. 2020 yılında, ihracatta ve ithalatta ticari kalite denetim sistemimizin daha etkin, etkili ve verimli hale gelmesi için çalışmalar devam etmiştir. Bu kapsamda, hedef ülke ve öncelikli ülkelere yapılan tarım ihracatımız incelenmiş olup sektörden ve bölge müdürlüklerinden alınan bildirimler de dikkate alınarak risk kriterlerimizde ürün ve ülke bazlı olarak güncellemeler yapılmıştır. Öte yandan, başta Birleşmiş Milletler olmak üzere, tarım ve gıda ürünlerinde uluslararası standardizasyon faaliyetlerinde etkin bir şekilde yer alınmış, bu sayede ihracatçılarımızın hakları ve çıkarlarının en üst düzeyde korunarak uluslararası standartların şekillendirilmesi sürecine katılım sağlanmıştır.

Onaylanmış Kuruluşlar İle İlgili Faaliyetler: Yeni Yaklaşım Yönetmelikleri kapsamına giren ürünlerin ülkemizde ve AB içinde piyasaya sunulabilmesi için CE işareti taşımaları gerekmekte, bu ürünlerden yüksek riskli olanların ise bu işareti taşıyabilmesi için bir onaylanmış kuruluş (OK) tarafından ilgili mevzuatta öngörülen uygunluk değerlendirmesi sürecinden geçmesi gerekmektedir. Yetkili kuruluşlarımız tarafından belirlenen aday OK'larımızın Avrupa Komisyonu'na bildirimi ise ulusal bildirim merkezi olan Bakanlığımız tarafından internet tabanlı

bir sistem olan NANDO üzerinden gerçekleştirilmektedir. 2020 yılı sonu itibarıyla, AB'nin Yeni Yaklaşım Onaylanmış Kuruluşlar Bilgi Sistemi NANDO'da yayımlanan 15 farklı direktifte 4 adet Teknik Değerlendirme Kuruluşu ve 51 OK bulunmaktadır. Bu kuruluşlar; Gaz Yakan Cihazlar, Yapı Malzemeleri, Asansörler, Gezi Tekneleri, Makine Emniyeti, Açık Alanda Kullanılan Teçhizat Tarafından Oluşturulan Çevredeki Gürültü Emisyonu, Basınçlı Kaplar, Tıbbi Cihazlar, Vücut Dışında Kullanılan Tıbbi Tanı Cihazları, Kişisel Koruyucu Donanım, Otomatik Olmayan Tartı Aletleri, Muhtemel Patlayıcı Ortamlarda Kullanılan Ekipmanlar, Sıcak Su Kazanları, Basit Basınçlı Kaplar ve Ölçü Aletleri Yönetmelikleri kapsamında üreticimize ve ihracatçımıza hizmet vermektedir. Bu sektörlerde, ihracatçılarımızın ürününü dış pazarlara sunabilmesi, gerekli testleri yaptırabilmesi ve gerekli belgeleri alabilmesi için AB ülkelerine gidilmesine gerek kalmamıştır.

AB Teknik Mevzuatına Uyum Çalışmaları: Bakanlığımız tarafından gerek kanun ve yönetmelik, gerekse Gümrük Birliği kapsamındaki ürünlere ilişkin teknik mevzuatın uyum çalışmalarının koordinasyonu ve yatay mevzuatın hazırlanması çalışmaları yürütülmektedir. AB teknik mevzuatına uyum amacıyla "7223 sayılı Ürün Güvenliği ve Teknik Düzenlemeler Kanunu" 12 Mart 2020 tarihinde yayımlanmıştır. Kanun ile iktisadi aktörlerin izlenebilirliği, ürün sorumluluğu tazminatı, güvensiz ürünlerin tüketiciden geri çağrılması, ihracatta Türk malı imajının güçlendirilmesi ve e-ticarette piyasa gözetimi ve denetimi hususlarında önemli yenilikler getirilmiştir.

AB teknik mevzuatına uyum amacıyla ayrıca, Kanunun uygulama yönetmelikleri hazırlık çalışmaları da yürütülmüştür. Bu kapsamda, CE İşareti Yönetmeliği Taslağı, Uygunluk Değerlendirme Kuruluşları ile Onaylanmış Kuruluşlar Yönetmeliği Taslağı, Düzenlenmemiş Alanda Karşılıklı Tanıma Yönetmeliği Taslağı ve Uygunluk Değerlendirme Yöntemleri Yönetmeliği Taslağına ilişkin ülke içi görüş alışveriş süreci tamamlanmış ve Taslaklar Avrupa Komisyonuna görüşe gönderilmiştir. Ürünlerin Piyasa Gözetimi ve Denetimi ile Uygunluğuna Dair Yönetmelik Taslağı ile e-PGD Yoluyla Denetime İlişkin Yönetmelik Taslağı, Genel Ürün Güvenliği Yönetmeliği Taslağı, Düzenlenmemiş Alanda Yer Alan Teknik Düzenlemelerin Türkiye ile Avrupa Birliği Arasında Bildirimi Yönetmeliği Taslağı ülke içi görüşe açılmıştır.

Gümrük Birliği kapsamındaki ürünlere ilişkin teknik mevzuatın uyum çalışmalarının koordinasyonunun sağlanması kapsamında 2020 yılında, Türkiye'nin uyumunu üstlendiği ve 2/97 sayılı OKK'nın ekinde yer alan ürün mevzuatlarına ilişkin yetkili kuruluşlarca hazırlanan 16 mevzuat Komisyona bildirilmiş ve söz konusu mevzuata dair görüş alışverişi gerçekleştirilmiştir. "2014/53/EU sayılı Telsiz Ekipmanları" hakkındaki AB Direktiflerine ülkemizce uyum teyidi alınmıştır. Diğer yandan, 2020 yılı içerisinde "Teknik Mevzuatın ve Standartların Türkiye ile Avrupa Birliği Arasında Bildirime Dair Yönetmelik" kapsamında dış ticarete konu ürünlere ilişkin ülkemizce hazırlanan 7 adet ulusal teknik mevzuat taslağı, görüş almak üzere Avrupa Birliği'ne bildirilmiştir. Ayrıca, Ulusal Ürün İrtibat Noktası olarak Avrupa Birliği üyesi ülkelerle olan mal ihracatında veya ithalatında talep edilen bilgilerin temin edilmesi sağlanmıştır. Bu kapsamda, 2020 yılında yurt dışında faaliyet gösteren ilgili taraflarca 9 adet görüş talebi tarafımıza ulaşmış olup ilgili yetkili kuruluşlarla gerekli koordinasyon sağlanmıştır.

"Teknik Mevzuatın ve Standartların Türkiye ile Avrupa Birliği Arasında Bildirime Dair Yönetmelik" çerçevesinde yetkili kuruluşlarca hazırlanan ulusal mevzuatımızın taslak

aşamasında Komisyona bildirilmesi, bildirilen mevzuata dair gelen yorumların tekrar yetkili kuruluşlara iletilmesi, AB üyesi devletlerin bildirdiği taslak mevzuatın Türkiye'deki yetkili kuruluşlara iletilmesi ve ülkemizin olası görüşlerinin tekrar Komisyona bildirilmesini sağlamak faaliyetleri sürdürülmüştür. Bu kapsamda, AB'nin ortak mevzuatının olmadığı düzenlenmemiş alanda AB'ye üye ülkeler tarafından hazırlanan 820 adet mevzuat, ticarette teknik engellerin önlenmesi kapsamında ön bildirim amacıyla yetkili kuruluşlarımızın görüşlerine sunulmuştur. Teknik mevzuat uyum süreçlerinin Avrupa Komisyonu ile ülkemiz arasında uzmanlar düzeyinde değerlendirilmesini teminen Gümrük Birliği Ortak Komitesi altında kurulan Teknik Mevzuat Çalışma Grubu'nun 18'nci toplantısı 8 Ekim 2020 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Toplantıda Komisyon'a AB'nin yatay mevzuatına uyumu kapsamında ülkemizce yürütülen çalışmalar hakkında bilgilendirme yapılmıştır.

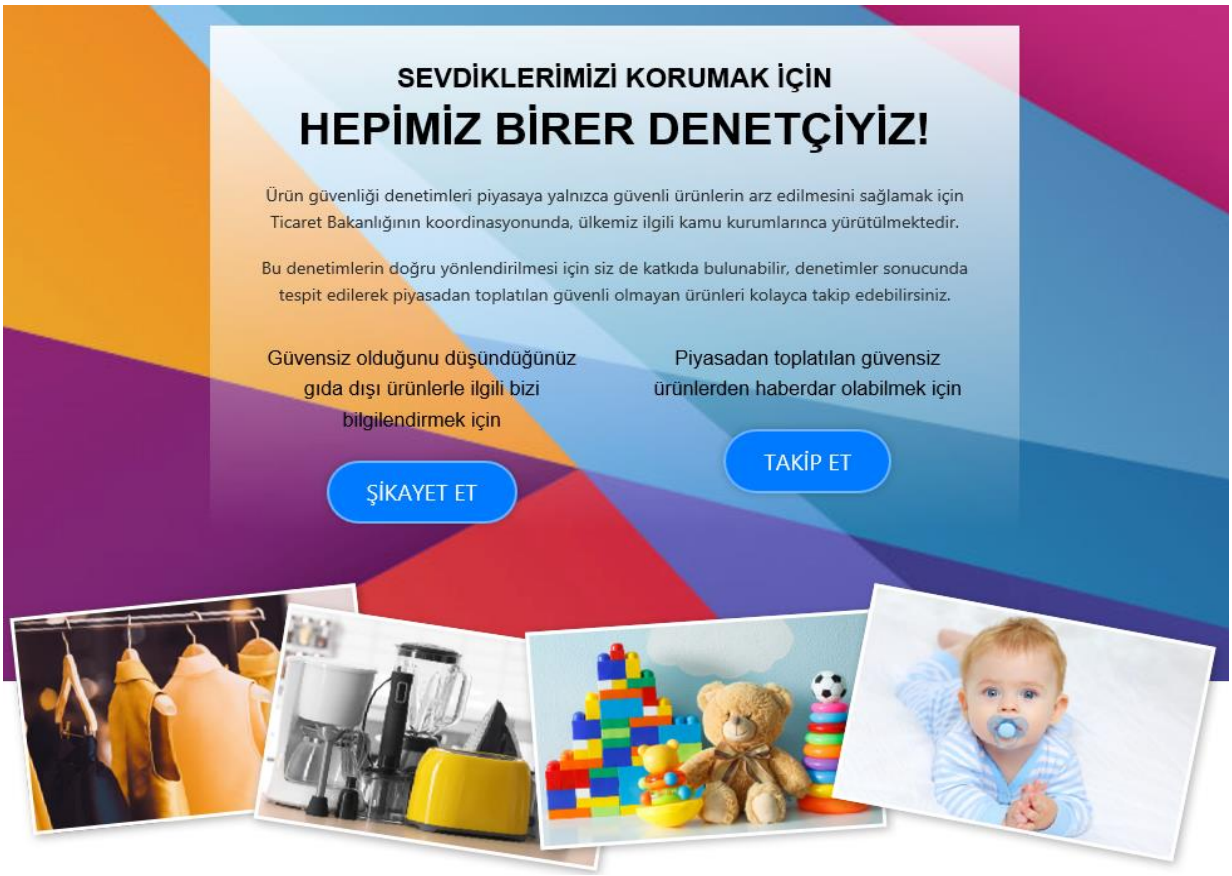
Diğer Mevzuat Çalışmaları: Teknik Düzenlemeler Rejimi Kararı'na istinaden hazırlanan Ürün Güvenliği ve Denetimi Tebliğleri yürütülmekte, her yıl söz konusu Tebliğler kamu kurumları ve sektörle işbirliği halinde gözden geçirilerek güncel ihtiyaçlara göre yeniden yayımlanmaktadır. Bu kapsamda, güncellenen 21 adet Tebliğ 31.12.2020 tarihli ve 31351 (4. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir:

- İthalatta Standartlara Uygunluk Denetimi Tebliği (Ürün Güvenliği ve Denetimi: 2021/1),
- Çevrenin Korunması Yönünden Kontrol Altında Tutulan Atıkların İthalat Denetimi Tebliği (Ürün Güvenliği ve Denetimi: 2021/3),
- Sağlık Bakanlığının Özel İznine Tabi Maddelerin İthalat Denetimi Tebliği (Ürün Güvenliği ve Denetimi: 2021/4),
- Tarım ve Orman Bakanlığının Kontrolüne Tabi Ürünlerin İthalat Denetimi Tebliği (Ürün Güvenliği ve Denetimi: 2021/5),
- Çevrenin Korunması Yönünden Kontrol Altında Tutulan Kimyasalların İthalat Denetimi Tebliği (Ürün Güvenliği ve Denetimi: 2021/6),
- Çevrenin Korunması Yönünden Kontrol Altında Tutulan Katı Yakıtların İthalat Denetimi Tebliği (Ürün Güvenliği ve Denetimi: 2021/7),
- Telsiz ve Telekomünikasyon Terminal Ekipmanlarının İthalat Denetimi Tebliği (Ürün Güvenliği ve Denetimi: 2021/8),
- "CE" İşareti Taşıması Gereken Bazı Ürünlerin İthalat Denetimi Tebliği (Ürün Güvenliği ve Denetimi: 2021/9),
- Oyuncakların İthalat Denetimi Tebliği (Ürün Güvenliği ve Denetimi: 2021/10),
- Kişisel Koruyucu Donanımların İthalat Denetimi Tebliği (Ürün Güvenliği ve Denetimi: 2021/11),
- Tüketici Ürünlerinin İthalat Denetimi Tebliği (Ürün Güvenliği ve Denetimi: 2021/12),
- 4703 Sayılı Ürünlere İlişkin Teknik Mevzuatın Hazırlanması ve Uygulanmasına Dair Kanunla Düzenlenmiş Olan İdari Para Cezalarının Yeni Değerlerinin Duyurulmasına İlişkin Tebliğ (Ürün Güvenliği ve Denetimi: 2021/13),
- Yapı Malzemelerinin İthalat Denetimi Tebliği (Ürün Güvenliği ve Denetimi: 2021/14),
- Pil ve Akümülatörlerin İthalat Denetimi Tebliği (Ürün Güvenliği ve Denetimi: 2021/15),
- Tıbbi Cihazların İthalat Denetimi Tebliği (Ürün Güvenliği ve Denetimi: 2021/16),
- Bazı Tekstil, Konfeksiyon ve Deri Ürünlerinin Denetimine İlişkin Tebliğ (Ürün Güvenliği ve Denetimi: 2021/18),
- Sağlık Bakanlığınca Denetlenen Bazı Ürünlerin İthalat Denetimi Tebliği (Ürün Güvenliği ve Denetimi: 2021/20),

- Bazı Tarım Ürünlerinin İhracatında ve İthalatında Ticari Kalite Denetimi Tebliği (Ürün Güvenliği ve Denetimi: 2021/21),
- İhracatta Ticari Kalite Denetimlerinin Risk Esaslı Yapılması Amacıyla Firmaların Sınıflandırılmasına İlişkin Tebliğ (Ürün Güvenliği ve Denetimi: 2021/22),
- Çevrenin Korunması Yönünden Kontrol Altında Tutulan Metal Hurdaların İthalat Denetimi Tebliği (Ürün Güvenliği ve Denetimi: 2021/23),
- Araç Parçalarının İthalat Denetimi Tebliği (Ürün Güvenliği ve Denetimi: 2021/25).

Ürün Güvenliği, Piyasa Gözetimi ve Denetimi ile Uygunluk Değerlendirmesi Alanlarında Kamuoyundaki Farkındalığın Artırılması AB Projesi: Bakanlığımız tarafından Avrupa Komisyonu'nun Düzenleyici Reform ve Müktesebat Uyumu (RRAA) programı kapsamında teklif edilen "Ürün Güvenliği, Piyasa Gözetimi ve Denetimi ile Uygunluk Değerlendirmesi Alanlarında Kamuoyundaki Farkındalığın Artırılması" başlıklı AB Projesinin 24 aylık uygulama süreci 09.10.2018 tarihi itibarıyla başlamıştır. Bu kapsamda 28 farklı ilde toplamda 75 eğitim düzenlenmiştir. 2 adet kamu spotu hazırlanmış ve yayımlanmıştır. Ürün güvenliği ve uygunluk değerlendirme alanlarında 10 farklı makale hazırlanmıştır. "Mavi Rehber" ile "Avrupa Birliğinde Düzenlenmemiş Alan Yasal Çerçevesi"nin çevirisi yapılmış ve iki farklı kitapçık haline getirilerek basımı yapılmıştır. "www.urunguvenligi.org.tr" sitesi kurularak, güvensiz ürünlere ilişkin şikâyetler ve duyurular tek bir adreste toplanmıştır. Bunun yanında COVID-19 pandemisinden dolayı aksayan faaliyetler nedeniyle Ekim 2020 yılında bitmesi öngörülen projenin süresi 6 ay uzatılmıştır.

E-Ticarette Ürün Güvenliği Denetimleri: E-ticarette ürün güvenliği denetimlerinin yapılabilmesi amacıyla, ilgili yetkili kuruluşlarla da işbirliği içerisinde çalışmalarda bulunmak üzere Bakanlığımız bünyesinde bir yapı tesis edilerek piyasa gözetimi ve denetiminin (PGD) elektronik ticareti de kapsayacak biçimde genişletilmesi (E-PGD) çalışmaları yapılmıştır. Ayrıca Bakanlığımızca elektronik ticaretin piyasa gözetimi ve denetimine yönelik olarak hazırlanan Yönetmelik taslağı ile internet, telefon vb. uzaktan iletişim araçları yoluyla piyasaya arz edilen/piyasada bulundurulan ürünlerin şikâyet üzerine ve/veya re'sen denetlenmesinin, bu kapsamda rol alan iktisadi işletmecilerin denetimi yapan yetkili kuruluşlarla işbirliği yapmasının ve yetkili kuruluşların denetim için gerektiğinde gizli satın alma yoluyla numune alınmasının sağlanması hükme bağlanmıştır. Ayrıca taslak Yönetmelik uyarınca Elektronik Ticaretin Piyasa Gözetimi ve Denetimi Merkezi Destek Sistemi kurulacağı, bu sistemin uzaktan iletişim araçları yoluyla yapılan satışlara yönelik uygun olmayan ürün taraması yapacağı, mevcut ve yeni elektronik ticaret platformlarının, elektronik ticaretteki trendlerin, internet forumlarının ve tüketici şikâyetlerine yer verilen sosyal medya uygulamalarının düzenli takibi ile gelecekte elektronik ticarette popüler ve riskli olabilecek konuların ve ürünlerin belirlenmesine yönelik araştırmaları yürüteceği, yetkili kuruluşlar ve ilgili diğer kamu kuruluşları arasında hızlı bilgi alışverişini sağlayacağı öngörülmüştür.

Diğer taraftan, yasal düzenlemelerin yürürlüğe girmesinden önce ülkemizde olduğu gibi AB başta olmak üzere tüm dünyada, ürün güvenliğinden sorumlu otoritelerin son dönemde üzerinde en çok çalıştığı konular arasında yer alan elektronik ticaretin, PGD hususunda yapılabilecekler konusunda AB'nin bu alandaki çalışmaları Bakanlığımızca yakinen takip edilmiş, Avrupa Komisyonunun bazı aracı hizmet sağlayıcı firmalar ile imzaladığı "E-Ticarette

Ürün Güvenliği için İşbirliği Metni (Product Safety Pledge)" incelenmiş, oluşturulan e-PGD çalışma Grubu marifetiyle konu PGD yetkili kuruluşlarının görüşüne sunulmuş ve benzer bir Protokolün ülkemizce de imzalanması hususunda mutabık kalınmıştır.

Ulusal Piyasa Gözetimi ve Denetimi Bilgi Sistemi (PGDBİS): Bakanlığımız koordinasyonunda 9 farklı kamu kuruluşunca yürütülen PGD sonuçlarının elektronik ortamda kaydedilmesi amacıyla Ulusal Piyasa Gözetimi ve Denetimi Bilgi Sistemi (PGDBİS) kurulmuştur. PGDBİS'in temel amacı, yetkili tüm kuruluşlarca yürütülen denetimlerin sonuçlarının diğer kuruluşların da bilgisine ve kullanımına açılarak, denetimlerin programlanması ve önceliklendirilmesinde kuruluşlara destek olmaktır. Sistem bu anlamda sadece kamu kuruluşlarının kullanımına açıktır. Sisteme, PGD sonuçlarına ilişkin dönemsel ve yıllık denetim verilerinin yanı sıra denetimlerde tespit edilen güvensiz ve uygunsuz ürünlerle ilgili bilgiler de kaydedilmektedir. PGDBİS'in bakım ve onarımı, Onaylanmış Kuruluş bildirimlerinin PGDBİS'te yapılabilmesi ve sonrasında Ürün Güvenliği web sitesinin PDDBİS'le ilişkilendirilmesi çerçevesinde yapılan çalışmalar 30.12.2020 itibarıyla tamamlanmıştır.

5.13. Denetim Hizmetleri

Rehberlik ve Teftiş Hizmetleri: Gümrük Grubu bünyesinde 514, Dış Ticaret Grubu bünyesinde 32 ve İç Ticaret Grubu bünyesinde ise 231 olmak üzere 2020 yılsonu itibarıyla, Ticaret Müfettişlerince inceleme/soruşturma/teftiş kapsamında yürütülen iş sayısı 777'dir. Gümrük Grubu kapsamındaki işler; genel olarak ithalat/ihracat işlemleri yolsuzluğu, akaryakıt kaçakçılığı, dahilde işleme rejimi yolsuzluğu, kıymet yolsuzluğu, otomobil, elektronik eşya, sigara kaçakçılığı, haksız mal edinme konuludur. Dış Ticaret Grubu kapsamındaki işler; genel olarak ihracatçı birlikleri ve serbest bölge müdürlüklerince yerine getirilen iş ve işlemler, dâhilde işleme rejimi kapsamındaki işlemler ve ihracatta devlet yardımları konuludur. İç Ticaret Grubu kapsamındaki işler ise genel olarak ticaret odaları, sanayi odaları, ticaret ve sanayi odaları, ticaret borsaları, ürün ihtisas borsası unvanını taşıyan ürün borsaları ile Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ve bunların bağlı ve ilgili kuruluşları, ticaret sicili memurluklarının faaliyet, hesap ve işlemleri, Bakanlığa verilen görevler çerçevesinde yerli ve yabancı şirketler, yaş sebze ve meyve toptancı hâlleri ile ilgili inceleme ve denetimler, tüketicinin sağlık ve güvenliği ile ekonomik çıkarlarını korumak amacıyla piyasa gözetim ve denetimi ile kooperatiflerin her türlü işlem, hesap ve mal varlıklarının incelenmesi konuludur.

Bakanlığımız taşra teşkilatından 51 Gümrük İdaresi ile 22 Ticaret İl Müdürlüğü ve 4 İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği ile 4 Serbest Bölge Müdürlüğü teftişe/denetime alınmıştır. Cari Denetim kapsamında Ocak ayında, 25 gümrük idaresinde yürütülen cari iş ve işlemlerin uygunluğu, bu kapsamda yeterli sayıda ikinci muayene işlemi yapılması, bu idarelerin denetimindeki antrepo/GDA'nın sayımı, ayrıca gümrük işlemlerinin yetkili kişilerce takip edilip edilmediği hususları denetlenmiştir. Eylül ayında, 71 gümrük idaresine bağlı 845 (genel, özel ve akaryakıt) antrepo, 4458 sayılı Gümrük Kanunu ve Gümrük Yönetmeliğinin antrepo açma ve işletme izin süreçleri, antrepolarda bulunması gereken şart ve nitelikler ile antrepo rejimine ilişkin usulsüzlükler bulunup bulunmadığı yönünden denetime alınmıştır.

2020 yılı Planlı Sonradan Kontrol Programı çerçevesinde 270, Plan Dışı Sonradan Kontrol kapsamında 59 olmak üzere toplam 329 adet şirketin dış ticaret ve gümrük işlemleri denetime alınmış; 283'ünün incelemesi tamamlanmıştır. 2020 yılında 8 Ticaret Müşavirliği ve 4 Ticaret

Ataşeliği Yurt dışı Teşkilatı, teftiş kapsamına alınmış ancak Ülkemiz ve dünya genelinde devam eden COVID-19 tehdidi nedeniyle getirilen seyahat kısıtlamalarından dolayı teftiş yapılamamış ve Onay yıl sonunda iptal edilmiştir. 6 İhracatçı Birliği Genel Sekreterliğinin, tüm devlet yardımları mevzuatı kapsamında gerçekleştirilen iş ve işlemleri denetime alınmıştır.

2020 yılı içerisinde 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu, 6585 sayılı Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun ile 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun ve ilgili mevzuat kapsamında 198 şirket (10 ön ödemeli konut satışı, 4 işyeri dışında kalan sözleşmeler, 8 abonelik sözleşmeleri, 9 tüketici kredisi sözleşmeleri, 4 taksitle satış sözleşmeleri, 5 mesafeli satış yöntemi, 12 piramit satış, 3 devre tatil, 5 belediye iştiraki şirketler ve 138 diğer şirket), 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu ve ilgili mevzuat kapsamında 3 Ticaret ve Sanayi Odası, 2 Ticaret Odası, 1 Ticaret Borsası, 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar Meslek Kuruluşları Kanunu ve ilgili mevzuat kapsamında 36 Esnaf ve Sanatkârlar Odası, 6 Esnaf ve Sanatkârlar Odaları Birliği, 3 Esnaf ve Sanatkârlar Federasyonu, 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu ve ilgili mevzuat kapsamında 60 Kooperatif (Motorlu Taşıyıcılar, Yük Taşıma, Yolcu Taşıma, Esnaf ve Sanatkârlar Kredi ve Kefalet, Site İşletme Kooperatifi ve diğer türler), 4572 sayılı Tarım Satış Kooperatifleri ve Birlikleri Hakkında Kanun ve ilgili mevzuat kapsamında 6 Tarım Satış Kooperatifi, 3 Tarım Satış Kooperatifleri Birliği, 5957 sayılı Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun ve ilgili mevzuat kapsamında 19 Toptancı Hali, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ve ilgili diğer mevzuat kapsamında 12 personel ve 9 diğer görevlendirme (2 MASAK talebi üzerine görevlendirme, 2 Tüketici Hakem Heyeti, 2 Ticaret Müşavirliği, 1 Misafirhane, 1 Yemekhane) olmak üzere toplam 357 kurum/kuruluş/birim/personel hakkında görevlendirme yapılmıştır.

2020 yılında 858 İnceleme Raporu, 185 İdari Soruşturma Raporu, 61 Teftiş Raporu, 383 Sonradan Kontrol Raporu, 437 Cevaplı Rapor, 505 Soruşturma Raporu, 28 Ön İnceleme Raporu, 12 Yükümlülük İhlali İnceleme Raporu, 13 Yükümlülük Uyum Denetimi Raporu ve 2 Aklama Suçu İnceleme Raporu olmak üzere toplam 2484 rapor düzenlenmiştir.

Ticaret Müfettişlerince 2020 yılı içerisinde düzenlenen raporlar üzerine uygulanan vergi ve para cezası miktarına ilişkin olarak;

- Toplam 2.470.005.084 TL ek tahakkuk kararı alındığı ve bunların 1.124.862.815 TL'lik kısmının "Denetim Raporları" kaynaklı olduğu; toplam 8.678.148.031 TL ceza kararı düzenlendiği ve bunların 3.505.738.489 TL'lik kısmının "Denetim Raporları" kaynaklı olduğu,
- Gümrük Kanunu'nun 244'üncü maddesi uyarınca uzlaşılan gümrük vergileri ve para cezalarının toplam 84.627.066,82 TL olduğu; bunların 14.132.720 TL'lik kısmının "Denetim Raporları" kaynaklı olduğu,
- Kooperatiflere toplamda 269.966 TL olarak uygulanan idari para cezası tutarının 196.417 TL'lik kısmının Ticaret Müfettişlerince düzenlenen İnceleme Raporlarında teklif edildiği,
- Uygulanan idari para cezaları tutarı toplamının 276.670.706 TL olduğu, bunun 242.783.801 TL'lik kısmının Ticaret Müfettişleri tarafından düzenlenen raporlar kaynaklı olduğu,
- Bakanlığımızca 12.859.398 TL olarak uygulanan idari para cezası tutarının 866.090 TL'lik kısmının Ticaret Müfettişlerince düzenlenen raporlarla teklif edildiği bildirilmiştir.

İç Denetim Hizmetleri: Bakanlığımızda yürütülen iç denetim faaliyetleri ile etkin bir iç kontrol sisteminin var olduğuna; risk yönetimi, iç kontrol sistemi ve süreçlerinin etkin bir şekilde işlediğine; üretilen bilgilerin doğru ve tam olduğuna, varlıkların korunduğuna; faaliyetlerin etkili, ekonomik, verimli ve mevzuata uygun bir şekilde gerçekleştirildiğine yönelik kamuoyuna güvence verilmesi amaçlanmaktadır.

Bakanlığımız denetim alanları listesinde yer alan yüksek ve orta riskli alanlar öncelikli olmak üzere Bakanlığımıza katma değer sağlayacak alanlarda şimdiye kadar toplam 168 adet iç denetim faaliyeti gerçekleştirilmiştir. Bu faaliyetlerin sonucunda, iyileştirme önerileri ile tespit ve değerlendirmeleri içeren; 105'i denetim, 37'si danışmanlık ve 23'ü inceleme olmak üzere toplam 165 adet rapor düzenlenmiştir. Düzenlenen raporlarda yer alan ve Bakanlığımız faaliyetlerinin iyileştirilmesine yönelik toplam 1.529 öneriden 1.235'inin izleme süreci 2020 yıl sonu itibarıyla tamamlanmıştır.

-2020 Yılı İç Denetim Raporları:

a) Denetim Raporları
- Pazarlama ve Pazarda Tutundurma Aşaması Destekleri,
- Dahilde İşleme Rejimi Süreci,
- Haberleşme Sistemleri,
- Sanallaştırma,
- İthalatta Ürün Güvenliği Denetimleri,
- Merkez Mal ve Hizmet Alım İşlemleri Yolcu İşlemleri.

b) Danışmanlık Raporu
- Harcırah İşlemleri Rehberinin Hazırlanması.

5.14. Stratejik Yönetim Hizmetleri

Ticaret Bakanlığı 2019 Yılı Stratejik Plan Değerlendirme Raporu: Stratejik Plan Değerlendirme Raporu, Stratejik Plan Hazırlama Kılavuzunda yer alan izleme tabloları ile değerlendirme sorularının cevaplarını içeren ve her yıl Şubat ayının sonuna kadar hazırlanan rapordur. Söz konusu rapor ile ilgili senedeki Bakanlığımız hedeflerine ne kadar ulaşıldığı, ulaşılamadıysa ulaşılamama nedenleri ve muhtemel risklere karşı alınacak önlemler değerlendirilmekte ve Bakanlığımız performansı ölçülmektedir.

Kamu İdarelerinde Stratejik Planlamaya İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 16'ncı maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "Kamu idareleri Temmuz ayının sonuna kadar stratejik plan izleme raporunu, takip eden yılın Şubat ayının sonuna kadar ise stratejik plan değerlendirme raporunu hazırlar." hükmü gereğince Bakanlığımızda 2019 Yılı Stratejik Plan Değerlendirme Raporu hazırlık çalışmaları yürütülmüştür. Bakanlığımızın "Stratejik Plan 2019 Yılı Değerlendirme Raporu", 31.03.2020 tarihinde Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığına gönderilmiştir.

Ticaret Bakanlığı 2020 Yılı Stratejik Plan İzleme Raporu: Stratejik Plan İzleme Raporu, stratejik plandaki performans göstergelerine ilişkin Ocak-Haziran dönemi gerçekleşmelerinin

izlenmesine imkân veren ve her yıl Temmuz ayının sonuna kadar hazırlanan rapordur. Bu kapsamda hazırlanan izleme raporu, üst yöneticiyi bilgilendirme amacıyla hazırlanmış ve üst yöneticiye sunulmuştur.

İdare Faaliyet Raporu: 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 41'inci maddesi gereğince, Ticaret Bakanlığı 2019 Yılı Faaliyet Raporu çalışmaları harcama birimlerimizden alınan birim faaliyet raporları temel alınarak hazırlanmış ve üst yöneticiye sunulmasını müteakip kamuoyuna duyurulmuştur. Ayrıca söz konusu rapor, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarında dağıtılmıştır.

Bürokrasinin Azaltılması ve Dijital Türkiye Çalışmaları: Bürokrasinin Azaltılması ve Dijital Türkiye Çalışmaları Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi tarafından koordine edilmekte ve düzenli aralıklarla tüm Bakanlıkların Bakan Yardımcılarının katılımlarıyla Cumhurbaşkanı Yardımcılığı Makamı başkanlığında gerçekleştirilen toplantılarla gelişmeler takip edilmektedir. Toplantılarda, Ülkemizin Dijital Dönüşüm Politikası kapsamında tüm kurumların koordineli olarak hareket etmesi sağlanmakta, hizmetlerin e-Devlet Kapısı'na entegre edilmesi ve faydalanıcılardan fiziksel olarak belge talep edilmesi uygulamasının sonlandırılması konularındaki gelişmeler değerlendirilmektedir. Bakanlığımızın e-Devlet Kapısı üzerinden sunduğu tekil hizmet sayısı 291 olup başvurucusuna göre ayrıldığında "kamudan kamuya (G2G) 56", "kamudan özel sektöre (G2B) 224", "kamudan vatandaşa (G2C)" 84 olmak üzere toplam 364'dür.

Bununla beraber, Bakanlığımızca sunulan hizmetlerde ihtiyaç duyulan ve fiziksel olarak faydalanıcıdan talep edilen belgelerin tespiti çalışması düzenli olarak yapılmakta olup belgelerin kâğıt ortamında talep edilmesi uygulamasının sonlandırılması için çeşitli kurum ve kuruluşlarla çalışmalar sürdürülmektedir.

Ayrıca, Bakanlığımızın dijital dönüşüm çalışmaları kapsamında Bakanlığımızın dijital hizmetlerine ilişkin tanıtım bilgileri ile istatistikleri içeren Ticaret Bakanlığı Dijital Hizmetleri Kitapçığı hazırlanmıştır.

İç Kontrol Çalışmaları: Kamu iç kontrol standartlarına uyum düzeyini artırmaya yönelik hazırlanan "Ticaret Bakanlığı 2019-2020 Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı" 10.05.2019 tarihinde onaylanarak yürürlüğe girmiştir. 2020 Yılında İç Kontrol Eylem Planı kapsamında;

- Merkez Birimleri organizasyon yapıları ve personel iletişim bilgileri dinamik olarak Bakanlığımız intranet sayfasında yayımlanmıştır.
- İç kontrol standartlarının uygulanması ve geliştirilmesine ilişkin öz değerlendirme anketi hazırlanarak merkez birim yöneticilerinin kullanımına açılarak değerlendirmeleri alınmıştır.
- Bakanlığımız merkez ve taşra pilot birimlerinde ana süreçlerin iş akış şemalarının güncellenmesi için çalışma yapılmış ve elde edinilen kazanımlar değerlendirilerek süreç ve iş akış şemalarının güncellemeleri çalışmalarında standartlaşmanın sağlanması amacıyla Süreç Tanımlama Standartları Rehberi hazırlanmıştır.
- Bakanlığımız süreç ve iş akış şemalarının güncellenmesinde projeksiyon oluşturulması

amacıyla süreç envanteri çalışması yapılmıştır.

- Süreç tasarımı/modelleme ve süreç ve iş akış şemalarının güncellenmesinde kullanılması planlanan uygulamanın kullanımına ilişkin eğitim çalışması yapılmıştır.
- Bakanlığımız İş Sürekliliği İlkeleri Yönergesi 10 Aralık 2020 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Yönerge kapsamında Bakanlığımız merkez ve taşra birimlerince hassas faaliyet ve görevler belirlenmekte/güncellenmektedir.
- Personel ile görev arasındaki ilişkinin ortaya konulduğu örnek Görev Dağılım Yönergesi Merkez Teşkilatı birimlerinin görüşleri alınarak hazırlanmış ve tüm Merkez Teşkilatı birimlerinde Görev Dağılım Yönergeleri yürürlüğe konulmuştur.
- Bakanlığımız Kurumsal Risk Yönetimi Yönergesi 28 Nisan 2020 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Yönerge bir strateji belgesi olarak; Bakanlığımız stratejik amaç ve hedeflerine ulaşılmasını etkileyebilecek, faaliyet, proje, süreç ve prosedür düzeyinde oluşabilecek, risklerin belirlenmesi ve yönetilmesini amaçlamaktadır. Yönerge kapsamında;
  - Bakanlık Risk Yönetim Kurulu oluşturulmuştur.
  - "Bakanlık Risk Yönetimi Eylem Planı" ile "Bakanlık Konsolide Risk Raporu" oluşturulmuştur.
  - 26 Kasım 2020 tarihinde video konferans yöntemi ile yapılan toplantıda, Plan ve Rapor Bakanlık Risk Yönetimi Kuruluna sunularak değerlendirmeleri alınmıştır. Kurul değerlendirmelerini de içeren Plan ve Rapor, Yönerge gereği Kurumsal Risk Yönetiminden Sorumlu Üst Yönetici tarafından onaylanmıştır.
- Bakanlığımız Ön Mali Kontrol İşlemleri Yönergesi güncellenerek yürürlüğe konulmuştur.
- Bakanlığımız faaliyet süreç ve işlemlerinin geliştirilmesine katkı sağlanması amacıyla kurum personelince kullanılacak "Bir Önerim Var" anket uygulaması geliştirilmiştir.
- Bakanlığımız Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı'nın gerçekleşmeleri altı aylık - iki dönem halinde izlenerek dönemsel izleme raporları hazırlanmıştır.

Sayıştay Denetim Raporu: Sayıştay Başkanlığı tarafından Bakanlığımız 2019 yılı hesap ve işlemlerine ait bulgu ve tespitleri içeren Sayıştay Denetim Raporuna ilişkin Bakanlığımız cevapları hazırlanmış ve Sayıştay Başkanlığına gönderilmiştir.

Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı: Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı (SBB) tarafından hazırlanan ve "2020 Yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı"nda yer alan Bakanlığımız sorumluluğundaki tedbirlerin Mart, Haziran, Eylül ve Aralık sonu olmak üzere üçer aylık dönemler itibarıyla uygulanması, izleme ve değerlendirme faaliyetleri yürütülmüş ve söz konusu tedbirlere ilişkin elde edilen verilerin Cumhurbaşkanlığı Plan Program İzleme ve Değerlendirme Sistemine (CPPİDS) girişi yapılmıştır. 2021 Yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı hazırlık çalışmaları kapsamında, On Birinci Kalkınma Planı'nda Bakanlığımız ile bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarımızın görev ve sorumluluk alanlarına giren konularla ilgili olarak son bir yıllık gelişmelere ilişkin değerlendirmeler ve faaliyet önerileri bildirilmiştir. 27 Ekim 2020 tarih ve 31287 sayılı (Mükerrer) Resmi Gazete'de 2021 Yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı yayımlanmıştır.

YEP Eylem Planı (2020-2022): 04.10.2019 tarih ve 30908 sayılı Resmi Gazete'de (Mükerrer) yayımlanan (2020-2022) Yeni Ekonomi Programı'nda Bakanlığımız sorumluluğunda yer alan

15 adet eylem bulunmaktadır. Söz konusu eylemler, 2020 bütçe yılıyla birlikte uygulamaya konulmuş olup gerçekleşmeler üçer aylık dönemler itibarıyla "YEP İzleme Sistemi (YEPİS)"nde takip edilmektedir. Bu doğrultuda, Bakanlığımızın sorumlu olduğu eylemlerin 1., 2. ve 3. çeyrek dönem uygulama durumları ile ilgili bilgileri sırasıyla 2020 yılı Nisan, Temmuz ve Ekim aylarında YEPİS'e kaydedilmiş olup 4. çeyrek gerçekleşmelerinin girişleri 2021 yılı Ocak ayında yapılacak ve izleme sona erecektir.

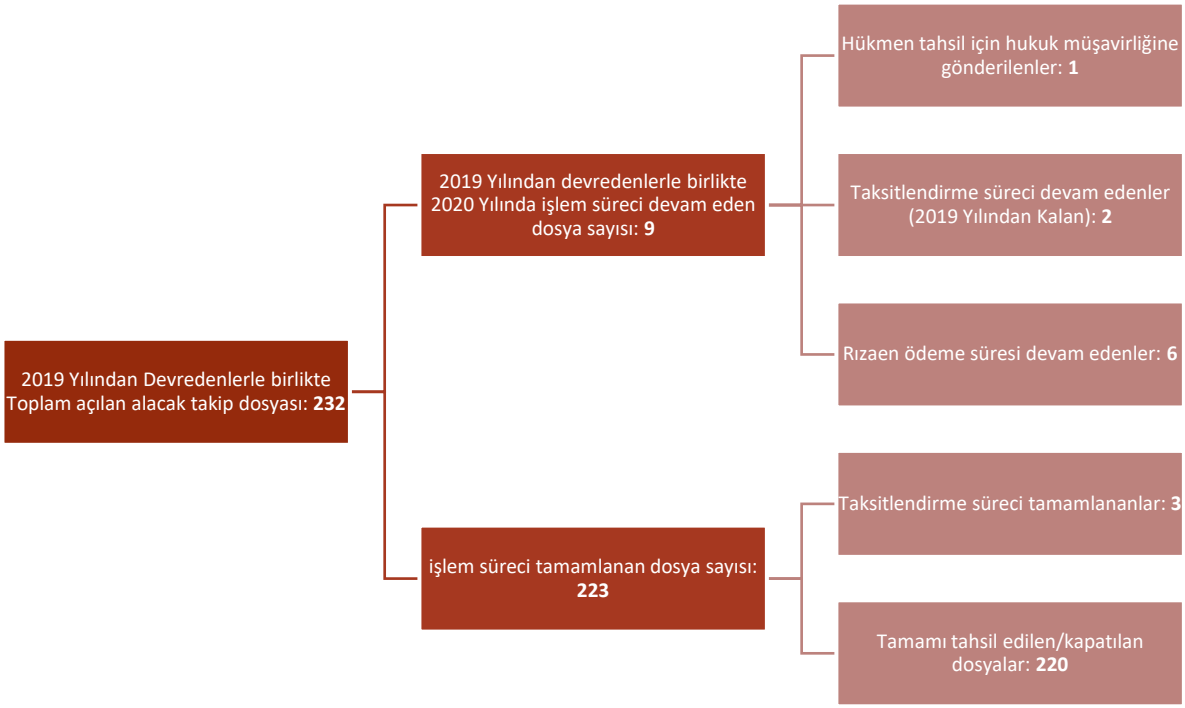
Yeni Ekonomi Programı (2021-2023) hazırlık çalışmaları kapsamında Bakanlığımız sorumluluğunda yer alması uygun görülen eylem teklifleri Hazine ve Maliye Bakanlığı'na iletilmiştir. 29.09.2020 tarih ve 31259 sayılı Resmi Gazete'de (Mükerrer) yayımlanan Yeni Ekonomi Programı (2021-2023)'nda Bakanlığımız sorumluluğunda yer alan 25 adet eylem bulunmaktadır.

Cumhurbaşkanlığı 180 Günlük İcraat Programı: 1 Ocak 2020- 30 Haziran 2020 tarihlerini kapsayan II. 180 Günlük İcraat Programı'nda Bakanlığımız sorumluluğunda yer alan 17 adet eylemin periyodik olarak (2 haftalık) takibi yapılmış ve raporlanmıştır. 1 Temmuz-31 Aralık 2020 tarihlerini kapsayan III. 180 Günlük İcraat Programı kapsamında 18 eylem önerisi 24 Haziran 2020 tarihinde Cumhurbaşkanlığı'na iletilmiştir. 12 Ağustos 2020 tarihi itibarıyla Cumhurbaşkanı Yardımcılığı Makamınca uygun görülmüştür. III. 180 Günlük İcraat Programı'nda Bakanlığımız sorumluluğunda yer alan 18 adet eylemin periyodik olarak (2 haftalık) takibi yapılmış ve raporlanmıştır.

Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Koordinasyon Kurulu (YOİKK) Eylem Planı ve Dünya Bankası İş Yapma Kolaylığı Raporu: YOİKK Ticaret Çalışma Grubu eylemlerine yönelik çalışmalar Bakanlığımız sorumluluğunda yürütülmektedir. YOİKK'in, 2019-2020 yıllarını kapsayan eylem planı kapsamında Ticaret Çalışma Grubu eylemleri ile Bakanlığımızın sorumlu ve ilgili kurum olarak yer aldığı eylemlerle ilgili aylık gerçekleşme raporları, takip eden ayın ilk 5 iş günü içerisinde YOİKK sekretaryası ile paylaşılmıştır. 2019-2020 YOİKK Eylem Planında Ticaret Çalışma Grubu bünyesinde yürütülen altı adet eylem, 31 Aralık 2020 tarihi itibarıyla tamamlanmış durumdadır. Diğer Çalışma Grupları sorumluluğunda olup Bakanlığımızın sorumlu veya ilgili kurum olarak yer aldığı eylemlere yönelik çalışmalara da Bakanlığımızca gereken katkı verilmiştir. YOİKK 2021-2022 Eylem Planı çalışmalarına 2020 Eylül ayında başlanılmış olup bu kapsamda, 2021-2022 YOİKK Eylem Planı için Bakanlığımızca belirlenen eylem önerileri YOİKK Sekretaryasına iletilmiştir. Nihai hali ilgili çalışma gruplarında verilecek eylemlerin 2021 başında toplanması beklenen YOİKK toplantısında karara bağlanarak kamuoyuna duyurulması beklenmektedir.

Kamu Alacakları: Kamu Zararlarının Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik ve 16 Sıra No.lu Kişilerden Alacaklar konulu Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği uyarınca, 2020 yılında harcama birimleri, Sayıştay Başkanlığı, kontrol ve denetim ile mahkeme ilamları sonucunda tespit edilen Bakanlığımız merkez birimlerine ait kamu zararı ve kişi borçlarına ilişkin; alacak takip dosyası oluşturulması, muhasebe kayıtlarına alınması, ilgiliye tebliğ edilmesi ile hukuki takibatın başlaması hususunda gerekli işlemler tesis edilmiştir.

Şekil 4: 2019 Yılı Kamu Zararı/Alacakları Takip Dosyaları

Kamu Zararlarının Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik ve 16 Sıra No.lu Kişilerden Alacaklar konulu Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği uyarınca; 2019 yılından işlem süreci devam eden 5 adet dosya ile 2020 yılına ait 227 adet alacak takip dosyası muhasebeleştirmeye esas teşkil eden belgelerinden birer nüshası muhasebe birimine gönderilerek, sorumlular ve ilgililer adına muhasebe kayıtlarına alınması istenilmiş, sorumlu ve ilgililerine tebliğleri yapılmıştır.

2020 yılında herhangi bir taksitlendirme işlemi yapılmamış olmakla birlikte, 2019 Yılından yapılan 5 adet taksitlendirme dosyasının 3'ünün tahsilatı 2020 yılında tamamlanmış olup geriye kalan 2 adet taksitlendirme dosyasının ödeme süreci devam etmektedir.

2020 yılında açılan dosyalardan 220 adedinin tahsilatı sağlanmış olup 7 adet dosyanın tahsil süreci devam edilmektedir. Takip işlemi devam eden 7 dosyadan 1 adet dosyanın, takip ve tahsiline imkân kalmadığından hükmen tahsil sürecine başlanılmak üzere Bakanlığımız Hukuk Hizmetlerine Genel Müdürlüğüne gönderilmiştir. Geriye kalan 6 adet dosyanın ise rızaen ödeme süresi devam etmektedir.

2020 Yılı Performans Programı İzleme ve Değerlendirme Çalışmaları: Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı tarafından yayımlanan "Performans Programı İzleme Rehberi" doğrultusunda, Bakanlığımızın 2020 Yılı Performans Programında yer alan performans göstergelerinin gerçekleşme verileri ile Bakanlığımız sorumluluğunda olan Program, Alt Program ve Alt Program Hedeflerine ilişkin değerlendirmelerin, üçer aylık dönemler halinde e-bütçe sistemine kayıtları gerçekleştirilmiştir.

2021 Yılı Performans Programı Hazırlık Çalışması: Kamu İdarelerince Hazırlanacak Performans Programları Hakkında Yönetmelik ile 09.10.2020 tarihinde Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı tarafından yayımlanan "2021-2023 Dönemi Bütçe Hazırlama Rehberi"nde belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde; Bakanlığımız 2021 Yılı Performans Programı'nın hazırlanması için gerekli bilgiler e-bütçe sistemine kaydedilmiştir. Bakanlığımıza ilişkin "Genel Bilgiler, Performans Bilgileri, İdare Performans Bilgisi ile Toplam Kaynak İhtiyaçları" belirlenerek Bakanlığımız 2021 Yılı Performans Programı hazırlanmıştır.

2020 Yılı Bütçesi ve Ayrıntılı Harcama Programı: Ayrıntılı Harcama Programı teklifi; 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu'nun Resmi Gazete'de yayımlanmasını müteakip Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı'nın belirlediği esaslar çerçevesinde Bakanlığımız harcama birimlerinin teklifleri doğrultusunda hazırlanarak vize edilmek üzere Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı'na gönderilmiştir. Bakanlığımız harcama birimlerinin talepleri doğrultusunda 2020 yılı bütçe işlemleri gerçekleştirilmiş olup harcama birimlerine yetki verilerek izlenmesi sağlanmıştır. 2019 ve 2020 yıllarında bütçe işlemlerine ilişkin işlem gören evraklara ait tablo aşağıda yer almaktadır.

Tablo 58: Bütçe İşlemleri İle İlgili Gelen Evraklar

	2019	2020
Tenkis	554	489
Ödenek Gönderme	3.524	2.934
Aktarma	132	121
Revize	59	35

Kaynak: Bakanlık İstatistikleri

2021 Yılı Bütçesi Hazırlık Çalışmaları: Bakanlığımızın 2021 yılı bütçe teklifi, orta vadeli program (yeni ekonomi programı), orta vadeli mali plan, bütçe çağrısı ve bütçe hazırlama rehberi, yatırım genelgesi ve yatırım programı hazırlama rehberi esas alınarak hazırlanmıştır.

Kamu İdaresi Hesapları: Bakanlığımız; dönem başı, dönem sonu ve aylık olarak hazırlanan hesap bilgileri 17.12.2011 tarih ve 28145 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştay'a Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar" gereğince Sayıştay Başkanlığı'na gönderilmektedir. Usul ve Esaslar'da 17 Eylül 2020 tarihinde yapılan değişiklikle, kamu idarelerinden muhasebe işlemleri ortak bir bilişim sisteminde yürütülenlerin birleştirilmiş veriler defteri veya birleştirilmiş veriler defterini oluşturan elektronik tablolarının, söz konusu bilişim sistemini yürüten kamu idaresi tarafından veri tabanı bağlantısı yöntemiyle Sayıştay Başkanlığına gönderileceği, bu kapsamdaki kamu idareleri tarafından birleştirilmiş veriler defteri veya birleştirilmiş veriler defterini oluşturan elektronik tabloların ayrıca gönderilmeyeceği hüküm altına alınmış olup Bakanlığımız muhasebe işlemleri Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın veri tabanında yürütülmesi nedeniyle bu tarihten itibaren Sayıştay'a aylık rapor gönderilmemektedir. Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre Hazine ve Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü Kamu Harcama ve Muhasebe Bilişim Sistemindeki (KBS) muhasebe kayıt bilgileri doğrultusunda hazırlanan dokümanlar, Bakanlığımız internet sitesinde yayımlanmıştır.

2019 Yılı Bütçe Kesin Hesabı: Bakanlığımız 2019 Yılı Kesin Hesabı bütçe uygulama sonuçları dikkate alınarak hazırlanmış, TBMM, Sayıştay Başkanlığı ve Hazine ve Maliye Bakanlığı'na gönderilmiştir.

Kurumsal Mali Durum ve Beklentiler Raporu: 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 30'uncu maddesinde, genel yönetim kapsamındaki idarelerin, ilk altı aylık bütçe uygulama sonuçlarını, ikinci altı aya ilişkin beklentileri ve hedefler ile faaliyetlerini Temmuz ayı içinde kamuoyuna açıklayacakları hükme bağlanmıştır. Hazırlanan rapor Hazine ve Maliye Bakanlığı'na gönderilmiş ve Bakanlığımız web sitesinde yayımlanmıştır.

Potansiyel Üretici - İhracatçı Firmaların İl Bazlı Tespiti Projesi: İlk olarak Şubat 2019'da Cumhurbaşkanlığı Üçüncü 100 Günlük İcraat Programı kapsamında çalışmalarına başlanan 2019 Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı 193 No'lu Tedbir, 11'inci Kalkınma Planı 229 No'lu Amaç, 230.1 ve 233 No'lu Politikalar, Yeni Ekonomi Programı (2019 – 2021) 106 No'lu Eylem ve İhracat Ana Planı'nı dayanak olarak alan projenin amacı yeni ve sürekli ihracatçılar oluşturulmasına katkı sağlamaktır. 2019 yılında, sırasıyla Cumhurbaşkanlığı Üçüncü 100 Günlük İcraat Programı ve Cumhurbaşkanlığı 180 Günlük İcraat Programı kapsamında 19 ilde (Adana, Çanakkale, Diyarbakır, Edirne, Elazığ, Erzurum, Giresun, Kahramanmaraş, Karaman, Malatya, Manisa, Mardin, Nevşehir, Samsun, Sinop, Sivas, Tekirdağ, Tokat, Van) firma kapasite raporlarından yola çıkılarak Bakanlığımız dış ticaret verisi ve Sosyal Güvenlik Kurumu'nun 2018 yılı verisi ile birleştirilmiş bir veri yapısı oluşturulmuş olup bu veri üzerinde analiz çalışmaları gerçekleştirilerek 19 il için toplam 3.133 potansiyel firma belirlenmiştir.

2020 yılında Cumhurbaşkanlığı II. 180 Günlük İcraat Programı kapsamında 21 il (Adıyaman, Aksaray, Amasya, Balıkesir, Bingöl, Çankırı, Gümüşhane, Karabük, Kırıkkale, Kırklareli, Kırşehir, Kilis, Konya, Kütahya, Muş, Osmaniye, Rize, Şanlıurfa, Şırnak, Trabzon, Yalova) çalışmaya dahil edilmiştir. Analiz çalışmaları sonucunda söz konusu 21 ilde 4.144 potansiyel firma belirlenmiştir. Cumhurbaşkanlığı III. 180 Günlük İcraat Programı kapsamında analiz çalışmaları tamamlanan 40 il firmalarına ihracata yönelik bir anket uygulanmıştır. Bakanlığımızca yürütülen 81 İlde İhracata İlk Adım programıyla belirlenen potansiyel

firmaların ihracata kazandırılması için çalışmalara başlanmıştır. Ayrıca, kalan 41 ilin 38'inde (Afyonkarahisar, Ağrı, Antalya, Ardahan, Artvin, Aydın, Bartın, Batman, Bayburt, Bilecik, Bitlis, Bolu, Burdur, Çorum, Denizli, Düzce, Erzincan, Eskişehir, Gaziantep, Hakkâri, Hatay, Iğdır, Isparta, İzmir, Kars, Kastamonu, Kayseri, Kocaeli, Mersin, Muğla, Niğde, Ordu, Sakarya, Siirt, Tunceli, Uşak, Yozgat, Zonguldak) analiz çalışmaları tamamlanmıştır. Söz konusu 38 ilde 11.126 potansiyel firma belirlenmiştir. Ankara, Bursa ve İstanbul için analiz çalışmaları devam etmektedir.

Veri Sözlüğü Projesi: Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi (CBDDO) tarafından merkezi bir veri sözlüğü yazılımı kurulması çalışmaları tamamlanmış ve Ulusal Veri Sözlüğü Yazılımı kamu kurumlarının kullanımına açılmıştır. Ulusal Veri Sözlüğü Sisteminde Bakanlığımız e-Devlet hizmetleri ve web servislerine ait 231 adet veri seti oluşturulmuş olup bu veri setleri altında toplam 1915 adet veri elemanı kaydedilmiştir.

Bakanlığımızca gerçekleştirilen istişare sonucunda 2. Faz çalışma kapsamının Bakanlığımız Tek Pencere Sistemi olarak belirlenmesinin uygun olacağı değerlendirmesinde bulunulmuştur. 30.11.2020 tarihi itibarıyla Tek Pencere Sisteminin 30 adet veri seti ve 321 adet veri elemanıyla Ulusal Veri Sözlüğü Yazılımına aktarılma işlemleri tamamlanmıştır. Bakanlığımızca Ulusal Veri Sözlüğü yazılımına aktarılan Tek Pencere Sistemi veri seti ve veri elemanlarının gönderilen değerlendirme raporu doğrultusunda güncelleme işlemleri tamamlanmıştır.

5.15. Diğer Hizmetler

5.15.1. Hukuk Hizmetleri

UYAP (Ulusal Yargı Ağı Projesi): Adalet Bakanlığı tarafından kullanılan Ulusal Yargı Ağı Projesi (UYAP) ile taraf olunan davaların takibinin sanal ortamda, etkin biçimde, kâğıt kullanmadan gerçekleştirilmesi sağlanmıştır. Yapılan başvurular sonucunda UYAP Avukat Portal hizmetinin de tüm avukatlarımız tarafından kullanılabilmesi sağlanmıştır.

HYS (Hukuk Yönetim Sistemi): Elektronik Belge Yönetim Sistemi (EBYS) ile uyumlu olarak Bakanlığımız ile taşradaki tüm hukuk birimlerimizde kullanılmak üzere Hukuk Yönetim Sistemi (HYS) otomasyon programı temin edilmiştir. Hukuk Yönetim Sistemi sayesinde dava ve icra dosyalarına ilişkin süreçlerin takibi ve bu süreçlerin yönetiminin dijital ortamda gelen-giden belge yönetimi şeklinde sistematik olarak yürütülmesi, icra takibi, kararlar, duruşma, keşif, bilirkişi, müsadere, iade, el koyma, alıkoyma gibi işlemlerin de sistem üzerinden takip edilebilmesi, mütalaa ve mevzuat taslaklarına ilişkin dosyaların sistemden takip edilebilmesi sayesinde alınacak istatistiksel bilgiler ve raporlar ile mevzuattan kaynaklı sıkıntıların fark edilip düzeltilmesine katkı sağlayacak bir alt yapının oluşturulabilmesi, sistemdeki uyarı mekanizması sayesinde personelin (Avukat/Hukuk Müşaviri) iş ve işlemlerinde, özellikle de süre konusunda yaşadığı sıkıntıların önüne geçilebilmesi, personele yapılacak vekâlet ödemeleri ve ilama bağlı borçların dosya bazlı takibi ile bu konuda yapılan hataların önüne geçilebilmesi ve emsal kararlar ve mevzuat taslaklarının bir havuzda toplanması sağlanmıştır. HYS üzerinden temin edilen istatistik verilerine göre 2020 yılı içerisinde; 9.742 Vergi, 229 Mütalaa, 654 Hukuk, 1.991 İdari, 203 Mevzuat Taslağı, 27.050 Ceza olmak üzere toplam 39.869 dosya kaydı yapılmıştır.

5.15.2. Destek Hizmetleri

İşyeri Sağlık ve Güvenlik Hizmetleri: Bakanlık Söğütözü Yerleşkesi, Eskişehir Yolu Yerleşkesi, Söğütözü Ek Hizmet Binası, Akyurt'ta bulunan Eğitim Merkezi, Misafirhane, Köpek Eğitim Merkezi ve Kurum Arşivi hizmet binalarında 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ve ikincil mevzuat kapsamında hizmetler yürütülmektedir. Bu çerçevede, 2020 yılında "Yıllık Çalışma Planı ve Yıllık Eğitim Planı" hazırlanmış olup Bakanlığımızın aday memur yetiştirme eğitimi programları dâhilinde İş Sağlığı ve Güvenliği eğitimleri verilmiştir.

Ayrıca, COVID-19 pandemisiyle mücadele kapsamında;

- Servis araçları, ofisler ve ortak kullanım alanları periyodik olarak dezenfekte edilmiş,
- Personele maske, el antiseptiği ve dezenfektan temini sağlanmış,
- Ortak kullanım alanlarında bulunan ıslak hacimlerin lavabo bataryaları, fotoselli batarya olarak değiştirilmiş,
- Yemekhane, asansör gibi ortak kullanım alanlarında sosyal mesafe kurallarına göre gerekli düzenlemeler uygulanmış,
- İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimlerinin çevrimiçi yapılabilmesi amacıyla Bakanlığımız Eğitim Merkezi ile koordineli olarak çalışmalar yürütülmüş,
- Bakanlığımız merkez ve taşra teşkilatının ihtiyacı olan maske, eldiven, tulum ve foglama cihazlarının dağıtımı yapılmıştır.

Sıfır Atık: Çevre ve insan sağlığının korunmasını hedefleyen sıfır atık yönetim sistemi çerçevesinde; Merkez Teşkilatı hizmet binalarımızda toplanan yaklaşık 6 ton kâğıt, 4 ton plastik, 1 ton cam, 1 ton metal atık belirli aralıklarla Çankaya Belediyesinde görevli personele teslim edilmiş ve teslim edilen miktarın E- Devlet üzerinden kaydı yapılmıştır.

Taşınır /Taşınmaz Mal Hizmetleri*:* Bakanlığımız Gümrük Müzesi 904-3 no'lu ambarında kayıtlı toplam 1.687 adet tarihi eser değerinde malzeme bulunmakta olup 3'üncü düzeyde kodlaması yapılmıştır.

Yap-İşlet-Devret Hizmetleri: Gümrüklerimizin mümkün olan en ileri seviyede hizmet sunabilmesini sağlamak üzere Bakanlığımızca başarıyla uygulanan Yap-İşlet-Devret (YİD) modeli kapsamındaki proje ve yatırım faaliyetleri hayata geçirilmiştir. Bu kapsamda 2020 yılında, Kapıkule, İpsala ve Hamzabeyli gümrük sahaları genişletilerek yeniden yapılandırılmıştır. Kapıkule'de Tarım Kontrol Noktası inşa edilmiş, akaryakıt dağıtım kapasitesinin artırılmış ve TIR parkı genişletilmiştir.

5.15.3. Personel Hizmetleri

Yer değiştirmeye tabi personelin atama işlemlerinin gerçekleştirilebilmesi amacıyla rotasyon döneminde kontenjan belirleme, taleplerin alınması ve değerlendirme çalışmaları tamamlanarak Bakanlığımız Yer Değiştirme Kurulu kararıyla 758, e-atama yöntemiyle 1.115 olmak üzere toplam 1.873 personelin atama işlemi gerçekleştirilmiş olup 969 personel yerinde bırakılmıştır. Rotasyon dönemi dışında atanma talebinde bulunanlardan yer değiştirmeye tabi 204 personelin atama işlemi yapılmıştır. Yer değiştirmeye tabi olmayan toplamda 145 personelin de (kadrolu ve sözleşmeli personel) yer değişikliği işlemleri gerçekleştirilmiştir.

Gürbulak Gümrük ve Dış Ticaret Bölge Müdürlüğünde görev yapan personeli Doğubayazıt'tan Gürbulak sınır kapısına taşıyan iki adet zırhlı servis aracına 02.03.2020 tarihinde yapılan terör saldırısı ile ilgili olarak, söz konusu saldırıya maruz kalan servis araçlarında bulunan personelden alınan yer değişikliği talepleri değerlendirilmiş ve 2 avukat, 1 tekniker, 2 şoför, 4 sözleşmeli gümrük muhafaza memuru, 9 sözleşmeli büro personelinin atama işlemleri gerçekleştirilmiştir. Diğer yandan, 2020 yılında çeşitli nedenlerle (vefat, emeklilik, nakil, istifa, göreve son ve müstafi) toplamda 579 personel görevinden ayrılmıştır.

Bakanlığımız yurt dışı teşkilatına yönelik olarak 13.05.2020 tarihli ve 2539 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile Bakanlığımız personelinin yurt dışı daimi görev hakkını iki defa ile sınırlandıran "Yurt dışında Daimi Görevlere Atanacak Personel Hakkında Yönetmelik"e Ek Madde-1 eklenerek Bakanlığımız personelinin yurt dışı daimi görev süresinin en çok 4 yıl olarak uygulanması uygun görülmüştür. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip ERDOĞAN tarafından tasdik edilen 20.02.2020 tarihli ve 2020/68, 69 ve 70 sayılı Kararlar ile 20, 06.07.2020 tarihli ve 2020/337 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile de 27 Bakanlığımız personelin yurt dışı daimi görev ataması gerçekleştirilmiştir. 17.11.2020 tarihli ve 2020/542 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile 1 personelin atama Kararı iptal edilmiş ve 4 personelin merkeze alınmaları sağlanmıştır. Ayrıca 20.02.2020 tarihli ve 67 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile Bakanlığımız yurt dışı teşkilatında görevlerini tamamlayan 29 personelin Bakanlığımız Merkez Teşkilatı'nda görevlerine başlamaları sağlanmıştır. Öte taraftan, 23.09.2020 tarihli ve 2957 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile Panama Ticaret Müşavirliği, Punom Pen Ticaret Müşavirliği, Aktau Ticaret Ataşeliği, Edinburg Ticaret Ataşeliği, Gence Ticaret Ataşeliği, Haydarabad Ticaret Ataşeliği, Monteral Ticaret Ataşeliği ve Vancouver Ticaret Ataşeliği olmak üzere 8 yeni merkezin kurulması sağlanmıştır. Bu itibarla Bakanlığımız yurt dışı teşkilatının temsil edildiği ülke sayısı 113'e, merkez sayısı ise 171'e yükselmiştir.

26.03.2020 tarihli ve 31080 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 2308 sayılı Cumhurbaşkanı Kararının 1'inci maddesiyle; daha önceden "Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Genel Yönetmelik" kapsamı dışına alınmış olan gümrük müdürü, gümrük muhafaza kaçakçılık ve istihbarat müdürü, tasfiye işletme müdürü, gümrük müdür yardımcısı ve bölge amiri kadroları için bu istisna kaldırılarak bahse konu kadrolar Genel Yönetmelik kapsamına alınmıştır. Bunu müteakip, Ticaret Bakanlığı Personeli Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Yönetmeliği 10.06.2020 tarihli ve 31151 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

"Ticaret Bakanlığı Etik Komisyonu ve Etik Davranış İlkeleri Yönergesi" taslağı nihai haline getirilmiştir. "Ticaret Bakanlığı Disiplin Amirleri Yönetmeliği" 17.04.2020 tarihli ve 31102 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak, "Ticaret Uzmanlığı Yönetmeliği" 21.08.2020 tarihli ve 31220 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

5.15.4. Basın ve Halkla İlişkiler Hizmetleri

2020 yılında Bakanlığımız hizmetleri kapsamında yaklaşık 1.500 adet açıklama, duyuru ve haber metni yayınlanmıştır. Faaliyetlere ilişkin 25 binin üzerinde fotoğraf, video ve görsel materyal kaydı yapılarak arşivlenmiştir. Kaçakçılık yakalamalarına ilişkin video kaydı, montajı, görsel ve metinlerin hazırlanarak kamuoyuyla paylaşımları gerçekleştirilmiştir. Bakanlığın faaliyetlerinin basın yoluyla kamuoyuna duyurulması amacıyla, basın yayın kuruluşları ile

toplantılar düzenlenmiş, Bakanlığımızın çalışmalarına yönelik kamuoyunu aydınlatıcı haberler hazırlanmış, broşür, yazı, fotoğraf, slayt, film, kitap vb. dokümanlar sunulmuştur. Bakanlık ve ilgili/ilişkili kurumlar hakkında medyada (yazılı, görsel, işitsel ve internet ortamında) yer alan yayınların takibi sağlanmıştır. Bakanlığın etkinlik ve organizasyonlarında fotoğraf, kamera çekimi, editing, grafik tasarım işlemlerini yapılmış ve çalışmalar arşivlenmiştir. 2020 yılında Bakanlığımıza ait yerel-ulusal basında internet, yazılı medya ve televizyon haberi olarak yaklaşık 875 bin haber yayınlanmıştır.

6- Yönetim ve İç Kontrol Sistemi

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile kamu mali yönetim sistemimiz uluslararası standartlar ve Avrupa Birliği uygulamalarına uygun bir şekilde yeniden düzenlenmiş ve bu kapsamda etkin bir iç kontrol sisteminin oluşturulması da amaçlanmıştır. Kanunun Beşinci Kısmında "iç kontrol sistemi" düzenlenmiş, 55'inci maddesinde de İç Kontrol;

"İdarenin amaçlarına, belirlenmiş politikalara ve mevzuata uygun olarak;

- Faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini,
- Varlık ve kaynakların korunmasını,
- Muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulmasını,
- Mali bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesini sağlamak üzere idare tarafından oluşturulan organizasyon, yöntem ve süreçle iç denetimi kapsayan mali ve diğer kontroller bütünüdür." şeklinde tanımlanmıştır.

Söz konusu Kanunla, kamu mali yönetimi ve kontrol sisteminin yeniden yapılandırılması öngörülmüş Stratejik Planlama, Performans Esaslı Bütçeleme, Faaliyet/Performans Raporlama, Risk Bazlı İç Denetim gibi çağdaş yönetim ve kontrol uygulamaları sistemimize dâhil edilmiştir.

06.12.2007 tarihli ve 26738 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği ve Tebliğ bağlamında yayımlanan Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı Rehberi kapsamında, kamu iç kontrol standartlarına uyum düzeyini artırma amacıyla hazırlanan "Ticaret Bakanlığı 2019-2020 Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı" 10.05.2019 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

II. AMAÇLAR VE HEDEFLER

A- İdarenin Stratejik Planında Yer Alan Amaçlar ve Hedefler

AMAÇ 1. İhraç Edilen Mal ve Hizmetlerin Katma Değerini, Rekabet Gücünü, Pazar/Ürün Çeşitlendirmesini Geliştirmek Yoluyla Sürdürülebilir İhracat Artışını Sağlamak

HEDEF1.1. Katma değeri ve rekabet gücü yüksek ürünlerin ihracat içindeki payı artırılacak ve ülkemizin küresel değer zincirindeki konumu güçlendirilecektir.

HEDEF1.2. İhracatta pazar ve ürün çeşitlendirmesi sağlanacaktır.

HEDEF1.3. e-ihracatı mikro girişimciler ve KOBİ'ler için daha kolay ve ulaşılabilir kılarak, e-ticaretin bir e-ihracat kanalı haline gelmesi ve ülkemizin küresel dış ticaret hacminden daha fazla pay alması sağlanacaktır.

HEDEF1.4. Ticari Kalite Denetimlerinin etkin bir şekilde yürütülmesi ile tarım ürünlerinin ihraç pazarlarındaki kaliteli imajı korunacak ve uluslararası kalite standartlarını karşılaması sağlanacaktır.

AMAÇ 2. İthalatta Haksız Rekabeti Önlemek, Ürün Güvenliği ve Girdi Tedarik Güvenliğini Sağlamak

HEDEF2.1. İthalatın yerli üretim üzerinde neden olduğu zarar ve tehditlere karşı uluslararası yükümlülüklerimiz çerçevesinde yerli üretimin korunması sağlanacaktır.

HEDEF2.2. Uluslararası anlaşmalar çerçevesinde ithal ürünlerin güvenliği sağlanacak, bu ürünlerin teknik mevzuatına uygunluğu ve güvenliğinin tespitine yönelik denetimlere ilişkin hukuki, teknik ve idari altyapı uluslararası yükümlülüklerimiz göz önünde bulundurularak geliştirilecektir.

HEDEF2.3. Ara malı ithalatı bağımlılığı azaltılacak, sanayinin girdi tedarikinde etkinlik, güvenlik ve süreklilik sağlanacaktır.

AMAÇ 3. Ticari Hayatın Kolaylaştırılmasını Sağlamak, Ticaret Erbabını ve Tüketiciyi Korumak, Güçlendirmek, İş ve İşlemlerini Hızlandırmak

HEDEF3.1. Tarım ürünleri ticaretinin geliştirilmesine ve bu piyasadaki arz ve talep dengesinin sağlanmasına katkıda bulunulacaktır.

HEDEF3.2. Ticarete yönelik işlemlerin hızlı, kolay ve güvenli yapılması ve elektronik ticaretin gelişmesi sağlanacaktır.

HEDEF3.3. Tüketici bilincinin artırılması ve tüketicinin korunması sağlanacak Bakanlığımız sorumluluğunda bulunan tüketici ürünlerinde Piyasa Gözetimi ve Denetiminin etkinliği artırılacaktır.

HEDEF3.4. Esnaf ve sanatkârların rekabet güçleri ve kapasiteleri artırılacaktır.

HEDEF3.5. Kooperatifler ekonomik hayatın aktif kuruluşları haline getirilecektir.

HEDEF3.6. Kooperatifçilik Tanıtım ve Geliştirme Projesi ile kooperatifçilik bilinci artırılacak,

kooperatifçiliğin faydaları anlatılarak yaygınlaştırma çalışmaları yürütülecektir.

AMAÇ 4. Gümrük Hizmetlerinin Kolay ve Güvenli Bir Şekilde Sunulmasını Sağlamak

HEDEF4.1. Gümrük işlemleri ticaret erbabı için daha hızlı ve kolay yapılır hale getirilecektir.

HEDEF4.2. Gümrük işlemlerini konu alan düzenlemelere ilişkin bilgiye kolay erişim sağlanacaktır.

HEDEF4.3. Kaçakçılıkla mücadelede etkinlik artırılacak; eşya, taşıt ve yolcu hareketlerini kontrol ederek ülke güvenliğine katkıda bulunulacaktır.

HEDEF4.4. Risk temelli kontroller etkinleştirilecek, sonradan kontrol sisteminde etkinlik ve seçicilik artırılacaktır.

HEDEF4.5. Tasfiye işlemlerinde etkinlik artırılacak ve tasfiye süreçleri hızlandırılacaktır.

HEDEF4.6. Gümrük işlemleri uluslararası düzeyde gerçekleştirilen girişimlerle daha hızlı ve kolay hale getirilecektir.

AMAÇ 5. Ulusal Hak Ve Menfaatlerimizin Işığında; İkili, Bölgesel, Çoklu ve Çok Taraflı Ticari ve Ekonomik İlişkilerimize ve İşbirliğimize Yön Vermek

HEDEF5.1. "Yeni ürün, yeni pazar, yeni ihracatçı" ve küresel tedarik zincirlerinden daha fazla pay alınması hedeflerine yönelik olarak, pazara giriş eylem planları uygulamaya geçirilecek ve pazara giriş engelleri takip edilerek sorunların çözüme kavuşturulması desteklenecektir.

HEDEF5.2. Firmalarımızın pazarlara erişim imkânlarının iyileştirilmesi ve adil rekabet ortamında çalışmalarının sağlanması amacıyla ikili, bölgesel, çoklu ve çok taraflı platformlarda yabancı ülkeler ile diyalog güçlendirilecektir.

HEDEF5.3. Türkiye-Avrupa Birliği arasındaki mevcut Gümrük Birliği ile tarım ürünlerine ilişkin tercihli rejimin düzgün ve etkin işleyişi sağlanacak ve Gümrük Birliği'nin güncellenmesi çalışmaları sürdürülecektir.

HEDEF5.4. Üçüncü ülkeler ile Serbest Ticaret Anlaşmaları (STA) müzakereleri başlatılacak, mevcut anlaşmaların yeni nesil STA anlayışına uygun şekilde kapsamı genişletilecek ve akdedilen STA'ların işleyişi takip edilecektir.

HEDEF5.5. Güvenli ürün arzının sağlanmasına yönelik teknik mevzuat uluslararası yükümlülüklerimiz göz önünde bulundurularak geliştirilecektir.

HEDEF5.6. Ticaretin Kolaylaştırılması Türkiye Stratejisi ve Revize Beş Yıllık Eylem Planı (2019-2023) uygulamaya konulacaktır.

AMAÇ 6. Serbest Bölgelerimizin Sağladığı Avantajlarla, Ülkemiz Yatırım Potansiyelinin Geliştirilerek Rekabetçi Yatırımların Yapılmasına Katkıda Bulunmak

HEDEF6.1. Serbest Bölgelere, ülke ekonomisinin ihtiyaç duyduğu stratejik ve yüksek katma değerli yatırımlar çekilerek ülkemizin rekabet gücüne sağlanan katkı artırılacaktır.

HEDEF6.2. Serbest Bölgelerde katma değerli üretime yönelik teknolojik ve Ar-Ge'ye dayalı

faaliyetler artırılarak ülke ekonomisine katkı sağlanacaktır.

AMAÇ 7. Kurumsal Kapasiteyi Geliştirmek

HEDEF7.1. Kurumsal altyapı güncel ihtiyaçlar dikkate alınarak geliştirilecektir.

HEDEF7.2. Bakanlığımızın bilişim altyapısı geliştirilerek daha kaliteli ve güvenli hizmet sunumuna olanak sağlanacaktır.

HEDEF7.3. Bakanlık Birimlerinin ihtiyaçları doğrultusunda oluşturulacak etkili ve yenilikçi insan kaynakları politikalarıyla personelin nitelikleri artırılacaktır.

HEDEF7.4. Kurumsal risk yönetim kapasitesi ve iç kontrol uygulamaları geliştirilecektir.

HEDEF7.5. Kurumsal yönetim kapasitesi geliştirilecektir.

HEDEF7.6. Yurt dışı teşkilatının etkinliği ve faaliyetlerinin izlenebilirliği sürdürülebilir bir şekilde geliştirilecektir.

B- Diğer Hususlar

Bakanlığımız temel politika ve öncelikleri oluşturulurken;

- On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023),
- 2020 Yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı,
- 2019-2023 Beş Yıllık Cumhurbaşkanlığı Programı Türkiye Stratejik Planı,
- 2023 Hedefleri,
- Orta Vadeli Program (2019-2021),
- Yeni Ekonomik Program (Orta Vadeli Program) 2020-2022,
- Cumhurbaşkanlığı 180 Günlük İcraat Programları,
- E-İhracat Stratejisi ve Eylem Planı (2018-2020),
- Bakanlığımız Stratejik Planı (2019/2023),
- YOİKK 2019-2020 Eylem Planı,
- Türkiye Cumhuriyeti Katılım Öncesi Ekonomik Reform Programı (2019-2021),
- Kayıt Dışı Ekonomiyle Mücadele Stratejisi Eylem Planı (2019-2021),
- Yapısal Dönüşüm Adımları 2019,
- 2023 Türkiye İhracat Stratejisi,
- Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı,
- Gümrük İşbirliğine Yönelik Stratejiye İlişkin 02.10.2003 Tarihli AB Konsey Kararı,
- Dünya Gümrük Örgütü standartları çerçevesinde yer alan ilke ve prensipler,
- Diğer uluslararası yükümlülüklerimiz esas alınmıştır.

III. FAALİYETLERE İLİŞKİN BİLGİ VE DEĞERLENDİRMELER

A- Mali Bilgiler

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 7'nci maddesinde "Her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında denetimin sağlanması amacıyla kamuoyu zamanında bilgilendirilir." düzenlemesine yer verilmiştir. Söz konusu düzenleme doğrultusunda Ticaret Bakanlığı olarak mali yönetimde amacımız, mali disiplin, hesap verilebilirlik ve mali saydamlık hedeflenerek kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli kullanılmasını sağlamaktır.

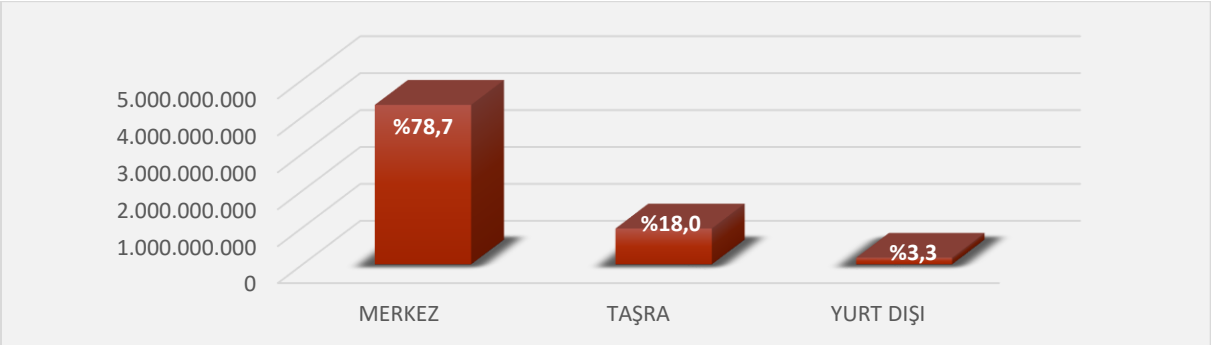
1- Bütçe Uygulama Sonuçları ve Temel Mali Tablolara İlişkin Açıklamalar

2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu ile Ticaret Bakanlığı'na 5.752.364.000 TL ödenek tahsis edilmiş, yıl içerisinde eklenen ve düşülen ödeneklerle birlikte toplam ödenek miktarı 5.470.542.457 TL olmuştur.

2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu'yla Bakanlığa tahsis edilen ödeneğin yanı sıra, Bakanlık ile Türkiye Radyo Televizyon Kurumu Gelirleri Kanunu'nun 5'inci maddesinin (b) fıkrası uyarınca gümrük idarelerince tahsil edilen ticari amaçlı ithalata ait bandrol ücretinden 2016-2018 yıllarında Bakanlığa toplam 43.229.098 TL aktarılmış, 2019 yılı sonuna kadar 8.074.229 TL'si harcamaya dönüştürülmüştür. 2020 yılına gelir kaydı yapılan toplam 35.154.869 TL'nin 12.658.171 TL'sinin ödenek kaydı yapılmış olup 9.252.750 TL'si harcanmıştır. Ayrıca Bakanlığımız ile Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu arasında yapılan petrol piyasası ve sıvılaştırılmış petrol gazları piyasasında yapılacak denetimlere ilişkin iş birliği protokolü kapsamında Bakanlığa 5.000.000 TL ödenek aktarılmış ve tamamı harcamaya dönüştürülmüştür.

Bakanlık 2020 yılı bütçesine ait 5.470.542.457 TL ödeneğin (yıl içindeki ekleme ve düşmeler dâhil), aşağıdaki grafikteki gibi %78,7 oran ile 4.303.768.874 TL'si Merkez, %18,0 oran ile 987.180.429 TL'si Taşra ve %3,3 oranı ile 179.593.155 TL'si Yurt Dışı Teşkilatı'na aittir.

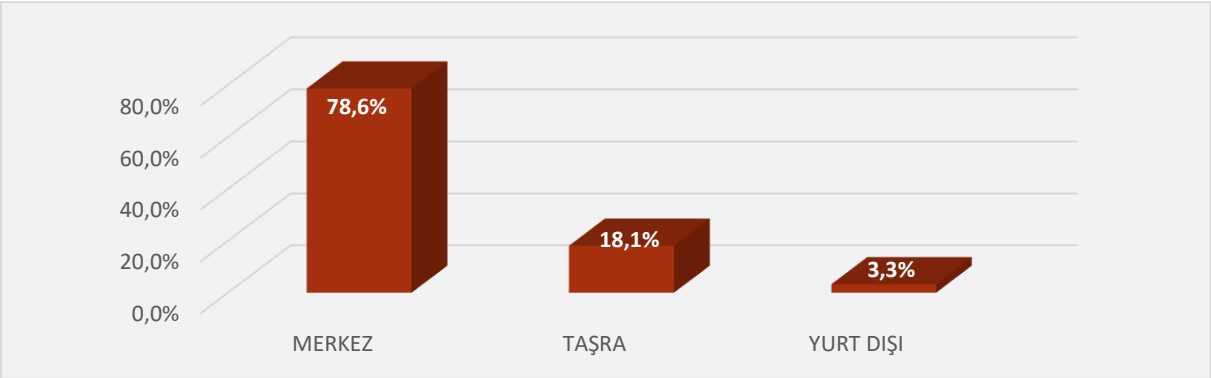
Grafik 27: 2020 Yılı Bütçe Ödeneklerinin Merkez, Taşra ve Yurt Dışı Teşkilatı Bazında Dağılımı

Kaynak: Strateji ve Bütçe Başkanlığı e-Bütçe Sistemi

Bu ödenekler kapsamında yapılan toplam 5.367.097.122 TL'lik harcamanın, %78,6'sı olan 4.219.318.958 TL Merkez Teşkilatı'na, %18,1'i olan 973.139.478 TL Taşra Teşkilatı'na ve %3,3'ü olan 174.638.686 TL'si Yurt Dışı Teşkilatı' na aittir.

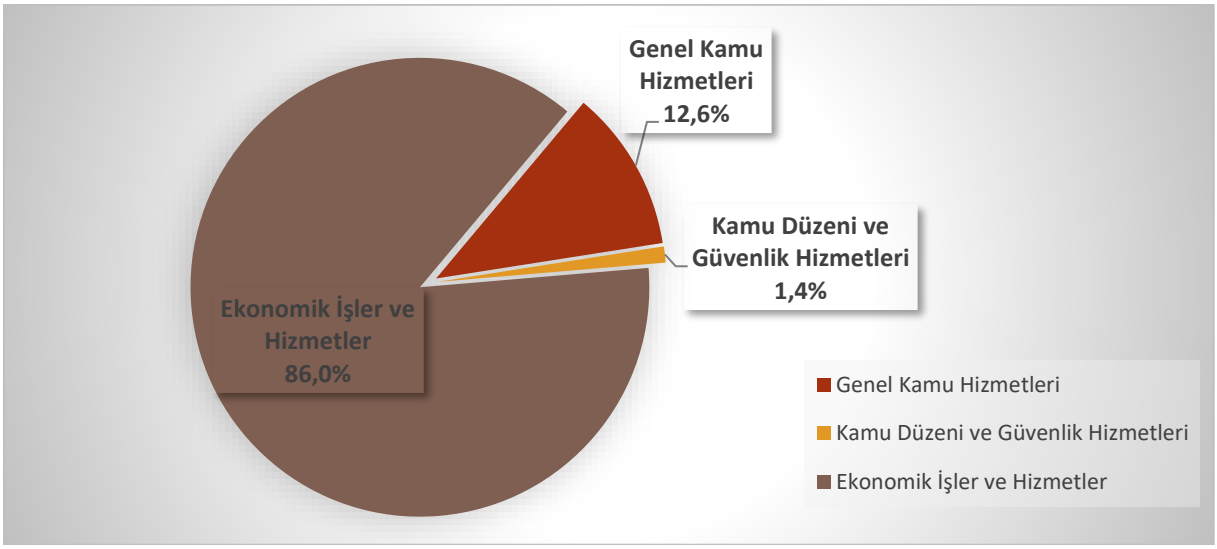
Grafik 28: Merkez, Taşra ve Yurt Dışı Teşkilatının 2020 Yılı İçindeki Harcama Payları

Kaynak: Strateji ve Bütçe Başkanlığı e-Bütçe Sistemi

Bakanlığın 2020 yılı bütçe giderleri fonksiyonel sınıflandırma bakımından değerlendirildiğinde toplam harcamanın %12,6'sı olan 678.253.692 TL Genel Kamu Hizmetlerine, %1,4'ü olan 72.407.896 TL Kamu Düzeni ve Güvenlik Hizmetlerine ve %86,0'ı olan 4.616.435.534 TL Ekonomik İşler ve Hizmetlere harcanmış olup aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

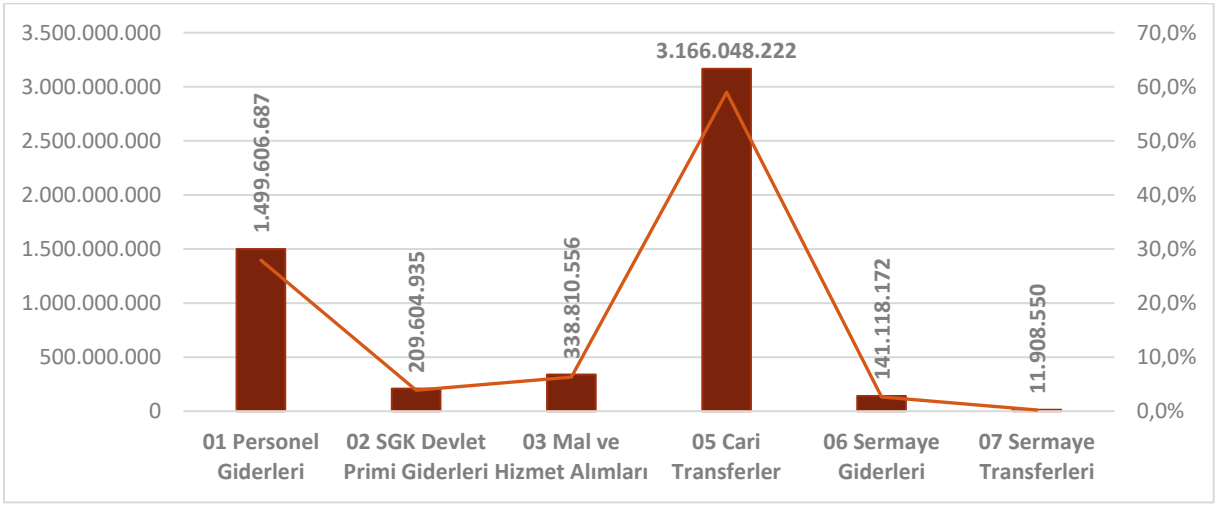
Grafik 29: 2020 Yılı Harcamalarının Fonksiyonel Sınıflandırmaya Göre Dağılımı

Kaynak: Strateji ve Bütçe Başkanlığı e-Bütçe Sistemi

Yapılan harcamaların ekonomik sınıflandırmaya göre dağılımına bakıldığında ise 2020 yılında gerçekleşen toplam 5.367.097.122 TL bütçe giderlerinin, %27,9'u Personel Giderlerine, %3,9'u SGK Devlet Primi Giderlerine, %6,3'ü Mal ve Hizmet Alımlarına, %59,0'ı Cari Transferlere, %2,6'sı Sermaye Giderlerine ve %0,2'si ise Sermaye Transferlerine harcanmıştır.

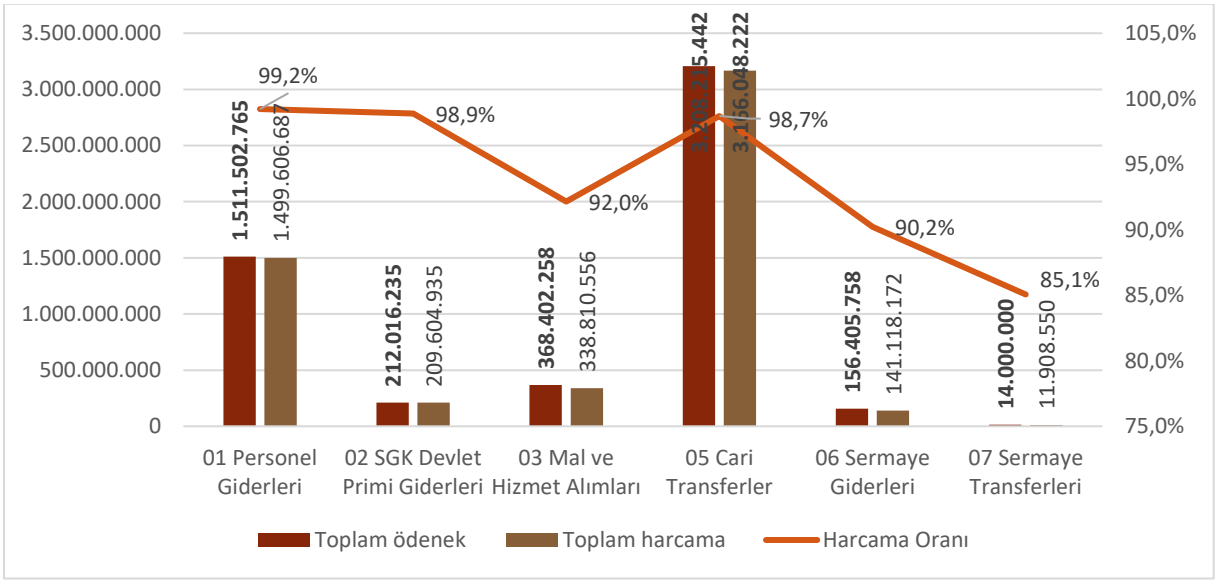
Grafik 30: 2020 Yılı Harcamalarının Ekonomik Kod Bazında Dağılımı

Kaynak: Strateji ve Bütçe Başkanlığı e-Bütçe Sistemi

Ekonomik sınıflandırmaya göre Bakanlık ödeneklerinin ve gerçekleşmelerinin gösterildiği aşağıdaki grafik incelendiğinde 2020 yılında personele ilişkin giderler hariç en yüksek gerçekleşme oranı %98,7 ile "Cari Transferler"de, en düşük gerçekleşme oranı ise %85,1 ile "Sermaye Giderleri"nde olmuştur.

Grafik 31: Ekonomik Sınıflandırmaya Göre 2020 Yılı Ödenek Gerçekleşme Durum Bilgisi

Kaynak: Strateji ve Bütçe Başkanlığı e-Bütçe Sistemi

Personel Giderleri: 1.368.562.000 TL ödenek tahsis edilmiş, yıl içerisinde yapılan ekleme ve düşme işlemlerinden sonra toplam 1.511.502.765 TL ödeneğin 1.499.606.687 TL'si harcanmıştır.

S.G.K. Devlet Primi Giderleri: 209.556.000 TL ödenek tahsis edilmiş, yıl içerisinde yapılan ekleme ve düşme işlemlerinden sonra toplam 212.016.235 TL ödeneğin 209.604.935 TL'si harcanmıştır.

Mal ve Hizmet Alım Giderleri: 259.017.000 TL ödenek tahsis edilmiş, yıl içerisinde yapılan ekleme ve düşme işlemlerinden sonra toplam 368.402.258 TL ödeneğin, 339.525.924 TL'si harcanmıştır.

Cari Transferler: 3.780.051.000 TL ödenek tahsis edilmiş, yıl içerisinde yapılan ekleme ve düşme işlemlerinden sonra toplam 3.208.215.442 TL ödeneğin, 3.166.048.222 TL'si harcanmıştır. Bakanlık bütçesinin %58,6'sını oluşturan ve devlet desteklerinin ödendiği Cari Transferlere ilişkin detaylı bilgilere aşağıda yer verilmiştir.

Tablo 59: 2020 Yılı Cari Transferlere İlişkin Ödenek Durum Bilgisi

EKONOMİK SINIFLANDIRMA	KBÖ	TOPLAM ÖDENEK	TOPLAM HARCAMA	HARCAMA ORANI%
CARİ TRANSFERLER	3.780.051.000	3.208.215.442	3.166.048.222	98,7%
05-2 Hazine Yardımları	3.757.468.000	3.183.271.000	3.150.469.081	99,0%
05-3 Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlara Yapılan Transferler	10.276.000	10.276.000	9.101.000	88,6%
05-4 Hane Halkına Yapılan Transferler	2.000	2.002.000	795	0,0%
05-6 Yurtdışına Yapılan Transferler	12.305.000	12.666.442	6.477.346	51,1%

Kaynak: Strateji ve Bütçe Başkanlığı e-Bütçe Sistemi

Cari Transferler kapsamında,

- 3.754.387.000 TL ödenek İhracata Yönelik Devlet Yardımlarına tahsis edilmiş olup 3.148.926.081 TL harcama yapılmıştır. Söz konusu tutar %99,3 oran ile cari transferler içerisinde en büyük paya sahiptir.
- Bakanlıklara Bağlı, İlgili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında 4 numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Bakanlığın ilgili kuruluşu olan Helal Akreditasyon Kurumu'na aktarılmak üzere Bakanlığımız Strateji Geliştirme Başkanlığı'nın bütçesine 3.081.000 TL Hazine Yardımı tahsis edilmiş ve ihtiyaç duyulan 1.543.000 TL tutar ilgili kuruma aktarılmıştır.
- Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlara Yapılan Transferler için 10.276.000 TL tahsis edilmiş ve 9.101.000 TL harcama yapılmıştır.
- Hane Halkına Yapılan Transferlere 2.000 TL ayrılmış olup 795 TL harcama yapılmıştır.
- Uluslararası Kuruluşlara Üyelik Aidatları kapsamında ise 12.305.000 TL tahsis edilmiş olup 6.477.346 TL harcama yapılmıştır.

Cari Transferlerin %99,4'ünü oluşturan Hazine Yardımlarına ilişkin detaylı bilgiye ise aşağıda yer verilmiştir.

Tablo 60: 2020 Yılı Hazine Yardımlarına İlişkin Ödenek Durum Bilgisi

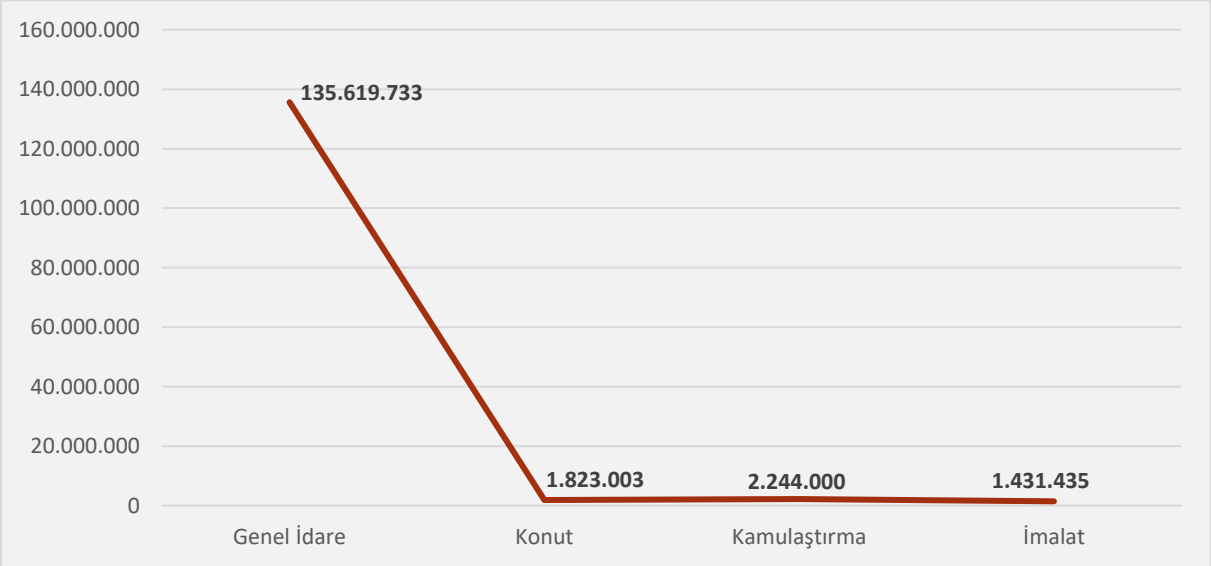
	KBÖ	TOPLAM ÖDENEK	TOPLAM HARCAMA	HARCAMA ORANI %
05.2.9.14 HAZİNE YARDIMLARI	**3.757.468.000**	**3.183.271.000**	**3.150.469.081**	**100%**
İhracat Genel Müdürlüğü (DFİF)	3.124.387.000	2.412.737.000	2.411.816.665	100,0
Serbest Bölgeler, Yurtdışı Yatırım ve Hizmetler Genel Müdürlüğü (DFİF)	630.000.000	767.000.000	737.109.416	96,1
Strateji Geliştirme Başkanlığı	3.081.000	3.534.000	1.543.000	47,3

Kaynak: *Strateji ve Bütçe Başkanlığı e-Bütçe Sistemi*

***Sermaye Giderleri**:* 2020 yılı için;

- İktisadi sektöre 148.561.758 TL,
- Konut sektörüne 2.244.000 TL,
- İmalat sektörüne 1.470.000 TL,
- Kamulaştırma giderlerine 4.130.000 TL olmak üzere 156.405.758 TL ödenek tahsis edilmiş olup yıl sonu itibarıyla 141.118.171 TL'si harcanmıştır. Sektör bazında yatırım harcamalarının dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Grafik 32: 2020 Yılı Yatırım Harcamalarının Sektörel Dağılımı

Kaynak: Strateji ve Bütçe Başkanlığı e-Bütçe Sistemi

***Sermaye Transferleri**:* Helal Akreditasyon Kurumu'na aktarılmak üzere Bakanlığımız Strateji Geliştirme Başkanlığı'na 1.000.000 TL ödenek tahsis edilmiş, 675.000 TL'si adı geçen kuruma aktarılmıştır. Yıl içerisinde ise Kooperatiflerin Desteklenmesi Programı kapsamında Bakanlığımıza 13.000.000 TL ödenek aktarılmış olup yıl sonu itibarıyla 11.233.550 TL'si harcanmıştır.

Tablo 61: Ekonomik Sınıflandırmaya Göre 2019-2020 Yılları Bütçe Giderleri ve Harcama Oranları (Bin TL)*

EKONOMİK SINIFLANDIRMA	2019			2020		
	Toplam Ödenek	Yılsonu Gerçekleşme	Gerçekleşme Oranı (%)	Toplam Ödenek	Yılsonu Gerçekleşme	Gerçekleşme Oranı (%)
01 Personel Giderleri	1.455.071	1.349.134	92,71	1.511.503	1.499.607	99,2%
02 Sosyal Güv. Kur. Devlet Primi Gid.	213.169	187.877	88,14	212.016	209.605	98,9%
03 Mal ve Hizmet Alım Giderleri	304.262	282.949	92,99	368.402	338.811	92,0%
05 Cari Transferler	3.171.752	3.161.021	99,66	3.208.215	3.166.048	98,7%
06 Sermaye Giderleri	161.661	132.972	82,25	156.406	141.118	90,2%
07 Sermaye Transferleri	5.000	4.380	87,60	14.000	11.909	85,1%
TOPLAM	**5.310.915**	**5.118.333**	**96,37**	**5.470.542**	**5.367.098**	**98,1%**

Kaynak: Strateji ve Bütçe Başkanlığı e-Bütçe Sistemi
*Rakamların son üç hanesi 1.000 TL'ye yuvarlanmıştır. E-Bütçeden alınan verilere göre oluşturulmuştur.

Bakanlık harcama birimlerinin, 2020 yılı bütçe ödenekleri ile bütçe giderleri ve ödeneklerine göre gerçekleşme oranları aşağıda yer alan tabloda gösterildiği şekildedir.

Tablo 62: Harcama Birimlerinin 2020 Yılı Ödenek/Durum Bilgisine İlişkin Tablo

HARCAMA BİRİMİ	Toplam Ödenek (TL)	Harcama (TL)	Harcama Oranı %
İhracat Genel Müdürlüğü	2.446.135.438	2.444.549.208	99,9
İthalat Genel Müdürlüğü	17.321.426	16.626.527	96,0
İç Ticaret Genel Müdürlüğü	13.998.000	13.820.275	98,7
Gümrükler Genel Müdürlüğü	32.883.456	32.726.373	99,5
Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü	42.086.098	33.590.497	79,8
Dış Temsilcilikler ve Uluslararası Etkinlikler Genel Müdürlüğü	14.612.200	11.109.208	76,0
Serbest Bölgeler, Yurtdışı Yatırım ve Hizmetler Genel Müdürlüğü	783.875.667	753.222.114	96,1
Serbest Bölge Müdürlükleri	15.077.035	13.207.654	87,6
Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü	73.509.323	72.407.896	98,5
Tüketicinin Korunması ve Piyasa Gözetimi Genel Müdürlüğü	71.020.000	53.517.772	75,4
Esnaf, Sanatkârlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü	33.552.286	29.190.896	87,0
Ticaret Araştırmaları Genel Müdürlüğü	16.238.308	16.190.030	99,7
Ürün Güvenliği ve Denetimi Genel Müdürlüğü	14.912.305	14.787.255	99,2
Risk Yönetimi, Tasfiye ve Döner Sermaye Genel Müdürlüğü	21.858.532	20.787.783	95,1
Personel Genel Müdürlüğü	20.368.179	17.448.443	85,7
Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü	111.882.147	109.885.010	98,2
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı	55.592.000	52.656.646	94,7
Strateji Geliştirme Başkanlığı	304.556.000	301.436.337	99,0
Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı	78.862.410	78.534.714	99,6
Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı	138.808.001	136.623.874	98,4
Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği	1.733.800	1.598.942	92,2
Özel Kalem Müdürlüğü	7.301.259	6.157.612	84,3
İç Denetimi Birimi Başkanlığı	2.662.040	2.451.548	92,1
Gümrük ve Dış Ticaret Bölge Müdürlükleri	859.235.734	848.398.400	98,7
Ticaret İl Müdürlükleri	112.867.660	111.533.424	98,8
Yurtdışı Teşkilatı	179.593.155	174.638.686	97,2
GENEL TOPLAM	**5.470.542.459**	**5.367.097.124**	**98,1**

Kaynak: Strateji ve Bütçe Başkanlığı e-Bütçe Sistemi

Mevcut tabloda, Bakanlığa ait toplam 5.470.542.459 TL ödeneğin %68,7'sini oluşturan Hazine Yardımlarına 3.757.468.000 TL ödenek tahsis edildiği görülmektedir. Söz konusu ödeneğin ise yaklaşık %83,8'i olan 3.150.469.081 TL'si harcamaya dönüştürülmüş olup Bakanlık tarafından yapılan toplam harcamaların %58,7'sini oluşturmuştur.

Ayrıca yapılan harcamalar incelendiğinde, toplam harcamanın yaklaşık %15,8'ini Gümrük ve Dış Ticaret Bölge Müdürlüklerinin oluşturduğu görülmektedir. Toplam harcama içerisinde önemli bir payın gümrüklerde işlem yapan mükelleflerle direkt temasta olan Gümrük ve Dış Ticaret Bölge Müdürlüklerine ait olması ise yararlanıcı odaklı hizmet ve hizmette kalitenin artırılması hedeflerimize uygundur.

Bilanço ve Faaliyet Sonuçları Tablosu:

Hazine ve Maliye Bakanlığı-Kamu Harcama ve Muhasebe Bilişim Sistemi'nde (KBS) çalışmaların devam etmesi nedeniyle veriler temin edilememektedir.

2- Mali Denetim Sonuçları

Dış denetim, genel kabul görmüş uluslararası denetim standartları çerçevesinde, Bakanlığımızın hesapları ve bunlara ilişkin belgeler esas alınarak, mali tabloların güvenirliği ve doğruluğuna ilişkin mali denetim ile Bakanlığımızın gelir, gider ve mallarına ilişkin mali işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygun olup olmadığının tespiti, kamu kaynaklarının etkili ekonomik ve verimli olarak kullanılıp kullanılmadığının belirlenmesi, faaliyet sonuçlarının ölçülmesi ve performans bakımından değerlendirilmesi suretiyle gerçekleştirilmektedir.

Bakanlığımız, Sayıştay'ın dış denetimine tabidir. Sayıştay denetçileri tarafından hazırlanan Denetim Raporu 12.05.2020 tarihinde Bakanlığımız kayıtlarına alınmıştır. Denetim Raporuna ilişkin Bakanlığımız görüş ve cevapları, 10.06.2020 tarihli yazı ile Sayıştay Başkanlığı'na gönderilmiştir.

Bakanlığımızın görüş ve cevapları değerlendirilerek hazırlanan Sayıştay Raporu ise Sayıştay Başkanlığının 24.09.2020 tarihli yazısı ekinde Bakanlığımıza gönderilmiş olup bu Rapor, TBMM'ye sunulmakta ve aynı zamanda Sayıştay Başkanlığı'nın web adresinde yayımlanmak suretiyle kamuoyuna ilan edilmektedir.

Ticaret Bakanlığı Sayıştay Raporu'nda toplam 41 bulgu yer almaktadır. Bu bulgulara aşağıda yer verilmiştir:
1- Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu Gider Hesabına Ait İşlemlerin Bakanlık Mali Tablolarında İzlenmemesi ve Hesapta Bulunan Tutarın Atıl Olarak Bekletilmesi,
2- Serbest Bölge Firmalarına Kiraya Verilen Taşınmazların Kira Gelir Payları ile Bunlardan Takibe Alınan Tutarların Muhasebeleştirilmemesi,
3- Ticaret Bakanlığı Tarafından İhracatçı Birlikleri Müşterek Hesabından Kullanılan Tutarın Bakanlık Mali Tablolarında İzlenmemesi,
4- Gümrük Vergileri Ek Tahakkuk ve Ceza Tutarlarının Muhasebeleştirilmemesi,
5- Yap-İşlet-Devret Modeli ile Yaptırılan Gümrük Kapılarının Hatalı Muhasebeleştirilmesi,
6- Tahsisli Kullanılan Bakanlık Ana Hizmet Binasının Taşınmazlar Hesabında İzlenmemesi,

7- Bakanlığın Döner Sermayeli İşletmelerine Tahsis Edilmiş Olan Sermaye Tutarına Mali Tablolarda Hatalı Yer Verilmesi,
8- Serbest Bölgelerden Çeşitli Nedenlerle Geri Getirilmek Üzere Çıkarılan Ürün veya Makineler İçin Toplanan Teminatların Takiplerinin Yapılmaması, Teminat Hesaplarında Gelir Kaydedilmesi Gereken Paraların Atıl Durumda Bekletilmesi ve Bakanlık Hesaplarında İzlenmemesi,
9- Mülga Dış Ticaret Müsteşarlığına Tahsis Edilen Hazine Arazilerinin Tahsis Şartlarını Kaybetmesi, Bu Arazilerin Cins Tashih İşlemlerinin Yapılmamış Olması,
10- Serbest Bölgelerde Tahsisli Kullanılan Hazine Taşınmazlarının Varlık Hesaplarında İzlenmemesi,
11- Bakanlık Adına Ayrılan Kantar Payı Gelirlerinin Mevzuat Hükümlerine Aykırı Olarak Özel Bir Şirket Hesabında Tutulması ve Bu Hesaptan Yapılan Bakanlık Harcamalarının Kamu İhale Kanunu Hükümlerine Uyulmadan Yapılması,
12- İç Ticaret Hizmetlerini Geliştirmek Amacıyla Ayrılan Payların ve Yapılan Harcamaların Kamu Mali Sistemine Dâhil Edilmemesi,
13- Turquality® Programından Yararlanabilmek İçin Ön Koşul Olan Gelişim Yol Haritası Hazırlanması İşlerinin, İhalesiz Olarak Bakanlıkça Belirlenmiş Firmalara Verilmesi ve Söz Konusu İşlerin Fiyatları Arasında Çok Büyük Farkların Bulunması,
14- Tampon Alanda Gümrük İşlemleri İçin Organize Sanayi Bölgesi'nden Gelen Tırlara Otopark ve Kantar Hizmeti Sunulması ve Bu Kapsamda Elde Edilen Faaliyet Dışı Kazançlar İçin KDV Kanunu'nun İstisna Hükümlerinden Yararlanılması,
15- İhracata Yönelik Devlet Yardımlarının Dolaylı Vergiler Dâhil Verilmesi Sebebiyle Şirketlerin İndirim Konusu Yaptıkları KDV Tutarlarının Desteklenmesi,
16- UR-GE Projeleri Kapsamında Sağlanan Alım Heyeti Desteklerinde Katma Değer Vergisi Tevkifatının Hesaplanmasında Sorunlar Bulunması,
17- Tohumluk Kredilerinin Envanter, Takip, Tahsilat ve Muhasebe İşlemlerinin Yapılmaması,
18- Uluslararası Katılıma Açık Kamu İhalelerinde Sağlanan Vergi, Resim ve Harç İstisnası Uygulamalarında Hata ve Mevzuat Eksikliklerinin Bulunması,
19- Ege Serbest Bölgesi Genişleme Alanında ESBAŞ'ın Yasalara Aykırı Olarak İnşaata Başlaması ve Kiralama Yapması, Bu İşlemlere Yetkili Merciler Tarafından İzin/Onay Verilmesi,
20- Bakanlık Temsilcilerine Ödenecek Ücretlere İlişkin Olarak Açılan Banka Hesaplarından Gerçekleştirilen İşlemlerin Muhasebeleştirilmemesi ve Bu Hesaplarda Biriken Tutarların Mevzuatta Belirtilen Amaç Dışında Harcanması,
21- TURQUALITY® Programı Kapsamında Desteklenen Firmaların, Çoğunluk Hisseleri Yabancı Şirketlere Satılan Markalarının Desteklenmeye Devam Edilmesi,
22- Mal Turquality®'si Kapsamında Desteklenmesi Gereken Bir Ayakkabı Markasının, Hizmet Turquality®'si Kapsamında Desteklenmesi Dolayısıyla Daha Fazla Oranda Destekten Faydalanması,
23- Yurt Dışındaki Birimlerin Kira Giderlerinin 10 Baz Puan Fazla Ödenmesi,
24- Gümrük Müdürlüklerinin Kurulacağı Alanların Protokollerle Belirlenmesi Sürecinde İşletmeciye Sağlanacak Gelirler ve Yüklenecek Maliyetlerin Dikkate Alınmaması,
25- Yurt Dışında Gerçekleştirilen Fuar Katılımları Kapsamında Desteklenen "2018 Premiere Vision Paris Şubat Fuarı" Organizasyonu İçerisinde "Danışmanlık Ücreti" Ödenmesi,
26- Yurt dışı Teşkilatına Gönderilen Avansların Süresinde Kapatılmaması,
27- Hizmet Turquality®'si Kapsamında, Bir Ayakkabı Firmasının Kiraladığı Yurt dışı Birimi İçin Birim Alan Kirası Ödenmesi Gerekirken, Yapılan Sözleşme ile Belirlenen Kira Bedeline Ortak Kullanım Giderlerinin de Dâhil Edilmesi,

28- Hizmet Turquality®'si Kapsamında, Bir Ayakkabı Firmasının Yurt dışı Birimleri İçin Zorunlu Ön Koşul Olan Ticaret Müşavirliği Onayı Yerine Genel Müdürlük Yazısı Dikkate Alınarak Desteklenmesi,
29- Ticaret Bakanlığının İhracatı Artırmaya Yönelik Sunduğu Devlet Destek ve Yardımlarının Etkin Bir İzleme ve Etki Değerlendirmesine Tabi Tutulmaması,
30- Serbest Bölge Gelirlerinin Kontrolünün Sağlandığı Bir Otomasyon Sisteminin Olmaması,
31- KOSBAŞ Tarafından Kuruluş ve İşletme Sözleşmesi ile Yapılması Taahhüt Edilen Depoların İnşa Edilmemesi,
32- Yurt Dışı Ofis Desteği Ödemelerinin Düzenlemelere Uygun Yapılmaması,
33- Tasarım Desteği Mevzuatında "Tasarım" ve "Ürün Geliştirme" Tanımlarının Yapılmamış Olması ve Tasarım/Ürün Geliştirme Sayılamayacak Faaliyetlerin Desteklenmesi,
34- Tasarım Desteği Kapsamında Alınan Alet/Teçhizat Malzemenin Rayice ve İçerik Olarak Belirlenen Kapsama Uygunluğu Konularında Bilirkişi/Uzman Çalıştırılmasında Hatalı Uygulamalar Bulunması,
35- Tasarım Projelerinde İstihdam Edilen Personele İlişkin Konularda Mevzuat Eksiklikleri Bulunması,
36- Tasarım Proje Bütçelerinin Ayrıntılı Hazırlanmaması ve Bütçelere Uyulmadan Harcama Yapılması,
37- UR-GE Tebliğ'ine Göre Gerçekleştirilen "Görsel ve Yazılı Tanıtım Giderleri"ne İlişkin Basılı Materyallerin Yurt dışı Çıkışlarını Tevsik Edici Belgelerin İbrazına Dair Mevzuat Hükmünün Bulunmaması,
38- UR-GE Projeleri Kapsamında Sağlanan Desteklerde Çeşitli Gider Kalemlerinin Rayiçlere Uygunluğunun Kontrolünü Sağlayan Düzenlemelerin Bulunmaması,
39- "UR-GE Projelerinin Desteklenmesi" Kapsamında Firmalardan Bazılarının Sektörlere Göre Belirlenen Küme Dışında Kaldıkları Halde Aynı Küme İçerisinde Değerlendirilerek Desteklenmesi,
40- UR-GE Kapsamında Desteklenen "Yurt dışı Alım Heyeti"ndeki Katılımcıların Şirket Bilgilerinin Temin Edilmemesi, Şirket/Kişi İlişkilerini İspatlayan Belge Talebinin ve Katılımcı Seçim Kriterlerinin Mevzuatta Bulunmaması,
41- Satış Yoluyla Tasfiye Edilen Eşya Ve Araçlar İçin Özel İşletmelerden Sağlanan Ardiye Hizmeti Bedeli Olarak Fiili Hizmet Süreleri Dikkate Alınmadan Sabit Ödeme Yapılmasıdır.

Sonuç olarak, Bakanlığımızca tesis edilen işlemlerle ilgili Sayıştay tarafından tespit edilmiş herhangi bir kamu zararı bulunmamaktadır.

B- Performans Bilgileri

1- Program, Alt Program, Faaliyet Bilgileri

Program Adı	Kayıt Dışı Ekonomiyle Mücadele
Programın Amacı	Kayıt Dışı Ekonomiyle Mücadele Etmek ve Mali Suçları Azaltmak
Alt Program Adı	Gümrük Muhafaza Hizmetleri
Alt Program Hedefi	Gümrüklü yer ve sahalarda kamu düzeninin bozulmasını önleyecek tedbirleri almak, kaçakçılıkla mücadele etmek
Faaliyetlere İlişkin Açıklamalar	
Faaliyet: Gümrük Kaçakçılığıyla Mücadele **Açıklama:** Gelişmiş ülkelerdeki gibi risk odaklı, ihracata dayalı büyümeyi destekleyen, gümrüklerde harcanan süreyi ve işlem maliyetlerini en aza indiren, ülke güvenliğine en üst düzeyde katkıyı hedefleyen etkin ve dengeli gümrük gözetimi gerçekleştirerek ve etkin şekilde kaçakçılıkla mücadele ederek ülkemiz çıkarlarını en üst düzeyde korumak temel politikamızdır. Gümrük alanında bölgesel ve ikili işbirliği mekanizmaları ile kaçakçılık faaliyetlerine karşı etkin bir şekilde yer alarak, kamu güvenliği ve sağlığını korumaya yönelik uluslararası faaliyetleri etkin bir şekilde yürütmesi için koordinasyon sağlanacaktır.	
Program Adı	Ticaretin Düzenlenmesi, Geliştirilmesi ve Kolaylaştırılması
Programın Amacı	İç Ticaretin ve Dış Ticaretin Düzenlenmesi, Desteklenmesi, Geliştirilmesi, Kolaylaştırılması ve Rekabetin Korunması
Alt Program Adı	Dış Ticaretin Düzenlenmesi ve Geliştirilmesi
Alt Program Hedefi	Dış ticarete yönelik ekonomik faaliyetlerin yapılandırılması ve güçlendirilmesi için gerekli tedbirleri almak, uygulamak ve bu kapsamda etkin dış ticaret politikası geliştirmek ve sürdürmek amacıyla uluslararası çalışmalar yapmak, gerekli koordinasyonu sağlamak.
Faaliyetlere İlişkin Açıklamalar	
Faaliyet: İhracatın Düzenlenmesi ve Geliştirilmesi **Açıklama:** • İhracatın kalkınma planları ve yıllık programlardaki ilke, hedef ve politikalar yönünde ülke ekonomisi yararına düzenlenmesini, desteklenmesini ve geliştirilmesini sağlamak, • Kamu kurum ve kuruluşlarına çeşitli mevzuatla verilmiş yetkilerin kullanımında ihracata ilişkin politikaların uygulanmasına dair esasları düzenlemek, uygulamalarla ilgili kuruluşlar arasında koordinasyonu temin etmek ve anılan kurumların ihracata ilişkin yeni düzenlemeleri ile ilgili görüş bildirmek,	

- İhracatın geliştirilmesi ve yönlendirilmesine ilişkin madde ve ülke bazında gerekli tedbirleri almak ve düzenlemeleri yapmak, ihracatın madde ve ülke bazında geliştirilmesi imkânlarını ve bu imkânlardan azami döviz gelirleri sağlama yollarını araştırmak ve önerilerde bulunmak, ihracatçıları bu konularda eğitmek, ihraç maddelerimize karşı uygulanan kısıtlayıcı tedbirlerin ortadan kaldırılmasına veya iyileştirilmesine yönelik çalışmalar yapmak,
- Ülke ihracatında veya Dünya ithalatında öne çıkan pazarları düzenli olarak izlemek; bu pazarları ihracatçılara duyurmak, ihraç potansiyeli arz eden ürün ve ürün gruplarını tespit etmek ve ihracatı bu alanlara yönlendirmek amacı ile gerekli düzenlemeleri yapmak ve oluşumları sağlamak,
- İhracat Rejimi Kararı da dâhil olmak üzere, ihracata dair mevzuatı hazırlamak ve uygulamak, ihracatın desteklenmesi ve yönlendirilmesi konularında gerekli tedbirleri hazırlamak, uygulamak, uygulamayı takip etmek ve değerlendirmek,
- İhracata yönelik krediler ve diğer Devlet destekleri ile ilgili olarak madde ve ülke politikalarına ilişkin esasları belirlemek ve ilgili birim ve kuruluşlara iletmek,
- İhracatın desteklenmesi amacıyla, uluslararası uygulamalar da dikkate alınarak dahilde işleme ve hariçte işleme rejimlerine ilişkin dış ticaret politikalarını belirlemek ve düzenlemeleri yapmak.

Faaliyet: İthalatın Düzenlenmesi
Açıklama:
- İthalat ile ilgili politikaların uygulanmasına dair esasları belirlemek, izlemek, inceleme ve denetimleri yapmak, yaptırmak,
- İthalat Rejimi Kararı, ithalata dair mevzuat hazırlamak, madde politikalarını teklif etmek, uygulamak, ithalat izinleri belgeleri vermek,
- İthal mallara uygulanacak mali yüklere ilişkin hazırlıkları yürütmek,
- Korunma önlemleri kapsamında ticaret politikası savunma araçları ile ilgili mevzuat hazırlamak,
- Önlemlerin etkisiz kılınmasına karşı önlemler almak. Ticaret politikası savunma araçlarının etkisini incelemek ve ticaret politikası savunma araçlarının etkisiz kılınmasına ilişkin girişimleri araştırmak,
- Damping ve sübvansiyon soruşturmalarına karşı telafi edici vergi ve korunma önlemleri almak,
- Ticaret politikası savunma araçları ile ilgili ikili ve çok taraflı istişareleri yürütmek,
- Dünya Ticaret Örgütü ve diğer ülke uygulamalarını takip etmek, bu uygulamalar nedeniyle ortaya çıkan anlaşmazlıklarda Türkiye'nin menfaatlerini ilgili uluslararası platformlarda savunmak üzere gerekli önlemleri almak.

Faaliyet: Serbest Bölgeler, Yurtdışı Yatırım ve Hizmetler
Açıklama: Hizmet ticaretinin geliştirilmesi ve arttırılmasına yönelik devlet destekleri uygulamaları sürdürülmekte ve ihtiyaç duyulan düzenleme ve faaliyetler yürütülmektedir.

Faaliyet: Ticaret Araştırmaları
Açıklama: Ticaret ile ilgili araştırmalar yapılmakta sektör bazlı makro veya mikro analizler gerçekleştirilmektedir.

Faaliyet: Uluslararası Ticari Anlaşmalar ve İşbirliği
Açıklama: Firmalarımızın pazarlara erişim imkânlarının iyileştirilmesi ve adil rekabet ortamında çalışmalarının sağlanması amacıyla ikili düzeyde temaslarda bulunulmakta,

ayrıca yeni ülkelerle STA'lar akdedilmekte ve mevcut STA'ların kapsamı günümüz ticari ihtiyaçları çerçevesinde güncellenmektedir. Gümrük alanında yapılan Basitleştirilmiş Gümrük Hattı, Transit Veri Değişimi, İhracat Verileri Değişimi, Karşılıklı İdari Yardım (KİYA) Anlaşmaları vasıtasıyla başta ticaret erbabını, güvenli ve hızlı ticaretin sağlanması ve geliştirilmesi yönünde çalışmalar yürütülmektedir.	
Faaliyet: Uluslararası Ticari Etkinlikler ve Tanıtım **Açıklama:** Uluslararası sergi konferans tanıtım organizasyonu ve benzeri programlara yönelik olarak yeni nesil tanıtım ve iletişim araçları ile Türk malı algısının tanıtılması, yurtdışı pazarlarda güçlendirilmesine yönelik etkinlik, tanıtım, sunum ve araştırmalar yapılmaktadır.	
Program Adı	Ticaretin Düzenlenmesi, Geliştirilmesi ve Kolaylaştırılması
Programın Amacı	İç Ticaretin ve Dış Ticaretin Düzenlenmesi, Desteklenmesi, Geliştirilmesi, Kolaylaştırılması ve Rekabetin Korunması
Alt Program Adı	Gümrük Hizmetleri
Alt Program Hedefi	Gümrük işlemleri ticaret erbabı için daha hızlı ve kolay yapılır hale getirilecektir.
Faaliyetlere İlişkin Açıklamalar	
Faaliyet: Gümrük İşlemleri **Açıklama:** Gümrük hizmetlerinin kolay ve güvenli bir şekilde sunulmasını sağlamak amacıyla gümrük işlemlerinin ticaret erbabı için daha hızlı ve kolay yapılır hale getirilmesi ve gümrük işlemlerini konu alan düzenlemelere ilişkin bilgiye kolay erişim sağlanması hedeflenmektedir.	
Faaliyet: Risk Yönetimi ve Tasfiye **Açıklama:** Gümrük süreçlerinde risk analizi çalışmalarının günümüz teknolojilerinden faydalanılarak daha etkin ve sağlıklı hale getirilmekte, Bakanlığımızca yürütülen sonradan kontrol uygulamaları hayata geçirilmekte ve bu kapsamda Sonradan Kontrol Programı çerçevesinde kontroller yürütülmektedir. Gümrük mevzuatı uyarınca tasfiyelik hale gelen eşyanın muhafaza edilmesi ve tasfiyesi sağlanmaktadır.	
Program Adı	Ticaretin Düzenlenmesi, Geliştirilmesi ve Kolaylaştırılması
Programın Amacı	İç Ticaretin ve Dış Ticaretin Düzenlenmesi, Desteklenmesi, Geliştirilmesi, Kolaylaştırılması ve Rekabetin Korunması
Alt Program Adı	İç Ticaretin Düzenlenmesi ve Geliştirilmesi
Alt Program Hedefi	İç ticarete yönelik ekonomik faaliyetlerin teşvik edilmesini, bu kapsamda gerekli düzenlemeler yapılması ve uygulanmasını, esnaf sanatkârlar ile kooperatifçiliğin geliştirilmesini sağlamak, gerekli ticari araştırmaları yapmak.
Faaliyetlere İlişkin Açıklamalar	
Faaliyet: Esnaf ve Sanatkârların Rekabet Güçlerinin Artırılması	

Açıklama: Esnaf ve sanatkârların uluslararası rekabet gücünü artırmak için "Esnaf ve Sanatkârlara Yönelik Pazarlama ve Markalaşma Projesi" yürürlüğe konulmuştur. Proje kapsamında Deri Giyim, Tekstil, Mobilya, Kuyumculuk ve Makine sektörlerinde faaliyet gösteren esnaf ve sanatkârlara yönelik bir dizi eğitim faaliyeti yürütülmesi hedeflenmektedir. Ayrıca bu eğitimler kapsamında; esnaf ve sanatkârların kooperatifleşme çatısı altında bir araya gelerek faaliyet gösterdiklerinde tüzel kişilik kazanacaklarına böylece özellikle ihracat alanında daha rekabet edebilir noktaya gelebileceklerine de vurgu yapılacaktır.

Faaliyet: İç Ticaretin Düzenlenmesi

Açıklama:

- Güven damgası alan e-ticaret sitesi sayısı; Bakanlığımızca elektronik ticarette güvenlik ve hizmet kalitesi standartlarının yükseltilmesi ve e-ticaret sitelerinin güvenilirliğinin tesis edilmesi amacıyla Güven Damgası uygulaması oluşturulmuştur. Güven Damgası uygulamasının; özellikle e-ticaret yapan küçük işletmelerimizin güven algısı yaratabilmelerinde ve markalaşmalarında önemli rol oynayacağı, işletmelerimizin yeni pazarlara açılması ve yeni müşterilere ulaşmasını kolaylaştırarak e-ihracatımıza olumlu katkı sağlayıcı ve e-ticaret girişimcilerinin tanınırlığının, itibarının, ulusal ve uluslararası rekabet gücü ile elektronik ticaret hacminin arttırılmasında etkili olacağı mütalaa edilmektedir.
- Hal kayıt sistemi mobil uygulamasının indirme sayısı; Toptancı hallerinin modern hizmet tesislerini içerecek şekilde kurulması, profesyonel bir anlayışla işletilmesi ve yönetilmesi, üretici fiyatı ile tüketici fiyatı arasındaki makasın daraltılması amacıyla 5957 sayılı Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'da değişiklik çalışmaları yapılacaktır.
- Lisanslı depo sayısı; Lisanslı depo sayısının artırılmasına yönelik çalışmalar yapılacaktır.
- Merkezi Sicil Kayıt Sistemine entegre olan ekonomik birim oranı; Merkezi Sicil Kayıt Sistemi'ne (MERSİS) esnaf ve sanatkârlar ile dernek ve vakıfların dahil edilmesi çalışmaları yürütülecektir.
- Perakende Bilgi Sisteminin tamamlanma oranı; Perakende Bilgi Sistemi (PERBİS) analiz ve tasarım süreci tamamlanmış olup yazılım süreci devam etmekte olup 2019 yılı sonu itibarıyla pilot uygulamaya geçilmesi hedeflenmektedir. PERBİS projesinin tamamlanması neticesinde perakende işletmelerinin kuruluş, faaliyet ve kapanış işlemlerinin tamamının elektronik ortamda ve tek noktadan gerçekleştirilmesi sağlanacaktır.
- Perakende pazarında e-ticaretin oranı; E-ticaret yapan işletmelerin ulaşılabilir olması ve e-ticaret verilerinin sağlıklı bir şekilde takip edilmesi amacıyla Elektronik Ticaret Bilgi Sistemi (ETBİS) oluşturulmuştur. Bu Sistem üzerinden söz konusu verilerin alınmasına çalışmalar yürütülecektir.
- Şirket kuruluşlarında e-imza kullanım oranı; şirket kuruluş işlemlerinin günün sağladığı tüm teknik imkânlar kullanılarak güvenli ve hızlı bir biçimde elektronik ortamda gerçekleştirilebilmesini teminen, yapılacak çalışmalarla e-imza kullanılarak gerçekleştirilen şirket kuruluşlarının toplam şirket kuruluşları içerisindeki oranının kademeli olarak artırılması hedeflenmekte olup bu kapsamda çalışmalar yürütülecektir.
- Üretici örgütlerinin pazar payı; Üretici Örgütlerinin Pazar paylarının arttırılması ile üretici ve tüketici fiyatları arasındaki makasın daraltılmasına yönelik çalışmalar yürütülecektir.

Faaliyet: Kooperatifçiliğin Özendirilmesi ve Güçlendirilmesi **Açıklama:** Kooperatifçilikle ilgili uluslararası yayınlar takip edilerek ve kooperatifçilik alanında faaliyet gösteren uluslararası örgütlerle de işbirliği geliştirilerek kooperatif girişimciliğinin farklı alanlarda uygulanması yönünde çalışmalar yapılacak ve kooperatif girişimciliği yaygınlaştırılacaktır.	
Faaliyet: Ticaret Araştırmaları **Açıklama:** İç ticaretin gelişimini sağlayacak politika önerileri oluşturulacak, sektör ve ürün bazında araştırmalar yapılacaktır.	
Program Adı	Ticaretin Düzenlenmesi, Geliştirilmesi ve Kolaylaştırılması
Programın Amacı	İç Ticaretin ve Dış Ticaretin Düzenlenmesi, Desteklenmesi, Geliştirilmesi, Kolaylaştırılması ve Rekabetin Korunması
Alt Program Adı	İhracatın Desteklenmesi
Alt Program Hedefi	İhracatın kalkınma planları ve yıllık programlardaki ilke, hedef ve politikalar yönünde ülke ekonomisi yararına düzenlenmesini, desteklenmesini ve geliştirilmesini sağlamak.
Faaliyetlere İlişkin Açıklamalar	
Faaliyet: Diğer İhracat Destekleri **Açıklama:** İhracatın desteklenmesine ve ihraç ürünlerinin ülke ve pazarlarının çeşitlendirilmesini sağlamaya yönelik olarak diğer destek programlarını, hedef pazarlara yönelik genel nitelikli ticaret heyeti programları ile genel/özel nitelikli alım heyeti programları, yurt dışı birim, marka ve tanıtım faaliyetleri, pazara giriş belgeleri, tasarım ve ürün geliştirme ve benzeri her türlü destek programlarını hazırlamak, uygulamak, diğer kurum ve kuruluşlar eliyle uygulanmasını sağlamak.	
Faaliyet: Fuar Destekleri **Açıklama:** • İhraç ürünlerimizin yurt dışında düzenlenen uluslararası fuarlarda tanıtılması amacıyla, yurt dışı fuar organizasyonları ile milli ve bireysel katılımların desteklenmesine ilişkin mevzuatı hazırlamak ve uygulamak. • Yurt içinde düzenlenen fuarların dış tanıtımının sağlanması ve yurt içi fuarlara uluslararası düzeyde katılımın artırılması amacıyla yurt içi fuar organizatörleri ile katılımcılarının desteklenmesine yönelik mevzuatı hazırlamak ve uygulamak.	
Faaliyet: Hizmet Sektörü İhracatının Desteklenmesi **Açıklama:** Döviz Kazandırıcı hizmet sektörlerine yönelik uygulanmakta olan Kararlar çerçevesinde hizmet sektörlerinin yurtdışına yönelik faaliyetleri desteklenerek katma değeri yüksek hizmet ihracatını artırmak.	
Faaliyet: İhracatta KOBİ ve Kümelenme Destekleri **Açıklama:** • KOBİ'lerin ihracata yönlendirilmesi noktasındaki yeteneklerinin artırılması amacıyla pazar araştırması ve pazara giriş faaliyetlerini desteklemek. • Ülkemizin üretim gücünün ihracata yansıtılmasına ilişkin olarak firmalarımız arasında	

işbirliği sağlamak üzere Uluslararası Rekabetçiliğin Geliştirilmesi (UR-GE) kapsamında kümelenme projelerini hayata geçirmek ve desteklemek.
Faaliyet: İhracatta Markalaşmanın Desteklenmesi **Açıklama:** • Katma değeri yüksek, tasarıma dayalı ürünlerin ihracatının artırılması, ülkemiz markalarının dünya markalarına dönüştürülmesini teminen uygulanacak destek mekanizmalarını belirlemek, bunlara ilişkin mevzuatı hazırlamak ve uygulamak. • Dünyada bilinen hizmet markaları oluşturmak ve böylelikle katma değeri yüksek, markalı hizmet ihracatını artırmak.
Faaliyet: Tarım Ürünleri İhracatının Desteklenmesi **Açıklama:** Ülkemizin uluslararası yükümlülükleri çerçevesinde, Tarımsal Ürünlerde İhracat İadesi Yardımlarına İlişkin Para-Kredi ve Koordinasyon Kurulu Kararları kapsamında, katma değeri yüksek, istihdam artırıcı özelliğe sahip, uzun vadede yüksek potansiyel arz eden ve tüketiciye yönelik belirli tarımsal ürün/ürün grubunun ihracatını bütçe olanakları dâhilinde değişen miktar ve oranlarda desteklemek.

Program Adı	Tüketicinin Korunması, Ürün ve Hizmetlerin Güvenliği ve Standardizasyonu
Programın Amacı	Güvenli, Kaliteli ve Standartlara Uygun Ürün ve Hizmetlerin Yer Aldığı İzlenebilir Bir Piyasanın Oluşmasının Sağlanması
Alt Program Adı	Tüketicinin Korunması ve Piyasa Gözetimi
Alt Program Hedefi	Tüketicilerin sağlık ve güvenliği ile ekonomik çıkarlarını koruyucu, kayıplarını giderici tedbirler almak ve gerekli düzenlemeleri yapmak

Faaliyetlere İlişkin Açıklamalar
Faaliyet: Piyasa Gözetimi Faaliyetleri **Açıklama:** Tüketiciye yönelik ürünlerin güvenliğine ilişkin yasal mevzuatın hazırlanması ve piyasaya sunulan ürünlerin güvenli olup olmadığının mevcut yasal düzenlemeler çerçevesinde kontrol edilmesi.
Faaliyet: Reklam ve Haksız Ticari Uygulamaların Denetimi **Açıklama:** Tüketicilerin yanıltıcı ve aldatıcı reklamlar ve haksız ticari uygulamalar karşısında korunması amacıyla başvuru üzerine veya re'sen reklam ve haksız ticari uygulamaların denetimi, ihtiyaca göre ilgili mevzuatın güncellenmesi.
Faaliyet: Tüketici Hakem Heyetleri Koordinasyonu **Açıklama:** Türkiye genelinde faaliyet gösteren Tüketici Hakem Heyetleri arasında uygulama birliğinin sağlanması, gerekli eğitimlerin verilmesi, ihtiyaçlarının tespiti ve giderilmesi, ilgili mevzuatın güncellenmesi.
Faaliyet: Tüketicinin Bilinçlendirilmesi **Açıklama:** Tüketicilerin hakları, hak arama yolları, başvuru süreci, bilinçli tüketim konularında bilgilendirilmesi; eğitilmesi için gerekli konferans, eğitim toplantısı, eğitim materyalleri hazırlanması; anket vb. yöntemlerle geri bildirimlerin toplanması, değerlendirilmesi ve değerlendirme sonucuna göre politika belirlenmesi; gelişmiş ülke uygulamalarının takip edilmesi.

Program Adı	Tüketicinin Korunması, Ürün ve Hizmetlerin Güvenliği ve Standardizasyonu
Programın Amacı	Güvenli, Kaliteli ve Standartlara Uygun Ürün ve Hizmetlerin Yer Aldığı İzlenebilir Bir Piyasanın Oluşmasının Sağlanması
Alt Program Adı	Ürün Güvenliği ve Denetimi
Alt Program Hedefi	Dış ticaret politikası, genel ekonomik hedefler, insan sağlığı ve güvenliği ile kamu yararı doğrultusunda ürün güvenliği politikalarının oluşturulması, uygulanması ve denetlenmesi

Faaliyetlere İlişkin Açıklamalar

Faaliyet: Ticarette Teknik Engeller Anlaşmasının Yürütülmesi
Açıklama: Günümüzde, ihracata konu ürünlerin pazar ülkelerine girişte uyması gereken standartlar, teknik düzenlemeler ile uygunluk değerlendirmesi işlemlerinin önemi giderek artmaktadır. Kamu politikasının bir aracı olarak insan sağlığı, çevrenin korunması, tüketicinin doğru bilgilendirilmesi gibi meşru amaçlarla daha yoğun olarak kullanılmaya başlanan bu düzenlemeler, aynı zamanda uluslararası ticareti önemli ölçüde etkilemekte ve ticarette teknik engellere yol açabilmektedir. Bu çerçevede, Teknik engel oluşturduğu düşünülen düzenlemeler, Dünya Ticaret Örgütü Ticarette Teknik Engeller (TTE) Komitesi toplantılarında gündeme getirilmekte ve ihracatçımız lehine değişiklikler yapılması yönünde müzakereler yürütülmektedir. 2020 yılında da TTE Komitesi çalışmalarına katılım sağlanacaktır. Ayrıca, ülkemiz tarafından yürürlüğe koyulan teknik düzenlemelerin TTE Anlaşması çerçevesinde DTÖ Sekretaryası aracılığıyla ilgili taraflara bildirimin yapılmasına devam edilecektir.

Faaliyet: Ürün Güvenliğinde İhracat Denetimleri
Açıklama: Türk malı imajının korunması amacı ile geleneksel Türk tarım ürünleri ihracat aşamasında risk esaslı olarak ticari kalite denetimine tabi tutulmaktadır.

Faaliyet: Ürün Güvenliğinde İthalat Denetimleri
Açıklama: 9 adet Ürün Güvenliği ve Denetimi Tebliğleri kapsamında oyuncaklar, sanayi ürünleri, bazı tüketici ürünleri, araç parçaları, Telekom ürünleri vb. ürünler ithalat aşamasında ithalat denetimlerine tabi tutulmaktadır.

Faaliyet: Ürün Güvenliğine Yönelik AB Teknik Mevzuat Uyumu ve Koordinasyonu
Açıklama: Gümrük Birliği'nden kaynaklanan yükümlülüklerimiz doğrultusunda, ürün güvenliğine ilişkin AB yatay mevzuatının ulusal mevzuat haline getirilmesi gereklidir. Bu doğrultuda, 4703 sayılı Ürünlere İlişkin Teknik Mevzuatın Hazırlanması ve Uygulanmasına Dair Kanun'un revizyonu amacı ile hazırlanan Ürün Güvenliği ve Teknik Düzenlemeler Kanun Taslağı'nın yasalaşmasının ardından 6 adet Uygulama Yönetmeliğinin güncellenerek yasalaşması sağlanacaktır.

- Türkiye ile Avrupa Birliği arasında sorun teşkil eden teknik hususların müzakere edilmesi amacıyla, Gümrük Birliği Ortak Komitesi altında kurulan "Teknik Mevzuat Çalışma Grubu" toplantıları düzenlenmektedir.
- Avrupa Birliği uyum mevzuatını uyumlaştırmak amacıyla, Türkiye'deki yetkili kuruluşlarca hazırlanan mevzuat teyit alınması amacıyla Avrupa Komisyonu'na taslak aşamasında iken iletilmektedir.
- Avrupa Birliği'nin ürünlere ilişkin ortak düzenlemesinin bulunmadığı "düzenlenmemiş

alan”da yetkili kuruluşlar tarafından hazırlanan mevzuatların taslak aşamasında Avrupa Komisyonu’nun TRIS sistemine bildirimi yapılmaktadır.

- Kaliteli ve güvenli ürün arzının sağlanmasını sağlayan Avrupa Birliği teknik mevzuatına ilişkin bilgilendirmeye yönelik toplantı, konferans, bilgilendirme faaliyetleri gerçekleştirilmektedir.

Faaliyet: Ürün Kalite Altyapısının Geliştirilmesi

Açıklama: Ülkemizde piyasaya arz edilen ürünlerin güvenliğinin sağlanmasını teminen bileşenleri standardizasyon, akreditasyon, uygunluk değerlendirmesi ve metroloji olan kalite altyapısı geliştirilecektir.

2- Performans Sonuçlarının Değerlendirilmesi[1]

i. Alt Program Hedef ve Göstergeleriyle İlgili Gerçekleşme Sonuçları ve Değerlendirmeler

Yıl		2020									
Program Adı		KAYIT DIŞI EKONOMİYLE MÜCADELE									
Alt Program Adı		GÜMRÜK MUHAFAZA HİZMETLERİ									
Alt Program Hedefi		Gümrüklü yer ve sahalarda kamu düzeninin bozulmasını önleyecek tedbirleri almak, kaçakçılıkla mücadele etmek									
Sıra	**Gösterge Adı**	**Ölçü Birimi**	**Hedeflenen Gösterge Değeri**	**Yılsonu Gerçekleşme Tahmini**	**Gerçekleşme**						
					I. Üç Aylık	**II. Üç Aylık**	**III. Üç Aylık**	**IV. Üç Aylık**	**Yılsonu Değeri**	**Gerçekleşme Oranı %**	**Gerçekleşme Durumu**
1	Dedektör köpek sayısı (kümülatif)	Adet	215	215	193	192	196	215	215	100	Ulaşıldı
2	Kaçak eşya bazında uzmanlaşmış veri analiz ekip sayısı (kümülatif)	Adet	15	15	5	13	14	15	15	100	Ulaşıldı
3	Kaçakçılıkla mücadeleye yönelik teknik sistem ve ekipman sayısı (kümülatif)	Adet	917	1.164	0	1.163	1.163	1.170	1.170	128	Aşıldı
4	Uluslararası alanda yürütülen operasyon ve işbirliği sayısı	Adet	18	18	8	3	2	13	26	144	Aşıldı
5	Yıllık denetim sayısı	Adet	2.758	2.758	467	532	1.395	364	2.758	100	Ulaşıldı
DEĞERLENDİRME		**I. ÇEYREK: "**Gümrüklü yer ve sahalarda kamu düzeninin bozulmasını önleyecek tedbirleri almak, kaçakçılıkla mücadele etmek" hedefi doğrultusunda; 1. Çeyrek gerçekleşmeleri ile alt program hedeflerinin uyumlu olduğu, bu sayede kaçakçılıkla mücadele çalışmalarına katkı sunulduğu değerlendirilmektedir. Yalnızca "kaçakçılıkla mücadeleye yönelik teknik sistem ve ekipman sayısı"nda artış olmamakla beraber ihale hazırlıkları başlamış, bu çerçevede market araştırmaları gerçekleştirilmiş ve hem									

[1] Gerçekleşme Oranı %100 Üzeri: Aşıldı
Gerçekleşme Oranı %100: Ulaşıldı
Gerçekleşme Oranı %100-80: Kısmen Ulaşıldı
Gerçekleşme Oranı %80 Altı: Ulaşılamadı

DEĞERLENDİRME	market araştırması hem de firmalardan gelen zeyilname talepleri doğrultusunda teknik şartnameler revize edilerek ihale başlangıç pozisyonuna gelinmiştir. "Kaçakçılıkla mücadeleye yönelik teknik sistem ve ekipman sayısı" göstergesi için önceden belirtilen performans göstergesi 2019 yılında yaşanan artış ile birlikte diğer yıllara da etki edecek şekilde yeniden düzenlenmiştir. Her yıl yapılan yeni alımlar sonucu oluşacak artışlar ve bunun yanında kullanım ömrü dolan sistem ve cihazların terkinleri sonrasındaki azalışlar neticesinde yıl bazında ortalama net 10 adet artış performans kriteri olarak muhafaza edilerek teknik kapasitenin idamesi ve tedrici artışı öngörülmüş ve bu kapsamda 2020 yılı gerçekleşme tahmini 1.152 olarak belirlenmiştir. 2020 yılının ilk çeyreğinde teknik sistem ve cihaz artışı olmamakla beraber ihale hazırlıkları başlamış; bu çerçevede market araştırmaları gerçekleştirilmiş ve hem market araştırması hem de firmalardan gelen zeyilname talepleri doğrultusunda teknik şartnameler revize edilerek ihale başlangıç pozisyonuna gelinmiştir. Ayrıca, "Gümrüklü yer ve sahalarda kamu düzeninin bozulmasını önleyecek tedbirleri almak, kaçakçılıkla mücadele etmek" hedefi altında yer alan "Dedektör köpek sayısı" göstergesi ile ilgili olarak verilerin güvenilirliğine ve kaynağına ilişkin bahse konu veriler Köpek Eğitim Merkezince düzenli olarak takip edilmektedir. Köpeklerin eğitimi esnasında köpek sağlığı, ırkı, geçmiş alışkanlıkları vb. sorunlar ile idarecilerde ise seçim testinde tespit edilemeyen algılama, kavrama ve uygulama kriterlerinde sorunlar yaşanmaktadır. Bu sayılan sebeplerden dolayı eğiticilerin performansları yukarıda sayılan sebeplerden dolayı gösterge verisinin elde edilmesinde sorunlar/zorluklar yaşanmaktadır. COVID- 19 salgını gösterge gerçekleşmelerini etkileyen/etkileyebilecek dışsal faktördür. COVID-19 salgını nedeniyle planlanan eğitimlerin ve yavru yetiştiriciliğinin aksaması, yurtdışından köpek temininin virüs tehlikesi nedeniyle gerçekleştirilemeyecek olması ve mevcut köpeklerin yaş ve sağlık sorunları nedeniyle görevden düşürülecek olması sebebiyle belirtilen hedeflerde güncellemeye gidilmiştir. Ayrıca kısıtlı bütçe imkânları nedeniyle köpek satın alımlarında güçlük yaşanmaktadır. Söz konusu hedef altında yer alan "Yıllık denetim sayısı" göstergesi ile ilgili olarak; COVID-19 salgını neticesinde kamuda uzaktan çalışma önlemleri alınması ve denetim yapılacak iş yerlerinin Mart-Haziran döneminde kapalı olması nedeniyle yılın ilk yarısında denetimler istenilen düzeyde gerçekleştirilememektedir. Bu nedenle, 2020 yılında hedeflenen denetimlerin 2019 yılında gerçekleşen denetimlere göre 1/3 oranında azaltılması, salgın nedeniyle denetimlerde oluşan aksamayı telafi eder nitelikte olacağı değerlendirilmektedir. "Uluslararası alanda yürütülen operasyon ve işbirliği sayısı" göstergesi için, I. Çeyrek Faaliyetleri kapsamında uluslararası alanda yürütülen operasyon ve işbirliği sayısı birimimizce belirlenen çerçevede tamamlanmıştır. Öngörülen hedeflere planlanan takvim içerisinde ulaşılacağı değerlendirilmektedir. "Kaçak eşya bazında uzmanlaşmış veri analiz ekip sayısı" göstergesi için, kaçak eşya bazında uzmanlaşmış veri analiz ekip sayısı konusunda eğitimlerin COVID-19 önlemlerinin kaldırılması ile yılın ikinci yarısında tamamlanması planlandığından, bu alanda 2020 yılı gerçekleşme tahmininde bir güncelleme yapılmamıştır.

DEĞERLENDİRME	**II. ÇEYREK:** Her ne kadar ülkemizi de etkisi altına alan pandemi süreci yılsonu için belirlenen hedeflere ulaşmayı zorlaştırsa da bunun için yoğun bir mücadele verilmektedir. "Dedektör köpek sayısı" göstergesi için, COVID-19 salgını gösterge gerçekleşmelerini etkileyen/etkileyebilecek dışsal faktördür. COVID-19 salgını nedeniyle planlanan eğitimlerin ve yavru yetiştiriciliğinin aksaması, yurt dışından köpek temininin virüs tehlikesi nedeniyle gerçekleştirilemeyecek olması ve mevcut köpeklerin yaş ve sağlık sorunları nedeniyle görevden düşürülecek olması, bütçe imkânları nedeniyle köpek satın alımları yapılamaması nedeniyle, ilerleyen dönemde yılsonu hedefi olan 215 sayısında aşağı yönlü güncelleme yapılması muhtemeldir. Dedektör köpeklerden birinin ölmesi nedeniyle terkini 193 olan sayıyı 192'ye indirmiştir. "Kaçakçılıkla mücadeleye yönelik teknik sistem ve ekipman sayısı" göstergesi için ilk 6 ayda kurulan kaçak eşya bazında uzmanlaşmış veri analiz ekip sayısı 13'tür. Yılsonunda belirlendiği üzere 15 olması beklenmektedir. "Kaçakçılıkla mücadeleye yönelik teknik sistem ve ekipman sayısı" göstergesi için belirlenen 917 sayısı aşılmış bulunmaktadır. 2019 yılında yatırım bütçesi kapsamında planlanan teknik cihaz alımlarına ek olarak Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası anlaşmalar ve AB projeleri kapsamında hibe edilen cihazlar ile gösterge, hedeflenen sayının üzerinde gerçekleşmiştir. Performans göstergesi kümülatif ilerlediğinden 2019 yılında kaydedilen artış diğer yıllara da yansıtılmıştır. 2019 yılı sonu gerçekleşme değeri olan 1.142 sayısı üzerine 2020 yılında alımı gerçekleştirilen ve idarelere teslim edilen 10 adet videoskop cihazı, 1 adet mobil araç ve konteyner tarama sistemi ile 10 adet bagaj tarama sisteminin de eklenmesi ile ilk 6 ayda gerçekleşen değer 1.163; yıl sonuna kadar işletime alınması planlanan 1 adet yolcu görüntüleme sistemi ile yıl sonu tahmini değer 1.164 olacak şekilde kurgulanmıştır. Öte yandan, yılsonuna kadar ihale ve tesliminin tamamlanması planlanan Gümrük Muhafazanın Kapasitesinin Artırılması AB Projesi kapsamında temin edilecek 20 adet narkotik ve kimyasal madde teşhis cihazı da hesaba katıldığında sayının daha da artması muhtemeldir. "Uluslararası alanda yürütülen operasyon ve işbirliği sayısı" göstergesi için uluslararası alanda yürütülen operasyon ve işbirliği sayısı ilk 6 ay itibarıyla 11'dir. Yılsonunda belirlendiği üzere 18 olması beklenmektedir. "Yıllık denetim sayısı" göstergesi için yıllık denetim sayısı ilk 6 ay itibarıyla 999'dur. Yılsonunda belirlendiği üzere 2.758 olması beklenmektedir. "Kaçak eşya bazında uzmanlaşmış veri analiz ekip sayısı" ve "Uluslararası alanda yürütülen operasyon ve işbirliği sayısı" göstergeleri yılsonu hedefine ulaşmaya çok yakın gözükmektedir. "Yıllık denetim sayısı" göstergesi içinde önümüzdeki 6 ayda hedeflenen sayı için gerekli çalışmalara ağırlık verilecektir.
	III. ÇEYREK: Dünyayı saran ve her alanda ülkemizi de etkisi altına alan COVID-19 pandemisi süreci yıl sonu için belirlenen hedeflere ulaşmak konusunda geçmiş dönem plan ve stratejilerinin değiştirilmesini zorunlu kılmaktadır. Bununla beraber alınan ek önlem ve yürütülen çalışmalar ile yılsonu hedeflere ulaşılması öngörülmektedir. Bakanlığımız Köpek Eğitim Merkezi temel eğitim olarak dedektör köpek ve dedektör köpek idarecilerinin eğitimi üzerinde çalışmaktadır. Dedektör köpek eğitiminde ve dedektör köpek ile idarecisinin uyumunda köpeğin sağlık durumu, ırkı, geçmiş deneyimleri, idarecinin fıtratı ve başka birçok faktörün etkisi bulunmaktadır. Köpek Eğitim Merkezinde yürütülen çalışmalarda söz konusu risk faktörlerinin azaltılması ve başarı oranının yükseltilmesi esas alınmaktadır. COVID-19 salgını ile dedektör köpek ve dedektör köpek idarecisi

DEĞERLENDİRME	eğitiminde önceden planlanan bazı eğitimlerde aksamalar yaşanmıştır. Bununla beraber yurtdışından dedektör köpek alımı bütçe kısıtları ve COVID-19 salgınının getirdiği seyahat kısıtlamaları ile de gerçekleştirilememiştir. Ancak bu eksiklikleri gidermek ve hedefe ulaşmak amacı ile yavru köpek yetiştiriciliği daha ön plana alınmıştır. Envanterimizde bulunan köpeklerin doğurganlıklarından maksimum istifade edilmiş, köpek eğitim merkezinde yavru köpekler için düzenlemeler yapılmış ve yavru bakımında azami hassasiyet gösterilmiştir. Bu faaliyetler neticesinde yılsonu hedeflere ulaşılması öngörülmektedir. İlk 9 ayda kurulan kaçak eşya bazında uzmanlaşmış veri analiz ekip sayısı 14'tür. Yılsonunda belirlendiği üzere 15 olması beklenmektedir. Kaçakçılıkla mücadeleye yönelik teknik sistem ve ekipman sayısı (kümülatif) değeri (917) aşılmış bulunmaktadır. 2019 yılında yatırım bütçesi kapsamında planlanan teknik cihaz alımlarına ek olarak Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası anlaşmalar ve AB projeleri kapsamında hibe edilen cihazlar ile gösterge, hedeflenen sayının üzerinde gerçekleşmiştir. Performans göstergesi kümülatif ilerlediğinden 2019 yılında kaydedilen artış diğer yıllara da yansıtılmıştır. 2019 yılı sonu gerçekleşme değeri olan 1.142 sayısı üzerine 2020 yılında alımı gerçekleştirilen ve İdarelere teslim edilen 10 adet videoskop cihazı, 1 adet mobil araç ve konteyner tarama sistemi ile 10 adet bagaj tarama sisteminin de eklenmesi ile III. Çeyrek teknik sistem ve ekipman sayısı 1.163 olarak gerçekleşmiş; ayrıca yılsonuna kadar işletime alınması planlanan 1 adet yolcu görüntüleme sistemi, 1 adet yarı sabit araç ve konteyner tarama sistemi, 3 adet Gemini narkotik ve kimyasal madde teşhis cihazı ile uluslararası anlaşmalar ve AB projeleri kapsamında hibe edilen cihazlar bulunmaktadır. Diğer taraftan teknik cihaz ve sistemlerin tedarik sürecinde COVID-19 pandemisi nedeniyle sürecin sekteye uğraması, ihale sürecinin bir takım faktörler sebebiyle uzaması, ihale sonrası üretim veya temin sürecinin öngörülenden fazla zaman alması söz konusu olabilecektir. Uluslararası alanda yürütülen operasyon ve işbirliği sayısı ilk 9 ay itibarıyla 13'tür. Yılsonunda belirlendiği üzere 18 olması beklenmektedir. Yıllık denetim sayısı ilk 9 ay itibarıyla 2394'tür. Yılsonunda belirlendiği üzere 2.758 olması hedeflenmektedir. Kaçakçılıkla mücadeleye yönelik teknik sistem ve ekipman sayısı göstergesinde hedefler aşılmıştır. 2020 yılının üçüncü çeyreğinde ihaleleri tamamlanan teknik sistem ve cihazlar olsa da temini gerçekleştirilmemiş olduğundan ilgili İdarelere tahsisi sağlanmamış olup dördüncü çeyrekte teslim edilmesi planlanmaktadır. "Kaçak eşya bazında uzmanlaşmış veri analiz ekip sayısı", "Uluslararası alanda yürütülen operasyon ve işbirliği sayısı" ve "Yıllık denetim sayısı" göstergelerinde yılsonu hedefine ulaşılması beklenilmektedir. Yıllık denetim sayısı göstergesi içinde önümüzdeki 3 ayda hedeflenen sayı için gerekli çalışmalara ağırlık verilecektir. Yakalama olay sayısı ile Uyuşturucu, Çay, Tütün, Patlayıcı Madde/Silah ve Mühimmat kaçakçılığıyla mücadelede idari ve teknik kapasitenin güçlendirilerek denetimlerin etkinleştirilmesi çerçevesinde "Dedektör köpek sayısı" göstergesinin yılsonu hedefe ulaşması beklenmektedir.
	IV. ÇEYREK: Her ne kadar ülkemizi de etkisi altına alan COVID-19 pandemisi süreci yılsonu için belirlenen hedeflere ulaşmayı zorlaştırsa da bunun için yoğun bir mücadele verilmiştir. Yakalama olay sayısı ile Uyuşturucu, Çay, Tütün, Patlayıcı Madde/Silah ve Mühimmat kaçakçılığıyla mücadelede idari ve teknik kapasitenin güçlendirilerek denetimlerin etkinleştirilmesi çerçevesinde "Dedektör köpek sayısı" göstergesinin yılsonu hedefine ulaşılmıştır. Aynı şekilde "Kaçak eşya bazında uzmanlaşmış veri analiz ekip sayısı" ve "Yıllık denetim sayısı" göstergelerinde de belirlenen hedefe ulaşılmıştır. "Kaçakçılıkla

	mücadeleye yönelik teknik sistem ve ekipman sayısı" göstergesinde hedefler aşılmıştır. İhaleleri tamamlanan teknik sistem ve cihazların temini 2020 yılının dördüncü çeyreğinde gerçekleştirilerek ilgili İdarelere tahsisi sağlanmıştır. "Uluslararası alanda yürütülen operasyon ve işbirliği sayısı" göstergesinde de yılsonu hedefi aşılmıştır.

Yıl	2020
Program Adı	TİCARETİN DÜZENLENMESİ, GELİŞTİRİLMESİ VE KOLAYLAŞTIRILMASI
Alt Program Adı	DIŞ TİCARETİN DÜZENLENMESİ VE GELİŞTİRİLMESİ
Alt Program Hedefi	Dış ticarete yönelik ekonomik faaliyetlerin yapılandırılması ve güçlendirilmesi için gerekli tedbirleri almak, uygulamak ve bu kapsamda etkin dış ticaret politikası geliştirmek ve sürdürmek amacıyla uluslararası çalışmalar yapmak, gerekli koordinasyonu sağlamak

Sıra	Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Hedeflenen Gösterge Değeri	Yılsonu Gerçekleşme Tahmini	Gerçekleşme						
					I. Üç Aylık	II. Üç Aylık	III. Üç Aylık	IV. Üç Aylık	Yılsonu Değeri	Gerçekleşme Oranı %	Gerçekleşme Durumu
1	İthalatta korunma önlemleri sayısı (kümülatif)	Adet	12	12	8	8	8	7	7	58,00	Ulaşılamadı
2	Önlemlerin etkisiz kılınmasına karşı önlemlerin sayısı (kümülatif)	Adet	21	21	17	17	17	18	18	86,00	Kısmen Ulaşıldı
3	AR-GE konulu ruhsatlar kapsamında yapılan ticaret hacmi	Milyar Dolar	0,0700	0,0630	0,0170	0,0123	0,0131	0,0292	0,0716	102,00	Aşıldı
4	Damping ve sübvansiyon soruşturmaları sayısı (kümülatif)	Adet	45	45	40	47	59	62	62	138	Aşıldı
5	Dünya Bankası İş Yapılabilirlik Raporu “Lojistik Performans Endeksi”nde iyileştirilme sıra sayısı	Sıra	43	43	43	43	43	43	43	100	Ulaşıldı
6	Düzenlenen üst düzey ikili, bölgesel, çoklu ve çok taraflı temas ve faaliyetler ile kurumsal toplantıların sayısı	Adet	116	116	41	76	117	96	330	284,00	Aşıldı

7	İhraç ürünlerimizin EXPO, fuar, sergi, seminer, kongre, konferans gibi platformlarda tanıtılmasına yönelik etkinlik sayısı	Adet	0	1	0	0	1	0	1	200	Aşıldı
8	İmzalanan ticaret, ekonomik, teknik işbirliği anlaşmaları ile tercihli ticaret ile hizmet ticareti anlaşmalarının sayısı	Adet	2	2	2	0	0	0	2	100	Ulaşıldı
9	Serbest bölgelerdeki AR-GE konulu ruhsat sayısı	Adet	27	24	25	24	23	22	22	81	Kısmen Ulaşıldı
10	Serbest bölgelerdeki üretim ruhsatı sayısının toplam ruhsat sayısına oranı	Yüzde	37	37	37	37	37	38	38	103	Aşıldı
11	Serbest bölgelerden yurtdışına yapılan satışların toplam serbest bölge ticaret hacmi içerisindeki payı	Yüzde	42	40	35	38	38	35	35	83	Kısmen Ulaşıldı
12	Serbest bölgelerin tanıtımı amacıyla yurt içi ve dışında düzenlenen veya iştirak edilen etkinlik sayısı(kümülatif)	Adet	27	10	4,00	0	0	0	4	15	Ulaşılamadı
13	TL ile yapılan ihracatın toplam ihracat içindeki payı	Yüzde	4,8000	4,6600	3,9600	3,9700	3,9100	3,5700	3,5700	74	Ulaşılamadı
14	Ülke ve pazarlar özelinde uygulamaya geçirilecek eylem planları sayısı (kümülatif)	Adet	5	5	1	2	3	4	4	80,00	Kısmen Ulaşıldı
15	Yeni akdedilen veya güncellenen serbest ticaret anlaşması sayısı	Adet	5	5	0	0	1	1	2	40	Ulaşılamadı
16	Yerinde pazar araştırmaları ve ülke sunumları sayısı	Adet	33	33	11	0	1	1	13	39,00	Ulaşılamadı
DEĞERLENDİRME		**I. ÇEYREK:** 2020 yılı hedeflerine ulaşılmasını teminen 1. çeyrekte yürütülen çalışmalar ile alt program hedeflerinin uyumlu olduğu değerlendirilmektedir. Dış ticaretin düzenlenmesi ve geliştirilmesi alt programında yer alan etkin dış ticaret politikası geliştirmek ve sürdürmek amacıyla uluslararası çalışmalar yürütülmesi hedefi performans göstergesi olan "İhraç ürünlerimizin EXPO, fuar, sergi, seminer, kongre, konferans gibi platformlarda tanıtılmasına yönelik etkinlik sayısı" göstergesine ilişkin olarak yıl sonu hedefine ulaşılmasını teminen fuar programının revize edilmesi ihtiyacı ortaya çıkmış ve programın sanal ortamda gerçekleştirilmesine yönelik çalışmalar yürütülmüştür.								

DEĞERLENDİRME	Bu gösterge kapsamında; göstergenin hedefin gerçekleştirilmesine olan katkısının orta düzeyde olduğu değerlendirilmektedir. Performans göstergesinin takibinde herhangi bir veri sistemi kullanılmamaktadır. Dünya genelinde yaşanan COVID-19 salgını nedeniyle göstergenin hedeflenen yıl sonu değerinin etkilenebileceği düşünülmektedir. COVID-19 salgını nedeniyle dünyada ve ülkemizde alınacak önlemler, kısıtlamalar performans göstergesinin gerçekleşme düzeyini etkileyebilecektir. Dünya genelinde ortaya çıkan COVID-19 salgını kaynaklı ortaya çıkan aksaklıklar/kısıtlamalar mevcut performans hedeflerinin yürütülmesini olumsuz olarak etkilemektedir. Bu noktada, yılsonu hedefine ulaşmasını teminen imkanlar dahilinde programların sanal ortama taşınarak gerçekleştirilmesine ilişkin çalışmalar yürütülmektedir. Ayrıca; "Yerinde pazar araştırmaları ve ülke sunumları"nda 1. çeyrekte gösterilen performans ile yılsonu hedefine ulaşılabileceği öngörülmektedir. Bu gösterge kapsamında; göstergenin hedefin gerçekleştirilmesine olan katkısının orta düzeyde olduğu değerlendirilmektedir. Performans göstergesinin takibinde herhangi bir veri sistemi kullanılmamaktadır. Dünya genelinde yaşanan COVID-19 salgını nedeniyle göstergenin hedeflenen yıl sonu değerinin etkilenebileceği düşünülmektedir. COVID-19 salgını nedeniyle dünyada ve ülkemizde alınacak önlemler, kısıtlamalar performans göstergesinin gerçekleşme düzeyini etkileyebilecektir. Dünyada yaşanan salgın sorunu nedeniyle ülkedeki ve dünyadaki ekonomik durum, firmaların AR-GE yatırımı yapma imkân ve istekleri etkileme potansiyeline sahiptir. Bu nedenle AR-GE konulu faaliyet ruhsatı sayısı ve bu ruhsatlar kapsamında yapılacak ticaret hacmi olumsuz etkilenebilecektir. Toplu organizasyon ve etkinliklerin de gerçekleştirilemiyor olması tanıtım amaçlı olarak etkinliklere katılım sağlanamamasına neden olmaktadır. Serbest bölgelerde gösterilen faaliyetlerin, stratejik planda yer alan hedefler doğrultusunda daha katma değerli ve üretime yönelik gerçekleştirilmesi adına çalışmalar sürdürülmektedir. COVID-19 salgınının uluslararası ticarete olan etkilerin yansımaları ilk çeyrek itibarıyla görülmeye başlanmıştır. 3. ve 4. çeyreklerde yaşanan gelişmelerin gerçekleşmeleri olumlu etkileyeceği değerlendirilmektedir. Bu kapsamda, bazı gerçekleşme tahminlerinde ve hedeflerde güncelleme yapılarak aşağı yönlü revizyona gidilmiştir. Yerli üretim dalının artan dampingli/sübvansiyonlu ithalattan gördüğü zararın bertaraf edilmesi amacıyla yerli üretim dalının ve sektörün ihtiyaçları doğrultusunda dampinge ve sübvansiyona karşı soruşturmalar açılarak hedefler doğrultusunda gerçekleştirilmektedir. Performans göstergesi, açılan her bir soruşturmadaki ülke sayısını ifade etmekte olup bu veri kendi sistemimizde tutulmaktadır. İthalatın gelişimi ve yerli üretimin ihtiyaçları, göstergenin yıl sonu gerçekleşmesini etkileyen unsurlardır. İthalata ilişkin göstergeler hedefin gerçekleştirilmesine katkıda bulunmaktadır. Korunma önlemi soruşturmalarında yerli üreticilerin ve diğer tarafların verdiği bilgiler gerekirse yerinde doğrulanabilmektedir. Gümrük vergisi, ilave gümrük vergisi gibi enstrümanlarla korunan sektörlerin korunma önlemi başvuruları azalabilir. Dışsal faktörler, yerli üreticilerin bilgi ve kapasite eksikliği, gösterge gerçekleşmelerini etkileyen/etkileyebilecek dışsal faktörlerdir. İthalat göstergelerinin yılsonu hedefine ulaşmasını sağlamaya yönelik web sitesinde kolay ve anlaşılır bilgilere yer verilmesi, Ticaret ve Sanayi Odaları toplantıları ile daha fazla yerli üreticiye ulaşılması gibi iyileştirici tedbirler alınması planlanmaktadır. Önlemlerin etkisiz kılınmasına karşı önlemlerin sayısı göstergesiyle ilgili olarak, ithalat istatistiklerinin ve firmalardan alınan

DEĞERLENDİRME	şikâyetlerin incelenmesi neticesinde, dampinge karşı önlemlerin başka ülkeler üzerinden veya başka gümrük tarife pozisyonları üzerinden ithal edilmesi gibi çeşitli yollarla etkisiz kılındığına ilişkin ciddi şüphe bulunması halinde soruşturma açılmakta ve soruşturma sonucunda önlemlerin etkisiz kılınmasına karşı önlemler alınmaktadır. Bu çerçevede, 2018 yılında 9, 2019 yılında 8, toplamda 17 önlem alınmıştır. 2020 yılının ilk çeyreğinde önlem alınmamış olmakla birlikte mevcut durumda yürütülen 5 adet soruşturma bulunmaktadır. Bu çerçevede toplam 21 önlem hedefine ulaşılacağı değerlendirilmektedir. Diğer taraftan pandemi nedeniyle soruşturmaların uzaması riski bulunmaktadır. Bakanlığımız ve Türkiye İstatistik Kurumu işbirliğiyle üretilen dış ticaret istatistikleri resmi takvimine uygun bir şekilde yayınlandığından veri erişimine ilişkin herhangi bir kısıtlama bulunmamaktadır. Dış ticaret istatistikleri hesaplamalarında, 2020 yılının Ocak ayı itibarıyla Özel Ticaret Sistemi'nden (ÖTS), Genel Ticaret Sistemi'ne (GTS) geçilmiştir. Gösterge, geriye dönük verilerin bir kısmının (2013-2019 yıllık toplam ihracat ve TL ile ihracat) GTS olarak güncellenmesi ve Yeni Ekonomi Programı (YEP) (2021-2023) hazırlık çalışmaları çerçevesinde düzenlenen 14 Mayıs 2020 tarihli Kurumlar arası Makro Tahmin Toplantısı uzlaşma oranlarına göre güncellenmesi sebebiyle revize edilmiş olup yılsonu gerçekleşme tahmini aşağı yönlü revize edilmiştir. 2019 yılının Aralık ayından bu yana süregelen küresel COVID-19 salgını ve bu salgının Türkiye dış ticaretine etkileri sebebiyle, göstergenin, yılsonu hedefinin altında kalabileceği düşünülmektedir. 2019 yılının Aralık ayından bu yana süregelen küresel COVID-19 salgını ve bu salgının Türkiye dış ticaretine muhtemel etkileri sebebiyle, göstergelerin (ihracat miktar endeksi, ihracat birim değer endeksi) 2020 yılı performans programında hedeflenen gösterge değerinin altında kalabileceği düşünülmektedir. COVID-19 salgını nedeniyle dış talepteki daralma, petrol başta olmak üzere küresel emtia fiyatlarındaki gerilemenin bu durumda etkili olacağı değerlendirilmektedir. 2020 faaliyetleri yılın I. Çeyreğinde Ocak-Şubat aylarında planlandığı gibi devam etmiştir. Nitekim iki aylık sonuçlar 2020 hedeflerine uygun ve paraleldir. Ancak Mart ayı itibarıyla COVID-19 salgını nedeniyle birçok ülkedeki karantina uygulamaları ikili ve çok taraflı temasları ve çalışmaları olumsuz etkilemiştir. Çalışmalar sanal toplantılar aracılığıyla yürütülmekle birlikte, birçok faaliyet olumsuz etkilenmiştir. Dünya Bankası İş Yapılabilirlik Raporu “Lojistik Performans Endeksi”nde iyileştirilme sıra sayısı göstergesi ile ilgili olarak, Yurtiçinde gerekli çalışmalar ilgili birimler ile koordinasyon halinde tamamlanmış ve sonuç ve değerlendirmeler, talep edildiği üzere anket formunda Dünya Bankasına sunulmuştur. Kararları beklenmektedir. “Düzenlenen üst düzey ikili, bölgesel, çoklu ve çok taraflı temas ve faaliyetler” ile kurumsal toplantıların sayısı ile ilgili olarak, 2020 yılı 1. çeyreğinde hedefin %35'i gerçekleştirilmiştir. COVID-19 salgını nedeniyle temaslar/toplantılar kesilmiştir. İmzalanan ticaret, ekonomik, teknik işbirliği anlaşmaları ile tercihli ticaret ile hizmet ticareti anlaşmalarının sayısı ise 2020 hedefi yılın ilk çeyreğinde tutturulmuştur. Ülke ve pazarlar özelinde uygulamaya geçirilecek eylem planları sayısı 2020 yılının ilk çeyreğinde Pakistan ve Özbekistan ile eylem planları imzalanarak, hayata geçirilmiştir. COVID-19 salgını bu faaliyetlerin Mart ayının ikinci yarısından itibaren durmasına neden olmuştur. Yeni akdedilen veya güncellenen serbest ticaret anlaşması

DEĞERLENDİRME	sayısı göstergesi ile ilgili olarak COVID-19 salgını nedeniyle müzakereler ortak mutabakat ile bir süre durmuştur. Sanal ortamda sürdürülmesi için girişimler devam etmektedir.
	II. ÇEYREK: Ticaret diplomasisi araçlarının etkin bir şekilde kullanılması, ikili, bölgesel, çoklu ve çok taraflı temas ve faaliyetler ile kurumsal toplantılar gerçekleştirilmesi, ticaret anlaşmaları akdedilmesi ve eylem planları uygulanması suretiyle dış ticaretimizin güçlendirilmesi ve etkin bir dış ticaret politikası geliştirilmesi hedeflerine katkı sağlanması amaçlanmaktadır. Bununla birlikte, izleme döneminde belirli göstergeler bakımından öngörülen gerçekleşme sayılarına ulaşılmış ancak, bazı göstergeler bakımından COVID-19 salgın sürecinin uluslararası faaliyetlerde yol açtığı ciddi kısıtlamalar nedeniyle ancak sınırlı bir ilerleme kaydedilmiş veya herhangi bir ilerleme kaydedilmesi mümkün olamamıştır. Salgın sürecinin gelişimine bağlı olarak özellikle, ilerleme kaydedilemeyen veya sınırlı ilerleme kaydedilen performans göstergeleri bakımından yılın geri kalan kısmında 2020 yılsonu hedeflerine ulaşılmasını sağlayacak tedbirler üzerinde çalışılmaktadır. Salgın sürecinin gelişimine bağlı olarak yılın geri kalan kısmında gösterge hedeflerine ulaşılmasını sağlayacak tedbirler üzerinde çalışılmaktadır. Salgın sürecinin etkileri nedeniyle, bazı göstergelerde yıl sonu tahminlerinde değişiklik yapılmasına gerek duyulmuştur. Bu bağlamda, "yeni akdedilen veya güncellenen serbest ticaret anlaşmalarının sayısı"na ilişkin yılsonu tahmini hedefi 5'ten 3'e; ülke ve pazarlar özelinde uygulamaya geçirilecek eylem planları sayısına ilişkin tahmini yıl sonu hedefi ise 5'ten 4'e indirilmiştir. "Üst düzey temas ve faaliyetler ile kurumsal toplantıların sayısı"na ilişkin tahmini hedef ise, temasların ağırlıklı olarak çevirimiçi yöntemler kullanılarak gerçekleştirilmeye devam ettiği göz önünde bulundurularak, 116'dan 160'a yükseltilmiştir. COVID-19 salgın sürecindeki gelişmeler ve uluslararası temaslar önündeki engellerin ne şekilde evrileceği, hedeflerin gerçekleşmesi konusunda önemli ölçüde belirleyici olacaktır. Öte yandan, 2 yılda bir yayınlanan ve 2020 yılı içinde yayınlanması öngörülen "Lojsitik Performans Endeksi" henüz yayınlanmadığından söz konusu göstergeye ilişkin yeni bir ölçüm yapılamamaktadır. Yerli üretim dalının artan dampingli/sübvansiyonlu ithalattan gördüğü zararın bertaraf edilmesi amacıyla yerli üretim dalının ve sektörün ihtiyaçları doğrultusunda dampinge ve sübvansiyona karşı soruşturmalar açılarak hedefler doğrultusunda gerçekleşmeye devam etmektedir. Yürürlükte bulunan dampinge karşı önlemlerin etkinliğinin sağlanması amacıyla önlemlerin etkisiz kılınmasına karşı soruşturmalar yürütülmeye devam etmektedir. Dış ticarete yönelik gerekli tedbirlerin alınabilmesi için çalışmalar yapılmıştır. Serbest bölgelerde gösterilen faaliyetlerin, stratejik planda yer alan hedefler doğrultusunda daha katma değerli ve üretime yönelik gerçekleştirilmesi adına çalışmalar sürdürülmektedir. COVID-19 salgınının uluslararası ticarete olan etkilerin yansımaları ilk çeyrek itibarıyla görülmeye başlanmıştır. İkinci çeyrek başlarında olumsuz etkilerin yüksek seviyelere çıktığı ancak haziran ayı itibarıyla toparlanma yaşandığı görülmektedir. 3. ve 4. çeyrekle birlikte olumsuz etkilerin azalacağı değerlendirilmektedir. Dünyada yaşanan salgın sorunu nedeniyle ülkedeki ve dünyadaki ekonomik durum, firmaların AR-GE yatırımı yapma imkân ve istekleri etkileme potansiyeline sahiptir. Bu nedenle AR-GE konulu faaliyet ruhsatı sayısı ve bu ruhsatlar kapsamında yapılacak

DEĞERLENDİRME	ticaret hacmi olumsuz etkilenebilecektir. Toplu organizasyon ve etkinliklerin de gerçekleştirilemiyor olması tanıtım amaçlı olarak etkinliklere katılım sağlanamamasına neden olmaktadır. İhraç ürünlerimizin EXPO, fuar, sergi, seminer, kongre, konferans gibi platformlarda tanıtılmasına yönelik etkinlik sayısı ile ilgili olarak, göstergenin hedefin gerçekleştirilmesine olan katkısının orta düzeyde olduğu değerlendirilmektedir. Performans göstergesinin takibinde herhangi bir veri sistemi kullanılmamaktadır. Dünya genelinde yaşanan COVID-19 salgını nedeniyle göstergenin hedeflenen yılsonu değerinin etkilenebileceği düşünülmektedir. COVID-19 salgını nedeniyle dünyada ve ülkemizde alınacak önlemler, kısıtlamalar performans göstergesinin gerçekleşme düzeyini etkileyebilecektir. Dünya genelinde ortaya çıkan COVID-19 salgını kaynaklı ortaya çıkan aksaklıklar/kısıtlamalar mevcut performans hedeflerinin yürütülmesini olumsuz olarak etkilemektedir. Bu noktada, yılsonu hedefine ulaşmasını teminen imkânlar dahilinde programların sanal ortama taşınarak gerçekleştirilmesine ilişkin çalışmalar yürütülmektedir. Yerinde pazar araştırmaları ve ülke sunumları sayısı ile ilgili olarak göstergenin hedefin gerçekleştirilmesine olan katkısının orta düzeyde olduğu değerlendirilmektedir. Performans göstergesinin takibinde herhangi bir veri sistemi kullanılmamaktadır. Dünya genelinde yaşanan COVID-19 salgını nedeniyle göstergenin hedeflenen yılsonu değerinin etkilenebileceği düşünülmektedir. COVID-19 salgını nedeniyle dünyada ve ülkemizde alınacak önlemler, kısıtlamalar performans göstergesinin gerçekleşme düzeyini etkileyebilecektir. TL ile yapılan ihracatın toplam ihracat içindeki payı konusunda 2019 yılının Aralık ayından bu yana süregelen küresel COVID-19 salgını ve bu salgının Türkiye dış ticaretine muhtemel etkileri sebebiyle, göstergenin, 2020 yılı performans programında hedeflenen gösterge değerinin altında kalabileceği düşünülmektedir. İhracat birim değer endeksinde yaşanan düşüşte, özellikle 2019 yılı Aralık ayından itibaren etkisini göstermeye başlayan COVID-19 salgınının küresel talepte düşüşe neden olması ve buna bağlı olarak petrol ve diğer emtia fiyatlarında yaşanan düşüş etkili olmaktadır. İhracat miktar endeksi de yine COVID-19 salgını sonrası getirilen kısıtlama tedbirleri ile dış talepteki daralmanın etkisiyle azalış göstermektedir. Özellikle kısıtlama tedbirlerinin küresel çapta yoğunlaşmaya başladığı Mart-Nisan ve Mayıs aylarında bu etki görülmektedir. Diğer taraftan 2020 yılına ilişkin 1.çeyrek gösterge tahminlerinden ihracat birim değer endeksinde yukarı yönlü güncelleme yapılmıştır. Bunun nedeni emtia fiyatlarında ve özellikle petrol fiyatlarında ilk çeyrekte yaşanan düşüşün ardından 2.çeyrekte görülen toparlanmadır. İhracat miktar endeksinde ise gerçekleşen veriler doğrultusunda aşağı yönlü güncellemeye gidilmiş olup pandeminin 2.çeyrekte etkisini yoğun şekilde göstermesi bu güncellemede etkili olmuştur. Önümüzdeki dönemde, küresel ekonomiye ilişkin IMF, DTÖ, Birleşmiş Milletler gibi uluslararası kuruluşlar resesyon beklentisi içerisindedir. Söz konusu hususlar göz önüne alındığında, ihracat miktar ve birim değer endekslerinin 2020 yılı performans programında hedeflenen gösterge değer seviyesinden daha düşük oranda gerçekleşeceği öngörülmektedir. Bu çerçevede ilgili göstergelere ilişkin 2020 yılsonu gerçekleşme tahminleri, Yeni Ekonomi Programı (2021-2023) hazırlık çalışmaları çerçevesinde düzenlenen 2 Eylül 2020 tarihli Kurumlar arası Makro Tahmin Toplantısı uzlaşma oranları çerçevesinde güncellenmiştir. Söz

DEĞERLENDİRME	konusu göstergelerdeki değişimlerde kısa vadede dışsal faktörlerdeki gelişmeler ağırlıklı olarak etkili olmaktadır. Bu çerçevede özellikle pandeminin önümüzdeki dönemde izleyeceği seyir ve aşı çalışmalarına ilişkin gelişmeler 2020 hedefinin yakalanması açısından önem arz etmektedir.
	III. ÇEYREK: 2020 yılı hedeflerine ulaşılmasını teminen III. çeyrekte yürütülen çalışmalar ile alt program hedeflerinin uyumlu olduğu değerlendirilmektedir. Dış ticaretin düzenlenmesi ve geliştirilmesi alt programında yer alan etkin dış ticaret politikası geliştirmek ve sürdürmek amacıyla uluslararası çalışmalar yürütülmesi hedefi performans göstergesi olan 89. İzmir Enternasyonal Fuarı ve İzmir İş Günleri programı yılsonu hedefine ulaşılmasını teminen küresel pandemi şartları dolayısıyla revize edilerek 4-8 Eylül 2020 tarihlerinde sanal ortamda gerçekleştirilmiştir. Bu çerçevede, III. çeyrekte anılan yıl sonu hedefine ulaşılmış olup performans göstergesi başarıyla tamamlanmıştır. İhraç ürünlerimizin EXPO, fuar, sergi, seminer, kongre, konferans gibi platformlarda tanıtılmasına yönelik etkinlik sayısı ile ilgili olarak; göstergenin hedefin gerçekleştirilmesine olan katkısının orta düzeyde olduğu değerlendirilmektedir. Performans göstergesinin takibinde herhangi bir veri sistemi kullanılmamaktadır. Dünya genelinde yaşanan COVID-19 salgını nedeniyle göstergenin hedeflenen yılsonu değerinin etkilenebileceği düşünülmektedir. COVID-19 salgını nedeniyle dünyada ve ülkemizde alınacak önlemler, kısıtlamalar performans göstergesinin gerçekleşme düzeyini etkileyebilecektir. Dünya genelinde ortaya çıkan COVID-19 salgını kaynaklı ortaya çıkan aksaklıklar/kısıtlamalar mevcut performans hedeflerinin yürütülmesini olumsuz olarak etkilemektedir. Bu noktada, yılsonu hedefine ulaşmasını teminen imkânlar dahilinde programlar sanal ortama taşınarak gerçekleştirilmiştir. Dış ticaretin düzenlenmesi ve geliştirilmesi alt programında yer alan etkin dış ticaret politikası geliştirmek ve sürdürmek amacıyla uluslararası çalışmalar yürütülmesi hedefi performans göstergesi olan ''Yerinde pazar araştırmaları ve ülke sunumları'' programları küresel pandemi kaynaklı alınan önlemler ve kısıtlamalar nedeniyle revize edilerek, III. çeyrekte yeni bir formatta gerçekleştirilmeye başlanmıştır. Bu çerçevede, yılsonu hedeflerine ulaşmak üzere gerekli çalışmalara devam edilecektir. "Yerinde pazar araştırmaları ve ülke sunumları sayısı" göstergesi ile ilgili olarak; göstergenin hedefin gerçekleştirilmesine olan katkısının orta düzeyde olduğu değerlendirilmektedir. Performans göstergesinin takibinde herhangi bir veri sistemi kullanılmamaktadır. Dünya genelinde yaşanan COVID-19 salgını nedeniyle göstergenin hedeflenen yılsonu değerinin etkilenebileceği düşünülmektedir. COVID-19 salgını nedeniyle dünyada ve ülkemizde alınacak önlemler, kısıtlamalar performans göstergesinin gerçekleşme düzeyini etkileyebilecektir. Serbest bölgelerde gösterilen faaliyetlerin, stratejik planda yer alan hedefler doğrultusunda daha katma değerli ve üretime yönelik gerçekleştirilmesi adına çalışmalar sürdürülmektedir. COVID-19 salgınının uluslararası ticarete olan etkilerin yansımaları ilk çeyrek itibarıyla görülmeye başlanmıştır. İkinci çeyrek başlarında olumsuz etkilerin yüksek seviyelere çıktığı anca Haziran ayı itibarıyla başlayan toparlanma, salgın etkilerinin de azalmasıyla 3. çeyrekte de devam etmiştir. Dünyada

DEĞERLENDİRME	yaşanan salgın sorunu nedeniyle ülkedeki ve dünyadaki ekonomik durum, firmaların AR-GE yatırımı yapma imkân ve isteklerini etkileme potansiyeline sahiptir. Bu nedenle AR-GE konulu faaliyet ruhsatı sayısı ve bu ruhsatlar kapsamında yapılacak ticaret hacmi olumsuz etkilenebilecektir. Toplu organizasyon ve etkinliklerin de gerçekleştirilemiyor olması tanıtım amaçlı olarak etkinliklere katılım sağlanamamasına neden olmaktadır. Yerli üretim dalının artan dampingli/sübvansiyonlu ithalattan gördüğü zararın bertaraf edilmesi amacıyla yerli üretim dalının ve sektörün ihtiyaçları doğrultusunda dampinge ve sübvansiyona karşı soruşturmalar açılarak hedefler doğrultusunda gerçekleşmeye devam etmektedir. Dış ticarete yönelik gerekli tedbirlerin alınabilmesi için çalışmalar yapılmıştır. Yerli üretim dalının artan dampingli/sübvansiyonlu ithalattan gördüğü zararın bertaraf edilmesi amacıyla yerli üretim dalının ve sektörün ihtiyaçları dikkate alınarak dampingli ve sübvansiyonlu ithalata karşı soruşturma açılarak hedefler doğrultusunda gerçekleştirilmektedir. Performans göstergesi, açılan her bir soruşturmadaki ülke sayısını ifade etmekte olup bu veri kendi sistemimizde tutulmaktadır. İthalatın gelişimi ve yerli üretimin ihtiyaçları, göstergenin yılsonu gerçekleşmesini etkileyen unsurlardır. Ticaret diplomasisi araçlarının etkin bir şekilde kullanılması, ikili, bölgesel, çoklu ve çok taraflı temas ve faaliyetler ile kurumsal toplantılar gerçekleştirilmesi, ticaret anlaşmaları akdedilmesi ve eylem planları uygulanması suretiyle dış ticaretimizin güçlendirilmesi ve etkin bir dış ticaret politikası geliştirilmesi hedeflerine katkı sağlanması amaçlanmaktadır. Bununla birlikte, izleme döneminde belirli göstergeler bakımından önemli ilerleme kaydedilmekle birlikte, bazı göstergeler bakımından COVID-19 salgın sürecinin uluslararası faaliyetlerde yol açtığı ciddi kısıtlamalar nedeniyle ancak sınırlı bir ilerleme kaydedilmiş veya herhangi bir ilerleme kaydedilmesi mümkün olamamıştır. Salgın sürecinin gelişimine bağlı olarak özellikle ilerleme kaydedilemeyen veya sınırlı ilerleme kaydedilen performans göstergeleri bakımından önümüzdeki dönemde gösterge hedeflerine ulaşılmasını sağlayacak tedbirler üzerinde çalışılmaktadır. Dış ticaretimizin güçlendirilmesine yönelik çalışmalar bağlamında hedeflenen uluslararası çalışmalar gerçekleştirilmesini öngören yukarıdaki göstergeler bağlamında, izleme döneminde belirli göstergeler bakımından önemli ilerleme kaydedilmekle birlikte, bazı göstergeler bakımından COVID-19 salgın sürecinin uluslararası faaliyetlerde özellikle anlaşmaların müzakere ve sonuçlandırılmasında yol açtığı ciddi güçlükler nedeniyle ilerleme kaydedilmesi mümkün olamamış veya sınırlı ölçüde bir ilerleme kaydedilebilmiştir. Salgın sürecinin gelişimine bağlı olarak yılın geri kalan kısmında gösterge hedeflerine ulaşılmasını sağlayacak tedbirler üzerinde çalışılmaktadır. COVID-19 salgın sürecindeki gelişmeler ve uluslararası temaslar önündeki engellerin ne şekilde evrileceği, hedeflerin gerçekleşmesi konusunda önemli ölçüde belirleyici olacaktır. Öte yandan, 2 yılda bir yayınlanan ve 2020 yılı içinde yayınlanması öngörülen “Lojistik Performans Endeksi” henüz yayınlanmadığından ilgili göstergeye ilişkin yeni bir ölçüm yapılamamıştır. TL ile yapılan ihracatın toplam ihracat içindeki payının 2019 yılının Aralık ayından bu yana süregelen küresel COVID-19 salgını ve bu salgının Türkiye dış ticaretine etkileri sebebiyle, göstergenin, yılsonu hedefinin altında kalabileceği düşünülmektedir.

DEĞERLENDİRME	**IV. ÇEYREK:** "İhraç ürünlerimizin EXPO, fuar, sergi, seminer, kongre, konferans gibi platformlarda tanıtılmasına yönelik etkinlik sayısı" 2020 Yılı Performans Programında hedeflenen gösterge III. Çeyrekte gerçekleştirilerek, tamamlanmıştır. "Yerinde pazar araştırmaları ve ülke sunumları sayısı" göstergesi ile ilgili olarak; 2020 yılı hedeflerine ulaşılmasını teminen IV. çeyrekte yürütülen çalışmalar ile alt program hedeflerinin uyumlu olduğu değerlendirilmektedir. Dış ticaretin düzenlenmesi ve geliştirilmesi alt programında yer alan etkin dış ticaret politikası geliştirmek ve sürdürmek amacıyla uluslararası çalışmalar yürütülmesi hedefi performans göstergesi olan ''Yerinde pazar araştırmaları ve ülke sunumları'' programları küresel pandemi kaynaklı alınan önlemler ve kısıtlamalar nedeniyle revize edilerek, 2020 yılı performans programı çerçevesinde yeni bir formatta gerçekleştirilmeye başlanmıştır. Göstergenin hedefin gerçekleştirilmesine olan katkısının orta düzeyde olduğu değerlendirilmektedir. Performans göstergesinin takibinde herhangi bir veri sistemi kullanılmamaktadır. Dünya genelinde yaşanan COVID-19 salgını nedeniyle göstergenin hedeflenen yıl onu değerinin etkilenebileceği düşünülmektedir. COVID-19 salgını nedeniyle dünyada ve ülkemizde alınacak önlemler, kısıtlamalar performans göstergesinin gerçekleşme düzeyini etkileyebilecektir. 2019 yılının Aralık ayından bu yana süregelen küresel COVID-19 salgını ve bu salgının Türkiye dış ticaretine etkileri sebebiyle, 2020 Aralık ayında TL ile yapılan ihracatın toplam ihracat payı 3,57 olarak yılsonu hedefinin altında gerçekleşmiştir. Ticaret diplomasisi araçlarının etkin bir şekilde kullanılması, ikili, bölgesel, çoklu ve çok taraflı temas ve faaliyetler ile kurumsal toplantılar gerçekleştirilmesi, ticaret anlaşmaları akdedilmesi ve eylem planları uygulanması suretiyle dış ticaretimizin güçlendirilmesi ve etkin bir dış ticaret politikası geliştirilmesi hedeflerine katkı sağlanması amaçlanmaktadır. Dış ticaretimizin güçlendirilmesine yönelik çalışmalar bağlamında hedeflenen uluslararası çalışmalar gerçekleştirilmesini öngören göstergeler bağlamında, İzleme döneminde belirli göstergeler bakımından önemli ilerleme kaydedilmekle birlikte, bazı göstergeler bakımından COVID-19 salgın sürecinin uluslararası faaliyetlerde özellikle anlaşmaların müzakere ve sonuçlandırılmasında yol açtığı ciddi güçlükler nedeniyle ilerleme kaydedilmesi mümkün olamamış veya sınırlı ölçüde bir ilerleme kaydedilebilmiştir. COVID-19 salgın sürecindeki gelişmeler ve uluslararası temaslar önündeki engellerin ne şekilde evrileceği, önümüzdeki dönemde hedeflerin gerçekleşmesi konusunda önemli ölçüde belirleyici olacaktır. Öte yandan, 2 yılda bir yayınlanan ve 2020 yılı içinde yayınlanması öngörülen "Lojistik Performans Endeksi" henüz yayınlanmadığından söz konusu göstergeye ilişkin yeni bir ölçüm yapılamamıştır. Yerli üretim dalının artan dampingli/sübvansiyonlu ithalattan gördüğü zararın bertaraf edilmesi amacıyla yerli üretim dalının ve sektörün ihtiyaçları dikkate alınarak dampingli ve sübvansiyonlu ithalata karşı soruşturma açılarak hedefler doğrultusunda gerçekleştirilmektedir. Performans göstergesi, açılan her bir soruşturmadaki ülke sayısını ifade etmekte olup bu veri kendi sistemimizde tutulmaktadır. İthalatın gelişimi ve yerli üretimin ihtiyaçları, göstergenin yılsonu gerçekleşmesini etkileyen unsurlardır. Dünyada yaşanan salgın sorunu nedeniyle ülkedeki ve dünyadaki ekonomik durum, firmaların AR-GE yatırımı yapma imkân ve isteklerini etkileme potansiyeline sahiptir. Bu nedenle "AR-GE konulu faaliyet ruhsatı sayısı" olumsuz etkilenmiştir. "AR-GE

DEĞERLENDİRME	konulu ruhsatlar kapsamında gerçekleştirilen ticaret hacmi" ise hedefle uygun şekilde gerçekleşmiştir. Toplu organizasyon ve etkinliklerin de gerçekleştirilemiyor olması tanıtım amaçlı olarak etkinliklere katılım sağlanamamasına neden olmaktadır. Dünyada yaşanan salgın sorunu nedeniyle uluslararası ticarette uygulanan politika ve tedbirler yurtdışı satışların beklenenden düşük oranda gerçekleşmesine neden olmuştur. Serbest bölgelerde gösterilen faaliyetlerin, stratejik planda yer alan hedefler doğrultusunda daha katma değerli ve üretime yönelik gerçekleştirilmesi adına çalışmalar sürdürülmektedir. COVID-19 salgınının uluslararası ticarete olan etkilerin yansımaları ilk çeyrek itibarıyla görülmeye başlanmıştır. İkinci ve üçüncü çeyrekteki toparlanma, dördüncü çeyrekte de devam etmiş ancak bazı olumsuz etkilerin devam ettiği görülmektedir.

Yıl	2020
Program Adı	TİCARETİN DÜZENLENMESİ, GELİŞTİRİLMESİ VE KOLAYLAŞTIRILMASI
Alt Program Adı	GÜMRÜK HİZMETLERİ
Alt Program Hedefi	Gümrük işlemleri ticaret erbabı için daha hızlı ve kolay yapılır hale getirilecektir

Sıra	Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Hedeflenen Gösterge Değeri	Yılsonu Gerçekleşme Tahmini	Gerçekleşme						
					I. Üç Aylık	II. Üç Aylık	III. Üç Aylık	IV. Üç Aylık	Yılsonu Değeri	Gerçekleşme Oranı %	Gerçekleşme Durumu
1	Elektronik ortama aktarılan gümrük hizmetlerine ilişkin belge sayısı (kümülatif)	Adet	215	215	184	186	190	196	196	91	Kısmen Ulaşıldı
2	Elektronik ortama aktarılan gümrük hizmetlerine ilişkin uygulama sayısı (kümülatif)	Adet	15	15	2	6	11	15	15	100	Ulaşıldı
3	Eşyanın tasfiye yönteminin belirlendiği tarih ile tasfiye yönteminin uygulanması arasındaki süre	Gün	55	60	53	56	51	43	43	127	Aşıldı

4	Eşyanın tasfiyelik hale geldiği tarih ile tespit tahakkuk belgesinin düzenlendiği tarih arasındaki süre	Gün	120	200	227	263	271	188	188	64	Ulaşılamadı
5	Eşyanın tespit tahakkuk belgesinin düzenlendiği tarih ile tasfiye yönteminin belirlenmesi arasındaki süre	Gün	60	100	134	131	149	60	60	100	Ulaşıldı
6	İhracat kırmızı hat oranı	Yüzde	3,2000	3,4000	3,4000	3,4000	3,2000	3,1000	3,1000	103	Aşıldı
7	İhracatta yükün deniz limanlarında gümrük gözetiminde ortalama bekleme süresi (1)	Gün	1,6000	1,6000	veri yok	veri yok	veri yok	2,1000	2,1000	69	Ulaşılamadı
8	İhracatta yükün kara kapılarında gümrük gözetiminde ortalama bekleme süresi (2)	Saat	4,9000	4,9000	veri yok	veri yok	veri yok	5,4000	5,4000	90	Kısmen Ulaşıldı
9	İkili düzeyde ihracat ve transit veri değişimi anlaşma ve protokol sayısı	Adet	1	1	0	0	0	1,00	1,00	100,00	Ulaşıldı
10	İlk 4 saatte gümrüklemesi tamamlanan ihracat beyannamesi oranı (3)	Yüzde	86	86	veri yok	veri yok	veri yok	92,1600	92,1600	107	Aşıldı
11	İlk 8 saatte gümrüklemesi tamamlanan ithalat beyannamesi oranı (4)	Yüzde	46	46	veri yok	veri yok	veri yok	49,4100	49,4100	107	Aşıldı
12	İthalat kırmızı hat oranı	Yüzde	12,4000	14,5000	13,6000	13,3000	13,2000	13	13	95	Kısmen Ulaşıldı
13	İthalatta yükün deniz limanlarında gümrük gözetiminde ortalama bekleme süresi (5)	Gün	5,1000	5,1000	veri yok	veri yok	veri yok	5,5000	5,5000	92	Kısmen Ulaşıldı
14	İthalatta yükün kara kapılarında gümrük gözetiminde ortalama bekleme süresi (6)	Saat	7,7000	7,7000	0	0	0	9,6000	9,6000	75	Ulaşılamadı
15	Planlı sonradan kontrole tabi tutulan firma sayısındaki artış oranı	Yüzde	2	8	0	0	0	8	8	300	Aşıldı
16	Türkiye'nin sınır ötesi ticaret endeksi sıralaması (7)	Sayı	40	40	veri yok	veri yok	veri yok	veri yok	veri yok	veri yok	veri yok

17	Yetkilendirilmiş yükümlü statüsü sahibi firma sayısı (kümülatif)	Adet	500	500	497	505	515	538	538	108	Aşıldı
AÇIKLAMA: (1), (2),(3), (4), (5) ve (6) işaretli göstergelerin hesaplama yöntemi; kümülatif ya da toplanabilir değer hesaplama şekline uyum sağlamadığından söz konusu göstergelere ilişkin aylık veri girişi yapılmamış olup yılsonu değerlerinin 12 aylık ortalama değer alınarak yıl sonu gerçekleşme değeri aralık ayına yazılmıştır. (7) işaretli gösterge ile ilgili olarak ise; her yıl Ekim ayında yayımlanan Rapor, bu yıl Dünya Bankasınca 27.08.2020 tarihinde www.doingbusiness.org internet sitesinde yapılan açıklama ile ertelenmiştir. Söz konusu açıklamada, 2021 Raporu'nun ne zaman yayımlanacağı konusunda bilgi verilmediğinden göstergeye ilişkin veri temin edilememektedir.										
DEĞERLENDİRME	**I. ÇEYREK:** "Gümrük Hizmetleri" alt programı altında bulunan performans göstergeleri ile amaçlanan; gümrük işlem sürelerinin, maliyetlerin ve bürokrasinin azaltılmasına yönelik çalışmalar, "gümrük işlemlerinin ticaret erbabı için daha hızlı ve kolay yapılır hale getirilmesi" hedefine doğrudan katkı sağlamaya ilişkin olup söz konusu göstergelerin gerçekleştirilmesi çalışmaları yürütülen proje ve faaliyetlerle desteklenmektedir. Yürütülen çalışmalar neticesinde; İthalat ve ihracatta gümrük işlemlerinin daha kısa sürede tamamlanmasına yönelik çalışmalarla eşyanın daha kısa sürede teslimi sağlanarak gümrük işlemlerinin ticaret erbabı için daha kolay ve hızlı hale getirilmesi öngörülmüştür, İthalatta yerinde gümrükleme ve izinli alıcı uygulamalarının da devreye girmeye başlamasıyla birlikte, yetkilendirilmiş yükümlü statüsü sahibi firma sayısına ilişkin 2020 yılı sonu hedeflenen gösterge değerine neredeyse Mart ayı sonu itibarıyla ulaşılmıştır, Kâğıtsız gümrük projesi ile 2019 yılında 175 belge elektronik ortama alınarak 174 olan yıl sonu hedeflenen gösterge değeri aşılmıştır, her yılın Şubat ayında tüm ülkelere gönderilen Sınır Ötesi Ticaret Anketi'nin doldurulması için bir Çalışma Grubu oluşturulmuş, Dünya Bankasının anketi göndermiş olabileceği potansiyel firma ve gümrük müşavirleri tespit edilerek anketin doldurulması için hazırlanan kapsamlı bir rehber bu firmalara gönderilmiştir. Performans göstergelerinin ilk 3 aylık gerçekleşme değerlerine bakıldığında, genel olarak 2020 yılı için hedeflenen gösterge değerlerine ulaşıldığı ve hatta bazı göstergelerde yılsonu için hedeflenen değerden daha iyi sonuç alındığı görülmekte olup yıl sonunda performans göstergelerinin gerçekleşme değerlerine ulaşılması öngörülmektedir. Performans göstergelerine ilişkin veriler, Bakanlığımız nezdinde bulunan Tek Pencere Sistemi, KDS ve BİLGE gibi elektronik uygulamalar ve Bakanlığımızca tutulan kayıtlar aracılığıyla elde edilmekte olup verilerin güvenilirliği konusunda bir sıkıntı yaşanmamaktadır. Ancak, Dünya Bankası İş Ortamı Raporu her yıl Ekim ayında yayımlanmakta olduğundan, diğer aylarda veriye ulaşma veya ölçüm yapma imkânı bulunmamaktadır. Bu nedenle, "Türkiye'nin sınır ötesi ticaret endeksi sıralaması" adlı performans göstergesinde veriye yer verilmemiştir. Diğer taraftan; "İhracatta yükün deniz limanlarında gümrük gözetiminde ortalama bekleme süresi", "İhracatta yükün kara kapılarında gümrük gözetiminde ortalama bekleme süresi", "İlk 4 saatte gümrüklemesi tamamlanan ihracat beyannamesi oranı", "İlk 8 saate gümrüklemesi tamamlanan ithalat beyannamesi oranı", "İthalatta yükün deniz limanlarında gümrük gözetiminde ortalama bekleme süresi", "İthalatta yükün kara kapılarında gümrük gözetiminde ortalama bekleme süresi" ile "Türkiye'nin sınır ötesi ticaret endeksi sıralaması" performans göstergeleri gerek kümülatif gösterge değerine gerekse toplanabilir gösterge değeri hesaplama şekline uyum sağlamadığı, söz konusu göstergelere ilişkin yılsonu değerlerinin 12 aylık ortalama değer alınarak hesaplanmasının doğru hesaplama şekli olacağı düşünüldüğünde, I. çeyrek										

DEĞERLENDİRME	verileri girişleri yapılmamış olup yılsonu değerleri beklenmektedir. Gümrük mevzuatına ve diğer ilgili mevzuat hükümlerine uyulmasını sağlamak üzere gümrük idareleri tarafından uygulanan gümrük işlemleri ile ilgili hususların tamamı göstergenin hedeflenen değerine ulaşmasını etkileyen faktörlerdir. Göstergenin hedeflenen yılsonu değerini etkileyebilecek dışsal faktörler; salgın hastalıklar nedeniyle arttırılan tedbirler, diğer kurumlar ile yükümlü ve taşıyıcılardan kaynaklı gecikmeler ve küresel ekonomik gelişmeler olabilir. Göstergenin yılsonu hedefine ulaşmasını sağlamaya yönelik alınacak iyileştirici tedbirler kapsamında; İthalatta Yerinde Gümrükleme ve İzinli Alıcı uygulamalarının uygulamaya girmesinin YYS sahibi firma sayısının artmasında etkili olacağı düşünülmektedir. Diğer taraftan, ülkemizin sınır ötesi ticaret endeksi sıralamasını iyileştirmek adına Bakanlığımızca gümrük işlemlerini hızlandırmak ve basitleştirmek için yıl boyunca reformlar gerçekleştirilmekte olup bu reformlar yürütülen proje ve faaliyetlerle uyumludur. Ayrıca, özel sektör firmalarının anketi yanlış doldurmasını engellemek amacıyla anket Türkçeye çevrilerek, ankete yönelik bir rehber hazırlanmış ve İstanbul Gümrük Müşavirleri Derneği ve üyeleri ile paylaşılmıştır. Bakanlık dışında depolanan; el konulan eşya ve aracın Bakanlık birimlerine bildirimlerinin gecikmesi, önceki tarihlerde işlemleri başlamış eşyadan idarenin geç haber almasına, bu durumda eşya ve araç için tespit tahakkuk belgesi düzenlenme süresinin uzamasına neden olmaktadır. Tüm Gümrük Müdürlüklerince yedieminlerdeki araçların tespitine yönelik olarak yapılan çalışmalar da tasfiye sürecinin hızlandırılması hedefini olumsuz etkilemiştir. Öte yandan belirlenen hedefler çerçevesinde düzenli olarak TYS sistemi üzerinden Bölge Müdürlükleri uygulamaları denetlenmiş olup bu denetleme neticesinde performans gösterge hedeflerinde belirlenen sürelerin üzerinde seyreden Bölge Müdürlükleri tespit edilince; konuyla ilgili olarak Bölge Müdürlüklerine tasfiye süreçlerinin hızlandırılması ve söz konusu performans göstergelerinin taraflarınca takip edilmesi ile sürelerin kısaltılmasına yönelik olarak gerekli önlemlerin alınması yönünde talimat verilmiştir. COVID-19 salgını kapsamında ithalat ve ihracat politikaları ile uyumlu biçimde risk analizleri yönüyle tamamlayıcı tedbirlerin alınması nedeniyle kırmızı hat oranlarına ilişkin performans göstergelerinde de güncelleme yapılmıştır. Bakanlık dışında depolanan eşyanın Bakanlık kayıtlarına alınması, aradaki bilgi akışı, ""eşyanın tasfiyelik hale geldiği tarih ile tespit tahakkuk belgesinin düzenlendiği tarih arasındaki süre"" göstergesini etkileyebilmektedir. Bu dönem yedieminlerdeki araçların tespitine yönelik olarak tüm Gümrük Müdürlüklerince yapılan çalışmalar göstergenin gerçekleşme değerinde yükselmeye neden olmuştur. Ayrıca diğer kurumlar tarafından yapılan kontrol ve kayda alma işlemleri de ""Eşyanın tespit tahakkuk belgesinin düzenlendiği tarih ile tasfiye yönteminin belirlenmesi arasındaki süre"" göstergesi için dışsal bir risk oluşturmakta, gerçekleşme değerlerinde yükselmeye neden olmaktadır. Bakanlığımız bilgi sistemleri kullanılarak elde edilen verilerin çeşitli istatistik programları ve veri analizleri kullanılarak değerlendirilmesi neticesinde hazırlanan Planlı Sonradan Kontrol Programının yıllık olarak düzenlenmesi, bu kapsamda denetime tabi tutulan firmaların Rehberlik ve Teftiş Kurulu tarafından oluşturulan yıllık denetim takvimine alınması ve bu çerçevede hazırlanan Denetim Raporlarının ilgili idareye iletilmesi hususları birlikte değerlendirildiğinde ilgili yılın verilerine ilişkin ölçüm söz konusu yılı takip eden yılın ilk ayında yapılmaktadır.

DEĞERLENDİRME	2020 faaliyetleri yılın Mart ayı itibarıyla COVID-19 salgını nedeniyle birçok ülkedeki karantina uygulamaları ikili ve çok taraflı temasları ve çalışmaları olumsuz etkilemiştir. Çalışmalar sanal toplantılar aracılığıyla yürütülmekle birlikte, birçok faaliyet olumsuz etkilenmiştir. Bununla birlikte, Şubat ayı itibarıyla Pakistan ile imzalanan Protokol ile birlikte yılsonu hedefi tutturulmuştur. İkili düzeyde ihracat ve transit veri değişimi anlaşma ve protokol sayısı göstergesi ile ilgili olarak ise; birçok ülke ile bu konuda müzakereler yılın ilk çeyreğinde de sürdürülmüştür.
	II. ÇEYREK: Gümrük işlem sürelerinin, maliyetlerin ve bürokrasinin azaltılmasına yönelik çalışmalar, "gümrük işlemlerinin ticaret erbabı için daha hızlı ve kolay yapılır hale getirilmesi" hedefine doğrudan katkı sağlamaya ilişkin olup söz konusu göstergelerin gerçekleştirilmesi çalışmaları yürütülen proje ve faaliyetlerle desteklenmektedir. Yürütülen çalışmalar neticesinde; Yetkilendirilmiş yükümlü statüsü (YYS), firmalara gümrük işlemlerinde çeşitli kolaylıklar sağlamaktadır. Statü sahibi firma sayısı arttıkça kolaylıklardan faydalanan firma sayısı da artmış olacaktır. YYS, firmalara maliyet avantajı sağlamakta ve gümrük işlemlerini daha kısa sürede tamamlama imkânı tanımaktadır. YYS başvurularının basitleştirilmesi amacıyla başvuruların elektronik ortamda gerçekleştirilmesine imkân tanınmıştır. İthalatta yerinde gümrükleme ve izinli alıcı uygulamalarının da devreye girmeye başlamasıyla birlikte, YYS sahibi firma sayısına ilişkin 2020 yılı sonu hedeflenen gösterge değerine Nisan ayı sonu itibarı ile ulaşılmıştır. Gümrük işlemlerinin dijitalleştirilmesi yönünde kâğıtsız gümrük projesi kapsamında 2019 yılında 175 belge elektronik ortama alınarak 174 olan yılsonu hedeflenen gösterge değeri aşılmış, 2020 yılı 2. Çeyrekte 2 belge daha elektronik ortama alınarak elektronik ortamda işlem gören toplam belge sayısı 186 olmuştur. Cumhurbaşkanlığı Yatırım Ofisi koordinasyonunda yürütülen çalışmalar kapsamında Mayıs ayında Reform Güncelleme Mektubu (Reform Update Memo) hazırlanarak Dünya Bankasına iletilmiştir. Söz konusu belgede, İş Ortamı Raporu senaryolarına uygun şekilde Bakanlığımızca tamamlanan ve devam etmekte olan bazı reformlara (İhracatta Kâğıtsız Gümrük, İthalatta Kâğıtsız Gümrük, İthalatta Yerinde Gümrükleme, Kapıkulenin Modernizasyonu) yer verilmiştir. Haziran ayında ise, 2021 İş Ortamı Raporuna ilişkin 11 başlıkta Ülkemizce yürütülen tüm çalışmaları içeren bir sunum hazırlanmış ve 18.06.2020 tarihinde Dünya Bankası, Cumhurbaşkanlığı Yatırım Ofisi ve Bakanlığımız temsilcilerinin katılım sağladığı bir video konferans gerçekleştirilmiştir. 2021 İş Ortamı Raporuna yönelik çalışmalar böylelikle tamamlanmış olup Ekim ayında yayımlanacak Raporda Ülkemiz sıralamasında iyileşme görülmesi beklenmektedir. İthalat ve ihracatta gümrük işlemlerinin daha kısa sürede tamamlanmasına yönelik çalışmalarla eşyanın daha kısa sürede tesliminin sağlanmasıyla gümrük işlemleri ticaret erbabı için daha kolay ve hızlı hale gelecektir. Performans göstergelerinin ikinci 3 aylık gerçekleşme değerlerine bakıldığında, genel olarak 2020 yılı için hedeflenen gösterge değerlerine ulaşıldığı ve hatta bazı göstergelerde yılsonu için hedeflenen değerden daha iyi sonuç alındığı görülmekte olup yıl sonunda performans göstergelerinin gerçekleşme değerlerine ulaşılması öngörülmektedir. Performans göstergelerine ilişkin veriler, Bakanlığımız nezdinde bulunan Tek Pencere Sistemi, KDS ve BİLGE gibi elektronik uygulamalar ve Bakanlığımızca tutulan kayıtlar aracılığıyla elde edilmekte olup verilerin güvenilirliği konusunda bir sıkıntı yaşanmamaktadır.

DEĞERLENDİRME	Dünya Bankası İş Ortamı Raporu her yıl Ekim ayında yayımlanmakta olduğundan, diğer aylarda veriye ulaşma veya ölçüm yapma imkânı bulunmamaktadır. Bu nedenle, "Türkiye'nin sınır ötesi ticaret endeksi sıralaması" adlı performans göstergesinde veriye yer verilmemiştir. Diğer taraftan; "İhracatta yükün deniz limanlarında gümrük gözetiminde ortalama bekleme süresi", "İhracatta yükün kara kapılarında gümrük gözetiminde ortalama bekleme süresi", "İlk 4 saatte gümrüklemesi tamamlanan ihracat beyannamesi oranı", "İlk 8 saate gümrüklemesi tamamlanan ithalat beyannamesi oranı", "İthalatta yükün deniz limanlarında gümrük gözetiminde ortalama bekleme süresi", "İthalatta yükün kara kapılarında gümrük gözetiminde ortalama bekleme süresi" ile "Türkiye'nin sınır ötesi ticaret endeksi sıralaması" performans göstergeleri gerek kümülatif gösterge değerine gerekse toplanabilir gösterge değeri hesaplama şekline uyum sağlamadığı, söz konusu göstergelere ilişkin yılsonu değerlerinin 12 aylık ortalama değer alınarak hesaplanmasının doğru hesaplama şekli olacağı düşünüldüğünde, II. çeyrek verileri girişleri yapılmamış olup yılsonu değerleri beklenmektedir. İzleme döneminde göstergenin hedeflenen yılsonu değerini etkileyen veya etkileyebilecek hususlar, Gümrük mevzuatına ve diğer ilgili mevzuat hükümlerine uyulmasını sağlamak üzere gümrük idareleri tarafından uygulanan gümrük işlemleri ile ilgili hususların tamamı göstergenin hedeflenen değerine ulaşmasını etkileyen faktörlerdir. Göstergenin hedeflenen yılsonu değerini etkileyebilecek dışsal faktörler; salgın hastalıklar nedeniyle arttırılan tedbirler, diğer kurumlar ile yükümlü ve taşıyıcılardan kaynaklı gecikmeler ve küresel ekonomik gelişmeler olabilir. YYS sahibi firma sayısına ilişkin 2020 yılı sonu hedeflenen gösterge değerine Nisan ayı sonu itibarı ile ulaşılmış olması sebebiyle söz konusu göstergenin 2020 yılı sonu gerçekleşme tahmini hedeflenenden fazla gerçekleşecektir. Ülkemizin sınır ötesi ticaret endeksi sıralamasını iyileştirmek adına Bakanlığımızca gümrük işlemlerini hızlandırmak ve basitleştirmek için yıl boyunca reformlar gerçekleştirilmekte olup bu reformlar yürütülen proje ve faaliyetlerle uyumludur. Son olarak, Mayıs ayında hazırlanan Reform Güncelleme Mektubunda Bakanlığımızca tamamlanan ve devam etmekte olan reformlara yer verilmiştir. Haziran ayında söz konusu reformlar ve çalışmalar ile ilgili bir sunum hazırlanarak video konferans aracılığıyla Dünya Bankasına arz edilmiştir. Bu kapsamda, 2021 İş Ortamı Raporuna ilişkin çalışmalar tamamlanmış olup Ekim ayında yayımlanacak raporda ülkemiz sıralamasında ilerleme sağlanması beklenmektedir. Diğer taraftan, gümrük işlemlerinin dijitalleştirilmesi kapsamındaki Kâğıtsız Gümrük Projesi ile gümrük beyannamesine eklenen tüm belgeler ve beyanname işlemleri ile ilgili tüm talepler elektronik ortama alınmakta, bu kapsamda elektronik ortama ortamda işlem gören belge sayısı ise her geçen gün artmaktadır. COVID-19 salgını ile mücadele kapsamında 01.04.2020 tarihi de dahil olmak üzere, bekletilmeyecek eşya hariç tüm e-ihaleler 29.05.2020 tarihine kadar durdurulması tasfiye sürecinin hızlandırılması hedefini olumsuz etkilemiştir. Öte yandan tasfiye yönteminin belirlenmesinde diğer kurumlar tarafından yapılan kontrol ve kayda alma işlemleri, Bakanlık dışında depolanan eşyanın, gecikmeli bildirimlerinden dolayı Bakanlık kayıtlarına geç alınması gibi dışsal faktörler de stratejik hedeflere ulaşmayı güçleştirmiştir. Planlı sonradan kontrole tabi tutulan firma sayısındaki artış oranı performans göstergesi kapsamında yer alan Planlı Sonradan

DEĞERLENDİRME	Kontrol Programının yıllık olarak hazırlanması ve 2020 yılına ait değerlendirmenin 2020 yılı sonu (Ocak-2021) itibarıyla yapılacak olması sebebiyle değerlendirme yıllık olarak yapılmakta olup 2020 yılı II. Çeyrek değerlendirmesi bulunmamaktadır. İthalat ve İhracat Kırmızı Hat Oranı göstergeleriyle ilgili olarak ise; COVID-19 salgını kapsamında ithalat ve ihracat politikaları ile uyumlu biçimde risk analizleri yönüyle tamamlayıcı tedbirlerin alınması nedeniyle hedeflenen değerlerle gerçekleşmeler arasına fark olacağı öngörülmektedir. Gümrük işlemleri ticaret erbabı için daha hızlı ve kolay yapılır hale getirilmesi hedefi doğrultusunda, ikili düzeyde ihracat ve transit veri değişimi anlaşma ve protokolleri akdedilmesini öngören gösterge çerçevesinde, izleme döneminde herhangi bir gelişme kaydedilmemiştir. COVID-19 salgın süreci nedeniyle uluslararası temaslarda yaşanan aksamalara karşın, gösterge hedeflerinin gerçekleştirilmesini teminen alternatif çözümler geliştirilmek suretiyle 2020 yılı sonu gerçekleşme tahmininin gerçekleştirilebileceği değerlendirilmektedir.
	III. ÇEYREK: Tasfiye yönteminin belirlenmesinde diğer kurumlar tarafından yapılan kontrol ve kayda alma işlemleri, Bakanlık dışında depolanan eşyanın tespit edilerek Bakanlık kayıtlarına alınmasında yaşanan zorluklar cari yıl için hedeflere ulaşılmayı zorlaştırmaktadır. Söz konusu riskler dışsal bir risk olduğundan, buna yönelik tedbir alınması güçleşmektedir Öte yandan, 2020 COVID-19 salgını ile mücadele kapsamında; 01.04.2020 tarihi de dâhil olmak üzere, bekletilmeyecek eşya hariç tüm e-ihaleler 29.05.2020 tarihine kadar durdurulması da performans göstergeleri gerçekleşme değerlerini olumsuz etkilemiştir. Bilge sistemi ile TYS arasında yapılmakta olan entegrasyon çalışmalarının tamamlanması halinde eşyanın tasfiyelik hale geldiği tarih ile eşya için tespit tahakkuk belgesinin düzenlenmesi arasında geçen sürede iyileşme kaydedilecekse de çalışmanın beklenen etkileri 2021 yılında ortaya çıkması beklendiğinden, 2020 yılı için stratejik hedeflere ulaşılması güçleşmiştir. COVID-19 salgını kapsamında ithalat politikaları ile uyumlu biçimde risk analizleri yönüyle tamamlayıcı tedbirler alınmış olup bu durum hedeflenen ithalat kırmızı hat oranını etkilemiştir. Planlı sonradan kontrole tabi tutulan firma sayısındaki artış oranı performans göstergesi kapsamında yer alan Planlı Sonradan Kontrol Programının yıllık olarak hazırlanması ve 2020 yılına ait değerlendirmenin 2020 yılı sonu (Ocak-2021) itibarıyla yapılacak olması sebebiyle değerlendirme yıllık olarak yapılmakta olup 2020 yılı III. Çeyrek değerlendirmesi bulunmamaktadır. Gümrük işlemleri ticaret erbabı için daha hızlı ve kolay yapılır hale getirilmesi hedefi doğrultusunda, ikili düzeyde ihracat ve transit veri değişimi anlaşma ve protokolleri akdedilmesini öngören gösterge çerçevesinde, izleme döneminde herhangi bir gelişme kaydedilmemiştir. COVID-19 salgın süreci nedeniyle uluslararası temaslarda yaşanan aksamalara karşın, alternatif çözümler geliştirilmek suretiyle gösterge hedefinin gerçekleştirilebilmesini sağlayacak tedbirler üzerinde çalışılmaktadır. Gümrük işlem sürelerinin, maliyetlerin ve bürokrasinin azaltılmasına yönelik çalışmalar, "gümrük işlemlerinin ticaret erbabı için daha hızlı ve kolay yapılır hale getirilmesi" hedefine doğrudan katkı sağlamaya ilişkin olup söz konusu göstergelerin gerçekleştirilmesi çalışmaları Bakanlığımızca yürütülen proje ve faaliyetlerle desteklenmektedir. İthalat ve ihracatta gümrük işlemlerinin daha kısa sürede tamamlanmasına yönelik çalışmalarla eşyanın daha kısa sürede tesliminin sağlanmasıyla gümrük işlemleri ticaret erbabı için daha kolay ve hızlı hale gelecektir. Performans göstergelerinin üçüncü 3 aylık gerçekleşme

DEĞERLENDİRME	değerlerine bakıldığında, genel olarak 2020 yılı için hedeflenen gösterge değerlerine ulaşıldığı ve hatta bazı göstergelerde yılsonu için hedeflenen değerden daha iyi sonuç alındığı görülmekte olup yılsonunda performans göstergelerinin birçoğunda gerçekleşme değerlerine ulaşılması öngörülmektedir. Performans göstergelerine ilişkin veriler, Bakanlığımız nezdinde bulunan Tek Pencere Sistemi, KDS ve BİLGE gibi elektronik uygulamalar ve Bakanlığımızca tutulan kayıtlar aracılığıyla elde edilmekte olup verilerin güvenilirliği konusunda bir sıkıntı yaşanmamaktadır. Dünya Bankası İş Ortamı Raporu her yıl normal şartlar altında Ekim ayında yayımlanmakta olduğundan, diğer aylarda veriye ulaşma veya ölçüm yapma imkânı bulunmamaktadır. Ancak, 27 Ağustos 2020 tarihinde Dünya Bankasınca www.doingbusiness.org sitesinde yapılan açıklamada; 2018 ve 2020 raporlarında birtakım tutarsızlıklar tespit edildiği ve bu tutarsızlıkların çözümü için çalışma başlatıldığı ifade edilerek, bu çalışma tamamlanıncaya kadar 2021 İş Ortamı Raporunun askıya alındığı belirtilmiştir. 16 Aralık 2020 tarihli açıklamada ise, yürütülen çalışmanın tamamlandığı ve 4 ülkenin (Azerbaycan, Suudi Arabistan, Birleşik Arap Emirlikleri ve Çin) puan ve sıralamasında değişiklikler olduğu belirtilerek, 2021 İş Ortamı Raporunun da en kısa sürede yayımlanacağının altı çizilmiştir. Söz konusu ülkelerin puan ve sıralamasında meydana gelen değişikliklerin Ülkemiz puan ve sıralamasına bu aşamada herhangi bir etkisi bulunmamaktadır. Gümrük mevzuatına ve diğer ilgili mevzuat hükümlerine uyulmasını sağlamak üzere gümrük idareleri tarafından uygulanan gümrük işlemleri ile ilgili hususların tamamı göstergenin hedeflenen değerine ulaşmasını etkileyen faktörlerdir. Göstergelerin hedeflenen yılsonu değerini etkileyebilecek dışsal faktörlerin; salgın hastalıklar nedeniyle arttırılan tedbirler, diğer kurumlar ile yükümlü ve taşıyıcılardan kaynaklı gecikmeler ve küresel ekonomik gelişmeler olabileceği düşünülmektedir. Gümrük işlemlerinin dijitalleştirilmesi kapsamındaki kâğıtsız gümrük projesi ile gümrük beyannamesine eklenen tüm belgeler ve beyanname işlemleri ile ilgili tüm talepler elektronik ortama alınmakta, bu kapsamda elektronik ortama ortamda işlem gören belge sayısı ise her geçen gün artmakta, böylelikle gümrük işlemlerindeki iyileşme devam etmektedir. Gümrük işlem sürelerinin, maliyetlerin ve bürokrasinin azaltılmasına yönelik çalışmalar, "gümrük işlemlerinin ticaret erbabı için daha hızlı ve kolay yapılır hale getirilmesi" hedefine doğrudan katkı sağlamaya ilişkin olup söz konusu göstergelerin gerçekleştirilmesi çalışmaları Bakanlığımızca yürütülen proje ve faaliyetlerle desteklenmektedir. Bu itibarla; YYS firmalara gümrük işlemlerinde çeşitli kolaylıklar sağlamaktadır. Statü sahibi firma sayısı arttıkça kolaylıklardan faydalanan firma sayısı da artmış olacaktır. YYS, firmalara maliyet avantajı sağlamakta ve gümrük işlemlerini daha kısa sürede tamamlama imkânı tanımaktadır. YYS başvurularının basitleştirilmesi amacıyla başvuruların elektronik ortamda gerçekleştirilmesine imkân tanınmıştır. İthalatta yerinde gümrükleme ve izinli alıcı uygulamalarının da devreye girmeye başlamasıyla birlikte, YYS sahibi firma sayısına ilişkin 2020 yılı sonu hedeflenen gösterge değerine Nisan ayı sonu itibarı ile ulaşılmıştır. Gümrük işlemlerinin dijitalleştirilmesi yönünde kâğıtsız gümrük projesi kapsamında 2019 yılında 175 belge elektronik ortama alınarak 174 olan yılsonu hedeflenen gösterge değeri aşılmış, 2020 yılı 3. Çeyrekte 1 belge daha elektronik ortama alınarak elektronik ortamda işlem gören toplam belge sayısı 187 olmuştur, 2021 İş Ortamı Raporuna yönelik çalışmalar tamamlanmış olmakla birlikte, normal şartlar altında

DEĞERLENDİRME	her yıl Ekim ayında yayımlanan Raporun, Dünya Bankasının 27.08.2020 tarihli açıklaması doğrultusunda askıya alındığı ve 16.12.2020 tarihli açıklaması ile çalışmaların kaldığı yerden devam ettiği belirtilmiştir. Raporun açıklanacağı tarih belirtilmemiştir ancak, 2021 İş Ortamı Raporunda Ülkemiz sıralamasında iyileşme görülmesi beklenmektedir. Diğer taraftan; "İhracatta yükün deniz limanlarında gümrük gözetiminde ortalama bekleme süresi", "İhracatta yükün kara kapılarında gümrük gözetiminde ortalama bekleme süresi", "İlk 4 saatte gümrüklemesi tamamlanan ihracat beyannamesi oranı", "İlk 8 saatte gümrüklemesi tamamlanan ithalat beyannamesi oranı", "İthalatta yükün deniz limanlarında gümrük gözetiminde ortalama bekleme süresi", "İthalatta yükün kara kapılarında gümrük gözetiminde ortalama bekleme süresi" ile "Türkiye'nin sınır ötesi ticaret endeksi sıralaması" performans göstergeleri gerek kümülatif gösterge değerine gerekse toplanabilir gösterge değeri hesaplama şekline uyum sağlamadığı, söz konusu göstergelere ilişkin yılsonu değerlerinin 12 aylık ortalama değer alınarak hesaplanmasının doğru hesaplama şekli olacağı düşünüldüğünde, III. çeyrek verileri girişleri yapılmamış olup yılsonu değerleri beklenmektedir. Bakanlığımızca yürütülen gümrük işlemlerinin dijitalleşmesi projesi kapsamında gümrük işlemlerinin daha hızlı ve kolay gerçekleştirilmesine yönelik faaliyetlerimiz devam etmektedir. Ancak, Temmuz-Ağustos-Eylül dönemindeki gerçekleşmelerin bir kısmında yaşanan küresel salgının olumsuz etkileri görülmektedir.
	IV. ÇEYREK: Gümrük işlemleri ticaret erbabı için daha hızlı ve kolay yapılır hale getirilmesi hedefi doğrultusunda, ikili düzeyde ihracat ve transit veri değişimi anlaşma ve protokolleri akdedilmesini öngören gösterge çerçevesinde izleme döneminde hedeflenen gösterge değerine ulaşılmıştır. COVID-19 salgın süreci nedeniyle uluslararası temaslarda yaşanan aksamalara karşın alternatif çözümler geliştirilmek suretiyle hedeflerin gerçekleştirilebilmesini sağlayacak tedbirler üzerinde çalışılmaktadır. Gümrük işlem sürelerinin, maliyetlerin ve bürokrasinin azaltılmasına yönelik çalışmalar, "gümrük işlemlerinin ticaret erbabı için daha hızlı ve kolay yapılır hale getirilmesi" hedefine doğrudan katkı sağlamaya ilişkin olup söz konusu göstergelerin gerçekleştirilmesi çalışmaları Bakanlığımızca yürütülen proje ve faaliyetlerle desteklenmektedir. Bu itibarla, YYS firmalara gümrük işlemlerinde çeşitli kolaylıklar sağlamaktadır. Statü sahibi firma sayısı arttıkça kolaylıklardan faydalanan firma sayısı da artmış olacaktır. YYS, firmalara maliyet avantajı sağlamakta ve gümrük işlemlerini daha kısa sürede tamamlama imkânı tanımaktadır. YYS başvurularının basitleştirilmesi amacıyla başvuruların elektronik ortamda gerçekleştirilmesine imkân tanınmıştır. İthalatta yerinde gümrükleme ve izinli alıcı uygulamalarının da devreye girmeye başlamasıyla birlikte, YYS sahibi firma sayısına ilişkin 2020 yılı sonu hedeflenen gösterge değerine Nisan ayı sonu itibarı ile ulaşılmış olup dördüncü çeyrek sonunda yılsonu hedefi %7,6 oranında aşılmıştır. Gümrük işlemlerinin dijitalleştirilmesi yönünde Kâğıtsız Gümrük Projesi kapsamında 2019 yılında 175 belge elektronik ortama alınarak 174 olan yılsonu hedeflenen gösterge değeri aşılmış, 2020 yılı dördüncü çeyrek sonu itibarıyla 4 belge elektronik ortama alınarak elektronik ortamda işlem gören toplam belge sayısı 196 olmuştur. 2021 İş Ortamı Raporuna yönelik çalışmalar tamamlanmış olmakla birlikte, normal şartlar altında her yıl Ekim ayında yayımlanan Raporun, Dünya Bankasının 27.08.2020 tarihli açıklaması doğrultusunda askıya alındığı ve 16.12.2020 tarihli

DEĞERLENDİRME	açıklaması ile çalışmaların kaldığı yerden devam ettiği belirtilmiştir. Raporun açıklanacağı tarih belirtilmemiştir ancak, 2021 İş Ortamı Raporunda Ülkemiz sıralamasında iyileşme görülmesi beklenmektedir. Bakanlığımızca yürütülen gümrük işlemlerinin dijitalleşmesi projesi kapsamında gümrük işlemlerinin daha hızlı ve kolay gerçekleştirilmesine yönelik faaliyetlerimiz devam etmektedir. Ancak, Ekim-Kasım-Aralık dönemindeki gerçekleşmelerin bir kısmında yaşanan küresel salgının olumsuz etkileri görülmektedir. Bakanlığımız uhdesinde bulunan performans göstergeleri ile amaçlanan; gümrük işlem sürelerinin, maliyetlerin ve bürokrasinin azaltılmasına yönelik çalışmalar, "gümrük işlemlerinin ticaret erbabı için daha hızlı ve kolay yapılır hale getirilmesi" hedefine doğrudan katkı sağlamaya ilişkin olup söz konusu göstergelerin gerçekleştirilmesi çalışmaları Bakanlığımızca yürütülen proje ve faaliyetlerle desteklenmektedir. İthalat ve ihracatta gümrük işlemlerinin daha kısa sürede tamamlanmasına yönelik çalışmalarla eşyanın daha kısa sürede tesliminin sağlanmasıyla gümrük işlemleri ticaret erbabı için daha kolay ve hızlı hale gelecektir. Performans göstergelerinin dördüncü 3 aylık gerçekleşme değerlerine bakıldığında, genel olarak 2020 yılı için hedeflenen gösterge değerlerine ulaşıldığı ve hatta bazı göstergelerde yılsonu için hedeflenen değerden daha iyi sonuç alındığı görülmekte olup yılsonunda performans göstergelerinin birçoğunda gerçekleşme değerlerine ulaşılmıştır. Performans göstergelerine ilişkin veriler, Bakanlığımız nezdinde bulunan Tek Pencere Sistemi, KDS ve BİLGE gibi elektronik uygulamalar ve Bakanlığımızca tutulan kayıtlar aracılığıyla elde edilmekte olup verilerin güvenilirliği konusunda bir sıkıntı yaşanmamaktadır. Dünya Bankası İş Ortamı Raporu her yıl normal şartlar altında Ekim ayında yayımlanmakta olduğundan, diğer aylarda veriye ulaşma veya ölçüm yapma imkânı bulunmamaktadır. Ancak, 27 Ağustos 2020 tarihinde Dünya Bankasınca www.doingbusiness.org sitesinde yapılan açıklamada; 2018 ve 2020 raporlarında birtakım tutarsızlıklar tespit edildiği ve bu tutarsızlıkların çözümü için çalışma başlatıldığı ifade edilerek, bu çalışma tamamlanıncaya kadar 2021 İş Ortamı Raporunun askıya alındığı belirtilmiştir. 16 Aralık 2020 tarihli açıklamada ise, yürütülen çalışmanın tamamlandığı ve 4 ülkenin (Azerbaycan, Suudi Arabistan, Birleşik Arap Emirlikleri ve Çin) puan ve sıralamasında değişiklikler olduğu belirtilerek, 2021 İş Ortamı Raporu'nun da en kısa sürede yayımlanacağının altı çizilmiştir. Söz konusu ülkelerin puan ve sıralamasında meydana gelen değişikliklerin Ülkemiz puan ve sıralamasına bu aşamada herhangi bir etkisi bulunmamaktadır. Gümrük mevzuatına ve diğer ilgili mevzuat hükümlerine uyulmasını sağlamak üzere gümrük idareleri tarafından uygulanan gümrük işlemleri ile ilgili hususların tamamı göstergenin hedeflenen değerine ulaşmasını etkileyen faktörlerdir. Göstergenin hedeflenen yılsonu değerini etkileyebilecek dışsal faktörlerin; salgın hastalıklar nedeniyle arttırılan tedbirler, diğer kurumlar ile yükümlü ve taşıyıcılardan kaynaklı gecikmeler ve küresel ekonomik gelişmeler olabileceği düşünülmektedir. Gümrük işlemlerinin dijitalleştirilmesi kapsamındaki Kâğıtsız Gümrük Projesi ile gümrük beyannamesine eklenen tüm belgeler ve beyanname işlemleri ile ilgili tüm talepler elektronik ortama alınmakta, bu kapsamda elektronik ortama ortamda işlem gören belge sayısı ise her geçen gün artmakta, böylelikle gümrük işlemlerindeki iyileşme devam etmektedir. Bakanlık dışında depolanan eşyanın bildirilmesine ilişkin kurumlar arası koordinasyon, eşyanın tasfiye sürecine ilişkin

DEĞERLENDİRME	göstergeyi etkileyebilmektedir. Yedieminlere teslim edilen araçlara yönelik olarak 2019 Kasım ayı öncesinde bir takip sistemi bulunmamakta iken, bu araçlar Tasfiye Yönetim Sistemi üzerinden takip edilmesi sağlanmıştır. Bu çalışmanın sonucunda uzun süre önce yedieminlere teslim edilen ancak gümrük idaresine bilgi verilmeyen araçlar olduğu tespit edilmiştir. Eşyaların gümrük idaresi bilgisi haricinde yediemine teslim edilmesi, işletici tarafından tasfiye listesinin geç verilmesi ve benzeri nedenlerden dolayı çok önceki tarihlerde tasfiyelik hale gelmiş eşyanın tespit edilmesi bu göstergede ölçülen gün sayısında artışa neden olmuştur. Ayrıca, COVID-19 salgını nedeni ile karantinada olan personelin bulunması da eşyanın tasfiye sürecinde gecikmelere neden olmuştur. Bilge sistemi ile TYS arasında yapılmakta olan entegrasyon çalışmalarının tamamlanmasıyla 2021 yılında eşyanın tasfiyelik hale geldiği tarih ile eşya için tespit tahakkuk belgesinin düzenlenmesi arasında geçen sürede iyileşme kaydedilmesi beklenmektedir. Risk Analizine işlemlerine ilişkin olarak ise, COVID-19 salgını kapsamında ithalat politikaları ile uyumlu biçimde risk analizleri yönüyle tamamlayıcı tedbirler alınmış olup bu durum hedeflenen ithalat kırmızı hat oranını etkilemiştir. "Planlı sonradan kontrole tabi tutulan firma sayısındaki artış oranı" performans göstergesi kapsamında yer alan Planlı Sonradan Kontrol Programının yıllık olarak hazırlanmakta olup ve 2020 yılına ait değerlendirme 2020 yılı sonu Aralık ayı ile gösterilmektedir.

Yıl	2020
Program Adı	TİCARETİN DÜZENLENMESİ, GELİŞTİRİLMESİ VE KOLAYLAŞTIRILMASI
Alt Program Adı	İÇ TİCARETİN DÜZENLENMESİ VE GELİŞTİRİLMESİ
Alt Program Hedefi	İç ticarete yönelik ekonomik faaliyetlerin teşvik edilmesini, bu kapsamda gerekli düzenlemeler yapılması ve uygulanmasını, esnaf sanatkârlar ile kooperatifçiliğin geliştirilmesini sağlamak, gerekli ticari araştırmaları yapmak

Sıra	Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Hedeflenen Gösterge Değeri	Yılsonu Gerçekleşme Tahmini	Gerçekleşme						
					I. Üç Aylık	II. Üç Aylık	III. Üç Aylık	IV. Üç Aylık	Yılsonu Değeri	Gerçekleşme Oranı %	Gerçekleşme Durumu
1	Bir önceki yıla göre esnaf işletmesi sayısındaki artış oranı	Yüzde	3	3	2,2600	6,4200	10,3500	11,6400	11,6400	388	Aşıldı
2	E-ticaret işlem hacmi [7]	Milyar TL	250	250	51,3300	55,2800	76,4000	veri yok	veri yok	veri yok	veri yok

3	Elektronik çek ve bono kullanım oranı [8]	Yüzde	10	0	veri yok	veri yok	veri yok	veri yok	veri yok	veri yok	veri yok
4	Esnaf ve sanatkârların kullandığı hazine destekli kredi miktarı	Milyon TL	28.745	27.806	7.310	22.302	6.420	6.619	42.651	148	Aşıldı
5	Faal olan kooperatif sayısı	Adet	12.400	12.500	12.339	12.444	12.687	12.852	12.852	104	Aşıldı
6	Güven damgası alan e-ticaret sitesi sayısı	Adet	500	20	0	17	20	22	22	4	Ulaşılamadı
7	Hal kayıt sistemi mobil uygulamasının indirme sayısı	Adet	300.000	200.000	195.451	197.063	200.397	201.690	201.690	67	Ulaşılamadı
8	İhracat yapan esnaf ve sanatkâr sayısındaki artış oranı [9]	Yüzde	10	10	veri yok	veri yok	veri yok	veri yok	veri yok	veri yok	veri yok
9	Kadın kooperatifleri sayısı (kümülatif)	Sayı	65	100	53	87	155	243	243	374	Aşıldı
10	Kooperatif kuruluş başvurularının ortalama cevaplandırılma süresi	Gün	7	7	8	8	7	7	7	100	Ulaşıldı
11	Kooperatifçilik eğitimi verilen kadın girişimci sayısı	Sayı	1.300	1.300	630	325	1.175	920	3.050	235	Aşıldı
12	Kurulan kooperatif sayısı	Adet	30	35	19	41	69	135	264	880	Aşıldı
13	Lisanslı depo sayısı (kümülatif)	Adet	100	100	91	104	121	126	126	126	Aşıldı
14	Merkezi Sicil Kayıt Sistemine entegre olan ekonomik birim oranı	Yüzde	100	100	100	100	100	100	100	100	Ulaşıldı
15	Perakende Bilgi Sisteminin tamamlanma oranı	Yüzde	80	80	60	65	70	70	70	88	Kısmen Ulaşıldı
16	Perakende pazarında e-ticaretin oranı [10]	Yüzde	6	6,5000	veri yok	veri yok	veri yok	veri yok	veri yok	veri yok	veri yok
17	Şirket kuruluşlarında e-imza kullanım oranı	Yüzde	5	0,1000	0,1000	0,1300	0,1600	0,1800	0,1800	4	Ulaşılamadı
18	Üretici örgütlerinin pazar payı (kümülatif)	Yüzde	2	1	0,9000	0,7500	1,0300	0	1,0300	52	Ulaşılamadı

AÇIKLAMA: (7); Göstergeye ilişkin veri kaynağı olan Bankalararası Kart Merkezi (BKM) tarafından 2020 yılı son üç aya ilişkin veri açıklaması henüz yapılmadığından ilk 9 aya ait verilerle yılsonu gerçekleşme 183,1 olarak hesaplanmıştır. Öte yandan son 3 aya ilişkin veriler açıklandığında hedeflenen tutarın gerçekleşeceği düşünülmekle birlikte henüz son üç aya ilişkin veri bulunmadığı için yıllık değerlendirme yapılamamaktadır. Son üç aylık veriler 2021 yılı nisan ayında açıklanması beklenmektedir. (8); Elektronik Çek ve Bono Sistemi'nin hayata geçirilebilmesi için yasal dayanağa ihtiyaç bulunmaktadır. Konuya ilişkin hazırlanan kanun teklifi taslağı henüz yasalaşmadığından veri elde edilememektedir.

(9);Ülkemizdeki esnaf ve sanatkârlarımızın pazarlama, markalaşma, ihracat kapasitesini ve uluslararası rekabet gücünü artırmak amacıyla 2017 yılında hayata geçirilmiş olan Esnaf ve Sanatkârlara Yönelik Pazarlama ve Markalaşma Projesi (PAMAP) kapsamında esnaf ve sanatkârlar tarafından gerçekleştirilen ihracata ilişkin analizler yapılması ve bu analizlerden hareketle ihracata özendirilmelerini sağlamak amacıyla daha kapsamlı çalışmaların gerçekleştirilmesi planlanmaktadır. Bu sebeple, gerekli çalışmaları yürütmek üzere esnaf ve sanatkârların ihracat verisine ihtiyaç duyulmuştur. Bu kapsamda, bahse konu esnaf ve sanatkârların ihracat beyannameleri, ihracat beyannamelerinde bulunan ihracat tarihi, ihracat miktarı, GTİP, ihracat yapılan ülke, ihracat bedeli ve kuru gibi ihracat verileriyle ilgili güncel bilgilerin edinilebilmesi amacıyla Bakanlığımız bünyesinde geliştirilen Karar Destek Sistemi (KDS) için yetki tanımı yapılmış ancak sisteme erişim sağlanamamıştır. Bu itibarla "İhracat yapan esnaf ve sanatkâr sayısındaki artış oranı" göstergesine ilişkin güncel veriye erişim sağlanamamaktadır. (10); Gösterge verisi Bilişim Sanayicileri Derneği (TÜBİSAD) tarafından her yıl Nisan Ayında açıklanmaktadır.	
DEĞERLENDİRME	**I. ÇEYREK:** "Kadın kooperatifleri sayısı, Kooperatif kuruluş başvurularının ortalama cevaplandırılma süresi, kurulan kooperatif sayısı, Faal olan kooperatif sayısı" göstergeleri açısından ilk 3 aylık performansın beklenenin üzerinde olduğu ve bu seyir ile yıllık hedeflere ulaşılmasında sorun yaşanmayacağı değerlendirilmektedir. Ancak COVID-19 salgını nedeniyle yaşanan sosyal ve ekonomik olumsuzlukların söz konusu performans göstergelerini de olumsuz yönde etkilemesi ihtimal dahilindedir. Esnaf ve Sanatkârlar ile Kooperatifçiliğin geliştirilmesini sağlamak adına gerçekleştirilen eğitimler kapsamında 2020 yılının ilk çeyreğinde Ankara, Adana, Antalya ve Gaziantep illerinde olmak üzere toplam 7 farklı etkinlikte 630 kadın girişimci ve girişimci adayına eğitim verilmiştir. COVID-19 salgınının önlenmesine yönelik tedbirler kapsamında eğitimlere ara verilmiştir. Esnaf ve sanatkâr sayısının 2020 ilk çeyrekteki artışı hedefe yaklaşıldığını göstermektedir. Ancak küresel salgın nedeniyle ikinci çeyrekte hedefin güncellenmesi ihtiyacının ortaya çıkabileceği düşünülmektedir. İlk çeyrek gelişmeleri incelendiğinde Bakanlığımız sorumluluğunda yer alan iç ticarete yönelik göstergelerden bir kısmında yıl sonu hedeflerine ulaşılacağı, bir kısmında ise dünya genelinde yaşanan COVID-19 salgınının da dahil olduğu bir takım faktörler nedeniyle yıl sonu gerçekleşmelerinin hedeflerin altında kalacağı değerlendirilmektedir. “E-ticaret işlem hacmi” göstergesinin hedefin gerçekleştirilmesine olan katkısının orta düzeyde olduğu değerlendirilmektedir. Performans göstergesinin takibinde Elektronik Ticaret Bilgi Sisteminin (ETBİS) metodoloji çalışmaları tamamlanana kadar Bankalararası Kart Merkezi (BKM) tarafından üçer aylık dönemler halinde açıklanan veriler kullanılmaktadır. Dünya genelinde yaşanan COVID-19 salgını nedeniyle göstergenin hedeflenen yıl sonu değerinin etkilenebileceği düşünülmektedir. Salgın hastalıklar, doğal afetler ve satın alma gücünü olumsuz etkileyen diğer durumlar, performans göstergesinin gerçekleşme düzeyini etkileyebilecektir. E-ticaret hacmini artırmak, COVID-19 salgınının KOBİ’lerin ticari faaliyetleri üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmak, KOBİ’lerin bu dönemde ticari faaliyetlerinde e-ticaretin sağladığı imkânlardan en etkin şekilde faydalanmalarını mümkün kılmak ve istihdamlarını korumalarını teşvik etmek amacıyla “E-Ticaret Olarak KOBİ’lerin Yanındayız” dayanışma kampanyası başlatılmıştır. “Güven damgası alan e-ticaret sitesi sayısı” göstergesiyle ilgili olarak; zorunlu bir uygulama olmayan damgasının hedefe katkısının düşük olduğu değerlendirilmektedir. Veriler, Güven Damgası Sağlayıcı (GDS) olarak yetkilendirilen Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinden (TOBB) alınmaktadır. TOBB tarafından yıllık olarak faaliyet raporu sunulmakta olup ilgili performans göstergesine ilişkin veri söz konusu rapor içeriğinden elde edilmektedir. Bu kapsamda, 2020 yılı Ocak, Şubat ve Mart ayı

DEĞERLENDİRME	verileri elimizde bulunmamaktadır. COVID-19 salgını nedeniyle işletmelerin olumsuz etkilendiği bu süreçte, Güven Damgası almak üzere başvuru yapacak e-ticaret işletmelerinin sayısında azalma olması beklenmektedir. Uygulamanın yeni bir uygulama olması nedeniyle işletmelerin uyum sağlaması zaman almaktadır. Tanıtımının iyi yapılmaması halinde Güven Damgasının bilinirliğinin istenilen düzeye çekilememesi ve Damga kullanımının yaygınlaşmaması riski bulunmaktadır. COVID-19'un işletmeler üzerindeki etkisi ile Güven Damgasına uyumda gerekli teknik süreçlerin zaman ve maliyeti göz önüne alındığında yılsonu gerçekleşme tahminin güncellenmesi ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Göstergenin yılsonu hedefine ulaşmasına yönelik GDS tarafından reklam filmi, kamu spotu gibi tanıtım çalışmalarının yapılması ve Güven Damgası alım süreçlerinde işletmelere yol gösterici tedbirlerin alınması sağlanacaktır. "Perakende pazarında e-ticaretin oranı" göstergesinin hedefin gerçekleştirilmesine olan katkısının orta düzeyde olduğu değerlendirilmektedir. Performans göstergesinin takibinde Elektronik Ticaret Bilgi Sisteminin (ETBİS) metodoloji çalışmaları tamamlanana kadar Bilişim Sanayicileri Derneği (TÜBİSAD) tarafından yıllık olarak açıklanan veriler kullanılmaktadır. Bilişim Sanayicileri Derneği (TÜBİSAD) tarafından veriler yıllık olarak açılandığından, 2020 yılı Ocak, Şubat ve Mart ayı verileri elimizde bulunmamaktadır. Dünya genelinde yaşanan COVID-19 salgını nedeniyle göstergenin hedeflenen yılsonu değerinin etkilenebileceği düşünülmektedir. Salgın hastalıklar, doğal afetler ve satın alma gücünü olumsuz etkileyen diğer durumlar, performans göstergesinin gerçekleşme düzeyini etkileyebilecektir. Perakende pazarında e-ticaretin oranını artırmak, COVID-19 salgınının KOBİ'lerin ticari faaliyetleri üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmak, KOBİ'lerin bu dönemde ticari faaliyetlerinde e-ticaretin sağladığı imkânlardan en etkin şekilde faydalanmalarını mümkün kılmak ve istihdamlarını korumalarını teşvik etmek amacıyla "E-Ticaret Olarak KOBİ'lerin Yanındayız" dayanışma kampanyası başlatılmıştır. "Perakende Bilgi Sistemi'nin Tamamlanma Oranı" göstergesiyle ilgili olarak; Perakende Bilgi Sisteminin (PERBİS) kurulmasıyla girişimcilerin yapmayı planladıkları ticari faaliyetlerle ilgili bilgiyi doğru ve kolay bir şekilde almaları sağlanacak ve başvuru süreçleri de bütünleşik hizmet anlayışıyla sadeleştirilecektir. Tüm bunların ekonomik faaliyetleri teşvik edeceği değerlendirilmektedir. Ayrıca PERBİS'in kurulması esnasında konuyla ilgili bir mevzuat düzenlemesi de yapılacaktır. Konuyla ilgili gösterge verisi, paydaş kamu idarelerinin katkılarıyla Bakanlığımız tarafından üretilmektedir. Çalışma, Bakanlığımız bünyesinde yürüdüğünden veri de burada üretilmekte olup güvenlidir. PERBİS'in kurulum çalışmalarında, entegre olunacak idareler ile işbirliği içinde çalışmada, zaman ve insan kaynağı ayrılması noktasında yaşanan zorluklar yaşanmaktadır. Ayrıca, PERBİS'in entegre olması gereken ancak henüz tamamlanmamış sistemler de bulunmaktadır. Bunlar, göstergenin hedeflenen yılsonu değerini etkileme potansiyeli taşımaktadır. İlaveten, kamu idarelerinin hizmetlerini dijital ortama taşımaları esnasında eşgüdümlü bir şekilde çalışmıyor oluşları ve kamu idarelerinin mevcut süreçlerinin PERBİS'in bütünleşik hizmet anlayışına uygun olmayışı gösterge gerçekleşmelerini etkileyebilecek dışsal faktörler olarak öne çıkmaktadır. Bu unsurla baş edebilmek adına Bakanlığımızca, Dijital Dönüşüm Ofisi ile zaman zaman toplantılar yapmak suretiyle birlikte hareket edilmesine ve iç koordinasyonu artırmaya yönelik Bakanlığımız içinde yalnızca PERBİS ile ilgilenecek bir yapı oluşturulmasına çalışılmaktadır. "Elektronik Çek ve Bono Kullanım Oranı" göstergesiyle ilgili olarak; Elektronik Çek ve Bono Sisteminin kurulmasına mesnet

DEĞERLENDİRME	oluşturacak olan Kanun Teklifi Taslağının yasalaşma süreci devam ettiğinden, Sistem henüz uygulamaya alınamamıştır. Bu nedenle, Ocak-Şubat-Mart aylarına ilişkin veri elde edilememiştir. "Merkezi Sicil Kayıt Sistemine Entegre Olan Ekonomik Birim Oranı" göstergesi 2019 yılı sonu itibarıyla tamamlanmıştır. "Şirket Kuruluşlarında E-İmza Kullanım Oranı" göstergesiyle ilgili olarak; Şirket kuruluşlarının e-imzayla gerçekleştirilmesini de teşvik edecek olan kanun değişiklikleri öngörülen süre ve şekilde gerçekleşmemiştir. Diğer taraftan, 2020 yılı içerisinde, 04.05.2020 itibarıyla, 4.147'si anonim şirket, 26.214'ü limitet şirket, 18'i kolektif şirket ve 2'si komandit şirket olmak üzere toplam 30.381 şirketin kurulduğu görülmektedir. Bu şirketlerin sadece 29'unun (9 anonim şirket ve 20 limitet şirket) kuruluşu e-imza ile gerçekleştirilmiş olup 04.05.2020 itibarıyla e-imza ile kurulan şirketlerin toplam kurulan şirketler içerisindeki oranı %0,1'dir. Elektronik sertifika hizmet sağlayıcılar arasında farklılık göstermekle birlikte, e-imza fiyatları 1 yıllık 189 TL ile 239 TL, 3 yıllık 299 TL ile 429 TL arasındadır. Söz konusu fiyatlar şirket kurmak isteyen vatandaşlar açısından ek bir maliyet unsuru olarak görülmektedir. Bu nedenle, sadece şirket kuruluşunda kullanılmak üzere e-imza temin edilmediği gözlenmektedir. "Üretici Örgütlerinin Pazar Payı" göstergesiyle ilgili olarak; Üretici örgütlerinin etkinliğinin artırılması amacıyla 5957 sayılı Kanun değişikliği taslağında; Halde üretici örgütlerine ayrılan işyeri sayısının %20'den %30'a çıkarılmasına, Kooperatif ve tarımsal üretici birliklerince kurulan üst birlik ve anonim şirketlerin de üretici örgütü belgesi alabilmesine, Üretici örgütlerinin pazar yerlerinde satış yapabilmesine, Üretici örgütlerine satılan zirai ürün bedelleri üzerinden % 2 olarak uygulanan vergi tevkifatı oranının Cumhurbaşkanı tarafından indirilebilmesine Yönelik hükümlere yer verilmiştir. Ancak söz konusu Taslak yasalaşmadığından 2020 yılı gerçekleşme tahminlerinde aşağı yönlü revizyon yapılması ihtiyacı hasıl olmuştur. Ayrıca, COVID-19 salgını nedeniyle ticari faaliyetlerde yaşanan durgunluğun üretici örgütlerinin pazar payını artırmasında olumsuz etkisinin olabileceği değerlendirilmektedir. "Hal Kayıt Sistemi (HKS) Mobil Uygulamasının İndirme Sayısı" göstergesiyle ilgili olarak; 2019 yılı içerisinde HKS Mobil Uygulamasının kullanımının artırılması amacıyla ürün künyesi ve uygulamanın tanıtımı gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda Ülke çapında afiş, broşür çalışmaları yapılmış ve hazırlanan tanıtım filminin kamu spotu olarak ulusal kanallarda yayımlanması sağlanmıştır. Bu tanıtım faaliyetlerine rağmen uygulamanın indirme sayısının hedeflenen düzeye ulaşması mümkün olamamıştır. Ürün künyelerinin Bakanlığımızca marketler dışında pazar yerleri, manavlar gibi diğer perakende satış yerlerinde de yaygınlaştırılmasına yönelik tedbirler alınmakta olup bu durumun ürün künyesi üzerinden işleyen HKS Mobil Uygulamasının kullanımını ve uygulamaya yönelik farkındalığı artırabileceği değerlendirilmekle beraber, 2020 yılı gerçekleşme tahminlerinde aşağı yönlü revizyon yapılması ihtiyacı hasıl olmuştur. "Lisanslı Depo Sayısı" göstergesiyle ilgili olarak; Lisanslı depoculuk sisteminde gelinen aşamada toplam 197 adet şirkete Bakanlığımızca lisanslı depo işletmesi kuruluş izni verilmiş, bu şirketlerden 91 adedi Bakanlığımızdan lisans alarak faaliyetine başlamıştır. Lisanslı depoculuk sistemi ile üreticilerimiz, ürünlerini depolayabilecekleri sağlıklı ve sigortalı depo imkânına kavuşmaktadır. Tacir ve sanayicilerimiz, talep ettikleri miktar ve kalitedeki ürünü kolaylıkla ve güvenilir bir şekilde

	sağlayabilmektedir. Ürünlerin ticaretinin elektronik ürün senetleri vasıtasıyla yapılması sayesinde, ürünler fiziki olarak depodan çıkarılmadan defalarca el değiştirebilmekte, ticaret hızlanmakta ve kolaylaşmaktadır. Lisanslı depolarımızda depolanan ürünler, ülke çapında elektronik ortamda hızlı ve güvenilir biçimde Türkiye Ürün İhtisas Borsasında işlem görmektedir. Böylece çok sayıda alıcı ve satıcının bulunduğu, daha derin, şeffaf ve gelişmiş bir tarım ürünleri piyasası ortaya çıkmıştır. Hedeflenen yıl sonu hedefine ulaşılmasının önündeki en belirgin risk, özellikle son dönemde piyasada yaşanan gelişmeler sonucu oluşan belirsizlikler ve bu belirsizliklerden ötürü lisanslı depo yatırım maliyetlerinin beklenenin üzerinde artması ve özel sektör tarafından bu maliyetlere katlanılamaması durumudur. Bu riskin azaltılmasını teminen gerek ürünlerini lisanslı depolara koyan mudilere gerekse lisanslı depo yatırımcılarına yönelik sağlanan teşvik ve desteklere devam edilecektir."
DEĞERLENDİRME	**II. ÇEYREK:** "Bir önceki yıla göre esnaf işletmesi sayısındaki artış oranı" verileri esnaf ve sanatkâr sicil kayıtlarının tutulduğu Esnaf ve Sanatkâr Bilgi Sistemi'nden (ESBİS) alınmaktadır. Gösterge esnaf ve sanatkâr sayısındaki değişimi ifade etmektedir. Bu değişim girişimci sayısının artması anlamında olumlu olmakla birlikte var olan işletmelerin ticari ve esnaf işletmesi arasındaki geçişkenliği de göz önünde bulundurularak bir değerlendirme yapmak gerekmektedir. Bahse konu dönemde dünya genelinde etkisini gösteren COVID-19 pandemisi süreci ülkemizde de ticari hayatı şekillendiren en önemli etken olmuştur. Bu süreçte esnaf ve sanatkârlara verilen destekler nedeniyle esnaf ve sanatkâr sayısında ciddi bir artış gözlemlenmiştir. Yılın ikinci çeyreğinde belirtilen gösterge hedefinin çok üstünde bir artış oranı sağlanmıştır. Bu nedenle beklenti tahminleri güncellenmiştir. Esnaf ve sanatkârlara sunulan Hazine destekli krediler, ilgili mevzuata dayanılarak her yıl çıkarılan Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri hükümleri çerçevesinde gerekli kaynak düzenlemeleri kapsamında Kanun'la görevlendirilen HALKBANK tarafından kullandırılmaya devam etmektedir. İhracat yapan esnaf ve sanatkâr sayısındaki artış oranı göstergesi Karar Destek Sisteminin birimimizin giriş yapamaması ve bu konuda bilgilendirme alınamamış olması nedeniyle güncellenememiştir ve veri temin edilememektedir. Kadın kooperatiflerine ilişkin olarak, Tarım ve Orman Bakanlığı görev alanında kadın kooperatifleri de bulunmaktadır. Ancak bunlar tarımsal kalkınma kooperatifi türünde kuruldukları için yayımlanan verilerden ayırt ederek kıyaslama yapmak mümkün olmamaktadır. Kooperatifçilik eğitimi verilen kadın girişimci sayısı COVID-19 salgını sebebiyle, eğitim etkinliklerine bir süre ara verilmiştir. Haziran 2020 normalleşme süreciyle birlikte Kooperatifçilik Tanıtım ve Geliştirme Projesi kapsamında kooperatif kurmak isteyen kadın girişimcilere kooperatifçilik eğitimi verilmiştir. Belirtilen hedefe yılsonunda ulaşmak için Kooperatifçilik Otobüsü ile il ziyaretleri yapılacak ve kooperatifçilik eğitimi verilecektir. İkinci çeyrek gelişmeleri incelendiğinde Bakanlığımız sorumluluğunda yer alan iç ticarete yönelik göstergelerden bir kısmında yıl sonu hedeflerine ulaşılacağı, bir kısmında ise dünya genelinde yaşanan COVID-19 salgınının da dahil olduğu birtakım faktörler nedeniyle yıl sonu gerçekleşmelerinin hedeflerin altında kalacağı değerlendirilmektedir. "E-ticaret işlem hacmi" göstergesinin hedefin gerçekleştirilmesine olan katkısının orta düzeyde olduğu değerlendirilmektedir.

DEĞERLENDİRME	Performans göstergesinin takibinde Elektronik Ticaret Bilgi Sisteminin (ETBİS) metodoloji çalışmaları tamamlanana kadar Bankalararası Kart Merkezi (BKM) tarafından üçer aylık dönemler halinde açıklanan veriler kullanılmaktadır. Dünya genelinde yaşanan COVID-19 salgını nedeniyle göstergenin hedeflenen yıl sonu değerinin etkilenebileceği düşünülmektedir. Salgın hastalıklar, doğal afetler ve satın alma gücünü olumsuz etkileyen diğer durumlar, performans göstergesinin gerçekleşme düzeyini etkileyebilecektir. E-ticaret hacmini artırmak, COVID-19 salgınının KOBİ'lerin ticari faaliyetleri üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmak, KOBİ'lerin bu dönemde ticari faaliyetlerinde e-ticaretin sağladığı imkânlardan en etkin şekilde faydalanmalarını mümkün kılmak ve istihdamlarını korumalarını teşvik etmek amacıyla "E-Ticaret Olarak KOBİ'lerin Yanındayız" dayanışma kampanyası düzenlenmiştir. Kampanyadan yaklaşık 135 bin KOBİ yararlanmıştır. Kampanya kapsamında, 7.076 kişiye istihdam sağlanmış, 3.761 KOBİ e-ticaret ile tanışmış ve KOBİ'lerimize vadesinden önce 1.2 Milyar TL transfer edilmiştir. "Güven damgası alan e-ticaret sitesi sayısı" göstergesiyle ilgili olarak; zorunlu bir uygulama olmayan Güven Damgası'nın hedefe katkısının düşük olduğu değerlendirilmektedir. Veriler, Güven Damgası Sağlayıcı (GDS) olarak yetkilendirilen Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinden (TOBB) alınmaktadır. TOBB tarafından yıllık olarak faaliyet raporu sunulmakta olup ilgili performans göstergesine ilişkin aylık veri söz konusu rapor içeriğinden elde edilmektedir. 2020 yılı II. Çeyrek itibarıyla Güven Damgası alan işletme sayısı 17'dir. COVID-19 salgını nedeniyle işletmelerin olumsuz etkilendiği bu süreçte, Güven Damgası almak üzere başvuru yapacak e-ticaret işletmelerinin sayısında azalma olması beklenmektedir. Uygulamanın yeni bir uygulama olması nedeniyle işletmelerin uyum sağlaması zaman almaktadır. Tanıtımının iyi yapılmaması halinde Güven Damgasının bilinirliğinin istenilen düzeye çekilememesi ve Damga kullanımının yaygınlaşmaması riski bulunmaktadır. COVID-19'un işletmeler üzerindeki etkisi ile Güven Damgasına uyumda gerekli teknik süreçlerin zaman ve maliyeti göz önüne alındığında yılsonu gerçekleşme tahminin güncellenmesi ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Göstergenin yılsonu hedefine ulaşması ve Güven Damgasının kullanımının yaygınlaşması amacıyla Güven Damgası uygulamasının tanıtımına yönelik 6 Ocak 2020 ve 18 Haziran 2020 tarihlerinde tanıtım toplantıları düzenlenmiştir. Güven Damgası Sağlayıcı (GDS) tarafından vatandaşlarımızın bilgilendirilmesine yönelik video, işletmelerimize yönelik ise reklam filmi hazırlanması sağlanmıştır. Hazırlanan video ve reklam filmleri, GDS'nin internet sitesi, Güven Damgası alan e-ticaret işletmelerinin siteleri ve sosyal medya mecralarda yayınlanmıştır. Güven Damgasına destek sağlanması hususunda KOSGEB'le toplantılar gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmalar dışında Güven Damgası Sağlayıcı tarafından Güven Damgasının tanıtımı amacıyla broşür hazırlanması ve Güven Damgası alım süreçlerinde işletmelere yol gösterici tedbirlerin alınması sağlanacaktır. "Hal Kayıt Sistemi Mobil Uygulamasının İndirme Sayısı" göstergesiyle ilgili olarak; 2019 yılı içerisinde HKS Mobil Uygulamasının kullanımının artırılması amacıyla ürün künyesi ve uygulamanın tanıtımı gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda Ülke çapında afiş, broşür çalışmaları yapılmış ve hazırlanan tanıtım filminin kamu spotu olarak ulusal kanallarda yayımlanması sağlanmıştır. Bu tanıtım faaliyetlerine rağmen uygulamanın indirme sayısının hedeflenen düzeye ulaşması mümkün olamamıştır.

DEĞERLENDİRME	Ürün künyelerinin Bakanlığımızca marketler dışında pazar yerleri, manavlar gibi diğer perakende satış yerlerinde de yaygınlaştırılmasına yönelik tedbirler alınmakta olup bu durumun ürün künyesi üzerinden işleyen HKS Mobil Uygulamasının kullanımını ve uygulamaya yönelik farkındalığı artırabileceği değerlendirilmekle beraber, 2020 yılı gerçekleşme tahminlerinde aşağı yönlü revizyon yapılması ihtiyacı hasıl olmuştur. "Lisanslı depo sayısı" göstergesiyle ilgili olarak; II. Çeyrek sonu itibarıyla toplam 104 adet şirkete faaliyet izni verilmiş olup yılsonu gösterge hedefine (100) II. Çeyrek sonunda ulaşılmıştır. "Merkezi Sicil Kayıt Sistemine entegre olan ekonomik birim oranı" göstergesiyle ilgili çalışmalar 2019 yılı sonu itibarıyla tamamlanmıştır. "Perakende Bilgi Sisteminin tamamlanma oranı" göstergesiyle ilgili olarak; Perakende Bilgi Sistemi'nin Tamamlanma Oranı Perakende Bilgi Sisteminin (PERBİS) kurulmasıyla girişimcilerin yapmayı planladıkları ticari faaliyetlerle ilgili bilgiyi doğru ve kolay bir şekilde almaları sağlanacak ve başvuru süreçleri de bütünleşik hizmet anlayışıyla sadeleştirilecektir. Tüm bunların ekonomik faaliyetleri teşvik edeceği değerlendirilmektedir. Ayrıca PERBİS'in kurulması esnasında konuyla ilgili bir mevzuat düzenlemesi de yapılacaktır. Konuyla ilgili gösterge verisi, paydaş kamu idarelerinin katkılarıyla Bakanlığımız tarafından üretilmektedir. Çalışma, Bakanlığımız bünyesinde yürüdüğünden veri de burada üretilmekte olup güvenlidir. PERBİS'in kurulum çalışmalarında, entegre olunacak idareler ile işbirliği içinde çalışmada, zaman ve insan kaynağı ayrılması noktasında zorluklar yaşanmaktadır. 2020 yılı Mart ayı itibarıyla ülkemize de sıçrayan COVID-19 salgını da bu durumda etkili olmaktadır. Ayrıca, PERBİS'in entegre olması gereken ancak henüz tamamlanmamış sistemler de bulunmaktadır. Bunlar, göstergenin hedeflenen yılsonu değerini etkileme potansiyeli taşımaktadır. İlaveten, kamu idarelerinin hizmetlerini dijital ortama taşımaları esnasında eşgüdümlü bir şekilde çalışmıyor oluşları ve kamu idarelerinin mevcut süreçlerinin PERBİS'in bütünleşik hizmet anlayışına uygun olmayışı gösterge gerçekleşmelerini etkileyebilecek dışsal faktörler olarak öne çıkmaktadır. Bu unsurla baş edebilmek adına Bakanlığımız içinde yalnızca PERBİS projesine yönelik bir birim oluşturulmuş olup Dijital Dönüşüm Ofisi ile zaman zaman toplantılar yapmak suretiyle birlikte hareket edilmesine çalışılmaktadır. "Perakende pazarında e-ticaretin oranı" göstergesinin hedefin gerçekleştirilmesine olan katkısının orta düzeyde olduğu değerlendirilmektedir. Performans göstergesinin takibinde Elektronik Ticaret Bilgi Sisteminin (ETBİS) metodoloji çalışmaları tamamlanana kadar Bilişim Sanayicileri Derneği (TÜBİSAD) tarafından yıllık olarak açıklanan veriler kullanılmaktadır. Bilişim Sanayicileri Derneği (TÜBİSAD) tarafından veriler yıllık olarak açılandığından, 2020 yılı II. Çeyrek verileri elimizde bulunmamaktadır. Dünya genelinde yaşanan COVID-19 salgını nedeniyle göstergenin hedeflenen yılsonu değerinin etkilenebileceği düşünülmektedir. Salgın hastalıklar, doğal afetler ve satın alma gücünü olumsuz etkileyen diğer durumlar, performans göstergesinin gerçekleşme düzeyini etkileyebilecektir. Perakende pazarında e-ticaretin oranını artırmak, COVID-19 salgınının KOBİ'lerin ticari faaliyetleri üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmak, KOBİ'lerin bu dönemde ticari faaliyetlerinde e-ticaretin sağladığı imkânlardan en etkin şekilde faydalanmalarını mümkün kılmak ve istihdamlarını korumalarını teşvik etmek amacıyla "E-Ticaret Olarak KOBİ'lerin Yanındayız" dayanışma kampanyası düzenlenmiştir. Kampanyadan yaklaşık 135

DEĞERLENDİRME	bin KOBİ yararlanmıştır. Kampanya kapsamında, 7.076 kişiye istihdam sağlanmış, 3.761 KOBİ e-ticaret ile tanışmış ve KOBİ'lerimize vadesinden önce 1.2 Milyar TL transfer edilmiştir. "Şirket Kuruluşlarında e-imza kullanım oranı"" göstergesi için veriler Bakanlığımız bünyesindeki Merkezi Sicil Kayıt Sistemi'nden (MERSİS) temin edilmiştir. Aylık gerçekleşme değerleri her ay sonu itibarıyla mevcut durum göz önüne alınarak hesaplanmıştır. Yani, Mayıs ayı için hesaplanan 0,11 gerçekleşme değeri, 01.01.2020-31.05.2020 tarihleri arasındaki veriler kapsamında 31.05.2020 tarihi itibarıyla şirket kuruluşlarındaki e-imza kullanım oranını ifade etmektedir. "Üretici Örgütlerinin Pazar Payı" göstergesiyle ilgili olarak; Üretici örgütlerinin etkinliğinin artırılması amacıyla 5957 sayılı Kanun değişikliği taslağında; Halde üretici örgütlerine rayiç kira bedelinin %25'i oranında kira bedeli uygulanmasına, Kooperatif ve tarımsal üretici birliklerince kurulan üst birlik ve anonim şirketlerin de üretici örgütü belgesi alabilmesine, Üretici örgütlerinin pazar yerlerinde satış yapabilmesine, Yönelik hükümlere yer verilmiştir. Ancak söz konusu Taslak yasalaşmadığından 2020 yılı gerçekleşme tahminlerinde aşağı yönlü revizyon yapılması ihtiyacı hasıl olmuştur. Ayrıca, korona virüs salgını nedeniyle ticari faaliyetlerde yaşanan durgunluğun üretici örgütlerinin pazar payını artırmasında olumsuz etkisinin olabileceği değerlendirilmektedir. Elektronik çek ve bono kullanım oranı" göstergesiyle ilgili Elektronik Çek ve Bono Sisteminin kurulmasına mesnet oluşturacak olan Kanun Teklifi Taslağının yasalaşma süreci devam ettiğinden, Sistem henüz uygulamaya alınamamıştır. Bu nedenle, Nisan, Mayıs ve Haziran aylarına ilişkin veri elde edilememiştir.
	III. ÇEYREK: İkinci çeyrek gelişmeleri incelendiğinde Bakanlığımız sorumluluğunda yer alan iç ticarete yönelik göstergelerden bir kısmında yıl sonu hedeflerine ulaşılacağı, bir kısmında ise dünya genelinde yaşanan COVID-19 salgınının da dahil olduğu bir takım faktörler nedeniyle yıl sonu gerçekleşmelerinin hedeflerin altında kalacağı değerlendirilmektedir. "E-ticaret işlem hacmi" ile ilgili olarak; Göstergenin hedefin gerçekleştirilmesine olan katkısının orta düzeyde olduğu değerlendirilmektedir. Performans göstergesinin takibinde Elektronik Ticaret Bilgi Sisteminin (ETBİS) metodoloji çalışmaları tamamlanana kadar Bankalararası Kart Merkezi (BKM) tarafından üçer aylık dönemler halinde açıklanan veriler kullanılmaktadır. Dünya genelinde yaşanan COVID-19 salgını nedeniyle göstergenin hedeflenen yıl sonu değerinin etkilenebileceği düşünülmektedir. Salgın hastalıklar, doğal afetler ve satın alma gücünü olumsuz etkileyen diğer durumlar, performans göstergesinin gerçekleşme düzeyini etkileyebilecektir. "Güven damgası alan e-ticaret sitesi sayısı" ile ilgili olarak; zorunlu bir uygulama olmayan Güven Damgasının hedefe katkısının düşük olduğu değerlendirilmektedir. Veriler, Güven Damgası Sağlayıcı (GDS) olarak yetkilendirilen Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinden (TOBB) alınmaktadır ve güvenir olduğu değerlendirilmektedir. TOBB tarafından yıllık olarak faaliyet raporu sunulmakta olup ilgili performans göstergesine ilişkin aylık veri söz konusu rapor içeriğinden elde edilmektedir. Bu kapsamda aylık veri bulunmamakla birlikte 2020 yılı ilk dokuz ayında Güven Damgası alan işletme sayısı 20'dir. COVID-19 salgını nedeniyle işletmelerin olumsuz etkilendiği bu süreçte, Güven Damgası almak üzere başvuru yapacak e-ticaret işletmelerinin sayısında azalma olması beklenmektedir. Uygulamanın yeni bir uygulama olması nedeniyle işletmelerin uyum sağlaması

DEĞERLENDİRME	zaman almaktadır. Tanıtımının iyi yapılmaması halinde Güven Damgasının bilinirliğinin istenilen düzeye çekilememesi ve Damga kullanımının yaygınlaşmaması riski bulunmaktadır. COVID-19'un işletmeler üzerindeki etkisi ile Güven Damgasına uyumda gerekli teknik süreçlerin zaman ve maliyeti göz önüne alındığında yılsonu gerçekleşme tahminin güncellenmesi ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Güven Damgası Sağlayıcı (GDS) tarafından vatandaşlarımızın bilgilendirilmesine yönelik video, işletmelerimize yönelik ise reklam filmi hazırlanması sağlanmıştır. Hazırlanan video ve reklam filmleri, GDS'nin internet sitesi, Güven Damgası alan e-ticaret işletmelerinin siteleri ve sosyal medya mecralarda yayınlanmıştır. Güven Damgasına destek sağlanması hususunda KOSGEB'le toplantılar gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmalar dışında Güven Damgası Sağlayıcı tarafından Güven Damgasının tanıtımı amacıyla broşür hazırlanması ve Güven Damgası alım süreçlerinde işletmelere yol gösterici tedbirlerin alınması sağlanacaktır. "Perakende pazarında e-ticaretin oranı" ile ilgili olarak göstergenin hedefin gerçekleştirilmesine olan katkısının orta düzeyde olduğu değerlendirilmektedir. Performans göstergesinin takibinde Elektronik Ticaret Bilgi Sisteminin (ETBİS) metodoloji çalışmaları tamamlanana kadar Bilişim Sanayicileri Derneği (TÜBİSAD) tarafından yıllık olarak açıklanan veriler kullanılmaktadır. Bilişim Sanayicileri Derneği (TÜBİSAD) tarafından veriler yıllık olarak açılandığından, 2020 yılı ilk dokuz ay verileri elimizde bulunmamaktadır. Dünya genelinde yaşanan COVID-19 salgını nedeniyle göstergenin hedeflenen yıl sonu değerinin etkilenebileceği düşünülmektedir. Salgın hastalıklar, doğal afetler ve satın alma gücünü olumsuz etkileyen diğer durumlar, performans göstergesinin gerçekleşme düzeyini etkileyebilecektir. "Perakende Bilgi Sistemi'nin Tamamlanma Oranı" ile ilgili olarak Perakende Bilgi Sisteminin (PERBİS) kurulmasıyla girişimcilerin yapmayı planladıkları ticari faaliyetlerle ilgili bilgiyi doğru ve kolay bir şekilde almaları sağlanacak ve başvuru süreçleri de bütünleşik hizmet anlayışıyla sadeleştirilecektir. Tüm bunların ekonomik faaliyetleri teşvik edeceği değerlendirilmektedir. Ayrıca PERBİS'in kurulması esnasında bir mevzuat düzenlemesi de yapılacaktır. Konuyla ilgili gösterge verisi, paydaş kamu idarelerinin katkılarıyla Bakanlığımız tarafından üretilmektedir. Çalışma, Bakanlığımız bünyesinde yürüdüğünden veri de burada üretilmekte olup güvenlidir. PERBİS'in kurulum çalışmalarında, entegre olunacak idareler ile işbirliği içinde çalışmada, zaman ve insan kaynağı ayrılması noktasında zorluklar yaşanmaktadır. 2020 yılı Mart ayı itibarıyla ülkemize de sıçrayan COVID-19 salgını da bu durumda etkili olmaktadır. Ayrıca, PERBİS'in entegre olması gereken ancak henüz tamamlanmamış sistemler de bulunmaktadır. Bunlar, göstergenin hedeflenen yılsonu değerini etkileme potansiyeli taşımaktadır. İlaveten, kamu idarelerinin hizmetlerini dijital ortama taşımaları esnasında eşgüdümlü bir şekilde çalışmıyor oluşları ve kamu idarelerinin mevcut süreçlerinin PERBİS'in bütünleşik hizmet anlayışına uygun olmayışı gösterge gerçekleşmelerini etkileyebilecek dışsal faktörler olarak öne çıkmaktadır. Bu unsurla baş edebilmek adına Bakanlığımız içinde yalnızca PERBİS projesine yönelik bir birim oluşturulmuş olup Dijital Dönüşüm Ofisi ile zaman zaman toplantılar yapmak suretiyle birlikte hareket edilmesine çalışılmaktadır. "Lisanslı depo sayısı, 31.09.2020 tarihi itibarıyla toplam 121 lisanslı depo işletmesine faaliyet izni verilmiş olup yılsonu gösterge hedefine ulaşılmıştır.

DEĞERLENDİRME	"Merkezi Sicil Kayıt Sistemine entegre olan ekonomik birim oranı" adlı göstergeye ilişkin çalışmalar 2019 yılı sonu itibarıyla tamamlanmıştır. "Şirket Kuruluşlarında e-imza kullanım oranı" göstergesi için veriler Bakanlığımız bünyesindeki Merkezi Sicil Kayıt Sistemi'nden (MERSİS) temin edilmiştir. Aylık gerçekleşme değerleri her ay sonu itibarıyla mevcut durum göz önüne alınarak hesaplanmıştır. Yani, örneğin Temmuz ayı için hesaplanan 0,13 gerçekleşme değeri, 01.01.2020-31.07.2020 tarihleri arasındaki veriler kapsamında 31.07.2020 tarihi itibarıyla şirket kuruluşlarındaki e-imza kullanım oranını ifade etmektedir. Üretici örgütlerinin pazar payı (kümülatif) ve Hal kayıt sistemi mobil uygulamasının indirme sayısıyla ilgili olarak; 5957 sayılı Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun Değişikliği Taslağı ile üretici örgütlerine birçok avantaj sağlanması öngörülmüş ancak Taslağın yasalaşamaması ve korona virüs salgını nedeniyle ticari faaliyetlerde yaşanan durgunluğun üretici örgütlerinin pazar payını artırmasında olumsuz etkisinin olduğu, Hal Kayıt Sistemi mobil uygulamasının indirme sayısının ise artan bir trend içerisinde olduğu değerlendirilmektedir. Elektronik Çek ve Bono Sisteminin kurulmasına mesnet oluşturacak olan Kanun Teklifi Taslağının yasalaşma süreci devam ettiğinden, Sistem henüz uygulamaya alınamamıştır. Bu nedenle, Temmuz, Ağustos ve Eylül aylarına ilişkin veri elde edilememiştir. "Bir önceki yıla göre esnaf işletmesi sayısındaki artış oranı" göstergesi Bakanlığımız ESBİS sistemi, "Faal olan kooperatif sayısı", "Kadın kooperatifleri sayısı" ve "Kurulan kooperatif sayısı" göstergeleri Bakanlığımız KOOPBİS sistemi kaynaklı verilerdir. "Kooperatif kuruluş başvurularının ortalama cevaplandırılma süresi" göstergesi kooperatif kuruluş işlemlerine ilişkin ortalama sonuçlandırma süresini (kuruluş başvurusunun gerekli mevzuat ve şekil şartlarını taşıyıp taşımadığı ve evrak tamamlama sürecine ilişkin işlemler nedeniyle değişim göstermekle birlikte) ifade etmektedir. "Kooperatifçilik eğitimi verilen kadın girişimci sayısı " verisi Bakanlığımızın düzenlediği online eğitimler de dahil olmak üzere takip edilmektedir. "Esnaf ve sanatkârların kullandığı hazine destekli kredi miktarı" göstergesi Halkbank tarafından aylık olarak Bakanlığımıza iletilen kredi kullanım bilgileri itibarıyla raporlanmaktadır. Bakanlığımızca ülkemizdeki esnaf ve sanatkârlarımızın pazarlama, markalaşma, ihracat kapasitesini ve uluslararası rekabet gücünü artırmak amacıyla 2017 yılında hayata geçirilmiş olan Esnaf ve Sanatkârlara Yönelik Pazarlama ve Markalaşma Projesi (PAMAP) kapsamında esnaf ve sanatkârlar tarafından gerçekleştirilen ihracata ilişkin analizler yapılması ve bu analizlerden hareketle ihracata özendirilmelerini sağlamak amacıyla daha kapsamlı çalışmaların gerçekleştirilmesi planlanmaktadır. Bu sebeple, gerekli çalışmaları yürütmek üzere esnaf ve sanatkârların ihracat verisine ihtiyaç duyulmuştur. Bu kapsamda, bahse konu esnaf ve sanatkârların ihracat beyannameleri, ihracat beyannamelerinde bulunan ihracat tarihi, ihracat miktarı, GTİP, ihracat yapılan ülke, ihracat bedeli ve kuru gibi ihracat verileriyle ilgili güncel bilgilerin edinilebilmesi amacıyla Bakanlığımız bünyesinde geliştirilen Karar Destek Sistemi (KDS) için sisteme erişim sağlanamamıştır. Bu itibarla "İhracat yapan esnaf ve sanatkâr sayısındaki artış oranı"" göstergesine ilişkin güncel veri mevcut olmadığından ihracat yapan esnaf ve sanatkâr sayısındaki artış oranı göstergesi izlenememektedir.

DEĞERLENDİRME	COVID-19 pandemisi nedeniyle Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından açıklanan "Ekonomik İstikrar Kalkanı" düzenlemeleri çerçevesinde Halkbank tarafından esnaf ve sanatkârlara sunulan faiz indirimli işletme kredisine yönelik olarak yoğun talep ortaya çıkmış olup bu nedenle "Esnaf ve sanatkârların kullandığı hazine destekli kredi miktarı" göstergesinde 2020 yılı için hedeflenen değerin oldukça üzerinde bir gerçekleşme meydana geleceği görülmektedir. Yine 2020 yılı içerisinde uygulamaya konulan KOOPDES Programı kapsamında kadın kooperatiflerinin öncelikli olarak desteklenmesi uygulaması ise kadın girişimi üretim ve işletme kooperatifi kuruluş taleplerini artırmış, bu sayede "Kurulan kooperatif (kadın kooperatifi) sayısı" ile "Kadın kooperatifleri sayısı (kümülatif)" gösterge değerlerinde artış meydana gelmiştir.
	IV. ÇEYREK: İkinci çeyrek gelişmeleri incelendiğinde Bakanlığımız sorumluluğunda yer alan iç ticarete yönelik göstergelerden bir kısmında yıl sonu hedeflerine ulaşılacağı, bir kısmında ise dünya genelinde yaşanan COVID-19 salgınının da dahil olduğu birtakım faktörler nedeniyle yıl sonu gerçekleşmelerinin hedeflerin altında kalacağı değerlendirilmektedir. “E-ticaret işlem hacmi” göstergesinin hedefin gerçekleştirilmesine olan katkısının orta düzeyde olduğu değerlendirilmektedir. Performans göstergesinin takibinde Elektronik Ticaret Bilgi Sisteminin (ETBİS) metodoloji çalışmaları tamamlanana kadar Bankalararası Kart Merkezi (BKM) tarafından üçer aylık dönemler halinde açıklanan veriler kullanılmaktadır. Dünya genelinde yaşanan COVID-19 salgını nedeniyle göstergenin hedeflenen yıl sonu değerinin etkilenebileceği düşünülmektedir. Salgın hastalıklar, doğal afetler ve satın alma gücünü olumsuz etkileyen diğer durumlar, performans göstergesinin gerçekleşme düzeyini etkileyebilecektir. Ayrıca 2020 yılı Ekim, Kasım ve Aralık aylarına ilişkin veriler henüz açıklanmadığından tabloda yer almamaktadır. “Güven damgası alan e-ticaret sitesi sayısı” göstergesiyle ilgili olarak; zorunlu bir uygulama olmayan Güven Damgasının hedefe katkısının düşük olduğu değerlendirilmektedir. Veriler, Güven Damgası Sağlayıcı (GDS) olarak yetkilendirilen Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinden (TOBB) alınmaktadır. TOBB tarafından yıllık olarak faaliyet raporu sunulmakta olup ilgili performans göstergesine ilişkin aylık veri söz konusu rapor içeriğinden elde edilmektedir. Bu kapsamda aylık veri bulunmamakla birlikte 2020 yılının tamamında Güven Damgası alan işletme sayısı 22’dir. COVID-19 salgını nedeniyle işletmelerin olumsuz etkilendiği bu süreçte, Güven Damgası almak üzere başvuru yapacak e-ticaret işletmelerinin sayısında azalma olması beklenmektedir. Uygulamanın yeni bir uygulama olması nedeniyle işletmelerin uyum sağlaması zaman almaktadır. Tanıtımının iyi yapılmaması halinde Güven Damgasının bilinirliğinin istenilen düzeye çekilememesi ve Damga kullanımının yaygınlaşmaması riski bulunmaktadır. COVID-19’un işletmeler üzerindeki etkisi ile Güven Damgasına uyumda gerekli teknik süreçlerin zaman ve maliyeti göz önüne alındığında yılsonu gerçekleşme tahminin güncellenmesi ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Güven Damgası Sağlayıcı (GDS) tarafından vatandaşlarımızın bilgilendirilmesine yönelik video, işletmelerimize yönelik ise reklam filmi hazırlanması sağlanmıştır. Hazırlanan video ve reklam filmleri, GDS’nin internet sitesi, Güven Damgası alan e-ticaret işletmelerinin siteleri ve sosyal medya mecralarda yayınlanmıştır. Güven Damgasına destek sağlanması hususunda KOSGEB’le toplantılar gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmalar dışında Güven Damgası Sağlayıcı tarafından Güven

DEĞERLENDİRME	Damgasının tanıtımı amacıyla broşür hazırlanması ve Güven Damgası alım süreçlerinde işletmelere yol gösterici tedbirlerin alınması sağlanacaktır. “Perakende pazarında e-ticaretin oranı” göstergesinin hedefin gerçekleştirilmesine olan katkısının orta düzeyde olduğu değerlendirilmektedir. Performans göstergesinin takibinde Elektronik Ticaret Bilgi Sisteminin (ETBİS) metodoloji çalışmaları tamamlanana kadar Bilişim Sanayicileri Derneği (TÜBİSAD) tarafından yıllık olarak açıklanan veriler kullanılmaktadır. Verilerin güvenilir olduğu değerlendirilmektedir. Bilişim Sanayicileri Derneği (TÜBİSAD) tarafından veriler yıllık olarak açılandığından, 2020 yılına tamamına ilişkin veriler elimizde bulunmamaktadır. Dünya genelinde yaşanan COVID-19 salgını nedeniyle göstergenin hedeflenen yılsonu değerinin etkilenebileceği düşünülmektedir. Salgın hastalıklar, doğal afetler ve satın alma gücünü olumsuz etkileyen diğer durumlar, performans göstergesinin gerçekleşme düzeyini etkileyebilecektir. “Merkezi Sicil Kayıt Sistemine entegre olan ekonomik birim oranı” göstergesine ilişkin çalışmalar 2019 yılı sonu itibarıyla tamamlanmıştır. “Şirket Kuruluşlarında e-imza kullanım oranı” göstergesi için veriler Bakanlığımız bünyesindeki Merkezi Sicil Kayıt Sistemi'nden (MERSİS) temin edilmiştir. Aylık gerçekleşme değerleri her ay sonu itibarıyla mevcut durum göz önüne alınarak hesaplanmıştır. Buna göre, örneğin Ekim ayı için hesaplanan 0,17 gerçekleşme değeri, 01.01.2020-31.10.2020 tarihleri arasındaki veriler kapsamında 31.10.2020 tarihi itibarıyla şirket kuruluşlarındaki e-imza kullanım oranını ifade etmektedir. “Üretici örgütlerinin pazar payı” ve “Hal kayıt sistemi mobil uygulamasının indirme sayısı” göstergelerine ilişkin olarak; 5957 sayılı Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun Değişikliği Taslağı ile üretici örgütlerine birçok avantaj sağlanması öngörülmüş ancak Taslağın yasalaşamaması ve korona virüs salgını nedeniyle ticari faaliyetlerde yaşanan durgunluğun üretici örgütlerinin pazar payını artırmasında olumsuz etkisinin olduğu, Hal Kayıt Sistemi mobil uygulamasının indirme sayısının ise artan bir trend içerisinde olduğu değerlendirilmektedir. “Lisanslı depo sayısı” 31.12.2020 tarihi itibarıyla toplam 126 lisanslı depo işletmesine faaliyet izni verilmiş olup yıl sonu gösterge hedefine ulaşılmıştır. “Perakende Bilgi Sistemi'nin Tamamlanma Oranı” göstergesiyle ilgili olarak; Perakende Bilgi Sisteminin (PERBİS) kurulmasıyla girişimcilerin yapmayı planladıkları ticari faaliyetlerle ilgili bilgiyi doğru ve kolay bir şekilde almaları sağlanacak ve başvuru süreçleri de bütünleşik hizmet anlayışıyla sadeleştirilecektir. Tüm bunların ekonomik faaliyetleri teşvik edeceği değerlendirilmektedir. Ayrıca PERBİS'in kurulması esnasında bir mevzuat düzenlemesi de yapılacaktır. Konuyla ilgili gösterge verisi, paydaş kamu idarelerinin katkılarıyla Bakanlığımız tarafından üretilmektedir. Çalışma, Bakanlığımız bünyesinde yürüdüğünden veri de burada üretilmekte olup güvenlidir. PERBİS'in kurulum çalışmalarında, entegre olunacak idareler ile işbirliği içinde çalışmada, zaman ve insan kaynağı ayrılması noktasında zorluklar yaşanmaktadır. 2020 yılı Mart ayı itibarıyla ülkemize de sıçrayan COVID-19 salgını da bu durumda etkili olmaktadır. Ayrıca, PERBİS'in entegre olması gereken ancak henüz tamamlanmamış sistemler de bulunmaktadır. Bunlar, göstergenin hedeflenen yılsonu değerini etkileme potansiyeli taşımaktadır. İlaveten, kamu idarelerinin hizmetlerini dijital ortama taşımaları esnasında eşgüdümlü bir şekilde çalışmıyor

DEĞERLENDİRME	oluşları ve kamu idarelerinin mevcut süreçlerinin PERBİS'in bütünleşik hizmet anlayışına uygun olmayışı gösterge gerçekleşmelerini etkileyebilecek dışsal faktörler olarak öne çıkmaktadır. Bu unsurla baş edebilmek adına Bakanlığımız içinde yalnızca PERBİS projesine yönelik bir birim oluşturulmuş ve yazılımın tasarımının diğer kamu idareleriyle uyumlu bir şekilde çalışılabilmesini sağlayacak şekilde değiştirilmesi planlanmıştır. “Elektronik çek ve bono kullanım oranı” göstergesiyle ilgili olarak; Elektronik Çek ve Bono Sisteminin kurulmasına mesnet oluşturacak olan Kanun Teklifi Taslağının yasalaşma süreci devam ettiğinden, Sistem henüz uygulamaya alınamamıştır. Bu nedenle Ekim, Kasım ve Aralık aylarına ilişkin veri elde edilememiştir. "Bir önceki yıla göre esnaf işletmesi sayısındaki artış oranı" göstergesi Bakanlığımız ESBİS sistemi, "Faal olan kooperatif sayısı", "Kadın kooperatifleri sayısı (kümülatif)" ve "Kurulan kooperatif sayısı" göstergeleri Bakanlığımız KOOPBİS sistemi kaynaklı verilerdir. "Kooperatif kuruluş başvurularının ortalama cevaplandırılma süresi" göstergesi kooperatif kuruluş işlemlerine ilişkin ortalama sonuçlandırma süresini (kuruluş başvurusunun gerekli mevzuat ve şekil şartlarını taşıyıp taşımadığı ve evrak tamamlama sürecine ilişkin işlemler nedeniyle değişim göstermekle birlikte) ifade etmektedir. "Kooperatifçilik eğitimi verilen kadın girişimci sayısı " verisi Bakanlığımızın düzenlediği online eğitimler de dahil olmak üzere takip edilmektedir. "Esnaf ve sanatkârların kullandığı hazine destekli kredi miktarı" göstergesi Halkbank tarafından aylık olarak Bakanlığımıza iletilen kredi kullanım bilgileri itibarıyla raporlanmaktadır. Bakanlığımızca ülkemizdeki esnaf ve sanatkârlarımızın pazarlama, markalaşma, ihracat kapasitesini ve uluslararası rekabet gücünü artırmak amacıyla 2017 yılında hayata geçirilmiş olan Esnaf ve Sanatkârlara Yönelik Pazarlama ve Markalaşma Projesi (PAMAP) kapsamında esnaf ve sanatkârlar tarafından gerçekleştirilen ihracata ilişkin analizler yapılması ve bu analizlerden hareketle ihracata özendirilmelerini sağlamak amacıyla daha kapsamlı çalışmaların gerçekleştirilmesi planlanmaktadır. Bu sebeple, gerekli çalışmaları yürütmek üzere esnaf ve sanatkârların ihracat verisine ihtiyaç duyulmuştur. Bu kapsamda, bahse konu esnaf ve sanatkârların ihracat beyannameleri, ihracat beyannamelerinde bulunan ihracat tarihi, ihracat miktarı, GTİP, ihracat yapılan ülke, ihracat bedeli ve kuru gibi ihracat verileriyle ilgili güncel bilgilerin edinilebilmesi amacıyla Bakanlığımız bünyesinde geliştirilen Karar Destek Sistemi (KDS) için sisteme erişim sağlanamamıştır. Bu itibarla "İhracat yapan esnaf ve sanatkâr sayısındaki artış oranı" göstergesine ilişkin güncel veri mevcut olmadığından ihracat yapan esnaf ve sanatkâr sayısındaki artış oranı göstergesi izlenememektedir. COVID-19 pandemisi nedeniyle Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından açıklanan "Ekonomik İstikrar Kalkanı" düzenlemeleri çerçevesinde Halkbank tarafından esnaf ve sanatkârlara sunulan faiz indirimli işletme kredisine yönelik olarak yoğun talep ortaya çıkmış olup bu nedenle "Esnaf ve sanatkârların kullandığı hazine destekli kredi miktarı" göstergesinde 2020 yılı için hedeflenen değerin üzerinde bir gerçekleşme meydana geldiği görülmektedir. Yine 2020 yılı içerisinde uygulamaya konulan KOOPDES Programı kapsamında kadın kooperatiflerinin öncelikli olarak desteklenmesi uygulaması ise kadın girişimi üretim ve işletme kooperatifi kuruluş taleplerini artırmış, bu sayede "Kurulan kooperatif (kadın kooperatifi) sayısı" ile "Kadın kooperatifleri sayısı (kümülatif)" gösterge değerlerinde artış meydana gelmiştir. Kooperatifçilik Tanıtım ve Geliştirme Projesi

	kapsamında 2020 yılı içerisinde düzenlenen il ziyaretleri nedeniyle ise eğitim verilen kadın girişimci sayısı gösterge değerinde artış meydana gelmiştir.

Yıl	2020
Program Adı	TİCARETİN DÜZENLENMESİ, GELİŞTİRİLMESİ VE KOLAYLAŞTIRILMASI
Alt Program Adı	İHRACATIN DESTEKLENMESİ
Alt Program Hedefi	İhracatın kalkınma planları ve yıllık programlardaki ilke, hedef ve politikalar yönünde ülke ekonomisi yararına düzenlenmesini, desteklenmesini ve geliştirilmesini sağlamak

Sıra	Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Hedeflenen Gösterge Değeri	Yılsonu Gerçekleşme Tahmini	Gerçekleşme						
					I. Üç Aylık	II. Üç Aylık	III. Üç Aylık	IV. Üç Aylık	Yılsonu Değeri	Gerçekleşme Oranı %	Gerçekleşme Durumu
1	Dâhilde işleme rejimi kapsamında yapılan ihracatın toplam ihracattaki payı	Yüzde	43	43	40,3200	40,5000	41,4000	42,6000	42,6000	99	Kısmen Ulaşıldı
2	Destek kapsamına alınan tasarım ve ürün geliştirme, uluslararası rekabetçiliğin geliştirilmesi proje sayısı (kümülatif)	Adet	1.000	909	894	886	892	899	899	90	Kısmen Ulaşıldı
3	Hizmet ihracatına yönelik destek programları kapsamında olumlu sonuçlandırılan başvuru sayısı	Adet	2.250	3.500	809	975	486	1.718	3.988	177	Aşıldı
4	Hizmet ihracatına yönelik desteklenen ticaret ve alım heyetleri sayısı	Adet	38	10	0	0	1	0	1	3	Ulaşılamadı
5	İhracat birim değer endeksi [(11)]	Yüzde	1,3000	-7,5000	veri yok	veri yok	veri yok	-0,40	-0,40	-31,00	Ulaşılamadı
6	İhracat miktar endeksi [(12)]	Yüzde	4,2000	-4	veri yok	veri yok	veri yok	-5,74	-5,74	-137,00	Ulaşılamadı

7	İhracatın dünya ticaretinden aldığı pay (13)	Yüzde	0,9000	0,9000	veri yok	veri yok	veri yok	veri yok	veri yok	veri yok	veri yok
8	Mal ihracatına yönelik desteklenen alım heyetleri sayısı	Adet	155	15	10	0	0	0	10	6	Ulaşılamadı
9	Mal ihracatına yönelik desteklenen ticaret heyetleri sayısı	Adet	195	25	14	6	11	22	53	27	Ulaşılamadı
10	Mal ve hizmet ihracatına yönelik Turquality ve marka programları kapsamında desteklenen marka sayısı (kümülatif)	Adet	332	332	332	333	378	391	391	117	Aşıldı
11	Orta-yüksek ve yüksek teknolojili ürün ihracatının toplam imalat sanayi ihracatı içindeki payı	Yüzde	41	38	39,3000	38,6000	38,6000	39,3000	39,3000	96,00	Kısmen Ulaşıldı
12	Yurt dışı birim, marka ve tanıtım destek programı kapsamında desteklenen şirket sayısı (kümülatif)	Adet	760	650	363	522	686	908	908	119,00	Aşıldı
13	Yurt dışı müteahhitlik hizmetleri iş hacmi	Milyar Dolar	26	12	2,1000	1,8000	4,7000	5,8000	14,4000	55	Ulaşılamadı
14	Yurt dışı birim, marka ve tanıtım desteğinden yararlanan şirketlerin ihracat tutarı	Milyar Dolar	7,1000	5	0,0360	1,2000	2,2900	4,3000	4,3000	61	Ulaşılamadı
15	Yurt dışı fuar katılımlarının ihracata olası katkı miktarı	Milyar Dolar	2,6000	1,9500	5,6100	4,7700	5,7300	6,4900	22,6000	869,00	Aşıldı
16	Yurt dışı müteahhitlik ve teknik müşavirlik hizmetleri sektörünün dünya pazarından aldığı pay	Yüzde	4,5000	4,5000	0	0	0	4,5000	4,5000	100	Ulaşıldı
17	Yurtdışı teknik müşavirlik hizmetleri yıllık toplam proje tutarı	Milyon Dolar	180	100	15,1000	27	65	32,1000	139,2000	77	Ulaşılamadı

AÇIKLAMA: (11) Göstergenin hesaplama yöntemi kümülatif ya da toplanabilir değer yöntemiyle hesaplanmaya uygun olmadığından yıl sonu değerinin reel veriyi yansıtmasını teminen; ocak-kasım arası aylara değer girişi yapılmamış olup aralık ayı gerçekleşme değeri kısmına yıl sonu değeri yazılmıştır. Esasen; Aralık ayına ilişkin esas gerçekleşme değeri ihracat birim değer endeksi için %2,83'tür." (12); Göstergenin hesaplama yöntemi kümülatif ya da toplanabilir değer yöntemiyle hesaplanmaya uygun olmadığından yıl sonu değerinin reel veriyi yansıtmasını teminen; Ocak-Kasım arası aylara değer girişi yapılmamış olup aralık ayı gerçekleşme değeri kısmına yıl sonu değeri yazılmıştır. Esasen;

aralık ayına ilişkin esas gerçekleşme değeri ihracat miktar endeksi için %12,26'dır. (13); 01.12.2020 tarihi itibarıyla Dünya Ticaret Örgütü tarafından dördüncü çeyrek verileri bütün ülkeler düzeyinde yayınlanmamış olup açıklanan ülke sayısının azlığı nedeniyle veri girişi yapılamamıştır. Verilerin 2021 yılında Mart ayı içerisinde yayımlanması beklenmektedir. .	
DEĞERLENDİRME	**I. ÇEYREK:** 2015/8 sayılı Döviz Kazandırıcı Hizmet Ticaretinin Desteklenmesi Hakkında Karar ile 2015/9 sayılı Döviz Kazandırıcı Hizmet Sektörleri Markalaşma Destekleri Hakkında Karar kapsamında yapılan başvuru sayılarındaki artış dikkate alınarak hizmet ihracatına yönelik hedeflenen sayılarda güncelleme yapılmıştır. COVID-19 salgını nedeniyle ertelenen uçuşlar, fuar organizasyonları ve karantina uygulamaları nedeniyle 2020 yılı ilk çeyreğinde hizmet ihracatına yönelik heyet gerçekleşmemiş olması ve normalleşme sürecinin belirli bir zamana yayılacağı öngörüsü ile bu hedefte de güncelleme yapılmıştır. "Yurt dışı müteahhitlik hizmetleri iş hacmi", "Yurtdışı müteahhitlik ve teknik müşavirlik hizmetleri sektörünün dünya pazarından aldığı pay" ve "Yurtdışı teknik müşavirlik hizmetleri yıllık toplam proje tutarı" performans göstergeleri açısından değerlendirildiğinde; performans göstergelerinin gerçekçi bir bazda güncellenmesi ve her yıl için bir önceki yıl üstlenilen proje tutarının % 5-10'u gibi bir artışla dinamik ve tekrarlanan biçimde (gerekirse yıllık bazda) tespit edilmesi uygun olacağı değerlendirilmektedir. Bu kapsamda, 2019 yılında müteahhitlik 19,2 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. 2020 yılı için hedef 26 milyar dolar görülmekle birlikte, hedefin tutturulması dünya ekonomik konjonktürü ve COVID-19 nedeniyle imkân dahilinde olmadığı değerlendirilmektedir. Bu nedenle, yeni bir hedefleme yapılması gerekmektedir. "İhracat birim değer endeksi"nde yaşanan düşüşte, özellikle 2019 yılı Aralık ayından itibaren etkisini göstermeye başlayan COVID-19 salgınının küresel talepte düşüşe neden olması ve buna bağlı olarak petrol ve diğer emtia fiyatlarında yaşanan düşüş etkili olmaktadır. "İhracat miktar endeksi" göstergesi de yine COVID-19 salgını sonrası getirilen kısıtlama tedbirleri ile dış talepteki daralmanın etkisiyle azalış göstermektedir. Özellikle kısıtlama tedbirlerinin küresel çapta yoğunlaşmaya başladığı Mart ayında bu etki görülmektedir. Önümüzdeki dönemde, küresel ekonomiye ilişkin IMF, DTÖ, Birleşmiş Milletler gibi uluslararası kuruluşlar resesyon beklentisi içerisindedir. Söz konusu hususlar göz önüne alındığında, ihracat miktar ve birim değer endekslerinin 2020 yılı performans programında hedeflenen gösterge değer seviyesinden daha düşük oranda gerçekleşeceği öngörülmektedir. Bu çerçevede ilgili göstergelere ilişkin 2020 yılsonu gerçekleşme tahminleri, Yeni Ekonomi Programı (2021-2023) hazırlık çalışmaları çerçevesinde düzenlenen 14 Mayıs 2020 tarihli Kurumlar arası Makro Tahmin Toplantısı uzlaşma oranları çerçevesinde güncellenmiştir. Bir önceki yılın aynı dönemine göre Ocak ayında %5,9 Şubat ayında %2 artış kaydeden ihracatımız COVID-19'un ana ihraç pazarlarımız olan Avrupa ülkelerinde etkili olduğu Mart, Nisan ve Mayıs aylarında sırasıyla %18,1; %41,4 ve %40,9 azalmıştır. 2020 yılının ilk 5 ayında geçen senenin aynı dönemi ile kıyaslandığında ihracatımızdaki düşüş oranı %19,7'ye ulaşmıştır. Pandemi kaynaklı dünya genelinde üretimde, tüketimde, yatırımlarda ve ticarette yaşanan yavaşlama nedeniyle çeşitli uluslararası kuruluşlar küresel ekonomi ve ticarete dair büyüme tahminlerini düşürmüştür. Dünya Ticaret Örgütü dünya

DEĞERLENDİRME	ticaret hacminin iyimser senaryoda %12,9, kötümser senaryoda %31,9 oranında düşeceğini, 2020 yılında küresel büyümenin iyimser senaryoda %2,5, kötümser senaryoda %8,8 daralacağını öngörmektedir. IMF tarafından da küresel mal ve hizmet ticaretinin 2020 yılında %11 oranında, küresel ekonomisinin ise %3 oranında daralacağı öngörülmektedir. Yapılan çalışmalarda yaşanan krizin 2008-2009 yıllarındaki küresel finansal krizde ortaya çıkan daralmayı geçeceği, küresel tedarik zincirlerinin ise daha derinden etkileneceği beklenmektedir. Eşi benzeri daha önce görülmemiş böyle bir küresel ortamda ihracatın desteklenmesini ölçmek amacıyla Bakanlığımızca ortaya konulan çoğu yılsonu gösterge hedeflerinde değişiklik yapmak gerekmiştir. Pandemi sürecinde ortaya çıkan yeni iş yapma pratikleri sanal faaliyetlerin destek kapsamına alınmasını zorunlu kıldığından Bakanlık firmalarımızın dijital pazarlama yöntemlerini en etkin şekilde kullanabilmeleri için 27.05.2020 tarihli ve 31137 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "Pazara Girişte Dijital Faaliyetlerin Desteklenmesi Hakkında Karar" ile firmalarımızın e-ticaret sitelerine üyeliklerini, sanal ticaret heyetleri ve sanal fuarlara katılımını, sanal fuar düzenlenmelerini destek kapsamına almıştır. Bahse konu Karar'ın Uygulama Usul ve Esaslarına İlişkin Genelge 03.06.2020 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Söz konusu destek ile firmalarımızın sanal ortamda ticaret ve alım heyeti programları ile uluslararası fuarlara katılımlarının artırılması amaçlanmakta olup yeni desteğin ilgili gösterge hedeflerine etkisi önümüzdeki dönemde takip edilecektir. Diğer taraftan, ihracatımızda daha fazla katma değer yaratılması, kapasite kullanımının ve yerli girdi oranının artırılması amacıyla Dahilde İşleme Rejimi üzerinde 2020 yılı Mart ayından beri yürütülen çalışmalar Mayıs ayı sonunda sonuçlandırılmış ve Cumhurbaşkanlığı Makamı'na iletilen "Dahilde İşleme Rejimi Tebliğinde Değişiklik Yapılması Hakkında Tebliğ" 29.05.2020 tarihli ve 31139 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Anılan Tebliğ değişikliğine istinaden alınan Bakanlık Makamı Onayı ile birçok sektörde ithalatın ihracata oranını gösteren döviz kullanım oranları aşağıya çekilmek suretiyle firmalarımız ihracata yönelik üretimlerinde daha fazla yerli girdi kullanmaya yönlendirilmiştir. Söz konusu değişiklik ile yerli üretimde kapasite kullanımının ve istihdamın artırılması amaçlanmaktadır. Esasen, yurtdışı birim marka ve tanıtım, Turquality, marka, tasarım, ürün geliştirme programları ile UR-GE projelerinde firmalarımızın uygulamada yaşadıkları sıkıntılar yakından takip edilerek gerekli düzenlemeler yapılmakta, firmalarımızın destek mekanizmalarından azami faydalanabilmesi için gerekli tedbirler alınmaktadır. Ayrıca, İhracat Ana Planı ile belirlenen hedef ülke ve hedef sektörlerin daha fazla desteklenmesine yönelik çalışmalarına devam edilen düzenleme ile orta-yüksek ve yüksek teknoloji ürünlerin ihracatının geliştirilmesi amaçlanmaktadır. "Dâhilde işleme rejimi kapsamında yapılan ihracatın toplam ihracattaki payı" göstergesin Veri kaynağı Ticaret Bakanlığı Bilgi Sistemidir. İthalata ilave/yeni vergi getirilmesine yönelik mevzuat değişiklikleri firmalarımızı Dahilde İşleme Rejimi kapsamında ithalat yapmaya yönlendireceğinden yıl sonu hedef göstergesini etkileyecek faktör olarak görülmektedir. "Destek kapsamına alınan tasarım ve ürün geliştirme, uluslararası rekabetçiliğin geliştirilmesi proje sayısı" göstergesinin Veri kaynağı Bakanlığımızdır. Tasarım ve ürün geliştirme projesi desteğine başvuran firmaların Ticaret Uzmanlarınca yerinde incelenmesi neticesinde yapılan değerlendirmeyle projeler destek kapsamına alınmaktadır. Bu itibarla; 2020 yılının kalan

DEĞERLENDİRME	bölümünde COVID-19 salgını kaynaklı gelişen koşullara bağlı olarak yerinde inceleme ziyaretlerinin hâlihazırda Bakanlığımızda incelemede bulunan başvuru dosyalarıyla sınırlı kalacak şekilde gerçekleştirileceği değerlendirildiğinden uygun görülecek yeni tasarım ve ürün geliştirme proje sayısının salgın öncesinde öngörülene kıyasla düşük seyredeceği öngörülmektedir. Ayrıca, daha önce uygun görülmüş kimi projeler de 2020 yılı sonunda tamamlanacaktır. Bu itibarla tasarım ve ürün geliştirme projeleri sayısı açısında 2020 yılı performans göstergesinde aşağı yönlü değişiklik yapılması gereği hasıl olmuştur. Diğer taraftan, COVID-19 salgını kaynaklı gelişen yeni yurtiçi ve yurtdışı ekonomik koşulların UR-GE projeleri sayısında da bir azalmaya sebebiyet vereceği değerlendirilmiştir. Sonuç itibarıyla gösterge değerinin yılsonu gerçekleşme tahmininde değişiklik yapılmasına gerek duyulmuştur. "İhracatın dünya ticaretinden aldığı pay" göstergesin veri kaynağı Dünya Ticaret Örgütü veri tabanıdır. Ülkemizin dünya ihracatından aldığı payı 2018 yılında %0,91 iken 2019 yılında %0,96 olarak gerçekleşmiştir. Gösterge gerçekleşmesini etkileyecek dışsal faktörler ülkemiz ihraç ürünlerine karşı uygulanacak ticaret engelleri ve salgın hastalıktır. 05.06.2020 tarihi itibarıyla Dünya Ticaret Örgütü tarafından ilk çeyrek verileri yayınlanmamış olup verilerin Ekim ayı içerisinde yayımlanması beklenmektedir "Mal ve hizmet ihracatına yönelik Turquality ve marka programları kapsamında desteklenen marka sayısı" göstergesin veri kaynağı Bakanlığımızdır. Gösterge gerçekleşmesini etkileyecek dışsal faktörler global finansal kriz, pandemik hastalıklar, mevzuat değişiklikleridir. "Orta-yüksek ve yüksek teknolojili ürün ihracatının toplam imalat sanayi ihracatı içindeki payı" göstergesin Veri kaynağı TÜİK'tir. 2019 yılı Ocak-Mart döneminde orta yüksek ve yüksek teknolojili ürünlerin ihracatımızdan aldığı pay %39,6 düzeyinde gerçekleşirken 2020 yılı Ocak-Mart döneminde %39,3'e düşmüştür. COVID-19 salgını nedeniyle üretim faaliyetleri, arz güvenliği ve kişilerin dolaşımı ve imalat tedarik zincirinde aksamalar ortaya çıkması nedeniyle küresel düzeyde ciddi bir talep daralması yaşanmaktadır. Özellikle orta yüksek teknoloji ürünlerini ihtiva eden, ihracatımızın yoğunlaştığı otomotiv, elektrik-elektronik ve makine sektörlerinde Mart-Nisan döneminde ihracatımızda önemli kayıplar yaşanmıştır. 2020 yılı Mart-Nisan döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre otomotiv ihracatımız %54,1; elektrik-elektronik ihracatımız %25, makine ihracatımız %24,9 azalmıştır. Anılan sektörlerin ihracatındaki düşüşler hedef gösterge üzerinde olumsuz etkilerini hissettirmeye başlamıştır. 2019 yılı Ocak-Nisan döneminde orta yüksek ve yüksek teknolojili ürünlerin ihracatımızdan aldığı pay %39,5 düzeyinde seyrederken 2020 yılı Ocak-Nisan döneminde %38,8'e gerilemiştir. Pandeminin anılan sektörler üzerindeki etkisi Mayıs ayında da derinleşerek devam etmiş, 2020 yılı Mayıs ayında 2019 yılının Mayıs ayına göre otomotiv ihracatımız %58,1; elektrik-elektronik ihracatımız %37,5, makine ihracatımız %45,4 azalmıştır. COVID-19 pandemisi kaynaklı tüm sektörlerde küresel çapta üretimde, tüketimde, yatırımlarda ve ticarette gerileme yaşanırken, ihracatımızda en yüksek paya sahip orta-yüksek teknoloji ürünlerin üretim, tüketim, yatırım ve ticareti üzerinde salgının olumsuz etkilerinin ortadan kalkmasının diğer sektörlere nazaran daha uzun zaman zaman alacağı değerlendirilmektedir. Bu itibarla, söz konusu sektörlere yönelik azalan talebin, yılsonuna kadar devam edeceği öngörüsünün

DEĞERLENDİRME	yanı sıra, beklenen olumsuz finansal koşullar da dikkate alınarak gösterge değerinin yılsonu gerçekleşme tahmininde değişiklik yapılmasına gerek duyulmuştur. Orta-yüksek ve yüksek teknolojili ürün ihracatının toplam imalat sanayi ihracatı içindeki payı göstergesinin gerek kümülatif gösterge değerine gerekse toplanabilir gösterge değeri hesaplama şekline uyum sağlamadığı, söz konusu göstergenin yılsonu değeri hesaplamasında ağırlıklı ortalama yönteminin kullanması gerektiği düşünülmektedir. Bu nedenle aylık veriler yazılmadan I. çeyrek sonu veri girişi sisteme yapılmıştır. "Yurt dışı birim, marka ve tanıtım destek programı kapsamında desteklenen şirket sayısı" göstergesin veri kaynağı Bakanlığımızdır. 2019 yılında Destek Programı kapsamındaki şirket sayısı öngörülen 755 rakamında yaklaşık %14 oranında artışla 863 şirket olarak gerçekleşmiştir. Yukarı yönlü bu eğilimin küresel ölçekte etkisini gösteren COVID-19 virüsü nedeniyle 2020 yılında tersine döneceği değerlendirilmektedir. Pek çok ülkede, ülkemizde olduğu gibi sosyal izolasyon hatta zaman zaman sokağa çıkma yasağı uygulanmakta olup azalan tüketim talebine paralel olarak özellikle kira destek başvurularında 2020 yılının ikinci yarısından itibaren azalma yaşanabileceği, satış ve dağıtımlarını online kanala hızla kaydıramayan firmalar için mevcut birimlerin kapatılması yoluna gidilebileceği değerlendirilmektedir. Firmaların yurt dışı tanıtım desteği taleplerinin dijital kanallara kayarak devam edebileceği öngörülmekle beraber, 2020 yılı için 2010/6 sayılı Tebliğ kapsamında destek başvurusunda bulunan firma sayısında (birim kira ayağı nedeniyle) önemli bir azalma yaşanabileceği değerlendirilmektedir. Yukarıda sıralanan nedenlere bağlı olarak desteklenen şirket sayısının 2019 yılında gösterdiği sıçrama trendinin sürmeyeceği, 2020 yılında 2019 yılına göre azalma görüleceği değerlendirildiğinden gösterge değerinin yılsonu gerçekleşme tahmininde değişiklik yapılmasına ihtiyaç duyulmuştur. "Mal ihracatına yönelik desteklenen alım heyetleri sayısı" göstergesin Veri kaynağı Bakanlığımızdır. Tüm dünyayı etkisi altına alan COVID-19 salgını ile ilgili alınan tedbirler kapsamında tüm dış hat uçuşlarının durdurulmuş ve yurt içi seyahatlere kısıtlama getirilmiş olup söz konusu önlemler öncesinde yapılan alım heyeti sayısı 11 ile sınırlı kalmıştır. Bu dönem için planlanan birçok etkinlik iptal edilmiştir. 2020 yılının geri kalanı için salgının seyrine, ülkemizde ve diğer ülkelerde ne şekilde kontrol altına alınacağına ve uluslararası ve yurt içi seyahat kısıtlamalarının hangi takvim dâhilinde kaldırılacağına ilişkin bilgilerin yetersiz oluşu nedeniyle, yapılabilecek heyet sayısına dair sağlıklı bir tahmin yürütülememektedir. Ayrıca, bu yönde bir takvim belirlense bile 2020 yılı sonuna kadar hastalığın tedavisine ya da önlenmesine yönelik kesin bir tedavi/aşı geliştirilmesinin ve kitlesel bağışıklığın sağlanması beklentisinin bulunmaması nedeniyle alım heyeti sayısının sene sonuna kadar 15 ile sınırlanacağı düşünüldüğünden gösterge değerinin yılsonu gerçekleşme tahmininde bu yönde bir değişiklik yapılmasına gerek duyulmuştur. "Mal ihracatına yönelik desteklenen ticaret heyetleri sayısı" göstergesin veri kaynağı Bakanlığımızdır. Tüm dünyayı etkisi altına alan COVID-19 salgını ile ilgili alınan tedbirler kapsamında tüm dış hat uçuşlarının durdurulmuş ve yurt içi seyahatlere kısıtlama getirilmiş olup söz konusu önlemler öncesinde yapılan sektörel ticaret heyeti (STH) ve URGE yurtdışı pazarlama faaliyeti (YPF) sayısı 12 ile sınırlı kalmıştır.

DEĞERLENDİRME	Bu dönem için planlanan birçok etkinlik iptal edilmiştir. 2020 yılının geri kalanı için salgının seyrine, ülkemizde ve diğer ülkelerde ne şekilde kontrol altına alınacağına ve uluslararası ve yurt içi seyahat kısıtlamalarının hangi takvim dâhilinde kaldırılacağına ilişkin bilgilerin yetersiz oluşu nedeniyle, yapılabilecek heyet sayısına dair sağlıklı bir tahmin yürütülememektedir. Ayrıca, bu yönde bir takvim belirlense bile 2020 yılı sonuna kadar hastalığın tedavisine ya da önlenmesine yönelik kesin bir tedavi/aşı geliştirilmesinin ve kitlesel bağışıklığın sağlanması beklentisinin bulunmaması nedeniyle STH ve YPF sayısının 25 civarında gerçekleşmesi beklendiğinden düşünüldüğünden gösterge değerinin yılsonu gerçekleşme tahmininde bu yönde bir değişiklik yapılmasına gerek duyulmuştur. "Yurtdışı birim, marka ve tanıtım desteğinden yararlanan şirketlerin ihracat tutarı" göstergesin veri kaynağı Bakanlığımızdır. COVID-19 salgını sebebiyle, dünya genelinde ekonomide yaşanan daralma ve ticari faaliyetlerin büyük çoğunluğunun durma noktasına gelmesine bağlı olarak, 2020 yılı Mart, Nisan ve Mayıs aylarında genel ihracatımızda kayda değer bir azalma yaşanmıştır. Uluslararası kuruluşlar tarafından küresel ticaret hacminde 2020 yılında daralma yaşanacağı öngörülmekte olup bu daralmadan farklı sektörlerin farklı oranlarda etkilenmesi, genel ihracat rakamlarında bir azalma olması beklenmektedir. Bu nedenle ülkemiz mal ticaretinde yaşanması beklenen daralmaya paralel olarak 2010/6 sayılı Tebliğ kapsamındaki desteklerden yararlanan şirketlerin ihracat tutarında bir azalma olabileceği değerlendirildiğinden gösterge değerinin yılsonu gerçekleşme tahmininde değişiklik yapılmasına gerek duyulmuştur. "Yurtdışı fuar katılımlarının ihracata olası katkı miktarı" göstergesin verileri Bakanlığımız Dış Ticaret İstatistik Bilgi sisteminden fuar katılımcısı firmaların vergi kimlik numaraları ile eşleştirilerek temin edilmiştir. Dünya Ticaret Örgütü tarafından yürütülen çalışmalarda 2020 yılında toplam mal ticaretinin daralma oranının %13-32'ye kadar ulaşabileceği, yaşanan krizin 2008-2009 yıllarındaki küresel finansal krizde ortaya çıkan daralmayı geçeceği, küresel tedarik zincirlerini ise daha derinden etkileyeceği hususları öne çıkmaktadır. Nitekim IMF tarafından da küresel ticaret bakımından benzer bir manzara yansıtılmakta küresel ticaretin 2020 yılında %10,5 oranında, dünya ekonomisinin ise %3 oranında daralacağı tahminleri kamuoyuyla paylaşılmaktadır. Her iki uluslararası kuruluş tarafından da ülkemizin güçlü ticaret bağlarının bulunduğu gelişmiş ülke ekonomilerinde daralmanın daha güçlü bir biçimde hissedileceği vurgulanmaktadır. Diğer taraftan Alman Fuar Birliği ve Avrupa Fuar Sanayi Birliği gibi saygın meslek kuruluşlarınca 10.000 civarında fuarın iptali veya ertelemesine gidildiği ifade edilmekte olup hem dış ticarette bir daralma yaşanması hem de fuar katılımlarının azalması neticesinde firmaların potansiyel müşterilerine ulaşımda sıkıntı yaşayabilecekleri değerlendirmesi yapılmaktadır. Yukarıda zikredilen beklentiler çerçevesinde, fuar desteklerinden yararlanan firmaların da ihracat performanslarında %25 oranında bir düşüşün gerçekleşeceği öngörülmüş ve gösterge değerinin yılsonu gerçekleşme tahmininde değişiklik yapılmasına gerek duyulmuştur.
	II. ÇEYREK: 2015/8 sayılı Döviz Kazandırıcı Hizmet Ticaretinin Desteklenmesi Hakkında Karar ile 2564 sayılı Döviz Kazandırıcı Hizmet Sektörleri Markalaşma Destekleri Hakkında Karar kapsamında yapılan başvurulardaki artış dikkate alınarak olumlu sonuçlandırılacak başvuru sayısının gerçekleşme tahmininde güncelleme yapılmıştır.

DEĞERLENDİRME	COVID-19 salgını nedeniyle ertelenen uçuşlar, fuar organizasyonları ve karantina uygulamaları nedeniyle 2020 yılı ilk yarısında heyet gerçekleştirilememiştir. Öte yandan hizmet sektörlerinin sanal fuar katılımları ve sanal ticaret heyetlerine katılımlarını teminen 2641 sayılı Döviz Kazandırıcı Hizmet Sektörlerinin Pazara Girişte Dijital Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Karar yayımlanmış olup tahmini ticaret ve alım heyeti sayısında bu doğrultuda güncelleme yapılmıştır. 2020 yılı sonunda "hizmet ihracatına yönelik Turquality Programı kapsamında desteklenen marka sayısı" hedefine ulaşılması beklenmektedir. "Yurt dışı müteahhitlik hizmetleri iş hacmi", "Yurtdışı müteahhitlik ve teknik müşavirlik hizmetleri sektörünün dünya pazarından aldığı pay" ve "Yurtdışı teknik müşavirlik hizmetleri yıllık toplam proje tutarı" performans göstergeleri açısından değerlendirildiğinde; performans göstergelerinin gerçekçi bir bazda güncellenmesi ve her yıl için bir önceki yıl üstlenilen proje tutarının % 5-10'u gibi bir artışla dinamik ve tekrarlanan biçimde (gerekirse yıllık bazda) tespit edilmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir. Bu kapsamda, 2019 yılında müteahhitlik 19,2 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. (hedef 23 milyar idi), 2020 için hedef 26 milyar dolar görülmekle birlikte, hedefin tutturulması notta da anlatıldığı üzere dünya ekonomik konjonktürü ve COVID-19 nedeniyle imkân dahilinde değildir. Bu nedenle, yeni bir hedefleme yapılması gerektiği değerlendirilmektedir. Genel ticaret sistemine göre ihracat 2020 yılı Ocak-Haziran döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre %15,1 azalarak 75 milyar 21 milyon dolar düzeyinde gerçekleşmiştir. Buna ilaveten ihracatımız Haziran ayında önlemlerin esnetilmesiyle birlikte %15,6 oranında artarak yükseliş trendine girmiştir. Pandemi kaynaklı dünya genelinde üretimde, tüketimde, yatırımlarda ve ticarette yaşanan yavaşlama nedeniyle çeşitli uluslararası kuruluşlar küresel ekonomi ve ticarete dair büyüme tahminlerini düşürmüştür. Dünya Ticaret Örgütü dünya ticaret hacminin iyimser senaryoda %12,9, kötümser senaryoda %31,9 oranında düşeceğini, 2020 yılında küresel büyümenin iyimser senaryoda %2,5, kötümser senaryoda %8,8 daralacağını öngörmektedir. IMF tarafından da küresel mal ve hizmet ticaretinin 2020 yılında %11,9 oranında, küresel ekonomisinin ise %4,9 oranında daralacağı öngörülmektedir. Yapılan çalışmalarda yaşanan krizin 2008-2009 yıllarındaki küresel finansal krizde ortaya çıkan daralmayı geçeceği, küresel tedarik zincirlerinin ise daha derinden etkileneceği beklenmektedir. Eşi benzeri daha önce görülmemiş böyle bir küresel ortamda ihracatın desteklenmesini ölçmek amacıyla Bakanlığımızca ortaya konan çoğu yılsonu gösterge hedeflerinde değişiklik yapmak gerekmiştir. Pandemi sürecinde ortaya çıkan yeni iş yapma pratikleri sanal faaliyetlerin destek kapsamına alınmasını zorunlu kıldığından Bakanlık firmalarımızın dijital pazarlama yöntemlerini en etkin şekilde kullanabilmeleri için 27.05.2020 tarihli ve 31137 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "Pazara Girişte Dijital Faaliyetlerin Desteklenmesi Hakkında Karar" ile firmalarımızın e-ticaret sitelerine üyeliklerini, sanal ticaret heyetleri ve sanal fuarlara katılımını, sanal fuar düzenlenmelerini destek kapsamına almıştır. Bahse konu Karar'ın Uygulama Usul ve Esaslarına İlişkin Genelge 03.06.2020 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Söz konusu destek ile firmalarımızın sanal ortamda ticaret ve alım heyeti programları ile uluslararası fuarlara katılımlarının artırılması amaçlanmakta olup yeni desteğin ilgili gösterge hedeflerine etkisi önümüzdeki dönemde takip edilecektir. Diğer taraftan, ihracatımızda daha fazla katma değer yaratılması, kapasite kullanımının ve yerli girdi oranının artırılması

DEĞERLENDİRME	amacıyla Dahilde İşleme Rejimi üzerinde Mart ayından beri yürütülen çalışmalar Mayıs ayı sonunda sonuçlandırılmış ve Cumhurbaşkanlığı Makamı'na iletilen "Dahilde İşleme Rejimi Tebliğinde Değişiklik Yapılması Hakkında Tebliğ" 29.05.2020 tarihli ve 31139 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Anılan Tebliğ değişikliğine istinaden alınan Bakanlık Makamı Onayı ile birçok sektörde ithalatın ihracata oranını gösteren döviz kullanım oranları aşağıya çekilmek suretiyle firmalarımız ihracata yönelik üretimlerinde daha fazla yerli girdi kullanmaya yönlendirilmiştir. Söz konusu değişiklik ile yerli üretimde kapasite kullanımının ve istihdamın artırılması amaçlanmaktadır. Esasen, yurtdışı birim marka ve tanıtım, Turquality, marka, tasarım, ürün geliştirme programları ile UR-GE projelerinde firmalarımızın uygulamada yaşadıkları sıkıntılar yakından takip edilerek gerekli düzenlemeler yapılmakta, firmalarımızın destek mekanizmalarından azami faydalanabilmesi için gerekli tedbirler alınmaktadır. Ayrıca, İhracat Ana Planı ile belirlenen hedef ülke ve hedef sektörlerin daha fazla desteklenmesine yönelik çalışmalarına devam edilen düzenleme ile orta-yüksek ve yüksek teknoloji ürünlerin ihracatının geliştirilmesi amaçlanmaktadır. "Dâhilde işleme rejimi kapsamında yapılan ihracatın toplam ihracattaki payı" göstergesinin veri kaynağı Bakanlığımız Bilgi Sistemidir. İthalata ilave/yeni vergi getirilmesine yönelik mevzuat değişiklikleri firmalarımızı Dahilde İşleme Rejimi kapsamında ithalat yapmaya yönlendireceğinden yıl sonu hedef göstergesini etkileyecek faktör olarak görülmektedir. "Destek kapsamına alınan tasarım ve ürün geliştirme, uluslararası rekabetçiliğin geliştirilmesi proje sayısı" göstergesinin Veri kaynağı Bakanlığımızdır. Tasarım ve ürün geliştirme projesi desteğine başvuran firmaların Ticaret Uzmanlarınca yerinde incelenmesi neticesinde yapılan değerlendirmeyle projeler destek kapsamına alınmaktadır. Bu itibarla; 2020 yılının kalan bölümünde COVID-19 salgını kaynaklı gelişen koşullara bağlı olarak yerinde inceleme ziyaretlerinin hâlihazırda Bakanlığımızda incelemede bulunan başvuru dosyalarıyla sınırlı kalacak şekilde gerçekleştirileceği değerlendirildiğinden uygun görülecek yeni tasarım ve ürün geliştirme proje sayısının salgın öncesinde öngörülene kıyasla düşük seyredeceği öngörülmektedir. Ayrıca, daha önce uygun görülmüş kimi projeler de 2020 yılı sonunda tamamlanacaktır. İhracatın kalkınma planları ve yıllık programlardaki ilke, hedef ve politikalar yönünde ülke ekonomisi yararına düzenlenmesini, desteklenmesini ve geliştirilmesini sağlamak amacıyla İlgili Bakanlığımızca yürütülmekte olan UR-GE projelerine ilişkin başvurular, pandemi nedeniyle azalmıştır. Ancak UR-GE projeleri kapsamında ihtiyaç analizi çıktısı olarak belirlenmiş olan eğitim faaliyetlerinin, bulut bilişim kullanılarak, özel yazılımlarla uzaktan konuşmalı ve görsel konferans hizmetleri sunan mecralarla yerine getirilmesinin 20.04.2020 tarihli ilgili Genel Müdürlük Makamı Onayı ile uygun görülmesi sonucu, projelerin faaliyetlerinin canlandırılması yoluna gidilmiştir. Pandemi nedeniyle, UR-GE projelerinin sürelerine 24.06.2020 tarihli Bakanlık Makamı Onayı ile 19.06.2020 tarihi itibarıyla 6 ay ilave süre verilmiştir. "İhracatın dünya ticaretinden aldığı pay" göstergesinin veri kaynağı Dünya Ticaret Örgütü veri tabanıdır. Ülkemizin dünya ihracatından aldığı payı 2018 yılında %0,91 iken 2019 yılında %0,96 olarak gerçekleşmiştir. Gösterge gerçekleşmesini etkileyecek dışsal faktörler ülkemiz ihraç ürünlerine karşı uygulanacak ticaret engelleri ve salgın hastalıktır. 01.09.2020 tarihi itibarıyla Dünya Ticaret Örgütü tarafından ikinci çeyrek verileri bütün ülkeler düzeyinde yayınlanmamış olup verilerin Ekim ayı

DEĞERLENDİRME	içerisinde yayımlanması beklenmektedir. Bu kapsamda oranlar açıklanan ülkeler kapsamında girilmiş olup veriler güncellenecektir. "Mal ve hizmet ihracatına yönelik Turquality ve marka programları kapsamında desteklenen marka sayısı" göstergesinin veri kaynağı Bakanlığımızdır. Gösterge gerçekleşmesini etkileyecek dışsal faktörler global finansal kriz, pandemik hastalıklar, mevzuat değişiklikleridir. "Orta-yüksek ve yüksek teknolojili ürün ihracatının toplam imalat sanayi ihracatı içindeki payı" göstergesinin veri kaynağı TÜİK'tir. 2019 yılı Ocak-Haziran döneminde orta yüksek ve yüksek teknolojili ürünlerin ihracatımızdan aldığı pay %40 düzeyinde gerçekleşirken 2020 yılı Ocak-Haziran döneminde %38,6'ya düşmüştür. COVID-19 salgını nedeniyle üretim faaliyetleri, arz güvenliği ve kişilerin dolaşımı ve imalat tedarik zincirinde aksamalar ortaya çıkması nedeniyle küresel düzeyde ciddi bir talep daralması yaşanmaktadır. Özellikle orta yüksek teknoloji ürünlerini ihtiva eden, ihracatımızın yoğunlaştığı otomotiv, elektrik-elektronik ve makine sektörlerinde Mart-Nisan döneminde ihracatımızda önemli kayıplar yaşanmış olmasına karşılık Haziran döneminden sonra yükselişe geçmiştir. COVID-19 pandemisi kaynaklı tüm sektörlerde küresel çapta üretimde, tüketimde, yatırımlarda ve ticarette gerileme yaşanırken, ihracatımızda en yüksek paya sahip orta-yüksek teknoloji ürünlerin üretim, tüketim, yatırım ve ticareti üzerinde salgının olumsuz etkilerinin ortadan kalkmasının diğer sektörlere nazaran daha uzun zaman alacağı değerlendirilmektedir. Orta-yüksek ve yüksek teknolojili ürün ihracatının toplam imalat sanayi ihracatı içindeki payı göstergesinin gerek kümülatif gösterge değerine gerekse toplanabilir gösterge değeri hesaplama şekline uyum sağlamadığı, söz konusu göstergenin yılsonu değeri hesaplamasında ağırlıklı ortalama yönteminin kullanması gerektiği düşünülmektedir. Bu nedenle aylık veriler yazılmadan II. çeyrek sonu veri girişi sisteme yapılmıştır "Yurt dışı birim, marka ve tanıtım destek programı kapsamında desteklenen şirket sayısı" göstergesinin veri kaynağı Bakanlığımızdır. 2019 yılında Destek Programı kapsamındaki şirket sayısı öngörülen 755 rakamında yaklaşık %14 oranında artışla 863 şirket olarak gerçekleşmiştir. Yukarı yönlü bu eğilimin küresel ölçekte etkisini gösteren COVID-19 virüsü nedeniyle 2020 yılında tersine döneceği değerlendirilmektedir. Pek çok ülkede, ülkemizde olduğu gibi sosyal izolasyon hatta zaman zaman sokağa çıkma yasağı uygulanmakta olup azalan tüketim talebine paralel olarak özellikle kira destek başvurularında 2020 yılının ikinci yarısından itibaren azalma yaşanabileceği, satış ve dağıtımlarını online kanala hızla kaydıramayan firmalar için mevcut birimlerin kapatılması yoluna gidilebileceği değerlendirilmektedir. Firmaların yurt dışı tanıtım desteği taleplerinin dijital kanallara kayarak devam edebileceği öngörülmekle beraber, 2020 yılı için 2010/6 sayılı Tebliğ kapsamında destek başvurusunda bulunan firma sayısında (birim kira ayağı nedeniyle) önemli bir azalma yaşanabileceği değerlendirilmektedir. Yukarıda sıralanan nedenlere bağlı olarak desteklenen şirket sayısının 2019 yılında gösterdiği sıçrama trendinin sürmeyeceği, 2020 yılında 2019 yılına göre azalma görüleceği değerlendirildiğinden gösterge değerinin yılsonu gerçekleşme tahmininde değişiklik yapılmasına ihtiyaç duyulmuştur. "Mal ihracatına yönelik desteklenen alım heyetleri sayısı" göstergesinin veri kaynağı Bakanlığımızdır. Tüm dünyayı etkisi altına alan COVID-19 salgını ile ilgili alınan tedbirler kapsamında alınan seyahat önlemleri, iş insanlarının

DEĞERLENDİRME	sağlık gerekçeleri ile yurtdışı seyahatlerden imtina etmesi sebebiyle yapılan alım heyeti sayısı 11 ile sınırlı kalmıştır. Önümüzdeki dönemde heyetlerin yalnızca sanal olarak düzenlenecek olmasından ötürü gerçekleşme tahminlerinde değişikliğe gidilmiştir. "Mal ihracatına yönelik desteklenen ticaret heyetleri sayısı" göstergesinin veri kaynağı Bakanlığımızdır. Tüm dünyayı etkisi altına alan COVID-19 salgını ile ilgili alınan tedbirler kapsamında alınan seyahat önlemleri, iş insanlarının sağlık gerekçeleri ile yurtdışı seyahatlerden imtina etmesi sebebiyle sektörel ticaret heyeti (STH) ve URGE yurtdışı pazarlama faaliyeti (YPF) sayısı 16 ile sınırlı kalmıştır. Önümüzdeki dönemde heyetlerin yalnızca sanal olarak düzenlenecek olmasından ötürü gerçekleşme tahminlerinde değişikliğe gidilmiştir. "Yurtdışı birim, marka ve tanıtım desteğinden yararlanan şirketlerin ihracat tutarı" göstergesinin Veri kaynağı Bakanlığımızdır. COVID-19 salgını sebebiyle, dünya genelinde ekonomide yaşanan daralma ve ticari faaliyetlerin büyük çoğunluğunun durma noktasına gelmesine bağlı olarak, 2020 yılı Nisan ve Mayıs aylarında genel ihracatımızda kayda değer bir azalma yaşanmış olup Haziran ayında yükselişe geçmiştir. Uluslararası kuruluşlar tarafından küresel ticaret hacminde 2020 yılında daralma yaşanacağı öngörülmekte olup bu daralmadan farklı sektörlerin farklı oranlarda etkilenmesi, genel ihracat rakamlarında bir azalma olması beklenmektedir. Bu nedenle ülkemiz mal ticaretinde yaşanması beklenen daralmaya paralel olarak 2010/6 sayılı Tebliğ kapsamındaki desteklerden yararlanan şirketlerin ihracat tutarında bir azalma olabileceği değerlendirildiğinden gösterge değerinin yılsonu gerçekleşme tahmininde değişiklik yapılmasına gerek duyulmuştur. "Yurtdışı fuar katılımlarının ihracata olası katkı miktarı" göstergesinin verileri Dış Ticaret İstatistik Bilgi sisteminden fuar katılımcısı firmaların vergi kimlik numaraları ile eşleştirilerek temin edilmiştir. Bu dönemde firmaların gerçekleştirdikleri ihracatlar gösterilmektedir. Hâlihazırda firmaların yılsonu hedefine ulaştıkları değerlendirilmektedir.
	III. ÇEYREK: 2019 yılının Aralık ayından bu yana süregelen küresel COVID-19 salgını ve bu salgının Türkiye dış ticaretine muhtemel etkileri sebebiyle, "ihracat birim değer endeksi" ve "ihracat miktar endeksi" 2020 yılı performans programında hedeflenen gösterge değerinin altında kalabileceği düşünülmektedir. İhracat birim değer endeksi, ikinci çeyrekte 2019 yılı Aralık ayından itibaren etkisini göstermeye başlayan COVID-19 salgınının küresel talepte düşüşe neden olması ve buna bağlı olarak petrol ve diğer emtia fiyatlarında yaşanan düşüş sonucunda gerilemiştir. Üçüncü çeyrekte ise ülkeler tarafından alınan para/ maliye politika tedbirleri, COVID-19 vakalarında yaşanan düşüş sonucunda toparlanan emtia fiyatları ile üçüncü çeyrekte ihracat birim değer endeksinde Ağustos ve Eylül aylarında artışlar gözlenmiştir. İhracat miktar endeksi de yine aynı şekilde alınan politika tedbirleri ve vaka sayılarındaki düşüş sonucu talebin toparlanmasıyla Eylül ayında iyileşme göstermiştir. Bununla birlikte salgının ihracat miktar endeksi üzerindeki etkisinin Temmuz ve Ağustos aylarında devam ettiği görülmüştür. Söz konusu göstergelerdeki değişimlerde kısa vadede dışsal faktörlerdeki gelişmeler ağırlıklı olarak etkili olmaktadır. Bu çerçevede özellikle pandeminin önümüzdeki dönemde izleyeceği seyir ve aşı çalışmalarına ilişkin gelişmeler 2020 hedefinin yakalanması açısından önem arz etmektedir.

DEĞERLENDİRME	Genel Destek Programı ile Marka, Turquality Destek Programı başvuru sayılarındaki artışla yılsonu hedefine üçüncü çeyrekte ulaşılmıştır. COVID-19 salgını nedeniyle yıl sonu hedeflenen heyet sayısına ulaşılamayacağı değerlendirilmekle birlikte sanal heyetlere ilişkin yayımlanan yeni Karar ile üçüncü çeyrekte heyetlerin yapılması sağlanmıştır. "Yurt dışı müteahhitlik hizmetleri iş hacmi"; "Yurtdışı müteahhitlik ve teknik müşavirlik hizmetleri sektörünün dünya pazarından aldığı pay" ve "Yurtdışı teknik müşavirlik hizmetleri yıllık toplam proje tutarı" performans göstergeleri açısından değerlendirildiğinde; performans göstergelerinin gerçekçi bir bazda güncellenmesi ve her yıl için bir önceki yıl üstlenilen proje tutarının % 5-10'u gibi bir artışla dinamik ve tekrarlanan biçimde (gerekirse yıllık bazda) tespit edilmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir. Bu kapsamda, 2019 yılında müteahhitlik 19,2 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. 2020 için hedef 26 milyar dolar görülmekle birlikte, hedefin tutturulması notta da anlatıldığı üzere dünya ekonomik konjonktürü ve COVID-19 nedeniyle imkân dahilinde değildir. Bu nedenle, yeni bir hedefleme yapılması gerekmektedir. 2015/8 sayılı Döviz Kazandırıcı Hizmet Ticaretinin Desteklenmesi Hakkında Karar ile 2564 sayılı Döviz Kazandırıcı Hizmet Sektörleri Markalaşma Destekleri Hakkında Karar kapsamında yapılan hizmet ihracatına yönelik başvurulardaki artışla birlikte üçüncü çeyrek itibarıyla yıl sonu hedefine ulaşılmıştır. COVID-19 salgını nedeniyle ertelenen uçuşlar, fuar organizasyonları ve karantina uygulamaları nedeniyle 2020 yılı ilk yarısında hizmet ihracatına yönelik heyet gerçekleştirilememiştir. Öte yandan hizmet sektörlerinin sanal fuar katılımları ve sanal ticaret heyetlerine katılımlarını teminen 2641 sayılı Döviz Kazandırıcı Hizmet Sektörlerinin Pazara Girişte Dijital Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kararın yayımlanmasıyla üçüncü çeyrekte 1 tane heyet gerçekleşmiş olup yıl sonu hedefine ulaşılamayacağı değerlendirilmektedir. 2020 yılı sonunda hizmet ihracatına yönelik TURQUALITY® Programı kapsamında desteklenen marka sayısı hedefine ulaşılması beklenmektedir. "Yurt dışı müteahhitlik hizmetleri iş hacmi"; "Yurtdışı müteahhitlik ve teknik müşavirlik hizmetleri sektörünün dünya pazarından aldığı pay "ve "Yurtdışı teknik müşavirlik hizmetleri yıllık toplam proje tutarı" performans göstergeleri açısından değerlendirildiğinde; performans göstergelerinin gerçekçi bir bazda güncellenmesi ve her yıl için bir önceki yıl üstlenilen proje tutarının % 5-10'u gibi bir artışla dinamik ve tekrarlanan biçimde (gerekirse yıllık bazda) tespit edilmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir. Bu kapsamda, 2019 yılında müteahhitlik 19,2 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. 2020 için yurtdışı müteahhitlikte hedef 26 milyar dolar, yurtdışı teknik müşavirlikte 180 milyon dolar görülmekle birlikte, hedefin tutturulması notta da anlatıldığı üzere dünya ekonomik konjonktürü ve COVID-19 nedeniyle imkân dahilinde değildir. Genel ticaret sistemine göre ihracat 2020 yılı Ocak-Eylül döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre %10,9 azalarak 118 milyar 287 milyon dolar düzeyinde gerçekleşmiştir. Buna ilaveten ihracatımız Haziran ayında önlemlerin esnetilmesiyle birlikte %15,6 oranında artarak yükseliş trendine girmiştir. IMF tarafından yapılan güncel tahminlerde 2020 küresel ekonomik küçülme oranı %4,4 olarak açıklanmıştır. Dünya Ticaret Örgütü küresel ticaretteki küçülme beklentisini %9,2 olarak açıklamıştır. Küresel emtia fiyatları endeksinde 2020 Ocak-Eylül döneminde geçen seneye göre %13,3 azalış söz konusudur. Önemli öncü göstergelerden olan Satın Alma Yöneticileri Endeksi - PMI ve Yeni İhracat Siparişleri Endeksinde, 50 eşik değerin üzerindeki ülkeler arasında bulunarak, sırasıyla 53,9 ve 51,7 değerlerine sahip olmamız oldukça olumludur. Bakanlığımızca son

DEĞERLENDİRME	olarak Eylül ayında uygulanan Dış Ticaret Beklenti Anketinde İhracat Beklenti Endeksi 2020 yılı 4. Çeyreği için bir önceki çeyreğe göre 24,9 puan artarak 108,4 olmuştur. Aralık ayı Ekonomik Görünüm raporunu yayımlayan OECD; Eylül'de %4,5 olarak açıkladığı küresel ekonomide küçülme tahminini %4,2'e düşürmekle birlikte, Eylül ayında küresel ekonomi için %5 olarak belirlediği 2021 büyüme tahminini ise %4,2 ve ayrıca 2022'de %3,7 büyüme olarak güncellemiştir. Birçok ülkede gözlenen ikinci COVID-19 dalgasına rağmen aşı çalışmalarına ilişkin olumlu gelişmelerin ve Asya ekonomisindeki güçlü toparlanmanın etkisiyle küresel ekonomik görünümün iyileştiğini belirtmiştir. ABD ekonomisinin bu yıl %3,7 daraldıktan sonra 2021 yılında %3,2 büyüyeceğini, Euro Alanı'nın ise bu yıl %7,5 küçülmesinin ardından, 2021'de %3,6 genişleyeceğini öngörüyor. OECD, beklentileri aşan 3. çeyrek büyüme verisi sonrasında Türkiye'ye ilişkin 2020 daralma tahminini %2,9'dan %1,3'e çekti. Kuruluş, Türkiye'nin 2021 ve 2022 yıllarında sırasıyla %2,9 ve %3,2 büyüyeceğini öngörmektedir. Tedarik zincirlerinin, turizmin, ulaşım sektörünün önemli ölçüde zarar gördüğü bu dönemde, tüm olumsuzluklara rağmen Türkiye olarak direncimizi gösteriyoruz. Türkiye, krizi en az hasarla atlatacak ve en hızlı toparlanmayı yaşayabilecek ülkeler arasındadır. Nitekim OECD'nin Eylül ayında yayımladığı raporda Türkiye, G-20 Ülkeleri arasında Çin ve Güney Kore'nin ardından GSYİH değişimleri itibarıyla pandemiden en az etkilenecek ülke olarak gösterilmiştir. Bunun öncü göstergeleri gelmektedir. İhracatımızda Mart, Nisan ve Mayıs aylarında yaşanan ani ve derin gerilemeden sonra, Haziran ayından itibaren toparlanma yaşadık. Nitekim yılın üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre %33,9 ihracat artışı gerçekleşmiştir. Normalleşme adımlarını atmaya başladığımız Haziran ayından bu yana ise (Haziran-Kasım dönemi itibarıyla) bir önceki senenin aynı dönemine göre ihracatımızda %1,6 oranında artış yaşanmıştır Eşi benzeri daha önce görülmemiş böyle bir küresel ortamda ihracatın desteklenmesini ölçmek amacıyla Bakanlığımızca ortaya konan çoğu yılsonu gösterge hedeflerinde değişiklik yapmak gerekmiştir. Pandemi sürecinde ortaya çıkan yeni iş yapma pratikleri sanal faaliyetlerin destek kapsamına alınmasını zorunlu kıldığından Bakanlık firmalarımızın dijital pazarlama yöntemlerini en etkin şekilde kullanabilmeleri için 27.05.2020 tarihli ve 31137 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "Pazara Girişte Dijital Faaliyetlerin Desteklenmesi Hakkında Karar" ile firmalarımızın e-ticaret sitelerine üyeliklerini, sanal ticaret heyetleri ve sanal fuarlara katılımını, sanal fuar düzenlenmelerini destek kapsamına almıştır. Bahse konu Karar'ın Uygulama Usul ve Esaslarına İlişkin Genelge 03.06.2020 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Söz konusu destek ile firmalarımızın sanal ortamda ticaret ve alım heyeti programları ile uluslararası fuarlara katılımlarının artırılması amaçlanmakta olup yeni desteğin ilgili gösterge hedeflerine etkisi önümüzdeki dönemde takip edilecektir. Diğer taraftan, ihracatımızda daha fazla katma değer yaratılması, kapasite kullanımının ve yerli girdi oranının artırılması amacıyla Dahilde İşleme Rejimi üzerinde Mart ayından beri yürütülen çalışmalar Mayıs ayı sonunda sonuçlandırılmış ve Cumhurbaşkanlığı Makamı'na iletilen "Dahilde İşleme Rejimi Tebliğinde Değişiklik Yapılması Hakkında Tebliğ" 29.05.2020 tarihli ve 31139 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Anılan Tebliğ değişikliğine istinaden alınan Bakanlık Makamı Onayı ile birçok sektörde ithalatın ihracata oranını gösteren döviz kullanım oranları aşağıya çekilmek suretiyle

DEĞERLENDİRME	firmalarımız ihracata yönelik üretimlerinde daha fazla yerli girdi kullanmaya yönlendirilmiştir. Söz konusu değişiklik ile yerli üretimde kapasite kullanımının ve istihdamın artırılması amaçlanmaktadır. Esasen, yurtdışı birim marka ve tanıtım, Turquality, marka, tasarım, ürün geliştirme programları ile UR-GE projelerinde firmalarımızın uygulamada yaşadıkları sıkıntılar yakından takip edilerek gerekli düzenlemeler yapılmakta, firmalarımızın destek mekanizmalarından azami faydalanabilmesi için gerekli tedbirler alınmaktadır. Ayrıca, İhracat Ana Planı ile belirlenen hedef ülke ve hedef sektörlerin daha fazla desteklenmesine yönelik çalışmalarına devam edilen düzenleme ile orta-yüksek ve yüksek teknoloji ürünlerin ihracatının geliştirilmesi amaçlanmaktadır. "Dâhilde işleme rejimi kapsamında yapılan ihracatın toplam ihracattaki payı" göstergesinin Veri kaynağı Bakanlığımız Bilgi Sistemidir. İthalata ilave/yeni vergi getirilmesine yönelik mevzuat değişiklikleri firmalarımızı Dahilde İşleme Rejimi kapsamında ithalat yapmaya yönlendireceğinden yıl sonu hedef göstergesini etkileyecek faktör olarak görülmektedir. "Destek kapsamına alınan tasarım ve ürün geliştirme, uluslararası rekabetçiliğin geliştirilmesi proje sayısı" göstergesinin veri kaynağı Bakanlığımızdır. Tasarım ve ürün geliştirme projesi desteğine başvuran firmaların Ticaret Uzmanlarınca yerinde incelenmesi neticesinde yapılan değerlendirmeyle projeler destek kapsamına alınmaktadır. Bu itibarla; 2020 yılının kalan bölümünde COVID-19 salgını kaynaklı gelişen koşullara bağlı olarak yerinde inceleme ziyaretlerinin hâlihazırda Bakanlığımızda incelemede bulunan başvuru dosyalarıyla sınırlı kalacak şekilde gerçekleştirileceği değerlendirildiğinden uygun görülecek yeni tasarım ve ürün geliştirme proje sayısının salgın öncesinde öngörülene kıyasla düşük seyredeceği öngörülmektedir. Ayrıca, daha önce uygun görülmüş kimi projeler de 2020 yılı sonunda tamamlanacaktır. İhracatın kalkınma planları ve yıllık programlardaki ilke, hedef ve politikalar yönünde ülke ekonomisi yararına düzenlenmesini, desteklenmesini ve geliştirilmesini sağlamak amacıyla Bakanlığımızca yürütülmekte olan UR-GE projelerine ilişkin başvurular, pandemi nedeniyle azalmıştır. Ancak UR-GE projeleri kapsamında ihtiyaç analizi çıktısı olarak belirlenmiş olan eğitim faaliyetlerinin, bulut bilişim kullanılarak, özel yazılımlarla uzaktan konuşmalı ve görsel konferans hizmetleri sunan mecralarla, projelerin faaliyetlerinin canlandırılması yoluna gidilmiştir. Pandemi nedeniyle, UR-GE projelerinin sürelerine 24.06.2020 tarihli Bakanlık Makamı Onayı ile 19.06.2020 tarihi itibarıyla 6 ay ilave süre verilmiştir. "İhracatın dünya ticaretinden aldığı pay" göstergesinin veri kaynağı Dünya Ticaret Örgütü veri tabanıdır. Ülkemizin dünya ihracatından aldığı payı 2018 yılında %0,91 iken 2019 yılında %0,96 olarak gerçekleşmiştir. Gösterge gerçekleşmesini etkileyecek dışsal faktörler ülkemiz ihraç ürünlerine karşı uygulanacak ticaret engelleri ve salgın hastalıktır. 01.12.2020 tarihi itibarıyla Dünya Ticaret Örgütü tarafından üçüncü çeyrek verileri bütün ülkeler düzeyinde yayınlanmamış olup verilerin 2021 yılında Şubat ayı içerisinde yayımlanması beklenmektedir. Bu kapsamda oranlar açıklanan ülkeler kapsamında girilmiş olup veriler güncellenecektir. "Mal ve hizmet ihracatına yönelik Turquality ve marka programları kapsamında desteklenen marka sayısı" göstergesinin Veri kaynağı Bakanlığımızdır. Gösterge gerçekleşmesini etkileyecek dışsal faktörler global finansal kriz, pandemik hastalıklar, mevzuat değişiklikleridir.

DEĞERLENDİRME	“Orta-yüksek ve yüksek teknolojili ürün ihracatının toplam imalat sanayi ihracatı içindeki payı” göstergesinin veri kaynağı TÜİK'tir. 2019 yılı Ocak-Eylül döneminde orta yüksek ve yüksek teknolojili ürünlerin ihracatımızdan aldığı pay %39,6 düzeyinde gerçekleşirken 2020 yılı Ocak-Eylül döneminde %38,7’ye gerilemiştir. COVID-19 salgını nedeniyle üretim faaliyetleri, arz güvenliği ve kişilerin dolaşımı ve imalat tedarik zincirinde aksamalar ortaya çıkması nedeniyle küresel düzeyde ciddi bir talep daralması yaşanmaktadır. Özellikle orta yüksek teknoloji ürünlerini ihtiva eden, ihracatımızın yoğunlaştığı otomotiv, elektrik-elektronik ve makine sektörlerinde Mart-Nisan döneminde ihracatımızda önemli kayıplar yaşanmış olmasına karşılık Haziran döneminden sonra yükselişe geçmiştir. COVID-19 pandemisi kaynaklı tüm sektörlerde küresel çapta üretimde, tüketimde, yatırımlarda ve ticarette gerileme yaşanırken, ihracatımızda en yüksek paya sahip orta-yüksek teknoloji ürünlerin üretim, tüketim, yatırım ve ticareti üzerinde salgının olumsuz etkilerinin ortadan kalkmasının diğer sektörlere nazaran daha uzun zaman alacağı değerlendirilmektedir. Orta-yüksek ve yüksek teknolojili ürün ihracatının toplam imalat sanayi ihracatı içindeki payı göstergesinin gerek kümülatif gösterge değerine gerekse toplanabilir gösterge değeri hesaplama şekline uyum sağlamadığı, söz konusu göstergenin yılsonu değeri hesaplamasında ağırlıklı ortalama yönteminin kullanması gerektiği düşünülmektedir. Bu nedenle aylık veriler yazılmadan III. çeyrek sonu veri girişi sisteme yapılmıştır. “Yurt dışı birim, marka ve tanıtım destek programı kapsamında desteklenen şirket sayısı” göstergesinin Veri kaynağı Bakanlığımızdır. 2019 yılında Destek Programı kapsamındaki şirket sayısı öngörülen 755 rakamında yaklaşık %14 oranında artışla 863 şirket olarak gerçekleşmiştir. Yukarı yönlü bu eğilimin küresel ölçekte etkisini gösteren COVID-19 virüsü nedeniyle 2020 yılında tersine döneceği değerlendirilmektedir. Pek çok ülkede, ülkemizde olduğu gibi sosyal izolasyon hatta zaman zaman sokağa çıkma yasağı uygulanmakta olup azalan tüketim talebine paralel olarak özellikle kira destek başvurularında 2020 yılının ikinci yarısından itibaren azalma yaşanabileceği, satış ve dağıtımlarını online kanala hızla kaydıramayan firmalar için mevcut birimlerin kapatılması yoluna gidilebileceği değerlendirilmektedir. Firmaların yurt dışı tanıtım desteği taleplerinin dijital kanallara kayarak devam edebileceği öngörülmekle beraber, 2020 yılı için 2010/6 sayılı Tebliğ kapsamında destek başvurusunda bulunan firma sayısında (birim kira ayağı nedeniyle) önemli bir azalma yaşanabileceği değerlendirilmektedir. Yukarıda sıralanan nedenlere bağlı olarak desteklenen şirket sayısının 2019 yılında gösterdiği sıçrama trendinin sürmeyeceği, 2020 yılında 2019 yılına göre azalma görüleceği değerlendirildiğinden gösterge değerinin yılsonu gerçekleşme tahmininde değişiklik yapılmasına ihtiyaç duyulmuştur. “Mal ihracatına yönelik desteklenen alım heyetleri sayısı” göstergesinin veri kaynağı Bakanlığımızdır. Tüm dünyayı etkisi altına alan COVID-19 salgını ile ilgili alınan tedbirler kapsamında alınan seyahat önlemleri, iş insanlarının sağlık gerekçeleri ile yurtdışı seyahatlerden imtina etmesi sebebiyle yapılan alım heyeti sayısı 11 ile sınırlı kalmıştır. Önümüzdeki dönemde heyetlerin yalnızca sanal olarak düzenlenmesi beklenmektedir. “Mal ihracatına yönelik desteklenen ticaret heyetleri sayısı” göstergesinin veri kaynağı Bakanlığımızdır.

DEĞERLENDİRME	Tüm dünyayı etkisi altına alan COVID-19 salgını ile ilgili alınan tedbirler kapsamında alınan seyahat önlemleri, iş insanlarının sağlık gerekçeleri ile yurtdışı seyahatlerden imtina etmesi sebebiyle sektörel ticaret heyeti (STH) ve URGE yurtdışı pazarlama faaliyeti (YPF) sayısı 25 ile sınırlı kalmıştır. Önümüzdeki dönemde heyetlerin yalnızca sanal olarak düzenlenmesi beklenmektedir. "Yurtdışı birim, marka ve tanıtım desteğinden yararlanan şirketlerin ihracat tutarı" göstergesinin Veri kaynağı Bakanlığımızdır. COVID-19 salgını sebebiyle, dünya genelinde ekonomide yaşanan daralma ve ticari faaliyetlerin büyük çoğunluğunun durma noktasına gelmesine bağlı olarak, 2020 yılı Nisan ve Mayıs aylarında genel ihracatımızda kayda değer bir azalma yaşanmış olup Haziran ayında yükselişe geçmiştir. Uluslararası kuruluşlar tarafından küresel ticaret hacminde 2020 yılında daralma yaşanacağı öngörülmekte olup bu daralmadan farklı sektörlerin farklı oranlarda etkilenmesi, genel ihracat rakamlarında bir azalma olması beklenmektedir. Bu nedenle ülkemiz mal ticaretinde yaşanması beklenen daralmaya paralel olarak 2010/6 sayılı Tebliğ kapsamındaki desteklerden yararlanan şirketlerin ihracat tutarında bir azalma olabileceği değerlendirildiğinden gösterge değerinin yılsonu gerçekleşme tahmininde değişiklik yapılmasına gerek duyulmuştur. "Yurtdışı fuar katılımlarının ihracata olası katkı miktarı" göstergesinin verileri Bakanlığımız Dış Ticaret İstatistik Bilgi sisteminden fuar katılımcısı firmaların vergi kimlik numaraları ile eşleştirilerek temin edilmiştir. Bu dönemde firmaların gerçekleştirdikleri ihracatlar gösterilmektedir. İhracatımızın yüksek performansından ötürü, hâlihazırda firmaların yılsonu hedefine ulaştıkları değerlendirilmektedir.
	IV. ÇEYREK: "İhracat birim değer endeksi", ikinci çeyrekte 2019 yılı Aralık ayından itibaren etkisini göstermeye başlayan COVID-19 salgınının küresel talepte düşüşe neden olması ve buna bağlı olarak petrol ve diğer emtia fiyatlarında yaşanan düşüş sonucunda gerilemiştir. Üçüncü çeyrekte ise ülkeler tarafından alınan para/ maliye politika tedbirleri, COVID-19 vakalarında yaşanan düşüş sonucunda toparlanan emtia fiyatları ile üçüncü çeyrekte ihracat birim değer endeksinde Ağustos ve Eylül aylarında artışlar gözlenmiştir. "İhracat miktar endeksi" de yine aynı şekilde alınan politika tedbirleri ve vaka sayılarındaki düşüş sonucu talebin toparlanmasıyla Eylül ayında iyileşme göstermiştir. Bununla birlikte salgının ihracat miktar endeksi üzerindeki etkisinin Temmuz ve Ağustos aylarında devam ettiği görülmüştür. 2020 yılının dördüncü çeyreğine bakıldığında, Ekim ayında ihracat miktar ve birim değer endeksinde toparlanmanın sürdüğü ancak Kasım ayında özellikle Avrupa'da kısıtlama tedbirlerinin devreye girmesiyle ihracat miktar endeksinde tekrar gerileme yaşandığı görülmüştür. Söz konusu göstergelerdeki değişimlerde kısa vadede dışsal faktörlerdeki gelişmeler ağırlıklı olarak etkili olmaktadır. Bu çerçevede özellikle pandeminin önümüzdeki dönemde izleyeceği seyir ve aşı çalışmalarına ilişkin gelişmeler 2020 hedefinin yakalanması açısından önem arz etmektedir. 2015/8 sayılı Döviz Kazandırıcı Hizmet Ticaretinin Desteklenmesi Hakkında Karar ile 2564 sayılı Döviz Kazandırıcı Hizmet Sektörleri Markalaşma Destekleri Hakkında Karar kapsamında yapılan hizmet ihracatına yönelik başvurulardaki artışla birlikte

DEĞERLENDİRME	yıl sonu hedefi aşılmıştır. COVID-19 salgını nedeniyle ertelenen uçuşlar, fuar organizasyonları ve karantina uygulamaları nedeniyle hizmet ihracatına yönelik heyetlerde yılsonu hedefine ulaşılamamıştır. Öte yandan hizmet sektörlerinin sanal fuar katılımları ve sanal ticaret heyetlerine katılımlarını teminen 2641 sayılı Döviz Kazandırıcı Hizmet Sektörlerinin Pazara Girişte Dijital Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kararın yayımlanmasıyla 1 tane heyet gerçekleşmiştir. 2020 yılı sonunda hizmet ihracatına yönelik TURQUALITY® Programı kapsamında desteklenen marka sayısı hedefi aşılmıştır. Yurt dışı müteahhitlik sektörü global ekonomik değişimlerden hızlı etkilenmektedir. Bu kapsamda, küresel ekonomide yaşanan durgunluk ve güvensizlik, ticaret savaşları, müteahhitlerimizin proje üstlendiği bölgelerde yaşanan siyasi gerginlikler ve enerji fiyatlarındaki dalgalanmalar yurt dışında üstlenilen proje tutarında değişimlere neden olmaktadır. Müteahhitlik firmalarımızın daha fazla proje üstlenmeleri, ayrıca, teknik müşavirlik firmalarımızın da yurt dışı pazarlarda daha etkin olmalarını teminen Bakanlığımızca müteahhitlik heyet programları düzenlenmesi, müteahhitlik ve teknik müşavirlik firmalarımızın finansman imkânları ve yapı teknolojilerinde belirgin üstünlüğü olan ülke firmaları ile üçüncü ülkelerde işbirliğine yönelik programlar ile ülkemizin proje üstlenebileceği potansiyel pazarlardan heyetlere ülkemizde bilgilendirme, eğitim ve B2G programları gerçekleştirme gibi faaliyetler yapılmaktadır. Bununla birlikte, sektörün yurtdışı pazarlarda proje üstlenebilme yeteneği üzerinde Bakanlığımız katkılarından çok dünya konjonktürü, yaşanan siyasi olaylar, enerji fiyatları gibi global değişiklikler etkili olmaktadır. Bu bağlamda, “Yurt dışı müteahhitlik hizmetleri iş hacmi”; “Yurtdışı müteahhitlik ve teknik müşavirlik hizmetleri sektörünün dünya pazarından aldığı pay “ve “Yurtdışı teknik müşavirlik hizmetleri yıllık toplam proje tutarı” performans göstergeleri açısından değerlendirildiğinde; performans göstergelerinin gerçekçi bir bazda güncellenmesi gerektiği değerlendirilmektedir. COVID-19 salgınının birçok ülkede yeni proje yapımını yavaşlattığı görülmektedir. Ayrıca, Kanada gibi sektörde önemli ülkelerin yayımladığı raporlarda, 2022 yılı sonu itibarıyla 2019 yılında ulaşılmış verilere ancak ulaşılabileceği belirtilmekte ve ülkemiz firmalarının iş yaptığı birçok ülkenin COVID-19 salgını kapsamında önceliklerinde önemli değişiklikler olacağı değerlendirilmekte ve yeni yatırım planlarını ve projelerini erteleme cihedine gidebilecekleri değerlendirilmektedir. Bu kapsamda, 2021 yılı için daha sağlıklı bir hedef belirlenebilmesi adına, Dünyadaki normalleşme sürecinin takibi ve bunun sonunda bir hedefleme yapılmasının daha doğru olacağı değerlendirilmektedir. Küresel ekonomi, 2020 yılında pandemi kaynaklı gelişmelerle 2. Dünya savaşından bu yana yaşadığı en derin kriz ile karşı karşıya kalmıştır. Nitekim 2010-2018 döneminde ortalama %3,8 oranında büyüyen küresel ekonominin 2020 yılında %4,4 oranında daralması öngörülmektedir. Küresel ticarette 2020 yılında yaşanan nominal düşüş oranı %11,7 olarak tahmin edilmektedir. Reel olarak ise, 2010-2019 dönemleri arasında ortalama %3,8 büyüyen dünya ticaret hacminin 2020 yılında %9,2 daralması beklenmektedir. 2021 yılına ilişkin tahminlere göre küresel ekonomi ve ticarette toparlanma beklenmekle birlikte genel olarak 2019 yılındaki pandemi öncesi seviyelere ulaşılamayacağı öngörülmektedir. Dünya Ekonomisinin 2021 yılında %5,2 büyüyeceği tahmin edilmektedir. Küresel ticaretin 2021 yılında artması tahmin edilirken, bu artışın, Kuzey Amerika ve

DEĞERLENDİRME	Avrupa bölgelerinde, diğer bölgelere kıyasla çok daha yüksek oranda gerçekleşmesi beklenmektedir. Genel ticaret sistemine göre başta Avrupa Birliği olmak üzere, pek çok ihracat pazarımızda yaşanan ciddi ekonomik küçülmeye ve dış talep daralmalarına rağmen 2020 yılı ihracatımız 169,5 milyar dolar düzeyinde gerçekleşmiştir. 2020 yılında gerçekleştirilen 169,5 milyar dolarlık ihracatla Orta Vadeli Programda 2020 yılı için hedeflenen 165,9 milyar dolar ihracat rakamı aşılarak hedeflerin çok üzerinde bir rakama ulaşılmıştır. Pandeminin etkisiyle ihracatımız yılın ikinci çeyreğinde 32,4 milyar dolara gerilemiştir. Yılın üçüncü çeyreğinde ise bir önceki çeyreğe göre yüzde %33,8 oranında hızlı bir toparlanma ile 43,3 milyar dolar seviyesine ulaşmıştır. Yılın son çeyreğinde artık büyüme fazına geçilmiş ve çeyreklik ihracat ilk defa 50 milyar dolar seviyesinin üzerinde gerçekleşmiştir. En büyük ticaret ortağımız olan Avrupa Birliği'nde salgında ikinci dalganın yaşandığı ve kısıtlama tedbirlerinin alındığı yılın son çeyreğinde ihracatımız bir önceki çeyreğe göre % 18,4; 2019 yılının son çeyreğine göre ise % 6,7 artarak 51,2 milyar dolar olmuştur. Dolayısıyla, 2020 yılı Aralık ayı ile gelen en yüksek aylık ihracat rekorunun yanında; 2020 yılı son çeyreği itibarıyla, 51,2 milyar dolarlık ihracatla en yüksek çeyrek dönem ihracat rekoru da kırılmıştır. Nisan ayında %66,2 seviyesine kadar gerileyen ihracatın ithalatı karşılama oranı Aralık ayında %79,6 olmuştur. Altın ticareti hariç tutulduğunda ise, Nisan ayında %68,8'e kadar gerileyen ihracatın ithalatı karşılama oranı Aralık ayında %86,8'e ulaşmıştır. 2020 yılında ihracatın ithalatı karşılama oranı %77,3 iken altın hariç tutulduğunda ise %85,8 olarak gerçekleşmiştir. IMF'e göre 2020 yılında dünya mal ihracatının nominal olarak %11,7 oranında azalması öngörülmektedir. Türkiye'deki 2020 yılı ihracat düşüşü ise bunun çok altında; %6,3 oranında gerçekleşmiştir. Dolayısıyla, pandemi nedeniyle azalan ticari aktivitelere rağmen Türkiye'nin ihracatı dünya ihracatına göre daha iyi bir performans göstermiştir. Türkiye diğer bölgelerle karşılaştırıldığında, pandemi sonrası alınan politika önlemlerine en hızlı olumlu tepkiyi veren ve pozitif ayrışan ülkelerden birisi olmuştur. Tedarik zincirlerinin, turizmin, ulaşım sektörünün önemli ölçüde zarar gördüğü bu dönemde, tüm olumsuzluklara rağmen Türkiye olarak direncimizi gösteriyoruz. Türkiye, krizi en az hasarla atlatacak ve en hızlı toparlanmayı yaşayabilecek ülkeler arasındadır. Nitekim OECD'nin Eylül ayında yayımladığı raporda Türkiye, G-20 Ülkeleri arasında Çin ve Güney Kore'nin ardından GSYİH değişimleri itibarıyla pandemiden en az etkilenecek ülke olarak gösterilmiştir. Eşi benzeri daha önce görülmemiş böyle bir küresel ortamda ihracatın desteklenmesini ölçmek amacıyla Ticaret Bakanlığınca ortaya konan çoğu yılsonu gösterge hedeflerinde değişiklik yapmak gerekmiştir. Pandemi sürecinde ortaya çıkan yeni iş yapma pratikleri sanal faaliyetlerin destek kapsamına alınmasını zorunlu kıldığından Bakanlık firmalarımızın dijital pazarlama yöntemlerini en etkin şekilde kullanabilmeleri için 27.05.2020 tarihli ve 31137 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "Pazara Girişte Dijital Faaliyetlerin Desteklenmesi Hakkında Karar" ile firmalarımızın e-ticaret sitelerine üyeliklerini, sanal ticaret heyetleri ve sanal fuarlara katılımını, sanal fuar düzenlenmelerini destek kapsamına almıştır. Bahse konu Karar'ın Uygulama Usul ve Esaslarına İlişkin Genelge 03.06.2020 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Söz konusu destek ile firmalarımızın sanal ortamda ticaret ve alım heyeti programları ile uluslararası fuarlara katılımlarının artırılması amaçlanmakta olup yeni desteğin ilgili gösterge hedeflerine etkisi önümüzdeki dönemde takip edilecektir.

DEĞERLENDİRME	Diğer taraftan, ihracatımızda daha fazla katma değer yaratılması, kapasite kullanımının ve yerli girdi oranının artırılması amacıyla Dahilde İşleme Rejimi üzerinde Mart ayından beri yürütülen çalışmalar Mayıs ayı sonunda sonuçlandırılmış ve Cumhurbaşkanlığı Makamı'na iletilen "Dahilde İşleme Rejimi Tebliğinde Değişiklik Yapılması Hakkında Tebliğ" 29.05.2020 tarihli ve 31139 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Anılan Tebliğ değişikliğine istinaden alınan Bakanlık Makamı Onayı ile birçok sektörde ithalatın ihracata oranını gösteren döviz kullanım oranları aşağıya çekilmek suretiyle firmalarımız ihracata yönelik üretimlerinde daha fazla yerli girdi kullanmaya yönlendirilmiştir. Söz konusu değişiklik ile yerli üretimde kapasite kullanımının ve istihdamın artırılması amaçlanmaktadır. Esasen, yurtdışı birim marka ve tanıtım, Turquality, marka, tasarım, ürün geliştirme programları ile UR-GE projelerinde firmalarımızın uygulamada yaşadıkları sıkıntılar yakından takip edilerek gerekli düzenlemeler yapılmakta, firmalarımızın destek mekanizmalarından azami faydalanabilmesi için gerekli tedbirler alınmaktadır. "Dâhilde işleme rejimi kapsamında yapılan ihracatın toplam ihracattaki payı" göstergesinin veri kaynağı Bakanlığımız Bilgi Sistemidir. İthalata ilave/yeni vergi getirilmesine yönelik mevzuat değişiklikleri firmalarımızı Dahilde İşleme Rejimi kapsamında ithalat yapmaya yönlendireceğinden yıl sonu hedef göstergesini etkileyecek faktör olarak görülmektedir. "Destek kapsamına alınan tasarım ve ürün geliştirme, uluslararası rekabetçiliğin geliştirilmesi proje sayısı" göstergesinin veri kaynağı Bakanlığımızdır. Tasarım ve ürün geliştirme projesi desteğine başvuran firmaların Ticaret Uzmanlarınca yerinde incelenmesi neticesinde yapılan değerlendirmeyle projeler destek kapsamına alınmaktadır. Bu itibarla; 2020 yılının kalan bölümünde COVID-19 salgını kaynaklı gelişen koşullara bağlı olarak yerinde inceleme ziyaretlerinin hâlihazırda Bakanlığımızda incelemede bulunan başvuru dosyalarıyla sınırlı kalacak şekilde gerçekleştirileceği değerlendirildiğinden uygun görülecek yeni tasarım ve ürün geliştirme proje sayısının salgın öncesinde öngörülene kıyasla düşük seyredeceği öngörülmektedir. Ayrıca, daha önce uygun görülmüş kimi projeler de 2020 yılı sonunda tamamlanacaktır. İhracatın kalkınma planları ve yıllık programlardaki ilke, hedef ve politikalar yönünde ülke ekonomisi yararına düzenlenmesini, desteklenmesini ve geliştirilmesini sağlamak amacıyla Bakanlığımızca yürütülmekte olan UR-GE projelerine ilişkin başvurular, pandemi nedeniyle azalmıştır. Ancak UR-GE projeleri kapsamında ihtiyaç analizi çıktısı olarak belirlenmiş olan eğitim faaliyetlerinin, bulut bilişim kullanılarak, özel yazılımlarla uzaktan konuşmalı ve görsel konferans hizmetleri sunan mecralarla yerine getirilmesinin 20.04.2020 tarihli Genel Müdürlük Makamı Onayı ile uygun görülmesi sonucu, projelerin faaliyetlerinin canlandırılması yoluna gidilmiştir. Pandemi nedeniyle, UR-GE projelerinin sürelerine 24.06.2020 tarihli Bakanlık Makamı Onayı ile 19.06.2020 tarihi itibarıyla 6 ay ilave süre verilmiştir. "İhracatın dünya ticaretinden aldığı pay" göstergesinin veri kaynağı Dünya Ticaret Örgütü veri tabanıdır. Ülkemizin dünya ihracatından aldığı payı 2018 yılında %0,91 iken 2019 yılında %0,96 olarak gerçekleşmiştir. Gösterge gerçekleşmesini etkileyecek dışsal faktörler ülkemiz ihraç ürünlerine karşı uygulanacak ticaret engelleri ve salgın hastalıktır. 01.12.2020 tarihi itibarıyla Dünya Ticaret Örgütü tarafından dördüncü çeyrek verileri bütün ülkeler düzeyinde yayınlanmamış olup verileri açıklanan ülke sayısının azlığı nedeniyle veri girişi yapılamamıştır. Verilerin 2021 yılında Mart ayı içerisinde yayımlanması

DEĞERLENDİRME	beklenmektedir. “Mal ve hizmet ihracatına yönelik Turquality ve marka programları kapsamında desteklenen marka sayısı” göstergesinin veri kaynağı Bakanlığımızdır. Gösterge gerçekleşmesini etkileyecek dışsal faktörler global finansal kriz, pandemik hastalıklar, mevzuat değişiklikleridir. “Orta-yüksek ve yüksek teknolojili ürün ihracatının toplam imalat sanayi ihracatı içindeki payı” göstergesinin veri kaynağı TÜİK’tir. COVID-19 salgını nedeniyle üretim faaliyetleri, arz güvenliği ve kişilerin dolaşımı ve imalat tedarik zincirinde aksamalar ortaya çıkması nedeniyle küresel düzeyde ciddi bir talep daralması yaşanmaktadır. Özellikle orta yüksek teknoloji ürünlerini ihtiva eden, ihracatımızın yoğunlaştığı otomotiv, elektrik-elektronik ve makine sektörlerinde Mart-Nisan döneminde ihracatımızda önemli kayıplar yaşanmış olmasına karşılık Haziran döneminden sonra yükselişe geçmiştir. COVID-19 pandemisi kaynaklı tüm sektörlerde küresel çapta üretimde, tüketimde, yatırımlarda ve ticarette gerileme yaşanırken, ihracatımızda en yüksek paya sahip orta-yüksek teknoloji ürünlerin üretim, tüketim, yatırım ve ticareti üzerinde salgının olumsuz etkilerinin ortadan kalkmasının diğer sektörlere nazaran daha uzun zaman alacağı değerlendirilmektedir. Orta-yüksek ve yüksek teknolojili ürün ihracatının toplam imalat sanayi ihracatı içindeki payı göstergesinin gerek kümülatif gösterge değerine gerekse toplanabilir gösterge değeri hesaplama şekline uyum sağlamadığı, söz konusu göstergenin yılsonu değeri hesaplamasında ağırlıklı ortalama yönteminin kullanması gerektiği düşünülmektedir. Bu nedenle aylık veriler yazılmadan IV. çeyrek sonu veri girişi sisteme yapılmıştır. “Yurt dışı birim, marka ve tanıtım destek programı kapsamında desteklenen şirket sayısı” göstergesinin veri kaynağı Bakanlığımızdır. 2019 yılında Destek Programı kapsamındaki şirket sayısı öngörülen 755 rakamında yaklaşık %14 oranında artışla 863 şirket olarak gerçekleşmiştir. Yukarı yönlü bu eğilimin küresel ölçekte etkisini gösteren COVID-19 virüsü nedeniyle 2020 yılında tersine döneceği değerlendirilmektedir. Pek çok ülkede, ülkemizde olduğu gibi sosyal izolasyon hatta zaman zaman sokağa çıkma yasağı uygulanmakta olup azalan tüketim talebine paralel olarak özellikle kira destek başvurularında 2020 yılının ikinci yarısından itibaren azalma yaşanabileceği, satış ve dağıtımlarını online kanala hızla kaydıramayan firmalar için mevcut birimlerin kapatılması yoluna gidilebileceği değerlendirilmektedir. Firmaların yurt dışı tanıtım desteği taleplerinin dijital kanallara kayarak devam edebileceği öngörülmekle beraber, 2020 yılı için 2010/6 sayılı Tebliğ kapsamında destek başvurusunda bulunan firma sayısında (birim kira ayağı nedeniyle) önemli bir azalma yaşanabileceği değerlendirilmektedir. Yukarıda sıralanan nedenlere bağlı olarak desteklenen şirket sayısının 2019 yılında gösterdiği sıçrama trendinin sürmeyeceği, 2020 yılında 2019 yılına göre azalma görüleceği değerlendirildiğinden gösterge değerinin yılsonu gerçekleşme tahmininde değişiklik yapılmasına ihtiyaç duyulmuştur. “Mal ihracatına yönelik desteklenen alım heyetleri sayısı “göstergesinin Veri kaynağı Bakanlığımızdır. Tüm dünyayı etkisi altına alan COVID-19 salgını ile ilgili alınan tedbirler kapsamında alınan seyahat önlemleri, iş insanlarının sağlık gerekçeleri ile yurtdışı seyahatlerden imtina etmesi sebebiyle yapılan alım heyeti sayısı 10 ile sınırlı kalmıştır. Önümüzdeki dönemde heyetlerin bir süre daha sanal olarak düzenlenmesi beklenmektedir.

DEĞERLENDİRME	“Mal ihracatına yönelik desteklenen ticaret heyetleri sayısı” göstergesinin Veri kaynağı Bakanlığımızdır. Tüm dünyayı etkisi altına alan COVID-19 salgını ile ilgili alınan tedbirler kapsamında alınan seyahat önlemleri, iş insanlarının sağlık gerekçeleri ile yurtdışı seyahatlerden imtina etmesi sebebiyle daha önceden planlanan fiziki heyet programları gerçekleştirilememiştir. Ancak, sanal sektörel ticaret heyeti programlarının desteklenmesi ile yıl sonuna doğru yapılan faaliyet sayılarında az da olsa bir artış sağlanmıştır. 14'ü fiziki, 31'i sanal olmak üzere toplamda 45 adet sektörel ticaret heyeti programı gerçekleştirilmiştir. “Yurtdışı birim, marka ve tanıtım desteğinden yararlanan şirketlerin ihracat tutarı” göstergesinin veri kaynağı Bakanlığımızdır. COVID-19 salgını sebebiyle, dünya genelinde ekonomide yaşanan daralma ve ticari faaliyetlerin büyük çoğunluğunun durma noktasına gelmesine bağlı olarak, 2020 yılı Nisan ve Mayıs aylarında genel ihracatımızda kayda değer bir azalma yaşanmış olup Haziran ayında yükselişe geçmiştir. Uluslararası kuruluşlar tarafından küresel ticaret hacminde 2020 yılında daralma yaşanacağı öngörülmekte olup bu daralmadan farklı sektörlerin farklı oranlarda etkilenmesi, genel ihracat rakamlarında bir azalma olması beklenmektedir. Bu nedenle ülkemiz mal ticaretinde yaşanması beklenen daralmaya paralel olarak 2010/6 sayılı Tebliğ kapsamındaki desteklerden yararlanan şirketlerin ihracat tutarında bir azalma olabileceği değerlendirildiğinden gösterge değerinin yılsonu gerçekleşme tahmininde değişiklik yapılmasına gerek duyulmuştur. “Yurtdışı fuar katılımlarının ihracata olası katkı miktarı” göstergesinin verileri Bakanlığımız KÜBİS ve Dış Ticaret İstatistik Bilgi sisteminden fuar katılımcısı firmaların vergi kimlik numaraları ile eşleştirilerek temin edilmiştir. Bu dönemde firmaların gerçekleştirdikleri ihracatlar gösterilmektedir. İhracatımızın yüksek performansından ötürü, firmaların yıl sonu hedefinin oldukça üzerinde bir ihracat yaptıkları değerlendirilmektedir.

Yıl	2020
Program Adı	TÜKETİCİNİN KORUNMASI, ÜRÜN VE HİZMETLERİN GÜVENLİĞİ VE STANDARDİZASYONU
Alt Program Adı	TÜKETİCİNİN KORUNMASI VE PİYASA GÖZETİMİ
Alt Program Hedefi	Tüketicilerin sağlık ve güvenliği ile ekonomik çıkarlarını koruyucu, kayıplarını giderici tedbirler almak ve gerekli düzenlemeleri yapmak

Sıra	Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Hedeflenen Gösterge Değeri	Yılsonu Gerçekleşme Tahmini	Gerçekleşme						
					I. Üç Aylık	II. Üç Aylık	III. Üç Aylık	IV. Üç Aylık	Yılsonu Değeri	Gerçekleşme Oranı %	Gerçekleşme Durumu
1	Denetlenen ürün parti sayısı	Adet	2.200	1.200	0	644	1.832	779	3.255	148	Aşıldı
2	Reklam ve haksız ticari uygulamalara ilişkin karara bağlanan dosya sayısı	Adet	4.350	10.100	992	9.907	4.961	2.319	18.179	418	Aşıldı
3	Tüketici hakem heyetleri başvurularının ortalama karara bağlanma süresi	Gün	94	180	0	145	136	126	126	66	Ulaşılamadı
4	Tüketicilere yönelik hizmet memnuniyet endeksi	Yüzde	2	0	0	0	0	-0,0500	-0,0500	-2,5000	Ulaşılamadı

DEĞERLENDİRME

I. ÇEYREK: Denetlenen ürün parti sayısı göstergesiyle ilgili olarak; Bakanlığımız taşra teşkilatı birimlerinin görev ve yetkilerinin belirlenmesine yönelik değişikliklere istinaden; denetim personelinin İl Müdürlüklerinden Bölge Müdürlüklerine geçişi söz konusu olmuştur. İlgili yapılanma sürecinin tamamlanmasıyla eğitim programları düzenlenmiş, bitiminde denetim faaliyetlerinin başlaması planlanmışken salgın nedeniyle pgd çalışmaları gerçekleştirilememiştir. Dolayısıyla ilk çeyrek için gerçekleşme verisi sunulamamaktadır. Mezkûr sebeplerden dolayı yıl sonu gerçekleşme tahmini de güncellenmiştir.
Reklam ve haksız ticari uygulamalara ilişkin karara bağlanan dosya sayısı göstergesiyle ilgili olarak;
Haksız fiyat artışlarına ilişkin tüketici başvurularının dönemsel olarak ciddi dalgalanmalar göstermesi bu göstergeyi önemli ölçüde etkilemektedir. İlk çeyrekte bu başvuruların artmasıyla orantılı olarak karara bağlanan dosya sayılarında da artış gerçekleşmiştir. Ancak Haksız Fiyat Değerlendirme Kurulu'nun oluşturulması, hâlihazırda karara bağlanmamış dosyaların bulunması gibi nedenlerle 2020 yılı rakamlarındaki bir dalgalanma olası görünmektedir.
Tüketici hakem heyetleri başvurularının ortalama karara bağlanma süresi göstergesiyle ilgili olarak
Tüketici uyuşmazlıklarının tüketici hakem heyetlerinde (THH) daha hızlı çözümlenmesine katkı sağlayacaktır. THH'lere yapılan başvurularının ortalama karara bağlanma süresinin kaynağı TÜBİS'tir. Koronavirüs salgınından ötürü ilk çeyrekte 13.03.2020

DEĞERLENDİRME	tarihi sonrası THH'lerin bilgi ve belge isteme süreleri ile toplantı düzenleme hususları durdurulmuştur. Bu yıl sonu hedefinde sürenin uzamasına neden olacaktır. Tüketicilere yönelik hizmet memnuniyet endeksi göstergesiyle ilgili olarak; Hizmet memnuniyet endeksine ilişkin ilk gösterge 2019 yılı için yapılan ölçüm ile tespit edilmiştir. Bu süreçte, araştırma şirketi ile yapılan görüşmelerde Bakanlıkça sunulan hizmetlerin çeşitliliğinin fazla olması nedeniyle ölçümün her yıl sağlıklı bir karşılaştırmaya imkân vermeyeceği ve aynı şekilde yapılamayacağı anlaşılmıştır.
	II. ÇEYREK: İkinci çeyrekte tüketici hakem heyetlerinin karar alma işlemleri yönetmelik ile durdurulduğundan, tüketici hakem heyetleri 2020 Mart sonundan 2020 Haziranın ikinci on beş günlük dilimine kadar karar almamıştır. Bakanlığımız taşra teşkilatı birimlerinin görev ve yetkilerinin belirlenmesine yönelik değişikliklere istinaden; denetim personelinin İl Müdürlüklerinden Bölge Müdürlüklerine geçişi söz konusu olmuştur. İlgili yapılanma sürecinin tamamlanmasıyla eğitim programları düzenlenmiş, bitiminde denetim faaliyetlerinin başlaması planlanmışken salgın nedeniyle Mayıs ayına kadar pgd çalışmaları gerçekleştirilememiştir. Hizmet memnuniyet endeksine ilişkin performans göstergesi ile ilgili olarak; Araştırma şirketi ile yapılan görüşmelerde Bakanlıkça sunulan hizmetlerin çeşitliliğinin fazla olması nedeniyle ölçümün her yıl sağlıklı bir karşılaştırmaya imkân vermeyeceği ve aynı şekilde yapılamayacağı anlaşılmıştır.
	III. ÇEYREK: İçinde bulunduğumuz küresel salgın hastalık sürecinde alınan tedbirler kapsamında, Tüketici Hakem Heyetleri Yönetmeliği'ne geçici bir madde eklenerek bahsi geçen Yönetmelikte değişiklikler yapılmış ve ayda ikiden az olmamak üzere gündemlerinde bulunan uyuşmazlıkları karara bağlamak için toplanan tüketici hakem heyetlerinin toplantılarının yapılmasına 10.04.2020 ile 15.06.2020 tarihleri arasında ara verilmiştir. Aynı dönemde, tüketici hakem heyetlerine başvuru alımı işlemine ise devam edilmiştir Bu nedenle başvurularda yaşanan birikme sebebiyle ikinci çeyrek göstergelerinde olduğu gibi üçüncü çeyrek için de ortalama karar süreleri yüksek çıkmaktadır. Diğer taraftan yurt genelinde ticaret il müdürlükleri ile kaymakamlıklar bünyesinde hizmet veren 211 adet tüketici hakem heyetleri başvuru alımından kararların taraflara tebliğine kadar Genel Müdürlüğümüzden bağımsız hareket etmektedir. Bakanlığımız sadece heyetlerin koordinasyonundan ve altyapı işlemlerinden sorumludur. Bu nedenle tüketici hakem heyetlerinin ortalama karar alma sürelerinin Bakanlığımız performans göstergelerinden biri olmasının uygun olmayacağı değerlendirilmektedir. Bu noktadan hareketle bugüne kadar 2020 yılı için tüketici hakem heyetlerinin ortalama karar alma sürelerine ilişkin bilgi sağlanmış olsa da bu sürenin 2021 ve sonraki seneler için performans göstergeleri arasından çıkartılmasının yerinde olacağı değerlendirilmektedir. PGD faaliyetleri ile ilgili olarak; Temmuz, Ağustos ve Eylül aylarında dönemsel olarak tüketimi artan yüzme yardımcıları, tekstil, ayakkabı, oyuncak, deterjan gibi ürün grupları bazında denetimler yoğunlaştırılmış, her yıl eğitim-öğretim dönemi öncesi gerçekleştirilen kırtasiye, okul kıyafetleri ve ayakkabılara yönelik kampanya denetimleri gerçekleştirilmiştir.

DEĞERLENDİRME	Hizmet memnuniyet endeksine ilişkin performans göstergesi ile ilgili olarak; Araştırma şirketi ile yapılan görüşmelerde Bakanlıkça sunulan hizmetlerin çeşitliliğinin fazla olması nedeniyle ölçümün her yıl belirlenen örnek gruplar arasında sağlıklı bir karşılaştırmaya imkân vermeyeceği ve aynı şekilde yapılamayacağı anlaşılmıştır.
	IV. ÇEYREK: İçinde bulunduğumuz küresel salgın hastalık sürecinde alınan tedbirler kapsamında, Tüketici Hakem Heyetleri Yönetmeliği'ne geçici bir madde eklenerek bahsi geçen Yönetmelikte değişiklikler yapılmış ve ayda ikiden az olmamak üzere gündemlerinde bulunan uyuşmazlıkları karara bağlamak için toplanan tüketici hakem heyetlerinin toplantılarının yapılmasına 10.4.2020 ile 15.6.2020 tarihleri arasında ara verilmiştir. Aynı dönemde, tüketici hakem heyetlerine başvuru alımı işlemine ise devam edilmiştir Bu nedenle başvurularda yaşanan birikme sebebiyle ikinci ve üçüncü çeyrek göstergelerinde olduğu gibi dördüncü çeyrek için de ortalama karar süreleri yüksek çıkmaktadır. Ancak dördüncü çeyrekte ortalama karar sürelerinde azalma eğiliminin başladığı görülmektedir. Diğer taraftan yurt genelinde ticaret il müdürlükleri ile kaymakamlıklar bünyesinde hizmet veren 211 adet tüketici hakem heyetleri başvuru alımından kararların taraflara tebliğine kadar ilgili Genel Müdürlüğümüzden bağımsız hareket etmektedir. Bakanlığımız sadece heyetlerin koordinasyonundan ve altyapı işlemlerinden sorumludur. Bu nedenle tüketici hakem heyetlerinin ortalama karar alma sürelerinin Bakanlığımız performans göstergelerinden biri olmasının uygun olmayacağı değerlendirilmektedir. Benzer şekilde, hizmet memnuniyet endeksine ilişkin performans göstergesi ile ilgili olarak; araştırma şirketi ile yapılan görüşmelerde Bakanlıkça sunulan hizmetlerin çeşitliliğinin fazla olması nedeniyle ölçümün her yıl belirlenen örnek gruplar arasında sağlıklı bir karşılaştırmaya imkân vermeyeceği ve aynı şekilde yapılamayacağı anlaşılmıştır. "Bazı Tüketici Ürünlerinde Uygunluk Denetimi Tebliği" ile piyasaya arzı yasaklanan olduklarından farklı görünen çakmaklar, aynı Tebliğ ile satışına düzenleme getirilen sıvı içerisinde büyüyen dekoratif ürünler, stor perde kordonları gibi doğrudan çocukların sağlık ve güvenliklerini olumsuz yönde etkileyebilecek ürün gruplarına yönelik denetimlere ağırlık verilmiştir.

Yıl	2020
Program Adı	TÜKETİCİNİN KORUNMASI, ÜRÜN VE HİZMETLERİN GÜVENLİĞİ VE STANDARDİZASYONU
Alt Program Adı	ÜRÜN GÜVENLİĞİ VE DENETİMİ
Alt Program Hedefi	Dış ticaret politikası, genel ekonomik hedefler, insan sağlığı ve güvenliği ile kamu yararı doğrultusunda ürün güvenliği politikalarının oluşturulması, uygulanması ve denetlenmesi

Sıra	Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Hedeflenen Gösterge Değeri	Yılsonu Gerçekleşme Tahmini	Gerçekleşme						
					I. Üç Aylık	II. Üç Aylık	III. Üç Aylık	IV. Üç Aylık	Yılsonu Değeri	Gerçekleşme Oranı %	Gerçekleşme Durumu
1	Avrupa Birliği mevzuatına yönelik bilgilendirme faaliyeti sayısı	Adet	10	4	0	0	1	5	6	60	Ulaşılamadı
2	Avrupa birliği yatay mevzuatına uyum amacıyla güncellenerek Cumhurbaşkanlığı'na sevk edilen mevzuat taslağı sayısı	Adet	2	4	1	0	0	0	1	50	Ulaşılamadı
3	Denetim sonucu tespit edilen uygunsuz ürünlerin denetlenen ürünlere oranı	Yüzde	5	2	1,0700	1,2600	1,2100	1,5000	1,5000	30	Ulaşılamadı
4	İhracat pazarlarımızdaki teknik mevzuat değişikliklerinin DTÖ Ticarette Teknik Engeller Anlaşması ve AB ile Gümrük Birliği çerçevesinde ilgili taraflara bildirim sayısı (Kümülatif)	Adet	9.500	12.000	10.637	11.586	12.510	13.781	13.781	145	Aşıldı
5	Koordinasyon faaliyeti yürütülen Avrupa Birliği teknik mevzuatı sayısı	Adet	15	10	4	5	1	7	17	113	Aşıldı
6	Piyasa gözetimi ve denetimi verilerinin Ulusal Piyasa Gözetimi ve Denetimi Bilgi Sistemine taşınması oranı	Yüzde	100	100	25	25	25	25	100	100	Ulaşıldı
7	Standartlara uymayan ürün sayısındaki azalış oranı	Yüzde	18	18	22	17	31	12,5000	12,5000	69,00	Ulaşılamadı
8	Tarımsal ürün ihracatçılarımızın yeterli kalite seviyesine ulaşması ve kalite denetimi sistemi hakkında bilgilendirilmesine yönelik faaliyet sayısı	Adet	2	2	0	1	1	0	2	100	Ulaşıldı
9	Ticari kalite denetimlerinde risk analizi çerçevesinde A sınıfı firmaların tespit edilen olumsuzluk oranı	Oran	3,5000	3,5000	1,2000	1,4000	1,6000	1,3000	1,3000	269	Aşıldı

10	Türkiye ile Avrupa Birliği arasında sorun teşkil eden teknik hususların müzakere edilmesi amacıyla düzenlenen teknik mevzuat çalışma grubu toplantı sayısı	Adet	1	1	0	0	0	1	1	100	Ulaşıldı
11	Ülkemiz yetkili kuruluşları tarafından hazırlanan mevzuat taslaklarının Avrupa Birliği Komisyonu'na bildirim sayısı	Adet	40	20	3	3	0	1	7	17	Ulaşılamadı
DEĞERLENDİRME	**I. ÇEYREK:** Bakanlığımız tarafından gerçekleştirilen AB teknik mevzuat uyum çalışmaları ve bu çalışmaların koordinasyonu, ülkemizde daha güvenli bir iç pazarın tesisi ve gelişmiş ülke mevzuatları paralelinde bir ürün güvenliği sistemi kurulabilmesi açısından hedefe birinci derecede katkı sağlar niteliktedir. Avrupa Birliği teknik mevzuatına uyum sağlanarak AB ile ülkemiz arasında mevzuat uyumunun tamamlandığı alanlarda malların serbest dolaşımı gerçekleşmekte, ihracat maliyetleri düşürülmekte ve doğrudan ihracat artışına katkı sağlanmaktadır. İkili ve çoklu platformlarda uluslararası gelişmeler, ürün güvenliği ve teknik mevzuat konusunda uluslararası platformlarda ülkemiz uygulamalarına yönelik yapılan değerlendirmeler ülkemiz menfaat, hak ve yükümlülükleri açısından takip edilmiştir. Özellikle, COVID-19 salgını sebebiyle ülkelerin dış ticarette uygulamaya koyduğu düzenlemeler yakından takip edilerek, Ticarette Teknik Engeller İnternet Sitesi üzerinden ihracatçılarımıza pazara giriş engeli oluşturabilecek diğer ülkelerin teknik düzenlemeleri hakkında bildirim yapılmaya devam edilmiştir. Yaşanmakta olan COVID-19 salgını sebebiyle bazı göstergelerde (bilgilendirme ve toplantı sayıları) sene sonu hedeflerine erişmenin güç olacağı değerlendirilmektedir. Cumhurbaşkanlığı tarafından yayınlanan genelgeye istinaden idari izinli sayılan personel sebebiyle ithalatta ürün güvenliği denetimleri sayısı azalmıştır. Salgının ardından denetimin eski seviyesine yükselmesi beklenmektedir. Avrupa Birliği mevzuatına yönelik bilgilendirme faaliyeti sayısı Göstergesi; hem piyasada yer alan iktisadi işletmeciler hem de tüketiciler üzerindeki bilinç arttırıcı etkisi nedeniyle, ülkemizde kurulan ürün güvenliği sisteminin uygulanması konusunda hedefe birinci derecede katkı sağlamaktadır. Daha önce 2020 yıl sonunda gerçekleşmesi hedeflenen gösterge değerinin altında kalınması öngörülmektedir. Hedeften sapma gösterilmesi, COVID-19 pandemi salgını kaynaklıdır. Salgının devamı, toplantı seminer vb. organizasyonların gerçekleştirilmesini engelleyerek bilgilendirme faaliyetlerinin hedeflenen sayısında düşüş yaratacak bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Salgının devamı halinde bilgilendirme faaliyetlerinin tanıtım videoları ve afişler aracılığıyla yapılması öngörülmektedir. Bu yöndeki çalışmalara başlanmıştır.									

DEĞERLENDİRME	Avrupa Birliği yatay mevzuatına uyum amacıyla güncellenerek Cumhurbaşkanlığı'na sevk edilen mevzuat taslağı sayısı Göstergesi, ülkemizde gelişmiş ülke mevzuatı paralelinde bir ürün güvenliği sistemi kurulabilmesi açısından hedefe birinci derecede katkı sağlamaktadır. Göstergenin yıl sonu gerçekleşme tahmininde bir güncelleme yapılmış ve tahmin yukarıya doğru çekilmiştir. Bunun sebebi, yaklaşık 10 yıldır çalışmaları yürütülen ve yatay mevzuatın temelini teşkil eden 4703 sayılı Kanun'un yerine geçmek üzere hazırlanan 7223 sayılı Kanun'un Aralık 2019 'da Cumhurbaşkanlığına sevk edilerek, 2020 yılının Mart ayında yasalaşmış olmasıdır. 7223 sayılı Kanun'un yürürlüğe gireceği 12 Mart 2021 tarihine kadar Kanun'un uygulama yönetmeliklerinde güncelleme yapılması gerekmektedir. Bu sebeple 4 adet Yönetmeliğin yayımı planlanmaktadır. Yatay mevzuatın Gümrük Birliği kapsamında piyasaya arz edilecek tüm ürünlere ilişkin çerçeve kuralları belirleyen bir teknik düzenleme olması sebebiyle, mevzuatın etki alanı oldukça geniştir. Etki alanının genişliği, paydaş sayısını çoğaltmakta; bu durum da uzlaşı temelinde bir mevzuat yazımını güçleştirebilmekte ve mevzuatın bürokratik sürecinin işleyişini yavaşlatmaktadır. Bu hususlar, gösterge gerçekleşmesini olumsuz yönde etkileyebilecek dışsal faktörlerdir. Göstergenin hedeflenen biçimde gerçekleşebilmesi için mevzuat çalışmaları hızla gerçekleştirilmekte ve süreç titizlikle takip edilmektedir. Denetim sonucu tespit edilen uygunsuz ürünlerin denetlenen ürünlere oranı göstergesinin Verileri TAREKS üzerinden elde edilmekte olup güvenilir niteliktedir. Salgın hastalıklar gibi dışsal unsurlar ilgili faaliyetin gerçekleştirilmesini etkileyebilecektir. İhracat pazarlarımızdaki teknik mevzuat değişikliklerinin DTÖ Ticarette Teknik Engeller Anlaşması ve AB ile Gümrük Birliği çerçevesinde ilgili taraflara bildirim sayısı Göstergesi, ihracat pazarlarımızdaki teknik mevzuat değişimleri konusunda ilgili tarafları bilgilendirici niteliği ile genel ekonomik hedeflere önemli derecede katkı sağlayan bir niteliktedir. Bu performans göstergesi verilerinin yazımında, Avrupa Komisyonun ilgili mevzuatı kapsamında kurulan bildirim sistemleri vasıtasıyla elde edilen veriler kullanılmaktadır. Verilerin ülkemize iletimi, Gümrük Birliği anlaşması temelinde mevzuat uyumu ile birlikte elde edilen haklar dahilinde gerçekleşmektedir. Gösterge verilerinde elde edilmesinde öngörülen bir zorluk bulunmamakta ve hedeflenen verilerde bir değişim veya sapma öngörülmemektedir. İhracat pazarlarımızdaki teknik mevzuat değişikliklerinin DTÖ Ticarette Teknik Engeller Anlaşması ve AB ile Gümrük Birliği çerçevesinde ilgili taraflara bildirim sayısı 2020 yılının ilk çeyreğindeki her ay için ayrı ayrı ifade edilmiştir. Diğer taraftan, 2020 yılı sonu itibari ile gerçekleşme tahmini kümülatif olarak hesaplanmıştır. Koordinasyon faaliyeti yürütülen Avrupa Birliği teknik mevzuatı sayısı göstergesiyle ilgili olarak; COVID-19 Pandemi salgını kapsamında, ürün grupları bazında teknik düzenlemeleri hazırlayan yetkili kuruluşların mevzuat yapım ve mevzuata ilişkin görüş alış verişi süreçlerinde bir yavaşlama olması öngörülmüş, bu kapsamda 2020 yılı sonu gerçekleşme tahmin değeri aşağıya çekilmiştir. Gösterge, Avrupa Birliği teknik mevzuatına uyum sağlanarak AB ile ülkemiz arasında mevzuat uyumunun gerçekleştiği alanlarda malların serbest dolaşımının sağlanması, ihracat maliyetlerini düşürülmesi ve doğrudan ihracat artışına katkı sağlaması niteliği nedeniyle hedefe birinci derecede katkı sağlamaktadır. Göstergenin gerçekleştirilmesinde yetkili kuruluşların güncel AB teknik mevzuatı paralelinde mevzuat hazırlama faaliyetlerine verdikleri önem birinci dereceden rol oynamaktadır. AB mevzuatına uyum amacıyla ulusal mevzuat güncellemelerini

DEĞERLENDİRME	gerçekleştirebilecek nitelik ve nicelikte personel yokluğu ve mevzuat yapıcıları ile uygulayıcılarının mevzuatın güncellenmesi için ortaya koyacakları ortak irade ve talep eksikliği göstergenin hedeflenen değerinin gerçekleşmesi hususunda ortaya çıkabilecek olumsuzluklardır. Bu kapsamda yetkili kuruluşlardaki mevzuat yapıcılarının, Gümrük Birliği kapsamındaki hak ve yükümlülüklerimiz konusunda düzenli olarak bilgilendirilmesi, gösterge hedeflerine ulaşılabilmesi açısından iyileştirici tedbirlerdir. Bu yöndeki çalışmalarımız titizlikle yürütülmektedir. Piyasa gözetimi ve denetimi verilerinin Ulusal Piyasa Gözetimi ve Denetimi Bilgi Sistemine taşınması oranı Göstergesi, piyasa gözetimi ve denetimi faaliyetlerinde tespit edilen uygunsuz ve güvensiz ürün bilgilerinin temini ve PGD raporlarının hazırlanması için zemin hazırladığından dolayı hedefe birinci dereceden katkı sağlamaktadır. Söz konusu veriler, PGD kuruluşlarının piyasa gözetimi ve denetimi verilerinin PGD kuruluşları nezdinde yetkilendirilen personel tarafından PGDBİS'e kaydedilmesi ile elde edilmektedir, bu nedenle veriler güvenli şekilde temin edilmektedir. Gösterge verisinin elde edilmesinde karşılaşılan sorun/zorluk bulunmamaktadır. Anılan kuruluşların verileri zamanında PGDBİS'e kaydetmemesi nedeniyle hedeflenen yüzdeye ulaşılamaması bir etken olabilir. Bu kapsamda, verilerin zamanında sisteme girilmesi için anılan kuruluşlarla yapılan toplantılarda ve resmi yazışmalar gibi çeşitli platformlarda hatırlatmalar yapılmakta ve bu yöndeki çalışmalar titizlikle takip edilmektedir. Standartlara uymayan ürün sayısındaki azalış oranı göstergesinin Verileri TAREKS üzerinden elde edilmekte olup güvenilir niteliktedir. Salgın hastalıklar gibi dışsal unsurlar ilgili faaliyetin gerçekleştirilmesini etkileyebilecektir. Tarımsal ürün ihracatçılarımızın yeterli kalite seviyesine ulaşması ve kalite denetimi sistemi hakkında bilgilendirilmesine yönelik faaliyet sayısı göstergesiyle ilgili olarak; Koronavirüs salgını nedeni ile 2020 yılı ilk çeyreğinde herhangi bir bilgilendirme faaliyeti gerçekleştirilememiş olmakla birlikte, yıl sonuna kadar belirlenen hedefe ulaşılması öngörülmektedir. Ticari kalite denetimlerinde risk analizi çerçevesinde A sınıfı firmaların tespit edilen olumsuzluk oranı Söz göstergesi rakamları olumsuzluk oranını göstermekte olup bahse konu değerlerin hedef altında çıkması olumlu bir gelişme olarak değerlendirilmektedir. Veriler TAREKS üzerinden temin edilen sayısal ve güvenilir verilerdir. Türkiye ile Avrupa Birliği arasında sorun teşkil eden teknik hususların müzakere edilmesi amacıyla düzenlenen teknik mevzuat çalışma grubu toplantı sayısı: Gösterge, Avrupa Birliği teknik mevzuatına uyum sağlanması noktasında ortaya çıkan pürüzlerin Avrupa Komisyonu ile müzakere edilerek aşılması amacını taşımaktadır. Bu sayede AB ile ülkemiz arasında mevzuat uyumunun gerçekleştiği alanlarda malların serbest dolaşımının sağlanması, ihracat maliyetlerini düşürülmesi ve doğrudan ihracat artışına katkı sağlaması niteliği nedeniyle hedefe birinci derecede katkı sağlamaktadır. COVID-19 salgınının devamı, Avrupa Komisyonu ile fiziki olarak karşı karşıya gelerek yapılacak toplantı organizasyonlarını engelleyebilecektir. Fakat internet ortamında söz konusu toplantıların gerçekleştirilmesi imkân dahilindedir. Ülkemiz yetkili kuruluşları tarafından hazırlanan mevzuat taslaklarının Avrupa Birliği Komisyonu'na bildirim sayısı Göstergesi, AB 'de ortak bir düzenlemesi olmayan düzenlenmemiş alanda yer alan ulusal teknik mevzuatın şeffaflık sağlanması amacıyla Avrupa Komisyonuna bildirimi faaliyetine ilişkin olup dış ticaret politikamızda Gümrük Birliği özelinde malların serbest

DEĞERLENDİRME	dolaşımı hedefine katkı sağlamaktadır. AB'de ortak bir düzenlemesi olmayan düzenlenmemiş alanda yer alan ulusal teknik mevzuatın Avrupa Komisyonuna bildirimi faaliyetleri tarafımızca yürütülmektedir. Bu faaliyet esnasında karşılaşılabilecek güçlükler, Bakanlığımıza iletilen ulusal mevzuatın Avrupa Komisyonuna bildirimi aşamasında değil, düzenlenmemiş alanda yer alan ürünlere ilişkin ulusal teknik mevzuatın, yetkili kuruluşlarımız tarafından bildirimine karar verilmesi aşamasında ortaya çıkmaktadır. Ulusal mevzuatın İngilizce çevirisini gerçekleştirebilecek nitelik ve nicelikte personel yokluğu ve mevzuat yapıcılarının Avrupa Komisyonuna bildirim yapılması gerekliliği konusunda bilgi veya irade eksikliği, bildirim kararını olumsuz yönde etkileyen unsurlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu kapsamda yetkili kuruluşlardaki mevzuat yapıcılarının, Gümrük Birliği kapsamındaki hak ve yükümlülüklerimiz konusunda düzenli olarak bilgilendirilmesi, gösterge hedeflerine ulaşılabilmesi açısından iyileştirici tedbirlerdir. Bu yöndeki çalışmalarımız titizlikle yürütülmektedir.
	II. ÇEYREK: AB teknik mevzuat uyum çalışmaları ve bu çalışmaların koordinasyonu, ülkemizde daha güvenli bir iç pazarın tesisi ve gelişmiş ülke mevzuatları paralelinde bir ürün güvenliği sistemi kurulabilmesi açısından hedefe birinci derecede katkı sağlar niteliktedir. Avrupa Birliği teknik mevzuatına uyum sağlanarak AB ile ülkemiz arasında mevzuat uyumunun tamamlandığı alanlarda malların serbest dolaşımı gerçekleşmekte, ihracat maliyetleri düşürülmekte ve doğrudan ihracat artışına katkı sağlanmaktadır. İkili ve çoklu platformlarda uluslararası gelişmeler, ürün güvenliği ve teknik mevzuat konusunda uluslararası platformlarda ülkemiz uygulamalarına yönelik yapılan değerlendirmeler ülkemiz menfaat hak ve yükümlülükleri açısından takip edilmiştir. Özellikle, COVID-19 salgını sebebiyle ülkelerin dış ticarette uygulamaya koyduğu düzenlemeler yakından takip edilerek, Ticarette Teknik Engeller İnternet Sitesi üzerinden ihracatçılarımıza pazara giriş engeli oluşturabilecek diğer ülkelerin teknik düzenlemeleri hakkında bildirim yapılmaya devam edilmiştir. 2020 yılı gerçekleşme oranlarının COVID-19 pandemisi nedeniyle yaşanan olağanüstü koşullardan dolayı değişkenlik gösterebileceği düşünülmektedir. Avrupa Birliği mevzuatına yönelik bilgilendirme faaliyeti sayısı göstergesi, hem piyasada yer alan iktisadi işletmeciler hem de tüketiciler üzerindeki bilinç arttırıcı etkisi nedeniyle, ülkemizde kurulan ürün güvenliği sisteminin uygulanması konusunda hedefe birinci derecede katkı sağlamaktadır. Daha önce 2020 yıl sonunda gerçekleşmesi hedeflenen gösterge değerinin altında kalınması öngörülmektedir. Hedeften sapma gösterilmesi, COVID-19 pandemi salgını kaynaklıdır. Salgının devamı, toplantı seminer vb. organizasyonların gerçekleştirilmesini engelleyerek bilgilendirme faaliyetlerinin hedeflenen sayısında düşüş yaratacak bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Salgının devamı halinde bilgilendirme faaliyetlerinin tanıtım videoları ve afişler aracılığıyla yapılması öngörülmektedir. Bu yöndeki çalışmalara başlanmıştır. Avrupa Birliği yatay mevzuatına uyum amacıyla güncellenerek Cumhurbaşkanlığı'na sevk edilen mevzuat taslağı sayısı Göstergesi, ülkemizde gelişmiş ülke mevzuatı paralelinde bir ürün güvenliği sistemi kurulabilmesi açısından hedefe birinci

DEĞERLENDİRME	derecede katkı sağlamaktadır. Yaklaşık 10 yıldır çalışmaları yürütülen ve yatay mevzuatın temelini teşkil eden 4703 sayılı Kanun'un yerine geçmek üzere hazırlanan 7223 sayılı Kanun'un Mart ayında yasalaşmış olması ve 7223 sayılı Kanun'un yürürlüğe gireceği 12 Mart 2021 tarihine kadar Kanun'un uygulama yönetmeliklerinin yayımlanması hedefi kapsamında, taslak mevzuat hazırlık çalışmaları devam etmektedir. Yatay mevzuatın Gümrük Birliği kapsamında piyasaya arz edilecek tüm ürünlere ilişkin çerçeve kuralları belirleyen bir teknik düzenleme olması sebebiyle, mevzuatın etki alanı oldukça geniştir. Etki alanının genişliği, paydaş sayısını çoğaltmakta; bu durum da uzlaşı temelinde bir mevzuat yazımını güçleştirebilmekte ve mevzuatın bürokratik sürecinin işleyişini yavaşlatmaktadır. Bu hususlar, gösterge gerçekleşmesini olumsuz yönde etkileyebilecek dışsal faktörlerdir. Göstergenin hedeflenen biçimde gerçekleşebilmesi için mevzuat çalışmaları hızla gerçekleştirilmekte ve süreç titizlikle takip edilmektedir. Denetim sonucu tespit edilen uygunsuz ürünlerin denetlenen ürünlere oranı göstergesiyle ilgili olarak; 2020 yılı gerçekleşme oranlarının COVID-19 Pandemisi nedeniyle yaşanan olağanüstü koşullar nedeniyle beklenenden daha düşük değerlerde olacağı düşünülmektedir. İhracat pazarlarımızdaki teknik mevzuat değişikliklerinin DTÖ Ticarette Teknik Engeller Anlaşması ve AB ile Gümrük Birliği çerçevesinde ilgili taraflara bildirim sayısı Göstergesi, ihracat pazarlarımızdaki teknik mevzuat değişimleri konusunda ilgili tarafları bilgilendirici niteliği ile genel ekonomik hedeflere önemli derecede katkı sağlayan bir niteliktedir. Bu performans göstergesi verilerinin yazımında, Avrupa Komisyonun ilgili mevzuatı kapsamında kurulan bildirim sistemleri vasıtasıyla elde edilen veriler kullanılmaktadır. Verilerin ülkemize iletimi, Gümrük Birliği anlaşması temelinde mevzuat uyumu ile birlikte elde edilen haklar dahilinde gerçekleşmektedir. Gösterge verilerinde elde edilmesinde öngörülen bir zorluk bulunmamakta ve hedeflenen verilerde bir değişim veya sapma öngörülmemektedir. Koordinasyon faaliyeti yürütülen Avrupa Birliği teknik mevzuatı sayısı göstergesi, Avrupa Birliği teknik mevzuatına uyum sağlanarak AB ile ülkemiz arasında mevzuat uyumunun gerçekleştiği alanlarda malların serbest dolaşımının sağlanması, ihracat maliyetlerini düşürülmesi ve doğrudan ihracat artışına katkı sağlaması niteliği nedeniyle hedefe birinci derecede katkı sağlamaktadır. Göstergenin gerçekleştirilmesinde yetkili kuruluşların güncel AB teknik mevzuatı paralelinde mevzuat hazırlama faaliyetlerine verdikleri önem birinci dereceden rol oynamaktadır. AB mevzuatına uyum amacıyla ulusal mevzuat güncellemelerini gerçekleştirebilecek nitelik ve nicelikte personel yokluğu ve mevzuat yapıcıları ile uygulayıcılarının mevzuatın güncellenmesi için ortaya koyacakları ortak irade ve talep eksikliği göstergenin hedeflenen değerinin gerçekleşmesi hususunda ortaya çıkabilecek olumsuzluklardır. Bu kapsamda yetkili kuruluşlardaki mevzuat yapıcılarının, Gümrük Birliği kapsamındaki hak ve yükümlülüklerimiz konusunda düzenli olarak bilgilendirilmesi, gösterge hedeflerine ulaşılabilmesi açısından iyileştirici tedbirlerdir. Bu yöndeki çalışmalarımız titizlikle yürütülmektedir. Piyasa gözetimi ve denetimi verilerinin Ulusal Piyasa Gözetimi ve Denetimi Bilgi Sistemine taşınması oranı göstergesiyle ilgili olarak; 2020 yılı ikinci üç ayında, Piyasa gözetimi ve denetimi verilerinin Ulusal Piyasa Gözetimi ve Denetimi Bilgi Sistemine

DEĞERLENDİRME	taşınması oranı %50 olarak gerçekleşmiştir. Standartlara uymayan ürün sayısındaki azalış oranı göstergesiyle ilgili olarak; 2020 yılı gerçekleşme oranlarının COVID-19 Pandemisi nedeniyle yaşanan olağanüstü koşullar nedeniyle beklenenden daha düşük değerlerde olacağı düşünülmektedir. Tarımsal ürün ihracatçılarımızın yeterli kalite seviyesine ulaşması ve kalite denetimi sistemi hakkında bilgilendirilmesine yönelik faaliyet sayısı göstergesiyle ilgili olarak; 2020 yılı ikinci çeyreğinde bir bilgilendirme faaliyeti gerçekleştirilmiş olup yıl sonuna kadar belirlenen hedefe ulaşılması öngörülmektedir. Ticari kalite denetimlerinde risk analizi çerçevesinde A sınıfı firmaların tespit edilen olumsuzluk oranı göstergesi rakamları olumsuzluk oranını göstermekte olup bahse konu değerlerin hedef altında çıkması olumlu bir gelişme olarak değerlendirilmektedir. Veriler TAREKS üzerinden temin edilen sayısal ve güvenilir verilerdir. Türkiye ile Avrupa Birliği arasında sorun teşkil eden teknik hususların müzakere edilmesi amacıyla düzenlenen teknik mevzuat çalışma grubu toplantı sayısı Göstergesi, Avrupa Birliği teknik mevzuatına uyum sağlanması noktasında ortaya çıkan pürüzlerin Avrupa Komisyonu ile müzakere edilerek aşılması amacını taşımaktadır. Bu sayede AB ile ülkemiz arasında mevzuat uyumunun gerçekleştiği alanlarda malların serbest dolaşımının sağlanması, ihracat maliyetlerini düşürülmesi ve doğrudan ihracat artışına katkı sağlaması niteliği nedeniyle hedefe birinci derecede katkı sağlamaktadır. COVID-19 pandemi salgınının devamı, Avrupa Komisyonu ile fiziki olarak karşı karşıya gelerek yapılacak toplantı organizasyonlarını engelleyebilecektir. Fakat internet ortamında söz konusu toplantıların gerçekleştirilmesi imkân dahilindedir. Ülkemiz yetkili kuruluşları tarafından hazırlanan mevzuat taslaklarının Avrupa Birliği Komisyonu'na bildirim sayısı Göstergesi, AB 'de ortak bir düzenlemesi olmayan düzenlenmemiş alanda yer alan ulusal teknik mevzuatın şeffaflık sağlanması amacıyla Avrupa Komisyonuna bildirimi faaliyetine ilişkin olup dış ticaret politikamızda Gümrük Birliği özelinde malların serbest dolaşımı hedefine katkı sağlamaktadır. AB'de ortak bir düzenlemesi olmayan düzenlenmemiş alanda yer alan ulusal teknik mevzuatın Avrupa Komisyonuna bildirimi faaliyetleri tarafımızca yürütülmektedir. Bu faaliyet esnasında karşılaşılabilecek güçlükler, Bakanlığımıza iletilen ulusal mevzuatın Avrupa Komisyonuna bildirimi aşamasında değil, düzenlenmemiş alanda yer alan ürünlere ilişkin ulusal teknik mevzuatın, yetkili kuruluşlarımız tarafından bildirimine karar verilmesi aşamasında ortaya çıkmaktadır. Ulusal mevzuatın İngilizce çevirisini gerçekleştirebilecek nitelik ve nicelikte personel yokluğu ve mevzuat yapıcılarının Avrupa Komisyonuna bildirim yapılması gerekliliği konusunda bilgi veya irade eksikliği, bildirim kararını olumsuz yönde etkileyen unsurlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu kapsamda yetkili kuruluşlardaki mevzuat yapıcılarının, Gümrük Birliği kapsamındaki hak ve yükümlülüklerimiz konusunda düzenli olarak bilgilendirilmesi, gösterge hedeflerine ulaşılabilmesi açısından iyileştirici tedbirlerdir. Bu yöndeki çalışmalarımız titizlikle yürütülmektedir.
	III. ÇEYREK: Gerçekleştirilen AB teknik mevzuat uyum çalışmaları ve bu çalışmaların koordinasyonu, ülkemizde daha güvenli bir iç pazarın tesisi ve gelişmiş ülke mevzuatları paralelinde bir ürün güvenliği sistemi kurulabilmesi açısından hedefe birinci

DEĞERLENDİRME	derecede katkı sağlar niteliktedir. Avrupa Birliği teknik mevzuatına uyum sağlanarak AB ile ülkemiz arasında mevzuat uyumunun tamamlandığı alanlarda malların serbest dolaşımı gerçekleşmekte, ihracat maliyetleri düşürülmekte ve doğrudan ihracat artışına katkı sağlanmaktadır. COVID-19 ve ithalat sınırlandırıcı önlemler kapsamında devreye konulan uygulamalar kapsamında 2020 yılında 2019 yılına göre daha fazla ürün denetlenmiş ve bunun çerçevede daha çok uygunsuz-güvensiz ürün saptanmıştır. Daha çok uygunsuz-güvensiz ürünün ülke sınırlarına girmesinin engellenmesi kamu yararı doğrultusunda olumlu etkiye sahiptir. Diğer yandan denetlenen sayısı ile ret edilen ürün sayısı incelendiğinde, daha fazla denetim sonucu saptanan daha fazla ret alan ürün sayısı oranının 2019 yılına göre daha düşük olduğu görülmektedir. Risk analizine dışarıdan müdahalenin, risk analizinin etkinliğini düşürdüğü için bu beklenen bir durumdur. Diğer yandan COVID-19 ve ithalat sınırlandırıcı önlemlerin etkisinden arındırılmış istatistikler incelendiğinde, risk analizinin 2019 yılına göre daha etkili olduğu görülmektedir. 2020 yılı üçüncü üç ayında, Piyasa gözetimi ve denetimi verilerinin Ulusal Piyasa Gözetimi ve Denetimi Bilgi Sistemine taşınması oranı % 75 olarak gerçekleşmiştir. Gerçekleştirilen faaliyetler bağlamında 2020 yılının üçüncü çeyreği itibarıyla program hedeflerine büyük ölçüde ulaşılmıştır. Sene sonu hedeflerine erişilmesinde herhangi bir sorunla karşılaşılmayacağı değerlendirilmektedir. İkili ve çoklu platformlarda uluslararası gelişmeler, ürün güvenliği ve teknik mevzuat konusunda uluslararası platformlarda ülkemiz uygulamalarına yönelik yapılan değerlendirmeler ülkemiz menfaat hak ve yükümlülükleri açısından takip edilmiştir. Bu çerçevede, Ticarette Teknik Engeller İnternet Sitesi üzerinden ihracatçılarımıza pazara giriş engeli oluşturabilecek diğer ülkelerin teknik düzenlemeleri hakkında bildirim yapılmaya devam edilmiştir. Avrupa Birliği mevzuatına yönelik bilgilendirme faaliyeti sayısı Göstergesi, hem piyasada yer alan iktisadi işletmeciler hem de tüketiciler üzerindeki bilinç arttırıcı etkisi nedeniyle, ülkemizde kurulan ürün güvenliği sisteminin uygulanması konusunda hedefe birinci derecede katkı sağlamaktadır. Şu aşamaya kadar hedeften sapma gösterilmesi, COVID-19 pandemi salgını kaynaklıdır. Salgının devamı, toplantı seminer vb. organizasyonların gerçekleştirilmesini engelleyerek bilgilendirme faaliyetlerinin hedeflenen sayısında düşüş yaratabilecek bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Hedefe ulaşılabilmesi amacıyla seminerlerin online platformlarda gerçekleştirilmesi kararı alınmış ve bu doğrultuda bir online bilgilendirme semineri gerçekleştirilmiştir. Salgının devamı dolayısıyla, sonraki seminerlerin de online gerçekleştirilmesi yönündeki çalışmalara başlanmıştır. Avrupa Birliği yatay mevzuatına uyum amacıyla güncellenerek Cumhurbaşkanlığı'na sevk edilen mevzuat taslağı sayısı göstergesi, ülkemizde gelişmiş ülke mevzuatı paralelinde bir ürün güvenliği sistemi kurulabilmesi açısından hedefe birinci derecede katkı sağlamaktadır. Göstergenin yılsonu gerçekleşme tahmininde bir güncelleme yapılmış ve tahmin yukarıya doğru çekilmiştir. Bunun sebebi, yaklaşık 10 yıldır çalışmaları yürütülen ve yatay mevzuatın temelini teşkil eden 4703 sayılı Kanun'un yerine geçmek üzere hazırlanan 7223 sayılı Kanun'un Aralık 2019 'da Cumhurbaşkanlığına sevk edilerek, 2020 yılının Mart ayında yasalaşmış olmasıdır. 7223 sayılı Kanun'un yürürlüğe gireceği 12 Mart 2021 tarihine kadar Kanun'un uygulama yönetmeliklerinde

DEĞERLENDİRME	güncelleme yapılması gerekmektedir. Bu sebeple 4 adet Yönetmeliğin yayımı planlanmaktadır. Yatay mevzuatın Gümrük Birliği kapsamında piyasaya arz edilecek tüm ürünlere ilişkin çerçeve kuralları belirleyen bir teknik düzenleme olması sebebiyle, mevzuatın etki alanı oldukça geniştir. Etki alanının genişliği, paydaş sayısını çoğaltmakta; bu durum da uzlaşı temelinde bir mevzuat yazımını güçleştirebilmekte ve mevzuatın bürokratik sürecinin işleyişini yavaşlatmaktadır. Bu hususlar, gösterge gerçekleşmesini olumsuz yönde etkileyebilecek dışsal faktörlerdir. Göstergenin hedeflenen biçimde gerçekleşebilmesi için mevzuat çalışmaları hızla gerçekleştirilmekte ve süreç titizlikle takip edilmektedir. Denetim sonucu tespit edilen uygunsuz ürünlerin denetlenen ürünlere oranı göstergesiyle ilgili olarak; COVID-19 ve dış ticaret politikası önlemleri kapsamında, çeşitli ürün kalemlerine uygulanan doğrudan denetim nedeniyle denetim oranı 2019 yılına göre değerlendirildiğinde %11,79'dan %20,86'ya yaklaşık iki katına çıkmıştır. Bu çerçevede, risk analizi haricinde denetime gönderme sayısındaki artış nedeniyle ret alan ürün/toplam denetlenen ürün sayısındaki düşüş beklenebilecek bir durumdur. Bu kapsamda, dış ticaret politikası önlemleri nedeniyle 2020 yılı hedeflenen değer olarak %5'e ulaşılamayacağı ve yıl sonu rakamının %1,2 seviyelerinde kalacağı tahmin edilmektedir. İhracat pazarlarımızdaki teknik mevzuat değişikliklerinin DTÖ Ticarette Teknik Engeller Anlaşması ve AB ile Gümrük Birliği çerçevesinde ilgili taraflara bildirim sayısı göstergesiyle ilgili olarak; DTÖ bildirimleri; İkili ve çoklu platformlarda uluslararası gelişmeler, ürün güvenliği ve teknik mevzuat konusunda uluslararası platformlarda ülkemiz uygulamalarına yönelik yapılan değerlendirmeler ülkemiz menfaat hak ve yükümlülükleri açısından takip edilmektedir. Bu çerçevede, Ticarette Teknik Engeller İnternet Sitesi üzerinden ihracatçılarımıza pazara giriş engeli oluşturabilecek diğer ülkelerin teknik düzenlemeleri hakkında bildirim yapılmaya devam edilmiştir. AB bildirimleri; Gösterge, ihracat pazarlarımızdaki teknik mevzuat değişimleri konusunda ilgili tarafları bilgilendirici niteliği ile genel ekonomik hedeflere önemli derecede katkı sağlayan bir niteliktedir. Bu performans göstergesi verilerinin yazımında, Avrupa Komisyonun ilgili mevzuatı kapsamında kurulan bildirim sistemleri vasıtasıyla elde edilen veriler kullanılmaktadır. Verilerin ülkemize iletimi, Gümrük Birliği anlaşması temelinde mevzuat uyumu ile birlikte elde edilen haklar dahilinde gerçekleşmektedir. Gösterge verilerinde elde edilmesinde öngörülen bir zorluk bulunmamakta ve hedeflenen verilerde bir değişim veya sapma öngörülmemektedir. Koordinasyon faaliyeti yürütülen Avrupa Birliği teknik mevzuatı sayısı Göstergesi, Avrupa Birliği teknik mevzuatına uyum sağlanarak AB ile ülkemiz arasında mevzuat uyumunun gerçekleştiği alanlarda malların serbest dolaşımının sağlanması, ihracat maliyetlerini düşürülmesi ve doğrudan ihracat artışına katkı sağlaması niteliği nedeniyle hedefe birinci derecede katkı sağlamaktadır. Göstergenin gerçekleştirilmesinde yetkili kuruluşların güncel AB teknik mevzuatı paralelinde mevzuat hazırlama faaliyetlerine verdikleri önem birinci dereceden rol oynamaktadır. AB mevzuatına uyum amacıyla ulusal mevzuat güncellemelerini gerçekleştirebilecek nitelik ve nicelikte personel yokluğu ve mevzuat yapıcıları ile uygulayıcılarının mevzuatın güncellenmesi için ortaya koyacakları ortak irade ve talep eksikliği göstergenin hedeflenen değerinin gerçekleşmesi hususunda ortaya çıkabilecek olumsuzluklardır. Bu kapsamda yetkili kuruluşlardaki mevzuat yapıcılarının, Gümrük Birliği kapsamındaki hak ve yükümlülüklerimiz konusunda düzenli olarak bilgilendirilmesi, gösterge hedeflerine ulaşılabilmesi

DEĞERLENDİRME	açısından iyileştirici tedbirlerdir. Bu yöndeki çalışmalarımız titizlikle yürütülmektedir. Piyasa gözetimi ve denetimi verilerinin Ulusal Piyasa Gözetimi ve Denetimi Bilgi Sistemine taşınması oranı göstergesi, 2020 yılı üçüncü üç ayında, Piyasa gözetimi ve denetimi verilerinin Ulusal Piyasa Gözetimi ve Denetimi Bilgi Sistemine taşınması oranı %75 olarak gerçekleşmiştir. Standartlara uymayan ürün sayısındaki azalış oranı göstergesi 2020 yılı 3. çeyrek itibarıyla ret alan ürün sayısı 3380 olup tüm yıl olarak orantı yapıldığında 4500 olarak hesaplanmaktadır. 2019 rakamı ise 6600'dür. Bu kapsamda 3. çeyrek itibari ile %18'lik tahminin sağlanacağı öngörülmektedir. Diğer yandan bu azalış risk analizinin gelişmesi ile birlikte aynı zamanda da COVID-19 ve dış ticaret politikası önlemleri kapsamında denetimlerin arttırılması sonucu ret bulma sayısında oluşan bir azalmadan da kaynaklanmaktadır. Tarımsal ürün ihracatçılarımızın yeterli kalite seviyesine ulaşması ve kalite denetimi sistemi hakkında bilgilendirilmesine yönelik faaliyet sayısı göstergesi 2020 yılı üçüncü çeyreğinde bir bilgilendirme faaliyeti gerçekleştirilmiş olup yıl sonu hedefine ulaşılmıştır. Ticari kalite denetimlerinde risk analizi çerçevesinde A sınıfı firmaların tespit edilen olumsuzluk oranı göstergesi rakamları olumsuzluk oranını göstermekte olup bahse konu değerlerin hedef altında çıkması olumlu bir gelişme olarak değerlendirilmektedir. Veriler TAREKS üzerinden temin edilen sayısal ve güvenilir verilerdir. Türkiye ile Avrupa Birliği arasında sorun teşkil eden teknik hususların müzakere edilmesi amacıyla düzenlenen teknik mevzuat çalışma grubu toplantı sayısı Göstergesi, Avrupa Birliği teknik mevzuatına uyum sağlanması noktasında ortaya çıkan pürüzlerin Avrupa Komisyonu ile müzakere edilerek aşılması amacını taşımaktadır. Bu sayede AB ile ülkemiz arasında mevzuat uyumunun gerçekleştiği alanlarda malların serbest dolaşımının sağlanması, ihracat maliyetlerini düşürülmesi ve doğrudan ihracat artışına katkı sağlaması niteliği nedeniyle hedefe birinci derecede katkı sağlamaktadır. COVID-19 pandemi salgınının devamı, Avrupa Komisyonu ile fiziki olarak karşı karşıya gelerek yapılacak toplantı organizasyonlarını engelleyebilecektir. Bu kapsamda, hedefe ulaşılabilmesi amacıyla toplantının online platformda gerçekleştirilmesi kararı alınmış ve bu doğrultuda bir online toplantı gerçekleştirilmiştir. Ülkemiz yetkili kuruluşları tarafından hazırlanan mevzuat taslaklarının Avrupa Birliği Komisyonu'na bildirim sayısı Göstergesi, AB 'de ortak bir düzenlemesi olmayan düzenlenmemiş alanda yer alan ulusal teknik mevzuatın şeffaflık sağlanması amacıyla Avrupa Komisyonuna bildirimi faaliyetine ilişkin olup dış ticaret politikamızda Gümrük Birliği özelinde malların serbest dolaşımı hedefine katkı sağlamaktadır. AB'de ortak bir düzenlemesi olmayan düzenlenmemiş alanda yer alan ulusal teknik mevzuatın Avrupa Komisyonuna bildirimi faaliyetleri tarafımızca yürütülmektedir. Bu faaliyet esnasında karşılaşılabilecek güçlükler, Bakanlığımıza iletilen ulusal mevzuatın Avrupa Komisyonuna bildirimi aşamasında değil, düzenlenmemiş alanda yer alan ürünlere ilişkin ulusal teknik mevzuatın, yetkili kuruluşlarımız tarafından bildirimine karar verilmesi aşamasında ortaya çıkmaktadır. Ulusal mevzuatın İngilizce çevirisini gerçekleştirebilecek nitelik ve nicelikte personel yokluğu ve mevzuat yapıcılarının Avrupa Komisyonuna

	bildirim yapılması gerekliliği konusunda bilgi veya irade eksikliği, bildirim kararını olumsuz yönde etkileyen unsurlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu kapsamda yetkili kuruluşlardaki mevzuat yapıcılarının, Gümrük Birliği kapsamındaki hak ve yükümlülüklerimiz konusunda düzenli olarak bilgilendirilmesi, gösterge hedeflerine ulaşılabilmesi açısından iyileştirici tedbirlerdir. Bu yöndeki çalışmalarımız titizlikle yürütülmektedir.
DEĞERLENDİRME	**IV. ÇEYREK:** Bakanlığımızca gerçekleştirilen faaliyetler bağlamında 2020 yılının dördüncü çeyreği itibarıyla program hedeflerine büyük ölçüde ulaşılmıştır. 2020 yılında Piyasa gözetimi ve denetimi verilerinin Ulusal Piyasa Gözetimi ve Denetimi Bilgi Sistemine taşınması oranı %100 olarak gerçekleşmiştir. İthalat denetimlerine yönelik faaliyetlerin, 2020 yılı gerçekleşme oranlarının COVID-19 Pandemisi kapsamında yaşanan olağanüstü koşullar nedeniyle beklenenden daha düşük değerlerde olacağı düşünülmektedir. Pandemi nedeniyle idari izinli sayılan personel sebebiyle denetimlerin sayısı azalmıştır. Salgının ardından denetimlerin normal seviyesine yükselmesi beklenmektedir. İkili ve çoklu platformlarda uluslararası gelişmeler, ürün güvenliği ve teknik mevzuat konusunda uluslararası platformlarda ülkemiz uygulamalarına yönelik yapılan değerlendirmeler ülkemiz menfaat hak ve yükümlülükleri açısından takip edilmiştir. Bu çerçevede, Ticarette Teknik Engeller İnternet Sitesi üzerinden ihracatçılarımıza pazara giriş engeli oluşturabilecek diğer ülkelerin teknik düzenlemeleri hakkında bildirim yapılmaya devam edilmiştir. Bakanlığımız tarafından gerçekleştirilen AB teknik mevzuat uyum çalışmaları ve bu çalışmaların koordinasyonu, ülkemizde daha güvenli bir iç pazarın tesisi ve gelişmiş ülke mevzuatları paralelinde bir ürün güvenliği sistemi kurulabilmesi açısından hedefe birinci derecede katkı sağlar niteliktedir. Avrupa Birliği teknik mevzuatına uyum sağlanarak AB ile ülkemiz arasında mevzuat uyumunun tamamlandığı alanlarda malların serbest dolaşımı gerçekleşmekte, ihracat maliyetleri düşürülmekte ve doğrudan ihracat artışına katkı sağlanmaktadır.

ii. Performans Denetim Sonuçları

Program Adı	Alt Program Adı	Alt Program Hedefi	Performans Göstergesi	Hedeflenen Gösterge Değeri	Yılsonu Gerçekleşme Değeri	Gerçekleşme Durumu
Kayıt Dışı Ekonomiyle Mücadele	**Gümrük Muhafaza Hizmetleri**	Gümrüklü yer ve sahalarda kamu düzeninin bozulmasını önleyecek tedbirleri almak, kaçakçılıkla mücadele etmek	Dedektör köpek sayısı (kümülatif)	215	215	Ulaşıldı
			Kaçak eşya bazında uzmanlaşmış veri analiz ekip sayısı (kümülatif)	15	15	Ulaşıldı
			Kaçakçılıkla mücadeleye yönelik teknik sistem ve ekipman sayısı (kümülatif)	917	1.170	Aşıldı
			Uluslararası alanda yürütülen operasyon ve işbirliği sayısı	18	26	Aşıldı
			Yıllık denetim sayısı	2.758	2.758	Ulaşıldı
Ticaretin Düzenlenmesi, Geliştirilmesi ve Kolaylaştırılması	**Dış Ticaretin Düzenlenmesi ve Geliştirilmesi**	Dış ticarete yönelik ekonomik faaliyetlerin yapılandırılması ve güçlendirilmesi için gerekli tedbirleri almak, uygulamak ve bu kapsamda etkin dış ticaret politikası geliştirmek ve	İthalatta korunma önlemleri sayısı (kümülatif)	12	7	Ulaşılamadı
			Önlemlerin etkisiz kılınmasına karşı önlemlerin sayısı (kümülatif)	21	18	Kısmen Ulaşıldı
			AR-GE konulu ruhsatlar kapsamında yapılan ticaret hacmi	0,0700	0,0716	Aşıldı

Ticaretin Düzenlenmesi, Geliştirilmesi ve Kolaylaştırılması		sürdürmek amacıyla uluslararası çalışmalar yapmak, gerekli koordinasyonu sağlamak	Damping ve sübvansiyon soruşturmaları sayısı (kümülatif)	45	62	Aşıldı
			Dünya Bankası İş Yapılabilirlik Raporu "Lojistik Performans Endeksi"nde iyileştirilme sıra sayısı	43	43	Ulaşıldı
			Düzenlenen üst düzey ikili, bölgesel, çoklu ve çok taraflı temas ve faaliyetler ile kurumsal toplantıların sayısı	116	330	Aşıldı
			İhraç ürünlerimizin EXPO, fuar, sergi, seminer, kongre, konferans gibi platformlarda tanıtılmasına yönelik etkinlik sayısı	0	1	Aşıldı
			İmzalanan ticaret, ekonomik, teknik işbirliği anlaşmaları ile tercihli ticaret ile hizmet ticareti anlaşmalarının sayısı	2	2	Ulaşıldı
			Serbest bölgelerdeki AR-GE konulu ruhsat sayısı	27	22	Kısmen Ulaşıldı
			Serbest bölgelerdeki üretim ruhsatı sayısının toplam ruhsat sayısına oranı	37	38	Aşıldı
			Serbest bölgelerden yurtdışına yapılan satışların toplam serbest bölge ticaret hacmi içerisindeki payı	42	35	Kısmen Ulaşıldı

Ticaretin Düzenlenmesi, Geliştirilmesi ve Kolaylaştırılması	**Dış Ticaretin Düzenlenmesi ve Geliştirilmesi**	Dış ticarete yönelik ekonomik faaliyetlerin yapılandırılması ve güçlendirilmesi için gerekli tedbirleri almak, uygulamak ve bu kapsamda etkin dış ticaret politikası geliştirmek ve sürdürmek amacıyla uluslararası çalışmalar yapmak, gerekli koordinasyonu sağlamak	Serbest bölgelerin tanıtımı amacıyla yurt içi ve dışında düzenlenen veya iştirak edilen etkinlik sayısı(kümülatif)	27	4	Ulaşılamadı
			TL ile yapılan ihracatın toplam ihracat içindeki payı	4,8000	3,5700	Ulaşılamadı
			Ülke ve pazarlar özelinde uygulamaya geçirilecek eylem planları sayısı (kümülatif)	5	4	Kısmen Ulaşıldı
			Yeni akdedilen veya güncellenen serbest ticaret anlaşması sayısı	5	2	Ulaşılamadı
			Yerinde pazar araştırmaları ve ülke sunumları sayısı	33	13	Ulaşılamadı
	Gümrük Hizmetleri	Gümrük işlemleri ticaret erbabı için daha hızlı ve kolay yapılır hale getirilecektir.	Elektronik ortama aktarılan gümrük hizmetlerine ilişkin belge sayısı (kümülatif)	215	196	Kısmen Ulaşıldı
			Elektronik ortama aktarılan gümrük hizmetlerine ilişkin uygulama sayısı (kümülatif)	15	15	Ulaşıldı
			Eşyanın tasfiye yönteminin belirlendiği tarih ile tasfiye yönteminin uygulanması arasındaki süre	55	43	Aşıldı
			Eşyanın tasfiyelik hale geldiği tarih ile tespit tahakkuk	120	188	Ulaşılamadı

Ticaretin Düzenlenmesi, Geliştirilmesi ve Kolaylaştırılması	**Gümrük Hizmetleri**	Gümrük işlemleri ticaret erbabı için daha hızlı ve kolay yapılır hale getirilecektir.	belgesinin düzenlendiği tarih arasındaki süre			
			Eşyanın tespit tahakkuk belgesinin düzenlendiği tarih ile tasfiye yönteminin belirlenmesi arasındaki süre	60	60	Ulaşıldı
			İhracat kırmızı hat oranı	3,2000	3,1000	Aşıldı
			İhracatta yükün deniz limanlarında gümrük gözetiminde ortalama bekleme süresi	1,6000	2,1000	Ulaşılamadı
			İhracatta yükün kara kapılarında gümrük gözetiminde ortalama bekleme süresi	4,9000	5,4000	Kısmen Ulaşıldı
			İkili düzeyde ihracat ve transit veri değişimi anlaşma ve protokol sayısı	1	1	Ulaşıldı
			İlk 4 saatte gümrüklemesi tamamlanan ihracat beyannamesi oranı	86	92,1600	Aşıldı
			İlk 8 saate gümrüklemesi tamamlanan ithalat beyannamesi oranı	46	49,4100	Aşıldı
			İthalat kırmızı hat oranı	12,4000	13	Kısmen Ulaşıldı
			İthalatta yükün deniz limanlarında gümrük gözetiminde ortalama bekleme süresi	5,1000	5,5000	Kısmen Ulaşıldı

Ticaretin Düzenlenmesi, Geliştirilmesi ve Kolaylaştırılması			İthalatta yükün kara kapılarında gümrük gözetiminde ortalama bekleme süresi	7,7000	9,6000	Ulaşılamadı
			Planlı sonradan kontrole tabi tutulan firma sayısındaki artış oranı	2	8	Aşıldı
			Türkiye'nin sınır ötesi ticaret endeksi sıralaması (1)	40	VERİ YOK	VERİ YOK
			Yetkilendirilmiş yükümlü statüsü sahibi firma sayısı (kümülatif)	500	538	Aşıldı
	İç Ticaretin Düzenlenmesi ve Geliştirilmesi	İç ticarete yönelik ekonomik faaliyetlerin teşvik edilmesini, bu kapsamda gerekli düzenlemeler yapılması ve uygulanmasını, esnaf sanatkârlar ile kooperatifçiliğin geliştirilmesini sağlamak, gerekli ticari araştırmaları yapmak.	Bir önceki yıla göre esnaf işletmesi sayısındaki artış oranı	3	11,6400	Aşıldı
			E-ticaret işlem hacmi (2)	250	VERİ YOK	VERİ YOK
			Elektronik çek ve bono kullanım oranı (3)	10	VERİ YOK	VERİ YOK
			Esnaf ve sanatkârların kullandığı hazine destekli kredi miktarı	28.745	42.651	Aşıldı
			Faal olan kooperatif sayısı	12.400	12.852	Aşıldı
			Güven damgası alan e-ticaret sitesi sayısı	500	22	Ulaşılamadı
			Hal kayıt sistemi mobil uygulamasının indirme sayısı	300.000	201.690	Ulaşılamadı

Ticaretin Düzenlenmesi, Geliştirilmesi ve Kolaylaştırılması	**İç Ticaretin Düzenlenmesi ve Geliştirilmesi**	İç ticarete yönelik ekonomik faaliyetlerin teşvik edilmesini, bu kapsamda gerekli düzenlemeler yapılması ve uygulanmasını, esnaf sanatkârlar ile kooperatifçiliğin geliştirilmesini sağlamak, gerekli ticari araştırmaları yapmak.	İhracat yapan esnaf ve sanatkâr sayısındaki artış oranı (4)	10	VERİ YOK	VERİ YOK
			Kadın kooperatifleri sayısı (kümülatif)	65	243	Aşıldı
			Kooperatif kuruluş başvurularının ortalama cevaplandırılma süresi	7	7	Ulaşıldı
			Kooperatifçilik eğitimi verilen kadın girişimci sayısı	1.300	3.050	Aşıldı
			Kurulan kooperatif sayısı	30	264	Aşıldı
			Lisanslı depo sayısı (kümülatif)	100	126	Aşıldı
			Merkezi Sicil Kayıt Sistemine entegre olan ekonomik birim oranı	100	100	Ulaşıldı
			Perakende Bilgi Sisteminin tamamlanma oranı	80	70	Kısmen Ulaşıldı
			Perakende pazarında e-ticaretin oranı (5)	6	VERİ YOK	VERİ YOK
			Şirket kuruluşlarında e-imza kullanım oranı	5	0,1800	Ulaşılamadı
			Üretici örgütlerinin pazar payı (kümülatif)	2	1,0300	Ulaşılamadı

Ticaretin Düzenlenmesi, Geliştirilmesi ve Kolaylaştırılması	**İhracatın Desteklenmesi**	İhracatın kalkınma planları ve yıllık programlardaki ilke, hedef ve politikalar yönünde ülke ekonomisi yararına düzenlenmesini, desteklenmesini ve geliştirilmesini sağlamak	Dâhilde işleme rejimi kapsamında yapılan ihracatın toplam ihracattaki payı	43	42,6000	Kısmen Ulaşıldı
			Destek kapsamına alınan tasarım ve ürün geliştirme, uluslararası rekabetçiliğin geliştirilmesi proje sayısı (kümülatif)	1.000	899	Kısmen Ulaşıldı
			Hizmet ihracatına yönelik destek programları kapsamında olumlu sonuçlandırılan başvuru sayısı	2.250	3.988	Aşıldı
			Hizmet ihracatına yönelik desteklenen ticaret ve alım heyetleri sayısı	38	1	Ulaşılamadı
			İhracat birim değer endeksi	1,3000	-0,4	Ulaşılamadı
			İhracat miktar endeksi	4,2000	-5,74	Ulaşılamadı
			İhracatın dünya ticaretinden aldığı pay (6)	0,9000	VERİ YOK	VERİ YOK
			Mal ihracatına yönelik desteklenen alım heyetleri sayısı	155	10	Ulaşılamadı
			Mal ihracatına yönelik desteklenen ticaret heyetleri sayısı	195	53	Ulaşılamadı
			Mal ve hizmet ihracatına yönelik Turquality ve marka programları kapsamında desteklenen marka sayısı (kümülatif)	332	391	Aşıldı

Ticaretin Düzenlenmesi, Geliştirilmesi ve Kolaylaştırılması	**İhracatın Desteklenmesi**	İhracatın kalkınma planları ve yıllık programlardaki ilke, hedef ve politikalar yönünde ülke ekonomisi yararına düzenlenmesini, desteklenmesini ve geliştirilmesini sağlamak	Orta-yüksek ve yüksek teknolojili ürün ihracatının toplam imalat sanayi ihracatı içindeki payı	41	39,3	Kısmen Ulaşıldı
			Yurt dışı birim, marka ve tanıtım destek programı kapsamında desteklenen şirket sayısı (kümülatif)	760	908	Aşıldı
			Yurt dışı müteahhitlik hizmetleri iş hacmi	26	14,4000	Ulaşılamadı
			Yurt dışı birim, marka ve tanıtım desteğinden yararlanan şirketlerin ihracat tutarı	7,1000	4,3000	Ulaşılamadı
			Yurt dışı fuar katılımlarının ihracata olası katkı miktarı	2,6000	22,6000	Aşıldı
			Yurt dışı müteahhitlik ve teknik müşavirlik hizmetleri sektörünün dünya pazarından aldığı pay	4,5000	4,5000	Ulaşıldı
			Yurt dışı teknik müşavirlik hizmetleri yıllık toplam proje tutarı	180	139,2000	Ulaşılamadı

Tüketicinin Korunması, Ürün ve Hizmetlerin Güvenliği ve Standardizasyonu	**Tüketicinin Korunması ve Piyasa Gözetimi**	Tüketicilerin sağlık ve güvenliği ile ekonomik çıkarlarını koruyucu, kayıplarını giderici tedbirler almak ve gerekli düzenlemeleri yapmak	Denetlenen ürün parti sayısı	2.200	3.255	Aşıldı
			Reklam ve haksız ticari uygulamalara ilişkin karara bağlanan dosya sayısı	4.350	18.179	Aşıldı
			Tüketici hakem heyetleri başvurularının ortalama karara bağlanma süresi	94	126	Ulaşılamadı
			Tüketicilere yönelik hizmet memnuniyet endeksi	2	-0,0500	Ulaşılamadı
	Ürün Güvenliği ve Denetimi	Dış ticaret politikası, genel ekonomik hedefler, insan sağlığı ve güvenliği ile kamu yararı doğrultusunda ürün güvenliği politikalarının oluşturulması, uygulanması ve denetlenmesi	Avrupa Birliği mevzuatına yönelik bilgilendirme faaliyeti sayısı	10	6	Ulaşılamadı
			Avrupa Birliği yatay mevzuatına uyum amacıyla güncellenerek Cumhurbaşkanlığı'na sevk edilen mevzuat taslağı sayısı	2	1	Ulaşılamadı
			Denetim sonucu tespit edilen uygunsuz ürünlerin denetlenen ürünlere oranı	5	1,5000	Ulaşılamadı
			İhracat pazarlarımızdaki teknik mevzuat değişikliklerinin DTÖ Ticarette Teknik Engeller Anlaşması ve AB ile Gümrük Birliği çerçevesinde ilgili taraflara bildirim sayısı (Kümülatif)	9.500	13.781	Aşıldı

Tüketicinin Korunması, Ürün ve Hizmetlerin Güvenliği ve Standardizasyonu	**Ürün Güvenliği ve Denetimi**	Dış ticaret politikası, genel ekonomik hedefler, insan sağlığı ve güvenliği ile kamu yararı doğrultusunda ürün güvenliği politikalarının oluşturulması, uygulanması ve denetlenmesi	Koordinasyon faaliyeti yürütülen Avrupa Birliği teknik mevzuatı sayısı	15	17	Aşıldı
			Piyasa gözetimi ve denetimi verilerinin Ulusal Piyasa Gözetimi ve Denetimi Bilgi Sistemine taşınması oranı	100	100	Ulaşıldı
			Standartlara uymayan ürün sayısındaki azalış oranı	18	12,5000	Ulaşılamadı
			Tarımsal ürün ihracatçılarımızın yeterli kalite seviyesine ulaşması ve kalite denetimi sistemi hakkında bilgilendirilmesine yönelik faaliyet sayısı	2	2	Ulaşıldı
			Ticari kalite denetimlerinde risk analizi çerçevesinde A sınıfı firmaların tespit edilen olumsuzluk oranı	3,5000	1,3000	Aşıldı
			Türkiye ile Avrupa Birliği arasında sorun teşkil eden teknik hususların müzakere edilmesi amacıyla düzenlenen teknik mevzuat çalışma grubu toplantı sayısı	1	1	Ulaşıldı
			Ülkemiz yetkili kuruluşları tarafından hazırlanan mevzuat taslaklarının Avrupa Birliği Komisyonu'na bildirim sayısı	40	7	Ulaşılamadı

(1) Her yıl Ekim ayında yayımlanan rapor, bu yıl Dünya Bankasınca 27.08.2020 tarihinde www.doingbusiness.org internet sitesinde yapılan açıklama ile ertelenmiştir. Söz konusu açıklamada, 2021 Raporunun ne zaman yayımlanacağı konusunda bilgi verilmediğinden göstergeye ilişkin veri temin edilememektedir.
(2) Göstergeye ilişkin veri kaynağı olan Bankalararası Kart Merkezi (BKM) tarafından 2020 yılı son üç ayına ilişkin veri açıklaması henüz yapılmadığından ilk 9 aya ait verilerle yılsonu gerçekleşme 183,1 olarak hesaplanmıştır. Öte yandan son 3 aya ilişkin veriler açıklandığında hedeflenen tutarın gerçekleşeceği düşünülmekle birlikte henüz son üç aya ilişkin veri bulunmadığı için yıllık değerlendirme yapılamamaktadır. Son üç aylık veriler 2021 yılı Nisan ayında açıklanması beklenmektedir.
(3) Elektronik Çek ve Bono Sistemi'nin hayata geçirilebilmesi için yasal dayanağa ihtiyaç bulunmaktadır. Konuya ilişkin hazırlanan kanun teklifi taslağı henüz yasalaşmadığından veri elde edilememektedir.
(4) Ülkemizdeki esnaf ve sanatkârlarımızın pazarlama, markalaşma, ihracat kapasitesini ve uluslararası rekabet gücünü artırmak amacıyla 2017 yılında hayata geçirilmiş olan Esnaf ve Sanatkârlara Yönelik Pazarlama ve Markalaşma Projesi (PAMAP) kapsamında esnaf ve sanatkârlar tarafından gerçekleştirilen ihracata ilişkin analizler yapılması ve bu analizlerden hareketle ihracata özendirilmelerini sağlamak amacıyla daha kapsamlı çalışmaların gerçekleştirilmesi planlanmaktadır. Bu sebeple, gerekli çalışmaları yürütmek üzere esnaf ve sanatkârların ihracat verisine ihtiyaç duyulmuştur. Bu kapsamda, bahse konu esnaf ve sanatkârların ihracat beyannameleri, ihracat beyannamelerinde bulunan ihracat tarihi, ihracat miktarı, GTİP, ihracat yapılan ülke, ihracat bedeli ve kuru gibi ihracat verileriyle ilgili güncel bilgilerin edinilebilmesi amacıyla Bakanlığımız bünyesinde geliştirilen Karar Destek Sistemi (KDS) için yetki tanımı yapılmış ancak sisteme erişim sağlanamamıştır. Bu itibarla "İhracat yapan esnaf ve sanatkâr sayısındaki artış oranı" göstergesine ilişkin güncel veriye erişim sağlanamamaktadır.
(5) Gösterge verisi Bilişim Sanayicileri Derneği (TÜBİSAD) tarafından her yıl Nisan ayında açıklanmaktadır.
(6) 01.12.2020 tarihi itibarıyla Dünya Ticaret Örgütü tarafından dördüncü çeyrek verileri bütün ülkeler düzeyinde yayınlanmamış olup açıklanan ülke sayısının azlığı nedeniyle veri girişi yapılamamıştır. Verilerin 2021 yılında Mart ayı içerisinde yayımlanması beklenmektedir

3- Stratejik Planın Değerlendirilmesi[2]

A1	İhraç Edilen Mal ve Hizmetlerin Katma Değerini, Rekabet Gücünü, Pazar/Ürün Çeşitlendirmesini Geliştirmek Yoluyla Sürdürülebilir İhracat Artışını Sağlamak				
H1.1	Katma değeri ve rekabet gücü yüksek ürünlerin ihracat içindeki payı artırılacak ve ülkemizin küresel değer zincirindeki konumu güçlendirilecektir.				
H1.1. Performansı (%)	76,9				
Hedefe İlişkin Sapmanın Nedeni	• Dünyayı etkisi altına alan global sağlık koşulları nedeniyle Küresel talep, küresel yatırım, küresel ticaret ve nihayetinde küresel büyümedeki yavaşlama ve artan belirsizliklerle güçlenen küresel rekabetin yanı sıra, firmaların sektörel çeşitliliği ve emtia fiyatlarında yaşanan düşüş 2020 yılında ihraç birim fiyatlarını olumsuz yönde etkilemiştir. • Pandemi nedeniyle URGE proje başvuru sayısında düşüş yaşanmıştır. • COVID-19 pandemisi nedeniyle Küresel Tedarik Zincirine katılım projelerine başvuru süreçlerinde de aksamalar yaşanmıştır. • Yurtdışı Müteahhitlik sektörünün yurtdışı pazarlarda proje üstlenebilme yeteneği üzerinde Bakanlığımız katkılarından çok dünya konjonktürü, yaşanan siyasi olaylar, enerji fiyatları gibi global değişiklikler etkili olmaktadır.				
Hedefe İlişkin Alınacak Önlemler	• Gerekli bilgilendirme ve tanıtım faaliyetleri yürütülmekte ve global sağlık koşulları kapsamında desteklerin aksamaması amacıyla gerekli önlemler alınmaktadır. • İlerleyen dönemlerde UR-GE Proje desteğinin İşbirliği Kuruluşları tarafından yoğun bir şekilde kullanılacağı düşünülmektedir. • Küresel Tedarik Zincirine katılım proje süreçlerinde aksama yaşanmaması ve sıkıntıların firmalarımızın projelerine menfi etkide bulunmamasını teminen projelere dair görüşmeler çevrimiçi (online) olarak gerçekleştirilmeye başlanmıştır. • Müteahhitlik firmalarımızın daha fazla proje üstlenmeleri, ayrıca, teknik müşavirlik firmalarımızın da yurt dışı pazarlarda daha etkin olmalarını teminen Bakanlığımızca müteahhitlik heyet programları düzenlenmesi, müteahhitlik ve teknik müşavirlik firmalarımızın finansman imkânları ve yapı teknolojilerinde belirgin üstünlüğü olan ülke firmaları ile üçüncü ülkelerde işbirliğine yönelik programlar ile ülkemizin proje üstlenebileceği potansiyel pazarlardan heyetlere ülkemizde bilgilendirme, eğitim ve B2G programları gerçekleştirme gibi faaliyetler yapılmaktadır. Müteahhitlik firmalarımızın daha fazla proje üstlenmeleri, ayrıca, teknik müşavirlik firmalarımızın da yurtdışı pazarlarda daha etkin olmalarını teminen bakanlığımızca yapılan çalışmalara video konferans yöntemiyle devam edilmiştir.				
Sorumlu Birim	İHRGM				
Performans Göstergesi	**Hedefe Etkisi (%)**	**Plan Dönemi Başlangıç Değeri**	**İzleme Dönemindeki Yılsonu Hedeflenen Değer**	**İzleme Dönemindeki**	**Performans %**

[2] Merkezi Yönetim Kapsamındaki Kamu İdarelerinin 2020 Yılı İdare Faaliyet Raporlarının Program Bütçe Esaslarına Uygun Şekilde Hazırlanması Hakkında Usul ve Esaslar uyarınca Bakanlığımız Stratejik Planında ve Performans Programında aynı şekilde yer alan göstergelere ilişkin tablolara bu bölümde yer verilmemiş olup bunlara ilişkin değerlendirmeler, faaliyet raporunun "i. Alt program hedef ve göstergeleriyle ilgili gerçekleşme sonuçları ve değerlendirmeler" bölümünde bulunmaktadır.

				Gerçekleşme Değeri	
PG 1.1.3: Mal ihracatına yönelik Turquality® ve Marka programları kapsamında desteklenen marka sayısı (Kümülatif)	%10	265	290	303	152
Performans Göstergelerine İlişkin Değerlendirmeler					
İlgililik	Tespitler ve ihtiyaçlarda herhangi bir değişim olmadığından performans göstergesinde bir değişiklik ihtiyacı bulunmamaktır.				
Etkililik	Hedeflenen performans göstergesi değerine ulaşılmış, tespit edilen ihtiyaçlar karşılanmıştır. 11. Kalkınma Planı'nda belirtildiği üzere firmalarımızın markalaşma faaliyetlerine yönelik kurumsal kapasiteleri geliştirilerek Turquality destekleri sürdürülecektir. Gösterge değerlerine ilişkin gelecek yıllara dair bir güncelleme ihtiyacı bulunmamaktadır.				
Etkinlik	Tahmin edilen maliyetin ötesine geçilmemiştir.				
Sürdürülebilirlik	Yararlanıcıların ve/veya işbirliği kuruluşlarının idari kapasitelerinin yeterli olmaması; destek programlarına yeterli ilginin gösterilmemesi riski bulunmakta olup bu riskin azaltılmasını teminen gerekli bilgilendirme ve tanıtım faaliyetleri yürütülmektedir.				
PG 1.1.4: Turquality® programı kapsamında desteklenen şirketlerin birim ihraç fiyatının (Kg/$) yükselmesi	%5	3,9	4,3	1,75	-537
Performans Göstergelerine İlişkin Değerlendirmeler					
İlgililik	Küresel talep, küresel yatırım, küresel ticaret ve nihayetinde küresel büyümedeki yavaşlama ve artan belirsizliklerle güçlenen küresel rekabetin yanı sıra, program kapsamdaki firmaların sektörel çeşitliliği ve emtia fiyatlarında yaşanan düşüş 2020 yılında ihraç birim fiyatlarını olumsuz yönde etkilemiştir. Tespitler ve ihtiyaçlarda herhangi bir değişim olmadığından performans göstergesinde bir değişiklik ihtiyacı bulunmamaktır.				
Etkililik	2020 yılı için hedeflenen performans göstergesine dünyayı etkisi altına alan global sağlık koşulları nedeniyle ulaşılmamış olup global sağlık ve ekonomik koşulların önümüzdeki dönem iyileşmesi ile 2021 yılına ilişkin hedefin tutturulması öngörülmektedir. Gösterge değerlerine ilişkin gelecek yıllara dair bir güncelleme ihtiyacı bulunmamaktadır. 11. Kalkınma Planı'nda belirtildiği üzere firmalarımızın markalaşma faaliyetlerine yönelik kurumsal kapasiteleri geliştirilerek Turquality destekleri sürdürülecektir.				
Etkinlik	Tahmin edilen maliyetin ötesine geçilmemiştir.				
Sürdürülebilirlik	Global sağlık koşulları, yararlanıcıların ve/veya işbirliği kuruluşlarının idari kapasitelerinin yeterli olmaması; destek programlarına yeterli ilginin gösterilmemesi riski bulunmakta olup bu riskin azaltılmasını teminen gerekli bilgilendirme ve tanıtım faaliyetleri yürütülmekte ve global sağlık koşulları kapsamında desteklerin aksamaması amacıyla gerekli önlemler alınmaktadır. Küresel ekonomide 2021 yılında güçlü bir toparlanma yaşanması, emtia fiyatlarında iyileşmeler görülmesi ve destek süresinin tamamlanması nedeniyle programdan çıkan firmaların yerine katma değerli üretim yapan yeni firmaların programa dahil edilmesiyle birim fiyatlarda düzelme sağlanacaktır. Ayrıca, Turquality desteğinin süresinin beş yıl olduğu dikkate alındığında, programa yeni dahil olan firmaların birim fiyatlarında beklenen artışın, program süresinin sonuna doğru tam anlamıyla realize olacağı değerlendirilmektedir.				

PG 1.1.5: Destek kapsamına alınan tasarım ve ürün geliştirme, proje sayısı (Kümülatif)	%10	516	952	701	42
Performans Göstergelerine İlişkin Değerlendirmeler					
İlgililik	2020 yılı için hedeflenen performans göstergesine dünyayı etkisi altına alan global sağlık koşulları nedeniyle ulaşılmamış olup global sağlık ve ekonomik koşulların önümüzdeki dönem iyileşmesi ile 2021 yılına ilişkin hedefin tutturulması öngörülmektedir. Tespitler ve ihtiyaçlarda herhangi bir değişim olmadığından performans göstergesinde bir değişiklik ihtiyacı bulunmamaktır.				
Etkililik	11. Kalkınma Planı'nda belirtildiği üzere firmalarımızın tasarım faaliyetlerine yönelik kurumsal kapasiteleri geliştirilerek bu alandaki destekler sürdürülecektir. Göstergeye ilişkin ihtiyaçlar karşılanmış olup gösterge değerlerine ilişkin gelecek yıllara dair bir güncelleme ihtiyacı bulunmamaktadır.				
Etkinlik	Tahmin edilen maliyetin ötesine geçilmemiştir.				
Sürdürülebilirlik	Global sağlık koşulları, yararlanıcıların ve/veya işbirliği kuruluşlarının idari kapasitelerinin yeterli olmaması; destek programlarına yeterli ilginin gösterilmemesi riski bulunmakta olup bu riskin azaltılmasını teminen gerekli bilgilendirme ve tanıtım faaliyetleri yürütülmekte ve global sağlık koşulları kapsamında desteklerin aksamaması amacıyla gerekli önlemler alınmaktadır.				
PG 1.1.6: Tasarım ve ürün geliştirme projesi desteklenen şirketlerin birim ihraç fiyatının (Kg/$) yükselmesi	%5	9,3	9,9	11,66	393
Performans Göstergelerine İlişkin Değerlendirmeler					
İlgililik	Tespitler ve ihtiyaçlarda herhangi bir değişim olmadığından performans göstergesinde bir değişiklik ihtiyacı bulunmamaktır.				
Etkililik	2020 yılı itibarıyla için hedeflenen performans göstergesi değerine ulaşılmış, tespit edilen ihtiyaçlar karşılanmıştır. 11. Kalkınma Planı'nda belirtildiği üzere firmalarımızın tasarım faaliyetlerine yönelik kurumsal kapasiteleri geliştirilerek bu alandaki destekler sürdürülecektir. Gösterge değerlerine ilişkin gelecek yıllara dair bir güncelleme ihtiyacı bulunmamaktadır.				
Etkinlik	Tahmin edilen maliyetin ötesine geçilmemiştir.				
Sürdürülebilirlik	Global sağlık koşulları, yararlanıcıların ve/veya işbirliği kuruluşlarının idari kapasitelerinin yeterli olmaması; destek programlarına yeterli ilginin gösterilmemesi riski bulunmakta olup bu riskin azaltılmasını teminen gerekli bilgilendirme ve tanıtım faaliyetleri yürütülmekte ve global sağlık koşulları kapsamında desteklerin aksamaması amacıyla gerekli önlemler alınmaktadır.				
PG 1.1.7: Destek kapsamına alınan URGE proje sayısı	%10	44	48	45	124[3]
Performans Göstergelerine İlişkin Değerlendirmeler					

[3] Kamu İdareleri için Stratejik Planlama Kılavuzu'nda, *"Her yıl için farklı değerler verilen göstergelerin izlemeye uygun olması açısından kümülatif artışı gösterecek şekilde tasarlanması gerekir. Stratejik plan dönemi boyunca göstergeye ilişkin hedeflenen değerlere yıl bazında odaklanmak yerine plan perspektifi çerçevesinde göstergenin kümülatif değerlerine yer verilir."* ifadesi gereği, söz konusu performans göstergesinin 2020 yılı performansının hesaplanmasında 2019 yılı hedef ve gerçekleşme değerleri de dikkate alınmıştır.

İlgililik	2020 yılında 48 projenin destek kapsamına alınmasına ilişkin tahminde bulunulmuştur. 2020 yılı Ocak-Haziran döneminde 25 projenin destek kapsamına alınacağı tahmin edilmiş olup aynı dönemde onaylanan proje sayısı 26 olarak gerçekleşmiştir. 2020 yılı Haziran-Aralık döneminde ise 19 proje destek kapsamına alınmış olup böylece 2020 yılında toplam 45 proje destek kapsamına alınmıştır. Özellikle 2020 yılının ikinci yarısında pandemi nedeniyle proje başvuru sayısında düşüş olduğu tahmin edilmektedir. Özellikle 2020 yılının ikinci yarısında pandemi nedeniyle proje başvuru sayısında düşüş yaşanmıştır. Hedef ve performans göstergesinde bir değişiklik ihtiyacı bulunmamaktadır. İlerleyen dönemlerde UR-GE Proje desteğinin İşbirliği Kuruluşları tarafından yoğun bir şekilde kullanılacağı düşünülmektedir.
Etkililik	Performans göstergesi değerine ulaşılamamıştır. Bununla birlikte hedeflenen değerden ufak bir sapma göstermiştir. Performans göstergesinde yaşanan sapma, stratejik planda yer alan bu göstergeye ait "tespitler" ve "ihtiyaçlar"ı değiştirememekle birlikte hedeflenen sayının düşürülmesinin faydalı olacağı değerlendirilmektedir.
Etkinlik	Maliyette bir değişiklik yaşanmamıştır.
Sürdürülebilirlik	UR-GE Projelerine yönelik destek devam edecek olup mevcut göstergenin devam ettirilmesinde fayda görülmektedir. Performans göstergesinin devam ettirilmesinde kurumsal, yasal, çevresel vb. unsurlar açısından risk bulunmamaktadır.

PG 1.1.8: Destek kapsamına alınan Küresel Tedarik Zincirine Katılım proje sayısı	%10	24	45	20	60[4]

Performans Göstergelerine İlişkin Değerlendirmeler	
İlgililik	2019 yılında 95 başvuru Bakanlığımıza iletilmiş ve bu başvurulardan 2018 yılında 19'u, 2019 yılında 31'i destek kapsamına alınmış olup; 2020 yılında da 45 projenin destek kapsamına alınacağı tahmininde bulunulmuştur. Anılan rakam belirlenirken başvuru sayılarında yaşanan artış, firmalar tarafından mezkûr desteğin bilinirliğinin artması, firmalarımızın küresel şirketlerin tedarikçisi konumuna gelme konusundaki 2020 Yılı Performans Programı Değerleri bilinçlerinin artması gibi hususlar göz önüne alınmıştır. KTZ Yetkinlik Proje başvuruları firmalarca iletildikten sonra Bakanlığımız tarafından incelenmekte, firmalarla görüşmeler tesis edilmekte ve projeler Komisyon marifetiyle değerlendirilmektedir. Bununla birlikte, dünya genelinde ve ülkemizde etkileri devam eden COVID-19 pandemisi nedeniyle süreçlerde aksamalar yaşanmıştır. Özellikle Mart ayından Haziran ayına kadar dünyada ve ülkemizde yaşanan kısıtlamalar ve birçok firmanın üretime ara vermesi gibi nedenlerle başvuru sayısında düşüş yaşanmış ve Komisyon toplantılarında aksamalar meydana gelmiştir. Proje süreçlerinde aksama yaşanmaması ve sıkıntıların firmalarımızın projelerine menfi etkide bulunmamasını teminen projelere dair görüşmeler çevrimiçi (online) olarak gerçekleştirilmeye başlanmış; ayrıca mevzuat kapsamında gerçekleştirilmesi gerekli Komisyon toplantıları Bakanlığımız, akademik teknik bilirkişi ve firma katılımı ile çevrimiçi (online) olarak yapılmıştır. 2020 yılı Aralık ayı sonu itibarıyla 86 başvuru Bakanlığımıza iletilmiş bulunmaktadır. Bununla birlikte malumları olduğu üzere diğer destek kalemlerinde olduğu gibi KTZ için de destek kapsamına alınacak proje sayısı, firma başvurularının mevzuata uygun olup olmadığına bağlıdır. Performans göstergesinde yaşanan sapma, stratejik planda yer alan bu göstergeye ait "tespitler" ve "ihtiyaçlar"ı değiştirememekle birlikte hedeflenen sayının düşürülmesinin faydalı olacağı değerlendirilmektedir.

[4] Kamu İdareleri için Stratejik Planlama Kılavuzu'nda, *"Her yıl için farklı değerler verilen göstergelerin izlemeye uygun olması açısından kümülatif artışı gösterecek şekilde tasarlanması gerekir. Stratejik plan dönemi boyunca göstergeye ilişkin hedeflenen değerlere yıl bazında odaklanmak yerine plan perspektifi çerçevesinde göstergenin kümülatif değerlerine yer verilir."* ifadesi gereği, söz konusu performans göstergesinin 2020 yılı performansının hesaplanmasında, 2019 yılı hedef ve gerçekleşme değerleri de dikkate alınmıştır.

Etkililik	Performans göstergesi değerine ulaşılamamış olup ilerleyen yıllar için iletilen hedef değerin düşürülmesi gerektiği değerlendirilmektedir. Ayrıca destek kapsamına alınan başvuru sayısı firmaların mevzuatta belirtilen koşullara uygun proje başvurusu iletmelerine bağlı olarak değişmektedir.
Etkinlik	Herhangi bir maliyet artışı yaşanmamıştır.
Sürdürülebilirlik	Performans göstergesinin devam ettirilmesinin faydalı olacağı değerlendirilmekle birlikte, hedeflenen sayının düşürülmesi gerekmektedir. Performans göstergesinin devam ettirilmesinde kurumsal, yasal, çevresel vb. unsurlar açısından risk bulunmamaktadır.

PG 1.1.9: Destek kapsamına alınan Küresel Tedarik Zincirine Katılım Projesi firmalarının ihracatında artış (%)	%5	17	18,5	31,6	973

Performans Göstergelerine İlişkin Değerlendirmeler	
İlgililik	Destek kapsamına alınan firmaların 2019 yılı Ocak-Haziran döneminde ihracatları 318,5 Milyon dolar iken, 2020 yılı Ocak-Haziran döneminde 294,1 Milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. İhracatımız 2020 yılı Ocak-Haziran döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre %15,1 azalırken, destek kapsamında bulunan firmaların ihracatı ise %7,65 azalmıştır. Cari yılsonu hedeflenen değer belirlenirken bir önceki yıla ait gerçekleşme değerleri göz önüne alınarak ve pandeminin bulunmadığı bir dönemde tahminde bulunulmuştur. Ancak 2019 yılının Aralık ayında Çin'de ortaya çıkan COVID-19 salgınının pandemiye dönüşmesi, ülkemizde de ortaya çıkması, kısıtlamaların başlaması, fabrikaların üretime ara vermesi ve tüm ülkelerde yaşanan talep daralması sonucu ihracatımızda da düşüş yaşanması ile birlikte KTZ Yetkinlik Projeleri desteğinden faydalanan firmaların da ihracatlarında düşüş yaşanmıştır. Pandeminin devam etmesi halinde belirlenen hedefin altında kalınacağı mütalaa edilmektedir. KTZ Yetkinlik Proje desteğinden faydalanan firmaların 2020 yılında ihracatlarını bir önceki yıla göre %18 oranında arttıracağına ilişkin tahminde bulunulmuştur. Bununla birlikte 2020 yılı Ocak-Haziran dönemine bakıldığında, geçen yılın aynı dönemine göre %7,65 oranında bir azalma söz konusudur. 2020 yılı Haziran-Aralık döneminde normalleşme sürecine girilmesi, firmaların yeniden üretime başlaması ve KTZ 2020 Yılı Performans Programı Değerleri Yetkinlik Projelerinin sayısının artması ile birlikte destekten faydalanan firmaların ihracatında bir toparlanma beklenmiş ancak 2020 yılı ihracatlarının bir önceki yıla göre artış göstermeyeceği düşünülmüştür. Ancak 2020 yılının sonuna gelindiğinde, destek kapsamına alının firmaların 2019 yılında toplam ihracatları 467,6 Milyon dolar iken, 2020 yılında toplam ihracatları bir önceki yıla oranla %31,6 artarak 615,3 Milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. İhracatın hedeflenen düzeylere ulaşması için proje başvurularının değerlendirilmesi ve destek kapsamına alınması süreçlerine ilişkin Bakanlığımız tarafından gerekli düzenlemeler gerçekleştirilmiştir. Bu çerçevede, proje süreçlerinde aksama yaşanmaması ve sıkıntıların firmalarımızın projelerine menfi etkide bulunmamasını teminen projelere dair görüşmeler çevrimiçi (online) olarak gerçekleştirilmeye başlanmış; ayrıca mevzuat kapsamında gerçekleştirilmesi gerekli Komisyon toplantıları Bakanlığımız, akademik teknik bilirkişi ve firma katılımı ile çevrimiçi (online) olarak yapılmıştır. Beklenenden fazla artış yaşanması, stratejik planda yer alan bu göstergeye ait "tespitler" ve "ihtiyaçlar"ı değiştirmemiştir. Pandeminin etkilerinin devam etmesi ve firmaların ihracatlarında yaşanan değişimler göz önüne alındığında hedeflenen değerlerin düşürülmesi gerektiği düşünülmektedir.
Etkililik	Performans göstergesi değerine ulaşılmış olup ancak yıllar için iletilen hedef değerin düşürülmesi gerektiği değerlendirilmektedir. Ayrıca ihracat performansı sadece anılan desteğe bağlı olmayıp birçok değişkenden etkilenmekte ve buna bağlı olarak sapmalar gösterebilmektedir.
Etkinlik	Herhangi bir maliyet artışı yaşanmamıştır.

Sürdürülebilirlik	Performans göstergesinin kaldırılmasının faydalı olacağı değerlendirilmektedir. Çünkü firmanın ihracat performansı sadece anılan desteğe bağlı olmayıp birçok değişkenden etkilenmekte ve buna bağlı olarak sapmalar gösterebilmektedir. Örneğin destek kapsamına alınan bir firmanın, proje kazanımlarını elde etmesi uzun bir süreci gerektirmekte ve aynı yıl ihracatına artış olarak yansımayabilmektedir.				
PG 1.1.10: Küresel Ticaretteki gelişmeler, ikili anlaşmalar ve desteklere ilişkin Etki Analizi ve Modelleme Sayısı	%10	5	6	6	100
Performans Göstergelerine İlişkin Değerlendirmeler					
İlgililik	İç ve dış çevrede meydana gelen değişikliklerin, tespit ve ihtiyaçlar anlamında önemli etkileri olmamıştır. Bu sebeple, hedef ve performans göstergelerinde bir değişikliğe ihtiyaç duyulmamıştır.				
Etkililik	Performans göstergesi değerine ulaşılmıştır. Tespit edilen ihtiyaçlar karşılanmıştır.				
Etkinlik	Performans gösterge değerlerine ulaşılırken ilave bir kaynak ihtiyacı ortaya çıkmamıştır.				
Sürdürülebilirlik	Etki analizlerinin daha etkin bir şekilde yapılabilmesi için müzakere sürecinde değişiklik olması öngörülen ülkelerin gümrük vergisi değişiklikleri düzenli bir şekilde takip edilmektedir.				
PG 1.1.11: Hizmet ihracatına yönelik Turquality® ve Marka programları kapsamında desteklenen marka sayısı (Kümülatif)	%10	25	42	44	111
Performans Göstergelerine İlişkin Değerlendirmeler					
İlgililik	Gösterge değerine ulaşılmıştır. Hizmet ihracatına yönelik destek programlarının etkin tanıtımı ve TURQUALITY® Programı'na yapılan başvuru sayısının artması ile gösterge değerinin üzerinde gerçekleşme olmuştur. Tespitler ve ihtiyaçlarda herhangi bir değişim bulunmadığından performans göstergesinde bir değişiklik ihtiyacı bulunmamaktır.				
Etkililik	Gösterge değerine ulaşılmış olup bu göstergeye ait ihtiyaçlar karşılanmıştır. Hizmet ihracatına yönelik TURQUALITY® ve Marka programları kapsamında desteklenen marka sayısının artırılması sayesinde hizmet sektörlerimizin uluslararası rekabet gücü artırılacak ve pazar çeşitlendirmesi ile katma değeri yüksek markalı hizmet ihracatımıza katkı sağlanmaktadır				
Etkinlik	Tahmin edilen maliyetin ötesine geçilmemiştir. Buna göre hedefte ve performans değerinde değişiklik ihtiyacı oluşmamıştır.				
Sürdürülebilirlik	Performans göstergelerinin devam ettirilmesinde hali hazırda bir risk bulunmamaktadır.				

A1	İhraç Edilen Mal ve Hizmetlerin Katma Değerini, Rekabet Gücünü, Pazar/Ürün Çeşitlendirmesini Geliştirmek Yoluyla Sürdürülebilir İhracat Artışını Sağlamak
H1.2	İhracatta pazar ve ürün çeşitlendirmesi sağlanacaktır.
H1.2 Performansı (%)	74,4
Hedefe İlişkin Sapmanın Nedeni	• Süren COVID-19 salgını fuarları küresel ölçekte etkilemiş; hâlihazırda Bakanlığımız tarafından milli katılım organizasyonu düzenlenmesi izni verilen ya da bireysel katılım desteklendiği 647 fuar iptal edilmiş ya da ertelenmiştir. COVID-19 pandemisi 2020 yılında gerçekleşmesi planlanan ancak Bakanlığımız destekleri için talebe konu edilmeyen fuarları da etkilemiş, fuarlar destek kapsamına alınamadan iptal edilmiştir. • Dünyayı etkisi altına alan global sağlık koşulları nedeniyle Türk Ticaret Merkezinde desteklenen şirket sayısı hedefine ulaşılamamıştır. • Hedef ve öncelikli ülkelerde gerçekleştirilecek yerinde pazar araştırması sayısı, küresel salgın hastalık ve söz konusu hastalıkla mücadele etmek üzere alınan uluslararası seyahat kısıtlamaları ve diğer tedbirler nedeniyle hedeflenen değerlerin altında kalmıştır. • Tüm dünyayı etkisi altına alan COVID-19 salgını ile ilgili alınan tedbirler kapsamında alınan seyahat önlemleri, iş insanlarının sağlık gerekçeleri ile yurtdışı seyahatlerden imtina etmesi sebebiyle yapılan sektörel ticaret heyeti sayısı sınırlı kalmıştır. • Dünyayı etkisi altına alan global sağlık koşulları nedeniyle Yurt Dışı Birim, Marka ve Tanıtım Desteğinden yararlanan şirketlerin ihracat tutarı sınırlı kalmıştır. • COVID-19 salgını nedeniyle ertelenen uçuşlar, fuar organizasyonları ve karantina uygulamaları nedeniyle 2020 yılı ilk yarısında hizmet ihracatına yönelik desteklenen ticaret ve alım heyetleri gerçekleştirilememiştir.
Hedefe İlişkin Alınacak Önlemler	• Fiziki fuarların pandemi sebebiyle gerçekleşmemesinin ihracatçılarımız üzerinde yarattığı etkinin azaltılmasını teminen 2573 sayılı Pazara Girişte Dijital Faaliyetlerin Desteklenmesi Hakkında Karar kapsamında sanal fuarların yapılması teşvik edilmektedir. • Gerekli bilgilendirme ve tanıtım faaliyetleri yürütülmekte ve global sağlık koşulları kapsamında Türk Ticaret Merkezinde desteklerin aksamaması amacıyla gerekli önlemler alınmaktadır. • Pazar araştırmalarının sürdürülebilirliğini sağlamak için araştırmaların kaynak taraması odaklı yapılması ve hedef ülkelerdeki Ticaret Müşavirleri vasıtasıyla pazar hakkındaki güncel ve pratik bilgilerin elde edilmesi uygulaması başlatılmıştır. • COVID-19 salgınının olumsuz etkilerinin azaltılabilmesini adına 2573 sayılı Pazara Girişte Dijital Faaliyetlerin Desteklenmesi Hakkında Karar yürürlüğe girmiş olup bu sayede sanal sektörel ticaret heyeti programları gerçekleştirilmeye başlanmıştır. • İhracat destekleri kapsamında firmalarımızın yurtdışında ofis ve mağaza açma, marka ve tanıtım faaliyetleri desteklenmeye devam edilecektir. • Hizmet sektörlerinin sanal fuar katılımları ve sanal ticaret heyetlerine katılımları sağlanmaktadır.
Sorumlu Birim	İHRGM

Performans Göstergesi	Hedefe Etkisi (%)	Plan Dönemi Başlangıç Değeri	İzleme Dönemindeki Yılsonu Hedeflenen Değer	İzleme Dönemindeki Gerçekleşme Değeri	Performans %
PG 1.2.4: İhracatçıların katılımının desteklendiği milli ve bireysel yurtdışı fuar sayısı	%15	1.928	2.160	522	61[5]
Performans Göstergelerine İlişkin Değerlendirmeler					
İlgililik	Süren COVID-19 salgını fuarları küresel ölçekte etkilemiş; hâlihazırda Bakanlığımız tarafından milli katılım organizasyonu düzenlenmesi izni verilen ya da bireysel katılım desteklendiği 647 fuar iptal edilmiş ya da ertelenmiştir. COVID-19 pandemisi 2020 yılında gerçekleşmesi planlanan ancak Bakanlığımız destekleri için talebe konu edilmeyen fuarları da etkilemiş, fuarlar destek kapsamına alınamadan iptal edilmiştir. Bu açıdan, 2020 yılında ihracatçılarımızın katılımının desteklendiği 60 milli ve 462 bireysel katılımlı uluslararası fuar gerçekleştirilmiş olup 2020 yılsonu itibarıyla belirtilen hedefe ulaşılması mümkün olmamıştır. Fiziki fuarların pandemi sebebiyle gerçekleşmemesinin ihracatçılarımız üzerinde yarattığı etkinin azaltılmasını teminen 2573 sayılı Pazara Girişte Dijital Faaliyetlerin Desteklenmesi Hakkında Karar kapsamında sanal fuarların yapılması teşvik edilmektedir. Diğer taraftan, Bakanlığımızca belirlenen hedeflerin yakalanması amacıyla İhracat Ana Planı çerçevesinde potansiyel arz eden fuarların tespit edilmesine yönelik çalışmalar yürütülmekte olup COVID-19 sürecinin etkisini yitirmesi durumunda, fiziki fuarların yeniden hız kazanacağı düşünülmektedir. Tespitler ve ihtiyaçlarda herhangi bir değişim olmadığından performans göstergesinde bir değişiklik ihtiyacı bulunmamaktır.				
Etkililik	Performans göstergesi değerine ulaşılamadığından göstergeye ait ihtiyaçlar kısmi olarak karşılanabilmiştir. COVID-19 salgının devam etmesi halinde yıllar itibarıyla gerçekleşmesi öngörülen hedef ve göstergeye ilişkin güncelleme ihtiyacı doğabilecektir. 11. Kalkınma Planı'nda belirtildiği üzere ihracat destekleri kapsamında firmalarımızın fuar katılımları desteklenmeye devam edecektir.				
Etkinlik	Performans gösterge değerine ulaşılırken tahmin edilen maliyetin ötesine geçilmemiştir.				
Sürdürülebilirlik	Performans göstergesinin devam ettirilmesindeki en büyük risk faktörü COVID-19 salgınıdır. COVID-19 salgını nedeniyle dünya genelinde fuarlar fuar organizatörleri tarafından iptal edilmekte ve/veya ertelenmektedir. Fiziki fuarların pandemi sebebiyle gerçekleşmemesinin ihracatçılarımız üzerinde yarattığı etkinin azaltılmasını teminen 2573 sayılı Pazara Girişte Dijital Faaliyetlerin Desteklenmesi Hakkında Karar kapsamında sanal fuarların yapılması teşvik edilmektedir.				
PG 1.2.8: Türk Ticaret Merkezinde desteklenen şirket sayısı	%5	98	160	103	88[6]

[5] Kamu İdareleri için Stratejik Planlama Kılavuzu'nda, *"Her yıl için farklı değerler verilen göstergelerin izlemeye uygun olması açısından kümülatif artışı gösterecek şekilde tasarlanması gerekir. Stratejik plan dönemi boyunca göstergeye ilişkin hedeflenen değerlere yıl bazında odaklanmak yerine plan perspektifi çerçevesinde göstergenin kümülatif değerlerine yer verilir."* ifadesi gereği, söz konusu performans göstergesinin 2020 yılı performansının hesaplanmasında 2019 yılı hedef ve gerçekleşme değerleri de dikkate alınmıştır.

[6] Kamu İdareleri için Stratejik Planlama Kılavu'zunda, *"Her yıl için farklı değerler verilen göstergelerin izlemeye uygun olması açısından kümülatif artışı gösterecek şekilde tasarlanması gerekir. Stratejik plan dönemi boyunca göstergeye ilişkin hedeflenen değerlere yıl bazında odaklanmak yerine plan perspektifi çerçevesinde göstergenin kümülatif değerlerine yer verilir."* ifadesi gereği, söz konusu performans göstergesinin 2020 yılı performansının hesaplanmasında 2019 yılı hedef ve gerçekleşme değerleri de dikkate alınmıştır.

Performans Göstergelerine İlişkin Değerlendirmeler	
İlgililik	2020 yılı için hedeflenen performans göstergesine dünyayı etkisi altına alan global sağlık koşulları nedeniyle ulaşılmamış olup global sağlık ve ekonomik koşulların önümüzdeki dönem iyileşmesi ile 2021 yılına ilişkin hedefin tutturulması öngörülmektedir. Tespitler ve ihtiyaçlarda herhangi bir değişim olmadığından performans göstergesinde bir değişiklik ihtiyacı bulunmamaktır.
Etkililik	Tespit edilen ihtiyaçlar karşılanmıştır. 11. Kalkınma Planı'nda belirtildiği üzere ihracat destekleri kapsamında firmalarımızın yurtdışında ofis ve mağaza açma, marka ve tanıtım faaliyetleri desteklenmeye devam edilecektir.
Etkinlik	Tahmin edilen maliyetin ötesine geçilmemiştir.
Sürdürülebilirlik	Global sağlık koşulları, yararlanıcıların ve/veya işbirliği kuruluşlarının idari kapasitelerinin yeterli olmaması; destek programlarına yeterli ilginin gösterilmemesi riski bulunmakta olup bu riskin azaltılmasını teminen gerekli bilgilendirme ve tanıtım faaliyetleri yürütülmekte ve global sağlık koşulları kapsamında desteklerin aksamaması amacıyla gerekli önlemler alınmaktadır.

PG 1.2.9: Hedef ve Öncelikli ülkelerde gerçekleştirilecek Yerinde Pazar Araştırması sayısı	%5	7	13	4	72[7]

Performans Göstergelerine İlişkin Değerlendirmeler	
İlgililik	Hedef ve öncelikli ülkelerde gerçekleştirilecek yerinde pazar araştırması sayısı, küresel salgın hastalık ve söz konusu hastalıkla mücadele etmek üzere alınan uluslararası seyahat kısıtlamaları ve diğer tedbirler nedeniyle hedeflenen değerlerin altında kalmıştır. Alınan tedbirler ve kısıtlamalar sebebiyle yerinde pazar araştırmalarına ilişkin seyahatler ve ziyaretler gerçekleştirilememiştir. Bu sapma nedenleri, stratejik planda yer alan bu göstergeye ait "tespitler" ve "ihtiyaçlar"ı değiştirmemiştir.
Etkililik	Performans göstergesi değerine ulaşılmamıştır. Gerçekleştirilmiş bulunan yerinde pazar araştırmalarıyla Stratejik Planda yer alan ihtiyaçlar büyük oranda karşılanmıştır. Performans göstergesinde istenilen düzeye ulaşılmaması sonucunda, hedeflenen değere ulaşabilmek için gerçekleşmesi öngörülen hedef ve göstergeye ilişkin güncelleme yapılmıştır. Performans göstergesi gerçekleşmelerinin Kalkınma Planında yer alan ilgili amaç, hedef ve politikalara katkısı: Gerçekleştirilen yerinde pazar araştırmalarının bulgularının ihracatçı firmalarımıza aktarılması, ihraç edilen mal ve hizmetlerin pazar çeşitlendirmesini geliştirmek yoluyla sürdürülebilir ihracat artışına katkı sağladığı değerlendirilmektedir.
Etkinlik	Performans gösterge değerlerine ulaşılırken tahmin edilen maliyetin ötesine geçilmedi. Hedefte ve performans göstergesi değerinde yüksek maliyet kaynaklı değişiklik ihtiyacı oluşmamıştır.
Sürdürülebilirlik	Hedef ve öncelikli ülkelerde yerinde pazar araştırması gerçekleştirilmesinde, kurumsal, yasal ve/veya çevresel herhangi bir risk unsuru bulunmamakla birlikte, COVID 19 salgını sebebiyle

[7] Kamu İdareleri için Stratejik Planlama Kılavuzu'nda, *"Her yıl için farklı değerler verilen göstergelerin izlemeye uygun olması açısından kümülatif artışı gösterecek şekilde tasarlanması gerekir. Stratejik plan dönemi boyunca göstergeye ilişkin hedeflenen değerlere yıl bazında odaklanmak yerine plan perspektifi çerçevesinde göstergenin kümülatif değerlerine yer verilir."* ifadesi gereği, söz konusu performans göstergesinin 2020 yılı performansının hesaplanmasında 2019 yılı hedef ve gerçekleşme değerleri de dikkate alınmıştır.

	alınan önlemler ve olağanüstü durum performans göstergesinin tamamlanmasında risk unsurunu doğurmuştur. Mevcut durumda, küresel pandemiyle mücadele etmek için yürürlüğe konan uygulama ve tedbirler, uluslararası iş seyahatlerinin yapılmasına olanak vermemektedir. Bu çerçevede, pazar araştırmalarının sürdürülebilirliğini sağlamak için araştırmaların kaynak taraması odaklı yapılması ve hedef ülkelerdeki Ticaret Müşavirleri vasıtasıyla pazar hakkındaki güncel ve pratik bilgilerin elde edilmesi uygulaması başlatılmıştır.

A1	İhraç Edilen Mal ve Hizmetlerin Katma Değerini, Rekabet Gücünü, Pazar/Ürün Çeşitlendirmesini Geliştirmek Yoluyla Sürdürülebilir İhracat Artışını Sağlamak
H1.3	e-İhracatı mikro girişimciler ve KOBİ'ler için daha kolay ve ulaşılabilir kılarak, e-ticaretin bir e-ihracat kanalı haline gelmesi ve ülkemizin küresel dış ticaret hacminden daha fazla pay alması sağlanacaktır.
H1.3 Performansı (%)	100
Hedefe İlişkin Sapmanın Nedeni	-
Hedefe İlişkin Alınacak Önlemler	-
Sorumlu Birim	TAGM

Performans Göstergesi	**Hedefe Etkisi (%)**	**Plan Dönemi Başlangıç Değeri**	**İzleme Dönemindeki Yılsonu Hedeflenen Değer**	**İzleme Dönemindeki Gerçekleşme Değeri**	**Performans %**
PG 1.3.1:e-İhracat Stratejisi Eylem Planı (2018-2020)'nın uygulanma oranı (%) (Kümülatif)	%70	20	100	100	100

Performans Göstergelerine İlişkin Değerlendirmeler	
İlgililik	2018-2020 dönemini kapsayan İhracat Stratejisi Eylem Planı tamamlanmıştır. Bu kapsamda, hedef ve performans göstergesinde bir değişiklik ihtiyacı bulunmamaktadır.
Etkililik	Stratejik Planda belirlenen "ihtiyaçlar" çerçevesinde; • TİM, TOBB ve KOSGEB tarafından mikro girişimcilerin ve KOBİ'lerin e-ihracatın sağlayacağı olanaklar konusunda eğitim, seminer, danışmanlık, destek ofisi kurulumu gibi faaliyetler yürütülmüştür. • ETBİS ve Elektronik Ticaret Bilgi Platformu hizmete sunulmuştur. • Elektronik Ticarette güven damgası sisteminin oluşturulmasına yönelik çalışmalar tamamlanmıştır. • E-ticaret sitelerine bireysel üyelik desteği getirilmiştir. • Lojistik merkezlerde e-ihracata yönelik faaliyetler de desteklenebilecektir. • Yurt Dışı Pazar Destek Programı kapsamında e-ihracat alanında danışmanlık desteği de dahil, proje bazlı destek programı ile işletmeler uluslararası rekabete uyum sağlamalarına yönelik olarak desteklenmektedir. • Firmalarımızın ürün ve pazar tavsiyeleri alabilecekleri "Kolay İhracat Platformu" kullanıma açılmıştır. • Planlanan serbest ticaret anlaşmaları müzakerelerinde e-ticaret ve e-ihracata ilişkin maddelere yer verilmektedir. Gerçekleştirilen bu faaliyetler ile 11. Kalkınma Planı'nın 520 numaralı politikasına ve tedbirlerine önemli katkı sunulmuştur.
Etkinlik	Performans gösterge değerlerine ulaşılırken ilave bir kaynak ihtiyacı ortaya çıkmamıştır.
Sürdürülebilirlik	2018-2020 dönemini kapsayan e-İhracat Stratejisi Eylem Planı uygulama dönemi tamamlanmış olup yeni kurumsal, yasal, çevresel vb. riskler öngörülmemektir.

A1	İhraç Edilen Mal ve Hizmetlerin Katma Değerini, Rekabet Gücünü, Pazar/Ürün Çeşitlendirmesini Geliştirmek Yoluyla Sürdürülebilir İhracat Artışını Sağlamak				
H1.4	Ticari Kalite Denetimlerinin etkin bir şekilde yürütülmesi ile tarım ürünlerinin ihraç pazarlarındaki kaliteli imajı korunacak ve uluslararası kalite standartlarını karşılaması sağlanacaktır.				
H1.4 Performansı (%)	100				
Hedefe İlişkin Sapmanın Nedeni	-				
Hedefe İlişkin Alınacak Önlemler	-				
Sorumlu Birim	ÜGDGM				
Performans Göstergesi	**Hedefe Etkisi (%)**	**Plan Dönemi Başlangıç Değeri**	**İzleme Dönemindeki Yılsonu Hedeflenen Değer**	**İzleme Dönemindeki Gerçekleşme Değeri**	**Performans (%)**
PG 1.4.1: Ticari kalite denetimlerinde mevcut risk analizi yapısının, denetimlerin etkinliğinin artırılmasını teminen revize edilme sayısı (Yıllık)	%50	10	10	10	100
Performans Göstergelerine İlişkin Değerlendirmeler					
İlgililik	Performans göstergesinde hedeflenen değere ulaşılmıştır. Hedef ve performans göstergesinde bir değişiklik ihtiyacı bulunmamaktadır.				
Etkililik	Performans göstergesi değerine ulaşılmış olup Stratejik Plan'da bu göstergeye ilişkin ihtiyaçlar karşılanmıştır. Bu kapsamda, ihracatta gerçekleştirilen Ticari Kalite Denetimlerinin (TKD) etkinliğinin artırılmasını teminen risk analiz yapısı konjonktürel ve sektörel ihtiyaçlar göz önüne alınarak revize edilmiştir. 11. Kalkınma Planı'nda yer alan aşağıda maruz 233.5 numaralı politika/tedbir kapsamında; performans göstergesine ulaşılması sonucunda tespit edilen ihtiyaçlar karşılanmış; uygunsuzluk oranlarında düşüş tespit edilmiş ve denetimlerin etkin bir şekilde yürütülmesi ve uygunsuzluk oranının azalması suretiyle Türk malı imajının korunmasına katkı sağlanmıştır. *233.5. Ticari kalite denetimlerinin etkin bir şekilde yürütülmesi ile tarım ürünlerinin ihraç pazarlarındaki kaliteli imajı korunacak ve uluslararası kalite standartlarını karşılaması sağlanacaktır.*				
Etkinlik	Söz konusu performans göstergesi mevzuat düzenlemesi ile ilgili olup; herhangi bir maliyete sebep olmamaktadır.				
Sürdürülebilirlik	2021/21 sayılı ÜGD Tebliği'nin 7'nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan risk analizi kıstasları haricinde bir düzenleme yapılması ihtiyacı halinde mevzuat güncellemesi yapılması gerekebilecektir.				
PG 1.4.2: Ticari kalite denetimlerine yönelik sektörel ihtiyaçlar çerçevesinde güncellenen/hazırlanan mevzuat sayısı (Kümülatif)	%30	4	12	12	100

Performans Göstergelerine İlişkin Değerlendirmeler	
İlgililik	Performans göstergesinde hedeflenen değere ulaşılmıştır. Hedef ve performans göstergesinde bir değişiklik ihtiyacı bulunmamaktadır.
Etkililik	Performans göstergesi değerine ulaşılmış olup Stratejik Plan'da bu göstergeye ilişkin ihtiyaçlar karşılanmıştır. Bu kapsamda, ilgili paydaşların katkıları alınarak yapılan güncelleme ile mevzuatın işleyişinde iyileşme kaydedilmiştir. 11. Kalkınma Planı'nda yer alan aşağıda maruz 233.5 numaralı politika/tedbir kapsamında; performans göstergesine ulaşılması sonucunda tespit edilen ihtiyaçlar karşılanmış; uygunsuzluk oranlarında düşüş tespit edilmiş ve denetimlerin etkin bir şekilde yürütülmesi ve uygunsuzluk oranının azalması suretiyle Türk malı imajının korunmasına katkı sağlanmıştır. *233.5. Ticari kalite denetimlerinin etkin bir şekilde yürütülmesi ile tarım ürünlerinin ihraç pazarlarındaki kaliteli imajı korunacak ve uluslararası kalite standartlarını karşılaması sağlanacaktır.*
Etkinlik	Söz konusu performans göstergesi mevzuat düzenlemesi ile ilgili olup; herhangi bir maliyete sebep olmamaktadır.
Sürdürülebilirlik	İlgili Tebliğ/Karar/Genelge vb. mevzuatın sektörel ihtiyaçları karşılamaması durumunda bu kapsamda bir düzenleme yapılması gerekebilecektir.

A2	İthalatta Haksız Rekabeti Önlemek, Ürün Güvenliği ve Girdi Tedarik Güvenliğini Sağlamak
H2.1	İthalatın yerli üretim üzerinde neden olduğu zarar ve tehditlere karşı uluslararası yükümlülüklerimiz çerçevesinde yerli üretimin korunması sağlanacaktır.
H2.1 Performansı (%)	78
Hedefe İlişkin Sapmanın Nedeni	• Yerli üreticilerden talep alınmaması ve/veya gerekli koşulların sağlanmaması gerekçeleriyle ithalatta koruma önlemleri sınırlı sayıda gerçekleşmiştir. • COVID-19 pandemisi dolayısıyla önlemlerin etkisiz kılınmasına yönelik soruşturmalar kapsamında yapılması planlanan yurt dışı yerinde doğrulama ziyaretleri gerçekleştirilemediğinden bazı soruşturmalar öngörülen sürelerde tamamlanamamıştır.
Hedefe İlişkin Alınacak Önlemler	• Konjonktürel gelişmeler ile beraber yerli üreticilerden gelen talepler ivedilikle sonuçlandırılmaya devam edilecektir. • Dampinge karşı önlemlerin etkisiz kılındığına ilişkin gelen şikâyetler üzerine veya re'sen yapılan incelemeler sonucunda, dampinge karşı önlemlerin etkisiz kılındığına yönelik yeterli delillerin bulunduğu durumlarda önlemlerin etkisiz kılınmasına karşı soruşturmalar açılmaktadır.
Sorumlu Birim	İTHGM

A2	İthalatta Haksız Rekabeti Önlemek, Ürün Güvenliği ve Girdi Tedarik Güvenliğini Sağlamak
H2.2	Uluslararası anlaşmalar çerçevesinde ithal ürünlerin güvenliği sağlanacak, bu ürünlerin teknik mevzuatına uygunluğu ve güvenliğinin tespitine yönelik denetimlere ilişkin hukuki, teknik ve idari altyapı uluslararası yükümlülüklerimiz göz önünde bulundurularak geliştirilecektir.
H2.2 Performansı (%)	96,2
Hedefe İlişkin Sapmanın Nedeni	• Üretimde artış veya azalış olmasına bağlı olarak düzenlenen ithal lisansı sayısı azalabilmektedir. • Ekonomik Tarife Sorunları Grubu'ndan Kabul edilen başvuru sayısı, firmaların başvurularının yıllar itibarıyla değişmesine bağlı olarak kısmen beklentilerden düşük gerçekleşmiştir.
Hedefe İlişkin Alınacak Önlemler	• İnsan sağlığı ve kamu güvenliğinin korunması amacıyla ithalatta gerekli önlemler alınmaya devam edilecektir. • Firmaların üretimlerinde kullandıkları hammadde veya ara malları için ihtiyaç duydukları talepler karşılanmaktadır. Türkiye ve AB'de üretimi olmayan ya da üretimin tüketimi karşılamadığı ürünler için müzakereler gerçekleştirilerek AB nezdinde taleplerimiz kabul ettirilmiştir.
Sorumlu Birim	İTHGM

Performans Göstergesi	**Hedefe Etkisi (%)**	**Plan Dönemi Başlangıç Değeri**	**İzleme Dönemindeki Yılsonu Hedeflenen Değer**	**İzleme Dönemindeki Gerçekleşme Değeri**	**Performans (%)**
PG 2.2.1: Kimyasal Silahlar Sözleşmesi ve Ozon Tabakasını İncelten Maddelerin İthalatı Tebliği kapsamında düzenlenen ithal lisansı sayısı (Kümülatif)	%25	170	510	496	96

Performans Göstergelerine İlişkin Değerlendirmeler	
İlgililik	Firmaların kendi talepleri doğrultusunda ithalat gerçekleştirilmektedir. Stratejik Planın başlangıcından itibaren iç ve dış çevrede ciddi bir değişiklik yaşanmamış olmakla beraber önümüzdeki dönemlerde üretimde artış veya azalış olmasına bağlı olarak performansta dalgalanma oluşabilir. Meydana gelen sapmalar, göstergeye ait tespit ve ihtiyaçları değiştirir mahiyette değildir.
Etkililik	Performans gösterge değerlerine firmaların talebine bağlı olarak ulaşılmamıştır. Önümüzdeki dönem hedeflere ilişkin öngörüler firmaların üretim ve hammadde kullanımına bağlıdır. COVID-19 pandemisi nedeniyle üretim ve tedarikte meydana gelen sorunlar kapsamında firma taleplerinde dengesizlik oluştuğu için 2021 yılı içerisinde herhangi bir güncelleme ihtiyacı bulunmamaktadır.
Etkinlik	Başvuru belgeleri mevzuata uygun ve eksiksiz olan tüm firmalara elektronik lisans verilmektedir. Performans göstergesine ilişkin herhangi bir maliyet bulunmamaktadır.
Sürdürülebilirlik	İnsan sağlığı ve kamu güvenliğinin korunması amacıyla ithalatta gerekli önlemler alınmaya devam edilecektir. Öte yandan mezkûr uygulamalar kapsamında taraf olduğumuz uluslararası anlaşmaların ulusal mevzuatımıza yansıtılması nedeniyle, ilgili uluslararası anlaşmada yapılan değişikliklerin performans göstergelerine yansıması söz konusudur.

PG 2.2.2: İthalat denetimlerinde mevcut risk analizi yapısının, denetimlerin etkinliğinin artırılmasını teminen revize edilme sayısı (Kümülatif)	%25	0	20	26	160
Performans Göstergelerine İlişkin Değerlendirmeler					
İlgililik	COVID-19 kapsamı çeşitli önleyici kuralların tanımlanması nedeniyle tahmini değer belli bir seviyede aşılmıştır. Risk analizinde değişiklik yapılma sıklığı analizin tahmin edilebilirliğini düşürmektedir. Bu kapsamda, hedef değerin aşılması herhangi bir sorun teşkil etmemektedir.				
Etkililik	Performans değerine ulaşılması sürecinde risk analizinin tebliğ bazlı ve ortak kurallarında iyileştirme ve güncellemeler yapılmış ayrıca sistem istismarını önleyici çeşitli yeni kurallar tanımlanmıştır. Tüm güncellemeler politika ihtiyaçları ile doğru orantılı olarak, Genel Müdürlük veya Bakanlık Makamı onayları doğrultusunda gerçekleştirilmiştir.				
Etkinlik	Risk analizi güncellemeleri hali hazırda devam etmekte olan bakım ve onarım anlaşması çerçevesinde gerçekleştirilmekte olup herhangi bir ek maliyet söz konusu olmamaktadır.				
Sürdürülebilirlik	TAREKS üzerinde gerçekleştirilmekte olan risk analizi geliştirmeleri bir adım öteye taşınarak, Y-DTS adıyla yeni bir sistemin tasarlanması projesinde karar kılınmıştır. Bu kapsamda bütçeleme fazı tamamlanmış olup 2021 yılı içerisinde ihale ve yazılıma başlangıç planlanmaktadır.				
PG 2.2.3: Sektörel ihtiyaçlar çerçevesinde güncellenen/hazırlanan ürün güvenliği mevzuatı sayısı (Kümülatif)	%25	30	20	22	110
Performans Göstergelerine İlişkin Değerlendirmeler					
İlgililik	Ürün güvenliği ve denetimi (ÜGD) mevzuatı, ilgili sektörlerin yıl içindeki talepleri ve yıl içinde sektörde yaşanan problemler dikkate alınmak suretiyle, sorunlara ilişkin karşılıklı fikir alışverişinde bulunmak ve çözüm önerileri üretmek amacıyla ilgili sektör, kurum/kuruluş temsilcilerinin görüş ve değerlendirmeleri alınarak -elzem durumlar hariç tutulmak üzere- yılsonunda güncellenmektedir. Öte yandan, ilgili kurum/kuruluş ve sektörden gelen ilave taleplerin değerlendirilmesi neticesinde 2020 yılında hedeflenen sayının üzerinde bir güncelleme yapılmıştır. İstisnai yapılan bu ilave mevzuat güncellemeleri Stratejik Plandaki hedef ve performans göstergesinde bir herhangi bir değişiklik yapılmasını gerektirmemektedir.				
Etkililik	Yılsonu performans göstergesi değerine ulaşılmış ve ÜGD mevzuatı yıl içinde yaşanan ihtiyaçlar göz önüne alınarak 2020 yılı sonu itibarıyla güncellenmiştir.				
Etkinlik	Performans gösterge değerlerine ulaşılırken tahmin edilen maliyetin ötesine geçilmemiştir.				
Sürdürülebilirlik	Performans göstergesinin devam ettirilmesinde herhangi bir risk öngörülmemektedir.				
PG 2.2.4: Ekonomik Tarife Sorunları Grubu'ndan Kabul Edilen Başvuru Sayısı (Kümülatif)	%25	14	42	39	89
Performans Göstergelerine İlişkin Değerlendirmeler					

İlgililik	Firmaların ülkemizde üretimi bulunmayan hammadde taleplerine yönelik ulusal başvurular Komisyon gündemine taşınmaktadır. Bu kapsamda, planın başlangıç döneminden bu yana iç ve dış çevrede değişiklik olmamıştır. Meydana gelen sapmalar, göstergeye ait tespit ve ihtiyaçları değiştirir mahiyette değildir.
Etkililik	Firmaların üretimlerinde kullandıkları hammadde veya ara malları için ihtiyaç duydukları talepler karşılanmaktadır. Türkiye ve AB'de üretimi olmayan ya da üretimin tüketimi karşılamadığı ürünler için müzakereler gerçekleştirilerek AB nezdinde taleplerimiz kabul ettirilmiştir. Firmaların başvuruları yıllar itibarıyla değişmekle beraber, öngörülen hedef göstergeleri hedef kapsamında yeterlidir, güncelleme yapılmasına gerek yoktur.
Etkinlik	Başvuru belgeleri mevzuata uygun ve eksiksiz olan tüm firmalara ilişkin talepler Ekonomik Tarife Sorunları Grubunda müzakere edilmektedir. Başvuru sayısı faaliyetin maliyetini etkilememektedir.
Sürdürülebilirlik	Ekonomik tarife sorunlarına ilişkin başvurular AB – Türkiye Gümrük Birliği kapsamında ilgili mevzuat gereğince yürütülmektedir. Bu itibarla, yasal herhangi bir risk bulunmamakla beraber firmaların hammadde talebinde düşüş yaşanması halinde müracaat sayısında azalma olması söz konusudur.

A3	Ticari Hayatın Kolaylaştırılmasını Sağlamak, Ticaret Erbabını ve Tüketiciyi Korumak, Güçlendirmek, İş ve İşlemlerini Hızlandırmak
H3.1	Tarım ürünleri ticaretinin geliştirilmesine ve bu piyasadaki arz ve talep dengesinin sağlanmasına katkıda bulunulacaktır.
H3.1 Performansı (%)	63,5
Hedefe İlişkin Sapmanın Nedeni	• Üretici örgütlerinin yapısal ve finansal sorunlarının pazar payının artmasındaki en büyük engel olduğu değerlendirilmektedir. • HKS Mobil Uygulamasının kullanımı, tüketicilerin genel bilinç düzeyine ve farkındalığına da bağlı olması sorun teşkil edebilmektedir.
Hedefe İlişkin Alınacak Önlemler	• 5957 sayılı Kanun değişikliği ile üretici örgütlerine sağlanan ayrıcalıkların kapsamı genişletilerek sebze ve meyve ticaretindeki paylarının artırılması öngörülmüş olup Kanun değişikliği taslağı hazırlanarak Cumhurbaşkanlığı'na arz edilmiştir. • Ürün künyelerinin yaygınlaştırılması amacıyla tedbirler alınmaya devam edilmektedir.
Sorumlu Birim	İTGM

A3	Ticari Hayatın Kolaylaştırılmasını Sağlamak, Ticaret Erbabını ve Tüketiciyi Korumak, Güçlendirmek, İş ve İşlemlerini Hızlandırmak
H3.2	Ticarete yönelik işlemlerin hızlı, kolay ve güvenli yapılması ve elektronik ticaretin gelişmesi sağlanacaktır.
H3.2 Performansı (%)	66,3
Hedefe İlişkin Sapmanın Nedeni	• Güven damgası uygulamasının yeni bir uygulama olması dolayısıyla tanıtımının daha iyi yapılamaması sorun teşkil edebilir. • Tüm dünyayı etkileyen pandemi koşulları ve paydaş kurum ve kuruluşların bağlantı kurulacak ve işlemlerin yönlendirileceği elektronik sistemlerinin henüz tamamlanmamış olması nedeniyle Perakende Bilgi Sistemi'nin (PERBİS) tamamlanma oranı beklentilerden kısmen daha düşük gerçekleşmiştir.
Hedefe İlişkin Alınacak Önlemler	• Güven Damgasının bilinirliğinin artırılması amacıyla Güven Damgası Sağlayıcı tarafından çalışmalar yürütülerek sayının artırılması hedeflenmektedir. • PERBİS bilgilendirme portalının açılması kararlaştırılmış ve tamamlanarak açılışa hazır hale getirilmiştir. 2021 yılının ilk aylarında açılması planlanmaktadır. Uygulama yazılımı da tamamlanmak üzeredir.
Sorumlu Birim	İTGM

Performans Göstergesi	**Hedefe Etkisi (%)**	**Plan Dönemi Başlangıç Değeri**	**İzleme Dönemindeki Yılsonu Hedeflenen Değer**	**İzleme Dönemindeki Gerçekleşme Değeri**	**Performans %**
PG 3.2.7: Taşınır Rehin Sicil Sistemine tescil edilen toplam rehin sözleşmesi sayısı	%10	16.430	25.000	38.793	260

Performans Göstergelerine İlişkin Değerlendirmeler	
İlgililik	Tespitler ve ihtiyaçlarda herhangi bir değişim bulunmadığından performans göstergesinde bir değişiklik ihtiyacı bulunmamaktır.
Etkililik	Gösterge değerine ulaşılmıştır. 2020 yılında taşınır rehni uygulaması daha etkin kullanmış ve beklenenden daha fazla bir sayıya ulaşılmıştır.
Etkinlik	Tahmin edilen maliyetin ötesine geçilmemiştir.
Sürdürülebilirlik	Uygulamanın gelişimi göz önüne alındığında hedeflere ulaşmada herhangi bir risk bulunmayacağı değerlendirilmektedir.

PG 3.2.8: Elektronik ticaretin perakende ticaretteki payı konusunda ülkemizin uluslararası sıralaması	%5	47	40	-	Gerekli olan veriler temin edilemediğinden hesaplama dışı bırakılmıştır.

Performans Göstergelerine İlişkin Değerlendirmeler	
İlgililik	Tespitler ve ihtiyaçlarda herhangi bir değişim bulunmadığından performans göstergesinde bir değişiklik ihtiyacı bulunmamaktır.

Etkililik	Sıralama hedefine ulaşılabilmesi amacıyla elektronik ticaretin ve UNCTAD E-ticaret Endeksinin belirlenmesinde kullanılan etkenlerin geliştirilmesine yönelik çalışmalarda bulunulması düşünülmektedir.
Etkinlik	Tahmin edilen maliyetin ötesine geçilmemiştir.
Sürdürülebilirlik	Performans göstergesi "UNCTAD B2C 2019 E-ticaret Endeksi" raporu dikkate alınarak belirlenmiştir. Raporda sıralama belirlenirken 152 ülkenin internet kullanım oranları, banka hesap sayıları, güvenli internet hizmetleri ve posta servis hizmetlerinin güvenilirliği gibi etkenler göz önünde bulundurulmaktadır. Sıralama dinamik bir sıralama olup diğer ülkelerde yaşanan gelişmelerin ülke sıralamamızı olumsuz etkileme riski bulunmaktadır.

A3	Ticari Hayatın Kolaylaştırılmasını Sağlamak, Ticaret Erbabını ve Tüketiciyi Korumak, Güçlendirmek, İş ve İşlemlerini Hızlandırmak
H3.3	Tüketici bilincinin artırılması ve tüketicinin korunması sağlanacak Bakanlığımız sorumluluğunda bulunan tüketici ürünlerinde Piyasa Gözetimi ve Denetiminin etkinliği artırılacaktır.
H3.3 Performansı (%)	60
Hedefe İlişkin Sapmanın Nedeni	2020 yılında dünya genelinde ve ülkemizde alınan COVID-19 kapsamında alınan tedbirler nedeniyle 65 yaş üstü ve 20 yaş altı kişilere sokağa çıkma yasağı getirilmiş, eğitim öğretim kurumlarında yüz yüze eğitime ara verilmiştir. Bu kısıtlamalar saha araştırmasındaki örneklem dengesini bozmuş ve bir önceki yılın örnekleminden farklılık gösteren bir örnek grup ile araştırma yapılmak zorunda kalınmıştır.
Hedefe İlişkin Alınacak Önlemler	Araştırma ve analiz süreçlerine ilişkin süreler tekrar değerlendirilecek ve 2021 yılında yapılacak araştırmada COVID-19 aşılamasının yaygınlaşmasıyla birlikte tedbirlerinin esnetileceği varsayımından hareketle tüm tüketicileri temsil eden bir örnek grup üzerinde çalışılması için azami hassasiyet gösterilecektir.
Sorumlu Birim	TKPGGM

Performans Göstergesi	**Hedefe Etkisi (%)**	**Plan Dönemi Başlangıç Değeri**	**İzleme Dönemindeki Yılsonu Hedeflenen Değer**	**İzleme Dönemindeki Gerçekleşme Değeri**	**Performans %**
PG.3.3.1: Tüketici bilinci oranı (Kümülatif Yüzde Artış) (%)	%30	54,1	56	53,2	-47

Performans Göstergelerine İlişkin Değerlendirmeler	
İlgililik	Tüketici bilinç endeksi oluşturulması amacıyla Türkiye genelinde "Tüketici Profili ve Bilinç" anket çalışması tamamlanmıştır. 2020 yılında dünya genelinde ve ülkemizde alınan COVID-19 kapsamında alınan tedbirler nedeniyle 65 yaş üstü ve 20 yaş altı kişilere sokağa çıkma yasağı getirilmiş, eğitim öğretim kurumlarında yüz yüze eğitime ara verilmiştir. Bu kısıtlamalar saha araştırmasındaki örneklem dengesini bozmuş ve bir önceki yılın örnekleminden farklılık gösteren bir örnek grup ile araştırma yapılmak zorunda kalınmıştır. Özellikle bilinç düzeyi yüksek olan üniversite öğrencileriyle anket yapılamaması bilinç düzeyi seviyesini aşağıya çektiğinden hedef değere ulaşılamamıştır. Tespitler ve ihtiyaçlarda herhangi bir değişim bulunmadığından performans göstergesinde bir değişiklik ihtiyacı bulunmamaktır.
Etkililik	COVID-19 sebebiyle sekteye uğrayan bu sürecin ilerleyen dönemde eski haline geleceği düşünüldüğünden göstergeye ilişkin bir değişiklik planlanmamaktadır. Diğer taraftan, bu gösterge kapsamında gerçekleştirilen araştırma ile Kalkınma Planında da yer alan bilinçli tüketimi yaygınlaştırıcı faaliyetlere yön verilmekte ve tüketicinin korunmasına katkıda bulunulmaktadır.
Etkinlik	Öngörülen maliyetin ötesine geçilmemiştir
Sürdürülebilirlik	Tüketici bilincini ölçmeye yönelik araştırma ve analizlerin süresinde tamamlanamaması ve örneklem grubuna ilişkin olası risk bulunmaktadır. Bu riskin azaltılmasını için araştırma ve analiz süreçlerine ilişkin süreler tekrar değerlendirilecek ve 2021 yılında yapılacak araştırmada COVID-19 aşılamasının yaygınlaşmasıyla birlikte tedbirlerinin esnetileceği varsayımından hareketle tüm tüketicileri temsil eden bir örnek grup üzerinde çalışılması için azami hassasiyet gösterilecektir.

A3		Ticari Hayatın Kolaylaştırılmasını Sağlamak, Ticaret Erbabını ve Tüketiciyi Korumak, Güçlendirmek, İş ve İşlemlerini Hızlandırmak			
H3.4		Esnaf ve sanatkârların rekabet güçleri ve kapasiteleri artırılacaktır.			
H3.4 Performansı (%)		100			
Hedefe İlişkin Sapmanın Nedeni		-			
Hedefe İlişkin Alınacak Önlemler		-			
Sorumlu Birim		ESKGM			
Performans Göstergesi	**Hedefe Etkisi (%)**	**Plan Dönemi Başlangıç Değeri**	**İzleme Dönemindeki Yılsonu Hedeflenen Değer**	**İzleme Dönemindeki Gerçekleşme Değeri**	**Performans %**
PG 3.4.2: Esnaf ve sanatkârların kullandığı Hazine destekli kredi miktarındaki artış oranı (Yıllık/%)	%25	25.2 Milyar TL (2019 yılı verisi)	10	69	690
Performans Göstergelerine İlişkin Değerlendirmeler					
İlgililik	2020 yılında görülen COVID-19 pandemisi nedeniyle Halkbank tarafından uygulamaya konulan yeni tip işletme kredisi talebinde dolayısıyla da esnaflarca kullanılan kredilerde artış meydana gelmiş olup bu hususta alınması gereken önlem bulunmamaktadır. Söz konusu artış, tespit ve ihtiyaçlar ile hedef ve performans göstergesinde bir değişiklik ihtiyacı doğurmamaktadır.				
Etkililik	Performans göstergesi değerine ulaşılmış ve hedeflenen ihtiyaçlar karşılanmıştır. Esnaf ve sanatkârlara uygun geri ödeme koşulları ile sunulmaya devam edilen Hazine destekli krediler ile rekabet güçleri ve kapasitelerinin artırılmasına katkı sağlanmıştır.				
Etkinlik	Performans göstergesi değerlerine ulaşılırken Birimimizce yüklenilen maliyet bulunmamaktadır.				
Sürdürülebilirlik	Performans göstergesinin devam ettirilmesinde risk mevcut değildir.				
PG 3.4.4: Esnaf ve sanatkârların istihdam ettiği çalışan sayısındaki artış oranı (%)	%25	1.180.537 kişi (2016 verisi)	4	-	Gerekli olan veriler temin edilemediğinden hesaplama dışı bırakılmıştır.
Performans Göstergelerine İlişkin Değerlendirmeler					
İlgililik	Performans göstergesini ölçmek için gerekli veriler mevcut durumda sağlanamamış olup güncel veriler elde edildikçe işlenecektir.				
Etkililik	Performans göstergesi değerine ilişkin ilgili kurumlardan verilere ulaşılamadığından maliyet tahmin edilememiştir.				
Etkinlik	Performans gösterge değeri için ilave bir kaynak ihtiyacı ortaya çıkmamıştır.				
Sürdürülebilirlik	Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı bünyesinde bulunan Girişimci Bilgi Sistemiyle verimli bir entegrasyon sağlanması durumunda ihracat yapan esnaf ve sanatkâr sayısına ulaşılabilecek ve güncel değerlerdeki artış hesaplanabilecektir.				

A3		Ticari Hayatın Kolaylaştırılmasını Sağlamak, Ticaret Erbabını ve Tüketiciyi Korumak, Güçlendirmek, İş ve İşlemlerini Hızlandırmak			
H3.5		Kooperatifler ekonomik hayatın aktif kuruluşları haline getirilecektir.			
H3.5 Performansı (%)		100			
Hedefe İlişkin Sapmanın Nedeni		-			
Hedefe İlişkin Alınacak Önlemler		-			
Sorumlu Birim		ESKGM			
Performans Göstergesi	**Hedefe Etkisi (%)**	**Plan Dönemi Başlangıç Değeri**	**İzleme Dönemindeki Yılsonu Hedeflenen Değer**	**İzleme Dönemindeki Gerçekleşme Değeri**	**Performans %**
PG 3.5.3: Düzenlenen bilgilendirme toplantısı ve eğitim sayısı	%20	10	20	84	317[8]
Performans Göstergelerine İlişkin Değerlendirmeler					
İlgililik	2020 yılında uygulamaya konulan Kooperatif Eğitim ve Tanıtım Projesi kapsamında gösterge değerinde artış meydana gelmiş olup bu hususta alınması gereken önlem bulunmamaktadır. Söz konusu artış, tespit ve ihtiyaçlar ile hedef ve performans göstergesinde bir değişiklik ihtiyacı doğurmamaktadır.				
Etkililik	Performans göstergesi değerine ulaşılmış ve hedeflenen ihtiyaçlar karşılanmıştır. Düzenlenen eğitim ve bilgilendirme toplantıları ile kooperatifçiliğe yönelik olarak kamuoyunda farkındalık oluşturulması amacına katkı sağlanmıştır.				
Etkinlik	Performans göstergesi değerlerine ulaşılırken Birimimizce yüklenilen maliyet bulunmamaktadır.				
Sürdürülebilirlik	Performans göstergesinin devam ettirilmesinde risk mevcut değildir.				

[8] Kamu İdareleri için Stratejik Planlama Kılavuzu'nda, *"Her yıl için farklı değerler verilen göstergelerin izlemeye uygun olması açısından kümülatif artışı gösterecek şekilde tasarlanması gerekir. Stratejik plan dönemi boyunca göstergeye ilişkin hedeflenen değerlere yıl bazında odaklanmak yerine plan perspektifi çerçevesinde göstergenin kümülatif değerlerine yer verilir."* ifadesi gereği, söz konusu performans göstergesinin 2020 yılı performansının hesaplanmasında 2019 yılı hedef ve gerçekleşme değerleri de dikkate alınmıştır.

A3	Ticari Hayatın Kolaylaştırılmasını Sağlamak, Ticaret Erbabını ve Tüketiciyi Korumak, Güçlendirmek, İş ve İşlemlerini Hızlandırmak
H3.6	Kooperatifçilik Tanıtım ve Geliştirme Projesi* ile kooperatifçilik bilinci artırılacak, kooperatifçiliğin faydaları anlatılarak yaygınlaştırma çalışmaları yürütülecektir.
H3.6 Performansı (%)	98,8
Hedefe İlişkin Sapmanın Nedeni	2020 yılında uygulamaya konulan Kooperatif Eğitim ve Tanıtım Projesi kapsamında yapılan il ziyaretleri ile gösterge değerine yaklaşılmış olup ortaya çıkan sapmada COVID-19 önlemleri belirleyici olmuştur.
Hedefe İlişkin Alınacak Önlemler	Bir önlem öngörülmemiştir.
Sorumlu Birim	ESKGM

Performans Göstergesi	**Hedefe Etkisi (%)**	**Plan Dönemi Başlangıç Değeri**	**İzleme Dönemindeki Yılsonu Hedeflenen Değer**	**İzleme Dönemindeki Gerçekleşme Değeri**	**Performans %**
PG 3.6.1: Çalışma ziyareti gerçekleştirilen il sayısı	%20	0	12	14	116

Performans Göstergelerine İlişkin Değerlendirmeler	
İlgililik	2020 yılında uygulamaya konulan Kooperatif Eğitim ve Tanıtım Projesi kapsamında yapılan il ziyaretleri ile gösterge değerinde artış meydana gelmiş olup bu hususta alınması gereken önlem bulunmamaktadır. Söz konusu artış, tespit ve ihtiyaçlar ile hedef ve performans göstergesinde bir değişiklik ihtiyacı doğurmamaktadır.
Etkililik	Performans göstergesi değerine ulaşılmış ve hedeflenen ihtiyaçlar karşılanmıştır. Yapılan il ziyaretleri ile kooperatifçilikle ilgili kamuoyunda farkındalık sağlanması amacına katkı sağlanmıştır.
Etkinlik	Performans göstergesi değerlerine ulaşılırken Birimimizce yüklenilen maliyet bulunmamaktadır.
Sürdürülebilirlik	Performans göstergesinin devam ettirilmesinde risk mevcut değildir.

PG 3.6.2: Fizibilite değerlendirme raporu hazırlanan kooperatif proje fikri sayısı	%20	0	12	14	116

Performans Göstergelerine İlişkin Değerlendirmeler	
İlgililik	2020 yılında uygulamaya konulan Kooperatif Eğitim ve Tanıtım Projesi kapsamında yapılan il ziyaretleri ile gösterge değerinde artış meydana gelmiş olup bu hususta alınması gereken önlem bulunmamaktadır. Söz konusu artış, tespit ve ihtiyaçlar ile hedef ve performans göstergesinde bir değişiklik ihtiyacı doğurmamaktadır.
Etkililik	Performans göstergesi değerine ulaşılmış ve hedeflenen ihtiyaçlar karşılanmıştır. Yapılan il ziyaretleri çerçevesinde geliştirilen iş fikirleri ile kooperatifçilikle ilgili kamuoyunda farkındalık sağlanması amacına katkı sağlanmıştır.
Etkinlik	Performans göstergesi değerlerine ulaşılırken Birimimizce yüklenilen maliyet bulunmamaktadır.
Sürdürülebilirlik	Performans göstergesinin devam ettirilmesinde risk mevcut değildir.

PG 3.6.3: Düzenlenen bilgilendirme toplantısı ve eğitim sayısı	%20	0	36	84	233
Performans Göstergelerine İlişkin Değerlendirmeler					
İlgililik	2020 yılında uygulamaya konulan Kooperatif Eğitim ve Tanıtım Projesi kapsamında yapılan il ziyaretleri ile gösterge değerinde artış meydana gelmiş olup bu hususta alınması gereken önlem bulunmamaktadır. Söz konusu artış, tespit ve ihtiyaçlar ile hedef ve performans göstergesinde bir değişiklik ihtiyacı doğurmamaktadır.				
Etkililik	Performans göstergesi değerine ulaşılmış ve hedeflenen ihtiyaçlar karşılanmıştır. Düzenlenen bilgilendirme toplantıları ve eğitimler ile kooperatifçilikle ilgili kamuoyunda farkındalık sağlanması amacına katkı sağlanmıştır.				
Etkinlik	Performans göstergesi değerlerine ulaşılırken Birimimizce yüklenilen maliyet bulunmamaktadır.				
Sürdürülebilirlik	Performans göstergesinin devam ettirilmesinde risk mevcut değildir.				
PG 3.6.4: Çalışma ziyareti gerçekleştirilen illerde ulaşılan kişi sayısı (yaklaşık)	%20	0	9.000	8.500	94
Performans Göstergelerine İlişkin Değerlendirmeler					
İlgililik	2020 yılında uygulamaya konulan Kooperatif Eğitim ve Tanıtım Projesi kapsamında yapılan il ziyaretleri ile gösterge değerine yaklaşılmış olup ortaya çıkan sapmada COVID-19 önlemleri belirleyici olmuştur. Söz konusu durum, tespit ve ihtiyaçlar ile hedef ve performans göstergesinde bir değişiklik ihtiyacı doğurmamaktadır.				
Etkililik	Performans göstergesi değerine ulaşılmış ve hedeflenen ihtiyaçlar karşılanmıştır. Düzenlenen bilgilendirme toplantıları ve eğitimler ile ulaşılan kişiler itibarıyla kooperatifçilikle ilgili kamuoyunda farkındalık sağlanması amacına katkı sağlanmıştır.				
Etkinlik	Performans göstergesi değerlerine ulaşılırken Birimimizce yüklenilen maliyet bulunmamaktadır.				
Sürdürülebilirlik	Performans göstergesinin devam ettirilmesinde risk mevcut değildir.				
PG 3.6.5: Proje kapsamında hazırlanan eğitim videosu, kısa film, kamu spotu ve tanıtım videoları sayısı	%20	0	9	14	155[9]
Performans Göstergelerine İlişkin Değerlendirmeler					
İlgililik	2020 yılında uygulamaya konulan Kooperatif Eğitim ve Tanıtım Projesi kapsamında yapılan il ziyaretleri ile gösterge değerinde artış meydana gelmiş olup bu hususta alınması gereken önlem bulunmamaktadır. Söz konusu artış, tespit ve ihtiyaçlar ile hedef ve performans göstergesinde bir değişiklik ihtiyacı doğurmamaktadır.				

[9] Kamu İdareleri için Stratejik Planlama Kılavuzu'nda, *"Her yıl için farklı değerler verilen göstergelerin izlemeye uygun olması açısından kümülatif artışı gösterecek şekilde tasarlanması gerekir. Stratejik plan dönemi boyunca göstergeye ilişkin hedeflenen değerlere yıl bazında odaklanmak yerine plan perspektifi çerçevesinde göstergenin kümülatif değerlerine yer verilir."* ifadesi gereği, söz konusu performans göstergesinin 2020 yılı performansının hesaplanmasında 2019 yılı hedef ve gerçekleşme değerleri de dikkate alınmıştır.

Etkililik	Performans göstergesi değerine ulaşılmış ve hedeflenen ihtiyaçlar karşılanmıştır. Hazırlanan bilgilendirici materyal ile kooperatifçilikle ilgili kamuoyunda farkındalık sağlanması amacına katkı sağlanmıştır.
Etkinlik	Performans göstergesi değerlerine ulaşılırken Birimimizce yüklenilen maliyet bulunmamaktadır.
Sürdürülebilirlik	Performans göstergesinin devam ettirilmesinde risk mevcut değildir.

*12 ay sürecek olan projenin 2020 yılı Ocak ayında başlaması öngörülmektedir. Proje süresinin 3 ayı ön hazırlıklar için ayrılmış olup takip eden 12 ay süresince 12 ilde çalışma ziyaretleri gerçekleştirilecektir.

A4	Gümrük Hizmetlerinin Kolay ve Güvenli Bir Şekilde Sunulmasını Sağlamak
H4.1	Gümrük işlemleri ticaret erbabı için daha hızlı ve kolay yapılır hale getirilecektir.
H4.1 Performansı (%)	71,2
Hedefe İlişkin Sapmanın Nedeni	Gümrüklü sahada diğer Bakanlıklarca alınan ve uygulanan tedbirler ile olası salgın hastalıklar nedeniyle sınırlarda uygulanan tedbirler, gümrüklü sahada faaliyet gösteren işleticiler ve taşıyıcıların görev ve sorumluluklarını zamanında yerine getirmemesinden kaynaklanan gecikmelerin sapmaya neden olabileceği değerlendirilmektedir.
Hedefe İlişkin Alınacak Önlemler	Gerçekleşmesi öngörülen hedeflere ulaşılabilmesi için gümrük hizmetlerinin basitleştirilmesi ve elektronik ortama aktarılmasına ilişkin çalışmalara hız verilmesi gerekmektedir.
Sorumlu Birim	GGM

A4	Gümrük Hizmetlerinin Kolay ve Güvenli Bir Şekilde Sunulmasını Sağlamak
H4.2	Gümrük işlemlerini konu alan düzenlemelere ilişkin bilgiye kolay erişim sağlanacaktır.
H4.2 Performansı (%)	100
Hedefe İlişkin Sapmanın Nedeni	-
Hedefe İlişkin Alınacak Önlemler	-
Sorumlu Birim	GGM

Performans Göstergesi	Hedefe Etkisi (%)	Plan Dönemi Başlangıç Değeri	İzleme Dönemindeki Yılsonu Hedeflenen Değer	İzleme Dönemindeki Gerçekleşme Değeri	Performans %
PG 4.2.1: Gümrük e-bilgi platformlarının (Gümrük e-bilgilendirme, Gümrük Rehberi, Tarife Arama Uygulaması) Ziyaretçi Sayısı	%100	-	70.000	1.528.584	1.316[10]

Performans Göstergelerine İlişkin Değerlendirmeler	
İlgililik	Etkililik hususu da göz önüne alındığında tespit ve ihtiyaçlarda değişiklik meydana getirecek şekilde iç ve dış çevrede ciddi değişiklikler meydana gelmediğinden, hedef ve performans göstergelerinde bir değişiklik ihtiyacı doğmamıştır.
Etkililik	Performans göstergesi değerine ulaşılmıştır. Performans göstergesine ulaşma düzeyiyle tespit edilen ihtiyaçlar karşılanmıştır. On Birinci Kalkınma Planında yer alan "Ticaret erbabı ve yolcuların iş ve işlemlerinde gümrük mevzuatına uyumunun arttırılması kapsamında mükelleflerin ihtiyaç duydukları bilgi ve belgelerin güncel, doğru, anlaşılır ve kolay erişilebilir bir şekilde yayımlanması sağlanacaktır" ve "Gümrük rehberi internet sitesi, mükelleflerin ihtiyaç duydukları temel bilgi ve belgelerin güncel doğru ve kolay anlaşılabilir bir şekilde yayımlanmasında etkin olarak kullanılacaktır." hedeflerine katkı sağlanmıştır.
Etkinlik	Performans gösterge değerlerine ulaşılırken tahmin edilen maliyetin ötesine geçilmedi.
Sürdürülebilirlik	2021 yılında e-bilgi platformlarının ziyaretçi sayısının artması beklenilmekte olup performans göstergesinin devam ettirilmesinde kurumsal, yasal, çevresel vb. unsurlar açısından herhangi bir risk unsuru görülmemektedir.

[10] Kamu İdareleri için Stratejik Planlama Kılavuzu'nda, *"Her yıl için farklı değerler verilen göstergelerin izlemeye uygun olması açısından kümülatif artışı gösterecek şekilde tasarlanması gerekir. Stratejik plan dönemi boyunca göstergeye ilişkin hedeflenen değerlere yıl bazında odaklanmak yerine plan perspektifi çerçevesinde göstergenin kümülatif değerlerine yer verilir."* ifadesi gereği, söz konusu performans göstergesinin 2020 yılı performansının hesaplanmasında 2019 yılı hedef ve gerçekleşme değerleri de dikkate alınmıştır.

A4	Gümrük Hizmetlerinin Kolay ve Güvenli Bir Şekilde Sunulmasını Sağlamak
H4.3	Kaçakçılıkla mücadelede etkinlik artırılacak; eşya, taşıt ve yolcu hareketlerini kontrol ederek ülke güvenliğine katkıda bulunulacaktır.
H4.3 Performansı (%)	100
Hedefe İlişkin Sapmanın Nedeni	-
Hedefe İlişkin Alınacak Önlemler	-
Sorumlu Birim	GMGM

A4	Gümrük Hizmetlerinin Kolay ve Güvenli Bir Şekilde Sunulmasını Sağlamak
H4.4	Risk temelli kontroller etkinleştirilecek, sonradan kontrol sisteminde etkinlik ve seçicilik artırılacaktır.
H4.4 Performansı (%)	83,7
Hedefe İlişkin Sapmanın Nedeni	COVID-19 salgını nedeniyle ithalat kırmızı hat oranı hedeflenen değere ulaşılamamıştır.
Hedefe İlişkin Alınacak Önlemler	İthalat politikaları ile uyumlu biçimde risk analizleri yönüyle tamamlayıcı tedbirler alınmıştır.
Sorumlu Birim	RYTDSGM

A4	Gümrük Hizmetlerinin Kolay ve Güvenli Bir Şekilde Sunulmasını Sağlamak
H4.5	Tasfiye işlemlerinde etkinlik artırılacak ve tasfiye süreçleri hızlandırılacaktır.
H4.5 Performansı (%)	71,6
Hedefe İlişkin Sapmanın Nedeni	Yedieminlere teslim edilen araçlara yönelik olarak 2019 Kasım ayı öncesinde bir takip sistemi bulunmamakta iken, bu araçlar Tasfiye Yönetim Sistemi üzerinden takip edilmesi sağlanmıştır. Bu çalışmanın sonucunda uzun süre önce yedieminlere teslim edilen ancak gümrük idaresine bilgi verilmeyen araçlar olduğu tespit edilmiştir. Eşyaların gümrük idaresi bilgisi haricinde yediemine teslim edilmesi, işletici tarafından tasfiye listesinin geç verilmesi ve benzeri nedenlerden dolayı çok önceki tarihlerde tasfiyelik hale gelmiş eşyanın bu göstergede ölçülen gün sayısını yükselttiği görülmektedir. Karantinada olan personelin bulunması eşyanın Tespit Tahakkuk Belgelerinin hazırlanması sürecinde gecikmelere neden olabilmektedir.
Hedefe İlişkin Alınacak Önlemler	BİLGE ve TYS Programları arasında entegrasyonun tamamlanmasıyla da Gümrük İdareleri eşyanın tasfiyelik hale geldiği bilgisine; işleticilerin (liman, antrepo, geçici depolama yeri) bildirim yapmasını beklemeksizin ulaşacaktır. Anılan geliştirme ve önlemlerle tasfiye süreçlerinin kısaltılması hedeflenmektedir.
Sorumlu Birim	RYTDSGM

A4	Gümrük Hizmetlerinin Kolay ve Güvenli Bir Şekilde Sunulmasını Sağlamak
H4.6	Gümrük işlemleri uluslararası düzeyde gerçekleştirilen girişimlerle daha hızlı ve kolay hale getirilecektir.
H4.6 Performansı (%)	50
Hedefe İlişkin Sapmanın Nedeni	• COVID-19 pandemisi nedeniyle uluslararası temaslarda aksamalar yaşanmaktadır. Bu duruma bağlı olarak, metinlerin istişarelerinde sıkıntılar yaşanmıştır. • COVID-19 pandemisi nedeniyle İpekyolu-Kervansaray Projesinde 2020 yılı çalışmalarının ertelenmesi dolayısıyla, izleme döneminde hedeflenen gösterge değerine ulaşılamamıştır.
Hedefe İlişkin Alınacak Önlemler	• Anlaşma ve protokollerin imzalanması amacıyla, video konferanslar yoluyla metinlere son hallerinin verilmesi ve akabinde diplomatik kanallarla imza sürecinin tamamlanması için çaba harcanmaktadır. • Mümkün olması halinde fiziki, olmaması halinde video konferans yoluyla istişarelerde bulunulması öngörülmektedir.
Sorumlu Birim	UAABGM

Performans Göstergesi	**Hedefe Etkisi (%)**	**Plan Dönemi Başlangıç Değeri**	**İzleme Dönemindeki Yılsonu Hedeflenen Değer**	**İzleme Dönemindeki Gerçekleşme Değeri**	**Performans %**
PG 4.6.2:Yetkilendirilmiş yükümlü (AEO) Karşılıklı Tanıma Anlaşma ve Protokol ve Eylem Planı sayısı	%25	4	1	0	0

Performans Göstergelerine İlişkin Değerlendirmeler	
İlgililik	COVID-19 pandemisi nedeniyle uluslararası temaslarda aksamalar yaşanmaktadır. Bu duruma bağlı olarak, metinlerin istişarelerinde sıkıntılar yaşanmıştır. Söz konusu anlaşma ve protokollerin imzalanması amacıyla, video konferanslar yoluyla metinlere son hallerinin verilmesi ve akabinde diplomatik kanallarla imza sürecinin tamamlanması için çaba harcanmaktadır. Bu sapma nedenleri, stratejik planda yer alan bu göstergeye ait tespit ve ihtiyaçlarda bir değişiklik meydana getirmemiştir. Stratejik Plandaki hedef ve performans göstergesinde bir değişiklik ihtiyacı oluşturmamakla birlikte, COVID-19 pandemisi koşullarının devam etmesi halinde karşı ülke ilgili idarelerine de bağlı olarak performansta sapmalar meydana gelme ihtimali mevcut bulunmaktadır.
Etkililik	İzleme döneminde hedeflenen gösterge değerine ulaşılamamıştır. Hedef ve göstergeye ilişkin güncelleme ihtiyacı bulunmamaktadır.
Etkinlik	Maliyet yönünden herhangi bir değişiklik bulunmamaktadır.
Sürdürülebilirlik	COVID-19 pandemisinin getirdiği risklerin yanı sıra, muhatap ülkelerdeki siyasi gelişmeler, bilgi teknolojileri kaynaklı teknik sorunların yaşanması ve paydaşların sorumluluğu altındaki gerekliliklerin ve hukuki hazırlıkların zamanında gerçekleştirilememesi riskleri devam etmektedir. COVID-19 pandemisinin getirdiği risklere bağlı olarak, yüz yüze görüşmelerin yanı sıra video konferanslar yoluyla metinlere son hallerinin verilmesi ve akabinde diplomatik kanallarla imza sürecinin tamamlanması öngörülmektedir.

PG 4.6.3: TIR Sisteminin pilot projelerle elektronikleştirilme sürecinin yaygınlaştırılma oranı (%)	%25	30	60	60	100
Performans Göstergelerine İlişkin Değerlendirmeler					
İlgililik	TIR Sistemine küresel bazda yasal zemin tesis edilmesine yönelik 1975 TIR Sözleşmesi Ek-11 metni, Sözleşmenin karar alma organı olan TIR İdari Komitesi'nin Şubat 2020'de düzenlenen 72'nci dönem oturumunda Akit Taraflarca oybirliğiyle kabul edilmiştir. Değişikliklerin 12 aylık itiraz süresinin bir Akit Taraftan itiraz gelmeksizin tamamlanmasını müteakip, üç aylık bir sürenin sonunda (Mayıs 2021 itibarıyla) yürürlüğe girmesi beklenmektedir. Söz konusu Ek'in yürürlüğe girmesi, Birleşmiş Milletler tarafından teşkil edilecek e-TIR Uluslararası Sistemine ülke çapında bağlantı sağlanmasını mümkün kılacaktır. Performans göstergesinin izleme dönemindeki gerçekleşme değeri, hedeflenen değere ulaşmış olup Stratejik Planda yer alan bu göstergeye ait tespit ve ihtiyaçlarda bir değişikliğe yol açmamıştır.				
Etkililik	İzleme döneminde hedeflenen gösterge değerine ulaşılmış olup Stratejik Plan'da yer alan bu göstergeye ait ihtiyaçlar karşılanmıştır. Performans göstergesinde bir değişiklik ihtiyacı bulunmamaktır.				
Etkinlik	Performans gösterge değerlerine ulaşılırken ilave bir kaynak ihtiyacı ortaya çıkmamıştır.				
Sürdürülebilirlik	BMAEK Sekretaryası tarafından, e-TIR Uluslararası Sisteminin teşkil edilmesinde yaşanabilecek sorunlar neticesinde, Sistemin faaliyete geçişinde gecikmeler olabileceği düşünülerek, bu kapsamda ülkemize iletilen bir destek talebi olması durumunda gerekli teknik desteğin sağlanabileceği düşünülmektedir. TIR Sözleşmesi Ek-11 metnine yönelik yasal itiraz süresi Şubat 2021'e kadar devam edecek olup herhangi bir Akit Taraftan yazılı bir itirazda bulunulması halinde, değişikliğin geçersiz sayılması riski bulunmaktadır. Bir Akit Tarafça değişikliğe itirazda bulunulacağına yönelik Bakanlığımıza intikal eden bir bilginin bulunması durumunda, itirazda bulunacak Akit Tarafa, e-TIR Sisteminin opsiyonel olduğu göz önüne alınarak, e-TIR'ın ülkeleri nezdinde kullanılmayabileceğine yönelik telkinde bulunulabileceği mütalaa edilmektedir.				
PG 4.6.4: İpekyolu - Kervansaray Projesinde sınır geçiş işlemlerinin azaltılma oranı (%)	%25	40	60	40	0
Performans Göstergelerine İlişkin Değerlendirmeler					
İlgililik	Azerbaycan, Gürcistan, Türkiye, Kazakistan ve Kırgızistan Gümrük İdareleri tarafından Kervansaray Projesi kapsamında sınır geçiş noktalarında işlemlerin basitleştirmesi amacıyla boşluk-ihtiyaç analizi yapılmakta sınır geçişlerindeki engellerin bertaraf edilmesi ve işlemleri hızlandıracak eylem ve tavsiyeler sunulmaktadır. Saha ziyaretleri 2019 yılı son çeyreğinde gerçekleştirilerek tavsiyeler sunulmuştur. COVID-19 pandemisi nedeniyle 2020 yılı çalışmalarının ertelenmesi dolayısıyla, izleme dönemin-deki gerçekleşme değeri hedeflenen değerin altında kalmakla birlikte, sapma nedenleri, Stratejik Planda yer alan bu göstergeye ait tespit ve ihtiyaçlarda bir değişikliğe yol açmamıştır.				
Etkililik	İzleme döneminde hedeflenen gösterge değerine ulaşılamamıştır. Bununla beraber, performans göstergesinde bir değişiklik ihtiyacı bulunmamaktadır.				
Etkinlik	Performans gösterge değeri için ilave bir kaynak ihtiyacı ortaya çıkmamıştır.				
Sürdürülebilirlik	2021 yılında mümkün olması halinde fiziki, olmaması halinde video konferans yoluyla istişarelerde bulunulması öngörülmektedir.				

A5	Ulusal Hak ve Menfaatlerimizin Işığında; İkili, Bölgesel, Çoklu ve Çok Taraflı Ticari ve Ekonomik İlişkilerimize ve İşbirliğimize Yön Vermek
H5.1	"Yeni ürün, yeni pazar, yeni ihracatçı" ve küresel tedarik zincirlerinden daha fazla pay alınması hedeflerine yönelik olarak, pazara giriş eylem planları uygulamaya geçirilecek ve pazara giriş engelleri takip edilerek sorunların çözüme kavuşturulması desteklenecektir.
H5.1 Performansı (%)	90
Hedefe İlişkin Sapmanın Nedeni	• COVID-19 pandemisinin uluslararası temaslarda yol açtığı kısıtlamalar nedeniyle, hedeflenen sayıda ülke/pazarlar özelinde eylem planlarının uygulamaya geçirilmesi mümkün olmamıştır. • COVID-19 pandemisinin uluslararası temaslarda yol açtığı kısıtlamalar nedeniyle planlanan KEK ve JETCO toplantılarının gerçekleştirilmesi mümkün olmamıştır.
Hedefe İlişkin Alınacak Önlemler	• Muhatap ülkelerle yakın diyalog ve bilgi teatisi devam ettirilmektedir. • KEK ve JETCO toplantılarının alternatif iletişim kanalları kullanılmak suretiyle gerçekleştirilmesi imkânları değerlendirilmiştir.
Sorumlu Birim	UAABGM

Performans Göstergesi	**Hedefe Etkisi (%)**	**Plan Dönemi Başlangıç Değeri**	**İzleme Dönemindeki Yılsonu Hedeflenen Değer**	**İzleme Dönemindeki Gerçekleşme Değeri**	**Performans %**
PG 5.1.2: DTÖ'de iştirak edilen dava ve dava süreçlerinin sayıları	%20	17	5	5	122[11]

Performans Göstergelerine İlişkin Değerlendirmeler	
İlgililik	Performans göstergesinin izleme dönemindeki gerçekleşme değeri, hedeflenen seviyede gerçekleşmiş olup Bakanlığımız Stratejik Planında yer alan tespit ve ihtiyaçlarda herhangi bir değişikliğe gerek bulunmamaktadır.
Etkililik	İzleme döneminde hedeflenen gösterge değerine ulaşılmış olup performans göstergesinde bir değişiklik ihtiyacı bulunmamaktadır.
Etkinlik	Performans gösterge değeri için ilave bir kaynak ihtiyacı ortaya çıkmamıştır.
Sürdürülebilirlik	DTÖ'de ülkemize karşı açılan davalar ile diğer ülkelerin birbirlerine karşı açtıkları ve ülkemiz menfaatleri gereği takip edilmesi gereken davalar Bakanlığımızın kontrolünde değildir. Bu tip öngörülemeyen davalar olduğunda hedeflerde sapmalar ortaya çıkma olasılığı bulunmakla beraber, DTÖ'de iştirak edilen dava ve dava süreçlerinin ulusal hak ve çıkarlarımız doğrultusunda takibine devam edilmektedir.

PG 5.1.3: DEİK ile işbirliği halinde yapılan etkinliklerin sayısı	%20	35	45	48	112[12]

Performans Göstergelerine İlişkin Değerlendirmeler	
İlgililik	Yeni ürün, yeni pazar, yeni ihracatçı" ve küresel tedarik zincirlerinden daha fazla pay alınması hedeflerine yönelik olarak DEİK ile yoğun işbirliği yürütülmektedir. DEİK ile işbirliği halinde yapılan etkinliklerin büyük bölümü ikili ülke gündemlerine göre şekillenen organizasyonlar olmaktadır. Bahse konu organizasyonlar, tek taraflı olarak değil işbirliği yapılan ülke muhatap kurum ve kuruluşlarının ilgisine göre gerçekleştirilmektedir. Ayrıca, COVID-19 pandemisinin

	uluslararası temasları önemli ölçüde güçleştirmesi nedeniyle, hedeflenen sayıda faaliyetin gerçekleştirilmesi mümkün olamamış, mümkün olduğu ölçüde alternatif iletişim yöntemleri ile faaliyetlerin gerçekleştirilmesine çaba sarf edilmiştir.
Etkililik	İzleme döneminde hedeflenen gösterge değerine ulaşılmış olup hedef ve göstergeye ilişkin güncelleme ihtiyacı bulunmamaktadır.
Etkinlik	Performans gösterge değerine ilişkin olarak ilave bir kaynak ihtiyacı ortaya çıkmamıştır.
Sürdürülebilirlik	COVID-19 pandemisi nedeniyle, faaliyetlerin mümkün olduğu ölçüde video-tele konferans gibi çevrimiçi yöntemlerle gerçekleştirilmesine çalışılmıştır. Önümüzdeki dönemde gerçekleştirilmesi öngörülen faaliyetlerin seyri de salgına ilişkin olarak küresel düzeyde kaydedilecek gelişmelere bağlı olarak şekillenecektir.

PG 5.1.4: Gerçekleştirilen KEK ve JETCO toplantıları sayısı	%10	15	22	11	80[13]

Performans Göstergelerine İlişkin Değerlendirmeler	
İlgililik	Ülkemizin ticari ve ekonomik menfaatlerinin savunulması ve genişletilmesi için başta önemli ticaret ortaklarımız olmak üzere, ilgili tüm ülkeler ile ikili, bölgesel ve çok taraflı platformlarda diyalog süreçleri sürdürülmekte, KEK ve JETCO toplantıları muhatap ülkeler ile karşılıklı mutabakat çerçevesinde gerçekleştirilmektedir. COVID-19 pandemisinin uluslararası temaslarda yol açtığı kısıtlamalar nedeniyle planlanan toplantıların gerçekleştirilmesi mümkün olmamakla birlikte toplantıların alternatif iletişim kanalları kullanılmak suretiyle gerçekleştirilmesi imkânları değerlendirilmiştir. Sapma nedenleri, stratejik planda yer alan bu göstergeye ait tespit ve ihtiyaçlarda bir değişiklik meydana getirmemiştir.
Etkililik	İzleme döneminde hedeflenen gösterge değerine ulaşılamamakla birlikte, performans göstergesinde bir değişiklik ihtiyacı bulunmamaktadır.
Etkinlik	Performans gösterge değeri için ilave bir kaynak ihtiyacı ortaya çıkmamıştır.
Sürdürülebilirlik	Uluslararası işbirliğinin geliştirilmesi açısından büyük önem taşıyan KEK ve JETCO toplantılarının karşılıklı gündem, ilgi ve iş planlarının uygunluğuna göre gerçekleştirilmesi için çaba harcanacaktır. Bununla birlikte, COVID-19 pandemisinin izleyeceği seyir bu alanda kaydedilecek gelişmeleri büyük ölçüde etkilemeye devam edecektir.

[11] Kamu İdareleri için Stratejik Planlama Kılavuzu'nda, *"Her yıl için farklı değerler verilen göstergelerin izlemeye uygun olması açısından kümülatif artışı gösterecek şekilde tasarlanması gerekir. Stratejik plan dönemi boyunca göstergeye ilişkin hedeflenen değerlere yıl bazında odaklanmak yerine plan perspektifi çerçevesinde göstergenin kümülatif değerlerine yer verilir."* ifadesi gereği, söz konusu performans göstergesinin 2020 yılı performansının hesaplanmasında 2019 yılı hedef ve gerçekleşme değerleri de dikkate alınmıştır.

[12] Kamu İdareleri için Stratejik Planlama Kılavuzu'nda, *"Her yıl için farklı değerler verilen göstergelerin izlemeye uygun olması açısından kümülatif artışı gösterecek şekilde tasarlanması gerekir. Stratejik plan dönemi boyunca göstergeye ilişkin hedeflenen değerlere yıl bazında odaklanmak yerine plan perspektifi çerçevesinde göstergenin kümülatif değerlerine yer verilir."* ifadesi gereği, söz konusu performans göstergesinin 2020 yılı performansının hesaplanmasında 2019 yılı hedef ve gerçekleşme değerleri de dikkate alınmıştır.

[13] Kamu İdareleri için Stratejik Planlama Kılavuzu'nda, *"Her yıl için farklı değerler verilen göstergelerin izlemeye uygun olması açısından kümülatif artışı gösterecek şekilde tasarlanması gerekir. Stratejik plan dönemi boyunca göstergeye ilişkin hedeflenen değerlere yıl bazında odaklanmak yerine plan perspektifi çerçevesinde göstergenin kümülatif değerlerine yer verilir."* ifadesi gereği, söz konusu performans göstergesinin 2020 yılı performansının hesaplanmasında 2019 yılı hedef ve gerçekleşme değerleri de dikkate alınmıştır.

A5	Ulusal Hak ve Menfaatlerimizin Işığında; İkili, Bölgesel, Çoklu ve Çok Taraflı Ticari ve Ekonomik İlişkilerimize ve İşbirliğimize Yön Vermek
H5.2	Firmalarımızın pazarlara erişim imkânlarının iyileştirilmesi ve adil rekabet ortamında çalışmalarının sağlanması amacıyla ikili, bölgesel, çoklu ve çok taraflı platformlarda yabancı ülkeler ile diyalog güçlendirilecektir.
H5.2 Performansı (%)	100
Hedefe İlişkin Sapmanın Nedeni	-
Hedefe İlişkin Alınacak Önlemler	-
Sorumlu Birim	UAABGM

A5		Ulusal Hak ve Menfaatlerimizin Işığında; İkili, Bölgesel, Çoklu ve Çok Taraflı Ticari ve Ekonomik İlişkilerimize ve İşbirliğimize Yön Vermek			
H5.3		H5.3. Türkiye-Avrupa Birliği arasındaki mevcut Gümrük Birliği ile tarım ürünlerine ilişkin tercihli rejimin düzgün ve etkin işleyişi sağlanacak ve Gümrük Birliği'nin güncellenmesi çalışmaları sürdürülecektir.			
H5.3 Performansı (%)		75			
Hedefe İlişkin Sapmanın Nedeni		Birlik Gümrük Koduna ve Birlik Gümrük Koduna ilişkin uygulama yönetmeliklerine uyumun gecikmesi beklenen hedefi olumsuz etkilemiştir.			
Hedefe İlişkin Alınacak Önlemler		Birlik Gümrük Kanunu ile uyumlu yeni Gümrük Kanunu taslağına ilişkin olarak Bakanlığımız ilgili birimlerinden alınan görüş ve telkinler değerlendirilmiş olup anılan taslağa son halinin verilmesini teminen çalışmalar devam etmektedir.			
Sorumlu Birim		UAABGM			
Performans Göstergesi	**Hedefe Etkisi (%)**	**Plan Dönemi Başlangıç Değeri**	**İzleme Dönemindeki Yılsonu Hedeflenen Değer**	**İzleme Dönemindeki Gerçekleşme Değeri**	**Performans %**
PG 5.3.1: Gümrükler alanında AB müktesebatına uyum oranı (%)	%25	50	70	50	0
Performans Göstergelerine İlişkin Değerlendirmeler					
İlgililik	Birlik Gümrük Koduna ve Birlik Gümrük Koduna ilişkin uygulama yönetmeliklerine uyum sağlanacaktır. Performans göstergesinin izleme dönemindeki gerçekleşme değeri, hedeflenen değere ulaşmamış olmakla beraber, sapma nedenleri Stratejik Planda yer alan bu göstergeye ait tespit ve ihtiyaçlarda bir değişikliğe yol açmamıştır.				
Etkililik	İzleme döneminde hedeflenen gösterge değerine ulaşılamamıştır. Ancak, Birlik Gümrük Kodu IT projeleri altında yer alan REX Sistemine uyum sağlanmış ve bütün mevzuatıyla birlikte 2019 yılı içerisinde uygulanmaya başlamıştır. Performans göstergesinde hedeflenen değere ulaşabilmek için bir değişiklik ihtiyacı bulunmamaktadır.				
Etkinlik	Performans gösterge değeri için ilave bir kaynak ihtiyacı ortaya çıkmamıştır.				
Sürdürülebilirlik	Birlik Gümrük Koduna uyum sağlamaya yönelik çalışmalar, Gümrükler Genel Müdürlüğünün koordinasyonunda sürdürülmektedir. Bu kapsamda, Birlik Gümrük Kanunu ile uyumlu yeni Gümrük Kanunu taslağına ilişkin olarak Bakanlığımız ilgili birimlerinden alınan görüş ve telkinler Gümrükler Genel Müdürlüğü tarafından değerlendirilmiş olup anılan taslağa son halinin verilmesini teminen çalışmalar devam etmektedir.				
PG 5.3.2: Gümrük Birliği ve AB ile tercihli ticari ilişkiler kapsamında yürütülen/katılım sağlanan faaliyet sayısı	%50	13	11	13	108[14]
Performans Göstergelerine İlişkin Değerlendirmeler					

İlgililik	Gümrük Birliği'nin güncellenmesine yönelik resmi müzakerelerinin henüz başlamaması sebebiyle mevcut ilişkilerin geliştirilmesini teminen tüm paydaşlarla görüşmelere ağırlık verilmiş, bu sebeple 2020 yılında söz konusu performans göstergesinde hedeflenen düzeyin üstünde faaliyet gerçekleştirilmiştir.
Etkililik	İzleme döneminde hedeflenen gösterge değerinin üzerinde bir düzeye ulaşılmıştır. Bakanlığımız Stratejik Planında yer alan tespitler ve ihtiyaçlarda herhangi bir değişim bulunmadığından performans göstergesinde bir değişiklik ihtiyacı bulunmamaktır.
Etkinlik	Performans gösterge değerlerine ulaşılırken tahmin edilen maliyetin ötesine geçilmemiş ve ilave bir kaynak ihtiyacı ortaya çıkmamıştır.
Sürdürülebilirlik	Avrupa Birliği ve üye ülkeler ile ilişkilerin seyri, performans göstergesi hedeflerini etkileyecektir. Diğer taraftan, dünya ekonomisinde meydana gelen gelişmeler, artan korumacılık ve COVID-19 pandemi süreci tercihli ticaret düzenlemelerine ilişkin süreçleri etkilemeye devam edecektir.

PG 5.3.3: Gümrük Birliği'nin güncellenmesine yönelik AB ve AB ülkeleri ile yapılan toplantı/müzakere sayısı	%25	11	6	6	100

Performans Göstergelerine İlişkin Değerlendirmeler	
İlgililik	Performans göstergesinde bir değişiklik yaşanmamış olup stratejik plandaki tespit ve ihtiyaçlarda değişiklik yaşanmamıştır.
Etkililik	İzleme döneminde hedeflenen gösterge değerine ulaşılmıştır. Performans göstergesinde bir değişiklik ihtiyacı bulunmamaktır.
Etkinlik	Performans gösterge değerlerine ulaşılırken tahmin edilen maliyetin ötesine geçilmemiştir.
Sürdürülebilirlik	Avrupa Birliği ile siyasi ilişkilerde olumsuz gelişmeler yaşanması ve üye ülkelerin olumsuz tutumlarının Gümrük Birliği'nin güncellenmesi sürecini sekteye uğratması riski bulunmaktadır. Sürdürülebilirliğin sağlanması için üst düzey görüşmelerin devam ettirilmesi hedeflenmektedir.

[14] Kamu İdareleri için Stratejik Planlama Kılavuzu'nda, *"Her yıl için farklı değerler verilen göstergelerin izlemeye uygun olması açısından kümülatif artışı gösterecek şekilde tasarlanması gerekir. Stratejik plan dönemi boyunca göstergeye ilişkin hedeflenen değerlere yıl bazında odaklanmak yerine plan perspektifi çerçevesinde göstergenin kümülatif değerlerine yer verilir."* ifadesi gereği, söz konusu performans göstergesinin 2020 yılı performansının hesaplanmasında 2019 yılı hedef ve gerçekleşme değerleri de dikkate alınmıştır.

A5	Ulusal Hak ve Menfaatlerimizin Işığında; İkili, Bölgesel, Çoklu ve Çok Taraflı Ticari ve Ekonomik İlişkilerimize ve İşbirliğimize Yön Vermek
H5.4	Üçüncü ülkeler ile Serbest Ticaret Anlaşmaları (STA) müzakereleri başlatılacak, mevcut anlaşmaların yeni nesil STA anlayışına uygun şekilde kapsamı genişletilecek ve akdedilen STA'ların işleyişi takip edilecektir.
H5.4 Performansı (%)	86,4
Hedefe İlişkin Sapmanın Nedeni	Ülkemiz müzakerelerin sonlandırılması hususundaki belirleyici tek taraf değildir. Ayrıca, COVID-19 salgınının özellikle uluslararası fiziki temasları önemli ölçüde güçleştirmesi nedeniyle, STA müzakerelerinde hedeflenen ilerleme kaydedilememiştir. Bununla birlikte müzakerelerin mümkün olduğu ölçüde çevrimiçi yöntemlerle gerçekleştirilmesine çaba sarf edilmiştir.
Hedefe İlişkin Alınacak Önlemler	Önümüzdeki dönemde devam eden müzakereler çerçevesinde ilgili ülkelerle STA akdedilmesine yönelik çalışmalara devam edilecektir.
Sorumlu Birim	UAABGM

Performans Göstergesi	**Hedefe Etkisi (%)**	**Plan Dönemi Başlangıç Değeri**	**İzleme Dönemindeki Yılsonu Hedeflenen Değer**	**İzleme Dönemindeki Gerçekleşme Değeri**	**Performans %**
PG 5.4.2: STA akdedilmesi ve mevcut STA'ların güncellenmesine yönelik gerçekleştirilen müzakere sayısı	%60	31	14	22	129[15]

Performans Göstergelerine İlişkin Değerlendirmeler	
İlgililik	Muhatap ülkelerle karşılıklı yarar esasına dayalı olarak STA'lar akdedilmesine ve Mevcut STA'ların dünyadaki eğilimler doğrultusunda yeni alanları da içerecek şekilde geliştirilmesine yönelik çalışmalar yürütülmektedir. 2020 yılında STA müzakereleri yürütülen ülkelerle yüz yüze ve çevrimiçi olarak müzakere turları ve farklı düzeylerde görüşmeler gerçekleştirilmiştir.
Etkililik	COVID-19 pandemisinin özellikle uluslararası fiziki temasları önemli ölçüde güçleştirmesi nedeniyle, STA müzakerelerinin mümkün olduğu ölçüde çevrimiçi yöntemlerle gerçekleştirilmesine çaba sarf edilmiştir. Ancak, gerekli altyapısı olmayan ülkeler ile serbest ticaret anlaşması/tercihli ticaret anlaşması müzakerelerinin devam ettirilmesi mümkün olmamıştır. Bununla birlikte, izleme döneminde hedeflenen gösterge değerinin üzerinde müzakere gerçekleştirilebilmiştir. Performans göstergesinde bir değişiklik ihtiyacı bulunmamaktır.
Etkinlik	Performans gösterge değerlerine ulaşılırken ilave bir kaynak ihtiyacı ortaya çıkmamıştır.
Sürdürülebilirlik	Muhatap ülkelerle karşılıklı yarar esasına dayalı olarak STA'lar akdedilmesi ve mevcut STA'ların güncellenmesine yönelik çalışmalara devam edilecek ve muhatap ülkelerle yakın diyalog ve bilgi teatisi devam ettirilecektir.

[15] Kamu İdareleri için Stratejik Planlama Kılavuzu'nda, *"Her yıl için farklı değerler verilen göstergelerin izlemeye uygun olması açısından kümülatif artışı gösterecek şekilde tasarlanması gerekir. Stratejik plan dönemi boyunca göstergeye ilişkin hedeflenen değerlere yıl bazında odaklanmak yerine plan perspektifi çerçevesinde göstergenin kümülatif değerlerine yer verilir."* ifadesi gereği, söz konusu performans göstergesinin 2020 yılı performansının hesaplanmasında 2019 yılı hedef ve gerçekleşme değerleri de dikkate alınmıştır.

A5	Ulusal Hak ve Menfaatlerimizin Işığında; İkili, Bölgesel, Çoklu ve Çok Taraflı Ticari ve Ekonomik İlişkilerimize ve İşbirliğimize Yön Vermek
H5.5	Güvenli ürün arzının sağlanmasına yönelik teknik mevzuat uluslararası yükümlülüklerimiz göz önünde bulundurularak geliştirilecektir.
H5.5 Performansı (%)	71,2
Hedefe İlişkin Sapmanın Nedeni	• Mevzuatın Gümrük Birliği kapsamında piyasaya arz edilecek tüm ürünlere ilişkin çerçeve kuralları belirleyen bir teknik düzenleme olması sebebiyle, mevzuatın etki alanı oldukça geniş olup etki alanının genişliği, paydaş sayısını çoğaltmakta; bu durum da uzlaşı temelinde bir mevzuat yazımını güçleştirebilmekte ve mevzuatın bürokratik sürecinin işleyişini yavaşlatmaktadır. • COVID-19 pandemi salgını, mevzuata yönelik toplantı seminer vb. organizasyonların gerçekleştirilmesini engelleyerek bilgilendirme faaliyetlerinin hedeflenen sayısında düşüş yaratabilecek bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır.
Hedefe İlişkin Alınacak Önlemler	• Mevzuat yazımı işleyişinin yavaşlaması dışsal nedenler kaynaklıdır. Bu nedenle önlem olarak yalnızca çalışmalar titizlikle takip edilebilecektir. • Mevzuata yönelik seminerlerin online platformlarda gerçekleştirilmesi kararı alınmıştır.
Sorumlu Birim	ÜGDGM

Performans Göstergesi	Hedefe Etkisi (%)	Plan Dönemi Başlangıç Değeri (A)	İzleme Dönemindeki Yılsonu Hedeflenen Değer	İzleme Dönemindeki Gerçekleşme Değeri	Performans %
PG 5.5.4: AB Komisyonuna Bildirilen Onaylanmış Kuruluş Sayısı (Kümülatif)	%25	45	47	51	300

Performans Göstergelerine İlişkin Değerlendirmeler	
İlgililik	Performans göstergesinin izleme dönemindeki gerçekleşme değerinin hedeflenen değerden fazla olması olumlu değerlendirilmektedir. Başvuruya istinaden Onaylanmış Kuruluş atandığından rakam tam olarak bilinememektedir. Onaylanmış Kuruluş sayısının artması olumlu bir durum olarak değerlendirildiğinden önlem alınmasına gerek duyulmamaktadır. Performans göstergesinde hedeflenen değer aşılmıştır. Hedef ve performans göstergesinde bir değişiklik ihtiyacı bulunmamaktadır.
Etkililik	Performans göstergesi değeri aşılmış olup Stratejik Plan'da bu göstergeye ilişkin ihtiyaçlar karşılanmıştır. AB'nin Yeni Yaklaşım Yönetmelikleri kapsamına giren ürünlerin ülkemizde ve AB içinde piyasaya sunulabilmesi için "CE İşareti" taşımaları zorunlu kılınmakta, bu ürünlerden yüksek riskli olanların ise bu işareti taşıyabilmesi için bir onaylanmış kuruluş (OK) tarafından ilgili mevzuatta öngörülen uygunluk değerlendirmesi sürecinden geçmesi gerekmektedir. Bu kapsamda yetkili kuruluşlarımız tarafından belirlenen aday OK'larımızın Avrupa Komisyonu'na bildirimi ise ulusal bildirim merkezi görevini ifa eden Bakanlığımız tarafından internet tabanlı bir sistem olan NANDO üzerinden gerçekleştirilmektedir. Böylece, onaylanmış kuruluşların yetkili kuruluşlarca yeni mevzuata göre atanmalarına olanak sağlanmış, böylelikle AB'ye yönelik bu mevzuat gruplarına tabi olan ürün ihracatımızda karşılaşılan teknik engellerin AB teknik mevzuatına uyum yoluyla bertaraf edilmesi sağlanmıştır.
Etkinlik	Performans gösterge değerlerine ulaşılırken ek maliyet ortaya çıkmamıştır.

A5	Ulusal Hak ve Menfaatlerimizin Işığında; İkili, Bölgesel, Çoklu ve Çok Taraflı Ticari ve Ekonomik İlişkilerimize ve İşbirliğimize Yön Vermek
H5.6	Ticaretin Kolaylaştırılması Türkiye Stratejisi ve Revize Beş Yıllık Eylem Planı (2019-2023) uygulamaya konulacaktır.
H5.6 Performansı	100
Hedefe İlişkin Sapmanın Nedeni	-
Hedefe İlişkin Alınacak Önlemler	-
Sorumlu Birim	UAABGM

A6	Serbest Bölgelerimizin Sağladığı Avantajlarla, Ülkemiz Yatırım Potansiyelinin Geliştirilerek Rekabetçi Yatırımların Yapılmasına Katkıda Bulunmak
H6.1	Serbest Bölgelere, ülke ekonomisinin ihtiyaç duyduğu stratejik ve yüksek katma değerli yatırımlar çekilerek ülkemizin rekabet gücüne sağlanan katkı artırılacaktır.
H6.1 Performansı (%)	66,4
Hedefe İlişkin Sapmanın Nedeni	• 2020 yılında dünya çapında etkisini gösteren COVID-19 pandemisi nedeniyle uluslararası ticarette uygulanan politika ve tedbirler yurtdışı satışların beklenenden düşük oranda gerçekleşmesi nedeniyle serbest bölgelerden yurtdışına yapılan satışların toplam serbest bölge ticaret hacmi içerisindeki payı sınırlı kalmıştır. • 2020 yılında dünya çapında etkisini gösteren COVID-19 pandemisi nedeniyle serbest bölgelerin tanıtımı amacıyla yurtiçindeki serbest bölgelerimizde kabul edilen ticari heyetler kabulü ile yurtdışında gerçekleştirilen tanıtım etkinliği sayısı oldukça sınırlı gerçekleşmesi nedeniyle hedefe ulaşılamamıştır.
Hedefe İlişkin Alınacak Önlemler	• Yurtiçi ve yurtdışı serbest bölge tanıtım faaliyetleri düzenlenmekte ve serbest bölge firmaları yurtdışı satış odaklı ticarete yönlendirilmektedir. • İnternet üzerinden düzenlenecek organizasyon ve bilgilendirmelerin faydalı olacağı düşünülmektedir.
Sorumlu Birim	SBYYHGM

A6	Serbest Bölgelerimizin Sağladığı Avantajlarla, Ülkemiz Yatırım Potansiyelinin Geliştirilerek Rekabetçi Yatırımların Yapılmasına Katkıda Bulunmak
H6.2	Serbest Bölgelerde katma değerli üretime yönelik teknolojik ve Ar-Ge'ye dayalı faaliyetler artırılarak ülke ekonomisine katkı sağlanacaktır.
H6.2 Performansı (%)	57,3
Hedefe İlişkin Sapmanın Nedeni	• Dünyada yaşanan pandemi sorunu nedeniyle ülkemizdeki ve dünyadaki ekonomik durumun, firmaların Ar-Ge yatırımı yapma imkân ve isteklerini etkilediği, Ar-Ge faaliyeti gerçekleştiren bazı firmaların ise bu faaliyetlerini Ar-Ge'ye dayalı "üretim" konulu faaliyet ruhsatı alarak gerçekleştirmesi Ar-Ge ruhsat sayısında artış olmamasına sebep olmaktadır. • İhtisas Serbest Bölgelerinin kurulmasına ilişkin mevzuat çalışmaları devam etmekte olup henüz bir gerçekleşme olmamıştır.
Hedefe İlişkin Alınacak Önlemler	• Ar-Ge faaliyetlerini daha cazip hale getirilmesi adına faaliyet ruhsatı müracaat ücreti 5.000 USD'den 1.000 USD'ye düşürülmüş, bu düşüşün olumlu etkisinin olacağı düşünülmektedir. • İhtisas Serbest Bölgelerine sağlanması öngörülen teşviklere ilişkin alt mevzuat düzenlemelerinin tamamlanması amacıyla ilgili kamu kurumlarıyla işbirliği yapılması öngörülmektedir.
Sorumlu Birim	SBYYHGM

Performans Göstergesi	**Hedefe Etkisi (%)**	**Plan Dönemi Başlangıç Değeri**	**İzleme Dönemindeki Yılsonu Hedeflenen Değer**	**İzleme Dönemindeki Gerçekleşme Değeri**	**Performans %**
PG 6.2.3: Yüksek Teknoloji Odaklı İhtisas Serbest Bölgeleri Kurulması Durumunda Serbest Bölgelerden Yurtdışı Yönlü Gerçekleştirilen Ticaret İçerisinde Orta-Yüksek ve Yüksek Teknoloji Ürünlerinin Payı (%)	%40	58,4	60,01	0	0

Performans Göstergelerine İlişkin Değerlendirmeler	
İlgililik	İhtisas Serbest Bölgelerinin kurulmasına ilişkin mevzuat çalışmaları devam etmekte olup henüz bir gerçekleşme olmamıştır. İhtisas Serbest Bölgelere ilişkin mevzuat çalışmalarının 2020 yılı ortalarında tamamlanması ve İhtisas Serbest Bölgesi'nde faaliyet gösterecek firma müracaatlarının değerlendirmesi ve ruhsatlandırması süreçlerinin 2020 yılı sonlarına doğru tamamlanması nedeniyle söz konusu performans göstergesine ilişkin değerlendirme unsuru bulunmamaktadır.
Etkililik	Mevcut performans göstergesi hali hazırda çalışmakta olan Serbest Bölgelerin teknoloji düzeyini yansıtmaktadır. Ancak, İhtisas Serbest Bölgesi kurulması çalışması henüz tamamlanmadığından izleme dönemi gerçekleşme değerine ulaşılamamıştır. Bu kapsamda, yıllar itibarıyla gerçekleşmesi öngörülen hedef ve göstergelere ilişkin güncelleme ihtiyacının hasıl olabileceği değerlendirilmektedir.
Etkinlik	Mevcut durum itibarıyla kamuya herhangi bir maliyet unsuru yaratmamaktadır.

Sürdürülebilirlik	Hâlihazırda 20 Şubat 2020 tarihli ve 3145 sayılı Resmi Gazete de Atatürk Hava Limanı Serbest Bölgesi İhtisas Serbest Bölgesi olarak ilan edilmiş ancak İhtisas Serbest Bölgelerine sağlanması öngörülen teşviklere ilişkin alt mevzuat düzenlemeleri tamamlanmamıştır. İhtiyaç duyulan alt mevzuat düzenlemelerinin tamamlanması amacıyla ilgili kamu kurumlarıyla işbirliği yapılması öngörülmektedir.

A7		Kurumsal Kapasiteyi Geliştirmek				
H7.1		Kurumsal altyapı güncel ihtiyaçlar dikkate alınarak geliştirilecektir.				
H7.1 Performansı (%)		100				
Hedefe İlişkin Sapmanın Nedeni		-				
Hedefe İlişkin Alınacak Önlemler		-				
Sorumlu Birim		DHDB				
Performans Göstergesi	**Hedefe Etkisi (%)**	**Plan Dönemi Başlangıç Değeri**	**İzleme Dönemindeki Yılsonu Hedeflenen Değer**	**İzleme Dönemindeki Gerçekleşme Değeri**	**Performans %**	
PG 7.1.1: Fiziki altyapının ve ekipmanın ihtiyacı karşılama oranı (%)	%35	75	85	93,53	185	
Performans Göstergelerine İlişkin Değerlendirmeler						
İlgililik	Bakanlığımız Stratejik Planında yer alan tespit ve ihtiyaçlarda herhangi bir değişim bulunmadığından ve hedefin üzerinde gerçekleşme sağlandığından performans göstergesinde bir değişiklik ihtiyacı bulunmamaktadır.					
Etkililik	Gösterge değerine ulaşılmıştır. Talep edilen ödenekler kapsamında ihtiyaçlar karşılanmıştır.					
Etkinlik	Performans gösterge değerlerine ulaşılırken ilave bir kaynak ihtiyacı ortaya çıkmamıştır.					
Sürdürülebilirlik	Performans göstergelerinin ileriki dönemlerde de sürdürülebileceği öngörülmektedir.					
PG 7.1.2: Modernize edilen Bakanlık bina, tesis, lojman sayısı	%35	-	3	3	100	
Performans Göstergelerine İlişkin Değerlendirmeler						
İlgililik	Bakanlığımız Stratejik Planında yer alan tespit ve ihtiyaçlarda herhangi bir değişim bulunmadığından performans göstergesinde bir değişiklik ihtiyacı bulunmamaktadır.					
Etkililik	İzleme dönemi sonunda hedeflenen değere ulaşılmıştır.					
Etkinlik	Performans gösterge değerlerine ulaşılırken ilave bir kaynak ihtiyacı ortaya çıkmamıştır.					
Sürdürülebilirlik	Performans göstergelerinin ileriki dönemlerde de sürdürülebileceği öngörülmektedir.					
PG 7.1.3: Yap-İşlet-Devret Modeli ile Modernize Edilen Gümrük İdaresi Sayısı	%30	-	3	3	100	
Performans Göstergelerine İlişkin Değerlendirmeler						
İlgililik	Hedefte %100 gerçekleşme sağlanmıştır. Hedefe ulaşıldığından önlem gerektiren bir husus bulunmamaktadır.					
Etkililik	Performans göstergesinde istenilen düzeye ulaşılmıştır.					
Etkinlik	Projeler Yap-İşlet Devret modeli kapsamında yapıldığından ilave kaynak ihtiyacı ortaya çıkmamıştır.					
Sürdürülebilirlik	Performans göstergelerinin ileriki dönemlerde de sürdürülebileceği öngörülmektedir.					

A7	Kurumsal Kapasiteyi Geliştirmek
H7.2	Bakanlığımızın bilişim altyapısı geliştirilerek daha kaliteli ve güvenli hizmet sunumuna olanak sağlanacaktır.
H7.2 Performansı (%)	0
Hedefe İlişkin Sapmanın Nedeni	T.C. Cumhurbaşkanlığı Bilgi ve İletişim Güvenliği Rehberinin 2020 yılında yayımlanması ve buna göre internet servis sağlayıcı ile 2021 yılı için yapılan protokol kapsamında 4,5G GSM yedekliliği planlanabildiğinden, 2020 yılı için değerler gerçekleştirilememiştir.
Hedefe İlişkin Alınacak Önlemler	Teknik imkânsızlıklar nedeniyle olabilecek risklere karşı yapılan protokole bağlı olarak farklı birimlerde ya da farklı teknolojiler ile yedekleme hizmeti planlanabilir.
Sorumlu Birim	BİDB

Performans Göstergesi	**Hedefe Etkisi (%)**	**Plan Dönemi Başlangıç Değeri**	**İzleme Dönemindeki Yılsonu Hedeflenen Değer**	**İzleme Dönemindeki Gerçekleşme Değeri**	**Performans %**
PG 7.2.1: Merkez ile sınır kapıları arasındaki bağlantının 4,5G GSM teknolojisiyle yedeklenmiş lokasyon sayısı	%30	0	10	0	0[16]

Performans Göstergelerine İlişkin Değerlendirmeler	
İlgililik	T.C. Cumhurbaşkanlığı Bilgi ve İletişim Güvenliği Rehberinin 2020 yılında yayımlanması ve buna göre internet servis sağlayıcı ile 2021 yılı için yapılan protokol kapsamında 4,5G GSM yedekliliği planlanabildiğinden, 2020 yılı için değerler gerçekleştirilememiştir. İlgili değerler 2021, 2022 ve 2023 yıllarına dağıtılarak aktarılmıştır. 2020 yılı hedefleri, belirtilen sapma nedenler ile gerçekleştirilememiş ve 2021,2022 ve 2023 yıllarında yapılması hedeflenmiştir. Stratejik planda yer alan bu göstergeye ait "tespitler" ve "ihtiyaçlar" üzerinde kritik ölçüde bir değişiklik olmamıştır. Tespitler ve ihtiyaçlarda değişim olmayıp, 2020 yılı için değerlere ulaşılamamıştır. Hedeflenen değerlere yönelik planlamalar 2021, 2022 ve 2023 yıllarına aktarılmıştır. Bu doğrultuda, performans göstergesinde güncelleme ihtiyacı doğmuştur.
Etkililik	Performans göstergesi değerlerine ulaşılamamıştır. 2020 yılı için performans göstergesine ulaşılamadı ve Stratejik Planda yer alan bu göstergeye ait "ihtiyaçlar" sağlanamadı. İnternet servis sağlayıcı ile 2021 yılı için yapılan protokol kapsamında değer ve ihtiyaçlara ulaşmak için 4,5G GSM yedekliliği istenilmiştir. Performans göstergesine ilişkin güncelleme gerekmektedir. 2021 yılında performans göstergelerine ulaşılması amaçlanmaktadır.
Etkinlik	2021 yılı için internet servis sağlayıcı ile yapılan sözleşme bedeline göre, tahmin edilen maliyetin ötesine geçilmemiştir. Beklenen maliyetin üstüne çıkılmamıştır ancak gösterge değerlerinde değişiklik ihtiyacı vardır. 2021 yılında internet servis sağlayıcı ile yapılan sözleşme bedeline göre hedeflere ulaşma amaçlanmaktadır.
Sürdürülebilirlik	Rehberin yayımlanmaması ile Yüklenici firmaların taahhütlerini zamanında ve istenen nitelikte gerçekleştirememesi risk teşkil etmektedir.

	Teknik imkânsızlıklar nedeniyle olabilecek risklere karşı yapılan protokole bağlı olarak farklı birimlerde ya da farklı teknolojiler ile yedekleme hizmeti planlanabilir.

[16] Kamu İdareleri için Stratejik Planlama Kılavuzu'nda, *"Her yıl için farklı değerler verilen göstergelerin izlemeye uygun olması açısından kümülatif artışı gösterecek şekilde tasarlanması gerekir. Stratejik plan dönemi boyunca göstergeye ilişkin hedeflenen değerlere yıl bazında odaklanmak yerine plan perspektifi çerçevesinde göstergenin kümülatif değerlerine yer verilir."* ifadesi gereği, söz konusu performans göstergesinin 2020 yılı performansının hesaplanmasında 2019 yılı hedef ve gerçekleşme değerleri de dikkate alınmıştır.

A7	Kurumsal Kapasiteyi Geliştirmek
H7.3	Bakanlık Birimlerinin ihtiyaçları doğrultusunda oluşturulacak etkili ve yenilikçi insan kaynakları politikalarıyla personelin nitelikleri artırılacaktır.
H7.3 Performansı (%)	90
Hedefe İlişkin Sapmanın Nedeni	-
Hedefe İlişkin Alınacak Önlemler	-
Sorumlu Birim	PGM

Performans Göstergesi	Hedefe Etkisi (%)	Plan Dönemi Başlangıç Değeri	İzleme Dönemindeki Yılsonu Hedeflenen Değer	İzleme Dönemindeki Gerçekleşme Değeri	Performans %
PG 7.3.1: Bakanlığımız personeline ilişkin mevzuatın yeniden düzenlenme oranı (%)	%40	-	25	90	138

Performans Göstergelerine İlişkin Değerlendirmeler	
İlgililik	Göstergenin sapmasına neden olacak iç ve dış çevrede herhangi bir olumsuz değişim meydana gelmemiştir. Bu nedenle de mevcut düzenlemelerin karşılanması sağlanmıştır. Mevcut hedefler doğrultusunda 2020 yılında, "Ticaret Bakanlığı Disiplin Amirleri Yönetmeliği", "Ticaret Bakanlığı Personeli Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Yönetmeliği" ve "Ticaret Uzmanlığı Yönetmeliği" çalışmaları tamamlanarak anılan mevzuatlar yürürlüğe girmiştir.
Etkililik	Performans göstergesi değerine ulaşılmıştır. Performans göstergesine ulaşma düzeyiyle Stratejik Planda yer alan bu göstergeye ait "ihtiyaçlar" karşılanmıştır.
Etkinlik	Performans gösterge değerlerine ulaşılırken tahmin edilen maliyetin ötesine geçilmemiştir.
Sürdürülebilirlik	Hedeflenen mevzuat çalışmalarının sonuçlandırılması ile hedefe ilişkin sürdürülebilirlik sağlanmıştır.

Performans Göstergesi	Hedefe Etkisi (%)	Plan Dönemi Başlangıç Değeri	İzleme Dönemindeki Yılsonu Hedeflenen Değer	İzleme Dönemindeki Gerçekleşme Değeri	Performans %
PG 7.3.2: Verimliliği Artırma Eğitimlerine katılan katılımcı sayısı	%30	4.000	5.500	112.861	1.088[17]

Performans Göstergelerine İlişkin Değerlendirmeler	
İlgililik	Performans göstergesinin izleme dönemindeki gerçekleşme değeri hedeflenen değerden fazla olarak gerçekleşmiştir. İzleme dönemindeki gerçekleşme değeri stratejik planda yer alan bu göstergeye ait "tespitler" ve "ihtiyaçlar"ı değiştirmemiştir.
Etkililik	Performans göstergesi değerine ulaşılmıştır. Performans göstergesine ulaşma düzeyiyle Stratejik Planda yer alan bu göstergeye ait ihtiyaçlar karşılanmıştır. Performans göstergesi gerçekleştirilerek Kalkınma Planında yer alan "527.3. Gümrük personeline yönelik uygulamalı hizmet içi ve ortak eğitimler verilecek" tedbirinin hayata geçirilmesine katkı sağlanmıştır.
Etkinlik	Uzaktan eğitim yönteminin uygulanması sebebiyle, performans gösterge değerlerine ulaşılırken tahmin edilen maliyetin ötesine geçilmemiştir.
Sürdürülebilirlik	Performans göstergesinin devam ettirilmesinde kurumsal, yasal, çevresel vb. unsurlar açısından risklerin önlenmesi için her yıl eğitim ihtiyaç analizine dayanan Bakanlığımız Hizmet içi Eğitim Planı hazırlanmakta ve bu planın uygulanmasına riayet edilmektedir.

PG 7.3.3: Eğiticilerin eğiticilik becerilerinin geliştirilmesine yönelik düzenlenen eğitim programı sayısı	%20	1	1	1	50[18]
Performans Göstergelerine İlişkin Değerlendirmeler					
İlgililik	Performans göstergesinin izleme dönemindeki gerçekleşme değeri hedeflenen değerde gerçekleşmiştir. İzleme dönemindeki gerçekleşme değeri stratejik planda yer alan bu göstergeye ait "tespitler" ve "ihtiyaçlar"ı değiştirmemiştir.				
Etkililik	Performans göstergesi değerine ulaşılmıştır. Performans göstergesine ulaşma düzeyiyle Stratejik Planda yer alan bu göstergeye ait ihtiyaçlar karşılanmıştır. Performans göstergesi gerçekleştirilerek Kalkınma Planında yer alan "Uygulamada yeknesaklığın sağlanmasını teminen gümrük iş süreçlerinde yetki ve sorumluluklar daha belirgin hale getirilecek, insan kaynaklarının nitelik ve niceliği yükseltilecek" tedbirinin hayata geçirilmesine katkı sağlanmıştır.				
Etkinlik	Performans gösterge değerlerine ulaşılırken tahmin edilen maliyetin ötesine geçilmemiştir.				
Sürdürülebilirlik	Eğiticilerin performansının eğitim ve değerlendirme hususları gözetilerek artırılması amaçlanmaktadır. Bu çerçevede söz konusu performans göstergesi doğası gereği süreklilik arz etmektedir.				
PG 7.3.4: Yapılan uzaktan-çevrimiçi eğitimlerin sayısı	%10	1	3	145	3.140[19]
Performans Göstergelerine İlişkin Değerlendirmeler					
İlgililik	Performans göstergesinin izleme dönemindeki gerçekleşme değeri, hedeflenen değerden fazla olarak gerçekleşmiştir. İzleme dönemindeki gerçekleşme değeri stratejik planda yer alan bu göstergeye ait "tespitler" ve "ihtiyaçlar"ı değiştirmemiştir.				
Etkililik	Performans göstergesi değerine ulaşılmıştır. Performans göstergesine ulaşma düzeyiyle Stratejik Planda yer alan bu göstergeye ait ihtiyaçlar karşılanmıştır. Performans göstergesi gerçekleştirilerek Kalkınma Planında yer alan "527.3. Gümrük				

[17] Kamu İdareleri için Stratejik Planlama Kılavuzu'nda, *"Her yıl için farklı değerler verilen göstergelerin izlemeye uygun olması açısından kümülatif artışı gösterecek şekilde tasarlanması gerekir. Stratejik plan dönemi boyunca göstergeye ilişkin hedeflenen değerlere yıl bazında odaklanmak yerine plan perspektifi çerçevesinde göstergenin kümülatif değerlerine yer verilir."* ifadesi gereği, söz konusu performans göstergesinin 2020 yılı performansının hesaplanmasında 2019 yılı hedef ve gerçekleşme değerleri de dikkate alınmıştır.

[18] Kamu İdareleri için Stratejik Planlama Kılavuzu'nda, *"Her yıl için farklı değerler verilen göstergelerin izlemeye uygun olması açısından kümülatif artışı gösterecek şekilde tasarlanması gerekir. Stratejik plan dönemi boyunca göstergeye ilişkin hedeflenen değerlere yıl bazında odaklanmak yerine plan perspektifi çerçevesinde göstergenin kümülatif değerlerine yer verilir."* ifadesi gereği, söz konusu performans göstergesinin 2020 yılı performansının hesaplanmasında 2019 yılı hedef ve gerçekleşme değerleri de dikkate alınmıştır.

[19] Kamu İdareleri için Stratejik Planlama Kılavuzu'nda, *"Her yıl için farklı değerler verilen göstergelerin izlemeye uygun olması açısından kümülatif artışı gösterecek şekilde tasarlanması gerekir. Stratejik plan dönemi boyunca göstergeye ilişkin hedeflenen değerlere yıl bazında odaklanmak yerine plan perspektifi çerçevesinde göstergenin kümülatif değerlerine yer verilir."* ifadesi gereği, söz konusu performans göstergesinin 2020 yılı performansının hesaplanmasında 2019 yılı hedef ve gerçekleşme değerleri de dikkate alınmıştır.

	personeline yönelik uygulamalı hizmet içi ve ortak eğitimler verilecek" tedbirinin hayata geçirilmesine katkı sağlanmıştır.
Etkinlik	Uzaktan eğitim yönteminin uygulanması sebebiyle, performans gösterge değerlerine ulaşılırken tahmin edilen maliyetin ötesine geçilmemiştir.
Sürdürülebilirlik	Performans göstergesinin devam ettirilmesinde kurumsal, yasal, çevresel vb. unsurlar açısından risklerin önlenmesi için her yıl eğitim ihtiyaç analizine dayanan Bakanlığımız Hizmet içi Eğitim Planı hazırlanmakta ve bu planın uygulanmasına riayet edilmektedir.

A7		Kurumsal Kapasiteyi Geliştirmek			
H7.4		Kurumsal risk yönetim kapasitesi ve iç kontrol uygulamaları geliştirilecektir.			
H7.4 Performansı (%)		100			
Hedefe İlişkin Sapmanın Nedeni		-			
Hedefe İlişkin Alınacak Önlemler		-			
Sorumlu Birim		SGB			
Performans Göstergesi	**Hedefe Etkisi (%)**	**Plan Dönemi Başlangıç Değeri**	**İzleme Dönemindeki Yılsonu Hedeflenen Değer**	**İzleme Dönemindeki Gerçekleşme Değeri**	**Performans %**
PG 7.4.4: İç Kontrol/Risk Yönetimi konusunda verilen eğitim sayısı (Kümülatif)	%10	1	4	4	100
Performans Göstergelerine İlişkin Değerlendirmeler					
İlgililik	Söz konusu gösterge kapsamında iç ve dış çevrede ciddi değişiklikler meydana gelmemiş olup Stratejik Planda yer alan tespit ve ihtiyaçlarda değişim gözlenmemiştir. Bu doğrultuda hedef ve performans göstergesinde bir değişiklik ihtiyacı bulunmamaktadır. Gösterge Kapsamında Verilen Eğitimler: 1-Bakanlığımız Süreç ve İş Akış şemalarının güncellenmesinde kullanılması planlanan uygulamanın kullanımına ilişkin birim personeline 2 günlük eğitimi verilmiştir. 2-Bakanlığımız Kurumsal Risk Yönetimi Yönerge kapsamında, 23 ve 25 Haziran 2020 tarihlerinde video konferans yöntemiyle, birimlerin risk yönetim ekibi üyelerinin katılımı ile kurumsal risk yönetimi yönergesi ile belirlenen uygulama modeli anlatılmıştır.				
Etkililik	2020 Yılı Performans değerine ulaşılmıştır. Performans göstergesine ulaşma düzeyiyle Stratejik Planda yer alan bu göstergeye ait ihtiyaçların karşılanmasına katkı sağlanmıştır.				
Etkinlik	Tahmin edilen maliyetin ötesine geçilmedi.				
Sürdürülebilirlik	Herhangi bir risk öngörülmemiştir.				

A7	Kurumsal Kapasiteyi Geliştirmek				
H7.5	Kurumsal yönetim kapasitesi geliştirilecektir.				
H7.5 Performansı (%)	100				
Hedefe İlişkin Sapmanın Nedeni	-				
Hedefe İlişkin Alınacak Önlemler	-				
Sorumlu Birim	SGB				
Performans Göstergesi	**Hedefe Etkisi (%)**	**Plan Dönemi Başlangıç Değeri**	**İzleme Dönemindeki Yılsonu Hedeflenen Değer**	**İzleme Dönemindeki Gerçekleşme Değeri**	**Performans %**
PG 7.5.1: Bütüncül Planlama Raporunun tamamlanma oranı (%)	%20	-	40	40	100
Performans Göstergelerine İlişkin Değerlendirmeler					
İlgililik	Söz konusu gösterge kapsamında iç ve dış çevrede ciddi değişiklikler meydana gelmemiş olup Stratejik Planda yer alan tespit ve ihtiyaçlarda değişim gözlenmemiştir. Bu doğrultuda hedef ve performans göstergesinde bir değişiklik ihtiyacı bulunmamaktadır.				
Etkililik	Performans göstergesi değerine ulaşılmıştır. Performans göstergesine ulaşma düzeyiyle Stratejik Planda yer alan bu göstergeye ait ihtiyaçların karşılanmasına katkı sağlanmıştır.				
Etkinlik	Performans gösterge değerlerine ulaşılırken ilave bir kaynak ihtiyacı ortaya çıkmamıştır.				
Sürdürülebilirlik	Performans göstergesinin devam ettirilmesinde kurumsal, yasal, çevresel vb. unsurlar açısından risk bulunmamaktadır.				
PG 7.5.5: Bakanlık Dijital Dönüşüm Analiz Raporunun çıkarılması	%20	-	1	1	100
Performans Göstergelerine İlişkin Değerlendirmeler					
İlgililik	Söz konusu gösterge kapsamında iç ve dış çevrede ciddi değişiklikler meydana gelmemiş olup Stratejik Planda yer alan tespit ve ihtiyaçlarda değişim gözlenmemiştir. Bu doğrultuda hedef ve performans göstergesinde bir değişiklik ihtiyacı bulunmamaktadır.				
Etkililik	Performans göstergesi değerine ulaşılmıştır. Performans göstergesine ulaşma düzeyiyle Stratejik Planda yer alan bu göstergeye ait ihtiyaçların karşılanmasına katkı sağlanmıştır.				
Etkinlik	Performans gösterge değerlerine ulaşılırken ilave bir kaynak ihtiyacı ortaya çıkmamıştır.				
Sürdürülebilirlik	Performans göstergesinin devam ettirilmesinde kurumsal, yasal, çevresel vb. unsurlar açısından risk bulunmamaktadır.				

A7		Kurumsal Kapasiteyi Geliştirmek			
H7.6		Yurtdışı teşkilatının etkinliği ve faaliyetlerinin izlenebilirliği sürdürülebilir bir şekilde geliştirilecektir.			
H7.6 Performansı (%)		100			
Hedefe İlişkin Sapmanın Nedeni		-			
Hedefe İlişkin Alınacak Önlemler		-			
Sorumlu Birim		DTUEGM			
Performans Göstergesi	**Hedefe Etkisi (%)**	**Plan Dönemi Başlangıç Değeri**	**İzleme Dönemindeki Yılsonu Hedeflenen Değer**	**İzleme Dönemindeki Gerçekleşme Değeri**	**Performans %**
PG 7.6.1: Yurtdışı teşkilatı ile Bakanlık arasında bilgi paylaşımını etkinleştirecek bilgi yönetim sistemi oluşturulması ve etkinliğinin temini (Tamamlanma Yüzdesi %)	%50	0	85	100	117

Performans Göstergelerine İlişkin Değerlendirmeler	
İlgililik	Gerçekleşme değeri hedeflenen değerden sapma göstermemiştir. Gerçekleşme değeri hedeflenen değerden sapma göstermediği için bu göstergeye ait tespitler ve ihtiyaçlar değişmemiştir. Bununla birlikte, 2020 yılında hedeflenen değere ulaşıldığı için, bilgi yönetim sisteminin büyük ölçüde tamamlanmasıyla birlikte, Stratejik Planda yer alan "*Dış Temsilciliklerimizde kurumsal hafızanın oluşmaması*" ve *"Müşavir ve Ataşelerce edinilen bilgi ve deneyimlerin kendilerinden sonra görev yapanlara etkin bir şekilde aktarılmaması*" şeklindeki tespitlerde belirtilen eksikliklerin giderilmesi sağlanmıştır. Ayrıca, yine Stratejik Planda yer alan "*Bilişim altyapısının hayata geçirilmesi suretiyle yurt dışı teşkilatının verimli ve etkin çalışmasına, kurumsal hafızanın oluşturulmasına ve Bakanlıkla bilgi akışının sağlanmasına katkıda bulunulması*" ihtiyacı büyük oranda karşılanmıştır. Hedef ve performans göstergesinde bir değişiklik ihtiyacı doğmamıştır.
Etkililik	Performans göstergesi değerine hedeflenen oranda ulaşılmıştır. Performans göstergesine ulaşma düzeyiyle Stratejik Planda yer alan bu göstergeye ait "*Bilişim altyapısının hayata geçirilmesi suretiyle yurt dışı teşkilatının verimli ve etkin çalışmasına, kurumsal hafızanın oluşturulmasına ve Bakanlıkla bilgi akışının sağlanmasına katkıda bulunulması*" ihtiyacı önemli oranda karşılanmıştır. Dış temsilciliklerin etkin ve verimli çalışmasına katkı sağlayacağı değerlendirilen yurtdışı teşkilatının bilgi yönetim sistemi üzerinden sivil toplum kuruluşları ve özel sektörle doğrudan iletişim kurması ile sistemin kullanımıyla ortaya çıkan yeni ihtiyaçlar doğrultusunda geliştirilmesine yönelik 2020 yılında başlayan çalışmalara 2021 yılında devam edilecektir. Kalkınma Planında göstergeyle doğrudan bağlantılı amaç, hedef ve politika bulunmamaktadır.
Etkinlik	Performans gösterge değerlerine ulaşılırken tahmin edilen maliyetin ötesine geçilmemiştir. Hedefte ve performans göstergesi değerinde değişiklik ihtiyacı oluşmamıştır.
Sürdürülebilirlik	Bilgi yönetim sisteminin kullanımıyla ortaya çıkan yeni ihtiyaçların karşılanması noktasında ilave personel ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Personel ihtiyacının giderilmesi amacıyla, 2020 yılında 3 aylık hizmet alımı yapılmış, 2021 yılı için de Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığının bütçesinden faydalanılarak bu hizmet alımının devam ettirilmesine karar verilmiştir.

PG 7.6.2: Yurtdışı teşkilatında görev yapacak personele yönelik düzenlenecek eğitim sayısı	%20	1	1	1	100
Performans Göstergelerine İlişkin Değerlendirmeler					
İlgililik	Projenin iç ve dış çevresinde bir değişiklik meydana gelmediğinden herhangi bir değişim ihtiyacı bulunmamaktadır.				
Etkililik	Performans göstergesi değerlerine ulaşılmış olup ulaşma düzeyiyle tespit edilen ihtiyaçlar karşılanmıştır.				
Etkinlik	Herhangi bir maliyet bulunmamaktadır.				
Sürdürülebilirlik	Performans göstergelerinin devam ettirilmesinde kurumsal, yasal, çevresel vb. unsurlar açısından herhangi bir risk görülmemektedir.				
PG 7.6.3: Yurtdışı teşkilatı tarafından hazırlanacak raporlama formatı sayısı	%20	-	2	2	100
Performans Göstergelerine İlişkin Değerlendirmeler					
İlgililik	Projenin iç ve dış çevresinde bir değişiklik meydana gelmediğinden herhangi bir değişim ihtiyacı bulunmamaktadır.				
Etkililik	Performans göstergesi değerlerine ulaşılmış olup ulaşma düzeyiyle tespit edilen ihtiyaçlar karşılanmıştır.				
Etkinlik	Herhangi bir maliyet bulunmamaktadır.				
Sürdürülebilirlik	Performans göstergelerinin devam ettirilmesinde kurumsal, yasal, çevresel vb. unsurlar açısından herhangi bir risk görülmemektedir.				
PG 7.6.4: Yurtdışı teşkilatı tarafından kullanılabilecek "Ticaret Müşavirleri El Kitabı"nın hazırlanması (Tamamlanma Yüzdesi %)	%10	0	80	100	125
Performans Göstergelerine İlişkin Değerlendirmeler					
İlgililik	Tespitler ve ihtiyaçlarda herhangi bir değişim bulunmadığından performans göstergesinde bir değişiklik ihtiyacı bulunmamaktır.				
Etkililik	Performans göstergesi değerlerine ulaşılmıştır.				
Etkinlik	Tahmin edilen maliyetin ötesine geçilmemiştir.				
Sürdürülebilirlik	Performans göstergelerinin devam ettirilmesinde kurumsal, yasal, çevresel vb. unsurlar açısından herhangi bir risk görülmemektedir.				

2020 yılına ait 32 adet hedefin ortalama performansı, %82,1 olarak hesaplanmıştır.

IV. KURUMSAL KABİLİYET VE KAPASİTENİN DEĞERLENDİRİLMESİ

A- Stratejik Planda Öngörülemeyen Kurumsal Kapasite İhtiyaçları

- Global sağlık koşulları kapsamında ihracat desteklerinin aksamaması amacıyla gerekli önlemlerin alınması,
- Fiziki fuarların pandemi sebebiyle gerçekleşmemesinin ihracatçılarımız üzerinde yarattığı etkinin azaltılmasını teminen 2573 sayılı Pazara Girişte Dijital Faaliyetlerin Desteklenmesi Hakkında Karar kapsamında sanal fuarların yapılmasının teşvik edilmesi,
- Lisanslı depoculuğa ilişkin teşvik ve desteklerin devam ettirilmesi,
- COVID-19 pandemisinin getirdiği riskler çerçevesinde uluslararası anlaşmalarda yüz yüze görüşmelerin mümkün olmaması nedeniyle video konferanslar yapılması,
- Pazar araştırmalarının sürdürülmesine yönelik alternatif çalışmalar yürütülmesi,
- Pandemi sebebiyle serbest bölgelerin tanıtımına ilişkin internet üzerinden düzenlenecek organizasyon ve bilgilendirmelerin yapılması,
- Kaçakçılıkla mücadeleye yönelik olarak ayrılan ödeneğin her yıl belli bir oranda arttırılması,
- Tüketicilere yönelik araştırma ve analiz süreçlerinin geliştirilmesi,
- Ürün denetimlerinde rehberlik faaliyetlerine de ağırlık verilmesi,
- 2021/21 sayılı Ürün Güveliği ve Denetimi Tebliği'nin 7'inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan risk analizi kıstasları haricinde bir düzenleme yapılması ihtiyacı halinde mevzuat güncellemesi yapılması,
- TAREKS üzerinde gerçekleştirilmekte olan risk analizi geliştirmeleri bir adım öteye taşınarak, Y-DTS adıyla yeni bir sistemin tasarlanması,
- Pandemi nedeniyle ürün güvenliği mevzuatına yönelik bilgilendirme seminerlerinin online platformlarda gerçekleştirilmeye devam etmesi,
- BİLGE ve Tasfiye Yönetim Sistemi (TYS) Programları arasında entegrasyonun tamamlanması.

B- Üstünlükler

- Yeni yapılanma ile birlikte ticaretin tek çatı altında toplanması,
- Ulusal ve uluslararası alanda faaliyet gösteren yaygın teşkilat ağına sahip olması,
- Ülke çapında politika ve strateji yürütebilme imkânı ile üretim ve tüketim piyasası üzerinde kamu politikalarını yönlendirici etkisi, ülkenin makroekonomik göstergelerine olan katkısı,
- Sektör, sivil toplum kuruluşları, yerel yönetimler, diğer kamu kurumları ve uluslararası düzeyde işbirliği imkânları ile birlikte iş yapabilme ve dışa açık dinamik yapısı,
- Ülkeler arası diyaloğu güçlü ve küresel bilgi birikimine sahip bir kurum olması,
- Ülkenin makroekonomik göstergelerini etkileyecek yetki ve araçlara sahip olması ve paydaşlarla güçlü işbirliğini sürdürmesi,
- Yerli üretim ve yerli üretici için yönlendirici ve yenilikçi önemli politikalar geliştirmesi,
- Tüketici haklarının sağlanması ve korunmasına yönelik aktif tedbirler alması,
- Üretimden ihracata uzanan arz zincirinin tüm halkalarını bir araya getirmesi,
- Köklü geçmişi ve deneyimiyle güçlü ve zengin kurumsal geleneğe sahip olması
- Genç, dinamik ve nitelikli personel yapısının varlığı, uygulamada yaşanan problemlere anlık adaptasyon ile hızlı çözüm üretme yeteneği,
- Yenilikçi, ilerlemeye açık ve takım çalışmasını destekleyen yönetimin olması,
- Güçlü bilişim altyapısı sayesinde bilgi ve iletişim teknolojilerinin iş süreçlerinde etkin kullanımı,
- Aktif web sayfası ve online erişim olanakları ile bilişim teknolojilerinin en güncel olanlarının kullanımı,
- Diğer kurumlarla yakın işbirliği ve etkin koordinasyon kabiliyetine sahip olması.

C- Zayıflıklar

- Bakanlığımız birimlerinin farklı hizmet binalarında faaliyet göstermesi,
- Yurt dışı ve taşra teşkilatının yasal, kurumsal, teknolojik, beşeri, yetki ve mali kaynaklar açısından geliştirilme ihtiyacının olması,
- Bakanlığın bazı hizmetlerinden hedef kitlenin etkin ve yaygın bir şekilde yararlanabilmesi için çağın gereklerine uygun tanıtım faaliyetlerinin ihtiyacı,
- Veriye dayalı politika geliştirme ve bütünleşik bir veri sisteminin istenilen düzeyde olmaması nedeniyle kurumsal hafızanın istenilen yeterlikte var olmaması,
- Görev alanlarının çeşitliliğinden kaynaklanan mevzuatın ve uygulamada karşılaşılan sorunların çeşitliliği,
- Ticaretle ilgili AR-GE faaliyetlerinin artırılma ihtiyacı, finansmanı uluslararası kaynaklar tarafından sağlanan projelerin niteliğinin geliştirilmesi ihtiyacı,
- Artan iş yoğunluğu karşısında yeterli sayıda ve nitelikte personel ihtiyacının olması,
- Bakanlığın bazı birimleri arasındaki yetki ve sorumluluk çakışması,
- Bazı kamu kurumları ve bağımsız idari otoriteler ile yetki çatışmasının ortaya çıkabilmesi,
- Personelin stratejik planlama ve yönetim konusunu tam anlamıyla içselleştirememiş olması.

D- Değerlendirme

1- Fırsatlar

- Uluslararası ticari gelişmeler ve araçlarının takip edilmesi sayesinde jeopolitik konumumuzun, pazar büyüklüğümüzün, insan kaynağımızın ticaretin merkezi olmak amacıyla kullanılması,
- Uluslararası platformda ticaret alanına yönelik yasal düzenlemelerin mevcut olması,
- AB ile mevcut Gümrük Birliği ilişkisi,
- Diğer ülkelerde ticaret iş ve işlemlerine ilişkin çalışmaların, gelişmelerin, tecrübe kazanımı ve yeni uygulamalar çerçevesinde takibi,
- Dünyada hizmet ticaretinin ağırlığının artması,
- Pazar çeşitliliğinin öneminin artması yönünde çalışmaların yapılması,
- Ekonomik faaliyetlerin sektörel dağılımındaki pozitif değişiklikler,
- Ülkemizde güçlü meslek örgütlerinin varlığı,
- Gelişen bilgi teknolojileri ve diğer teknolojik gelişmeler sayesinde kamuda dijital dönüşüm uygulamalarının artması,
- Yabancı ülke ve uluslararası örgütlerle yapılan ortak çalışma ve işbirliği neticesinde uluslararası boyutta bilgi, istihbarat ve tecrübe ağının varlığı.

2- Tehditler

- COVID-19 pandemisi nedeniyle hizmetlerin kesintiye uğraması,
- Ülkeler arası güçlü diyalog yoluyla artan korumacılık eğilimi ve uygulamaları,
- İkili ve çok taraflı ticari ilişkilerde uygulama farklılıkları,
- Politikaların uygulanmasında mevzuat çeşitliliği ve uygulama sorunları,
- Finansmanda dövize bağımlılığın fazla olması,
- İthalat üzerinde devam eden korumacı politikalar,
- Lojistik maliyetlerinin artması,
- Siber tehditlerin Bakanlığın teknolojik altyapısı üzerindeki olumsuz etkileri,
- Bakanlık faaliyetlerini ilgilendiren bazı mevzuatların ilgili kurumlarca mevcut koşullara halen uyarlanmaması,
- Bakanlık görev ve yetki alanına giren konularda bazı kamu kurumları ve bağımsız idari otoriteler ile ortaya çıkan yetki çatışması.

V. ÖNERİ VE TEDBİRLER

A- 2021 Yılı Eylem ve Hedefleri

2021 yılında da küresel pandemi nedeniyle özellikle global tedarik zincirlerinde belli değişim ve dönüşümler yaşanacağı öngörülmekle beraber ülkemiz; kilit pazarlara coğrafi yakınlık, nitelikli iş gücü, rekabetçilik gibi avantajlarını da kullanarak küresel değer zincirlerinde öne geçebilecek güce ve potansiyele sahip bir ülkedir. Ticaret Bakanlığı ticaret ile yatırım alanlarındaki yeni fırsatları değerlendirerek uluslararası arenada daha da belirleyici bir aktör olabilme hedefini gerçekleştirmek üzere, tüm özel sektör ve ilgili tüm paydaşlarla işbirliği içerisinde, birçok katma değerli proje ve çalışmanın yapılması planlanmaktadır. Bu çalışmaların bazılarına aşağıda yer verilmektedir:

- Ticaret Politikalarının geliştirilmesi ve ülke ekonomisinin sürdürülebilir büyümesine katkı sağlamak amacıyla çalışmalara devam edilecektir.
- E-İhracatı ihracatçılarımız için daha kolay ve ulaşılabilir kılarak, Türk mal ve hizmetlerinin uluslararası piyasalarda e-ihracat yoluyla yer alması sağlayacak e-İhracat Stratejisi ve Eylem Planı uygulanmaya devam edecektir.
- "81 İlde İhracata İlk Adım Programı" kapsamında belirlenen ihracat potansiyeline rağmen henüz ihracat yapmamış firmaların, sürdürülebilir şekilde ihracat yapabilmeleri için firma özelinde mentorluk hizmeti verilecektir.
- 2021'de mal ve hizmet ihracatımız için toplam 4,1 milyar liralık destek bütçesi ihracatçımıza sunulacaktır.
- Çok taraflı ve ikili anlaşmalarda yerli üretimi olan maddelerin ithalata karşı rekabet gücünün korunmasına ilişkin olarak müzakerelerde bulunulması, insan sağlığı ve kamu güvenliğinin korunması amacıyla ithalatta gerekli önlemlerin alınması sürdürülecektir.
- İthalat denetimlerine konu edilmesi gereken yeni ürünlerin tespitini ve denetimlerin yeknesaklığının sağlanmasını teminen ilgili diğer kamu kurum ve kuruluşları ile işbirliği arttırılacaktır.
- İhtisas Serbest Bölge olarak tanımlanacak bölgelerde yüksek teknolojili, katma değeri yüksek sektörlerde, ihracat hedefiyle faaliyet gösterecek firmalara ve bu bölgeleri kuracak olan ana yatırımcılara önemli teşvik ve destekler sunulacaktır.
- Orta Koridor'un Türkiye önderliğinde etkin ve cazip hale getirilmesini teminen güzergâh ülkeleri ile işbirliklerinin arttırılmasına ilişkin çalışmalar sürdürülecektir.
- İhracat işlemleriyle ilgili tüm gümrük ve lojistik süreçlerinin blokzincir altyapısı ile süreçteki tüm paydaşlarca elektronik ortamda tek bir ekrandan yürütülmesini ve izlenmesini sağlayacak olan "İhracat Zinciri Projesi" hayata geçirilecektir.
- Gümrük işlemlerinin kolaylaştırılması ve dijitalleştirilmesi kapsamında dış ticarete konu eşya için gerekli belgelerin elektronik ortama aktarma çalışmalarına devam edilecektir.
- Antrepo beyannameleri ve ithalat beyannamelerini kapsayacak şekilde kâğıtsız gümrük çalışmalarına sürdürülecektir.
- Gümrük Birliğinin güncellenmesi konusundaki çalışma ve temaslar yürütülecektir.
- Varış Öncesi Gümrükleme uygulamasının havayolu taşımacılığını da kapsayacak şekilde genişletilmesine yönelik tebliğ değişikliği çalışmaları yapılacaktır.
- Habur ve İpsala Gümrük Kapılarının modernizasyon çalışmaları tamamlanacaktır.
- Ülkemize örnek bir veri yönetim modeli oluşturacak olan Veri Analitiği Mükemmeliyet Merkezi çalışmaları kararlılıkla sürdürülerek Bakanlığımız farklı birimlerinin ihtiyaçlarına cevap veren (İleri İş Analitiği Otomasyonu, İhracat İçin Ülke/Ürün Matrislerinin

Oluşturulması ve Makine Öğrenimi Teknolojisi ile Talep Tahminleme, Yapay Zekâ Teknolojisi ile Ürün ve Ülke Bazlı Tarife Optimizasyonu, tüketicinin korunmasına ve e-ticarette gelen şikâyetlere yönelik kapsamlı çalışma vb.) senaryolara ilişkin çalışmalar tamamlanacaktır.

- "Gümrük Kapıları Güvenlik Sistemleri İçin Yazılım ve Analiz Bileşenleri" kapsamında hayata geçirilecek Tarama Ağı Projesi'nin Bakanlığımızca çalışmalarına hızla devam edilecektir.
- Havalimanlarında gümrük gözetimi ve kontrollerinde etkinliğin artırılması amacıyla teknik ve idari kapasite geliştirilecektir.
- Gümrük sahalarında kurulu bulunan Radyasyon İzleme Sistemlerinden alınan verilerin, Komuta Kontrol Merkezince izlenebilmesi amacıyla sistemlerin Bakanlığımız intranetine entegrasyonu sağlanacaktır.
- Tarama Ağı Projesi ile gümrük kapılarındaki araç ve konteyner tarama X-Ray sistemlerinden alınan görüntüleri merkezde kontrol edebilecek yazılımın geliştirilmesi çalışmalarına devam edilecektir.
- Veri Yönetimi ve Hedefleme Projesi sayesinde Bakanlığımızın veri sistemleri başta olmak üzere kaçakçılıkla mücadelede ihtiyaç duyulan tüm veri tabanlarında var olan veriler, veri madenciliği çözümleri ile analiz edilecektir.
- Perakende Bilgi Sisteminin (PERBİS) kurulması çalışmaları kapsamında, Bilgilendirme Portali ve PERBİS uygulaması kullanıma açılacaktır.
- Çek ve bonoların elektronik ortamda düzenlenmesine ve kambiyo işlemlerine konu edilmesine imkân sağlayacak sistem hayata geçirilecektir.
- Esnaf ve Sanatkârlar Destek Sistemi yenilenerek finansal desteklerin çeşitliliği sağlanacak, ekonomik katkısı dikkate alınarak uygun koşullu kredi desteklerine devam edilecektir. Ayrıca Hazine destekli kullandırılan kredilerde imalat sektörüne, ihracata, markalaşmaya, e-ticarete, yönelen esnaf ve sanatkârlara ilave faiz desteği sağlanarak bu desteklerin etkinliği artırılacaktır.
- Kooperatif Destek Sistemi hayata geçirilerek kooperatiflerin makine ve ekipman alımı, nitelikli personel istihdamı, demirbaş alımları ile tanıtım amaçlı giderleri sübvansiyonlu kredi olarak desteklenecektir.
- Güçlü ve fonksiyonel bir tüketici koruma sistemi oluşturma amacına yönelik olan "Tüketicinin Korunmasının Güçlendirilmesi Teknik Destek Projesi" çalışmaları Mart 2021'de tamamlanacaktır.
- Yerli ürün tüketimi özendirilerek yerli malının görünürlüğü ve farkındalığı artırılmaya diğer yandan bilinçli tüketimi yaygınlaştırıcı tanıtım ve farkındalık faaliyetleri yürütülmeye devam edilecektir.
- 7223 sayılı Ürün Güvenliği ve Teknik Düzenlemeler Kanunu 12 Mart 2021 tarihinde yürürlüğe girecektir.
- Piyasa Gözetimi ve Denetimi kuruluşları ile ilgili paydaşlar arasında işbirliğini artırıcı daimi bir mekanizma oluşturulması için çalışmalar yapılacaktır.
- Yurt dışında gerçekleştirilen ticaret heyetlerine katılan firma bilgileri ile temas kurulan yabancı firma bilgilerini içeren veri tabanı kurulacak ve düzenli aralıklarla güncellenecektir.
- Türk ihraç ürünlerinin tanıtımı, mevcut pazarların çeşitlendirilmesi ve bu amaç doğrultusunda dış temsilciliklerin verimli ve etkin biçimde faaliyet göstermesi çalışmalarına kesintisiz şekilde devam edilecektir.

- AB'ye ihracatımız üzerindeki olası etkilerinin ele alınarak, atılabilecek adımların bütüncül bir şekilde tespit edilmesi amacıyla Bakanlığımız koordinasyonunda hazırlanan Avrupa Yeşil Mutabakatı Eylem Planı Taslağına ilişkin çalışmalar tamamlanacaktır.
- Muhtelif ülkelerde pazara girişi etkileyen teknik düzenlemeler hakkında firmalarımız bilgilendirilerek firmaların karşılaştıkları engelleri iletmelerinin teşvik edilmesi, ticarette teknik engellerle ilgili uluslararası platformlardaki çalışmaların takibinin yapılması sürdürülecektir.
- Hedef pazarlarda iş ve yatırım ortamının tanıtılmasına yönelik faaliyetler artırılacak, Tercihli Ticaret Anlaşmalarının sonuçlandırılması teşvik edilecektir.
- Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi yenilenecek, ISO27001 belgesinin devamlılığı sağlanacaktır.
- Bakanlığımızca yürütülen Tek Pencere sisteminin ülke genelinde tüm Bakanlıklarca kullanımı ve entegrasyonu tamamlanması çalışmalarına devam edilecektir.
- Müşteri odaklı lojistik takip sisteminin yazılım geliştirilmesinin tamamlanarak kullanıma hazır hale getirilecektir.
- Proje Yönetim Sisteminin kullanımının yaygınlaştırılması ile Bakanlığımız projelerinin sağlıklı bir şekilde yürütülmesi ve takibi sağlanacaktır.
- Personel bilgi birikimi ve becerilerinin arttırılması amacıyla her alanda sürekli ve güncel hizmet içi eğitime tabi tutulacaktır.
- Bakanlık stratejilerine uygun nitelikte ve nicelikte personel istihdamını sağlanacaktır.
- Bakanlık hizmetlerinden hedef kitlenin etkin ve yaygın bir şekilde yararlanabilmesi için çağın gereklerine uygun aktif, nitelikli ve yoğun tanıtım faaliyetleri arttırılacaktır.
- Hukuk Yönetim Sisteminin, Bakanlığın tüm birimlerinde daha etkin ve verimli kullanımını sağlamak için güncelliğinin muhafaza edilmesi, bakım-onarım hizmetlerinin yerine getirilmesi ve programın eksik yönlerinin tespit edilerek geliştirilmesi sağlanacaktır.
- Ulusal ve uluslararası iç denetim standartlarından elde edilen tecrübelerin paylaşılarak Bakanlığımız iç denetim faaliyetlerinin daha etkin ve verimli bir şekilde yürütülebilmesi amacıyla tüm iç denetçilerin katılımı ile farkındalık toplantıları yapılacaktır.

VI. EKLER

MALİ HİZMETLER BİRİM YÖNETİCİSİNİN BEYANI

Mali hizmetler birim yöneticisi olarak yetkim dahilinde;

Bu idarede, faaliyetlerin mali yönetim ve kontrol mevzuatı ile diğer mevzuata uygun olarak yürütüldüğünü, kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde kullanılmasını temin etmek üzere iç kontrol süreçlerinin işletildiğini, izlendiğini ve gerekli tedbirlerin alınması için düşünce ve önerilerimin zamanında üst yöneticiye raporlandığını, benden önceki yöneticiden almış olduğum bilgiler, dahilinde beyan ederim.

İdaremizin 2020 yılı Faaliyet Raporunun "III/A- Mali Bilgiler" bölümünde yer alan bilgilerin güvenilir, tam ve doğru olduğunu teyit ederim. (Ankara - Şubat 2021)

Devlet Selim PASLI
Strateji Geliştirme Başkanı

İÇ KONTROL GÜVENCE BEYANI

Üst yönetici olarak yetkim dahilinde;

Bu raporda yer alan bilgilerin güvenilir, tam ve doğru olduğunu beyan ederim.

Bu raporda açıklanan faaliyetler için bütçe ile tahsis edilmiş kaynakların, planlanmış amaçlar doğrultusunda ve iyi mali yönetim ilkelerine uygun olarak kullanıldığını ve iç kontrol sisteminin işlemlerin yasallık ve düzenliliğine ilişkin yeterli güvenceyi sağladığını bildiririm.

Bu güvence, üst yönetici olarak sahip olduğum bilgi ve değerlendirmeler, iç kontroller, iç denetçi raporları ile Sayıştay raporları gibi bilgim dahilindeki hususlara dayanmaktadır.

Burada raporlanmayan, idarenin menfaatlerine zarar veren herhangi bir husus hakkında bilgim olmadığını beyan ederim. (Ankara - Şubat 2021)

Rıza Tuna TURAGAY
Bakan Yardımcısı

İÇ KONTROL GÜVENCE BEYANI

Üst yönetici olarak yetkim dahilinde;

Bu raporda yer alan bilgilerin güvenilir, tam ve doğru olduğunu beyan ederim.

Bu raporda açıklanan faaliyetler için bütçe ile tahsis edilmiş kaynakların, planlanmış amaçlar doğrultusunda ve iyi mali yönetim ilkelerine uygun olarak kullanıldığını ve iç kontrol sisteminin işlemlerin yasallık ve düzenliliğine ilişkin yeterli güvenceyi sağladığını bildiririm.

Bu güvence, üst yönetici olarak sahip olduğum bilgi ve değerlendirmeler, iç kontroller, iç denetçi raporları ile Sayıştay raporları gibi bilgim dahilindeki hususlara dayanmaktadır.

Burada raporlanmayan, idarenin menfaatlerine zarar veren herhangi bir husus hakkında bilgim olmadığını beyan ederim. (Ankara - Şubat 2021)

Sezai UÇARMAK
Bakan Yardımcısı

İÇ KONTROL GÜVENCE BEYANI

Üst yönetici olarak yetkim dahilinde;

Bu raporda yer alan bilgilerin güvenilir, tam ve doğru olduğunu beyan ederim.

Bu raporda açıklanan faaliyetler için bütçe ile tahsis edilmiş kaynakların, planlanmış amaçlar doğrultusunda ve iyi mali yönetim ilkelerine uygun olarak kullanıldığını ve iç kontrol sisteminin işlemlerin yasallık ve düzenliliğine ilişkin yeterli güvenceyi sağladığını bildiririm.

Bu güvence, üst yönetici olarak sahip olduğum bilgi ve değerlendirmeler, iç kontroller, iç denetçi raporları ile Sayıştay raporları gibi bilgim dahilindeki hususlara dayanmaktadır.

Burada raporlanmayan, idarenin menfaatlerine zarar veren herhangi bir husus hakkında bilgim olmadığını beyan ederim. (Ankara - Şubat 2021)

Gonca Işık YILMAZ BATUR
Bakan Yardımcısı

İÇ KONTROL GÜVENCE BEYANI

Üst yönetici olarak yetkim dahilinde;

Bu raporda yer alan bilgilerin güvenilir, tam ve doğru olduğunu beyan ederim.

Bu raporda açıklanan faaliyetler için bütçe ile tahsis edilmiş kaynakların, planlanmış amaçlar doğrultusunda ve iyi mali yönetim ilkelerine uygun olarak kullanıldığını ve iç kontrol sisteminin işlemlerin yasallık ve düzenliliğine ilişkin yeterli güvenceyi sağladığını bildiririm.

Bu güvence, üst yönetici olarak sahip olduğum bilgi ve değerlendirmeler, iç kontroller, iç denetçi raporları ile Sayıştay raporları gibi bilgim dahilindeki hususlara dayanmaktadır.

Burada raporlanmayan, idarenin menfaatlerine zarar veren herhangi bir husus hakkında bilgim olmadığını beyan ederim. (Ankara - Şubat 2021)

Ruhsar PEKCAN
Bakan